

گزارش تلفیق ارزیابی تحقق پذیری و تحول آفرینی سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری

گروه پژوهشی توسعه، تامین مالی و اقتصاد بین‌الملل

دبیرخانه امکان‌سنجی تحقق سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

مجموعه گزارش شماره ۲۰۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شماره گزارش

عنوان	ارزیابی تحقق پذیری و تحول آفرینی سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت
کد شناسه	۹۹-۸-۱۰۲۵۱
گروه پژوهشی	توسعه، تأمین مالی و اقتصاد بین الملل
کارگروه تلفیق	اعضاء: علیرضا آزموه اردلان- ابوالفضل پاسبانی - سعید غلامی نتاج امیری - غلامرضا گرابی نژاد دبیر و عضو: حمید محمدی پژوهشگران: علی خانی- حانیه علی بیگی علوی
مسئولین کارگروه‌های مطالعاتی	علی انصاری- ابوالفضل پاسبانی صومعه- علی اصغر پور عزت- افشین دانه کار- رضا دهنویه- یداله سبوحی- سیدرضا شاکری- رسول صادقی- غلامرضا گرابی نژاد- محمود متوسلی- حمید محمدی- محمدعلی محمدی قره قانی- محسن نادری منش- محمدحسن نامی- اصغر هادوی
مشارکت کنندگان (خبرگان، صاحب نظران و کارشناسان)	بتول آهنی- حسین ابراهیمی- محمدرضا اسمعیلی- مجید الماسی- سارا امامقلی پور- راضیه امامی مبیدی- اسکندر امیدنی نیا- فضل الله ایرجی- قاسم بابازاده- سوسن باستانی- مرتضی بخشایش- محمد علی برادران- نظام بهرامی کمیل- آنوسا پور شیخ علی- میثم بیله فروش- مرتضی جوانعلی آذر- علی چاپرک- عبدالرحمن حسنی فر- فرهاد خان میرزایی- فریده خلج آبادی فراهانی- مجتبی خلیلی- جلال درخشه- محمد مهدی ذوالفقارزاده- حجت ذوقی- مهدی رازپور- حجه بی بی رازقی نصرآباد- فیروز رازنهان- حمید رحمانی- ولی اله رستمعلی زاده- علی رستمیان- احد رضایان- سید حسین رضوی پور- حسن رودگری- کیهان سجادی- سلطان العلمایی- فرزانه صادق مالواجرد- فرحناز صبوحی- جواد طاهرپور- احمد طباطبائی- محمدجلال عباسی شوازی- عطار- علی عمرانی پور- مسعود فردوسی- اصغر فیضی- سعید قاسمی زاده تمر- سید مجید قافله باشی- حسین قریب- قلی پور- رخساره کاظم- حمید کردبچه- زینب کرمی- اعظم کریمی- محسن کشاورز ترک- خلیل کلانتری- خلیل کلوانی- محمد کمالی زاده- علی کیانی راد- محمد مبینی- بیتا محبی خواه- بهزاد محمودی- علی مسعود- رضا معصومی راد- مظاهر معین الدینی- سعید مهدوی- سید حسین میرمعزی- عباس نرگسیان- طاهره نصر- سمیه نوری حکمت- مهدی نوید ادهم- حامد نیکونهاد- سمیرا واحدیان- عباس وثوق مقدم- حجت ورمزباری- سعید وکیلی- رمضانعلی باوری- محمد قلی یوسفی- نریمان یوسفی
مشارکت کنندگان (نهادهای و دستگاه‌های اجرایی کشور)	معاونت اقتصادی رئیس جمهور- معاونت حقوقی رئیس جمهور- معاونت علمی و فناوری رئیس جمهور- معاونت رئیس جمهور در امور زنان و خانواده- وزارت آموزش و پرورش- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات- وزارت اطلاعات- وزارت امور خارجه- وزارت امور اقتصادی و دارایی- وزارت ورزش و جوانان- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی- وزارت جهاد کشاورزی- وزارت دادگستری- وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح- وزارت راه و شهرسازی- وزارت صنعت، معدن و تجارت- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی- وزارت کشور- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری- وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی- وزارت نفت- وزارت نیرو- ستاد کل نیروهای مسلح- سازمان اداری و استخدامی کشور- سازمان حفاظت محیط زیست- مرکز مدیریت حوزه های علمیه- سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران- سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور- سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور- مرکز آمار ایران- سازمان ثبت اسناد و املاک کشور- بانک مرکزی- بیمه مرکزی- سازمان نظام پزشکی- پژوهشگاه قوه قضائیه
مشارکت کنندگان (سازمان برنامه و بودجه کشور)	امور برنامه ریزی، نظارت و آمایش سرزمین- امور اقتصاد کلان- امور هماهنگی و تلفیق بودجه- امور پایش تعهدات دولت و تجهیز منابع- امور اقتصاد مقاومتی و شورای اقتصاد- امور آموزش و پرورش عمومی و فنی و حرفه ای- امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری- امور فرهنگ، گردشگری و ورزش- امور سلامت و رفاه اجتماعی- امور عمومی، قضایی، دفاعی و امنیتی- امور نظام فنی و اجرایی، مشاورین و پیمانکاران- امور انرژی- امور راه و ترابری و مدیریت عمران شهری و روستایی- امور صنعت، معدن، بازرگانی و ارتباطات- امور آب، کشاورزی و محیط زیست- امور استان‌ها و مناطق- امور مجلس- امور حقوقی، قوانین و مقررات
ناشر	مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری
تاریخ انتشار	پاییز ۱۳۹۹
مطالب این گزارش لزوماً بیانگر نظر رسمی سازمان برنامه و بودجه کشور و مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری نیست.	
حقوق معنوی اثر به پدیدآورندگان و حقوق مادی آن، به مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری سازمان برنامه و بودجه کشور تعلق دارد و استفاده از آن با ذکر مأخذ بلامانع است.	
آدرس: تهران- خیابان نجات‌اللهی- خیابان سپند شرقی- پلاک ۱۶ شماره‌های تماس ۰۲۱-۴۳۳۰۶۰۰۰ شماره پیام‌رسان ۰۹۹۲۱۵۷۵۸۴۳	
https://www.dfrc.ir/	

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
خلاصه مدیریتی.....	أ
۱- مقدمات	۲
۱-۱- سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.....	۲
۱-۱-۱- ماهیت و جایگاه سند.....	۲
۲-۱-۱- فرایند تدوین سند.....	۴
۲-۱- فراخوان مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در جهت ارتقاء و تکمیل سند.....	۷
۳-۱- دبیرخانه امکان‌سنجی تحقق سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.....	۸
۱-۳-۱- فرایند شکل‌گیری، ماهیت و اقدامات دبیرخانه.....	۹
۲-۳-۱- کارگروه‌های مطالعاتی ذیل دبیرخانه.....	۱۳
۳-۳-۱- نهادها و دستگاه‌های اجرایی همکار.....	۱۴
۴-۳-۱- امور تخصصی همکار از سازمان برنامه و بودجه کشور.....	۱۶
۴-۱- الگوی ارزیابی تحقق‌پذیری و تحول‌آفرینی سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.....	۱۷
۱-۴-۱- معیارها و شاخصهای ارزیابی.....	۱۷
۲-۴-۱- گردآوری داده‌ها و اطلاعات.....	۱۹
۳-۴-۱- الگو و فرایند جمع‌بندی و تلفیق مطالعات.....	۲۶
۲- تحلیل و ارزیابی	۳۰
۱-۲- کلیات سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.....	۳۰
۲-۲- مبانی سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.....	۳۲
۱-۲-۲- مبانی خداشناختی.....	۳۲
۲-۲-۲- مبانی جهان‌شناختی.....	۳۳
۳-۲-۲- مبانی انسان‌شناختی.....	۳۳
۴-۲-۲- مبانی جامعه‌شناختی.....	۳۴
۵-۲-۲- مبانی ارزش‌شناختی.....	۳۶
۶-۲-۲- مبانی دین‌شناختی.....	۳۷
۳-۲- آرمان، رسالت و افق سند الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت.....	۳۸
۱-۳-۲- آرمان‌ها.....	۳۸
۲-۳-۲- رسالت.....	۳۹

۳۹	۲-۳-۳-افق
۴۲	۲-۴-تدابیر سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت
۴۳	۲-۴-۱-تدبیر شماره (۱)
۴۶	۲-۴-۲-تدبیر شماره (۲)
۴۹	۲-۴-۳-تدبیر شماره (۳)
۵۲	۲-۴-۴-تدبیر شماره (۴)
۵۵	۲-۴-۵-تدبیر شماره (۵)
۵۸	۲-۴-۶-تدبیر شماره (۶)
۶۱	۲-۴-۷-تدبیر شماره (۷)
۶۴	۲-۴-۸-تدبیر شماره (۸)
۶۷	۲-۴-۹-تدبیر شماره (۹)
۷۰	۲-۴-۱۰-تدبیر شماره (۱۰)
۷۳	۲-۴-۱۱-تدبیر شماره (۱۱)
۷۶	۲-۴-۱۲-تدبیر شماره (۱۲)
۷۹	۲-۴-۱۳-تدبیر شماره (۱۳)
۸۲	۲-۴-۱۴-تدبیر شماره (۱۴)
۸۵	۲-۴-۱۵-تدبیر شماره (۱۵)
۸۸	۲-۴-۱۶-تدبیر شماره (۱۶)
۹۱	۲-۴-۱۷-تدبیر شماره (۱۷)
۹۴	۲-۴-۱۸-تدبیر شماره (۱۸)
۹۷	۲-۴-۱۹-تدبیر شماره (۱۹)
۱۰۰	۲-۴-۲۰-تدبیر شماره (۲۰)
۱۰۳	۲-۴-۲۱-تدبیر شماره (۲۱)
۱۰۶	۲-۴-۲۲-تدبیر شماره (۲۲)
۱۰۹	۲-۴-۲۳-تدبیر شماره (۲۳)
۱۱۲	۲-۴-۲۴-تدبیر شماره (۲۴)
۱۱۵	۲-۴-۲۵-تدبیر شماره (۲۵)
۱۱۸	۲-۴-۲۶-تدبیر شماره (۲۶)
۱۲۱	۲-۴-۲۷-تدبیر شماره (۲۷)
۱۲۴	۲-۴-۲۸-تدبیر شماره (۲۸)

۱۲۷.....	۲-۴-۲۹- تدبیر شماره (۲۹).....
۱۳۰.....	۲-۴-۳۰- تدبیر شماره (۳۰).....
۱۳۳.....	۲-۴-۳۱- تدبیر شماره (۳۱).....
۱۳۶.....	۲-۴-۳۲- تدبیر شماره (۳۲).....
۱۳۹.....	۲-۴-۳۳- تدبیر شماره (۳۳).....
۱۴۲.....	۲-۴-۳۴- تدبیر شماره (۳۴).....
۱۴۵.....	۲-۴-۳۵- تدبیر شماره (۳۵).....
۱۴۹.....	۲-۴-۳۶- تدبیر شماره (۳۶).....
۱۵۲.....	۲-۴-۳۷- تدبیر شماره (۳۷).....
۱۵۵.....	۲-۴-۳۸- تدبیر شماره (۳۸).....
۱۵۸.....	۲-۴-۳۹- تدبیر شماره (۳۹).....
۱۶۱.....	۲-۴-۴۰- تدبیر شماره (۴۰).....
۱۶۴.....	۲-۴-۴۱- تدبیر شماره (۴۱).....
۱۶۷.....	۲-۴-۴۲- تدبیر شماره (۴۲).....
۱۷۰.....	۲-۴-۴۳- تدبیر شماره (۴۳).....
۱۷۳.....	۲-۴-۴۴- تدبیر شماره (۴۴).....
۱۷۶.....	۲-۴-۴۵- تدبیر شماره (۴۵).....
۱۷۹.....	۲-۴-۴۶- تدبیر شماره (۴۶).....
۱۸۲.....	۲-۴-۴۷- تدبیر شماره (۴۷).....
۱۸۵.....	۲-۴-۴۸- تدبیر شماره (۴۸).....
۱۸۸.....	۲-۴-۴۹- تدبیر شماره (۴۹).....
۱۹۱.....	۲-۴-۵۰- تدبیر شماره (۵۰).....
۱۹۴.....	۲-۴-۵۱- تدبیر شماره (۵۱).....
۱۹۷.....	۲-۴-۵۲- تدبیر شماره (۵۲).....
۲۰۰.....	۲-۴-۵۳- تدبیر شماره (۵۳).....
۲۰۳.....	۲-۴-۵۴- تدبیر شماره (۵۴).....
۲۰۶.....	۲-۴-۵۵- تدبیر شماره (۵۵).....
۲۰۹.....	۲-۴-۵۶- تدبیر شماره (۵۶).....
۲۱۲.....	۳- جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....
۲۱۲.....	۳-۱- توصیه‌ها و پیشنهادات اصلاحی.....

۲۱۶	۲-۳- تدابیر اصلاحی به تفکیک موضوع.....
۲۱۶	۳-۲-۱- آب، کشاورزی و محیط زیست.....
۲۱۶	۳-۲-۲- برنامه‌ریزی فضایی.....
۲۱۷	۳-۲-۳- آموزش، علم و فناوری.....
۲۱۷	۳-۲-۴- سلامت و بهداشت.....
۲۱۸	۳-۲-۵- اقتصادی.....
۲۱۸	۳-۲-۶- انرژی.....
۲۱۸	۳-۲-۷- اجتماعی، فرهنگی و سرمایه اجتماعی.....
۲۱۹	۳-۲-۸- جمعیت‌شناسی.....
۲۱۹	۳-۲-۹- حقوقی.....
۲۱۹	۳-۲-۱۰- اداری و مدیریتی.....
۲۱۹	۳-۲-۱۱- امنیتی و دفاعی.....
۲۱۹	۳-۲-۱۲- سیاسی.....
۲۲۰	۳-۲-۱۳- خداشناسی، جهان‌شناسی و انسان‌شناسی.....
۲۲۰	۳-۳- تدابیر پیشنهادی.....
۲۲۱	منابع.....
۲۲۲	پیوست.....

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۶.....	جدول ۱: مهم‌ترین مسائل اساسی ایران.....
۱۴.....	جدول ۲: مدیران کارگروه‌های مطالعاتی.....
۲۰.....	جدول ۳: منابع مطالعاتی مرتبط با سند الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت.....
۲۷.....	جدول ۴: کارگروه‌های معین و همکار تدابیر.....
۲۱۲.....	جدول ۵: توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی.....

فهرست اشکال

عنوان	صفحه
شکل ۱: فرایند ارزیابی تحقق‌پذیری و تحول‌آفرینی سند الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت.....	ب
شکل ۲: ساختار گزارش تلفیق و جمع‌بندی.....	۱
شکل ۳: ساختار اصلی الگو.....	۴
شکل ۴: محورهای اصلی فعالیت دبیرخانه امکان‌سنجی تحقق سند الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت.....	۹
شکل ۵: گام‌های امکان‌سنجی تحقق و تحول‌آفرینی سند الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت.....	۱۰
شکل ۶: معیارهای ارزیابی.....	۱۹
شکل ۷: میزان سازگاری تدبیر ۱.....	۴۳
شکل ۸: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۱.....	۴۳
شکل ۹: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۱.....	۴۴
شکل ۱۰: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۱.....	۴۴
شکل ۱۱: میزان سازگاری تدبیر ۲.....	۴۶
شکل ۱۲: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۲.....	۴۶
شکل ۱۳: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۲.....	۴۷
شکل ۱۴: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۲.....	۴۷
شکل ۱۵: میزان سازگاری تدبیر ۳.....	۴۹
شکل ۱۶: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۳.....	۴۹
شکل ۱۷: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۳.....	۵۰
شکل ۱۸: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۳.....	۵۰
شکل ۱۹: میزان سازگاری تدبیر ۴.....	۵۲
شکل ۲۰: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۴.....	۵۲
شکل ۲۱: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۴.....	۵۳
شکل ۲۲: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۴.....	۵۳
شکل ۲۳: میزان سازگاری تدبیر ۵.....	۵۵
شکل ۲۴: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۵.....	۵۵
شکل ۲۵: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۵.....	۵۶
شکل ۲۶: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۵.....	۵۶
شکل ۲۷: میزان سازگاری تدبیر ۶.....	۵۸
شکل ۲۸: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۶.....	۵۸

شکل ۲۹: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۶.....	۵۹
شکل ۳۰: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۶.....	۵۹
شکل ۳۱: میزان سازگاری تدبیر ۷.....	۶۱
شکل ۳۲: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۷.....	۶۱
شکل ۳۳: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۷.....	۶۲
شکل ۳۴: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۷.....	۶۲
شکل ۳۵: میزان سازگاری تدبیر ۸.....	۶۴
شکل ۳۶: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۸.....	۶۴
شکل ۳۷: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۸.....	۶۵
شکل ۳۸: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۸.....	۶۵
شکل ۳۹: میزان سازگاری تدبیر ۹.....	۶۷
شکل ۴۰: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۹.....	۶۷
شکل ۴۱: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۹.....	۶۸
شکل ۴۲: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۹.....	۶۸
شکل ۴۳: میزان سازگاری تدبیر ۱۰.....	۷۰
شکل ۴۴: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۱۰.....	۷۰
شکل ۴۵: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۱۰.....	۷۱
شکل ۴۶: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۱۰.....	۷۱
شکل ۴۷: میزان سازگاری تدبیر ۱۱.....	۷۳
شکل ۴۸: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۱۱.....	۷۳
شکل ۴۹: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۱۱.....	۷۴
شکل ۵۰: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۱۱.....	۷۴
شکل ۵۱: میزان سازگاری تدبیر ۱۲.....	۷۶
شکل ۵۲: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۱۲.....	۷۶
شکل ۵۳: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۱۲.....	۷۷
شکل ۵۴: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۱۲.....	۷۷
شکل ۵۵: میزان سازگاری تدبیر ۱۳.....	۷۹
شکل ۵۶: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۱۳.....	۷۹
شکل ۵۷: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۱۳.....	۸۰
شکل ۵۸: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۱۳.....	۸۰

- شکل ۵۹: میزان سازگاری تدبیر ۱۴ ۸۲
- شکل ۶۰: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۱۴ ۸۲
- شکل ۶۱: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۱۴ ۸۳
- شکل ۶۲: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۱۴ ۸۳
- شکل ۶۳: میزان سازگاری تدبیر ۱۵ ۸۵
- شکل ۶۴: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۱۵ ۸۵
- شکل ۶۵: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۱۵ ۸۶
- شکل ۶۶: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۱۵ ۸۶
- شکل ۶۷: میزان سازگاری تدبیر ۱۶ ۸۸
- شکل ۶۸: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۱۶ ۸۸
- شکل ۶۹: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۱۶ ۸۹
- شکل ۷۰: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۱۶ ۸۹
- شکل ۷۱: میزان سازگاری تدبیر ۱۷ ۹۱
- شکل ۷۲: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۱۷ ۹۱
- شکل ۷۳: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۱۷ ۹۲
- شکل ۷۴: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۱۷ ۹۲
- شکل ۷۵: میزان سازگاری تدبیر ۱۸ ۹۴
- شکل ۷۶: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۱۸ ۹۴
- شکل ۷۷: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۱۸ ۹۵
- شکل ۷۸: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۱۸ ۹۵
- شکل ۷۹: میزان سازگاری تدبیر ۱۹ ۹۷
- شکل ۸۰: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۱۹ ۹۷
- شکل ۸۱: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۱۹ ۹۸
- شکل ۸۲: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۱۹ ۹۸
- شکل ۸۳: میزان سازگاری تدبیر ۲۰ ۱۰۰
- شکل ۸۴: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۲۰ ۱۰۰
- شکل ۸۵: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۲۰ ۱۰۱
- شکل ۸۶: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۲۰ ۱۰۱
- شکل ۸۷: میزان سازگاری تدبیر ۲۱ ۱۰۳
- شکل ۸۸: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۲۱ ۱۰۳

- شکل ۸۹: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۲۱..... ۱۰۴
- شکل ۹۰: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۲۱..... ۱۰۴
- شکل ۹۱: میزان سازگاری تدبیر ۲۲..... ۱۰۶
- شکل ۹۲: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۲۲..... ۱۰۶
- شکل ۹۳: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۲۲..... ۱۰۷
- شکل ۹۴: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۲۲..... ۱۰۷
- شکل ۹۵: میزان سازگاری تدبیر ۲۳..... ۱۰۹
- شکل ۹۶: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۲۳..... ۱۰۹
- شکل ۹۷: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۲۳..... ۱۱۰
- شکل ۹۸: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۲۳..... ۱۱۰
- شکل ۹۹: میزان سازگاری تدبیر ۲۴..... ۱۱۲
- شکل ۱۰۰: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۲۴..... ۱۱۲
- شکل ۱۰۱: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۲۴..... ۱۱۳
- شکل ۱۰۲: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۲۴..... ۱۱۳
- شکل ۱۰۳: میزان سازگاری تدبیر ۲۵..... ۱۱۵
- شکل ۱۰۴: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۲۵..... ۱۱۵
- شکل ۱۰۵: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۲۵..... ۱۱۶
- شکل ۱۰۶: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۲۵..... ۱۱۶
- شکل ۱۰۷: میزان سازگاری تدبیر ۲۶..... ۱۱۸
- شکل ۱۰۸: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۲۶..... ۱۱۸
- شکل ۱۰۹: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۲۶..... ۱۱۹
- شکل ۱۱۰: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۲۶..... ۱۱۹
- شکل ۱۱۱: میزان سازگاری تدبیر ۲۷..... ۱۲۱
- شکل ۱۱۲: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۲۷..... ۱۲۱
- شکل ۱۱۳: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۲۷..... ۱۲۲
- شکل ۱۱۴: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۲۷..... ۱۲۲
- شکل ۱۱۵: میزان سازگاری تدبیر ۲۸..... ۱۲۴
- شکل ۱۱۶: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۲۸..... ۱۲۴
- شکل ۱۱۷: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۲۸..... ۱۲۵
- شکل ۱۱۸: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۲۸..... ۱۲۵

- شکل ۱۱۹: میزان سازگاری تدبیر ۲۹..... ۱۲۷
- شکل ۱۲۰: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۲۹..... ۱۲۷
- شکل ۱۲۱: مدت‌زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۲۹..... ۱۲۸
- شکل ۱۲۲: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۲۹..... ۱۲۸
- شکل ۱۲۳: میزان سازگاری تدبیر ۳۰..... ۱۳۰
- شکل ۱۲۴: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۳۰..... ۱۳۰
- شکل ۱۲۵: مدت‌زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۳۰..... ۱۳۱
- شکل ۱۲۶: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۳۰..... ۱۳۱
- شکل ۱۲۷: میزان سازگاری تدبیر ۳۱..... ۱۳۳
- شکل ۱۲۸: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۳۱..... ۱۳۳
- شکل ۱۲۹: مدت‌زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۳۱..... ۱۳۴
- شکل ۱۳۰: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۳۱..... ۱۳۴
- شکل ۱۳۱: میزان سازگاری تدبیر ۳۲..... ۱۳۶
- شکل ۱۳۲: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۳۲..... ۱۳۶
- شکل ۱۳۳: مدت‌زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۳۲..... ۱۳۷
- شکل ۱۳۴: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۳۲..... ۱۳۷
- شکل ۱۳۵: میزان سازگاری تدبیر ۳۳..... ۱۳۹
- شکل ۱۳۶: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۳۳..... ۱۳۹
- شکل ۱۳۷: مدت‌زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۳۳..... ۱۴۰
- شکل ۱۳۸: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۳۳..... ۱۴۰
- شکل ۱۳۹: میزان سازگاری تدبیر ۳۴..... ۱۴۲
- شکل ۱۴۰: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۳۴..... ۱۴۲
- شکل ۱۴۱: مدت‌زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۳۴..... ۱۴۳
- شکل ۱۴۲: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۳۴..... ۱۴۳
- شکل ۱۴۳: میزان سازگاری تدبیر ۳۵..... ۱۴۵
- شکل ۱۴۴: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۳۵..... ۱۴۵
- شکل ۱۴۵: مدت‌زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۳۵..... ۱۴۶
- شکل ۱۴۶: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۳۵..... ۱۴۶
- شکل ۱۴۷: میزان سازگاری تدبیر ۳۶..... ۱۴۹
- شکل ۱۴۸: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۳۶..... ۱۴۹

شکل ۱۴۹: مدت‌زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۳۶.....	۱۵۰
شکل ۱۵۰: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۳۶.....	۱۵۰
شکل ۱۵۱: میزان سازگاری تدبیر ۳۷.....	۱۵۲
شکل ۱۵۲: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۳۷.....	۱۵۲
شکل ۱۵۳: مدت‌زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۳۷.....	۱۵۳
شکل ۱۵۴: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۳۷.....	۱۵۳
شکل ۱۵۵: میزان سازگاری تدبیر ۳۸.....	۱۵۵
شکل ۱۵۶: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۳۸.....	۱۵۵
شکل ۱۵۷: مدت‌زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۳۸.....	۱۵۶
شکل ۱۵۸: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۳۸.....	۱۵۶
شکل ۱۵۹: میزان سازگاری تدبیر ۳۹.....	۱۵۸
شکل ۱۶۰: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۳۹.....	۱۵۸
شکل ۱۶۱: مدت‌زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۳۹.....	۱۵۹
شکل ۱۶۲: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۳۹.....	۱۵۹
شکل ۱۶۳: میزان سازگاری تدبیر ۴۰.....	۱۶۱
شکل ۱۶۴: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۴۰.....	۱۶۱
شکل ۱۶۵: مدت‌زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۴۰.....	۱۶۲
شکل ۱۶۶: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۴۰.....	۱۶۲
شکل ۱۶۷: میزان سازگاری تدبیر ۴۱.....	۱۶۴
شکل ۱۶۸: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۴۱.....	۱۶۴
شکل ۱۶۹: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۴۱.....	۱۶۵
شکل ۱۷۰: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۴۱.....	۱۶۵
شکل ۱۷۱: میزان سازگاری تدبیر ۴۲.....	۱۶۷
شکل ۱۷۲: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۴۲.....	۱۶۷
شکل ۱۷۳: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۴۲.....	۱۶۸
شکل ۱۷۴: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۴۲.....	۱۶۸
شکل ۱۷۵: میزان سازگاری تدبیر ۴۳.....	۱۷۰
شکل ۱۷۶: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۴۳.....	۱۷۰
شکل ۱۷۷: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۴۳.....	۱۷۱
شکل ۱۷۸: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۴۳.....	۱۷۱

شکل ۱۷۹: میزان سازگاری تدبیر ۴۴.....	۱۷۳
شکل ۱۸۰: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۴۴.....	۱۷۳
شکل ۱۸۱: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۴۴.....	۱۷۴
شکل ۱۸۲: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۴۴.....	۱۷۴
شکل ۱۸۳: میزان سازگاری تدبیر ۴۵.....	۱۷۶
شکل ۱۸۴: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۴۵.....	۱۷۶
شکل ۱۸۵: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۴۵.....	۱۷۷
شکل ۱۸۶: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۴۵.....	۱۷۷
شکل ۱۸۷: میزان سازگاری تدبیر ۴۶.....	۱۷۹
شکل ۱۸۸: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۴۶.....	۱۷۹
شکل ۱۸۹: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۴۶.....	۱۸۰
شکل ۱۹۰: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۴۶.....	۱۸۰
شکل ۱۹۱: میزان سازگاری تدبیر ۴۷.....	۱۸۲
شکل ۱۹۲: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۴۷.....	۱۸۲
شکل ۱۹۳: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۴۷.....	۱۸۳
شکل ۱۹۴: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۴۷.....	۱۸۳
شکل ۱۹۵: میزان سازگاری تدبیر ۴۸.....	۱۸۵
شکل ۱۹۶: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۴۸.....	۱۸۵
شکل ۱۹۷: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۴۸.....	۱۸۶
شکل ۱۹۸: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۴۸.....	۱۸۶
شکل ۱۹۹: میزان سازگاری تدبیر ۴۹.....	۱۸۸
شکل ۲۰۰: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۴۹.....	۱۸۸
شکل ۲۰۱: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۴۹.....	۱۸۹
شکل ۲۰۲: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۴۹.....	۱۸۹
شکل ۲۰۳: میزان سازگاری تدبیر ۵۰.....	۱۹۱
شکل ۲۰۴: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۵۰.....	۱۹۱
شکل ۲۰۵: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۵۰.....	۱۹۲
شکل ۲۰۶: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۵۰.....	۱۹۲
شکل ۲۰۷: میزان سازگاری تدبیر ۵۱.....	۱۹۴
شکل ۲۰۸: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۵۱.....	۱۹۴

- شکل ۲۰۹: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۵۱..... ۱۹۵
- شکل ۲۱۰: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۵۱..... ۱۹۵
- شکل ۲۱۱: میزان سازگاری تدبیر ۵۲..... ۱۹۷
- شکل ۲۱۲: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۵۲..... ۱۹۷
- شکل ۲۱۳: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۵۲..... ۱۹۸
- شکل ۲۱۴: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۵۲..... ۱۹۸
- شکل ۲۱۵: میزان سازگاری تدبیر ۵۳..... ۲۰۰
- شکل ۲۱۶: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۵۳..... ۲۰۰
- شکل ۲۱۷: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۵۳..... ۲۰۱
- شکل ۲۱۸: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۵۳..... ۲۰۱
- شکل ۲۱۹: میزان سازگاری تدبیر ۵۴..... ۲۰۳
- شکل ۲۲۰: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۵۴..... ۲۰۳
- شکل ۲۲۱: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۵۴..... ۲۰۴
- شکل ۲۲۲: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۵۴..... ۲۰۴
- شکل ۲۲۳: میزان سازگاری تدبیر ۵۵..... ۲۰۶
- شکل ۲۲۴: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۵۵..... ۲۰۶
- شکل ۲۲۵: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۵۵..... ۲۰۷
- شکل ۲۲۶: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۵۵..... ۲۰۷
- شکل ۲۲۷: میزان سازگاری تدبیر ۵۶..... ۲۰۹
- شکل ۲۲۸: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۵۶..... ۲۰۹
- شکل ۲۲۹: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۵۶..... ۲۱۰
- شکل ۲۳۰: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۵۶..... ۲۱۰

خلاصه مدیریتی

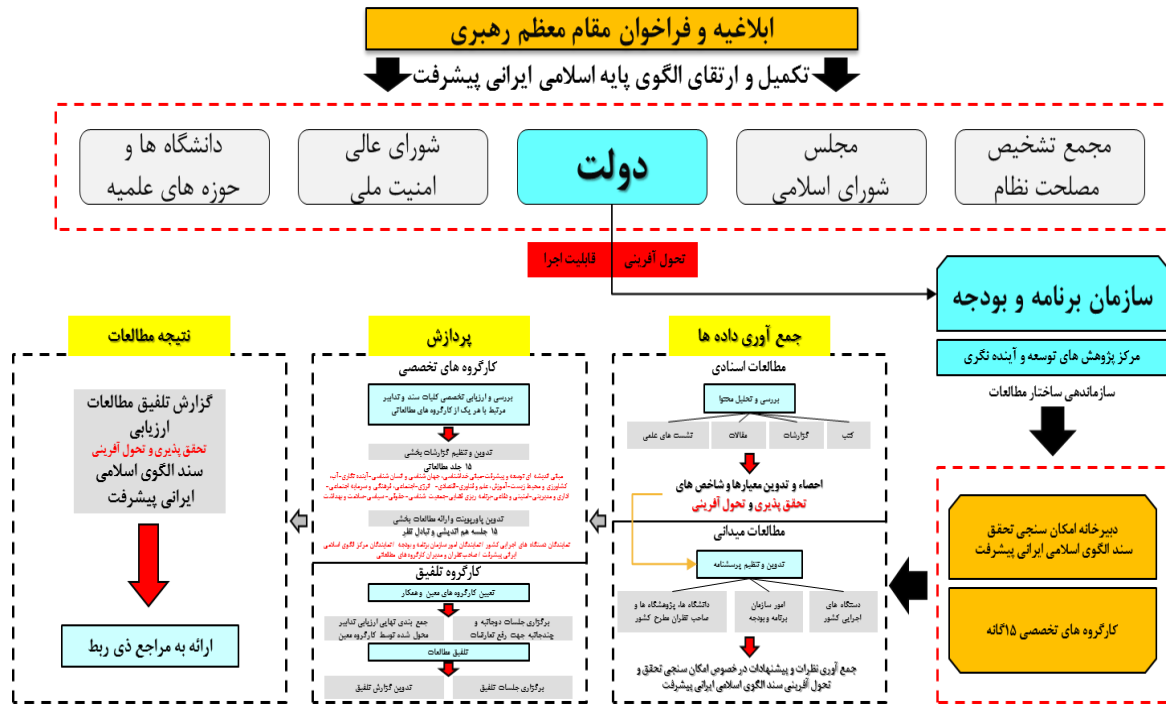
سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، معرف سیر کلی تحولات مطلوب ایران در عرصه فکر، علم، معنویت و زندگی به سوی تمدن نوین اسلامی ایرانی در نیم قرن آینده است. این الگو با مشارکت گسترده متفکران و صاحب نظران ایرانی و بر اساس جهان بینی و اصول اسلامی و ارزش های انقلاب اسلامی و با توجه به مقتضیات اجتماعی، اقلیمی و میراث فرهنگی ایران، بر طبق روش های علمی و با استفاده از دستاوردهای بشری و مطالعه آینده پژوهانه تحولات جهانی طراحی شده و شامل مبانی، آرمان ها، رسالت، افق و تدابیر است. در پی تدوین الگوی پایه اسلامی ایرانی پیشرفت، مقام معظم رهبری (مدظله العالی) طی ابلاغیه ای دستگاه ها، مراکز علمی، نخبگان و صاحب نظران را به بررسی عمیق ابعاد مختلف سند تدوین شده و ارائه نظرات مشورتی جهت تکمیل و ارتقاء این سند بالادستی فراخواندند. در همین راستا و با استناد به بیانات و ابلاغیه معظم له، مقرر گردید در جهت ارتقاء سند تهیه شده توسط مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، دولت فارغ از ملاحظات زودگذر، این سند را از جهت قابلیت اجرا و تحول آفرینی بررسی کرده و پیشنهادهای عملی برای ارتقاء آن را ارائه دهد تا مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت با مشورت مراجع مندرج در ابلاغیه، نظرات و پیشنهادهای تکمیلی را بررسی و بهره برداری کرده و نسخه ارتقاء یافته الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت را برای تصویب و ابلاغ ارائه نماید، به طوری که از ابتدای قرن پانزده هجری شمسی اجرای این الگو با سرعت مطلوب، آغاز و امور کشور بر مدار آن قرار گیرد.

در این رابطه مرکز پژوهش های توسعه و آینده نگری سازمان برنامه و بودجه کشور، با طراحی ساختاری متناسب و منسجم، عهده دار بررسی و ارزیابی قابلیت تحقق و تحول آفرینی سند مذکور شد و علاوه بر تشکیل دبیرخانه مطالعات، اقدام به ایجاد کارگروه های تخصصی ۱۵ گانه متشکل از صاحب نظران و متخصصان در حوزه های مختلف کرده و هر کارگروه با توجه به زمینه تخصصی خود، عهده دار ارزیابی و ارتقاء پیش نویس سند مذکور گردید.

بر این اساس و بر مبنای ساختار فوق، مطالعات در دو حوزه میدانی و اسنادی آغاز و پیگیری شد. در ابتدا، دبیرخانه و کارگروه های مطالعاتی به موازات مطالعات اسنادی، اقدام به تدوین و تبیین مدل مفهومی ارزیابی سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت کردند. ماحصل آن تنظیم پرسشنامه ای بود که علاوه بر ارزیابی تحقق پذیری و تحول آفرینی هر یک از تدابیر از طریق شاخص های مستخرج از مدل مفهومی، استدلال و پیشنهادات صاحب نظران، نخبگان، خبرگان و کارشناسان را در زمینه ارتقاء سند استخراج کرد.

بدین منظور در حوزه مطالعات میدانی، پرسشنامه صدرالاشاره از طریق دبیرخانه به وزارتخانه ها، امور سازمان برنامه و بودجه کشور و سایر نهادها و دستگاه های اجرایی کشور جهت بررسی، ارزیابی و ارائه پیشنهادات در خصوص سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت ارسال شد که به دنبال آن، پس از تحلیل و جمع بندی نظرات در کارگروه های ذی ربط، پیشنهادهای نهایی در کارگروه تلفیق و جلسات هم اندیشی تدقیق و آماده ارائه به مراجع ذی ربط گردید.

لازم به ذکر است در این فرایند، علاوه بر بهره‌مندی از ظرفیت مدیریتی و کارشناسی دولت و دستگاه‌های اجرایی در مرکز و استان‌ها، از ظرفیت تعدادی از دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، قطب‌های علمی و صاحب‌نظران حوزه‌های مختلف نیز استفاده شده است.

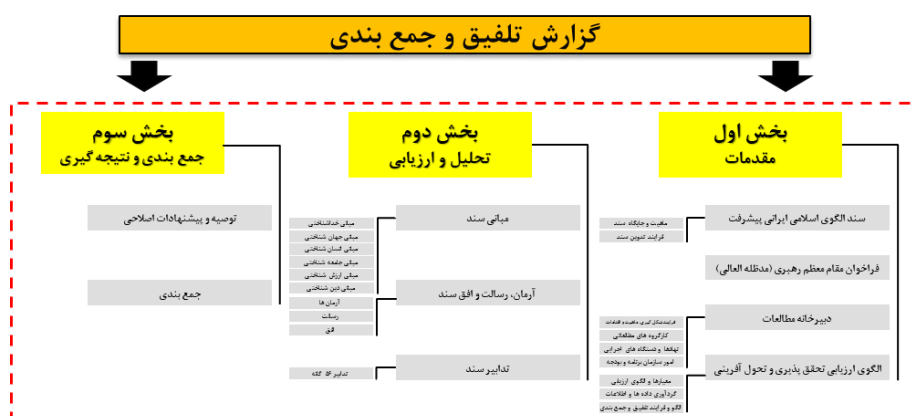

شکل ۱: فرایند ارزیابی تحقق‌پذیری و تحول‌آفرینی سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

پیشگفتار

مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری با هدف پشتیبانی اندیشه‌ای از نظام برنامه‌ریزی و بودجه‌ریزی کشور به منظور مبتنی ساختن مستمر آن بر دانش و رویکردهای علمی در مسیر پیشرفت و توسعه و همچنین توانمندسازی و ارتقاء نظام برنامه‌ریزی و بودجه‌ریزی جمهوری اسلامی ایران، به نمایندگی از سازمان برنامه و بودجه کشور مأمور به انجام مطالعات و ارزیابی تحقق‌پذیری و تحول‌آفرینی سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت شد تا فارغ از ملاحظات زودگذر و با طراحی و تشکیل ساختاری منسجم و متناسب، نظرات کارشناسی و پیشنهادهای عملی دولت و به نوعی دستگاه‌های اجرایی کشور را پیرامون مأموریت فوق‌الذکر با همراهی و همکاری صاحب‌نظران، دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها و همچنین ظرفیت مدیریتی و کارشناسی دولت، گردآوری کرده و به منظور ارتقاء سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت به مراجع ذی‌ربط انعکاس دهد.

در همین راستا، مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری با طراحی دبیرخانه امکان‌سنجی تحقق سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و کارگروه‌های پژوهشی در ۱۵ حوزه تخصصی و همچنین با استفاده از توان علمی و تحقیقاتی مؤسسات علمی و پژوهشی و اعضای هیئت‌علمی آن‌ها، امور سازمان برنامه و بودجه و دستگاه‌های اجرایی و سیاست‌گذار کشور، مطالعات را در حوزه مطالعات میدانی و اسنادی آغاز کرد. بدین منظور با گذشت روزهای متمادی و مطالعات گسترده میدانی و اسنادی، درنهایت پس از برگزاری ده‌ها جلسه تبادل نظر و هم‌اندیشی با حضور کارگروه‌های مطالعاتی، نمایندگان دستگاه‌های اجرایی کشور، نمایندگان امور سازمان برنامه و بودجه، نمایندگان مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و صاحب‌نظران برجسته کشور و همچنین تدوین و نگارش صدها صفحه گزارش توسط کارگروه‌های مطالعاتی در قالب چندین مجلد و در ۱۵ حوزه تخصصی، ماحصل آن، گزارش جمع‌بندی و تلفیق پیش رو بوده که ساختار اصلی آن در سه بخش تنظیم و معین شده است. بخش نخست مربوط به مقدمات مطالعات و بخش دوم مربوط به جمع‌بندی و تلفیق ارزیابی و تحلیل سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت بوده و بخش آخر نیز مربوط به جمع‌بندی و پیشنهادات مستخرج از مطالعات است.

شکل ۲: ساختار گزارش تلفیق و جمع بندی

۱- مقدمات

در بخش اول گزارش پیش رو، ابتدا ماهیت و جایگاه سند، همراه با فرایند تدوین آن (توسط مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت) تشریح می‌شود و سپس ابلاغیه و فراخوان مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) پیرامون ارتقاء و تکمیل سند مطرح می‌گردد. در ادامه، فرایند شکل‌گیری، ماهیت و اقدامات دبیرخانه امکان‌سنجی تحقق سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، تشریح و کارگروه‌های مطالعاتی ذیل آن و همچنین دستگاه‌ها و نهادهای مشارکت‌کننده با آن نیز معرفی خواهند شد. در قسمت چهارم از بخش اول گزارش، ضمن تبیین معیارها و الگوی ارزیابی سند، شیوه گردآوری داده‌ها و اطلاعات و همچنین فرایند تلفیق و جمع‌بندی مطالعات به طور مجزا تشریح می‌شود.

۱-۱- سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

الگوی پایه اسلامی ایرانی پیشرفت که در آن، اهم مبانی و آرمان‌های پیشرفت و افق مطلوب کشور در پنج دهه آینده، ترسیم و تدابیر مؤثر برای دستیابی به آن طراحی شده است، با تلاش نظام‌مند چند هزار تن از صاحب‌نظران و استادان دانشگاهی و حوزوی و فرزندان جوان پس از هفت سال در چهل‌مین سال پیروزی انقلاب اسلامی به نتیجه رسیده است. این سند به ترتیب از مقدمه، مبانی، آرمان‌ها، رسالت، افق و تدابیر تشکیل شده که در پیوست گزارش قابل مشاهده است (پیوست یک).

۱-۱-۱- ماهیت و جایگاه سند

الگوی پایه، چارچوب الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و معرف سیر کلی تحولات مطلوب ایران در عرصه فکر، علم، معنویت و زندگی به سوی تمدن نوین اسلامی ایرانی در نیم‌قرن آینده است. این الگو با مشارکت گسترده متفکران، صاحب‌نظران ایرانی و بر اساس جهان‌بینی و اصول اسلامی و ارزش‌های انقلاب اسلامی و با توجه به مقتضیات اجتماعی و اقلیمی و میراث فرهنگی ایران، بر طبق روش‌های علمی و با استفاده از دستاوردهای بشری و مطالعه آینده‌پژوهانه تحولات جهانی طراحی شده و شامل مبانی، آرمان‌ها، رسالت، افق و تدابیر است. مبانی، اهم پیش‌فرض‌های اسلامی، فلسفی و علمی جهان‌شمول معطوف به پیشرفت را ارائه می‌دهد. آرمان‌ها، ارزش‌های فرازمانی- فرامکانی و جهت‌بخش پیشرفت است. مبانی و آرمان‌ها وجه اسلامیت الگو را تضمین می‌کنند. رسالت، میثاق مشترک مردم و نظام جمهوری اسلامی ایران برای پیشرفت است. افق، آرمان‌های الگو را بر جامعه و زیست‌بوم ایران در نیم‌قرن آینده تصویر می‌کند و هدف‌های واقعی آحاد مردم، جامعه و حکومت ایران را در آن موعود معین می‌سازد. تدابیر، تصمیمات و اقدامات اساسی و بلندمدت برای حل مسائل مهم کشور و شکوفایی ساختن قابلیت‌های ماندگار ملی به منظور رسیدن به افق است. این الگو با ایمان استوار و عزم راسخ و تلاش عظیم و مدبرانه مردم و مسئولان جمهوری اسلامی ایران اجرا خواهد شد (پیش‌نویس سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت).

درواقع بنا بر بیانات مقام معظم رهبری، تدوین الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت یکی از مسائل کلان و اساسی کشور است که به عنوان سندی بالادست نسبت به تمامی اسناد برنامه‌های کشور، چشم‌انداز کشور و سیاست-گذاری‌های کشور عمل خواهد کرد. به‌طوری که چشم‌اندازهای ده‌ساله و بیست‌ساله و سیاست‌های کلان کشور باید بر اساس این الگو تدوین شده و از آن پیروی کنند. معظم له همچنین اشاره داشتند که این الگو، الگویی انعطاف‌پذیر است که در آن اهداف مشخص بوده و راهبردها برحسب شرایط گوناگون ممکن است تغییر پیدا کند و اصلاح شود.

در تشریح ماهیت این الگو، ابتدا بنا بر بیانات مقام معظم رهبری لازم به توضیح است که واژه توسعه یک اصطلاح جاافتاده متعارف جهانی است که بار ارزشی و معنایی خاص و الزاماتی به همراه دارد که توسعه غربی را به ذهن متبادر می‌سازد. به همین دلیل می‌توان از واژه پیشرفت به‌جای توسعه استفاده کرد که معنای الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت را به‌سوی «نقشه راه بومی پیشرفت کشور ایران» سوق می‌دهد. درواقع، پیشرفت بومی مفهومی با بار ارزشی ناظر به ابعاد فرهنگی، اجتماعی و سرزمینی ملت‌ها و محقق‌کننده اهداف آرمانی و ارزشی آنان است. پیشرفت بومی، حرکتی معطوف به آرمان‌های بومی، فرهنگی و ملی کشورها است که اساساً بر ظرفیت‌های سرزمینی و چشم‌اندازهای فرهنگی خاص ایشان استوار است. درمجموع می‌توان پیشرفت اسلامی ایرانی را مفهومی ارزشی دانست و آن را فرایند حرکت متوازن، خردمندانه و آگاهانه ملت ایران در چارچوب سنت‌های الهی در مسیر تحقق جامعه مرفه، مقتدر، آباد و با معنویت و دانایی تعریف کرد. صفت اسلامی در این الگو بدین معناست که این الگوی پیشرفت مبتنی بر مبانی و جهان‌بینی اصیل اسلامی طراحی شده است و صفت ایرانی ناظر به شرایط طبیعی، اقلیمی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی ایران به‌عنوان بستر اجرایی الگو است. از یک‌سو مبانی و آرمان‌های اسلامی در کل الگو تجلی می‌یابند و از سوی دیگر، توجه به قابلیت‌ها، ظرفیت‌ها و سرمایه‌های ملی، الگو را جهت می‌دهند. به این ترتیب، وجوه اسلامی و ایرانی الگو در هم تنیده هستند و کل واحد و یکپارچه‌ای را شکل می‌دهند.

این الگو به لحاظ شاکله و محتوا یک مفهوم پیچیده چندبعدی و دربردارنده مجموعه‌ای درهم تنیده از نظر و عمل است که در پرتو عزم ملی فراگیر محقق می‌شود. از منظر علمی و فکری نیز یک پارادایم و از منظر راهبردی، نقشه راه یک تحول فراگیر اجتماعی است. این الگو دربردارنده مجموعه‌ای از مفهوم‌پردازی‌های نظری و سیاست‌های عملیاتی است که اگرچه در قالب یک سند مکتوب تجسم یافته، باید در پرتو یک عزم فراگیر ملی و تبدیل شدن به گفتمان اجتماعی محقق شود. همچنین الگو از منظر جایگاه، سند بالادست همه اسناد برنامه‌ای، مشرف بر سیاست‌گذاری‌ها و چشم‌اندازهای کشور و از منظر عملکردی، الگو یک نقشه راه است که هدف، جهت و شیوه حرکت تکاملی جامعه را مشخص می‌کند و رسالت تحول‌آفرینی و جریان‌سازی اجتماعی را بر عهده دارد. از منظر سنخیت نیز برای تأثیرگذاری در فرایند برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌گذاری‌های کشور الزاماً الگو باید در قالب و شاکله یک سند راهبردی تدوین و رابطه سلسله‌مراتبی آن با دیگر اسناد برنامه‌ریزی کشور مشخص شود.

الگو، مقوله‌ای چندبعدی است و به دلیل گستردگی و تنوع موضوعی از روش واحدی برای دستیابی به آن نمی‌توان استفاده کرد. تنوع روشی و تکثرگرایی از ویژگی‌های تدوین اسناد ملی است. سند الگو از چند بخش تشکیل شده است و تدوین هر بخش نیز از روش خاص خود پیروی می‌کند. بنابراین، برای نگارش سند از روش‌های متعدد اعم از مشارکت و مشورت‌های نخبگانی، مطالعات اسنادی، آینده‌پژوهی، دلفی، گروه‌های کانونی، مصاحبه‌های عمیق و ... استفاده شده است (مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت).

بخش‌ها و اجزاء الگو نیز از مواردی به قرار زیر تشکیل شده است:

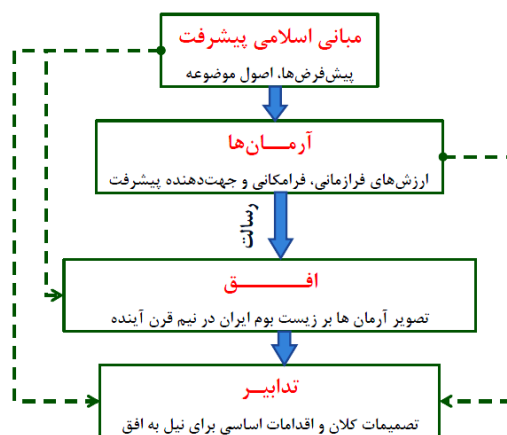
مبانی: اهم پیش‌فرض‌های اسلامی، فلسفی و علمی جهان‌شمول معطوف به تعالی و پیشرفت.

آرمان‌ها: ارزش‌های بنیادین فرازمانی و فرامکانی جهت‌دهنده پیشرفت.

رسالت: میثاق مشترک مردم و نظام جمهوری اسلامی ایران برای حرکت عقلانی، مؤمنانه و متعهدانه در جهت ایجاد تمدن نوین اسلامی-ایرانی.

افق: تصویر آرمان‌های الگو بر جامعه و زیست‌بوم ایران در نیم سده آینده و هدف‌های واقعی آحاد مردم، جامعه و حکومت ایران در آن موعد.

تدابیر: تصمیمات و اقدامات اساسی و بلندمدت برای حل مسائل مهم کشور و شکوفای ساختن قابلیت‌های ماندگار ملی به منظور رسیدن به افق.

شکل ۳: ساختار اصلی الگو

منبع: مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

۱-۱-۲- فرایند تدوین سند

از سال ۱۳۸۴، رهبر معظم انقلاب اسلامی ضمن بیانات خود در دانشگاه‌های سمنان، یزد، شیراز و فردوسی مشهد، اهمیت اندیشه و تأمل درباره پیشرفت و ضرورت برخورداری از الگویی جامع در این زمینه را مطرح فرمودند. ایشان در سال ۱۳۸۸ نیز در جمع دانشگاهیان، ابعاد گوناگون و مبانی الگویی را که مدنظر داشتند، بسط دادند. پس از این رهنمودها، نخستین نشست اندیشه‌های راهبردی با موضوع «الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت» در سال ۱۳۸۹ در محضر رهبر معظم انقلاب و جمعی از صاحب‌نظران ذی‌ربط تشکیل شد. مقام معظم رهبری این نشست را حرکتی در آغاز یک راه برشمردند، حرکتی که باید مداوم یابد و نه‌تنها نباید به

مجموعه‌ای خاص محدود شود، بلکه باید نخبگان کشور با همه ظرفیت برای به ثمر رسیدن آن به میدان بیایند. از نگاه ایشان، تهیه الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، کوتاه‌مدت و زودبازده نیست، بلکه لازم است مراحل بسیاری را از سر بگذرانند. در همین راستا، ایشان از ضرورت راه‌اندازی مرکزی برای پیگیری این ایده یاد کردند، مرکزی که بتواند این حرکت را پشتیبانی نماید.

بدین منظور مقام معظم رهبری طی حکمی در خردادماه ۱۳۹۰، مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت را به منظور دستیابی به الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و لزوم استفاده همه‌جانبه از ظرفیت‌های موجود در عرصه‌های علمی (حوزه‌ای و دانشگاهی) در جهت فراهم‌سازی مقدمات تدوین الگو و توسعه گفتمانی و تولید علم در این حوزه تشکیل دادند و رئیس و اعضای شورای عالی آن را منصوب کردند.

پس از ابلاغ حکم مقام معظم رهبری، اولین جلسه شورای عالی مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت در تاریخ ۱۳۹۰/۳/۱۸ تشکیل شد. اساسنامه مرکز نیز به مدت یک ماه پس از ابلاغ حکم تأسیس مرکز، به تصویب مقام معظم رهبری رسید. در نتیجه، مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت تحت نظر مقام معظم رهبری فعالیت خود را پیرامون تدوین الگوی پایه پیشرفت آغاز نمود و اهداف آن به ترتیب زیر معین شد:

- ۱- تعمیق و توسعه تفکر، تحقیق و نظریه‌پردازی درباره مبانی، اصول، شاخص‌ها و دیگر ابعاد الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و تکامل فرد و اجتماع بر اساس تعالیم و ارزش‌های متعالی اسلام ناب محمدی (ص) و با بهره‌مندی از دستاوردهای متقن علمی و تجارب ارزشمند بشری؛
- ۲- ایجاد و حفظ فضای گفتمانی اصیل و قوی در حوزه و دانشگاه و در سطح جامعه حول محور الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛
- ۳- طراحی و تدوین پیش‌نویس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت به عنوان سند بالادستی حاکم بر چشم‌اندازها، سیاست‌های کلی و برنامه‌های توسعه مبتنی بر مبانی اصیل اسلامی و منطبق بر مقتضیات و ویژگی‌های فرهنگی، اقلیمی و طبیعی ایران.

در همین راستا و به دنبال تهیه و تدوین مبانی بینشی و ارزشی الگو و همچنین طراحی الگو در عرصه‌های مختلف، اندیشکده‌هایی با عناوین معین و بر اساس مصوبات شورای عالی، زیر نظر «مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت» و مطابق نظام‌نامه مصوبات شورای عالی تشکیل شد. در واقع هر اندیشکده، اتاق فکری متشکل از تعدادی از صاحب‌نظران با سابقه فعالیت مؤثر در سیاست‌گذاری، قانون‌گذاری و فعالیت مدیریت راهبردی، استادان و فضایی حوزه و دانشگاه که در موضوع اندیشکده صاحب کرسی یا آثار علمی برجسته هستند، به عضویت کارگروه ویژه اندیشکده درآمدند. بدین منظور در جهت بررسی تخصصی ابعاد الگو، ۱۴ اندیشکده در مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت تشکیل شد که عناوین آن به شرح ذیل است (مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت):

- آب، محیط‌زیست، امنیت غذایی و منابع طبیعی؛
- آمایش بنیادین؛
- اقتصاد؛

- امنیت و دفاع؛
- امور اجتماعی، جمعیت و نیروی انسانی؛
- خانواده؛
- سیاست؛
- عدالت؛
- علم؛
- فرهنگ؛
- فقه؛
- مبانی؛
- معنویت؛
- کارگروه چرخه نوآوری.

همچنین اصلی‌ترین محورهای مشترک فعالیت اندیشکده‌های فوق در چهار مرحله و به قرار زیر تنظیم شد:

۱- انجام مطالعات اولیه و پیش‌نیاز؛

۲- تدوین مبانی، ابعاد و الزامات الگو؛

۳- تدوین الگو؛

۴- پایش و بازنگری.

در این راستا ابتدا اندیشکده‌های مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت بنا بر سخنان رهبر معظم انقلاب اسلامی، مسائل اصلی و فرعی کشور را جهت قراردعی جریان پیشرفت کشور در مسیر این موارد شناسایی کرده و در دستور کار قرار دادند که بر این اساس، مهم‌ترین مسائل اساسی ایران در حوزه‌های مختلف به قرار زیر احصاء شد.

جدول ۱: مهم‌ترین مسائل اساسی ایران

ردیف	نام حوزه	مسئله
۱	عدالت	ضعف عزم عدالت در نظام تصمیم‌گیری
۲	آمایش بنیادین	عدم بهره‌مندی مناسب از ظرفیت‌های منطقه‌ای و سرزمینی
۳	فقه و حقوق اسلامی	عدم کفایت فقه در امور اجتماعی و حکومتی
۴	اقتصاد	جایگاه و روابط نامناسب نفت در اقتصاد
۵	علم	نقص چرخه و نظام نوآوری (علم تا ثروت)
۶	امور اجتماعی	ضعف خردورزی و عقلانیت جمعی
۷	فرهنگ	ترسیم ناقص فرهنگ مطلوب
۸	معنویت	فقدان نظریه و ابهام در مفهوم معنویت
۹	آب، محیط‌زیست، امنیت غذایی و منابع طبیعی	ضعف نظام و حکمرانی منابع طبیعی، آب و محیط‌زیست
۱۰	خانواده	ضعف خانواده محوری
۱۱	سیاست	عدم اجماع درباره مفاهیم پایه
۱۲	ویژگی‌های روحی روانی ایرانیان	ضعف خطرپذیری و نوآوری

منبع: مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

در ادامه به دنبال هدف سوم از اهداف مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و سومین محور از فعالیت‌های اندیشکده‌ها، پیش‌نویس الگوی پایه پیشرفت بر مبنای گفتمان نخبگانی فراگیر تهیه شد (پیوست یک). این الگو مشتمل بر سرفصل‌های مبانی (پیش‌فرض‌ها)، آرمان (ارزش‌های فرازمانی و فرامکانی)، رسالت (تعهد و مأموریت ملت ایران و نظام اسلامی)، افق (هدف‌های پنجاه ساله کشور) و تدابیر (اقدامات اساسی و تصمیمات کلان برای تحقق افق) است. این الگو تا این مرحله از پشتوانه حمایتی بخش‌هایی از جامعه علمی و نخبگانی کشور برخوردار شده است و زمینه فهم و عزمی مشترک را در بین آنان به عنوان گروه‌های مرجع فراهم کرده است. همچنین این الگو در این مرحله طی فراخوان و ابلاغیه‌ای در اختیار مراجع عظام تقلید و حوزه‌های علمیه، استادان و دانشکده‌های مربوط و نیز نهادهای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی کشور قرار گرفته است تا پس از تکمیل به محضر رهبر معظم انقلاب تقدیم شود (مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت).

۱-۲- فراخوان مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در جهت ارتقاء و تکمیل سند

در پی تدوین الگوی پایه اسلامی ایرانی پیشرفت که در آن، اهم مبانی و آرمان‌های پیشرفت و افق مطلوب کشور در پنج دهه آینده، ترسیم و تدابیر مؤثر برای دستیابی به آن طراحی شده است، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی، دستگاه‌ها، مراکز علمی، نخبگان و صاحب‌نظران را به بررسی عمیق ابعاد مختلف سند تدوین‌شده و ارائه نظرات مشورتی جهت تکمیل و ارتقاء این سند بالادستی فراخواندند. ایشان همچنین مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت را موظف کردند که با مشورت مراجع مندرج در ابلاغ، نظرات و پیشنهادهای تکمیلی را دقیقاً بررسی و بهره‌برداری کند و نسخه ارتقاء یافته الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت را برای تصویب و ابلاغ ارائه کند، به طوری که از ابتدای قرن پانزده هجری شمسی اجرای این الگو با سرعت مطلوب، آغاز و امور کشور بر مدار آن قرار گیرد.

متن فراخوان و ابلاغیه رهبر انقلاب اسلامی در پاییز ۱۳۹۷ به شرح زیر است:

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»

«خداوند جل و علا را سپاس می‌گزارم که با هدایت و توفیق او تلاش نظام‌مند چند هزار تن از صاحب‌نظران و استادان دانشگاهی و حوزوی و فرزندان جوان برای طراحی الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت پس از هفت سال در چهل‌مین سال پیروزی انقلاب اسلامی به نتیجه رسید. این سند، اهم مبانی و آرمان‌های پیشرفت را تدوین کرده و افق مطلوب کشور را در پنج دهه‌ی آینده ترسیم و تدابیر مؤثر برای نیل به آن را طراحی کرده است که با تحقق آن، که کاری عظیم و دشوار اما ممکن و شیرین است، کشور راه پیشرفت را خواهد پیمود و طلیعه‌ی مبارک تمدن نوین اسلامی ایرانی در زیست‌بوم ایران رخ خواهد نمود. ان شاء الله.

اکنون با تقدیر از متفکران و استادان و صاحب‌نظرانی که طراحی این سند مهم و مدیریتی تهیه‌ی آن را بر عهده داشته‌اند، مقرر می‌دارد:

۱- مجمع تشخیص مصلحت نظام سند پیوست را به‌عنوان چارچوب بالادستی سیاست‌های کلی مورد ملاحظه قرار دهد و پیشنهادهای تکمیلی برای حصول اطمینان از کفایت آن را در جایگاه یادشده ارائه کند و پس از ابلاغ نسخه نهایی

الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، سیاست‌های کلی نظام را برای انطباق با الگو بازنگری نماید.

۲- مجلس شورای اسلامی با نگاه ملی به بررسی سند حاضر بپردازد و نکات ضروری برای ارتقای آن را به‌عنوان سند بالادستی قوانین برنامه‌ای کشور پیشنهاد نماید و تمهیدات لازم را برای تهیه و تصویب طرح‌ها و لوایح برنامه‌ای در چارچوب نسخه نهایی آن مقرر سازد.

۳- دولت فارغ از ملاحظات زودگذر، این سند را از جهت قابلیت اجرا و تحول‌آفرینی بررسی نماید و پیشنهادهای عملی برای ارتقای آن را ارائه دهد. از ذخیره مدیریتی و کارشناسی دولت در مرکز و استان‌ها برای این منظور استفاده شود.

۴- شورای عالی امنیت ملی، شورای عالی انقلاب فرهنگی، شورای عالی فضای مجازی در حیطه وظایف خود به بررسی و ارائه پیشنهاد نسبت به این نسخه از الگو بپردازند.

۵- دانشگاه‌ها و حوزه‌های علمیه و صاحب‌نظران این سند را عمیقاً بررسی نمایند و با ارائه پیشنهادهای مشخص برای ارتقای آن بیش از پیش در ترسیم هدف و مسیر پیشرفت کشور مشارکت جویند.

۶- مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت با مشورت مراجع مخاطب در بالا، برنامه زمانی بررسی نسخه حاضر الگو از سوی آن‌ها را تنظیم و نظرات و پیشنهادهای تکمیلی را دریافت و دقیقاً بررسی و بهره‌برداری کند؛ و ان‌شاءالله نسخه‌ی ارتقاء یافته الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت را حداکثر ظرف دو سال آینده برای تصویب و ابلاغ ارائه نماید.

۷- پس از آن، برای آماده شدن همه‌ی دستگاه‌های کشور و کمک عمومی مردم برای اجرای الگو، زمانی اختصاص خواهد یافت، به طوری که ان‌شاءالله از ابتدای قرن پانزده هجری شمسی اجرای الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی با مقدمات کافی و سرعت مطلوب آغاز شود و امور کشور بر مدار آن قرار گیرد.

۸- صداوسیما و دستگاه‌های تبلیغی و اطلاع‌رسانی رسمی کشور، اخبار فعالیت‌های یادشده را منتشر نمایند، البته بررسی و ارتقای نسخه حاضر الگو در مراجع یادشده متمرکز خواهد بود تا این کار مهم دستخوش مجادلات روزمره نگردد.

پیشرفت، مستلزم تحول مطلوب نفوس انسانی و هنجارها و سازوکارهای اجتماعی است و لذا امری تدریجی و طولانی و وابسته به ایمان و عزم و تلاش ملی و صبر و مداومت همگانی و از همه برتر، تفضلات الهی است که به حول و قوه کبریایی‌اش ان‌شاءالله در تداوم انقلاب اسلامی به این ملت عنایت خواهد فرمود.»

۱-۳- دبیرخانه امکان‌سنجی تحقق سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

همان‌طور که پیش‌تر اشاره شد، با استناد به بیانات و ابلاغیه مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، مقرر گردید در جهت ارتقاء سند تهیه شده توسط مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، دستگاه‌های متعددی به بررسی و ارائه پیشنهاد در این رابطه بپردازند. همچنین، مقرر شد دولت فارغ از ملاحظات زودگذر، این سند را از جهت قابلیت اجرا و تحول‌آفرینی بررسی کند و پیشنهادهای عملی برای ارتقاء آن را ارائه دهد.

در این رابطه مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری سازمان برنامه و بودجه کشور، با ابلاغ دستور از سوی ریاست محترم سازمان برنامه و بودجه و تشکیل دبیرخانه امکان‌سنجی تحقق سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، عهده‌دار مسئولیت بررسی و ارزیابی قابلیت تحقق و اجرایی بودن سند مذکور شد.

۱-۳-۱- فرایند شکل‌گیری، ماهیت و اقدامات دبیرخانه

پس از احاله مأموریت دولت در راستای تکمیل و ارتقاء سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و ارزیابی تحقق‌پذیری و تحول‌آفرینی آن، به مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری سازمان برنامه و بودجه کشور و با طرح مسئله این مطالعه در شورای علمی مرکز، با ابلاغ رئیس مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری، دبیرخانه امکان‌سنجی تحقق سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت تشکیل شد که اعضای آن عبارتند از:

- آقای سعید غلامی نتاج؛

- آقای دکتر حمید محمدی؛

- آقای دکتر ابوالفضل پاسبانی صومعه؛

- آقای مهندس علی خانی؛

- خانم مهندس حانیه علی‌بیگی‌علوی.

در همین راستا دبیرخانه فوق‌الذکر با همکاری شورای علمی مرکز، فعالیت خود را با محوریت راهبری مطالعات، در سه حوزه اصلی سازماندهی ساختار اجرایی، سازماندهی ساختار مطالعاتی و پژوهشی و سازماندهی ساختار مشارکتی آغاز کرد.

شکل ۴: محورهای اصلی فعالیت دبیرخانه امکان‌سنجی تحقق سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

دبیرخانه مطالعات، در زمینه سازماندهی ساختار اجرایی، ابتدا نقشه راه مطالعات و زمان‌بندی انجام آن را با برگزاری جلسات متعدد هم‌اندیشی تنظیم و تدوین کرد. سپس در گام بعد، اقدام به طراحی ۱۵ کارگروه تخصصی در زمینه‌های مختلف نمود و به دنبال آن، به تعیین مدیران کارگروه‌های مطالعاتی از میان صاحب‌نظران پرداخت.

در زمینه سازماندهی ساختار مطالعاتی و پژوهشی، دبیرخانه با همراهی شورای علمی مرکز و مدیران کارگروه‌های مطالعاتی، در مواردی همچون گردآوری و بررسی منابع مطالعاتی پیرامون سند، تنظیم و تدوین پرسشنامه مطالعات، تنظیم چارچوب گزارش‌های بخشی، تنظیم چارچوب گزارش‌های تلفیق و تنظیم چارچوب ارائه مطالعات به فعالیت پرداخت. در زمینه سازماندهی ساختار مشارکتی نیز دبیرخانه با تشکیل شبکه ارتباطی منسجم و مستمر، به تعامل با بیش از یک‌صد صاحب‌نظر و تعامل با بیش از پنجاه نهاد و دستگاه اجرایی پرداخت. همچنین در این زمینه اقدام به برگزاری بیش از ده جلسه راهبری و بیش از پانزده جلسه تبادل نظر و هم‌اندیشی نمود که به دنبال آن، بیش از ۲۰۰ دعوت‌نامه به سراسر کشور و نهادها، دستگاه‌های اجرایی و صاحب‌نظران ارسال شد.

در همین راستا و در بخش زیر، الگوی پژوهشی و گام‌های تدوین شده توسط دبیرخانه امکان‌سنجی تحقق سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت ذیل سه محور فعالیتی فوق، به طور مختصر تشریح می‌شود.

شکل ۵: گام‌های امکان‌سنجی تحقق و تحول‌آفرینی سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

گام نخست: طرح مسئله

پس از روشن شدن موضوع و احاله مأموریت دولت در خصوص ارزیابی تحقق‌پذیری و تحول‌آفرینی پیش‌نویس سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت به سازمان برنامه و بودجه کشور و مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری، مرکز با تشکیل جلسات داخلی شورای علمی و راهبری به بررسی مسئله و ایجاد سازوکار متناسب با آن پرداخت و نقشه راه اولیه این مطالعات را پی‌ریزی کرد.

گام دوم: تشکیل دبیرخانه مطالعات

به دنبال مصوبات جلسات شورای علمی و راهبری مرکز، دبیرخانه امکان‌سنجی تحقق سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت تشکیل شد. دبیرخانه مذکور متشکل از کارشناسان و پژوهشگران مرکز بوده که وظیفه راهبری و هدایت مطالعات و فرایند پژوهشی این پروژه را بر عهده داشته و ارتباطات لازم با سایر دستگاه‌های اجرایی کشور را برقرار می‌کرد.

گام سوم: تشکیل کارگروه‌های مطالعاتی

در گام سوم مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری به‌منظور انسجام در فرایند کار و جامعیت مطالعات در حوزه‌های گوناگون، اقدام به طراحی کارگروه‌های تخصصی ۱۵ گانه کرد.

درواقع عناوین کارگروه‌های مطالعاتی با توجه به محتوا و ساختار سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و با تشکیل جلسات شورا در این خصوص، تنظیم و تدقیق شد. سپس برای هر یک از کارگروه‌های فوق، مدیرانی از میان صاحب‌نظران و متخصصان مطرح کشور متناسب با هر یک از حوزه‌ها شناسایی و با همفکری ایشان همکاران کارگروه‌های مذکور پیشنهاد شدند. علاوه بر این، شناسایی وزارتخانه‌ها، امور سازمان برنامه و بودجه و سایر دستگاه‌های مرتبط با هر یک از تدابیر در قالب کارگروه‌ها نیز جهت ارتباطات و تعاملات در دستور کار قرار گرفت و به مدیران کارگروه‌های مطالعاتی اطلاع‌رسانی شد. لازم به ذکر است در این فرایند و در هر یک از کارگروه‌های تخصصی، از ظرفیت دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، قطب‌های علمی و صاحب‌نظران استفاده شده است.

گام چهارم: مطالعات اسنادی و میدانی

در این گام، مطالعات میدانی و مطالعات اسنادی پیرامون ارزیابی تحقق‌پذیری و تحول‌آفرینی سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت آغاز شد. در این مرحله ابتدا شورای هماهنگی مطالعات متشکل از دبیرخانه امکان‌سنجی تحقق سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و مدیران کارگروه‌های تخصصی طی جلسات و نشست‌های متعدد و بر مبنای منابع مطالعاتی موجود حول سند مذکور، اقدام به جمع‌آوری کتاب، گزارش، مقالات و سایر مطالب مطرح در این موضوع کرده و بر اساس آن، به تدوین و تبیین مدل مفهومی ارزیابی سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت از منظر قابلیت اجرایی و تحول‌آفرینی سند پرداختند که از بطن آن‌ها، معیارها و شاخص‌هایی جهت ارزیابی این دو مقوله استخراج شد. سپس مبتنی بر مدل مفهومی و مهم‌ترین معیارها و شاخص‌های استخراج شده، پرسشنامه‌ای تنظیم شد که علاوه بر ارزیابی امکان تحقق هر یک از تدابیر از طریق شاخص‌های مطروحه، پیشنهادات صاحب‌نظران، نخبگان، خبرگان، دستگاه‌های اجرایی کشور، امور سازمان برنامه و بودجه و مراکز علمی-پژوهشی را در زمینه پیشنهادات اصلاحی نیز احصاء نمود. سپس مقرر شد پرسشنامه‌های صدراشاره از طریق کارگروه‌های ذیل دبیرخانه به صاحب‌نظران، وزارتخانه‌ها، امور سازمان برنامه و بودجه و سایر دستگاه‌های مرتبط جهت بررسی، ارزیابی و ارائه پیشنهادات در خصوص هر یک از تدابیر ارسال شود. در ادامه پس از گردآوری پاسخ‌ها و پس از تحلیل و جمع‌بندی نظرات در کارگروه‌های ذی‌ربط، پیشنهادهای نهایی آماده

شد. لازم به توضیح است که در این مرحله از فرایند، طی نامه‌ای از دستگاه‌های اجرایی کشور و امور سازمان برنامه و بودجه تقاضا گردید تا ضمن تکمیل پرسشنامه مدنظر و همکاری در این مطالعات ملی، نماینده‌ای صاحب‌نظر و تام‌الاختیار برای حضور در جلسات و نشست‌های تبادل نظر، همکاری با کارگروه‌های مطالعاتی و سایر امور مرتبط معرفی کنند.

گام پنجم: ارائه نتایج مطالعات

در گام پنجم مقرر شد، کارگروه‌های ۱۵ گانه تخصصی، نتایج حاصل از مرحله قبل را در نشست‌هایی با حضور مدیران کارگروه‌های مطالعاتی، نمایندگان امور سازمان برنامه و بودجه، نمایندگان دستگاه‌های اجرایی کشور و نمایندگان مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت در حضور دبیرخانه مطالعات و اعضای مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری ارائه نموده و به تبادل نظر بپردازند.

گام ششم: تدوین گزارشات کارگروه‌های مطالعاتی

در مرحله بعد پیرو مباحث مطرح شده در جلسات هم‌اندیشی و تبادل نظر صورت گرفته میان صاحب‌نظران در خصوص مطالعات هر یک از کارگروه‌ها، گزارشات مطالعاتی مرتبط در هر یک از حوزه‌ها بر اساس چارچوب تهیه شده توسط دبیرخانه، تدوین و تنظیم شد و در اختیار دبیرخانه مطالعات قرار گرفت. سپس دبیرخانه مذکور ضمن بررسی و ارزیابی گزارشات واصله، طی فرایندی دوجانبه، اصلاحات مورد نیاز پیرامون گزارش هر یک از کارگروه‌های مطالعاتی را به اطلاع مدیران کارگروه‌ها رسانده و به دنبال آن پس از تکمیل و اعمال اصلاحات مورد نظر، نسخه نهایی گزارشات دریافت شد.

گام هفتم: تلفیق مطالعات

در گام هفتم فرایند مطالعات امکان‌سنجی تحقق سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، تلفیق مطالعات آغاز شد. در این مرحله در ابتدا جدولی مشتمل بر کارگروه‌های معین و همکار در راستای جمع‌بندی مطالعات مربوط به هر یک از تدابیر توسط دبیرخانه تهیه شد و سپس در جلسه شورای هماهنگی با حضور مدیران کارگروه‌های مطالعاتی و اعضای دبیرخانه به تصویب رسید. سپس در گام بعد منابع موجود پیرامون هر یک از تدابیر اعم از گزارشات و پاورپوینت کارگروه‌های تخصصی، پرسشنامه‌های دریافتی و سایر اطلاعات در اختیار کارگروه معین قرار داده شد تا به دنبال این اشتراک‌گذاری منابع، تعارضات میان کارگروه‌ها مشخص و در مرحله بعد برطرف شود تا نظر نهایی در خصوص تدابیر لحاظ گردد. در این مرحله به منظور رفع برخی از تعارضات، جلساتی دوجانبه و چندجانبه میان کارگروه‌ها برگزار شد. سپس با دریافت نظرات و جمع‌بندی نهایی توسط کارگروه‌های معین پیرامون ارزیابی تحقق‌پذیری و تحول‌آفرینی سند مذکور، تمامی مطالعات در اختیار کارگروه تلفیق قرار گرفت تا پژوهشگران حاضر در این کارگروه بر اساس چارچوب تهیه شده در رابطه با گزارش تلفیق، ضمن پیاده‌سازی مطالعات صورت گرفته در این چارچوب، به ارزیابی نتایج واصله بپردازند.

بدین منظور پس از تهیه ویرایش اولیه گزارش تلفیق، جلسات شورای هماهنگی مطالعات با دستور کار بررسی و ارزیابی گزارش تلفیق آغاز شد و طی چند جلسه هم‌اندیشی با حضور مدیران کارگروه‌های مطالعاتی، نمایندگان دستگاه‌های اجرایی کشور، نمایندگان امور سازمان برنامه و بودجه و نمایندگان مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت گزارش نهایی و نظر این ساختار مطالعاتی در خصوص مطالعات محول شده مورد تصویب قرار گرفت و به مراجع ذی‌ربط منعکس شد.

۱-۳-۲- کارگروه‌های مطالعاتی ذیل دبیرخانه

مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری با تشکیل دبیرخانه امکان‌سنجی تحقق سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، با توجه به محتوا و ساختار سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و همچنین حوزه‌های تخصصی متعدد در این سند، اقدام به طراحی کارگروه‌های مطالعاتی و پژوهشی ۱۵ گانه در حوزه‌های تخصصی مختلف نمود که عناوین آن به شرح ذیل است:

- کارگروه مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت؛
- کارگروه مبانی خدانشناسی، جهان‌شناسی و انسان‌شناسی؛
- کارگروه آینده‌نگاری؛
- کارگروه آب، کشاورزی و محیط‌زیست؛
- کارگروه برنامه‌ریزی فضایی (معماری، شهرسازی، آمایش سرزمین، میراث فرهنگی و گردشگری)؛
- کارگروه آموزش، علم و فناوری؛
- کارگروه اجتماعی، فرهنگی و سرمایه اجتماعی؛
- کارگروه اداری و مدیریتی؛
- کارگروه امنیتی-دفاعی؛
- کارگروه انرژی؛
- کارگروه جمعیت‌شناسی؛
- کارگروه حقوقی؛
- کارگروه اقتصادی؛
- کارگروه سلامت و بهداشت؛
- کارگروه سیاسی.

در این راستا، برای هریک از کارگروه‌های فوق‌مدرانی از میان صاحب‌نظران و متخصصان کشور متناسب با هریک از حوزه‌ها شناسایی و با همفکری ایشان همکاران کارگروه‌های مذکور پیشنهاد شدند.

جدول ۲: مدیران کارگروه‌های مطالعاتی

ردیف	کارگروه	مدیر
۱	مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت	دکتر محمود متوسلی
۲	مبانی خداشناسی، جهان‌شناسی و انسان‌شناسی	حجت‌الاسلام و المسلمین اصغر هادوی
۳	آینده‌نگاری	مهندس محسن نادری منش
۴	آب، کشاورزی و محیط‌زیست	دکتر افشین دانه‌کار
۵	برنامه‌ریزی فضایی	دکتر حمید محمدی
۶	آموزش، علم و فناوری	دکتر غلامرضا گرائی نژاد
۷	اجتماعی، فرهنگی و سرمایه اجتماعی	دکتر محمدعلی محمدی قره‌قانی
۸	اداری و مدیریتی	دکتر علی اصغر پور عزت
۹	امنیتی و دفاعی	امیر سرتیپ محمد حسن نامی
۱۰	انرژی	دکتر یداله سبوحی
۱۱	جمعیت‌شناسی	دکتر رسول صادقی
۱۲	حقوقی	دکتر علی انصاری
۱۳	اقتصادی	دکتر ابوالفضل پاسبانی صومعه
۱۴	سلامت و بهداشت	دکتر رضا دهنویه
۱۵	سیاسی	دکتر سید رضا شاکری

۱-۳-۳- نهادهای دستگاه‌های اجرایی همکار

در این مطالعات بنا بر ابلاغیه مقام معظم رهبری و مکلف نمودن دولت به تکمیل، ارتقاء و ارزیابی تحقق‌پذیری و تحول‌آفرینی سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت با استفاده از ذخیره مدیریتی و کارشناسی دولت؛ معاون محترم رئیس‌جمهور و ریاست سازمان برنامه و بودجه کشور، جناب آقای دکتر محمدباقر نوبخت و ریاست محترم مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری، جناب آقای دکتر علیرضا آزموه اردلان، طی نامه‌ای به وزارتخانه‌ها، دستگاه‌های اجرایی کشور و نهادهای مهم و کلیدی، ضمن درخواست همراهی در این مأموریت ملی و همکاری در مطالعات میدانی و تکمیل پرسشنامه تعبیه شده مرتبط با حوزه کاری خود، خواستار معرفی صاحب‌نظر و نماینده‌ای تام‌الاختیار شدند تا در فرایند مطالعات، نمایندگان محترم علاوه بر شرکت در جلسات هم‌اندیشی و تبادل نظر، همگام و همراه با کارگروه‌های مطالعاتی و دبیرخانه به پیشبرد هرچه بهتر این مطالعات یاری رسانند. در ادامه عناوین وزارتخانه‌ها، دستگاه‌ها، سازمان‌ها، مراکز و تمامی نهادهای همکار و همراه در این مطالعات مطرح می‌شود.

- معاونت اقتصادی رئیس‌جمهور؛
- معاونت حقوقی رئیس‌جمهور؛
- معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور؛

- معاونت رئیس جمهور در امور زنان و خانواده؛
- وزارت آموزش و پرورش؛
- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات؛
- وزارت اطلاعات؛
- وزارت امور خارجه؛
- وزارت امور اقتصادی و دارایی؛
- وزارت ورزش و جوانان؛
- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛
- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی؛
- وزارت جهاد کشاورزی؛
- وزارت دادگستری؛
- وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح؛
- وزارت راه و شهرسازی؛
- وزارت صنعت، معدن و تجارت؛
- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی؛
- وزارت کشور؛
- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛
- وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی؛
- وزارت نفت؛
- وزارت نیرو؛
- ستاد کل نیروهای مسلح؛
- سازمان اداری و استخدامی کشور؛
- سازمان حفاظت محیط زیست؛
- مرکز مدیریت حوزه های علمیه؛
- سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران؛
- سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور؛
- سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور؛
- مرکز آمار ایران؛
- سازمان ثبت اسناد و املاک کشور؛
- سازمان نظام پزشکی؛
- بانک مرکزی؛

- بیمه مرکزی؛

- پژوهشگاه قوه قضائیه.

۱-۳-۴- امور تخصصی همکار از سازمان برنامه و بودجه کشور

در راستای پیشبرد هرچه بهتر فرایند مطالعات و بهره‌مندی از ظرفیت خبرگی، کارشناسی و مدیریتی گسترده و علمی موجود در سازمان و برنامه و بودجه کشور، با دستور ریاست محترم سازمان، طی نامه‌ای از جانب معاونت محترم امور اقتصادی و هماهنگی برنامه و بودجه، جناب آقای دکتر سید حمید پورمحمدی؛ امور تخصصی سازمان برنامه و بودجه کشور نیز به همراهی در این مطالعات دعوت شدند تا ضمن همکاری در مطالعات میدانی و تکمیل پرسشنامه‌های تخصصی و مرتبط با هر یک از امور، همچون دستگاه‌های اجرایی کشور، نماینده‌ای تام‌الاختیار و صاحب‌نظر در حوزه‌های تخصصی جهت همکاری با کارگروه‌های مطالعاتی و دبیرخانه و همچنین شرکت در جلسات هم‌اندیشی و تبادل نظر معرفی کنند. در ادامه عناوین امور تخصصی سازمان برنامه و بودجه که در این مطالعات همکاری داشته‌اند، مطرح می‌شود:

- امور برنامه‌ریزی، نظارت و آمایش سرزمین؛

- امور اقتصاد کلان؛

- امور هماهنگی و تلفیق بودجه؛

- امور پایش تعهدات دولت و تجهیز منابع؛

- امور اقتصاد مقاومتی و شورای اقتصاد؛

- امور آموزش و پرورش عمومی و فنی و حرفه‌ای؛

- امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری؛

- امور فرهنگ، گردشگری و ورزش؛

- امور سلامت و رفاه اجتماعی؛

- امور عمومی، قضایی، دفاعی و امنیتی؛

- امور نظام فنی و اجرایی، مشاورین و پیمانکاران؛

- امور انرژی؛

- امور راه و ترابری و مدیریت عمران شهری و روستایی؛

- امور صنعت، معدن، بازرگانی و ارتباطات؛

- امور آب، کشاورزی و محیط‌زیست؛

- امور استان‌ها و مناطق؛

- امور مجلس؛

- امور حقوقی، قوانین و مقررات.

۱-۴- الگوی ارزیابی تحقق‌پذیری و تحول‌آفرینی سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

برای ارزیابی سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، دو مقوله قابلیت اجرایی بودن سند و یا به عبارتی تحقق‌پذیری سند و همچنین تحول‌آفرینی آن مدنظر قرار گرفته است.

در بخش نخست، مقوله تحقق‌پذیری اساساً با دو معیار ثمربخشی^۱ و کارایی^۲ تعریف می‌شود. ثمربخشی، یعنی اینکه تا چه حد یک طرح یا یک پروژه به اهداف خود رسیده است. کارایی، یعنی نسبت بین ورودی و خروجی یک طرح یا نسبت منابع صرف شده و حاصل کار به چه شکل است (ماجدی و همکاران، ۱۳۹۷). در بخش دوم نیز، مقوله تحول‌آفرینی^۳ در حوزه الگوی پیشرفت مدنظر است که موجب پیشرفت توأمان مادی و معنوی اجتماع بشری و موجب تکامل اجتماعی می‌شود که از بین برنده موانع و مشکلات اجتماعی خواهد بود. در واقع، تحول‌آفرینی با حفظ ریشه‌ها و اصالت‌ها (هویت ملی-اسلامی) اساس تحول و پیشرفت در جوامع اسلامی به‌واسطه تعالیم اسلامی است. بنابراین، تحولی که از دیدگاه مقام معظم رهبری مورد نیاز کشورهای اسلامی است، نتیجه تحولی اساسی در زمینه نگرش به تمام ابعاد سیاسی، اقتصادی و فرهنگی است که با نگاه نو به اسلام اصیل صورت می‌پذیرد؛ که در آن معنویت، معرفت الهی، انسان‌دوستی و عواطف بشری با نگاه اسلامی پایه و اساس پیشرفت در جوامع اسلامی را تشکیل خواهد داد (مقام معظم رهبری به نقل از خدادی، ۱۳۹۴). در اینجا نیز، مسئله این است که الگوی پیشرفت تا چه اندازه ثمربخش بوده تا چه اندازه کارایی دارد و تا چه میزان موجب پیشرفت توأمان مادی و معنوی ایران اسلامی می‌شود.

۱-۴-۱- معیارها و شاخص‌های ارزیابی

بر مبنای منابع مطالعاتی موجود شامل کتب، گزارشات، مقالات و سایر مطالب مطرح در این موضوع حول سند مذکور و مفاهیم توسعه، پیشرفت، الگو، تحقق‌پذیری، تحول‌آفرینی و همچنین با برگزاری جلسات هم‌اندیشی با صاحب‌نظران و خبرگان، معیارها و شاخص‌های ارزیابی سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت از منظر تحقق‌پذیری و تحول‌آفرینی تدوین که به شرح ذیل است.

۱- میزان سازگاری با قانون اساسی؛

توضیحات: بررسی میزان سازگاری هر یک از تدابیر الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت با اصول قانون اساسی.

۲- میزان سازگاری با امکانات در دسترس کشور در حال و آینده؛

- منابع مالی مورد نیاز برای تحقق تدابیر

- منابع انسانی مورد نیاز برای تحقق تدابیر

- زیرساخت‌های مورد نیاز

- امکان‌سنجی تحقق تدابیر بر اساس توان اکولوژیک سرزمین

توضیحات: هدف از طرح این شاخص، بررسی میزان سازگاری تدابیر الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت با منابع مالی، منابع انسانی و زیرساخت‌های موجود کشور و توان اکولوژیک سرزمین است. این پرسش مطرح است که آیا با توجه به منابع موجود کشور، امکان تحقق چنین تدابیری وجود دارد؟

1. Effectiveness
2. Efficiency
3. Transformational

۳- میزان سازگاری با آموزه‌ها و تجارب زیسته ایرانیان در طول تاریخ؛

توضیحات: به عبارت دیگر، این معیار به ارزیابی سازگاری تدبیر با سنت‌ها و رویه‌های تجربه شده ایرانیان و به‌طور کلی فرهنگ و تمدن ایرانی در طول دوره‌های متعدد تاریخی می‌پردازد.

۴- میزان سازگاری با نگرش‌های مردم؛

توضیحات: منظور از این معیار، ارزیابی میزان سازگاری تدبیر با دیدگاه‌ها، باورها و نقطه نظرات مردم ایران است که قضاوت در خصوص این نگرش‌ها با متخصصان و صاحب‌نظرانی است که مورد پرسش قرار می‌گیرند، به عبارت دیگر، در این خصوص مطالعات میدانی جهت اخذ نظرات مردم صورت نمی‌گیرد بلکه صرفاً ارزیابی این معیار توسط صاحب‌نظران مبنا قرار می‌گیرد.

۵- میزان سازگاری با سایر تدابیر؛

– تعارض‌های بین بخشی
– نسبت وزنی موضوعات بخشی به کل الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت
– تکرار مفهوم تدابیر در بندهای مختلف
– قرارگیری برخی از تدابیر جزئی‌تر در تدابیر کلی‌تر
– جامع و مانع بودن هر یک از تدابیر
توضیحات: هدف از طرح این معیار بررسی محتوای سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت بر اساس شاخص‌های مطرح شده است. بدین مفهوم که هر یک از تدابیر در ارتباط با سایر تدابیر سند بر اساس شاخص‌های مطروحه چگونه ارزیابی می‌شود.

۶- میزان سازگاری با قوانین و ضوابط بین‌المللی؛

توضیحات: سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت علاوه بر طرح دیدگاه‌ها برای حل مسائل داخلی کشور باید ناظر بر روابط عملکردی ایران اسلامی با دنیای پیرامون باشد. به همین جهت ضرورت دارد که سازگاری تدابیر مطرح شده در موضوعات مختلف با قوانین و ضوابط بین‌المللی مورد سنجش واقع شود.

۷- میزان سازگاری با تحولات جهانی و منطقه‌ای؛

– سازگاری الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت با روندها و کلان‌روندهای جهانی
– سازگاری الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت با روندها و کلان‌روندهای منطقه‌ای
– سنجش میزان تأثیرپذیری تدابیر الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت از سیاست خارجه ایران
توضیحات: تحولات نیم‌قرن آتی کشور بسیار مرتبط با نحوه تعامل ایران اسلامی با جریان‌های بین‌المللی و جهت‌گیری‌های دولت‌های آتی برای ارتباط با دنیا است. به همین جهت ضرورت دارد که سازگاری الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت با روندها و کلان‌روندهای جهانی و منطقه‌ای ارزیابی و میزان تأثیرپذیری تدابیر سند از سیاست خارجه ایران مورد سنجش واقع شوند.

۸- انعطاف‌پذیری لازم در هنگام وقوع تحولات خارج از کنترل (بلایای طبیعی شدید، جنگ، بیماری‌های

واگیردار ناشناخته و ...)

توضیحات: هدف از طرح این سنجش، پاسخ به این پرسش است که آیا تدابیر مطرح شده در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت انعطاف لازم برای مواجهه با شرایط بحرانی احتمالی در آینده نظیر جنگ، بیماری‌های واگیردار ناشناخته، بلایای طبیعی بسیار شدید و ... را دارا هستند؟

۹- شناسایی پیش‌نیازهای تحقق تدابیر (طبقه‌بندی عوامل مؤثر) و سازگاری میان آن‌ها؛

– پیش‌نیازهای کلی تحقق سند
– پیش‌نیازهای تحقق هر یک از تدابیر
توضیحات: برای هر یک از تدابیری که در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت در افق پنج دهه آتی در نظر گرفته شده است، پیش‌نیازهایی لازم است که مهیا باشند. در این بخش ضمن شناسایی پیش‌نیازهای تحقق هر تدبیر، میزان سازگاری این عوامل با یکدیگر بررسی می‌شود.

۱۰- ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدابیر؛

توضیحات: برای تحقق و عملیاتی شدن سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، یک ساختار نهادی رسمی و قانونی مورد نیاز است. برای تحقق تدابیر آیا ساختار نهادی رسمی و قانونی کنونی کشور پاسخگو است؟

۱۱- مدت زمان مورد نیاز برای تحقق هر یک از تدابیر؛

توضیحات: برخی از تدابیر ممکن است در مقطع زمانی کوتاه‌تر نسبت به سایر تدابیر محقق شوند؛ بنابراین، در این بخش مدت‌زمان مورد نیاز برای تحقق تدابیر شناسایی می‌شود.

۱۲- ارزیابی پیامدها و اثرات محیط زیستی، اجتماعی-فرهنگی، سیاسی و اقتصادی؛

توضیحات: هدف از طرح این سنجه ارزیابی میزان احتمالی آثار و پیامدهای مثبت و یا منفی محیط زیستی، اجتماعی-فرهنگی، سیاسی و اقتصادی تدابیر در کشور است.

۱	میزان سازگاری با قانون اساسی
۲	میزان سازگاری با امکانات در دسترس کشور در حال و آینده
۳	میزان سازگاری با آموزه‌ها و تجارب زیسته ایرانیان در طول تاریخ
۴	میزان سازگاری با نگرش‌های مردم
۵	سازگاری درونی تدابیر
۶	میزان سازگاری با قوانین و ضوابط
۷	میزان سازگاری با تحولات جهانی و منطقه‌ای
۸	انعطاف‌پذیری لازم در هنگام وقوع تحولات خارج از کنترل (مانند جنگ)
۹	شناسایی پیش‌نیازهای تحقق تدابیر (طبقه‌بندی عوامل موثر) و سازگاری میان آن‌ها
۱۰	ساختار نهادی موجود جهت تحقق تدابیر
۱۱	مدت زمان مورد نیاز برای تحقق هر یک از تدابیر (در سناریوهای مختلف)
۱۲	ارزیابی پیامدها و اثرات محیط زیستی، اجتماعی-فرهنگی و اقتصادی

شکل ۶: معیارهای ارزیابی

۱-۴-۲- گردآوری داده‌ها و اطلاعات

به منظور پیشبرد مطالعات امکان‌سنجی تحقق و تحول‌آفرینی سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، گردآوری داده‌ها و اطلاعات در دو حوزه اسنادی- کتابخانه‌ای و میدانی با محوریت دبیرخانه مطالعات و همکاری دستگاه‌های اجرایی کشور، امور سازمان برنامه و بودجه و صاحب‌نظران و همچنین مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت جهت استفاده در کارگروه‌های تخصصی ۱۵ گانه، دنبال شد.

مطالعات اسنادی و کتابخانه‌ای

در قسمت نخست، دبیرخانه با جست‌وجو میان کتب، مقالات و گزارش‌های منتشر شده حول مفاهیم و کلیدواژگان مرتبط با موضوع، بانک اطلاعاتی گسترده‌ای به‌منظور استفاده در الگوی ارزیابی و امکان‌سنجی تحقق‌پذیری و تحول‌آفرینی سند تشکیل داده و ضمن تعبیه پایگاه دانش و بارگذاری منابع در سایت مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگاری، آن‌ها را در اختیار کارگروه‌های مطالعاتی قرار داد. سپس در ادامه با تعامل و همکاری دبیرخانه با مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، اسناد پشتیبان سند به بانک اطلاعاتی افزوده و به اشتراک گذاشته شد.

جدول ۳: منابع مطالعاتی مرتبط با سند الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت

ردیف	عنوان	پدیدآورنده	ناشر	تاریخ انتشار
۱	قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	مجلس خبرگان قانون اساسی	مجلس خبرگان قانون اساسی	۱۳۶۸
۲	سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴	مجمع تشخیص مصلحت نظام	مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۸۲
۳	بیانیه گام دوم انقلاب	مقام معظم رهبری	مقام معظم رهبری	۱۳۹۷
۴	سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۷
۵	سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی	مقام معظم رهبری-مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقام معظم رهبری-مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۸۴
۶	سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه	مقام معظم رهبری-مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقام معظم رهبری-مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۸۷
۷	سیاست‌های کلی برنامه چهارم توسعه	مقام معظم رهبری-مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقام معظم رهبری-مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۸۲
۸	سیاست‌های کلی برنامه سوم توسعه	مقام معظم رهبری-مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقام معظم رهبری-مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۷۸
۹	سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه	مقام معظم رهبری-مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقام معظم رهبری-مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۹۴
۱۰	سیاست‌های کلی بند ج اصل ۴۴ قانون اساسی	مقام معظم رهبری-مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقام معظم رهبری-مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۸۵
۱۱	سیاست‌های کلی قضایی پنج سال	مقام معظم رهبری-مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقام معظم رهبری-مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۸۸
۱۲	سیاست‌های کلی نظام برای اصلاح الگوی مصرف	مقام معظم رهبری-مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقام معظم رهبری-مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۸۹
۱۳	سیاست‌های کلی نظام برای پیشگیری و کاهش خطرات ناشی از سوانح طبیعی و حوادث غیرمترقبه	مقام معظم رهبری-مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقام معظم رهبری-مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۸۴
۱۴	سیاست‌های کلی نظام برای ترویج و تحکیم فرهنگ ایثار و جهاد و ساماندهی امور ایثارگران	مقام معظم رهبری-مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقام معظم رهبری-مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۸۹
۱۵	سیاست‌های کلی نظام برای حفظ شأن و استقلال قضات	مقام معظم رهبری-مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقام معظم رهبری-مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۸۴
۱۶	سیاست‌های کلی نظام برای رشد و توسعه علمی و تحقیقاتی کشور در بخش آموزش عالی و مراکز تحقیقاتی	مقام معظم رهبری-مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقام معظم رهبری-مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۷۷
۱۷	سیاست‌های کلی نظام برای مبارزه با مواد مخدر	مقام معظم رهبری-مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقام معظم رهبری-مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۸۵
۱۸	سیاست‌های کلی نظام در بخش اشتغال	مقام معظم رهبری-مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقام معظم رهبری-مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۹۰
۱۹	سیاست‌های کلی نظام در بخش امنیت اقتصادی	مقام معظم رهبری-مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقام معظم رهبری-مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۷۹
۲۰	سیاست‌های کلی نظام در بخش امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات	مقام معظم رهبری-مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقام معظم رهبری-مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۸۹

ردیف	عنوان	پدیدآورنده	ناشر	تاریخ انتشار
۲۱	سیاست‌های کلی نظام در بخش امنیت قضایی	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۸۱
۲۲	سیاست‌های کلی نظام در بخش انرژی	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۷۹
۲۳	سیاست‌های کلی نظام در بخش پدافند غیرعامل کشور	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۸۹
۲۴	سیاست‌های کلی نظام در بخش تشویق سرمایه‌گذاری	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۸۹
۲۵	سیاست‌های کلی نظام در بخش حمل و نقل	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۷۹
۲۶	سیاست‌های کلی نظام در بخش رشد و توسعه فناوری	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۸۳
۲۷	سیاست‌های کلی نظام در بخش شبکه‌های اطلاع‌رسانی رایانه‌ای	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۷۷
۲۸	سیاست‌های کلی نظام در بخش شهرسازی	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۸۹
۲۹	سیاست‌های کلی نظام در بخش صنعت	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۹۱
۳۰	سیاست‌های کلی نظام در بخش کشاورزی	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۹۱
۳۱	سیاست‌های کلی نظام در بخش مالی	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۹۲
۳۲	سیاست‌های کلی نظام در بخش مدیریت نظام اداری	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۸۹
۳۳	سیاست‌های کلی نظام در بخش مسکن	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۸۹
۳۴	سیاست‌های کلی نظام در بخش مشارکت اجتماعی	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۷۹
۳۵	سیاست‌های کلی نظام در بخش معدن	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۷۹
۳۶	سیاست‌های کلی نظام در بخش منابع آب	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۷۹
۳۷	سیاست‌های کلی نظام در بخش منابع طبیعی	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۷۹
۳۸	سیاست‌های کلی نظام در بخش نفت و گاز	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۷۹
۳۹	سیاست‌های کلی نظام در دوره چشم‌انداز	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقام معظم رهبری - مجمع تشخیص مصلحت نظام	۱۳۸۲
۴۰	برنامه عمرانی اول پیش از انقلاب (۱۳۲۷ تا ۱۳۳۳)	مجلس شورای ملی	مجلس شورای ملی	۱۳۲۹

ردیف	عنوان	پدیدآورنده	ناشر	تاریخ انتشار
۴۱	برنامه عمرانی دوم پیش از انقلاب (۱۳۳۴ تا ۱۳۴۱)	مجلس شورای ملی	مجلس شورای ملی	۱۳۳۴
۴۲	برنامه عمرانی سوم پیش از انقلاب (۱۳۴۱ تا ۱۳۴۷)	مجلس شورای ملی	مجلس شورای ملی	۱۳۴۱
۴۳	برنامه عمرانی چهارم پیش از انقلاب (۱۳۴۷ تا ۱۳۵۱)	مجلس شورای ملی	مجلس شورای ملی	۱۳۴۶
۴۴	برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (۱۳۶۸-۱۳۷۲)	مجلس شورای اسلامی	مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۸
۴۵	برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (۱۳۷۴-۱۳۷۸)	مجلس شورای اسلامی	مجلس شورای اسلامی	۱۳۷۳
۴۶	برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (۱۳۷۹-۱۳۸۳)	مجلس شورای اسلامی	مجلس شورای اسلامی	۱۳۷۹
۴۷	برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (۱۳۸۴-۱۳۸۸)	مجلس شورای اسلامی	مجلس شورای اسلامی	۱۳۸۳
۴۸	برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (۱۳۹۰-۱۳۹۴)	مجلس شورای اسلامی	مجلس شورای اسلامی	۱۳۸۹
۴۹	برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (۱۳۹۵-۱۳۹۹)	مجلس شورای اسلامی	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۵
۵۰	سند تحول بنیادین آموزش و پرورش	شورای عالی انقلاب فرهنگی	شورای عالی انقلاب فرهنگی	۱۳۹۰
۵۱	سند توسعه، پژوهش و فناوری وزارت نفت	اداره آل امور پژوهش و فناوری وزارت نفت	وزارت نفت	۱۳۸۵
۵۲	سند چشم‌انداز وزارت نیرو	وزارت نیرو	وزارت نیرو	۱۳۹۰
۵۳	سند ملی توسعه بخش بهداشت و درمان	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	۱۳۸۳
۵۴	سند نقشه جامع علمی کشور	شورای عالی انقلاب فرهنگی	شورای عالی انقلاب فرهنگی	۱۳۹۰
۵۵	نقشه جامع علمی سلامت	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	شورای عالی انقلاب فرهنگی	۱۳۸۹
۵۶	Islamic Model of Progress	جمعی از نویسندگان	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۷
۵۷	آرمان و رسالت، پیشرفت اسلامی ایرانی	معاونت علمی و تقسیم کار ملی مرکز	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۸
۵۸	آرمان و رسالت	جمعی از نویسندگان	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۷
۵۹	آسیب‌شناسی اسناد برنامه‌های کشور با رویکرد پیشرفت اسلامی ایرانی	معاونت علمی و تقسیم کار ملی مرکز	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۸
۶۰	افق و تدابیر اقتصادی	جمعی از نویسندگان	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۷
۶۱	افق و تدابیر علم و فناوری	جمعی از نویسندگان	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۷
۶۲	النموذج الإسلامي للتنمية	جمعی از نویسندگان	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۷

ردیف	عنوان	پدیدآورنده	ناشر	تاریخ انتشار
۶۳	آینده‌پژوهی انقلاب اسلامی	معاونت علمی و تقسیم کار ملی مرکز	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۸
۶۴	تأملاتی در چیستی الگو	معاونت هماهنگی و نظارت فرایندی مرکز الگو	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۵
۶۵	تدابیر و الگوهای نظری اجتماعی-سیاسی پیشرفت	جمعی از نویسندگان	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۷
۶۶	چکیده پایان‌نامه و رساله‌های مرتبط با پیشرفت اسلامی ایرانی	معاونت علمی و تقسیم کار ملی مرکز	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۸
۶۷	چکیده مقالات کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ زمینه‌های تحقق و ضمانت‌های اجرا	جمعی از نویسندگان	دانشگاه تهران و مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۷
۶۸	حوزه سلامت در الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی	معاونت علمی و تقسیم کار ملی مرکز	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۸
۶۹	خلاصه تک‌نگاشت‌ها پیشرفت اسلامی ایرانی	معاونت علمی و تقسیم کار ملی مرکز	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۸
۷۰	خلاصه گفت‌وگوهای راهبردی پیشرفت اسلامی ایرانی	دبیرخانه گفت‌وگوهای راهبردی	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۸
۷۱	خلاصه نشست‌های اندیشه‌ورزی پیشرفت اسلامی ایرانی	معاونت علمی و تقسیم کار ملی مرکز	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۸
۷۲	درآمدی بر فرآیند تدوین الگوی پایه اسلامی ایرانی پیشرفت	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۸
۷۳	زن و خانواده	جمعی از نویسندگان	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۷
۷۴	مبانی پیشرفت اسلامی ایرانی	معاونت علمی و تقسیم کار ملی مرکز	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۸
۷۵	مدیریت شهری با زاویه دید الگوی پیشرفت اسلامی	علی کشوری	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۵
۷۶	مروری بر اسناد راهبردی توسعه در کشورهای منتخب	معاونت علمی و تقسیم کار ملی مرکز	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۴
۷۷	مسائل اساسی ایران پیشرفت اسلامی ایرانی	معاونت علمی و تقسیم کار ملی مرکز	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۸
۷۸	معنویت در زندگی	اندیشکده معنویت	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۷
۷۹	نگاشت‌ها و نگرش‌هایی در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت (آزادی و پیشرفت)	جمعی از نویسندگان	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۶
۸۰	نگاشت‌ها و نگرش‌هایی در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت (اقتصاد و پیشرفت)	جمعی از نویسندگان	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۶
۸۱	نگاشت‌ها و نگرش‌هایی در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت (آمایش و پیشرفت (جلد اول))	جمعی از نویسندگان	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۶
۸۲	نگاشت‌ها و نگرش‌هایی در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت (آمایش و پیشرفت (جلد دوم))	جمعی از نویسندگان	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۶

ردیف	عنوان	پدیدآورنده	ناشر	تاریخ انتشار
۸۳	نگاشت‌ها و نگرش‌هایی در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت (خانواده و پیشرفت)	جمعی از نویسندگان	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۶
۸۴	نگاشت‌ها و نگرش‌هایی در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت (دین و پیشرفت)	جمعی از نویسندگان	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۶
۸۵	نگاشت‌ها و نگرش‌هایی در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت (عدالت و پیشرفت)	جمعی از نویسندگان	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۶
۸۶	نگاشت‌ها و نگرش‌هایی در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت (مبانی و ماهیت پیشرفت)	جمعی از نویسندگان	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۶
۸۷	واکاوی تجارب توسعه	معاونت هماهنگی و نظارت فرایندی مرکز الگو	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۵
۸۸	واکاوی تجربه توسعه در کشور چین	ابوالفضل علمایی	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۲
۸۹	واکاوی تجربه توسعه در کشور سنگاپور (تجربه کاپیتالیسم در شرق)	ابوالفضل علمایی	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۶
۹۰	ارزیابی سند پایه الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	سید احسان خاندوزی	مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۸
۹۱	بررسی انتقادی الگوی پایه اسلامی ایرانی پیشرفت	مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری	مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری	۱۳۹۸
۹۲	بررسی پیش‌نویس سند الگوی پایه پیشرفت مرحله اول نقد	جمعی از نویسندگان	حسینیه اندیشه	۱۳۹۸
۹۳	مجموعه مقالات الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	جمعی از نویسندگان	انجمن مطالعات سیاسی حوزه	۱۳۹۶
۹۴	نگاهی به تدوین منطق مبانی الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	جمعی از نویسندگان	پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی	۱۳۹۵
۹۵	الگوی اثربخش اسلامی ایرانی پیشرفت در جهان اسلام	شعبیه بهمن	قبسات	۱۳۹۷
۹۶	الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت از منظر حضرت آیت‌الله خامنه‌ای	شعبیه بهمن	نظریه‌های اجتماعی متفکران مسلمان	۱۳۹۷
۹۷	الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت الگویی گفتمانی در راستای تحول همه‌جانبه	مطهری خوشیتانی و ایزدی	سپهر سیاست	۱۳۹۷
۹۸	امنیت هویت پایه و عدالت پایه در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	ابراهیم برزگر	مطالعات الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۶
۹۹	انقلاب اسلامی و الگوی پیشرفت فرهنگ پایه	علیرضا اسماعیلی مازگر	سیاست متعالیه	۱۳۹۸
۱۰۰	بررسی و تبیین مبانی دینی جایگاه و نقش زنان در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	اخباری و زارعان	سیک زندگی	۱۳۹۸
۱۰۱	بررسی و نقد کتاب الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و چالش توسعه پایدار	سید محمد حسینی	پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی	۱۳۹۸
۱۰۲	تبیین مختصات الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت در بخش دفاع	عبدی و نادری	راهبرد دفاعی	۱۳۹۸
۱۰۳	تحقق توسعه سیاسی در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	عزیزی و دیگران	مطالعات الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۱۳۹۷

ردیف	عنوان	پدیدآورنده	ناشر	تاریخ انتشار
۱۰ ۴	جایگاه استراتژی توسعه مبتنی بر تجارت در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	کیانی و سلیمانی	مطالعات اقتصاد اسلامی	۱۳۹۹
۱۰ ۵	جایگاه منافع ملی در الگوی اسلامی پیشرفت	قاسمی و دیگران	مطالعات الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی	۱۳۹۷
۱۰ ۶	شناسایی راهبردهای الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	اسمعیلی گیوی و دیگران	مدیریت اسلامی	۱۳۹۷
۱۰ ۷	شهر مکان مطلوب تمدن‌سازی در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	نوراله قیصری	مطالعات الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی	۱۳۹۸
۱۰ ۸	فقه سیاسی و الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت	شیرخانی و ابراهیمی	سیاست متعالیه	۱۳۹۷
۱۰ ۹	مفهوم‌پردازی حکمرانی مسئولانه جهت نیل به الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	پور عزت و عبدی	مطالعات راهبردی سیاست‌گذاری عمومی	۱۳۹۸
۱۱ ۰	مقایسه نقش ثبات سیاسی در ترکیه و مالزی با الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	خواجه سروی و رسولی	تحقیقات سیاسی بین‌المللی	۱۳۹۸
۱۱ ۱	مؤلفه‌های نظام تصمیم‌گیری اقتصادی در چارچوب الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	زریباف و دیگران	مطالعات اقتصاد اسلامی	۱۳۹۸
۱۱ ۲	نقش امنیت در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت (با تأکید بر عرصه معنویت)	شفیعی نیا و فارسی	امنیت ملی	۱۳۹۹

مطالعات میدانی

در حوزه مطالعات میدانی، با برگزاری جلسات هم‌اندیشی و مبتنی بر الگوی ارزیابی و مهم‌ترین معیارها و شاخص‌های استخراج شده، پرسشنامه‌ای حاوی سؤالات باز و بسته و بر اساس طیف لیکرت^۱ تنظیم شد (پیوست دو) که علاوه بر ارزیابی امکان تحقق‌پذیری و تحول‌آفرینی سند و هر یک از تدابیر آن از طریق شاخص‌های مطروحه، پیشنهادات نیز در زمینه پیشنهادات اصلاحی مورد پرسش قرار می‌دهد. در ادامه همان‌طور که پیش‌تر اشاره شد، پرسشنامه‌های صدرالاشاره توسط ریاست محترم سازمان و ریاست محترم مرکز از طریق دبیرخانه مطالعات و کارگروه‌های تخصصی، به وزارتخانه‌ها، امور تخصصی سازمان برنامه و بودجه، صاحب‌نظران، خبرگان و سایر افراد و نهادهای مرتبط، جهت بررسی، ارزیابی و ارائه پیشنهادات در خصوص سند، ارسال و با تعامل مستمر دبیرخانه با ده‌ها دستگاه و صاحب‌نظر، پاسخ‌ها جمع‌آوری شد.

لازم به توضیح است که پرسشنامه مذکور در بستر نرم‌افزار «Excel» تنظیم شده است و متشکل از جداولی مرتبط با تدابیر کارگروه/ دستگاه/ نهاد/ صاحب‌نظر می‌باشد که در صفحاتی مجزا تدوین شده و در آخر نیز صفحه‌ای به‌عنوان «سنجش سایر تدابیر و کلیات سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت» به‌منظور ارائه سایر پیشنهادات در رابطه با سند تعبیه شده است. بدین ترتیب، هر پرسشنامه با تأکید بر بندهای مرتبط به زمینه

1. Likert

تخصصی هر کارگروه/دستگاه/نهاد/صاحب‌نظر در قالب فایل «Excel» ارسال شده است. از همین رو، بر اساس الگوی ارزیابی و شاخص‌های پیشنهادی، از پاسخ‌دهنده تقاضا شد تا ضمن تعمق و بررسی بندهای مورد نظر از منظر تحقق‌پذیری و تحول‌آفرینی و همچنین در صورت لزوم اصلاح و تکمیل آن بند، به بررسی سایر بندها و ارزیابی در رابطه با کلیات سند بپردازد. همچنین در ادامه از پرسش‌شونده تقاضا شد، جهت ارزیابی هر یک از تدابیر بر اساس شاخص‌های پیشنهادی، ضمن پاسخ به پرسش‌های چندگزینه‌ای و تعیین امتیاز آن بند (با توجه به بازه معین شده در جدول)، علت و استدلال انتخاب آن گزینه را در مکان تعبیه شده شرح دهد و در سؤالاتی که فاقد گزینه امتیازدهی است نیز، ارزیابی خود را از منظر شاخص مورد نظر تشریح و استدلال‌های خود را بیان کند.

۱-۴-۳- الگو و فرایند جمع‌بندی و تلفیق مطالعات

پس از جمع‌آوری داده‌های حاصل از مطالعات اسنادی و میدانی و به اشتراک‌گذاری آن‌ها میان کارگروه‌های مطالعاتی، هر یک از کارگروه‌ها بر مبنای حوزه تخصصی خود، با استفاده از داده‌های جمع‌آوری شده و از طریق روش‌هایی همچون تحلیل محتوا، دلفی و برگزاری جلسات هم‌اندیشی تخصصی، نظرات کارگروه خود را پیرامون سند در قالب گزارش و چارچوب تدوین شده پیاده‌سازی نموده و هر یک از کارگروه‌ها، نتایج مطالعات خود را طی جلسات تبادل نظر (پیوست سه) با حضور نمایندگان دستگاه‌های اجرایی کشور، نمایندگان امور تخصصی سازمان برنامه و بودجه، نمایندگان مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و سایر کارگروه‌های مطالعاتی ارائه کردند تا بدین طریق با هم‌اندیشی و پرسش و پاسخ صورت گرفته در این جلسات، اصلاحات لازم را اعمال و گزارش نهایی خود را تهیه کنند.

در نهایت پس از رفت و برگشت‌های شکل گرفته در این جلسات، گزارش‌های بخشی در قالب چندین مجلد و بیش از ۵۰۰ صفحه در حوزه‌های تخصصی و به تفکیک کارگروه‌های مطالعاتی تدوین گشته و آماده بهره‌برداری در فرایند تلفیق مطالعات شد.

بدین ترتیب تلفیق و جمع‌بندی مطالعات تحت محوریت کارگروه تلفیق (متشکل از دبیرخانه و کارگروه‌های مطالعاتی) در دو گام سازماندهی کارگروه‌های معین و همکار و جلسات اجماع‌سازی پی‌ریزی شد.

کارگروه‌های معین و همکار

در گام نخست از جمع‌بندی و تلفیق مطالعات، بنا بر گزارش‌های واصله از کارگروه‌های مطالعاتی و با توجه به این‌که برخی از تدابیر به دلیل ماهیت چندرشته‌ای و میان‌رشته‌ای در دو یا چند کارگروه بررسی شده و مورد ارزیابی قرار گرفته است، جدولی با عنوان «کارگروه معین و همکار تدابیر» توسط کارگروه تلفیق تهیه که در آن کارگروه و تصمیم‌گیرنده نهایی در رابطه با هر یک از تدابیر و بر مبنای ماهیت تدبیر و جایگاه اصلی آن در میان حوزه‌های تخصصی، مشخص شده است.

جدول ۴: کارگروه‌های معین و همکار تدابیر

شماره تدبیر	کارگروه‌های همکار	کارگروه معین
۱	اجتماعی، فرهنگی و سرمایه اجتماعی- آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت	مبانی خداشناسی، جهان‌شناسی و انسان‌شناسی
۲	اجتماعی، فرهنگی و سرمایه اجتماعی- آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت	مبانی خداشناسی، جهان‌شناسی و انسان‌شناسی
۳	اجتماعی، فرهنگی و سرمایه اجتماعی- آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت	مبانی خداشناسی، جهان‌شناسی و انسان‌شناسی
۴	اجتماعی، فرهنگی و سرمایه اجتماعی- آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت	مبانی خداشناسی، جهان‌شناسی و انسان‌شناسی
۵	اجتماعی، فرهنگی و سرمایه اجتماعی- سیاسی- آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت	مبانی خداشناسی، جهان‌شناسی و انسان‌شناسی
۶	مبانی خداشناسی، جهان‌شناسی و انسان‌شناسی- آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت	آموزش، علم و فناوری
۷	مبانی خداشناسی، جهان‌شناسی و انسان‌شناسی- آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- آموزش، علم و فناوری- اداری و مدیریتی	اداری و مدیریتی
۸	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- اداری و مدیریتی	آموزش، علم و فناوری
۹	جمعیت‌شناسی- آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت	اجتماعی، فرهنگی و سرمایه اجتماعی
۱۰	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- مبانی خداشناسی، جهان‌شناسی و انسان‌شناسی- اجتماعی، فرهنگی و سرمایه اجتماعی	برنامه‌ریزی فضایی
۱۱	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- مبانی خداشناسی، جهان‌شناسی و انسان‌شناسی- آموزش، علم و فناوری	مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت
۱۲	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- مبانی خداشناسی، جهان‌شناسی و انسان‌شناسی- اجتماعی، فرهنگی و سرمایه اجتماعی	آموزش، علم و فناوری
۱۳	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت	آموزش، علم و فناوری
۱۴	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- سیاسی	آموزش، علم و فناوری
۱۵	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت	آموزش، علم و فناوری
۱۶	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- اقتصادی	آموزش، علم و فناوری
۱۷	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- اقتصادی	آموزش، علم و فناوری
۱۸	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- آموزش، علم و فناوری- اقتصادی	برنامه‌ریزی فضایی
۱۹	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- آموزش، علم و فناوری- برنامه‌ریزی فضایی	اجتماعی، فرهنگی و سرمایه اجتماعی
۲۰	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- اداری و مدیریتی	اقتصادی
۲۱	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت	اقتصادی
۲۲	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- اداری و مدیریتی- آموزش، علم و فناوری- حقوقی	اقتصادی

شماره تدبیر	کارگروه‌های همکار	کارگروه معین
۲۳	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- حقوقی	اقتصادی
۲۴	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- انرژی	اقتصادی
۲۵	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- اقتصادی	انرژی
۲۶	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- اقتصادی-حقوقی - سیاسی	اداری و مدیریتی
۲۷	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- اقتصادی-انرژی-آب، کشاورزی و محیط‌زیست	برنامه‌ریزی فضایی
۲۸	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- اقتصادی-حقوقی	آب، کشاورزی و محیط‌زیست
۲۹	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- اقتصادی	انرژی
۳۰	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- اقتصادی- جمعیت‌شناسی	برنامه‌ریزی فضایی
۳۱	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- اقتصادی-برنامه‌ریزی فضایی	اداری و مدیریتی
۳۲	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- سیاسی- آموزش، علم و فناوری	اقتصادی
۳۳	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- اقتصادی-سیاسی - آموزش، علم و فناوری- اجتماعی، فرهنگی و سرمایه اجتماعی	برنامه‌ریزی فضایی
۳۴	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- فرهنگی و سرمایه اجتماعی-سلامت و بهداشت	برنامه‌ریزی فضایی
۳۵	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- اقتصادی-آب، کشاورزی و محیط‌زیست	سلامت و بهداشت
۳۶	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- اقتصادی	سلامت و بهداشت
۳۷	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- اجتماعی، فرهنگی و سرمایه اجتماعی	سلامت و بهداشت
۳۸	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- اجتماعی، فرهنگی و سرمایه اجتماعی	جمعیت‌شناسی
۳۹	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- آموزش، علم و فناوری	سلامت و بهداشت
۴۰	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- آموزش، علم و فناوری-سیاسی	سلامت و بهداشت
۴۱	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت-حقوقی-سیاسی	اجتماعی، فرهنگی و سرمایه اجتماعی
۴۲	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- آموزش، علم و فناوری- اداری و مدیریتی- سیاسی	حقوقی
۴۳	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- اجتماعی، فرهنگی و سرمایه اجتماعی	حقوقی
۴۴	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- اداری و مدیریتی	سیاسی
۴۵	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- اجتماعی، فرهنگی و سرمایه اجتماعی- اداری و مدیریتی	سیاسی

شماره تدبیر	کارگروه‌های همکار	کارگروه معین
۴۶	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- سیاسی	اجتماعی، فرهنگی و سرمایه اجتماعی
۴۷	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- آموزش، علم و فناوری- اجتماعی، فرهنگی و سرمایه اجتماعی	سیاسی
۴۸	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- اجتماعی، فرهنگی و سرمایه اجتماعی- اداری و مدیریتی- سیاسی	حقوقی
۴۹	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- اجتماعی، فرهنگی و سرمایه اجتماعی- حقوقی	سیاسی
۵۰	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- برنامه ریزی فضای- حقوقی- اقتصادی- سیاسی	اداری و مدیریتی
۵۱	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- اجتماعی، فرهنگی و سرمایه اجتماعی	اداری و مدیریتی
۵۲	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- امنیتی و دفاعی- اقتصادی- سیاسی	اداری و مدیریتی
۵۳	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- اجتماعی، فرهنگی و سرمایه اجتماعی- سیاسی	امنیتی و دفاعی
۵۴	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- اجتماعی، فرهنگی و سرمایه اجتماعی- سیاسی	مبانی خدانشناسی، جهان‌شناسی و انسان‌شناسی
۵۵	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- اجتماعی، فرهنگی و سرمایه اجتماعی- امنیتی و دفاعی- حقوقی	سیاسی
۵۶	آینده‌نگاری- مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت- امنیتی و دفاعی- حقوقی	سیاسی

جلسات هم‌اندیشی و اجماع‌سازی

در گام دوم پس از جمع‌بندی نهایی، نظرات پیرامون تدابیر توسط کارگروه‌های معین که بعضاً به دلیل وجود تعارضات میان نظرات، منجر به برگزاری جلسات رفع تعارض دوجانبه و یا چندجانبه میان کارگروه‌های مطالعاتی شد، کارگروه تلفیق بر اساس نتایج نهایی واصله و گزارش‌ها تخصصی و همچنین پس از برگزاری ساعت‌ها جلسات کارشناسی، در چارچوب گزارش پیش‌رو، نتایج ارزیابی مطالعات را پیاده‌سازی کرد و طی جلساتی عمومی با حضور صاحب‌نظران، نمایندگان دستگاه‌های اجرایی کشور، امور سازمان برنامه و بودجه و سایر مشارکت‌کنندگان در این مطالعات و همین‌طور ارسال و به اشتراک‌گذاری نتایج میان آن‌ها و دریافت آخرین نظرات و پیشنهادهای اصلاحی، ویرایش نهایی نتایج مطالعات را به مراجع ذی‌ربط انعکاس نمود.

۲- تحلیل و ارزیابی

بخش دوم از گزارش پیش رو در رابطه با تحلیل و ارزیابی سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت از منظر تحقق‌پذیری و تحول‌آفرینی و در جهت تکمیل و ارتقاء سند مذکور است. این بخش از مطالعات حاصل جمع-بندی و تلفیق نظرات کارگروه‌های مطالعاتی و تخصصی ۱۵ گانه بوده که در چهار بخش کلیات سند، مبانی سند، آرمان، رسالت و افق سند و همچنین تدابیر سند به تفکیک مطرح شده است.

۲-۱- کلیات سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

در قسمت نخست بر اساس نظرات و نتایج مطالعات کارگروه‌های تخصصی و نظرات صاحب‌نظران، کلیات سند مورد ارزیابی و بررسی قرار گرفته و اهم موارد پیشنهادی و اصلاحی در شش قسمت تعریف مفاهیم، جایگاه و محتوای سند، ساختار سند، روش‌شناسی سند، بازه زمانی سند و ضمانت اجرایی سند به طور مختصر تبیین شده است.

تعریف مفاهیم

در ابتدا لازم است تعریفی از الگو، ارائه و بر اساس آن تعریف الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت مورد تحلیل، نقد و ارزیابی قرار گیرد. الگو متشکل از متغیرهای کیفی و با رویکرد بلندمدت بوده و مبین وضعیت کلی گذشته است و ماهیت توصیفی دارد؛ بنابراین، انتظار می‌رود تعریف الگو به صورت مشخص در این سند ارائه شود. از طرفی در متن پیش‌نویس تلاش می‌شود تا از واژه «پیشرفت» به جای عبارت «توسعه» استفاده شود، لازم است تا تبیین موجز از عبارت پیشرفت و مبانی آن و همچنین تفاوت آن با عبارت متعارف توسعه بیان شود. برخی مفاهیم و عبارات به کار رفته در پیش‌نویس سند الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت، نامفهوم و فاقد تعریف عملیاتی است و ضرورت دارد به منظور شفاف‌سازی و ایجاد فهم یکسان و وفاق جمعی در خصوص آن‌ها، تعریف مختصری ارائه شود. عبارات و مفاهیمی چون حیات معقول، حیات طیبه، نخبگان، امهال و استدراج، جامعه دینی، تکافل عمومی، نیل به کفاف، ملت، دشمنان، تمدن نوین اسلامی، امنیت و فراوانی و محکم‌کاری از آن جمله‌اند.

جایگاه و محتوای سند

با توجه به پسوند اسلامی و ایرانی الگو، انتظار می‌رود برخی عناصر از مقوله اسلامی و برخی دیگر از مقوله ایرانی جامعه آمده باشند. از آنجا که الگو به دنبال هم‌افزایی عناصر اسلامی- ایرانی کشور است، در صورت تفکیک این عناصر می‌توان ترکیبی منحصر به فرد از آن‌ها که خاص جامعه ایران بوده را تبیین و تقویت کرد. همچنین لازم است تا یک الگوی تحقق یافته به تصویر کشیده شود و نحوه دستیابی به اهداف، آرمان‌ها و غلبه بر مشکلات پیش رو نشان داده شود تا بتواند به عنوان الگوی جامعه مد نظر قرار گیرد. از طرفی سند عرضه شده، دارای ویژگی حاکمیت یک نظام نیست و از آنچه در تجربه‌های پیشین در کشور در انواع تهیه برنامه یا سند وجود دارد، فاصله قابل توجهی دارد. در نگارش سند به تأثیرات گذشته نیز توجهی نشده است و تأثیرات

کلان‌روندها بر تحولات آینده قابل مشاهده نیست و به‌نوعی می‌توان گفت زمان حال، معیار تدوین قرار گرفته است. از منظر دیگر، سند حاضر به قانون اساسی توجه کافی ندارد. سند تهیه شده، شامل عبارتهای بسیار کلی و صرفاً دربرگیرنده مجموعه‌ای از اهداف کیفی بدون ارائه شاخص یا مفهوم کمی قابل اندازه‌گیری است. همچنین برای اجرای دستوری سند لازم است به رصد بازخورد گروه‌ها و ذی‌نفعان در اجرای سند توجه کرد. در این سند موضوع روابط بین‌الملل و ابعاد حقوقی تعهدات منطقه‌ای و جهانی مشاهده نمی‌شود. همچنین به موضوع توسعه پایدار و آمایش سرزمین توجه کافی نشده است. ضمن اینکه سند فاقد ابزار پیشرفت، طبقه‌بندی و اولویت‌بندی برنامه‌ها است. سند بیشتر بر فرم و شکل تمرکز کرده است تا بر محتوا. جنبه کاربردی سند باید غنی‌تر از جنبه نظری مورد توجه قرار گیرد.

لازم است تا هماهنگی و هم‌راستایی این سند با اسناد بالادستی مشابه به حداکثر ممکن رسانده شود. الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت، سندی بالادستی است که آرمان‌ها و اهداف کلی را ترسیم می‌نماید و تدوین اهداف کمی، سیاست‌ها، تدابیر و به‌تبع آن، اقدامات اجرایی باید در برنامه‌های میان‌مدت و کوتاه‌مدت تعیین شوند تا نسبت به مسائل روز از انعطاف لازم برخوردار باشند. با نگاهی به ۵۶ تدبیر اعلام شده مشخص می‌شود که انواعی از اهداف کیفی و کمی، راهبرد، سیاست، راهکار یا اقدام اجرایی در زیر عنوان تدبیر جمع شده‌اند که از نظر میزان اهمیت، توالی موضوعی در سیاستگذاری و ضرورت درج در یک سند بلندمدت و ۵۰ ساله ماهیت بسیار متفاوتی دارند. نگاه پدیدآورندگان به این سند همانند اسناد برنامه‌ریزی میان‌مدت و تا حدی چشم‌اندازی بوده است و لذا تدابیر ارائه شده در سند در سطح راهبردهای برنامه‌های توسعه پنج ساله و یا سیاست‌های ابلاغی است. بسیاری از اهداف و تدابیر سند، با سایر اسناد بالادستی و سیاست‌های کلی نظام همپوشانی دارد.

ساختار سند

ارتباط، پیوستگی و انسجام میان مبانی با آرمان، رسالت و تدابیر مشخص نشده است؛ به عبارت دیگر، آنچه در مبانی به آن‌ها اشاره شد لزوماً ردپای آن‌ها در آرمان، رسالت و حتی تدابیر دیده نشد یا مغفول ماند.

روش‌شناسی سند

روش‌شناسی سند نیز مشخص نشده و عنصر آینده‌پژوهی در این سند، مغفول مانده است. به همین دلیل، تعارضات و گسست‌هایی در بخش افق نیز مشاهده می‌شود.

بازه زمانی سند

افق زمانی سند طولانی‌مدت است و پیشنهاد می‌شود که به چند دوره میان‌مدت تقسیم‌بندی شود. مختصات محیط ۵۰ سال آینده بسیار متفاوت از الآن است و مشخص نیست به چه نحو در تدابیر دیده شده است. توصیه می‌شود تدابیر در بازه‌های زمانی متفاوت (به عنوان مثال دوره‌های ده ساله) بر اساس اهمیت و امکان تحقق اولویت‌بندی شوند.

ضمانت اجرایی سند

آنچه در ارتباط با سند الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت مطرح است موضوع ضمانت اجرایی، ساختار مدیریتی و نظارتی جهت اطمینان از تحقق، آن بوده که در سند در این ارتباط چیزی قید نشده است. مسئله مهم دیگر در رابطه با سند، نبود بسترهای لازم برای درک و پذیرش سند و ابزارهای اجرایی برای تحقق آن است. این الگوی مفهومی باید قابلیت ایجاد فرایندی را داشته باشد که در طی آن جهان‌بینی علمی حاکم بر فنون و استراتژی‌های توسعه یافتگی با مبانی اسلامی- ایرانی در تعامل سازنده قرار گیرد، به گونه‌ای که از یک سو فرد و جامعه بتوانند حداکثر دستاوردها و تجارب علمی بشر را طی فرایند پیشرفت نهادینه کنند و از دیگر سو، فرایند به گونه‌ای عمل نماید که هویت و فرهنگ اسلامی- ایرانی، نه به‌عنوان یک مانع پیشرفت تلقی گردد و نه قربانی استراتژی‌های منفعلانه توسعه شود. فرایند این مدل باید هوشمندانه فضایی واقع‌بینانه‌ای را ایجاد کند که در آن آرمان‌ها و ایده‌آل‌ها و ویژگی انقلابی در تعامل با جهان و فرایند جهانی‌سازی آن اراده ملی و بین‌المللی را به سمت آرمان‌های منطقه‌ای ایران که منطبق با اهداف سند چشم‌انداز است، هدایت کند.

۲-۲- مبانی سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

قسمت دوم از بخش تحلیل و ارزیابی مربوط به مبانی سند است. در واقع مبانی سند الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت اهم پیش فرض‌های اسلامی، فلسفی و علمی جهان‌شمول معطوف به پیشرفت را ارائه می‌دهد که شامل مبانی خداشناختی، جهان‌شناختی، انسان‌شناختی، جامعه‌شناختی، ارزش‌شناختی و دین‌شناختی است. در ادامه به تفکیک هر یک از این حوزه‌ها، ابتدا متن آن قسمت آورده شده و سپس به دنبال آن، توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی حاصل از مطالعات مطرح شده است. به‌طور کلی به نظر می‌رسد مبانی معرفت‌شناسی و هستی‌شناسی مورد غفلت قرار گرفته است.

۲-۲-۱- مبانی خداشناختی

الف) متن مبانی خداشناختی سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت
خدامحوری و توحید، اساس و محور بنیادین حیات فردی و اجتماعی مؤمنان است. الله معبود یکتا، علیم، حکیم، غنی، رب‌العالمین، رحمن، رحیم، هادی، شارع، تنها مالک و حاکم مطلق هستی است که:
- عادل در تکوین، تشریح و سزادهی است؛
- واسع، جبران‌کننده، روزی‌دهنده مخلوقات، اجابت‌کننده دعاها و حاجت‌هاست؛
- ولی مؤمنان، یاور مجاهدان راه خدا، حامی مظلومان، انتقام‌گیرنده از ظالمان و وفاکننده به وعده خویش است.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

- ابهام در چرایی انتخاب و اصل قرار دادن برخی از صفات خداوند؛
- روشن نبودن چگونگی ارتباط مبانی با سایر بخش‌ها؛

- تکثر در تفسیر و برداشت از مبانی؛
- در این بخش مبنای قسط و عدالت در جهان هستی باید بیشتر مورد تأکید قرار گیرد؛
- حذف واژگان تکراری و پرهیز از همان‌گویی (خدامحوری و توحید).

۲-۲-۲- مبانی جهان‌شناختی

الف) متن مبانی جهان‌شناختی سند الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت

- جهان با عوالم غیب و شهودش، سرشت توحیدی دارد و مراتب روحانی، مادی، دنیوی و اخروی‌اش، پیوسته در مسیر تکامل و تعالی به‌سوی خداوند است.
- نظام علیّی - معلولی بر جهان حاکم است. جهان مادی در طول عالم ماوراست و عوامل مؤثر در آن منحصر به علل مادی و طبیعی نیست.
- جهان محل عمل، آزمایش، بستر تکامل، تعالی و یا سقوط معنوی اختیاری انسان است و بر اساس سنت‌های الهی به کردارهای آدمیان واکنش نشان می‌دهد.
- خداوند جهان مادی را در خدمت انسان که امانتدار و آبادکننده آن است، قرار داده که در صورت بهره‌برداری کارآمد و عادلانه، تأمین‌کننده نیازهای او است.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

این بخش ناظر بر خصلت‌ها و صفات ماندگار است که در گذر زمان تغییر نمی‌کند و ناظر بر دو عنصر اصول ارزشی و هدف‌نهایی بوده که در این بخش صرفاً به اصول ارزشی اشاره شده و به هدف‌نهایی پرداخته است.

۲-۲-۳- مبانی انسان‌شناختی

الف) متن مبانی انسان‌شناختی سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

- هدف از آفرینش انسان، معرفت و عبادت پروردگار و در پرتو آن، دستیابی به مقام قرب و خلیفه الهی است.
- حقیقت آدمی، مرکب از ابعاد فطری، طبیعی، ساحات جسمانی و روحانی است.
- بُعد فطری او که ناشی از نفخه الهی است، منشأ کرامت ذاتی و نیز برخوردارگی از اوصاف خداپرستی، دین‌ورزی، کمال‌گرایی، حقیقت‌جویی، خیرخواهی، زیبایی‌گرایی، عدالت‌طلبی، آزادی‌خواهی و دیگر ارزش‌های متعالی است. چنان‌که بُعد طبیعی او منشأ دیگر اوصاف و نیازهای مادی گوناگون است. انسان در کشاکش مقتضیات این دو دسته صفات، نیازها، تحقق معقول و متعادل آنها به کمالات اکتسابی دست می‌یابد.
- انسان دارای کمال و سعادت اختیاری است که در صورت انتخاب‌های صحیح و در چارچوب تمسک به هدایت الهی و رشد عقلانی می‌تواند به مرتبه‌نهایی آن واصل شود.

- حیات انسان پس از مرگ تداوم می‌یابد و چگونگی حیات آخروی مبتنی بر باور، بینش، منش، اخلاق، کُنش و رفتار آدمیان در زندگی دنیوی است.
- با توجه به مبادی پیش‌گفته، انسان دارای حقوقی از جمله حق حیات معقول، آگاهی، زیست معنوی و اخلاقی، دینداری، آزادی توأم با مسئولیت، تعیین سرنوشت و برخوردارگی از دادرسی عادلانه است.
- انسان موجودی اجتماعی است و تأمین بسیاری از نیازها و شکوفایی استعدادهای خود را در بستر تعامل و مشارکت جمعی جستجو می‌کند.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

- منظور از «حیات معقول» روشن نیست؛
- در بند ششم عبارت «برخورداری از نیازهای زیستی اساسی» اضافه شود؛
- مطالعات انسان‌شناسی بنا بر وظیفه باید به کل جوامع انسانی و موضوعات مرتبط با آن بپردازد و بر این اساس، ضرورت دارد به بسترهای مهم و ویژگی ایرانی در مقوله انسان‌شناختی توجه شود؛
- این بخش از مبانی، انسان را دارای حقوق می‌داند. هرچند با معرفی و آوردن حقوق نمونه مثل حق زیست معنوی، ممکن است زمینه اشکال به عدم ذکر برخی از حقوق انسانی، منتفی قلمداد شود، اما برخی از این حقوق که در قانون اساسی کشور نیز به دلیل اهمیت آنها، اصل یا اصولی برایشان در نظر گرفته شده است، از آن درجه از اهمیت برخوردارند که در زمره سایر قرار نگیرند. از این موارد می‌توان به حقوق اقتصادی شامل حق داشتن شغل، حق در اختیار گرفتن ابزار و لوازم کسب‌وکار اشاره کرد؛
- سند در یک جمله به مقوله اجتماعی بودن انسان و تأمین نیازها و شکوفایی استعدادهای او در گرو تعامل و مشارکت اجتماعی اشاره کرده است، اما مشارکت جمعی و تعامل، مفاهیم دربرگیرنده برای کلیت جامعه و اثرات آن بر رفتار و کنش انسان نیستند؛
- در چهارمین گزاره از مبانی انسان‌شناختی، انسان برخوردار از کمال و سعادت اختیاری تعریف شده است. در این صورت به جایگاه افراد یا اقلیت‌هایی که با تعاریف اسلام‌گرایانه از سعادت اجتماعی هم‌داستان نیستند، در مبانی جامعه‌شناختی اشاره نشده است (تضاد محتمل گزاره هفتم از مبانی جامعه‌شناختی با گزاره چهارم از مبانی انسان‌شناختی)؛

۲-۲-۴- مبانی جامعه‌شناختی

- الف) متن مبانی جامعه‌شناختی سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت
- جامعه به‌عنوان بستر تعامل و مشارکت در جهت تأمین انواع نیازها و شکوفایی استعدادها، نافی هویت فردی، اختیار و مسئولیت اعضا نیست، اما می‌تواند به بینش، گرایش، منش، توانش و کنش ارادی آنها جهت دهد و از افراد، به‌ویژه نخبگان تأثیر پذیرد.

- ساخت‌یافتگی جامعه عمدتاً مبتنی بر فرهنگ است که به‌مثابه هویت و روح کلی جامعه در اجزاء و عناصر خرد و کلان آن حضور دارد.
 - بنیادی‌ترین واحد تشکیل‌دهنده جامعه، خانواده است که نقشی بی‌بدیل در تولید، حفظ و ارتقای فرهنگ جامعه دارد.
 - جوامع با وجود پاره‌ای تفاوت‌ها، تحت تأثیر سنن الهی و قوانین تکوینی مشترک و فراگیر هستند.
 - شماری از سنت‌های الهی حاکم بر جوامع و تاریخ عبارتند از پیوند تحولات اجتماعی با نفس و اراده انسان؛ وفور نعمت در اثر تقوی، عدالت و استقامت؛ عذاب و کیفر جامعه در صورت گسترش ظلم، فساد، گناه و ترک امر به معروف و نهی از منکر؛ امهال و استدراج و سلطه مؤمنان بر اهل باطل.
 - تغییرات اجتماعی تحت تأثیر عوامل فرهنگی، جمعیتی و انسانی، جغرافیایی، سیاسی، اقتصادی، دانشی و فناورانه پدید می‌آید.
 - جامعه دینی مبتنی بر شکل‌گیری مناسبات اجتماعی بر اساس اصول و ارزش‌های دینی است و دینداری فردی آحاد جامعه به‌تنهایی ضامن تحقق جامعه دینی نیست.
 - جهت‌گیری تاریخ به‌سوی آینده‌ای پیشرفته در تمام ابعاد مادی و معنوی با حاکمیت ایمان و تقوا و رهبری امام معصوم (ع) است.
 - پیشرفت حقیقی با هدایت دین اسلام، رهبری پیشوای الهی، مشارکت و اتحاد مردم و توجه به‌غایت پایدار تحقق کلمه الله حاصل می‌شود.
- ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی
- به نظر می‌رسد برخی از بندها که در مبانی جامعه‌شناختی سند درج شده است، سنخیتی با ویژگی‌های جامعه‌شناختی جوامع ندارد و بهتر است در مبانی ارزش‌شناختی یا دین‌شناختی منظور شود. بندهای زیر از آن جمله‌اند:
- جوامع با پاره‌ای از تفاوت‌ها، تحت تأثیر سنن الهی و قوانین تکوینی مشترک و فراگیر هستند.
 - جهت‌گیری تاریخ به‌سوی آینده‌ای پیشرفته در تمام ابعاد مادی و معنوی با حاکمیت ...
 - حاکمیت شماری از سنت‌های الهی بر جوامع از جمله وفور نعمت در اثر تقوی، عدالت ...
 - پیشرفت حقیقی با هدایت دین اسلام، رهبری پیشوای الهی، مشارکت و اتحاد مردم و توجه به ...
 - در بند آخر مبانی جامعه‌شناختی عبارت «تلاش علمی و عملی» اضافه شود؛
 - مبانی کاملاً سنتی برای توسعه‌ای کاملاً مدرن تدارک دیده شده است که احتمالاً حامل تضادهای اساسی بوده و تحقق سند را با مشکلات عدیده‌ای از جنس تناقض دچار کند؛
 - در مبانی جامعه‌شناختی انتظار می‌رفت به بستر اجتماعی و فرهنگی جامعه ایران و دورنمایی از تغییرات اجتماعی و فرهنگی آن اشاره می‌شد. تغییرات تعداد و ترکیب جمعیت، ساختار فرهنگی و قومیتی جامعه

ایرانی، تغییرات ارزشی و فرهنگی ابعادی از مبانی جامعه‌شناختی است که در این بخش به آن اشاره‌ای نشده است؛

- شروع گزاره‌های سند در این بخش که عنوان مبانی جامعه‌شناختی دارد، با یک گزاره که تأکید را بر اصالت انسان می‌گذارد و تحول جامعه را ناشی از انسان می‌داند چندان مناسب نیست، چون قبل از روی آوردن به جامعه و جامعه‌شناسی هشدار لازم را به خواننده منتقل می‌کند؛
- اگر دینداری فردی به‌تنهایی ضامن تحقق جامعه دینی نیست و مناسبات اجتماعی نیز باید بر ارزش‌های دینی مبتنا داشته باشند، مؤلفه‌ها و معیارهای هویت‌دهنده به این ارزش‌ها چیست و مشروعیت و ضمانت اجرای آن‌ها در قالب هنجارهای اجتماعی کدامند؛
- در مبانی جامعه‌شناختی این الگو، بیان شده است که جامعه، نافی هویت فردی افراد نیست، ولی به آنان جهت داده و به‌ویژه از نخبگان متأثر است. بینش فردگرایانه در این نگاه موج می‌زند و نگرشی پیشاجامعه‌شناختی در آن وجود دارد؛
- در جمله «تغییرات اجتماعی تحت تأثیر عوامل فرهنگی، جمعیتی و انسانی، جغرافیایی، سیاسی، اقتصادی، دانشی و فناوریانه پدید می‌آید» نیز پیشنهاد می‌شود به شرح «تغییرات اجتماعی تحت تأثیر عوامل اجتماعی، فرهنگی، جمعیتی، جغرافیایی، سیاسی، اقتصادی، دانشی و فناوریانه پدید می‌آید»، تغییر یابد. به‌طور کلی منظور از تغییرات اجتماعی، تغییرات در سطح اجتماع است که خود هم متأثر از عوامل اجتماعی نیز هست. همچنین، اگر منظور از انسانی همان نفوس است، واژه جمعیتی کفایت می‌کند.

۲-۲-۵- مبانی ارزش‌شناختی

الف) متن مبانی ارزش‌شناختی سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

- ارزش‌ها ریشه در واقعیت دارند و اصول آن‌ها ثابت، مطلق و جهان‌شمول است.
- اصول ارزش‌ها از طریق عقل و فطرت و تفصیل آن از طریق کتاب و سنت قابل کشف است.
- ارزش‌ها در ساحت‌های ارتباطی انسان با خدا، خود، خلق و خلقت ساری است.
- تحقق ارزش‌ها موجب پیشرفت دنیوی و سعادت اخروی است.

ب) توصیه‌ها و پیشنهاد‌های اصلاحی

- در اولین بند از مبانی ارزش‌شناختی آمده است که «ارزش‌ها ریشه در واقعیت دارند و اصول آن‌ها ثابت، مطلق و جهان‌شمول است». اولاً این گزاره به‌صورت عام مطرح شده و تفاوتی میان ارزش‌های اسلامی، الهی، مادی، سرمایه‌داری، سوسیالیستی و ... قائل نشده است، لذا باید عبارت «ارزش‌ها» حتماً به قیدی همچون اسلامی یا الهی مقید شود. دوم اینکه حقایق دارای اصول ثابت، مطلق هستند و واقعیت‌ها برحسب دانش و توانایی درک انسان‌ها، تغییر می‌کنند. در مبانی ارزش‌شناختی، ارزش ذاتی طبیعت به‌عنوان ودیعه بی‌دلیل خلقت مغفول افتاده است؛
- در این بخش انتظار می‌رفت به‌جای تعریف و اهمیت ارزش‌ها، به ارزش‌های بنیادین جامعه ایرانی و تغییرات ارزشی در چند دهه اخیر اشاره می‌شد؛

- بخش مبانی ارزش‌شناختی نیز بدون در نظر گرفتن دیدگاه‌های مختلف نگاشته شده است و توجهی به رابطه ارزش‌ها با سبک زندگی و هنجارهای اجتماعی دیده نمی‌شود؛
- در نخستین گزاره از مبانی ارزش‌شناختی، منظور از واقعیت روشن نبوده و مشخص نیست که آیا اصول ارزش‌شناسانه‌ای که باید هادی تدوین آرمان‌ها باشند را می‌توان از واقعیت احصاء کرد یا خیر؛

۲-۲-۶- مبانی دین‌شناختی

الف) متن مبانی دین‌شناختی سنداگویی اسلامی ایرانی پیشرفت

- دین، دستگاه جامع معرفتی- معیشتی است که از سوی خداوند متعال برای تأمین کمال و سعادت دنیوی و آخروی آدمیان نازل شده است.
- دین کامل، جهان‌شمول و نهایی، اسلام است که بر نبی خاتم (ص) نازل و توسط آن حضرت ابلاغ و تفصیلات آن در سنت پیامبر و اهل بیت (ع) بیان شده است.
- اسلام با نظام هستی و سرشت انسان، هماهنگی دارد و نقش بدیل‌ناپذیری در تأمین نیازهای نظری و عملی، فردی و اجتماعی و دنیوی و آخروی ایفا می‌کند. به همین جهت استطاعت کامل برای تمدن‌سازی و ارائه الگوی پیشرفت دارد.
- اسلام در چارچوب مبانی و اصولی ثابت و پایدار و بر مبنای اجتهاد در عرصه‌های اعتقادی، اخلاقی و شریعت و توجه به عناصر انعطاف‌پذیر فقه اسلامی، توان پاسخگویی به نیازهای نوشونده زمانی و مکانی را دارد.
- خردورزی و تمسک به دانش بشری و تجارب عقلایی مورد تأکید اسلام است و وحی، مایه شکوفایی عقل محسوب می‌شود. از این رو تمدن‌سازی و پیشرفت اسلامی افزون بر تکیه بر اصول، ارزش‌ها و تعالیم اسلامی، مبتنی بر عقل و دانش بشری نیز هست.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

- کلمه «حق» و «حقیقت» در معانی مختلفی استفاده شده‌اند؛ یکی از معانی آن «چیزی که باید باشد»، است. در مقابل واقعیت را چیزی که هست، معنی کرده‌اند. در این صورت واقعیت و حقیقت در مواردی مشترک هستند و در مواردی غیرمشترک. در مبانی دین‌شناختی از تعبیری که سلفیون استفاده می‌کنند، باید پرهیز کرد؛
- در گزاره چهارم از مبانی دین‌شناختی، تعارض محتمل میان اصول و مبانی ثابت و همه‌شمول با وجه انعطاف‌پذیر اصل اجتهاد شیعی در میان است، مسئله‌ای که همچنان باید توسط نخبگان دینی و روشنفکران متعهد مورد بحث و واکاوی قرار گیرد و ابعاد و پیامدهای آن تصریح شود؛
- در گزاره پنجم نیز مجدداً ناهم‌سازی محتمل تعالیم اسلام و دانش بشری مطرح است. صرف آوردن این دو (عقل و وحی) در کنار هم به معنای سازگار کردن ناسازگاری‌های محتمل میان این دو نیست.

۲-۳- آرمان، رسالت و افق سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

در این قسمت، سه مفهوم آرمان، رسالت و افق سند مورد تحلیل و ارزیابی قرار گرفته است. آرمان‌ها در سند الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت ارزش‌های فرازمانی- فرامکانی و جهت‌بخش پیشرفت هستند. رسالت در سند الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت، میثاق مشترک مردم و نظام جمهوری اسلامی ایران برای پیشرفت است و افق در سند الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت آرمان‌های الگو را بر جامعه و زیست‌بوم ایران در نیم‌قرن آینده تصویر می‌کند و هدف‌های واقعی آحاد مردم، جامعه و حکومت ایران را در آن موعده معین می‌سازد. بدین منظور پس از بیان متن موجود در سند پیرامون موارد فوق، تحلیل و ارزیابی صورت گرفته در مطالعات پیش رو به تفکیک مطرح می‌شود.

۲-۳-۱- آرمان‌ها

الف) متن آرمان‌های سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

«آرمان‌های الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت، ارزش‌های بنیادین فرازمانی- فرامکانی جهت‌دهنده پیشرفت است. مبنایی‌ترین این ارزش‌ها، نیل به خلافت الهی و حیات طیبه است. اهم ارزش‌های تشکیل‌دهنده حیات طیبه عبارتند از: معرفت به حقایق، ایمان به غیب، سلامت جسمی و روانی، مدارا و همزیستی با هم‌نوعان، رحمت و اخوت با مسلمانان، مقابله مقتدرانه با دشمنان، بهره‌برداری کارآمد و عادلانه از طبیعت، تفکر و عقلانیت، آزادی مسئولانه، انضباط اجتماعی و قانون‌مداری، عدالت همه‌جانبه، تعاون، مسئولیت‌پذیری، صداقت، نیل به کفاف، استقلال، امنیت و فراوانی».

ب) توصیه‌ها و پیشنهاد‌های اصلاحی

- با توجه به اهمیت «فرهنگ» در توسعه اقتصادی و اجتماعی، ضرورت دارد در قسمت «آرمان‌ها» به موضوع «توسعه و پیشرفت مبتنی بر فرهنگ» اشاره شود؛
- در قسمت «آرمان‌ها» توجه به دو موضوع «کرامت انسانی» و «قانون‌گرایی» باید مورد تأکید باشد؛
- در آرمان‌ها نقش سرزمین به‌عنوان بستر رشد و پیشرفت نادیده گرفته شده است، همچنین لازم است توجه شود که سرزمین و طبیعت محصول آفرینش و امانتی از سوی خالق در دست بشر است؛
- در الگوی ارائه شده، مؤلفه یا محور ایرانی، تشخیص لازم را ندارد و در مقوله آرمان، ویژگی آن چندان به چشم نمی‌آید؛
- در بخش آرمان‌ها، یکی از ارزش‌های تشکیل‌دهنده حیات طیبه، معرفت به حقایق ذکر شده است. انسان در طول حیات همیشه با سطحی از عدم معرفت نسبت به حقایق روبه‌روست. در زمان حیات امکان معرفت نسبی به واقعیت‌ها، امکان‌پذیر می‌گردد که با ابزارهای مختلف شناخت فراهم می‌شود؛
- نیل به کفاف در اینجا مبهم است. اگر با برداشت‌های غلط که از مفهوم خودکفایی اقتصادی وجود داشت یکی محسوب شود، نه شدنی است، نه به‌صرفه و نه به صلاح جامعه‌ای که می‌خواهد برون‌گرا هم باشد و اقتصاد دانش‌بنیان آن محرک این برون‌گرایی به حساب آید؛

ارزش‌های سازنده حیات طیبه را می‌توان به نحوی تقریر کرد که دربرگیرنده کلیدواژه‌های بنیادین ادبیات توسعه نیز باشند: حکمرانی خوب و ثمربخش، مشارکت، زمینه‌سازی برای خود تحقق‌بخشی عموم مردم، حرکت پایدار و نوآوری.

۲-۳-۲- رسالت

الف) متن رسالت سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت
«رسالت ملت و نظام جمهوری اسلامی ایران حرکت عقلانی، مؤمنانه و متعهدانه در جهت ایجاد تمدن نوین اسلامی متناسب با آرمان‌ها در زیست‌بوم ایران است.»

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

- مشخص نیست تمدن نوین اسلامی چیست و مؤلفه‌های آن کدامند؛
- چرا این سند آنگاه که ویژگی ایرانی را مطرح می‌کند به یک زیست‌بوم بسنده می‌نماید، اما در ویژگی اسلامی بودن به‌درستی به مؤلفه‌های اساسی مورد نظر اشاره می‌کند؛
- پیشنهاد می‌گردد که عبارت الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت در عبارت فوق اضافه شود به این نحو که رسالت ملت و نظام جمهوری اسلامی ایران در چارچوب سند الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت، حرکت عقلانی است.

۲-۳-۲- افق

الف) متن افق سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت
«در سال ۱۴۴۴ هجری شمسی مردم ایران دیندار، عموماً پیرو قرآن کریم، سنت پیامبر (ص) و اهل بیت (ع) و با سبک زندگی و خانواده اسلامی ایرانی و روحیه جهادی، قانون‌مدار، پاسدار ارزش‌ها، هویت ملی و میراث انقلاب اسلامی، تربیت‌یافته به‌تناسب استعداد و علاقه تا عالی‌ترین مراحل معنوی، علمی و مهارتی و شاغل در حرفه متناسب‌بند و از احساس امنیت، آرامش، آسایش، سلامت و امید زندگی در سطح برتر جهانی برخوردارند. تا سال ۱۴۴۴ ایران به پیشتاز در تولید علوم انسانی اسلامی و فرهنگ متعالی در سطح بین‌المللی تبدیل شده و در میان پنج کشور پیشرفته جهان در تولید اندیشه، علم و فناوری جای گرفته و از اقتصادی دانش‌بنیان، خوداتکا و مبتنی بر عقلانیت و معنویت اسلامی برخوردار و دارای یکی از ده اقتصاد بزرگ دنیا است. تا آن زمان، سلامت محیط‌زیست و پایداری منابع طبیعی، آب، انرژی و امنیت غذایی با حداقل نابرابری فضایی در کشور فراهم شده؛ کشف منابع، خلق مزیت‌ها و فرصت‌های جدید و وفور نعمت برای همگان با رعایت عدالت بین نسلی حاصل شده است. فقر، فساد و تبعیض در کشور ریشه‌کن گردیده و تکافل عمومی و تأمین اجتماعی جامع و فراگیر و دسترسی آسان همگانی به نظام قضایی عادلانه تأمین شده است.»

ایران در آن زمان از تداوم رهبری فقیه عادل، شجاع و توانمند و ضمانت کافی برای سیاست‌ها، قوانین و نظامات مبتنی بر اسلام برخوردار است و همچنان با اتکا به آرای عمومی از طریق مشارکت آزادانه مردم در انتخابات به دور از تهدید ثروت و قدرت و با بهره‌گیری نظام‌مند از مشورت جمعی نخبگان اداره می‌شود و قدرت کامل برای دفاع بازدارنده از عزت، حاکمیت ملی و استقلال، امنیت همه‌جانبه و تمامیت ارضی خویش را حفظ کرده و عامل اصلی وحدت و اخوت اسلامی، ثبات منطقه‌ای و عدالت و صلح جهانی است.

در سال ۱۴۴۴ ایران از نظر سطح کلی پیشرفت و عدالت، در شمار چهار کشور برتر آسیا و هفت کشور برتر دنیا شناخته می‌شود و دارای ویژگی‌های برجسته جامعه اسلامی و خاستگاه تمدن نوین اسلامی ایرانی است.»

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

- با توجه به سرعت تغییر و تحولات و غیرقابل پیش‌بینی بودن آن‌ها، افق زمانی انتخاب شده (۴۵ سال) طولانی به نظر می‌رسد؛
- در خصوص افق زمانی سند، عبارات «تحولات نیم‌قرن آتی کشور» و «افق پنج دهه آتی» مورد استناد قرار گرفته است. اولاً در ادبیات برنامه‌ریزی، تعیین راهبرد (تدبیر که در این سند از آن استفاده شده) در سندی با چشم‌انداز زمانی ۵۰ ساله بسیار کم‌سابقه و یا حتی بی‌سابقه است. دوم اینکه در بخش «افق» سند، چشم‌انداز زمانی، سال ۱۴۴۴ هجری شمسی ذکر شده که با در نظر گرفتن سال تصویب سند، افق زمان آن باید به سال ۱۴۴۹ و یا ۱۴۵۰ اصلاح شود.
- دستیابی به هدف «قرار گرفتن در بین ده اقتصاد بزرگ دنیا، هفت کشور برتر دنیا از نظر سطح کلی پیشرفت و عدالت»، آرمانی (ایده‌آل) به نظر می‌رسد؛
- در بخش «افق» پیشنهاد می‌شود عبارت «دارای یکی از ده اقتصاد بزرگ دنیا است» به «در رده یکی از ده اقتصاد بزرگ دنیا است»، تغییر یابد؛
- لازم است در خصوص عبارات جزء پنج کشور پیشرفته جهان، دارای یکی از ده اقتصاد بزرگ و در شمار چهار کشور برتر آسیا و هفت کشور برتر دنیا، محاسبه شاخص سطح کلی پیشرفت و عدالت تعریف شود؛
- لازم به ذکر است در صورت لحاظ شرایط بدبینانه و کسب جایگاه چهارم از لحاظ سطح کلی پیشرفت و عدالت در آسیا، این هدف این الزام را ایجاد می‌کند که چهار کشور از هفت کشور برتر جهان در قاره آسیا باشد که منطقی به نظر نمی‌رسد؛
- در این سند موضوع روابط بین‌الملل و ابعاد حقوقی تعهدات منطقه‌ای و جهانی مشاهده نمی‌شود، جامعه ایرانی که مدنظر سند است، بر طبق دلالت‌های سند پیشرفت، هیچ‌گونه مناسباتی با دیگر مناطق جهان ندارد. برای مثال، قرار است ایران در سال‌های آتی در علم رتبه چهارم، در دانش رتبه هفتم و در تکنولوژی و اقتصاد رتبه دهم را به دست آورد، ولی مبنای انتخاب جایگاه مشخص نیست. با استفاده از کدام ظرفیت‌ها، از چه طریقی و در رقابت با کدام جوامع معین و مفروضی و این رتبه‌بندی‌ها در مقایسه با کدام کشورها و با چه شرایط و امکانات داده شده‌ای به دست خواهد آمد؛
- در بخش «افق» پس از عبارت امنیت عبارت «آزادی‌های مشروع» اضافه شود؛

- هدف‌گذاری‌های کمی افق، واقع‌بینانه نیست و بهتر است در میان کشورهای مسلمان یا خاورمیانه مورد سنجش قرار گیرد. با توجه به موقعیت ژئوپلیتیک کشور و همجواری با یکی از کانون‌های انرژی فسیلی جهان، تنش‌های بیرونی همواره بی‌تعدالی‌های منطقه‌ای و عدم قطعیت‌های برنامه‌ای را بر کشورهای این حوزه تحمیل کرده و سبب بی‌ثباتی اقتصادی و ضعف در تصمیم‌گیری‌های سیاسی بوده است؛
- این الگو در بخش افق، تبدیل به سند چشم‌انداز ۵۰ ساله شده است. به طور مثال تا ۵۰ سال آینده ایران پیش‌تاز در تولید علم و اندیشه خواهد شد یا ایران یکی از ده اقتصاد برتر دنیا می‌شود که این گزاره‌ها از جنس سند چشم‌انداز است تا الگو؛
- لازم است الگو به نحوی تدوین شود که هم‌پوشانی با سند چشم‌انداز یا برنامه‌های توسعه نداشته باشد. با توجه به این که در افق مورد نظر سند الگو، نوعی رتبه‌بندی‌ها در پیشرفت و عدالت یا علم و فناوری در آسیا یا با جهان مطرح می‌شود. اساساً این پرسش مطرح است که با ویژگی‌های برشمرده شده در الگو، مثل حیات طیبه، ایمان به غیب، مدارا و مواردی دیگر در آرمان‌ها، یا انواع مبانی مورد نظر الگو که در مبانی رتبه‌بندی بین‌المللی هم به آن‌ها پرداخته نمی‌شود، چرا با ویژگی‌های این الگو مثل سند چشم‌انداز، این رتبه‌بندی‌ها مورد نظر قرار می‌گیرند؟ اینکه با نوع نگرش، پیشینه‌ها و تجربیات موجود این افق تا چه حد آرمانی و در دسترس است یا خیر، موضوع دیگری است. همچنین، تعامل الگو با سند چشم‌انداز و سایر اسناد توسعه‌ای کشور نیز باید مشخص شود؛
- در یک سند چشم‌انداز با افق زمانی بلندمدت، چگونگی جامعه در افق زمانی مورد نظر تصویر و توصیف می‌شود و مواردی مثل راهبردها (تدابیر) و سیاست‌های تحقق آن جامعه، در اسناد راهبردی و در مقاطع زمانی میان‌مدت که شرایط پیش‌بینی و هدف‌گذاری امکان‌پذیر است، تعیین می‌شوند. در ادبیات برنامه‌ریزی، تعیین راهبرد (تدبیر آن‌هم با آن حد از تفاوت در تدبیر در این سند که گاه به‌مثابه یک هدف کیفی است و گاه یک اقدام) در سندی با چشم‌انداز زمانی ۵۰ ساله مورد پذیرش نیست؛
- در خصوص تدوین افق مبتنی بر کدام روش علمی و مطالعات آینده‌پژوهی تدوین شده است. اصولاً هدف‌گذاری کمی در افق پنجاه ساله ما را به سمت استفاده از آینده‌های دست دوم سوق خواهد داد، چراکه درباره کسب رتبه در آینده‌هایی صحبت می‌کنیم که در حال حاضر کشورهای دیگر در آن به ثبات و پیش‌تازی رسیده‌اند؛
- سند اگرچه افقی روشن برای ایران به تصویر می‌کشد، اما این مهم در پرتو الگوهای کارآمد، اثربخش و هدایت‌کننده میسر می‌شود. طراحی هر نوع الگویی نیازمند دو نوع بستر مادی و فرهنگی است. تدبیری برای فرهنگ‌سازی اصولی مدنظر نبوده، حال آن‌که کسری از جامعه و حتی متخصصان چندان با این ادبیات آشنا نیستند. بستر مادی نیز عجلتاً در هاله‌ای از ابهام فرورفته است. مجموعه‌ای از اهداف کیفی بدون ارائه شاخص یا مفهوم کمی قابل اندازه‌گیری، باعث می‌شود تا ارزیابی برخی موارد مانند تخمین مدت‌زمان لازم برای تحقق تدبیر دشوار شود. پنجاه سال پس از تصویب این سند، به حدی طولانی است که ثمرات برخی موارد سختگیرانه حاضر را نسل‌های بعدی به دست می‌آورند که می‌تواند مخالف عدالت بین نسلی باشد؛

- در سند الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت، افق روشنی تا سال ۱۴۴۴ برای کشور ایران در نظر گرفته شده است. شایسته بود که تدابیر هر یک از پیش‌بینی‌ها نیز ذکر می‌شد تا امکان رصد و ارزیابی نحوه اجرای تدبیر یا تدابیر مد نظر در این خصوص وجود داشت؛

- افق زمانی سند طولانی‌مدت است و پیشنهاد می‌شود که در سه بازه زمانی کوتاه‌مدت (۱۰ سال)، میان‌مدت (۲۰ ساله) و درازمدت (۳۰ سال) ترسیم شود. همچنین، در نظر گرفتن افق زمانی یکسان برای همه تدابیر مناسب نیست و برخی تدابیر در بازه زمانی کوتاه‌مدت و برخی دیگر در درازمدت قابل تحقق است.

۲-۴- تدابیر سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

بخش تدابیر در سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، تصمیمات و اقدامات اساسی و بلندمدت برای حل مسائل مهم کشور و شکوفا ساختن قابلیت‌های ماندگار ملی به‌منظور رسیدن به افق است که شامل ۵۶ تدبیر است. درواقع در این قسمت، پس از مطالعات گسترده میدانی انجام شده و همچنین جمع‌بندی آماری پاسخ‌های گردآوری شده پیرامون ارزیابی تحقق‌پذیری و تحول‌آفرینی سند الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت، ابتدا نتایج ارزیابی حاصل از مطالعات آماری، در قالب اشکال و نمودارها به نمایش درآمده و در ادامه بنا بر پیشنهادها کارگروه‌های معین که از گزارش‌های تهیه شده در حوزه‌های تخصصی و همچنین برگزاری جلسات تبادل نظر و رفع تعارضات، نشئت گرفته است، نظرات اصلاحی پیرامون هر یک از تدابیر مطرح شده است.

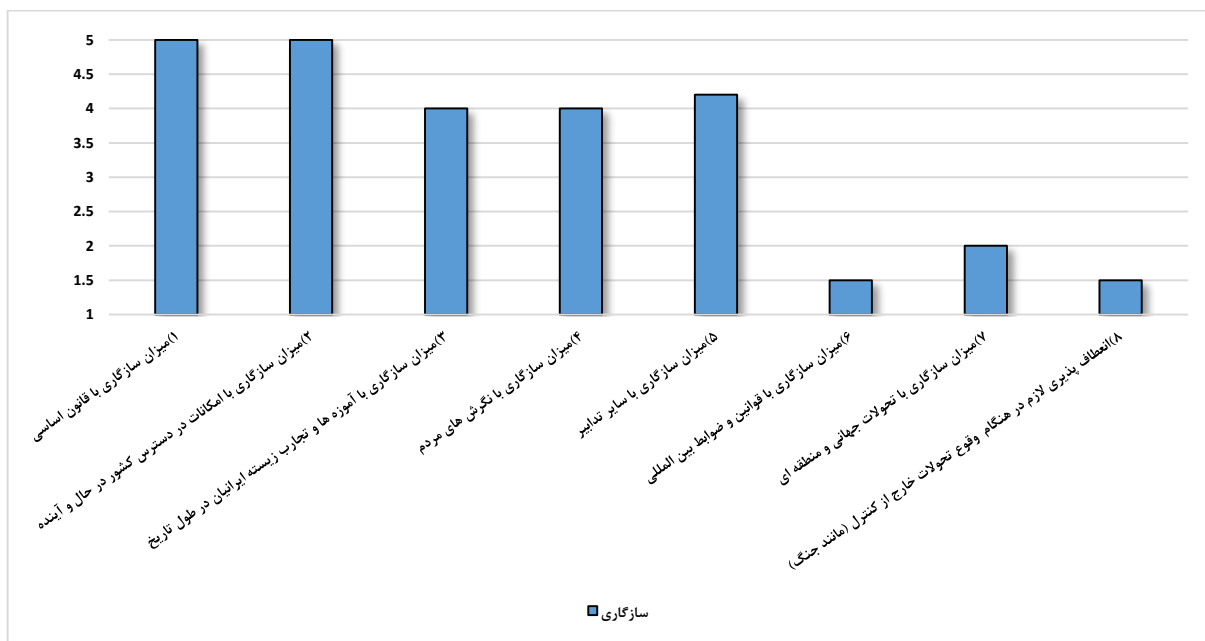
بدین ترتیب به تفکیک تدابیر موجود در سند، متن اصلی تدبیر مطرح شده و سپس در ذیل آن، توصیه‌ها و پیشنهادها اصلاحی در قالب دو بخش تدبیر پیشنهادی و استدلال به میان آمده است. مطالعات آماری نیز به تفکیک شاخص‌های ارزیابی و در قالب نمودارهای مختلف ارائه شده است. نمودار اول مربوط به هشت شاخص میزان سازگاری تدبیر با قانون اساسی، میزان سازگاری تدبیر با امکانات در دسترس کشور در حال و آینده، میزان سازگاری تدبیر با آموزه‌ها و تجارب زیسته ایرانیان در طول تاریخ، میزان سازگاری تدبیر با نگرش‌های مردم، میزان سازگاری تدبیر با سایر تدابیر، میزان سازگاری تدبیر با قوانین و ضوابط بین‌المللی، میزان سازگاری تدبیر با تحولات جهانی و منطقه‌ای و انعطاف‌پذیری تدبیر در هنگام وقوع تحولات خارج از کنترل (مانند جنگ) است. بر این اساس، بازه هر یک از ستون‌های نمودار میله‌ای بین اعداد ۱ تا ۵ معین شده که به ترتیب نشان‌دهنده سازگاری خیلی کم تا سازگاری خیلی زیاد آن تدبیر است.

نمودار دوم که نموداری دایره‌ای است، ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر را سنجیده است. بدین ترتیب پاسخ‌دهندگان به چهار پاسخ وجود دارد، به‌راحتی قابل ایجاد است، به‌سختی قابل ایجاد است و وجود ندارد، پاسخ داده‌اند که نتایج آن در این نمودار به نمایش درآمده است. نمودار دایره‌ای دوم، مربوط به مدت‌زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر است. در سؤال پاسخ به دو بخش ۲۵ سال نخست و ۲۵ سال دوم تقسیم شده و نتایج آن در این نمودار قابل مشاهده است. درنهایت، در نمودار آخر پیامدها و اثرات تحقق تدبیر در چهار حوزه اجتماعی- فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و محیط زیستی در بازه خیلی کم تا خیلی زیاد ارزیابی و بررسی شده است. به‌طوری که اثرات مثبت با رنگ سبز و اثرات منفی با رنگ قرمز قابل تفکیک هستند.

۲-۴-۱- تدبیر شماره (۱)

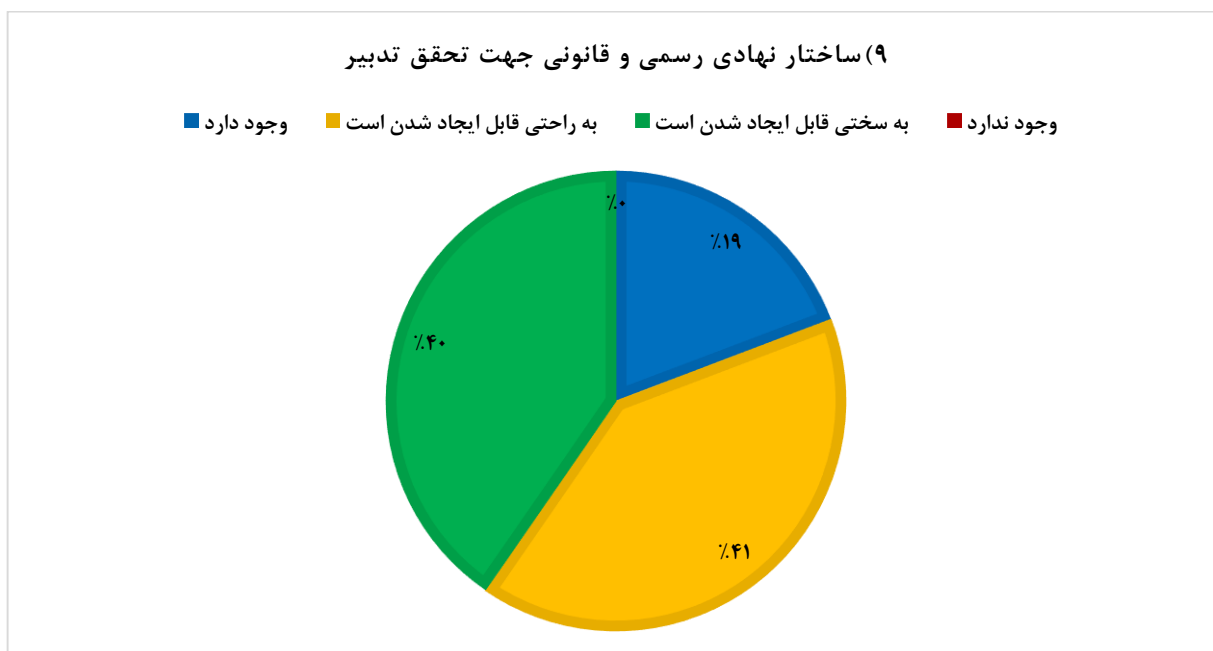
«تبیین و ترویج اسلام ناب محمدی (ص) متناسب با مقتضیات روز»

الف) ارزیابی تحقق پذیری

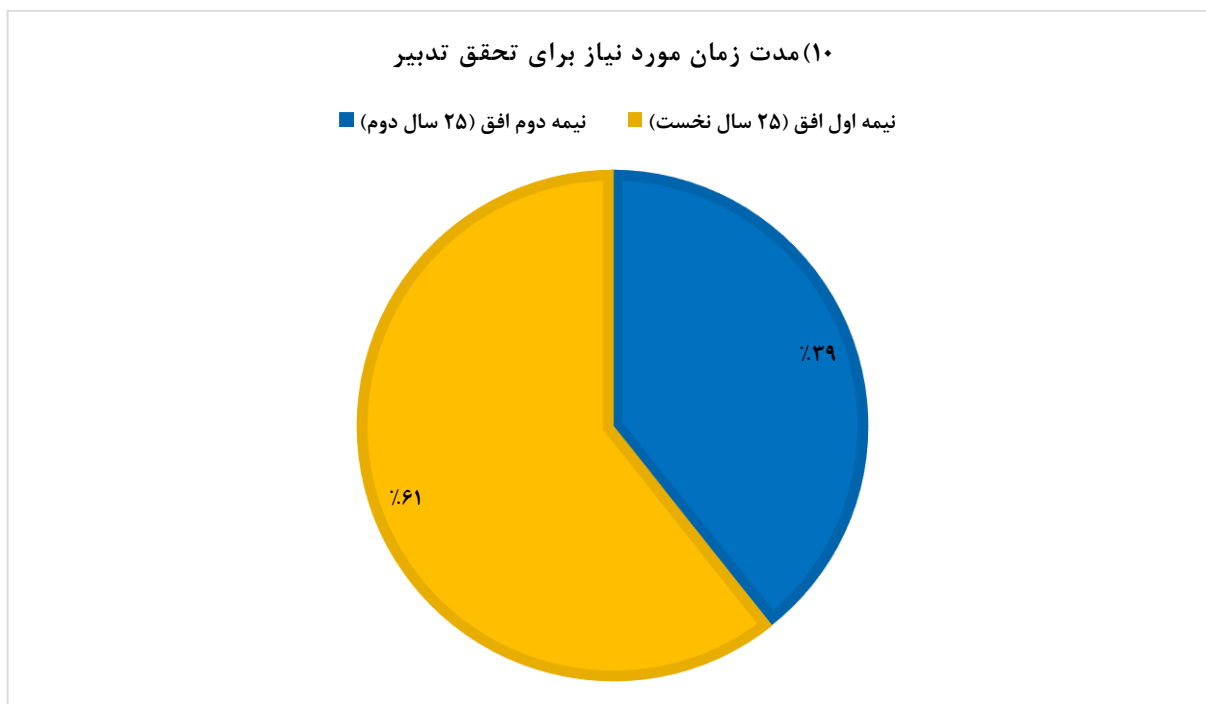
شکل ۷: میزان سازگاری تدبیر ۱

منبع: مطالعات میدانی

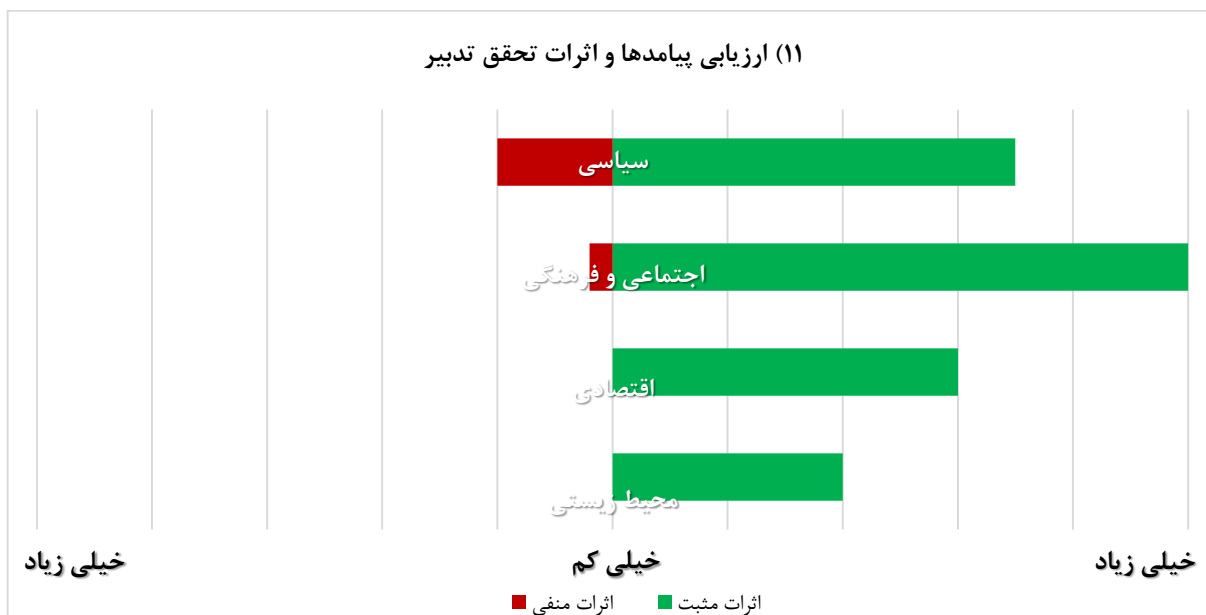

شکل ۸: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۱

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۹: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۱
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۰: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۱
منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: شناخت امکانات، ظرفیت‌ها و نیازهای بالفعل و بالقوه اجتماعی، توجه به سیر تحولات فرهنگی و هنری در عرصه منطقه‌ای و جهانی، به‌ویژه از منظر سازگاری داخلی و بین‌المللی.

(ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۱) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:
«تبیین و ترویج اسلام ناب محمدی (ص) متناسب با مقتضیات روز»

پیشنهاد:

«تبیین و ترویج اسلام ناب محمدی (ص) متناسب با مقتضیات زمان»

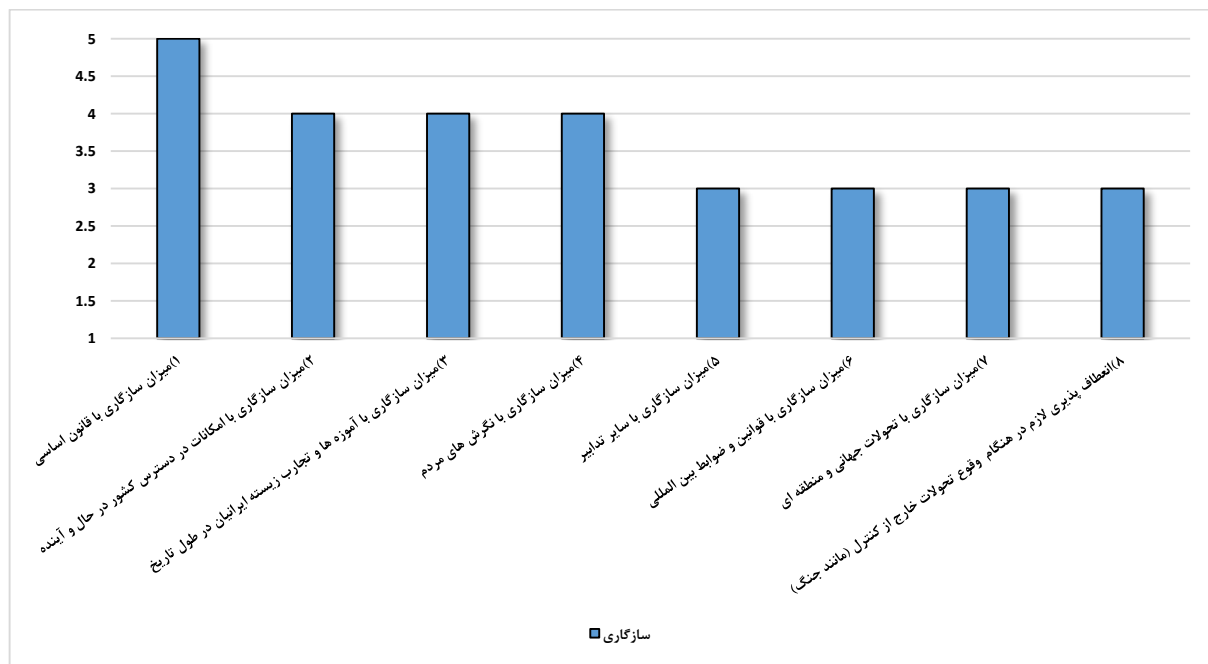
توضیح:

در تدبیر پیشنهادی، واژه «زمان» جایگزین واژه «روز» و مابقی عبارات حفظ شده است. در همین راستا، منظور از اسلام ناب محمدی (ص) همان اسلام حقیقی و اصیلی است که از صاحب آن، پیامبر اکرم (ص) بی‌هیچ پیرایه و آرایشی به امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب (ع) و سپس از آن حضرت به ائمه بعدی (ع) منتقل شده و در قول و عمل و در عقیده و رفتار به آن پایبند بوده و از آن بزرگواران نسل به نسل و دست به دست گشته تا به ما رسیده است. بدیهی است که اسلام ناب با تمام اجزای آن مورد نظر است و در صورت کاستی یا فزونی بر اجزای آن، تحریف یا ناقص و خلوص و ناب بودن آن خدشه‌دار می‌شود؛ چراکه در واقع این کاستی‌ها یا فزونی‌ها موجب تحریف و تغییر حقیقت اسلام و اسلام حقیقی می‌شود که عملاً با اسلام ناب فاصله زیادی می‌گیرد. گاه در این اسلام‌های تحریف شده تنها ظواهری از دیانت باقی می‌ماند که از حقیقت اسلام و دین الهی خبری نیست و لذا به‌سادگی در خدمت ستمگران و طواغیت درمی‌آید و عملاً هیچ‌گاه نجات‌بخش محرومان و مستضعفان و حامی ستمدیدگان نخواهد بود؛ بلکه حتی توجیه‌گر ظلم و ستم طواغوت‌ها و ستمگران می‌گردد و حامیان آن در پی یافتن وجوه شرعی برای توجیه بیدادگری‌ها، چپاول، غارت ظالمان و مستکبران، ساکت کردن مظلومین و ستمدیدگان و خاموشی و خفقان توده‌های ستم‌دیده خواهند بود. امام خمینی (ره) این اسلام تحریف شده متظاهرانه بی‌محتوا را که عملاً هیچ مخالفتی با منافع مستکبران و طواغیت ندارد، اسلام آمریکایی می‌نامد. تبیین و ترویج اسلام ناب محمدی (ص) متناسب بر مقتضیات زمان نسبت به واژه روز از جامعیت برخوردار است. به نحوی که در یک اجتماع همان‌طور که ترقی اجتماع در زمان صورت می‌گیرد، انحطاط اجتماع هم در زمان صورت می‌گیرد؛ بنابراین، ما یک مسیر ترقی داریم که اگر اجتماع در آن مدار حرکت کند ترقی است، ولی اگر خارج از آن مدار حرکت کند تنزل است. زمان هم عناصری ثابت و متغیر دارد، یعنی یک سلسله عناصر در زندگی بشر باید ثابت باشد تا اینکه امکان ترقی در زندگی مهیا شود. بنابراین، اسلام اصولی دارد که آن اصول ثابت است و تغییرپذیر نیست، ولی در اسلام جای تغییر هم وجود دارد که تغییر قانون اسلام، نسخ و از بین بردن آن نیست. در نتیجه تبیین و ترویج اسلام ناب محمدی (ص) متناسب با مقتضیات زمان عبارت جامع‌تر و مناسب‌تری است.

۲-۴-۲- تدبیر شماره (۲)

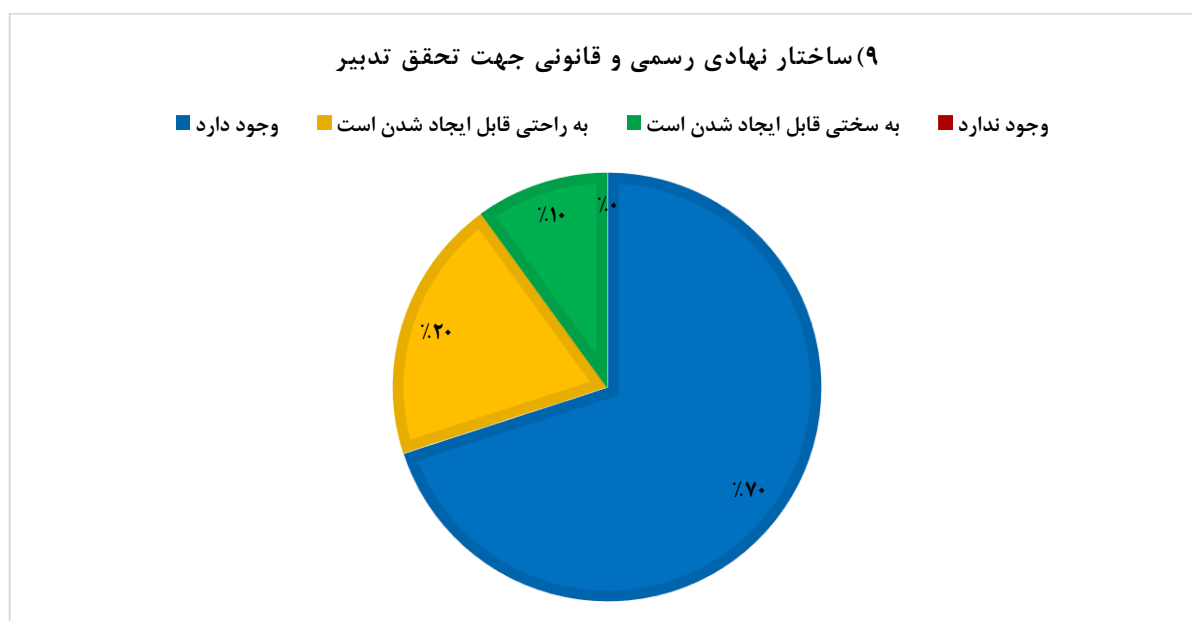
«تقویت و تعمیق فرهنگ توحیدی و معادباور و ایمان به غیب»

الف) ارزیابی تحقق‌پذیری

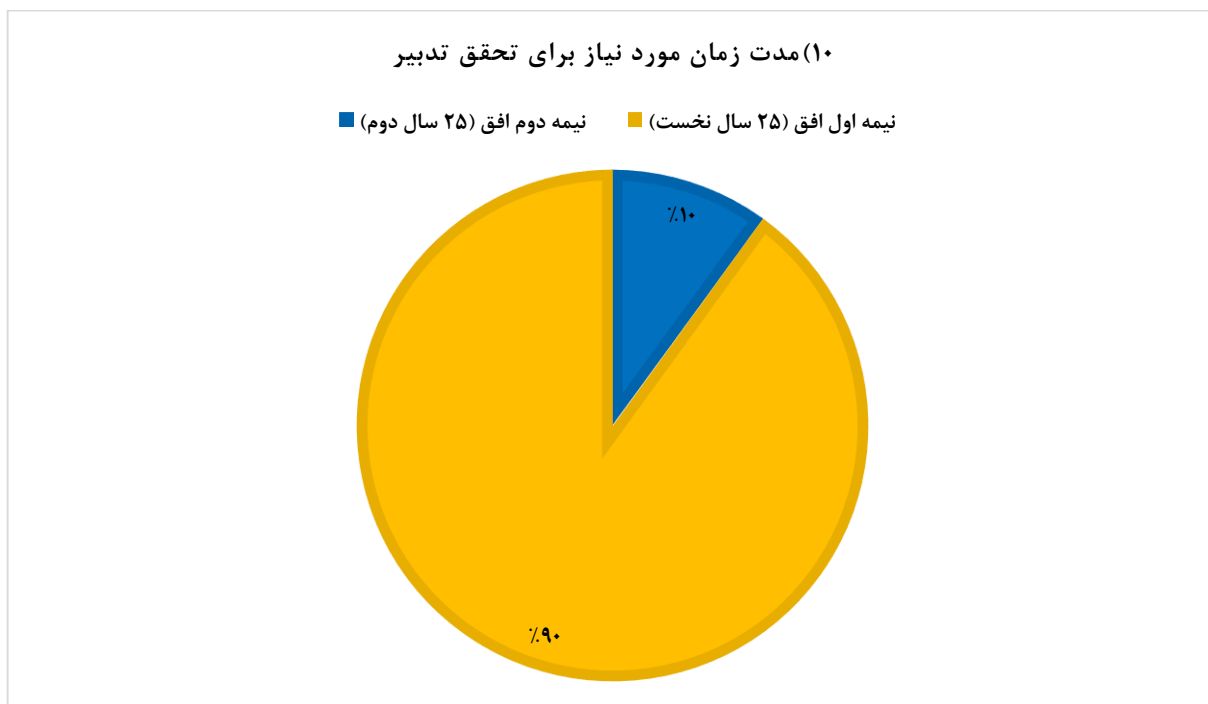
شکل ۱۱: میزان سازگاری تدبیر ۲

منبع: مطالعات میدانی

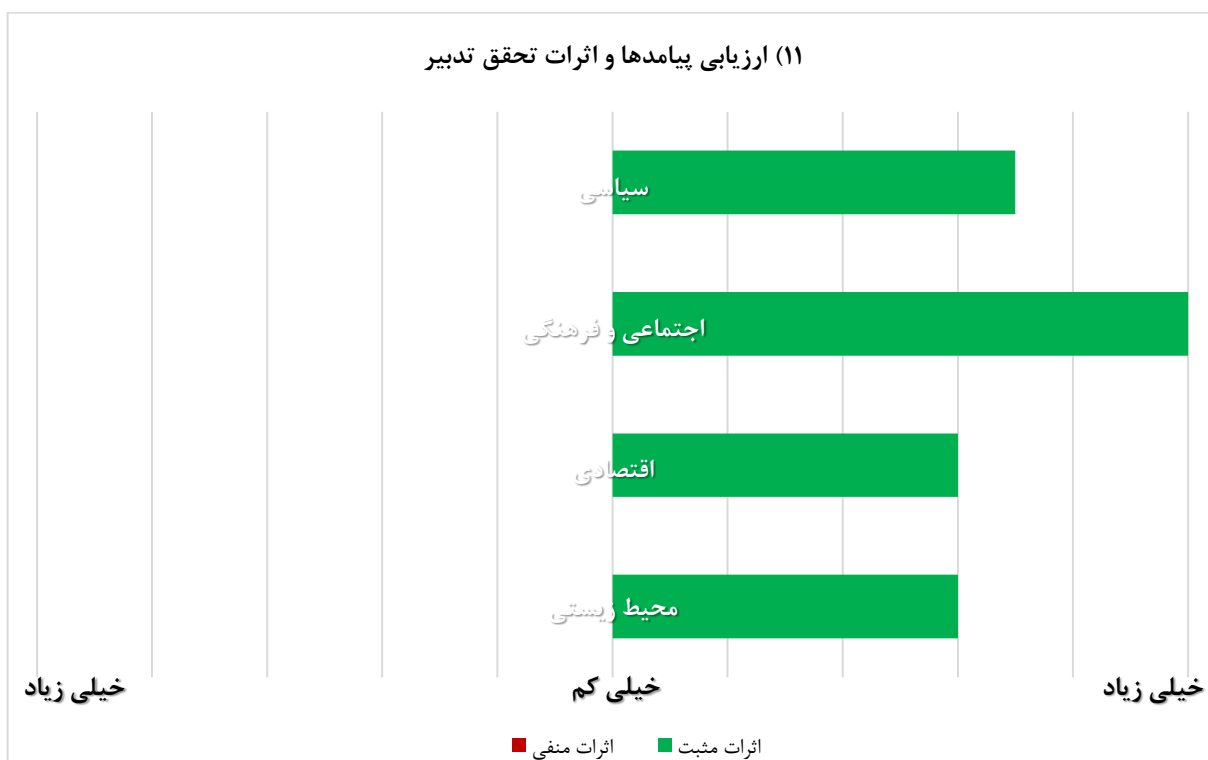

شکل ۱۲: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۲

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۳: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۲
منبع: از مطالعات میدانی

شکل ۱۴: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۲
منبع: مطالعات میدانی

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی
تدبیر شماره (۲) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:
«تقویت و تعمیق فرهنگ توحیدی و معادباور و ایمان به غیب»

پیشنهاد:

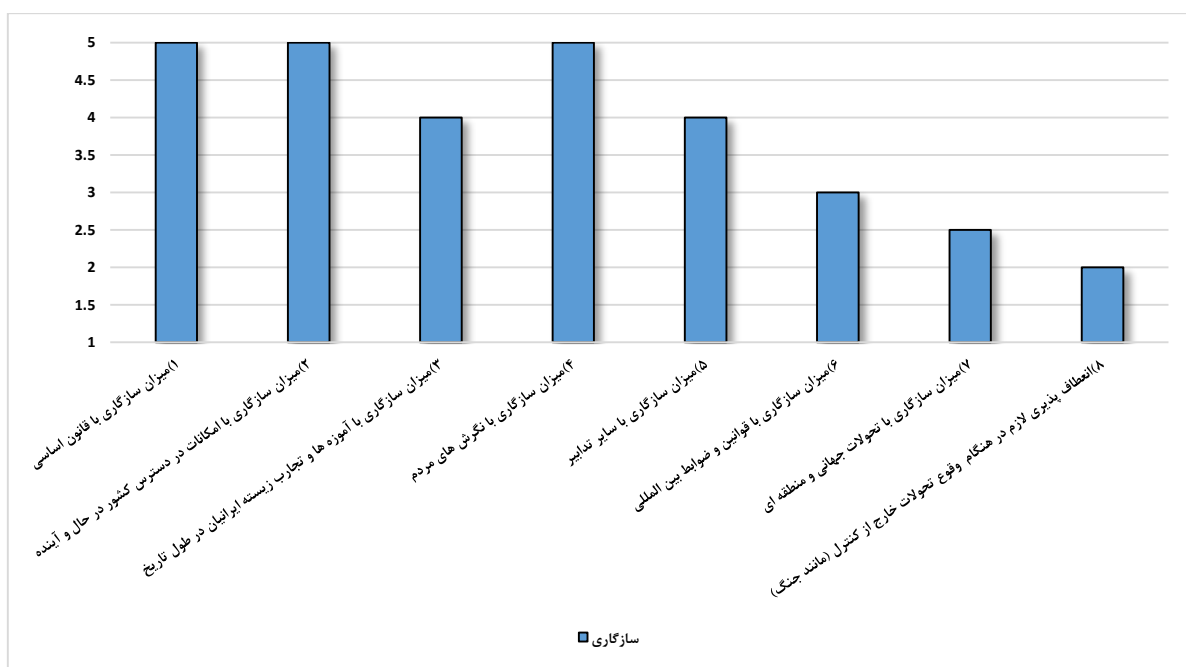
«تقویت و تعمیق فرهنگ توحیدی و معادباور و ایمان به غیب»

توضیح:

در این تدبیر علاوه بر حفظ و تأکید بر مفهوم و ماهیت تدبیر، تمامی واژگان عیناً حفظ شده است.

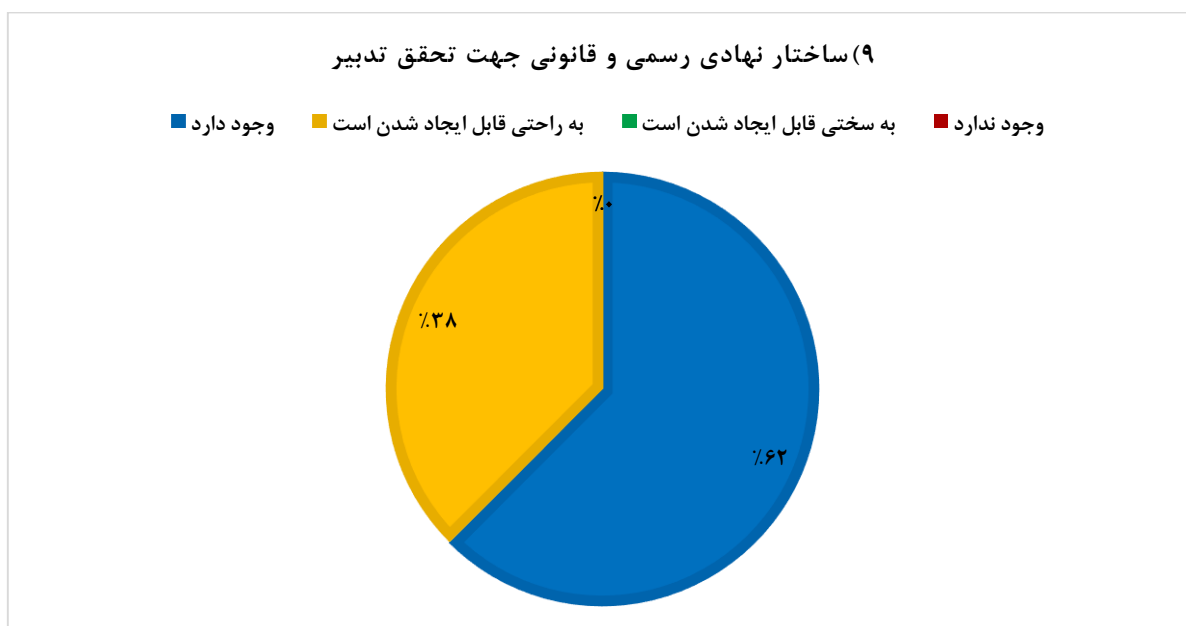
۲-۴-۳- تدبیر شماره (۳)

«بسط فرهنگ قرآنی و تعمیق معرفت و تداوم محبت اهل بیت (ع) از طریق زنده نگه داشتن فرهنگ عاشورا و انتظار بدون انحراف و بدعت»
الف) ارزیابی تحقق پذیری

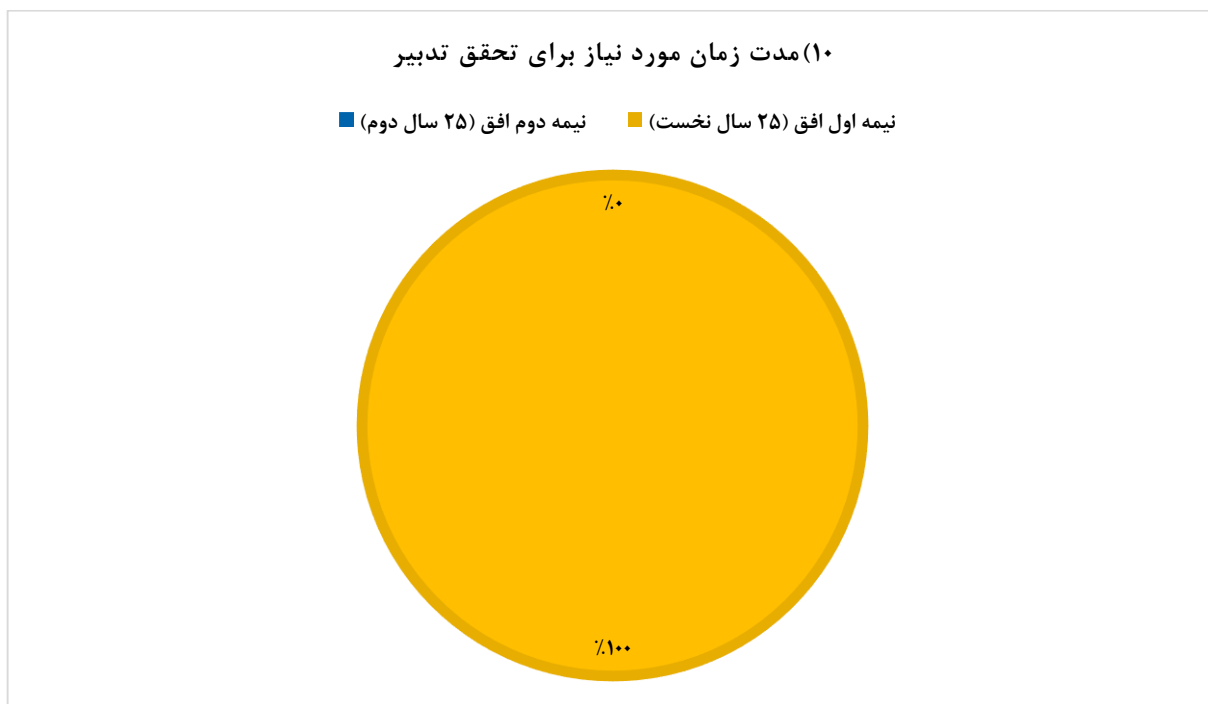
شکل ۱۵: میزان سازگاری تدبیر ۳

منبع: مطالعات میدانی

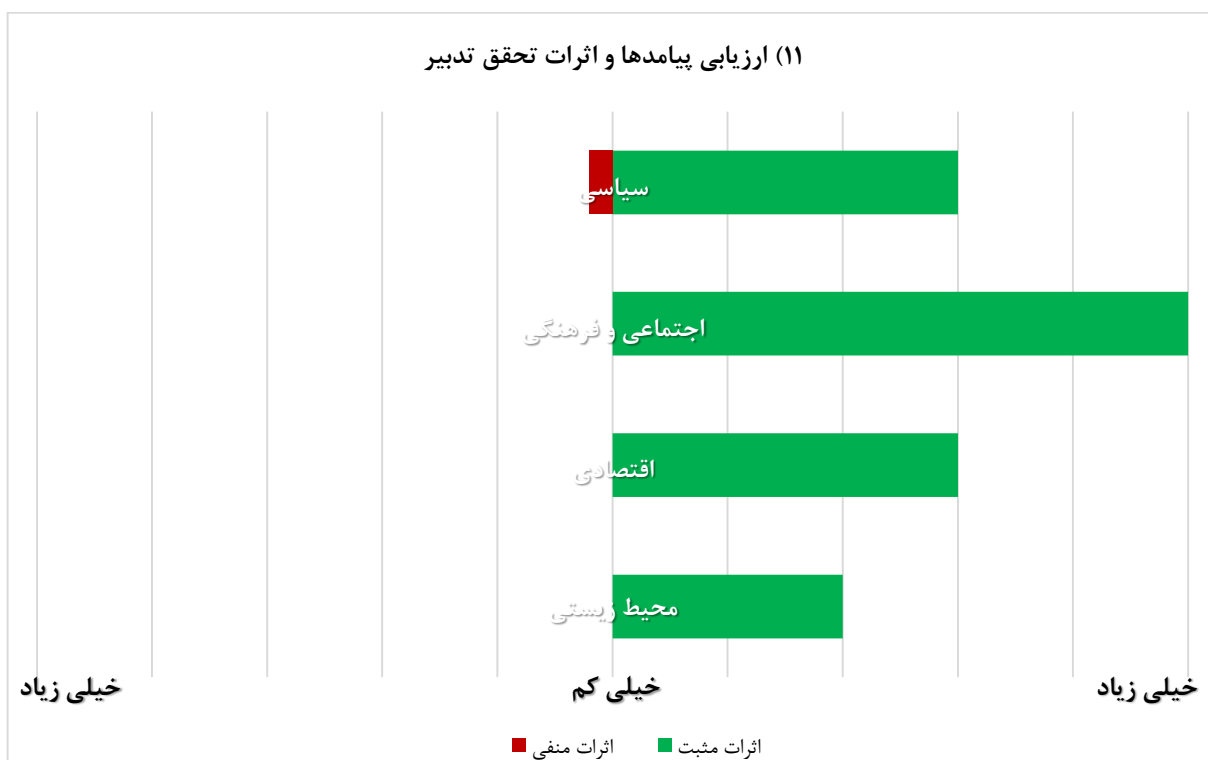

شکل ۱۶: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۳

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۷: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۳
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۸: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۳
منبع: مطالعات میدانی

تدبیر شماره (۳) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

(ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

«بسط فرهنگ قرآنی و تعمیق معرفت و تداوم محبت اهل بیت (ع) از طریق زنده نگه داشتن فرهنگ عاشورا و انتظار بدون انحراف و بدعت»

پیشنهاد:

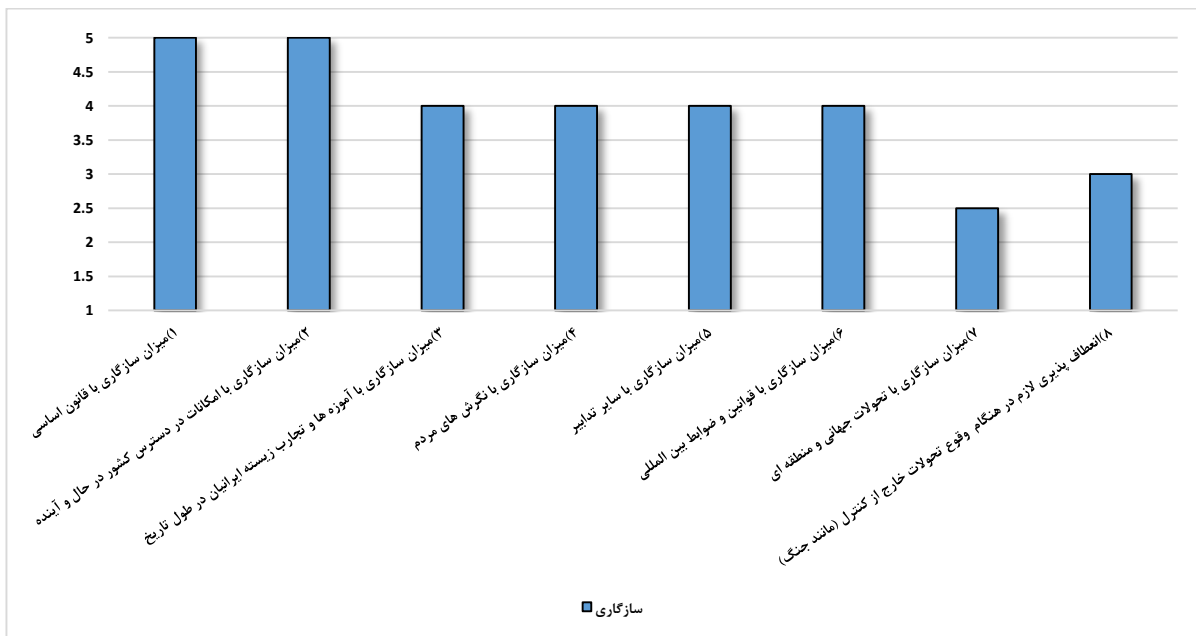
«بسط فرهنگ قرآنی و تعمیق معرفت و تداوم محبت اهل بیت (ع)»

توضیح:

در تدبیر فوق، بخش دوم تدبیر که راهکار و راه دستیابی به بخش اول محسوب می‌شود، حذف شده است. در واقع مهم‌ترین عامل برای رسیدن به یک جامعه قرآنی و تداوم محبت اهل بیت (ع)، حاکمیت فضای فرهنگی قرآن در جامعه است. فرهنگ در پوشش افراد جامعه که بازیگران اصلی در جامعه محسوب می‌گردند، ایجاد می‌شود. به همین جهت برای آن که فرهنگی بتواند رشد و نمو پیدا کند، ابتدا باید برای افراد آن جامعه به یک امر درونی مبدل شود. بدیهی است که برای دستیابی به یک جامعه قرآنی لازم است تا فرهنگ قرآن در میان آحاد مردم عمومیت پیدا کرده و فضای فرهنگی جامعه به سمت قرآن و انس هرچه بیشتر با آن پیش رود. برای ایجاد چنین فضای فرهنگی لازم است تا مراحل و مقدمات بر اساس یک سیر منطقی و مستدل طی شود تا بتوان بدنه مردم را به سمت قرآن سوق داد و فرهنگ جامعه به یک فرهنگ قرآنی مبدل گردد. در این تدبیر با صرف نظر نمودن از بخش دوم تدبیر، می‌توان ضمن جامعیت‌بخشی به این تدبیر، دیگر راه‌های بسط فرهنگ قرآنی و تعمیق معرفت و تداوم محبت اهل بیت (ع) را مطرح و مهم دانست. از طرفی، بخش دوم تدبیر فوق در واقع راه رسیدن به ماهیت این تدبیر و راهبرد آن بوده که در این جایگاه از سند بهتر است حذف شود.

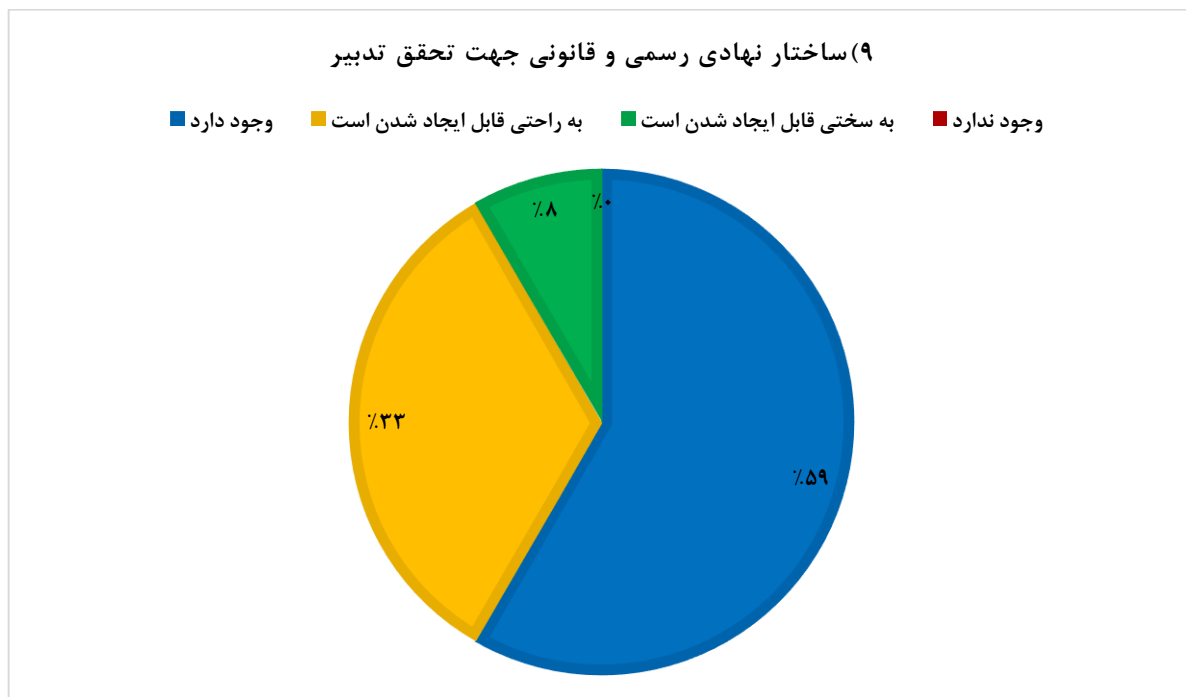
۲-۴-۴- تدبیر شماره (۴)

«ترویج آموزه‌های اخلاق اسلامی و هنجارهای مدنی و تبلیغ عملی دین»
الف) ارزیابی تحقق‌پذیری

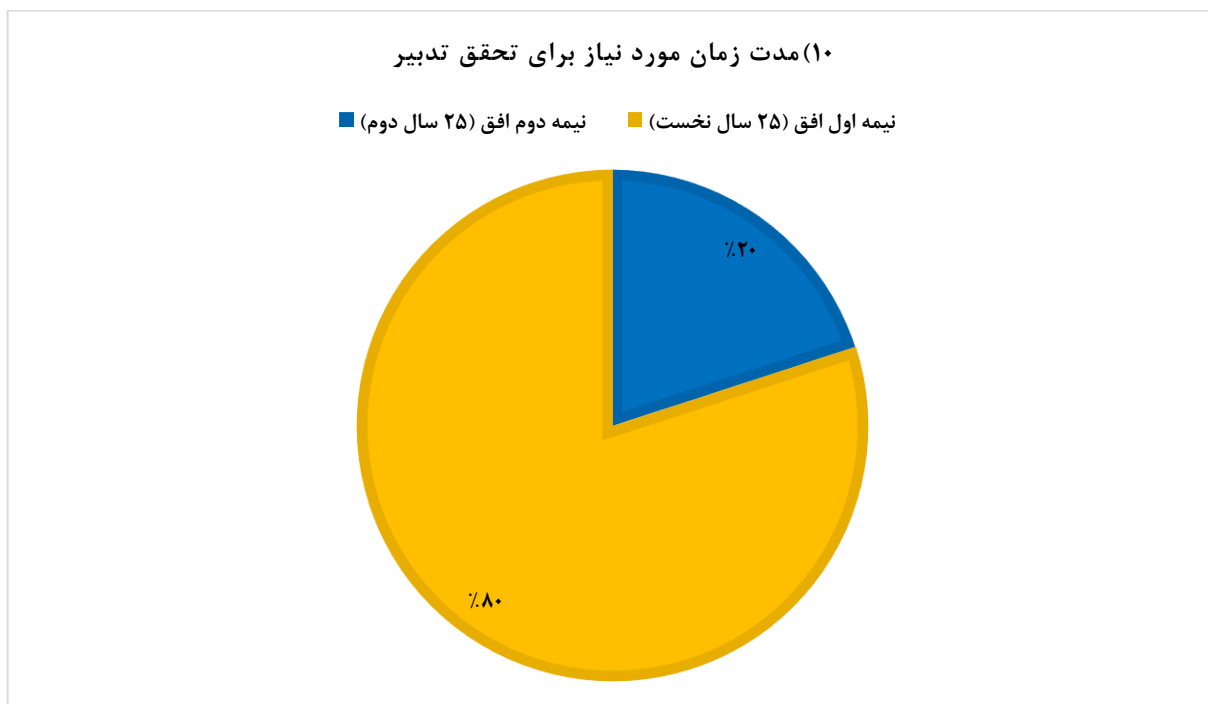
شکل ۱۹: میزان سازگاری تدبیر ۴

منبع: مطالعات میدانی

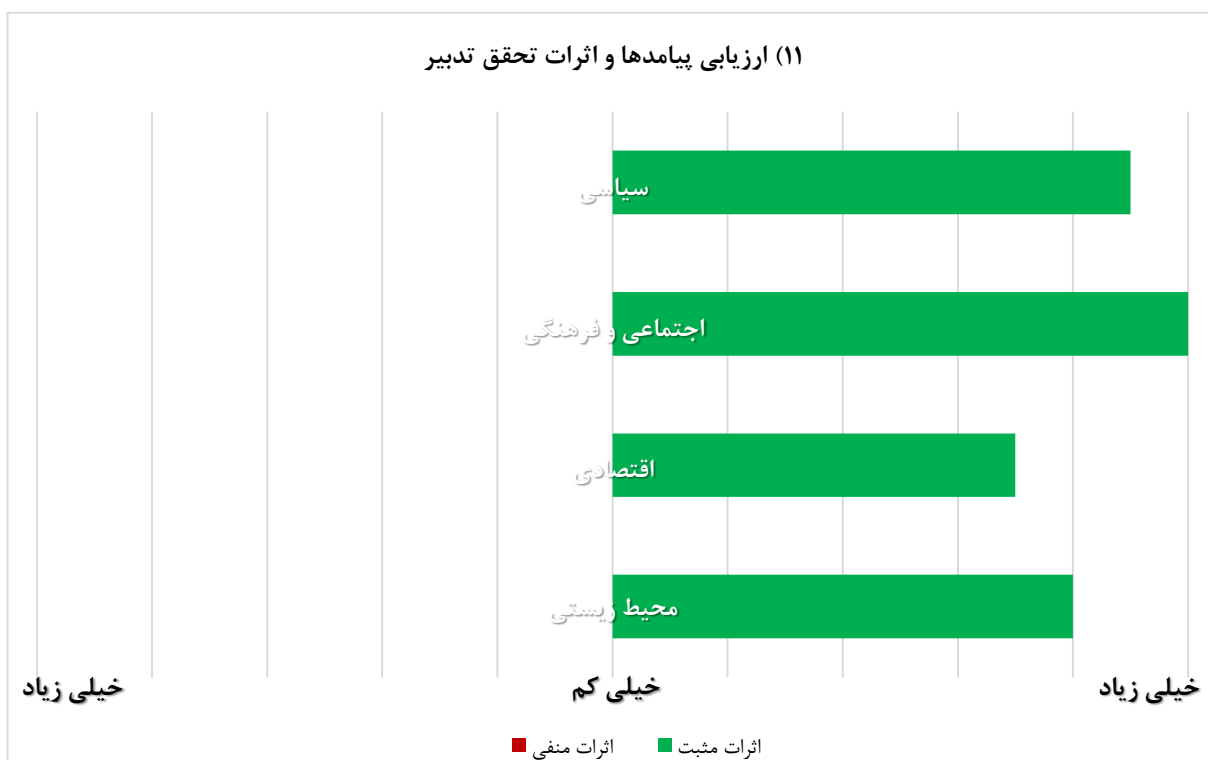

شکل ۲۰: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۴

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۲۱: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۴
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۲۲: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۴
منبع: مطالعات میدانی

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۴) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«ترویج آموزه‌های اخلاق اسلامی و هنجارهای مدنی و تبلیغ عملی دین»

پیشنهاد:

«ترویج آموزه‌های اخلاق اسلامی و هنجارهای اجتماعی و تبلیغ عملی دین»

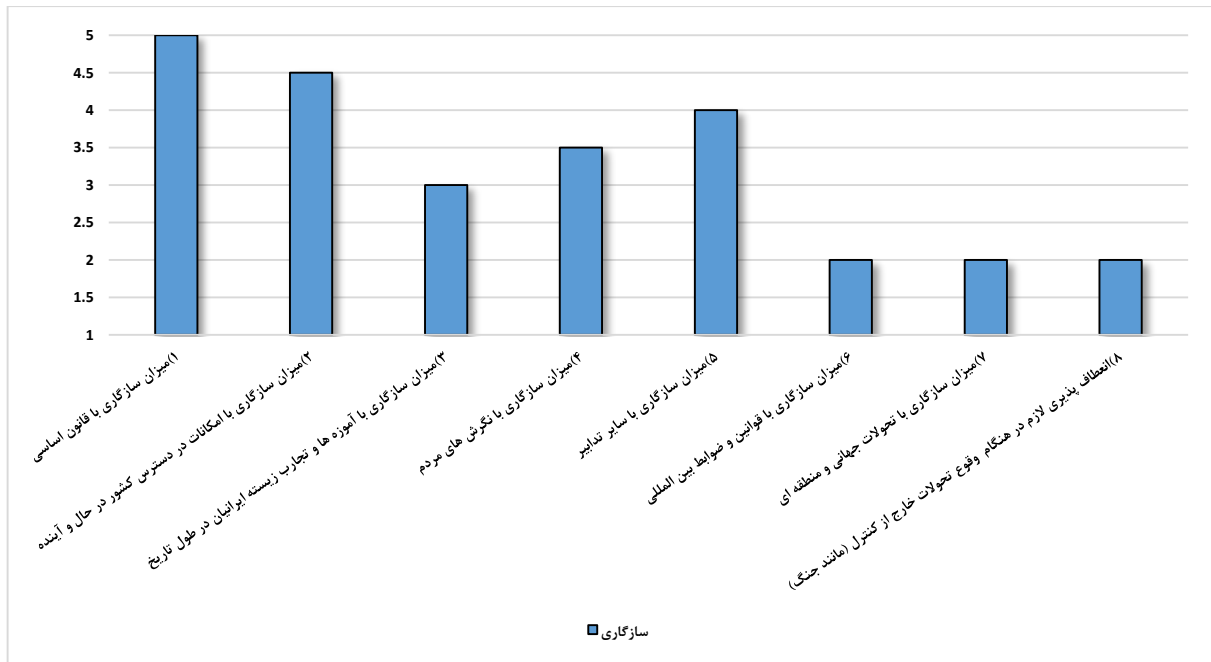
توضیح:

در این تدبیر، هنجارهای اجتماعی جایگزین هنجارهای مدنی شده است. در همین راستا، لازم به توضیح است که هنجارها رفتارهای معینی هستند که بر اساس ارزش‌های اجتماعی شکل می‌گیرند و با رعایت آن‌ها جامعه نظام پیدا می‌کند. پس مناسب است در این بخش نیز از واژه هنجار اجتماعی استفاده شود. از آنجایی که هنجارهای اجتماعی مورد انتظار، منطبق بر تمدن، فرهنگ و اخلاق اسلامی است، بنابراین مفهوم هنجارهای اجتماعی جامعیت، شمولیت و دقت بیشتری نسبت به مفهوم هنجارهای مدنی دارد. به عبارتی دیگر، مفهوم هنجارهای مدنی در هنجارهای اجتماعی نیز مستتر است.

۲-۴-۵- تدبیر شماره (۵)

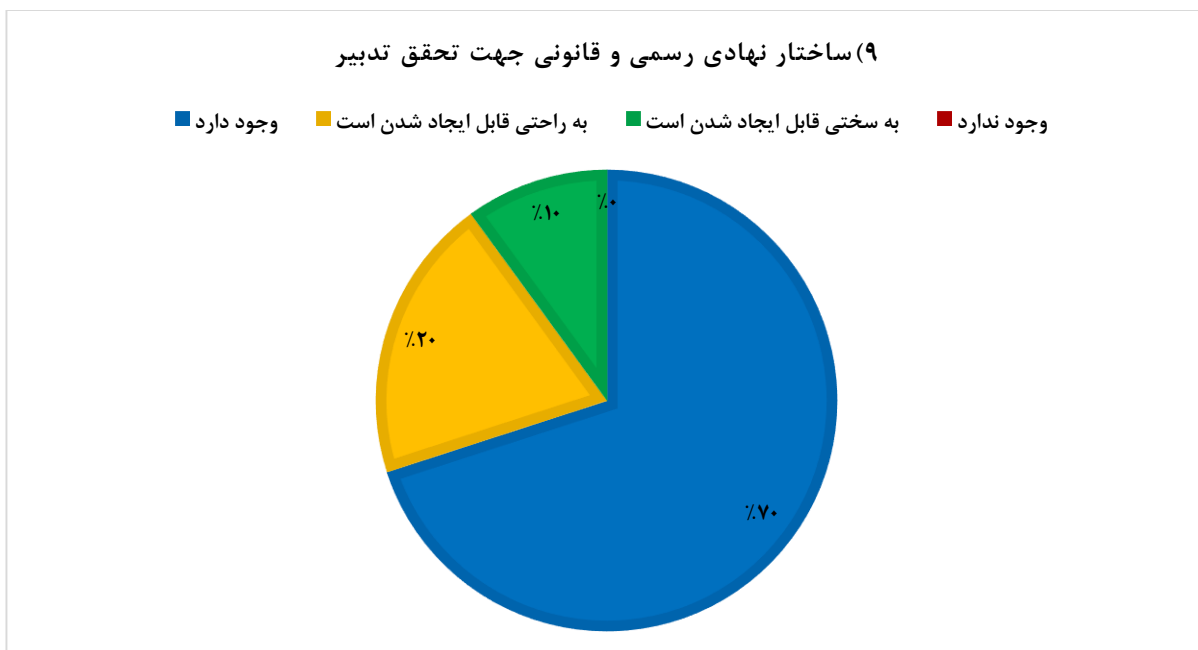
«شناساندن علمی و واقع بینانه ارزش ها و دستاوردهای انقلاب اسلامی»

الف) ارزیابی تحقق پذیری

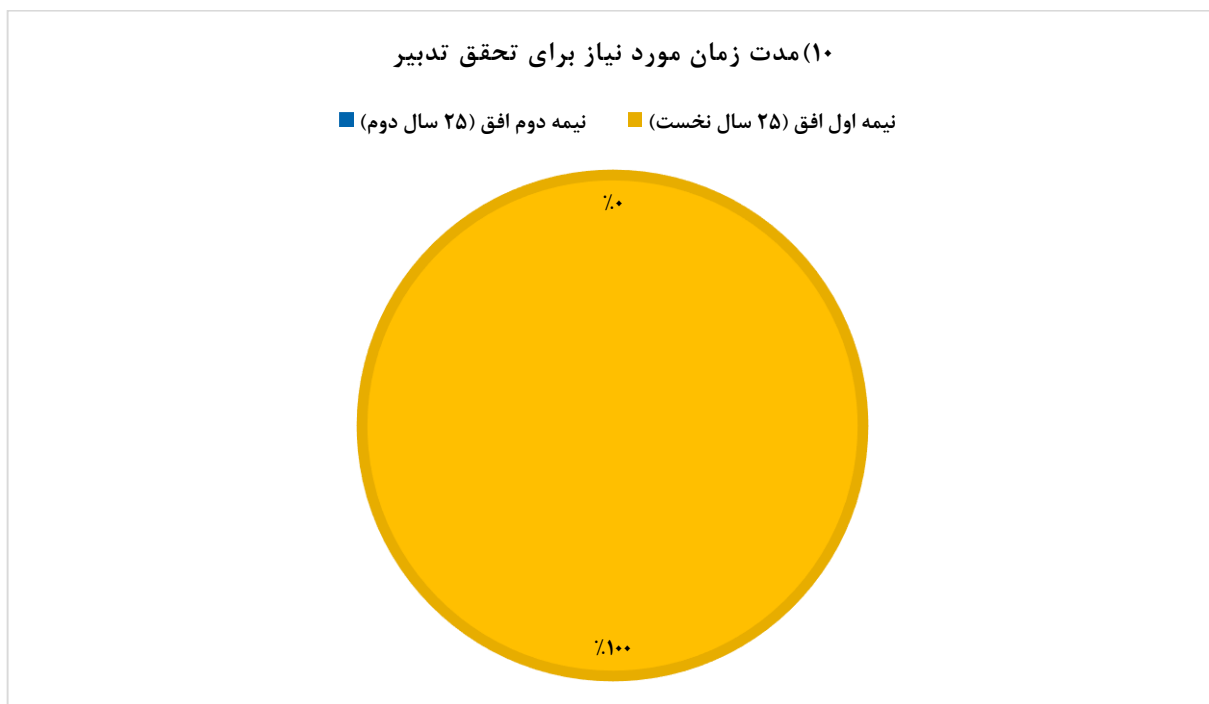
شکل ۲۳: میزان سازگاری تدبیر ۵

منبع: مطالعات میدانی

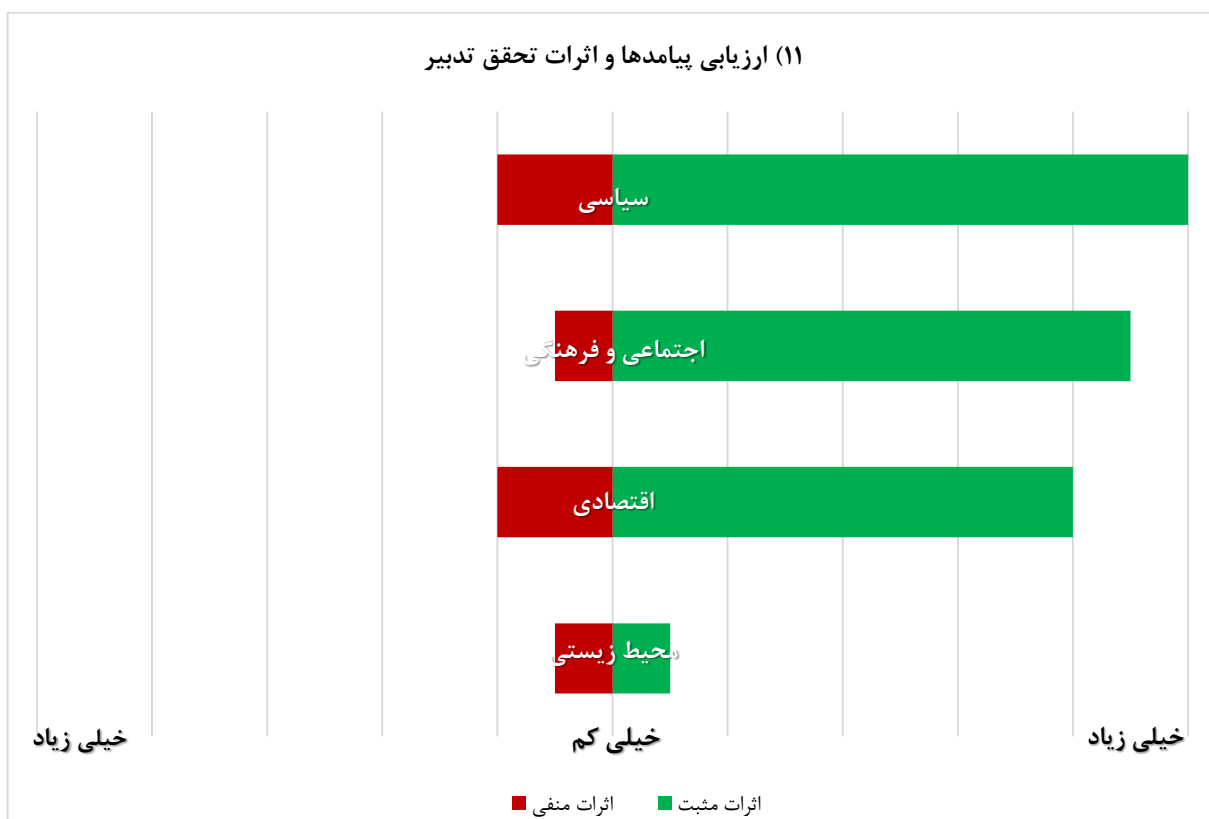

شکل ۲۴: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۵

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۲۵: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۵
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۲۶: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۵
منبع: مطالعات میدانی

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۵) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:
«شناساندن علمی و واقع‌بینانه ارزش‌ها و دستاوردهای انقلاب اسلامی»

پیشنهاد:

«شناساندن علمی و واقع‌بینانه ارزش‌ها و دستاوردهای انقلاب اسلامی»

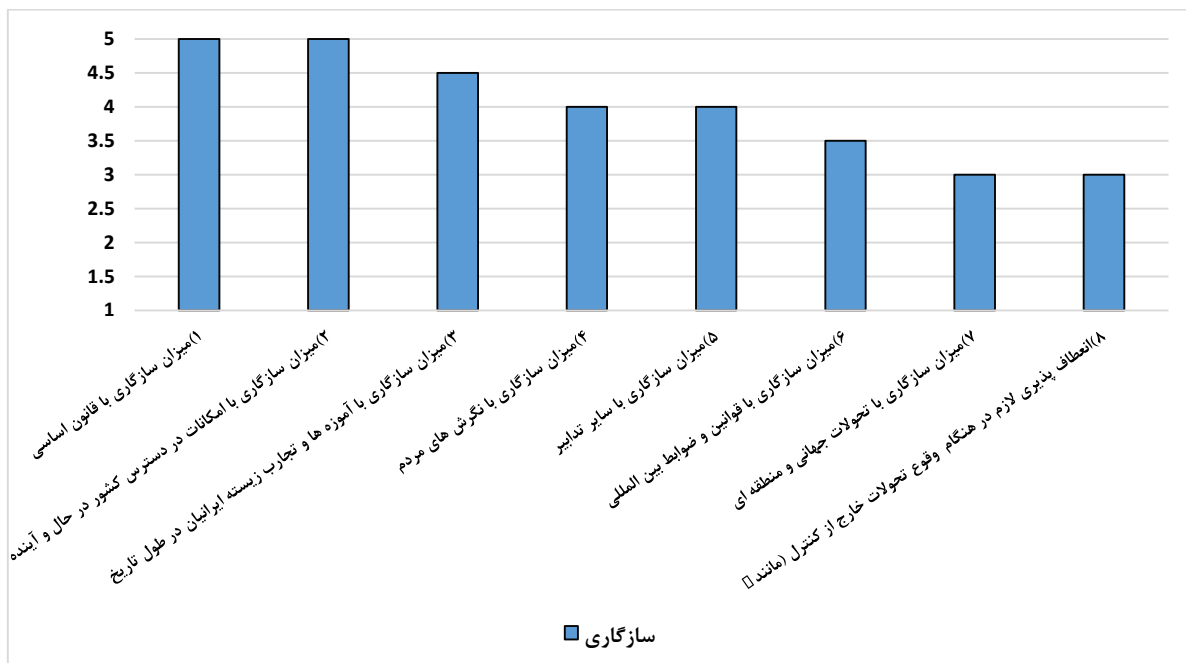
توضیح:

با توجه به اهمیت تدبیر فوق و جامعیت آن، واژگان تدبیر عیناً حفظ شده است.

۲-۴-۶- تدبیر شماره (۶)

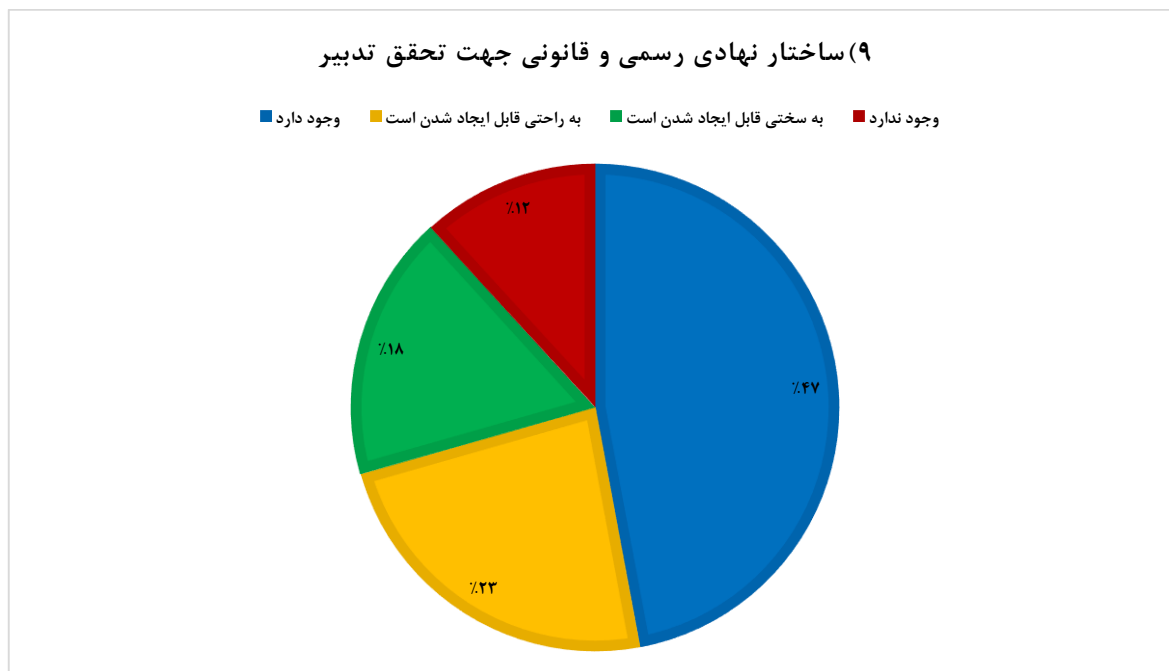
«گسترش تعلیم و تربیت و حیانی، عقلانی و علمی»

الف) ارزیابی تحقق‌پذیری

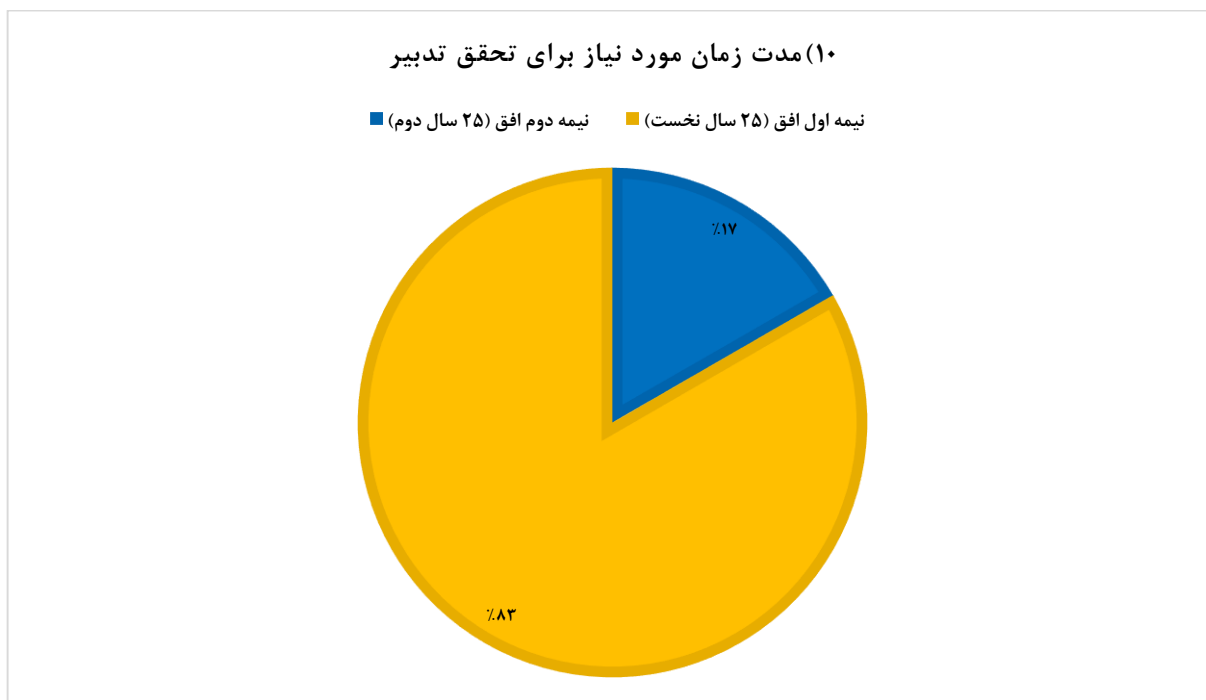
شکل ۲۷: میزان سازگاری تدبیر ۶

منبع: مطالعات میدانی

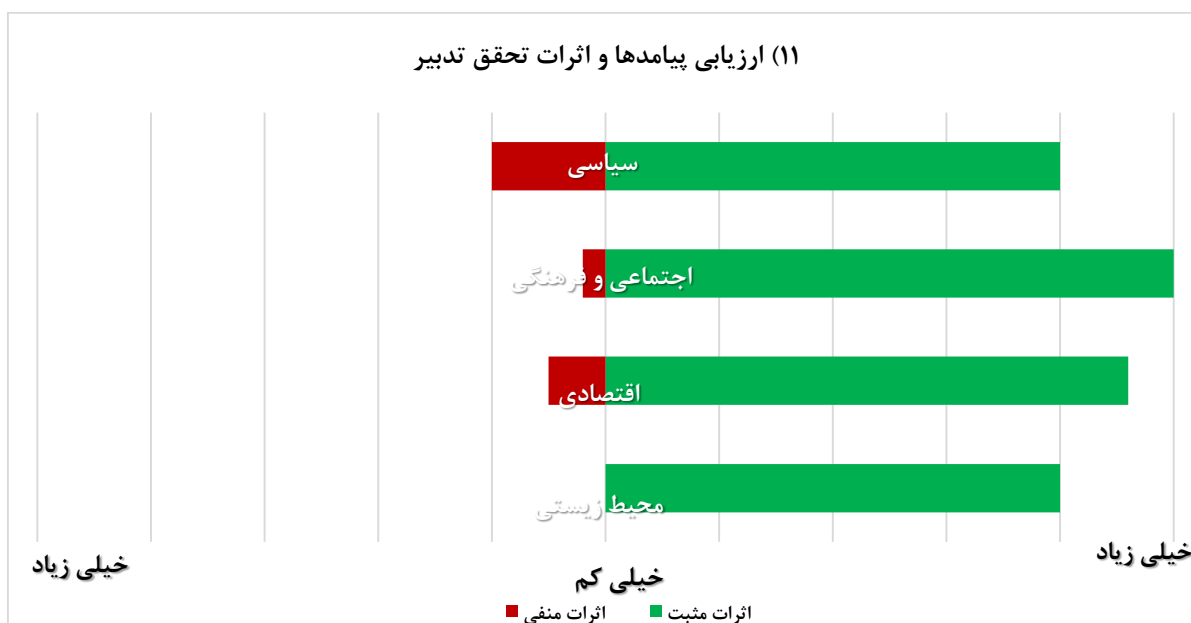

شکل ۲۸: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۶

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۲۹: مدت‌زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۶
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۳۰: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۶
منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: تناسب محتوا با هدف و موضوع، تعلیم درست آموزه‌های دینی.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۶) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:
«گسترش تعلیم و تربیت وحیانی، عقلانی و علمی»

پیشنهاد:

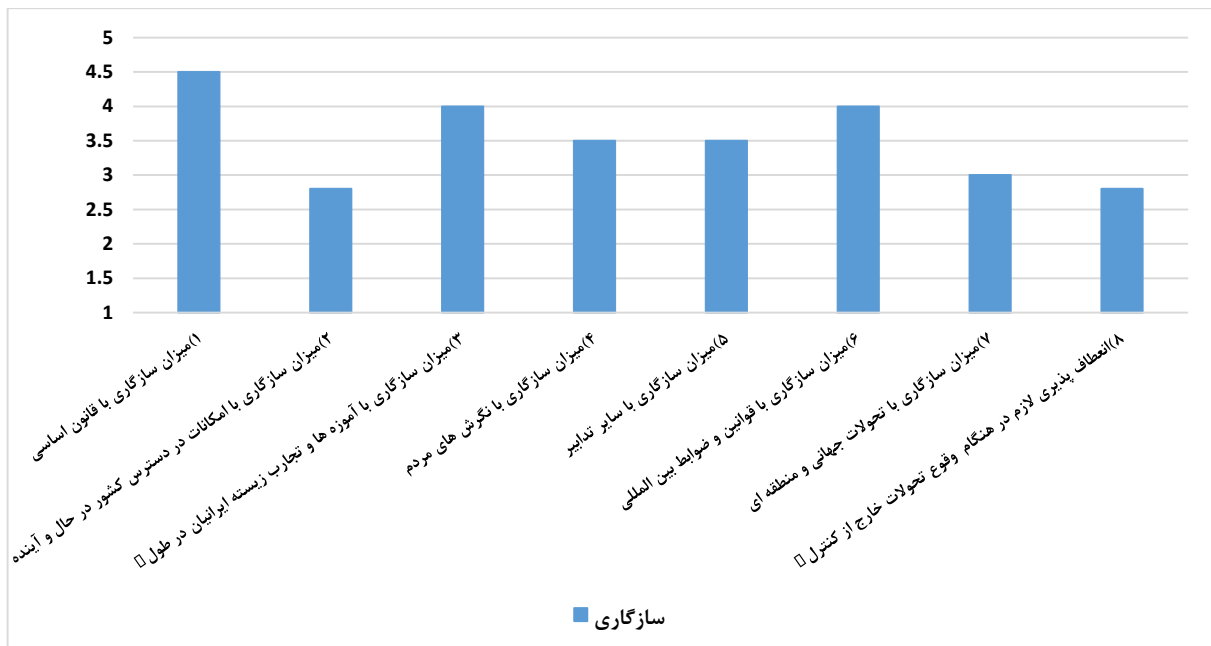
«گسترش تعلیم و تربیت علمی و عقلانی با تأکید بر ترویج خداباوری»

توضیح:

در این تدبیر رویکرد ترویج خداباوری، جایگزین تعلیم و تربیت وحیانی شده است. به طوری که امروزه و در سطح جهان، تربیت مانند سایر عرصه‌های پیشرفت، با دو الگو مواجه است؛ نخست، الگوی عمومی و غیردینی و دوم، الگوی دینی. الگوی عمومی تربیت، در آموزش جنبه‌های مختلف تربیتی، مانند علمی، فناوری، اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، معنوی و زیستی، خود را متعهد به دین ندانسته و اساس این الگو بر این باور است که دین امری فردی، ارادی، دلبخواهی و سلیقه‌ای است، نه امری اجتماعی و اداری؛ به این معنا که بتواند متکفل اداره دنیای مردم نیز بشود. دین، مراد مردم است، نه مدیر آن‌ها. پیشگامان دیدگاه خودشکوفایی ارزش‌ها و طرفداران تفکر انتقادی، به طور خاص در این زمینه و به‌ویژه پیرامون نقش عقلانیت در تربیت، بس قلم‌فرسایی کرده‌اند. بسترسازی تاریخی نهادهای دینی، به خصوص کلیسا و تأیید قولی و عملی این رویکرد، موجب تبدیل آن به الگوی رایج تربیت عقلانی و تبدیل تربیت عقلانی به مفهومی متضاد با تربیت دینی شده است. تربیت عقلانی در الگوهای دینی تا زمانی رواست که برای تربیت دینی خطری نداشته باشد؛ اما اسلام مسیر دیگری را پیش رو می‌گذارد؛ راهی که در جامعیت و عقل‌مداری این دین، ریشه دارد. دین اسلام برخلاف ادیان دیگر، تحقق حقیقی تربیت دینی را در گرو تربیت عقلانی، علمی، سیاسی و اجتماعی می‌داند. اسلام، دیندار خردمند و متدین متفکر می‌خواهد. رسم چنین مسیری از جانب این دین، به معنای عرضه الگوی متمایزی از الگوی دینی به نام الگوی اسلامی بوده که قالب هیچ‌یک از الگوهای رایج جهان بر قامت آن اندازه نیست. دین اجتماعی، دین سیاسی و دین عقلانی، القایی‌اند که هیچ دینی غیر از اسلام جرأت و جسارت ادعای آن‌ها را نمی‌کند. تعلیم و تربیت وحیانی در مقابل تعلیم و تربیت عقلانی و علمی بر اساس برداشتهای مختلف، ارتباطهای متفاوتی خواهند داشت. در خصوص تعلیم و تربیت وحیانی نیز به جز اشارات پراکنده؛ نظریه منسجمی وجود ندارد یا نظریه پرداز مطرحی معرفی نشده است. در حالی که تعلیم و تربیت عقلانی و علمی علاوه بر نظریه پردازان متعدد و نظریات مختلف، نهادهای متولی مشخص با چارچوب‌های معین تعریف شده دارد. فرایند تعلیم و تربیت در تمام ساحت‌ها شامل تعلیم و تربیت اعتقادی، عبادی و اخلاقی، تعلیم و تربیت اجتماعی و سیاسی، تعلیم و تربیت زیستی و بدنی، تعلیم و تربیت زیباشناختی و هنری، تعلیم و تربیت اقتصادی و حرفه‌ای، تعلیم و تربیت علمی و فناورانه منطبق بر نظام معیار اسلامی (مبانی و ارزش‌های برگرفته از قرآن کریم، سنت حضرات معصومین (علیهم‌السلام) و عقل) که تعلیم و تربیت اعتقادی، عبادی و اخلاقی در آن محوریت دارد، مطرح می‌شود؛ بنابراین، «تعلیم و تربیت وحیانی» حذف و به جای آن بخش پایانی تدبیر، یعنی «با تأکید بر ترویج خداباوری» اضافه شده است.

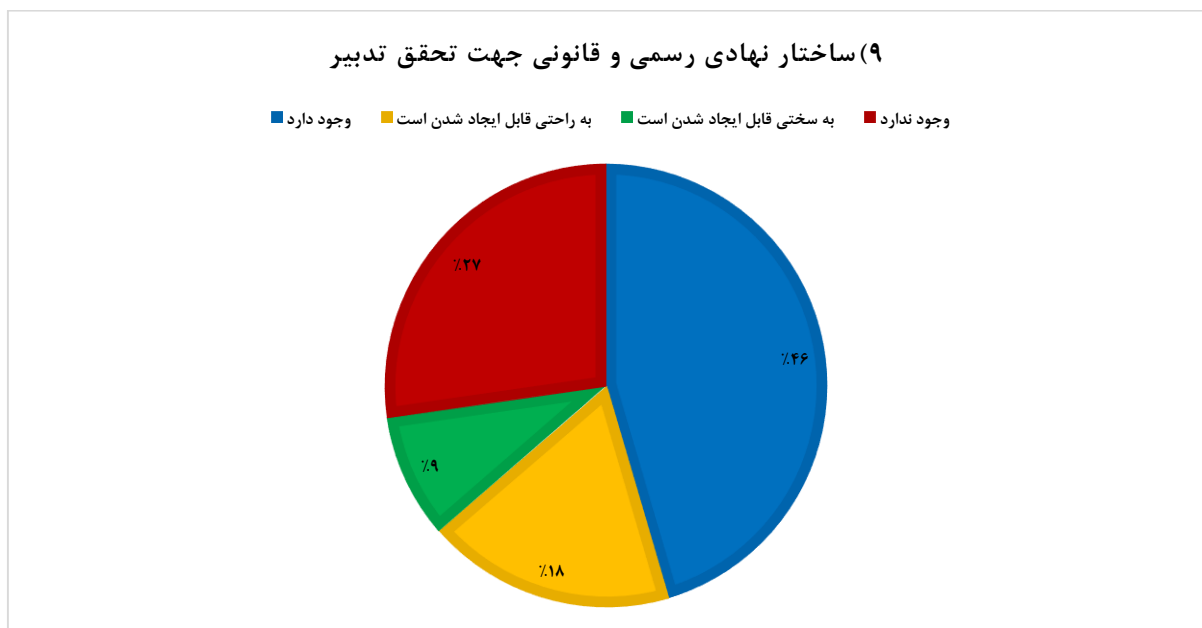
۲-۴-۷- تدبیر شماره (۷)

«تربیت نیروی انسانی توانمند، خلاق، مسئولیت‌پذیر و دارای روحیه مشارکت جمعی با تأکید بر فرهنگ جهادی و محکم‌کاری»
الف) ارزیابی تحقق‌پذیری

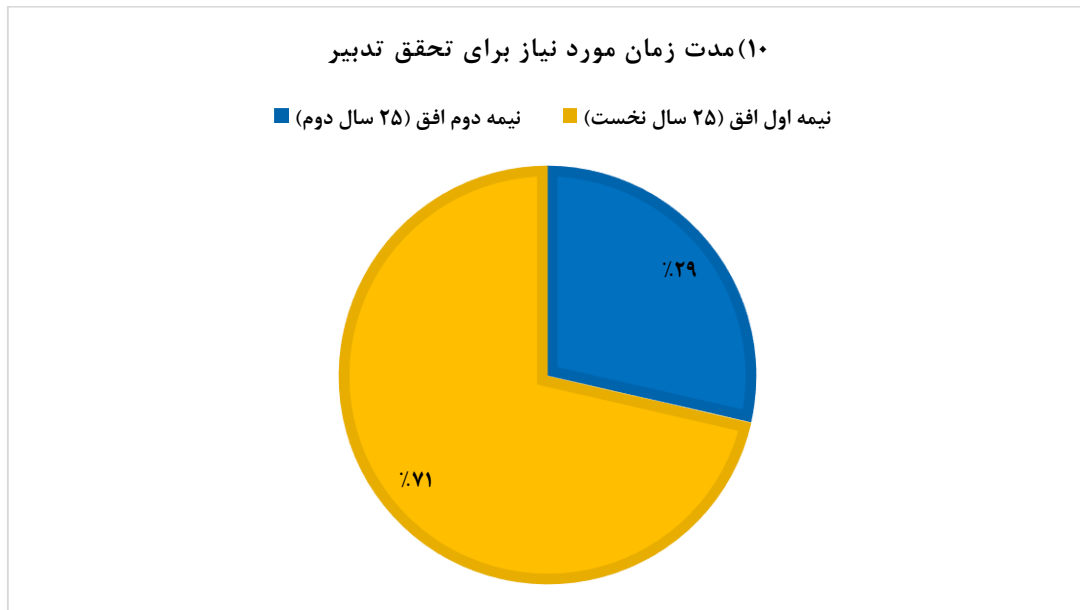
شکل ۳۱: میزان سازگاری تدبیر ۷

منبع: مطالعات میدانی

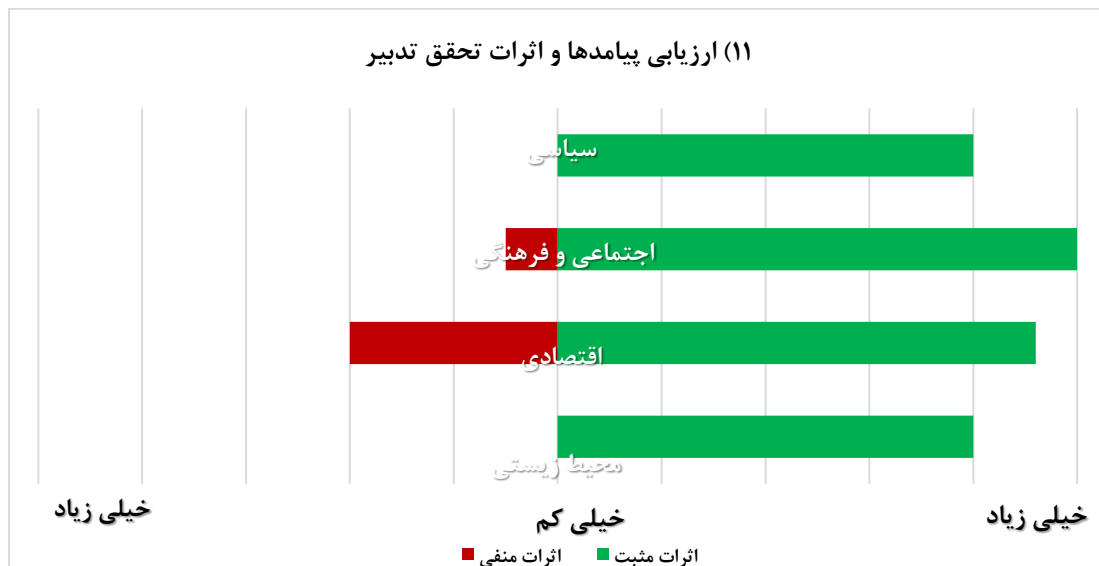

شکل ۳۲: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۷

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۳۳: مدت‌زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۷
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۳۴: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۷
منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: سرمایه‌گذاری مستمر و قابل توجه، سیاست‌گذاری فرهنگی و تربیتی مستمر و پایدار، اصلاح سازوکارهای جذب و گزینش، اصلاح رویه‌های ارتقاء و تنزل در نظام اداری، تخصیص بودجه متمایز برای تقویت نهاد خانواده و آموزش ابتدایی، جذب نیروی انسانی شایسته و کارآمد.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۷) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«تربیت نیروی انسانی توانمند، خلاق، مسئولیت‌پذیر و دارای روحیه مشارکت جمعی با تأکید بر فرهنگ جهادی و محکم‌کاری»

پیشنهاد:

«تربیت نیروی انسانی در تراز ویژگی‌های مورد پذیرش برای تمدن عصری و مبتنی بر فرهنگ اسلامی-ایرانی»

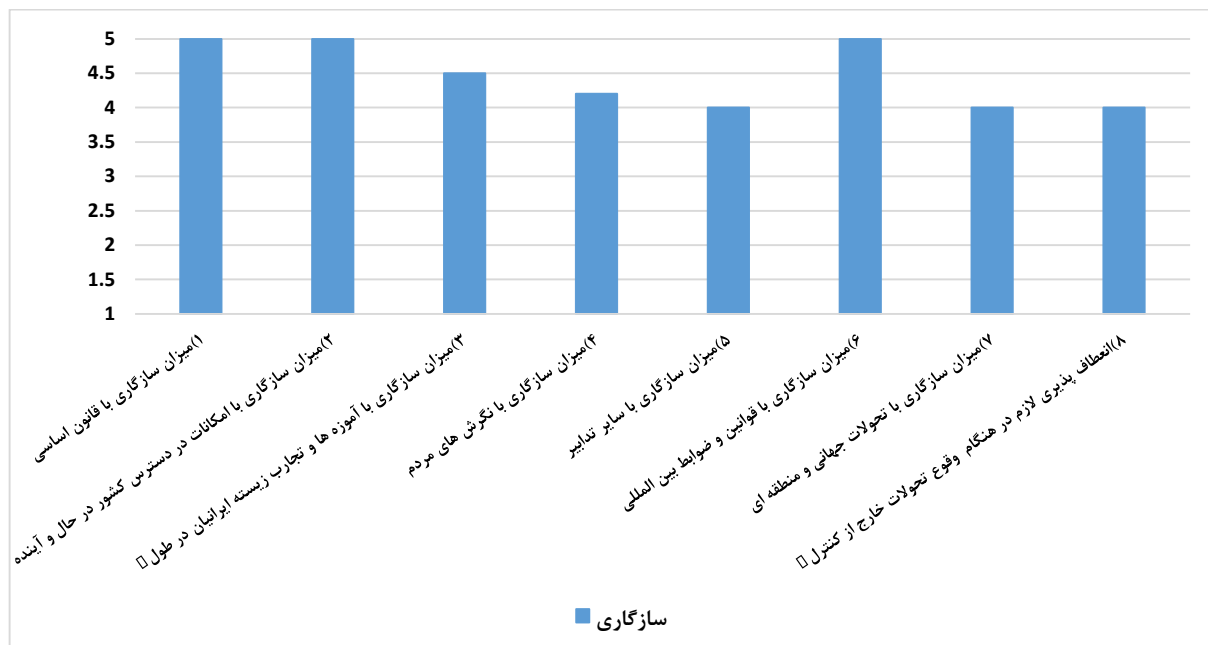
توضیح:

در این تدبیر، محدود شدن به چند ویژگی جهت تربیت نیروی انسانی محدودیت را به دنبال دارد و از آنجایی که ویژگی‌ها در حال تحول هستند، تربیت نیروی انسانی در تراز ویژگی‌های مورد پذیرش برای تمدن عصری جایگزین شده است؛ زیرا یکی از عوامل توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، گسترش همه‌جانبه آموزش و تربیت نیروی انسانی بوده که مناسب است در هر دوره با توجه به ویژگی‌های مطرح در آن عصر، این مهم صورت گیرد.

در بخش دوم تدبیر نیز واژه محکم‌کاری که واژه‌های مرسوم و متناسب این جایگاه نیست، حذف شده است. همچنین فرهنگ اسلامی-ایرانی جایگزین فرهنگ جهادی شده است که به لحاظ ماهیت جامع‌تر بوده و مبتنی بر مفاهیم پایه اسلامی و ایرانی است. در واقع، تمدن اسلامی بیانگر همه جنبه‌های سیاسی و فرهنگی و اقتصادی جامعه است که ابعاد وجودی فرد و جامعه را پوشش می‌دهد و نیازمند تربیت افرادی مطابق با این ساختار است. تمدن اسلامی، تمدنی دینی است که همه مؤلفه‌های آن بر محور اسلام خلاصه می‌شود. بدین ترتیب، تمدن اسلامی از همه ویژگی‌های تمدن الهی در چارچوب آموزه‌های قرآنی و متکی بر سنت پیامبر اکرم (ص) برخوردار است و مؤلفه‌های آن، دین، اخلاق، علم، عدالت، قوانین، مقررات، اصول دینی، فرهنگ و غیره است. بدین طریق اصطلاح ذکر شده در بخش دوم تدبیر نشئت گرفته از این مقوله است.

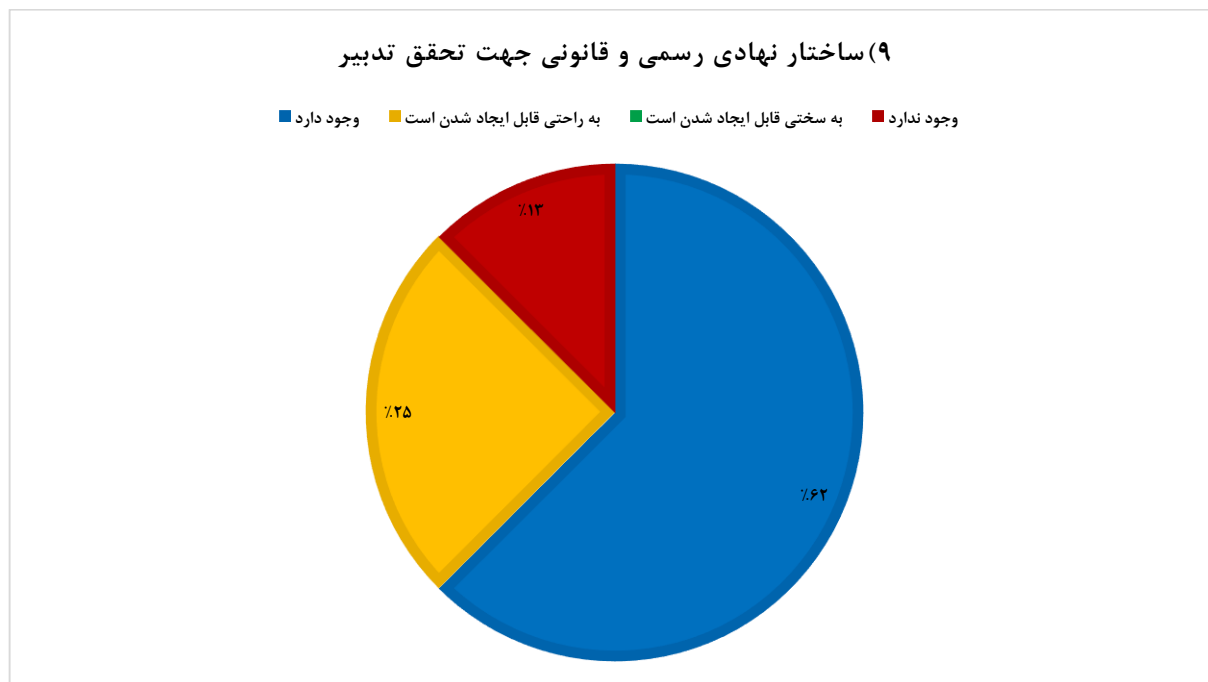
۲-۴-۸- تدبیر شماره (۸)

«ارتقای موقعیت شغلی، کرامت و منزلت اقشار علمی و فرهنگی به‌ویژه معلمان و استادان»
الف) ارزیابی تحقق‌پذیری

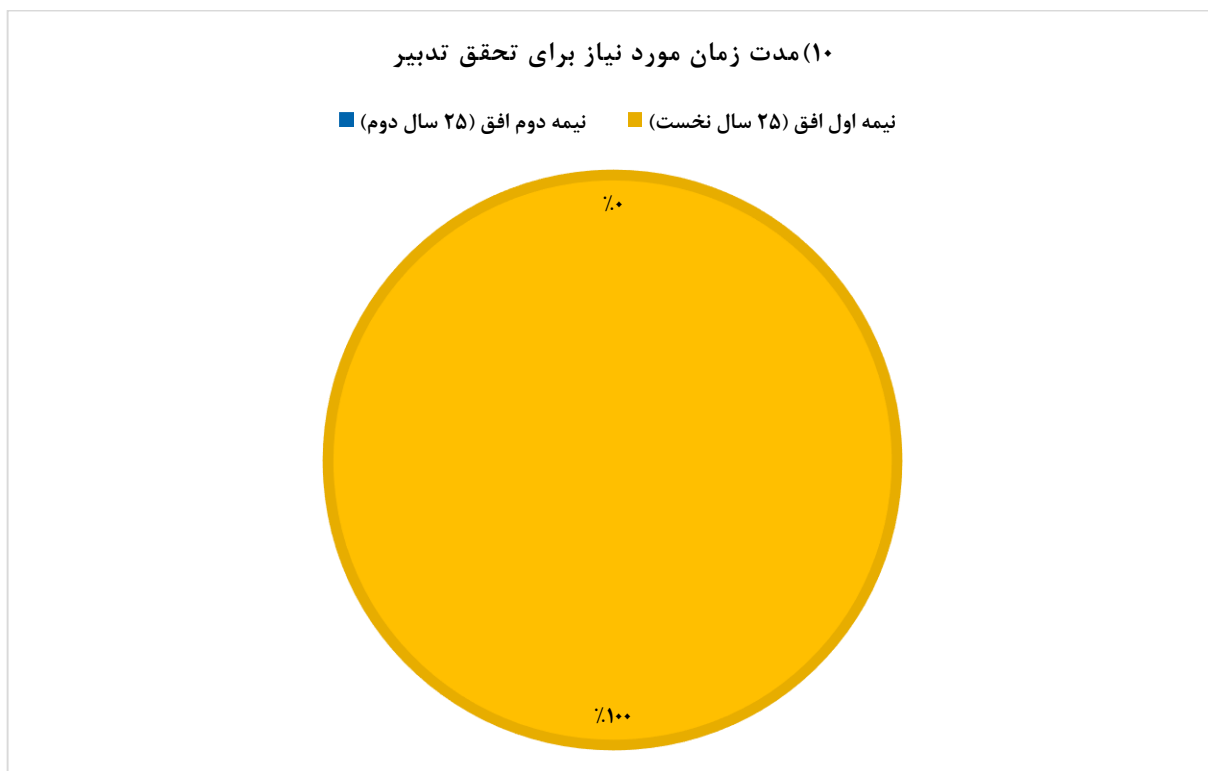
شکل ۳۵: میزان سازگاری تدبیر ۸

منبع: مطالعات میدانی

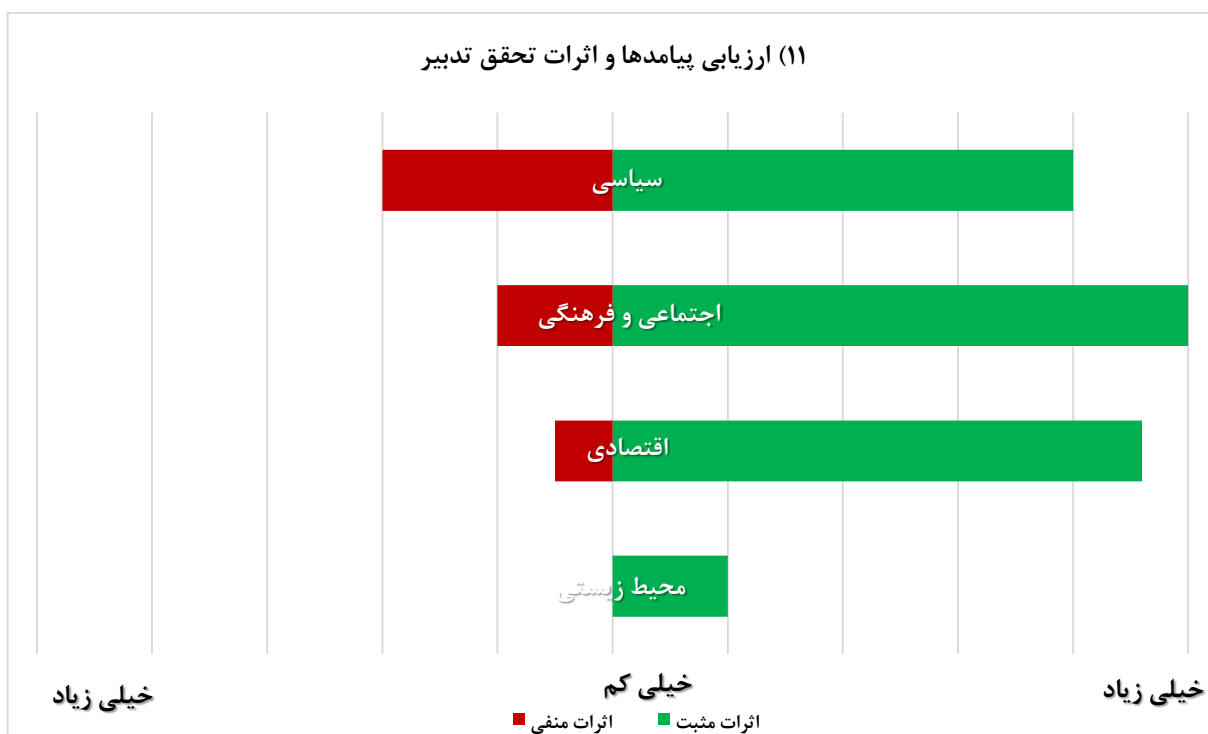

شکل ۳۶: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۸

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۳۷: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۸
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۳۸: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۸
منبع: مطالعات میدانی

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۸) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«ارتقای موقعیت شغلی، کرامت و منزلت اقشار علمی و فرهنگی به‌ویژه معلمان و استادان»

پیشنهاد:

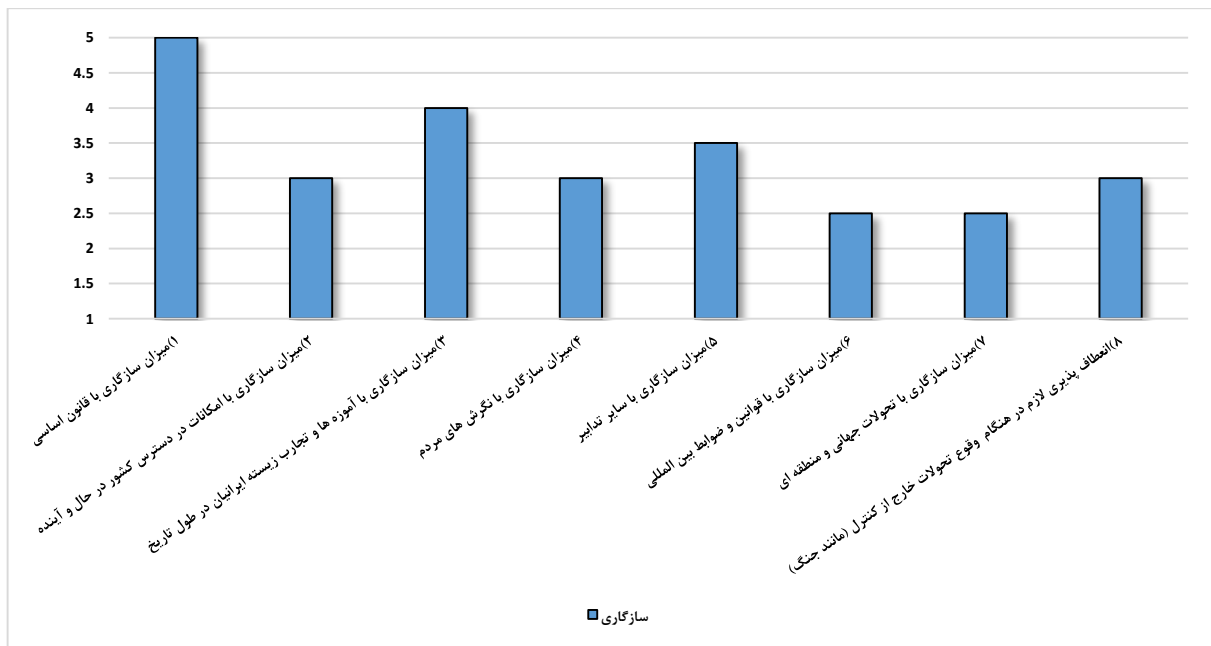
«حفظ کرامت و منزلت انسانی اقشار مختلف جامعه»

توضیح:

در این تدبیر، کرامت و منزلت انسانی محدود به اقشار علمی و فرهنگی خصوصاً معلمان و استادان شده که پیشنهاد می‌شود در این سند ۵۰ ساله با این جایگاه و مقیاس که هدف آن کرامت بخشیدن به تمام اقشار جامعه است و در مبانی آن عباراتی چون وفور نعمت، حق حیات معقول، امنیت و فراوانی و تکافل عمومی آمده است، اقشار مختلف جامعه مدنظر قرار گیرد، زیرا در این سند جدا کردن یک قشر خاص و تأکید بر ارتقاء موقعیت آنان بسندگی لازم را ندارد. از طرفی منزلت انسانی در گستره اخلاق زیستی به‌مثابه ارزشی بنیادین تلقی می‌گردد که در کنار حیات و دوام حیات برای بشر ضروری بوده و جزئی لاینفک از وجود وی محسوب می‌شود. بدان سان که این مقوله، ارزش اخلاقی بنیادین برای بشر است. به همین منظور واژه حفظ کرامت و منزلت انسانی، مناسب‌تر است.

۲-۴-۹- تدبیر شماره (۹)

«تبیین، ترویج و نهادینه سازی سبک زندگی اسلامی ایرانی سالم و خانواده محور با تسهیل ازدواج و تحکیم خانواده و ارتقای فرهنگ سلامت در همه ابعاد»
الف) ارزیابی تحقق پذیری

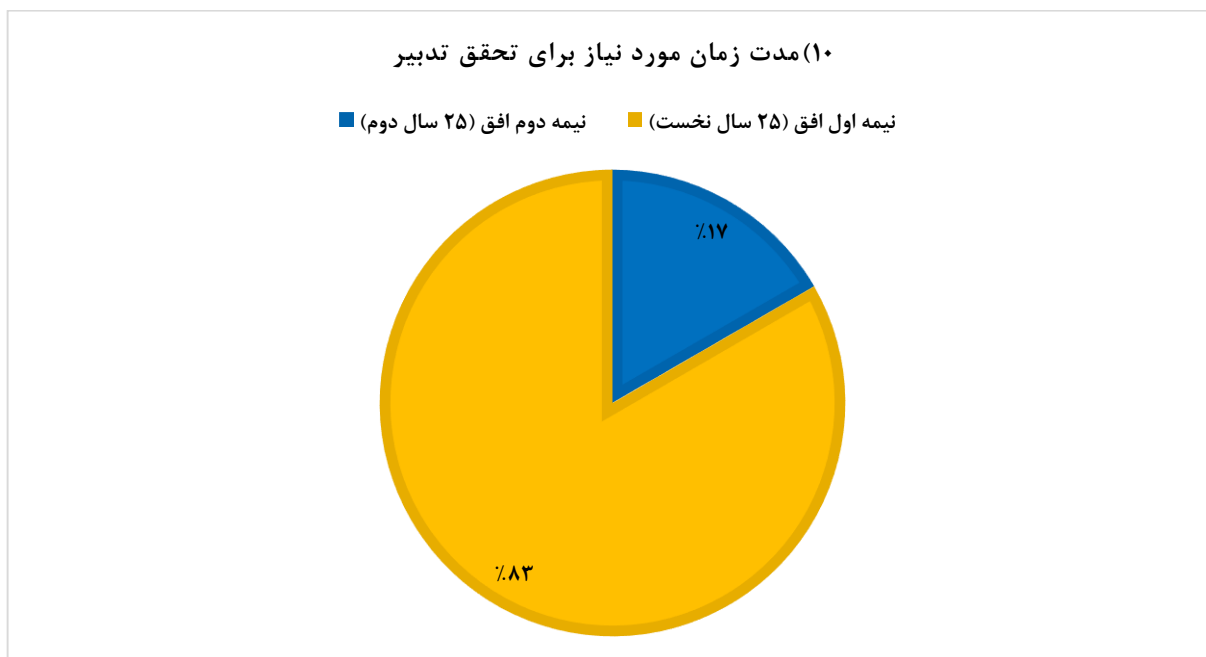
شکل ۳۹: میزان سازگاری تدبیر ۹

منبع: مطالعات میدانی

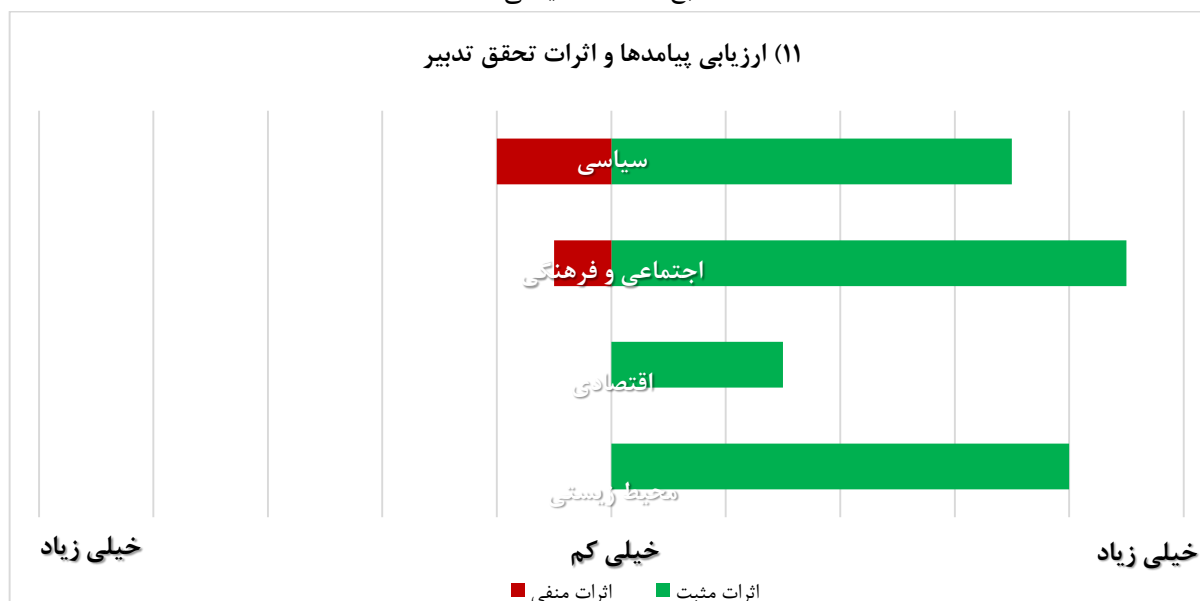

شکل ۴۰: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۹

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۴۱: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۹
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۴۲: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۹
منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: بهبود وضعیت نظام آموزشی کشور و شاخص‌های اقتصادی مانند اشتغال، درآمد سرانه و نظایر آن، مطلوبیت ازدواج در جامعه، آموزش مهارت‌های زندگی، مهارت‌های ارتباطی، مشاوره‌های ازدواج و خانواده و تسهیل در راستای ازدواج جوانان، ترویج و آموزش سبک زندگی اسلامی-ایرانی، ضرورت مطالعات بین‌رشته‌ای در بررسی سبک زندگی، افزایش سرانه تولید ناخالص ملی و بهبود شرایط معیشتی.

ب) توصیه‌ها و پیشنهاد‌های اصلاحی

تدبیر شماره (۹) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«تبیین، ترویج و نهادینه‌سازی سبک زندگی اسلامی ایرانی سالم و خانواده‌محور با تسهیل ازدواج و تحکیم خانواده و ارتقای فرهنگ سلامت در همه ابعاد»

پیشنهاد:

«تبیین و نهادینه‌سازی سبک زندگی اسلامی-ایرانی و تسهیل ازدواج و تحکیم بنیان خانواده مبتنی بر آن»

توضیح:

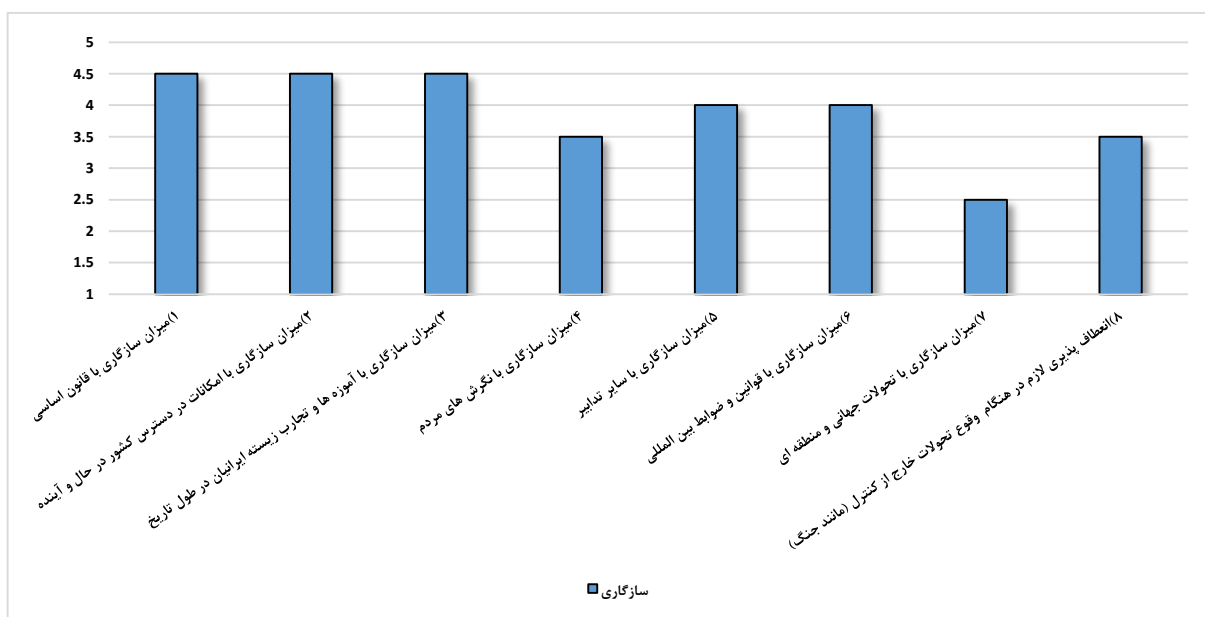
در این تدبیر واژگان تبیین و نهادینه‌سازی حفظ و واژه ترویج که در دل نهادینه‌سازی مستتر است، حذف شده است. در ادامه، تسهیل ازدواج و تحکیم بنیان خانواده مبتنی بر سبک زندگی اسلامی-ایرانی مورد تأکید قرار گرفته است. در واقع خانواده به‌عنوان مهم‌ترین نهاد اجتماعی همواره در همه جوامع و در طول تاریخ از جایگاه و اهمیت ممتازی برخوردار بوده است. نظام اجتماعی و اخلاق آرمانی در هر جامعه‌ای همواره درصدد حفظ این نهاد هستند. با وجود این، در نیم‌قرن اخیر ابعاد و اشکال خانواده در بسیاری از جوامع، با تفاوت‌های زمانی اندک، تغییرات ساختاری، کارکردی و معنایی گسترده و ژرفی را تجربه کرده است. تغییر روابط جنسیتی و بین نسلی، افزایش مشارکت زنان، کاهش باروری و کوچک شدن بُعد خانواده، تغییر شکل خانواده به سمت خانواده هسته‌ای، گذار از تنظیمات هنجاری سنتی ازدواج به انتخاب‌های فردی، به تأخیر انداختن ازدواج و فرزندآوری، ظهور اشکال جدید پیوند میان دو جنس (باهمباشی) و افزایش طلاق و جدایی ابعادی از تغییرات خانواده در دوران معاصر است. از طرفی عنصر ازدواج، به‌عنوان مبنای شکل‌گیری نهاد خانواده و مناسک گذار افراد از جوانی به بزرگسالی، همواره در افکار عمومی جامعه، تحقیقات علمی و دانشگاهی و عرصه سیاست‌گذاری مورد توجه است. ازدواج به همراه سازوکارهای تحقق و نظم و ترتیبات مرتبط با آن، یکی از مهم‌ترین پدیده‌های اجتماعی، فرهنگی و زیستی است که هم متأثر از تحولات جامعه و هم تأثیرگذار بر آن است. از این‌رو، پدیده ازدواج تحت تأثیر تحولات ساختاری و ارزشی جامعه از یک‌سو و شرایط بی‌سازمانی و ناهماهنگی خرده نظام‌های اجتماعی از سوی دیگر، به‌عنوان یک مسئله اجتماعی نمود یافته است. بدین منظور سبک زندگی که برخی آن را «مهارت زندگی» یا «هنر زندگی» می‌نامند، در واقع راه و روش، سنت و آداب و عادات و رسوم و رفتارهایی است که در زندگی جریان دارد و زیربنای بسیاری از آداب و عادات از جمله ازدواج و نهاد خانواده است. در جامعه امروز ما نیز، سبک زندگی ایرانی اسلامی که برگرفته از حیات طیبه اسلامی و مبتنی بر توجه به تولید و آسایش همراه با احسان به دیگران است، در این تدبیر مورد تأکید قرار گرفته است. بخش پایانی تدبیر «ارتقای فرهنگ سلامت در همه ابعاد» که ارتباط مستقیمی با تدابیر مربوط به حوزه سلامت در سند دارد، ادغام و تلفیق شده است.

۲-۴-۱۰- تدبیر شماره (۱۰)

«اهتمام به احیاء و توسعه نمادهای اسلامی ایرانی به‌ویژه در پوشش، معماری و شهرسازی با حفظ تنوع فرهنگی در

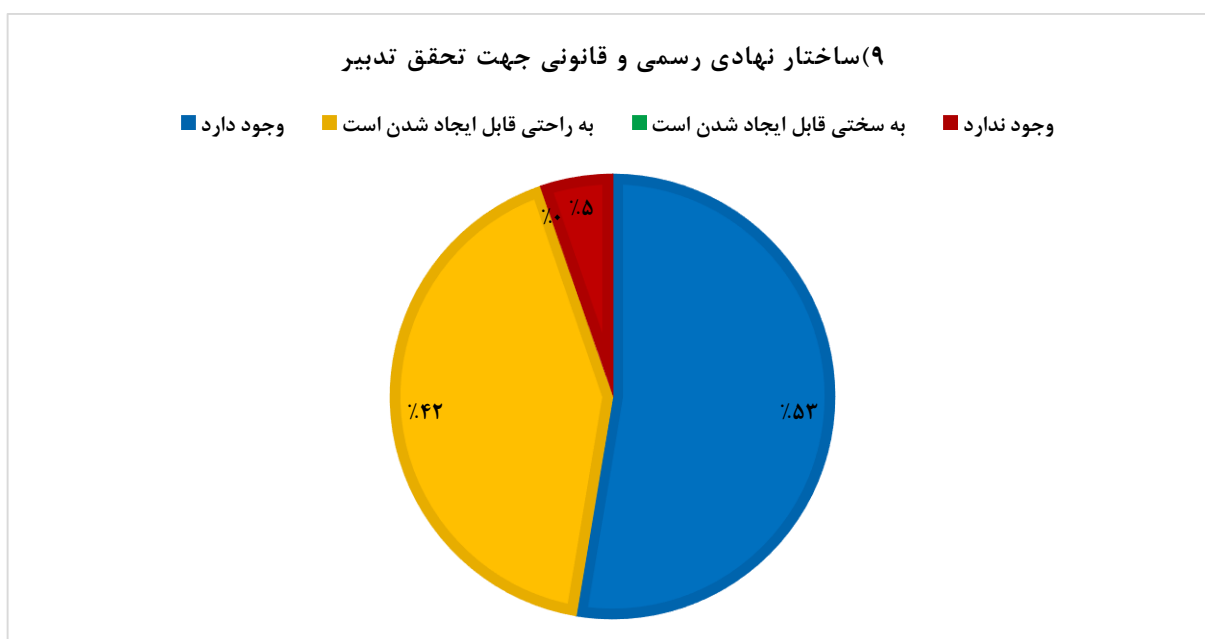
پهنه سرزمین»

الف) ارزیابی تحقق‌پذیری

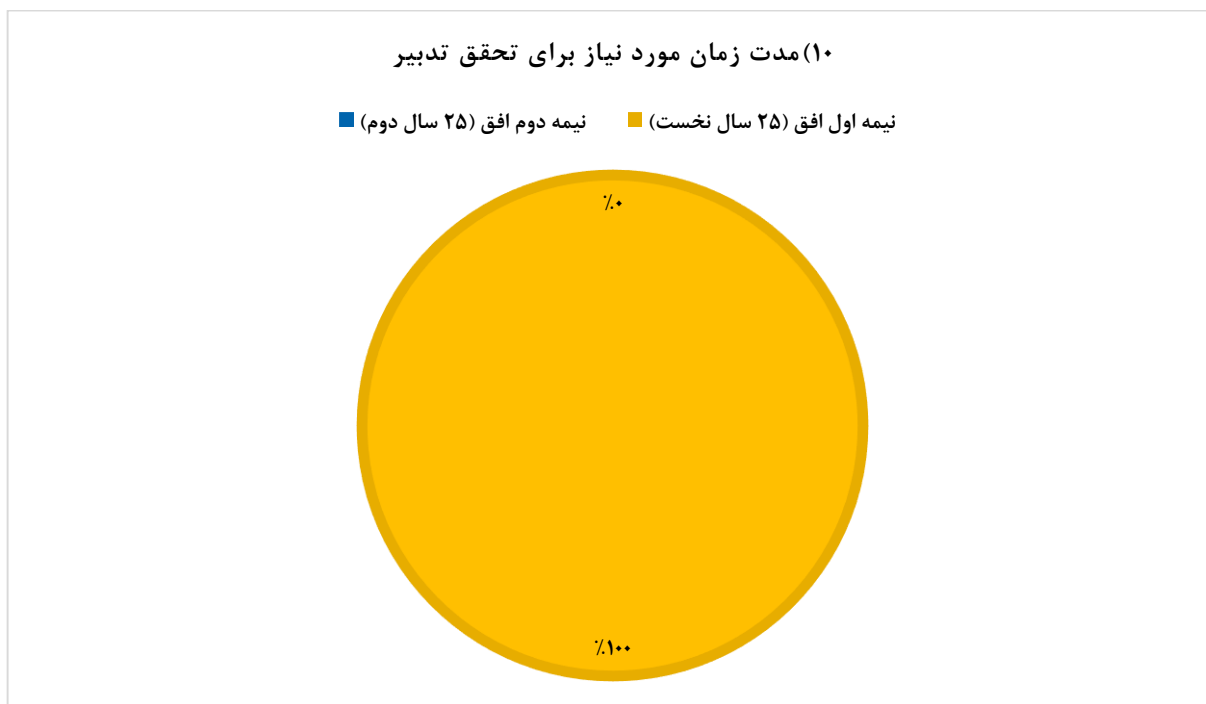
شکل ۴۳: میزان سازگاری تدبیر ۱۰

منبع: مطالعات میدانی

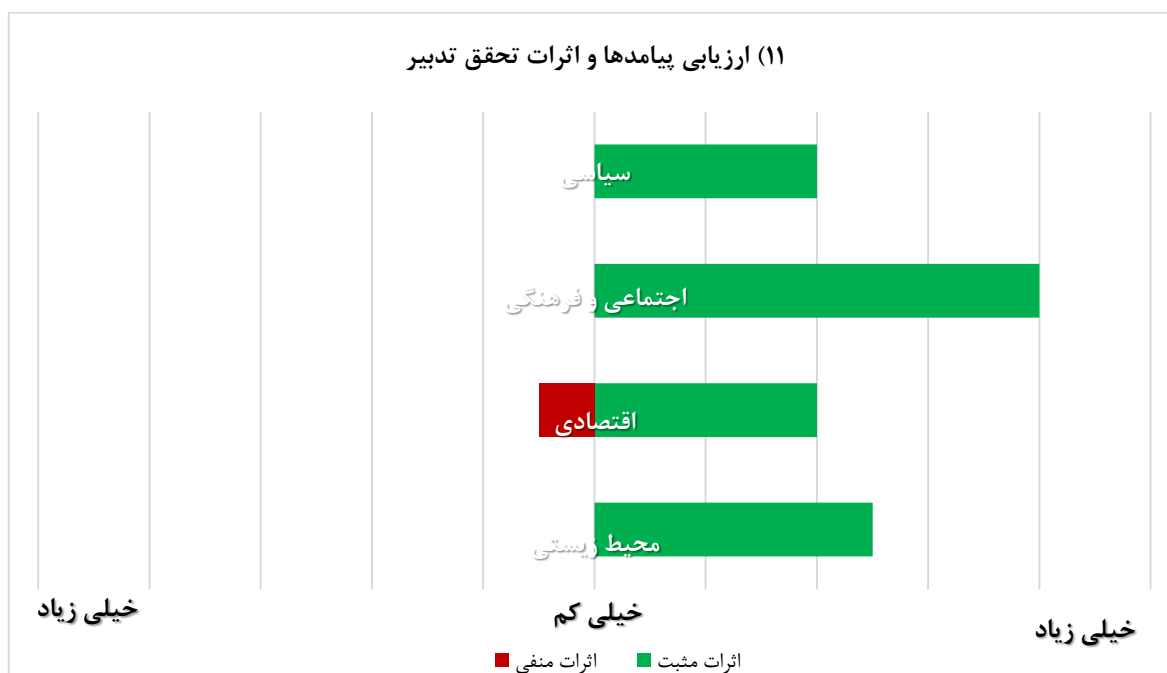

شکل ۴۴: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۱۰

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۴۵: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۱۰
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۴۶: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۱۰
منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: تأکید بر اجرای ضوابط و مقررات شهرسازی و معرفی هویت معماری و شهرسازی ایرانی اسلامی.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۱۰) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«اهتمام به احیاء و توسعه نمادهای اسلامی ایرانی به‌ویژه در پوشش، معماری و شهرسازی با حفظ تنوع فرهنگی در پهنه سرزمین»

پیشنهاد:

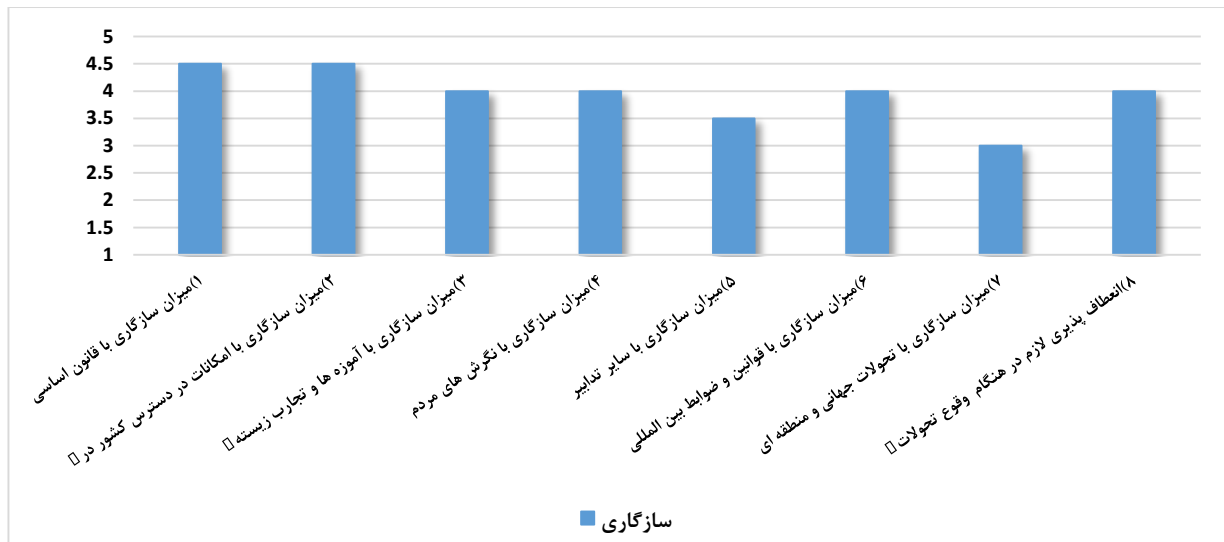
«حفظ تنوع فرهنگی و گسترش هویت اسلامی- ایرانی در پهنه سرزمین با تأکید بر اصول معماری و شهرسازی»

توضیح:

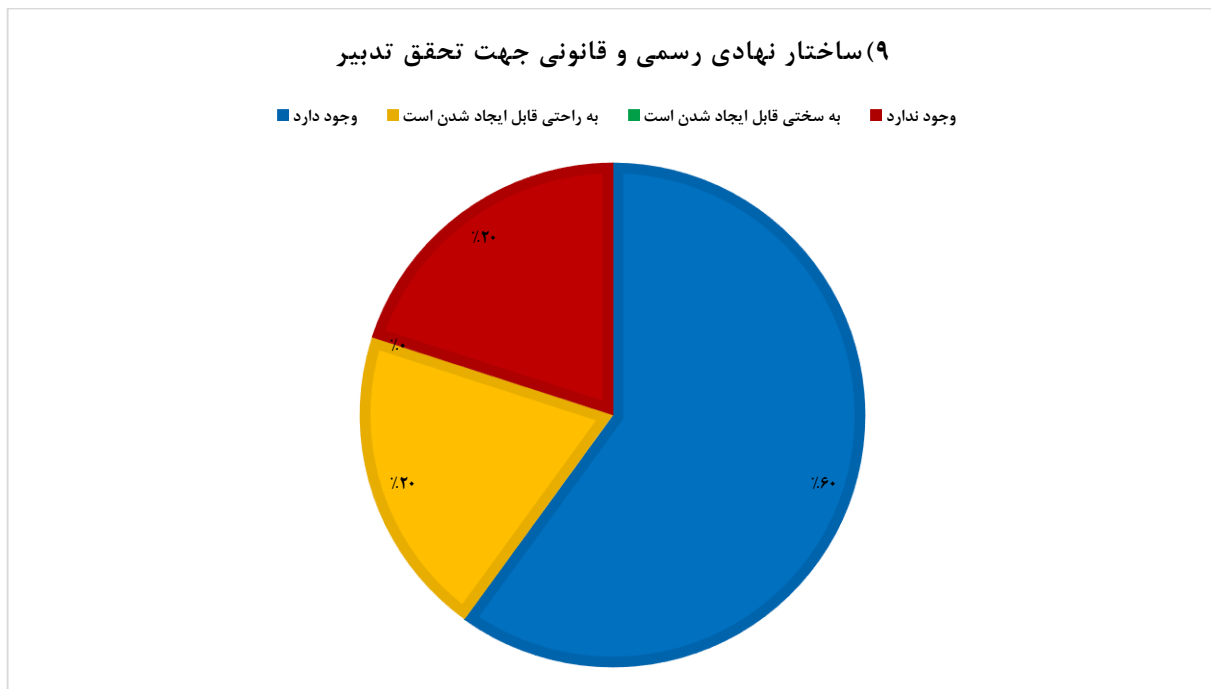
بخش بسیار مهمی از هویت ایرانیان ریشه در تمدن اسلامی- ایرانی این کشور دارد و در قالب اندیشه‌ها، آموزه‌ها، باورها، اصول و عناصر تجلی می‌یابد. در این تدبیر اهتمام به احیاء و توسعه نمادهای اسلامی- ایرانی، به‌ویژه در پوشش معماری و شهرسازی در جایگاه سند فرادست الگوی اسلامی ایرانی متناسب نبوده و بهتر است اصول معماری و شهرسازی در جهت حفظ تنوع فرهنگی و گسترش هویت اسلامی- ایرانی مطرح شود. در این راستا از آنجایی که فرهنگ مجموعه‌ای از سنن، عادات، آداب و رسوم، عقاید، باورها و رفتارهای یک ملت است و تنوع فرهنگی به‌عنوان بخشی از میراث مشترک بشریت است که منبعی برای مبادله اطلاعات، خلاقیت و نوآوری به‌حساب می‌آید، لازم است تنوع فرهنگی موجود برای استفاده نسل‌های حال و آینده پاس داشته شوند و همانند بخش مهمی از حقوق بشر به آن توجه شود. حفظ و بهره‌برداری از تنوع فرهنگی جوامع نیاز به مدیریتی صحیح دارد. مدیریت تنوع فرهنگی باید با تبدیل محدودیت‌ها و چالش‌های ناشی از تنوع فرهنگی به فرصت، زمینه را برای استفاده بهینه از تفاوت‌ها فراهم آورد. در این راستا هویت را نیز می‌توان تجلی فرهنگ در محیط دانست. به بیانی دیگر، هویت محملی برای قرارگیری مشمولات است. همچنین می‌توان از آن به‌عنوان لایه ورود پدیده‌ها به شامل شدن در یک اجتماع یاد کرد. هویت پدیده‌ای است که در بستر تاریخی یک جامعه شکل می‌گیرد و احیای این هویت مهم‌ترین سازوکار پایایی انقلاب اسلامی و دستیابی به آرمان‌های این تحول بزرگ است. گسترش هویت اسلامی- ایرانی و ورود این مفهوم به عرصه معماری و شهرسازی روی دیگری از هویت را که وابسته به عناصر فیزیکی و کالبدی فضاهاست زیستی که از اهمیت بسیاری برخوردار است، به نمایش می‌گذارد. در کشور ایران با توجه به حضور عمیق اسلام، فرهنگی با عنوان اسلامی- ایرانی شکل گرفته که خود عناصر خاصی را در معماری و شهرسازی وارد کرده و اصول حاکم بر آن را تحت‌الشعاع قرار داده است که این مهم ورای صرفاً نمادهای اسلامی- ایرانی، به‌ویژه در پوشش معماری و شهرسازی است. لازم به توضیح است که مفهوم «پوشش» با توجه به تفاوت مفهومی با عرصه معماری و شهرسازی از این تدبیر تفکیک و با تدابیر مرتبط با حوزه فرهنگ و سبک زندگی ایرانی- اسلامی ادغام شده است. علاوه بر این، مفهوم «هویت اسلامی- ایرانی» جایگزین مفهوم «نمادهای اسلامی- ایرانی» شد که تنها یکی از مظاهر هویت اسلامی- ایرانی است.

۲-۴-۱۱- تدبیر شماره (۱۱)

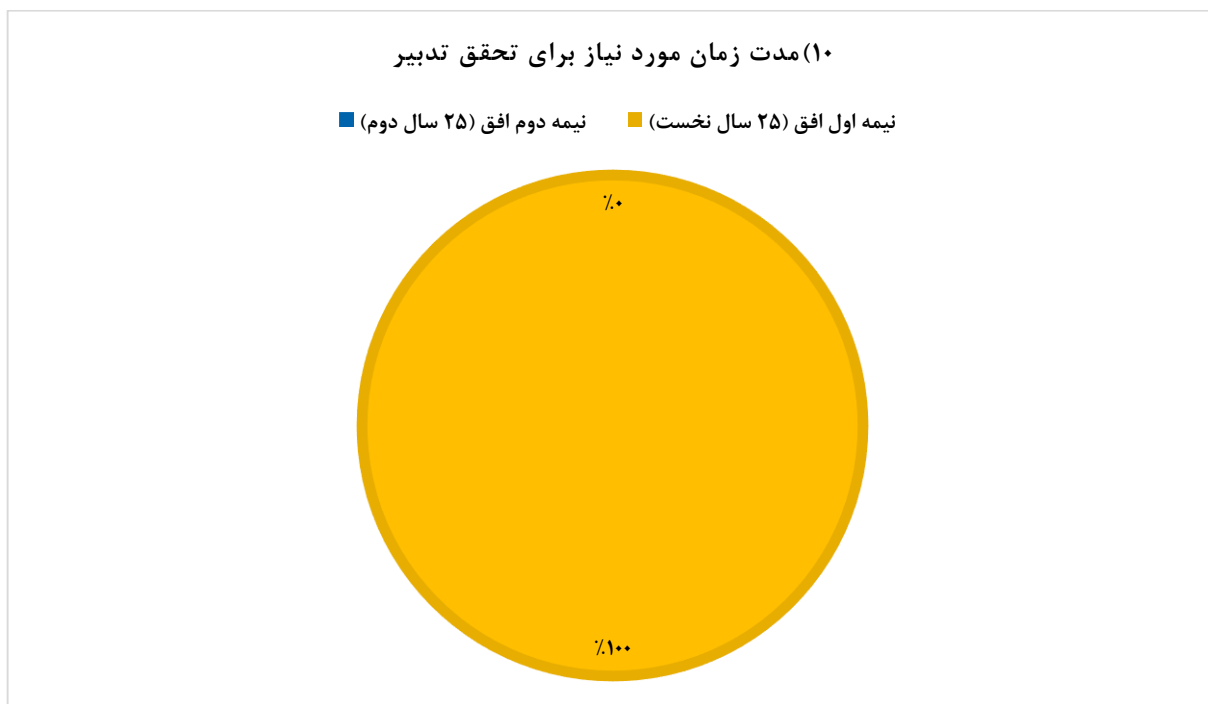
«تحقیق و نظریه پردازی برای تبیین عدم تعارض دوگانه‌هایی از قبیل عقل و نقل، علم و دین، پیشرفت و عدالت، ایرانی بودن و اسلامیت و تولید ثروت و معنویت از سوی صاحب‌نظران و نهادهای علمی کشور»
الف) ارزیابی تحقق‌پذیری

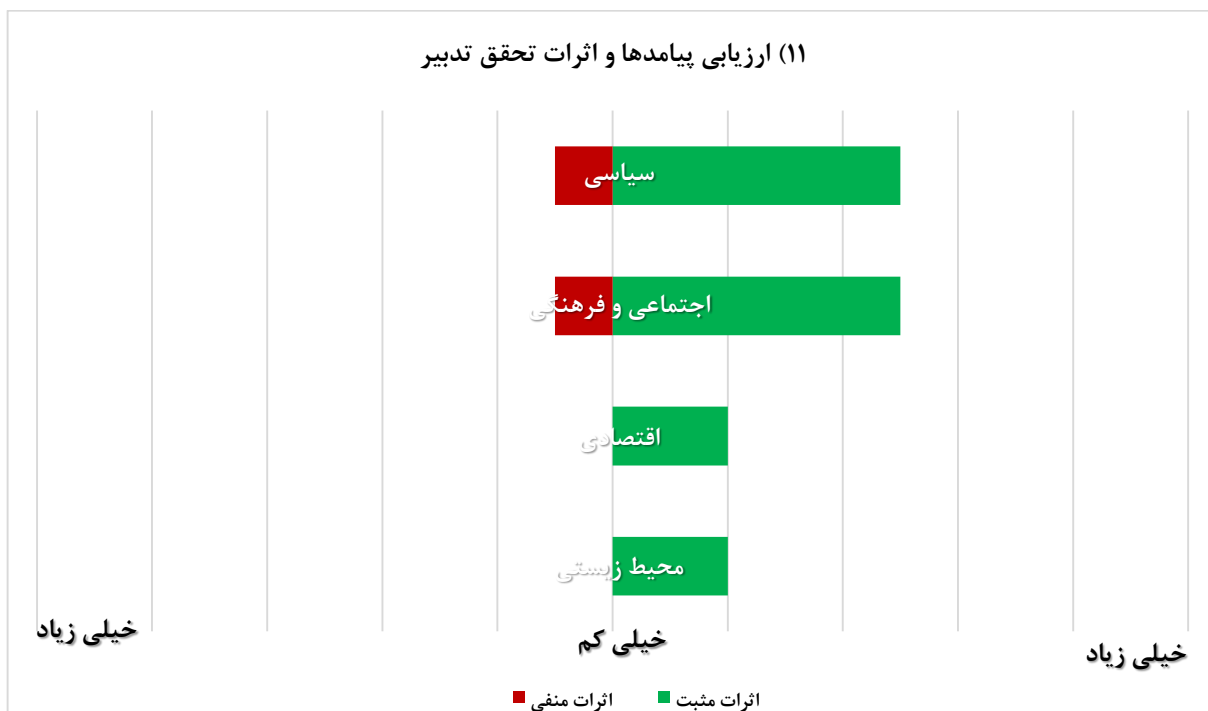
شکل ۴۷: میزان سازگاری تدبیر ۱۱
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۴۸: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۱۱
منبع: نگارندگان برگرفته از مطالعات میدانی

شکل ۴۹: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۱۱
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۵۰: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۱۱
منبع: مطالعات میدانی

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۱۱) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«تحقیق و نظریه‌پردازی برای تبیین عدم تعارض دوگانه‌هایی از قبیل عقل و نقل، علم و دین، پیشرفت و عدالت، ایرانی بودن و اسلامیت و تولید ثروت و معنویت از سوی صاحب‌نظران و نهادهای علمی کشور»

پیشنهاد:

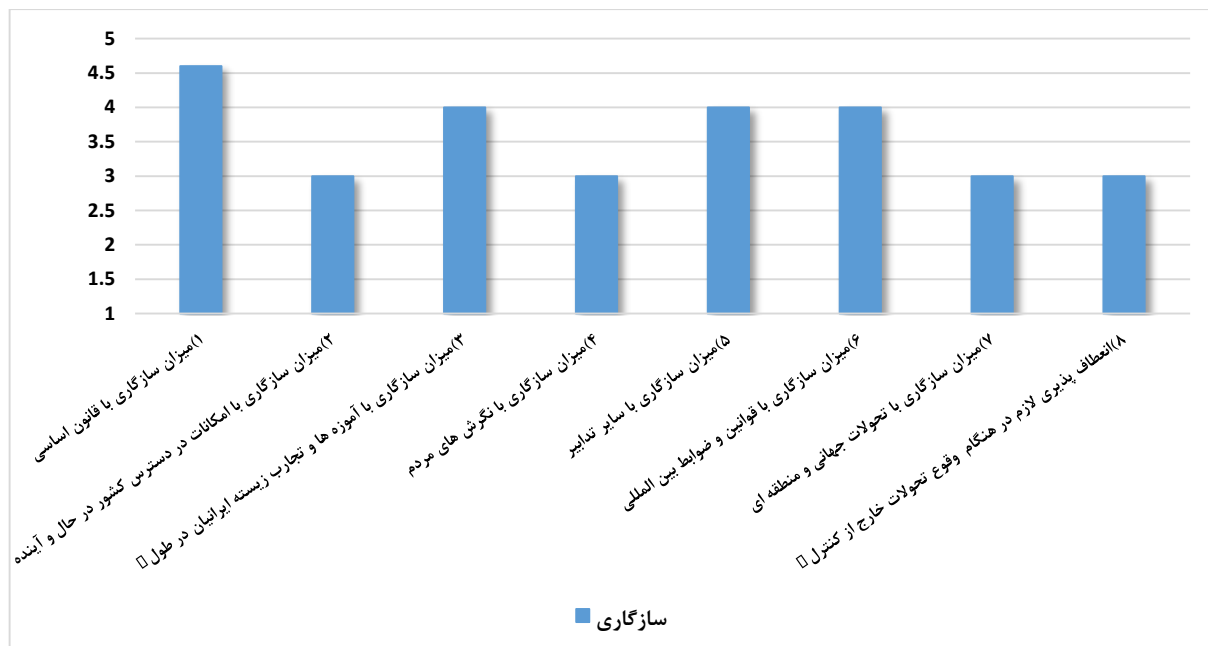
«ادغام با تدبیر شماره ۱۲»

توضیح:

در این تدبیر با توجه به اینکه مبنای تبیین دوگانه‌ها تحقیق و نظریه‌پردازی است و از طرفی در تدبیر بعدی نیز نظریه‌پردازی محور قرار گرفته است، توصیه شده این تدبیر با تدبیر شماره ۱۲ ادغام شود. همچنین با توجه به اینکه انتخاب صرفاً تعداد محدودی از دوگانه‌ها در این تدبیر به نوعی سبب مغفول ماندن برخی دیگر می‌شود، ادغام این تدبیر با تدبیر شماره ۱۲ مناسب‌تر به نظر می‌رسد.

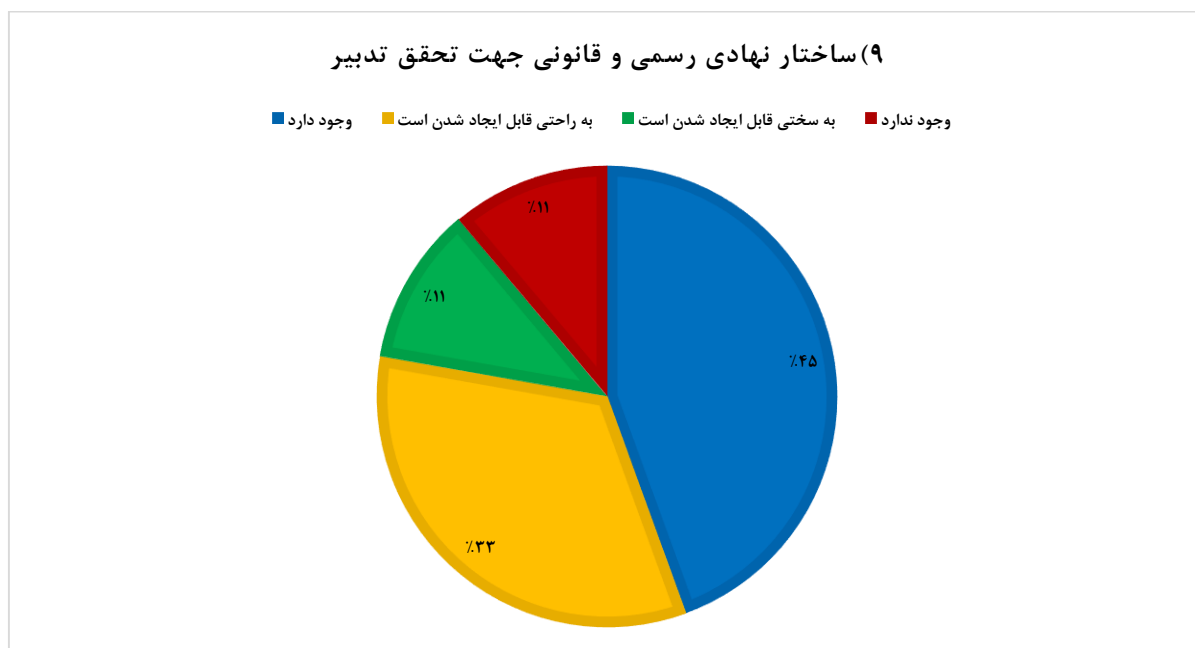
۲-۴-۱۲- تدبیر شماره (۱۲)

«تقویت و گسترش تولید علمی اصیل، بومی و مفید در رشته‌های علوم انسانی با بهره‌گیری از مبانی و منابع اسلامی و دستاوردهای بشری»
الف) ارزیابی تحقق‌پذیری

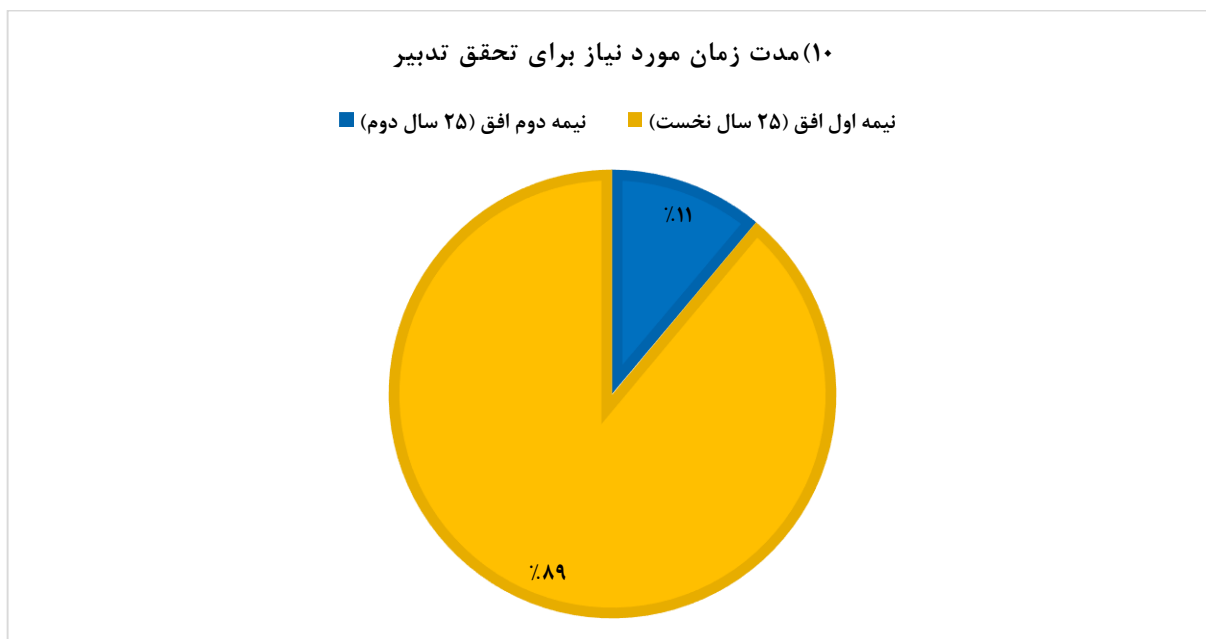
شکل ۵۱: میزان سازگاری تدبیر ۱۲

منبع: مطالعات میدانی

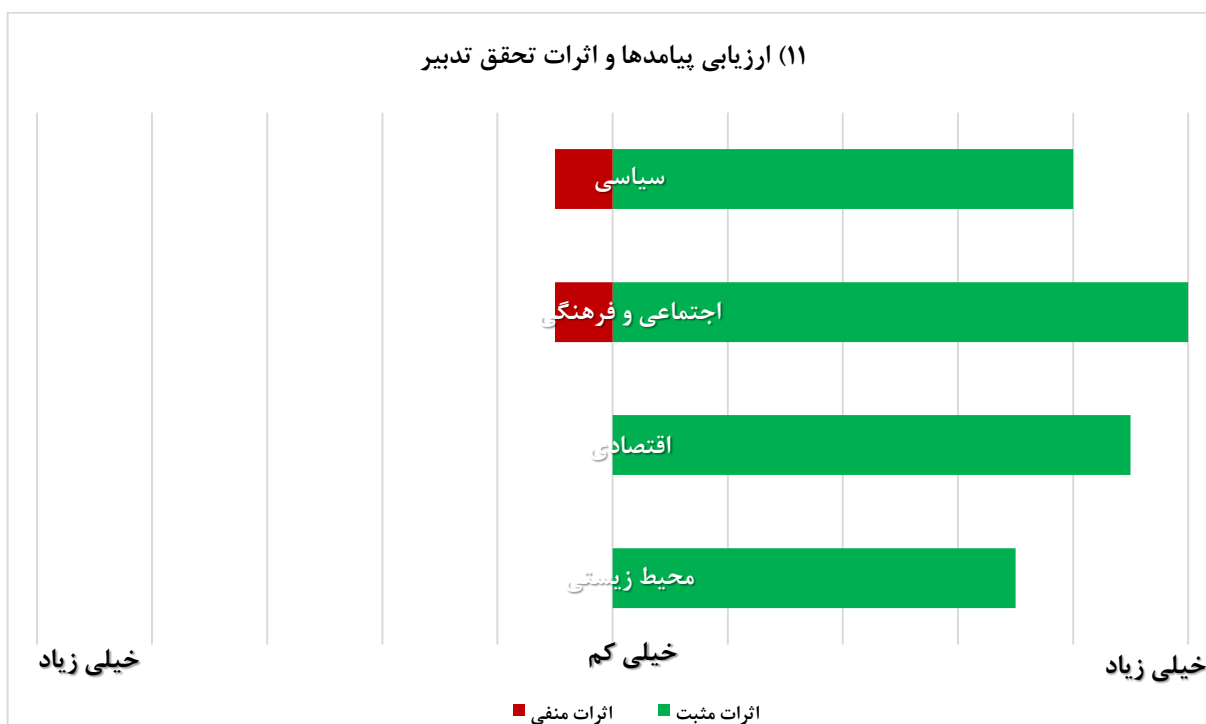

شکل ۵۲: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۱۲

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۵۳: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۱۲
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۵۴: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۱۲
منبع: مطالعات میدانی

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۱۲) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«تقویت و گسترش تولید علمی اصیل، بومی و مفید در رشته‌های علوم انسانی با بهره‌گیری از مبانی و منابع اسلامی و دستاوردهای بشری»

پیشنهاد:

«تقویت و گسترش نظریه‌پردازی علمی بومی به‌ویژه در علوم انسانی و اجتماعی»

توضیح:

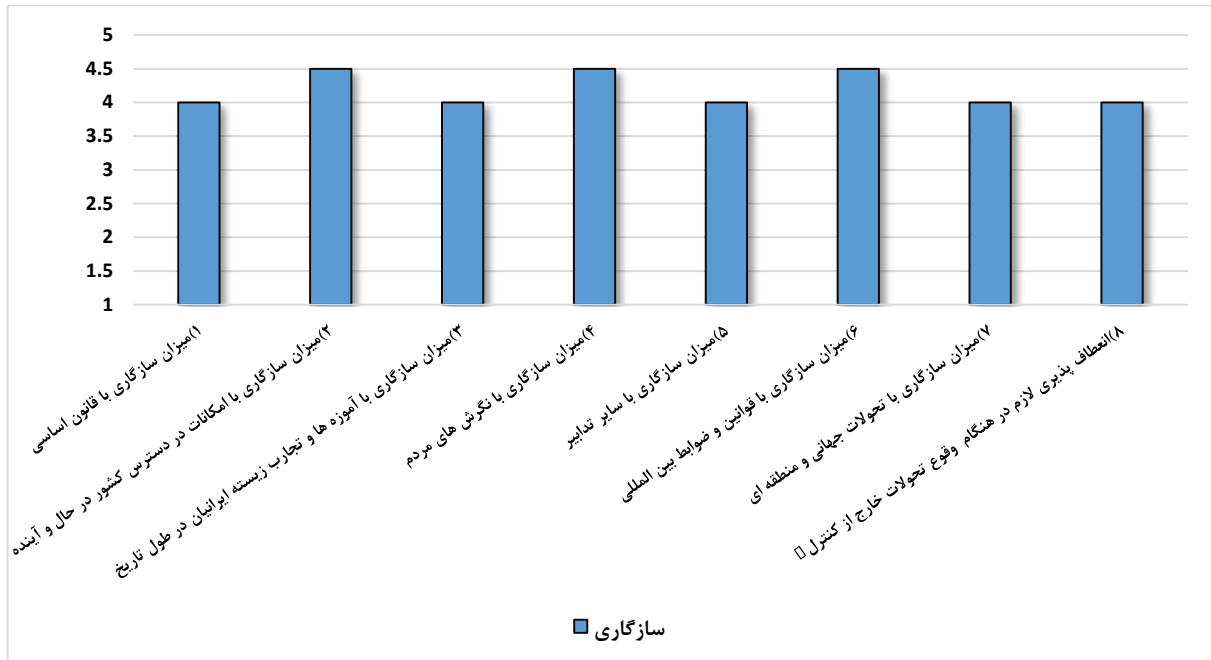
در این تدبیر با توجه به ادغام صورت گرفته، به لحاظ جامعیت و اهمیت موضوع نظریه‌پردازی در کشور «تقویت و گسترش نظریه‌پردازی علمی»، جایگزین «تقویت و گسترش تولید علمی» شده است. از طرفی، همراه شدن علوم اجتماعی با علوم انسانی به جامعیت تدبیر کمک می‌کند. حذف مفاهیمی مانند اصیل و مفید با این استدلال همراه بوده که نظریه‌پردازی علمی بومی به‌طور متعارف از صفت‌های اصیل و مفید برخوردار است. ضمن اینکه نظریه‌پردازی بومی یا از منابع اسلامی و ایرانی بهره‌می‌گیرد و یا از دستاوردهای بشری در سطح بین‌المللی، بنابراین این بخش از تدبیر هم حذف شده است.

همچنین آنچه تولید می‌شود ممکن است در همان سال‌ها یا حتی در یک عصر، مفید بودن آن تشخیص داده نشود. اگر تولید علم باشد باید بتواند بر شرایط بومی هم حاکم باشد، به همین منظور جهت دستیابی به تولید اندیشه در کشور، لازم است تعریف جدیدی از مهره‌ها و عناصر موجود در جامعه فکری نخبگان ارائه شود تا تحول مثبتی پدید آید؛ زیرا کمبود تولید اندیشه بیش از آن که ناشی از عقب‌ماندگی در تکنولوژی و سخت‌افزارهای تمدنی باشد، به مسائل فکری و نظریه‌پردازی مربوط است؛ بنابراین، اولویت با حرکت و جنبشی است که در بخش نرم‌افزاری و اندیشه‌سازی رخ دهد تا تحول مثبتی ایجاد شود. با توجه به ظرفیت‌های موجود در کشور نیز می‌توان از حیث نظریه‌پردازی در مسائل تمدنی و به‌خصوص در زمینه علوم انسانی و اجتماعی حرف اول را زد به شرط آن که تحولی در نظریه‌پردازی در این زمینه رخ دهد.

۲-۴-۱۳- تدبیر شماره (۱۳)

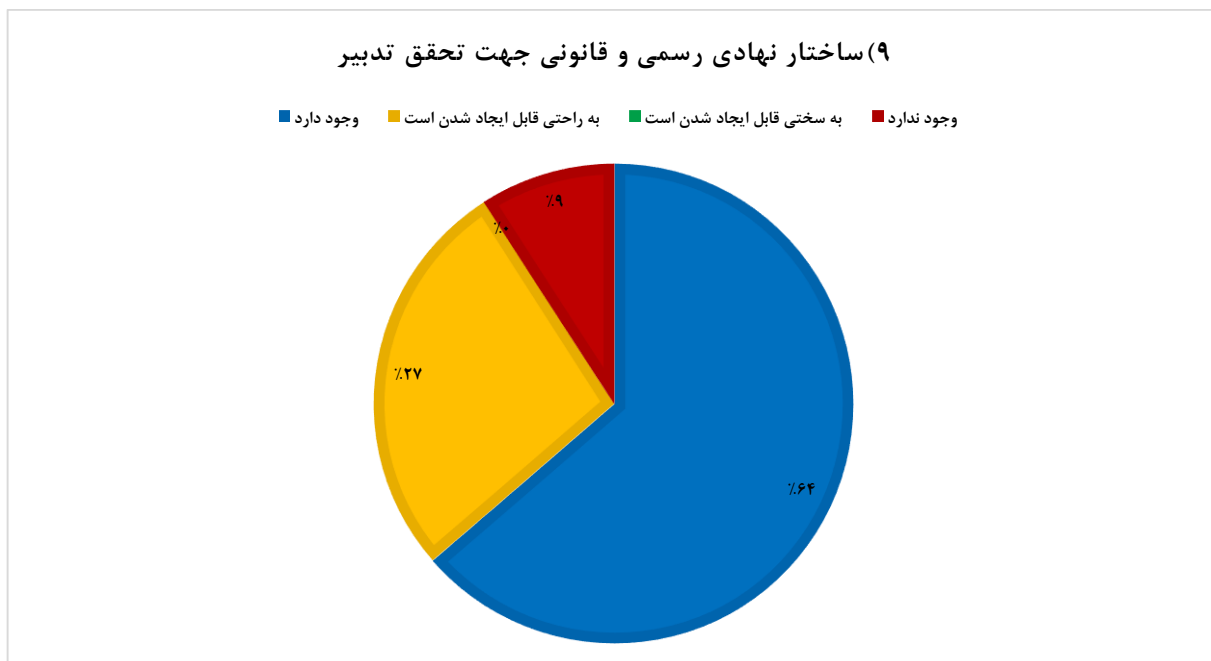
«توسعه علوم بین‌رشته‌ای و مطالعات و پژوهش‌های چند رشته‌ای بدیع و مفید»

الف) ارزیابی تحقق پذیری

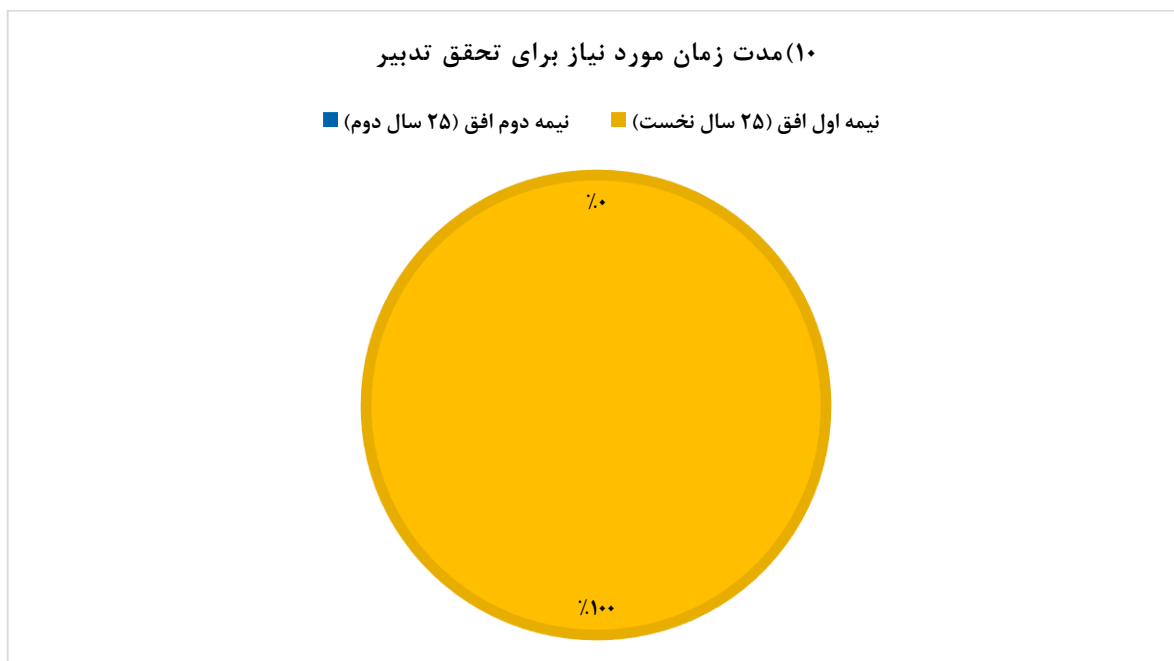
شکل ۵۵: میزان سازگاری تدبیر ۱۳

منبع: مطالعات میدانی

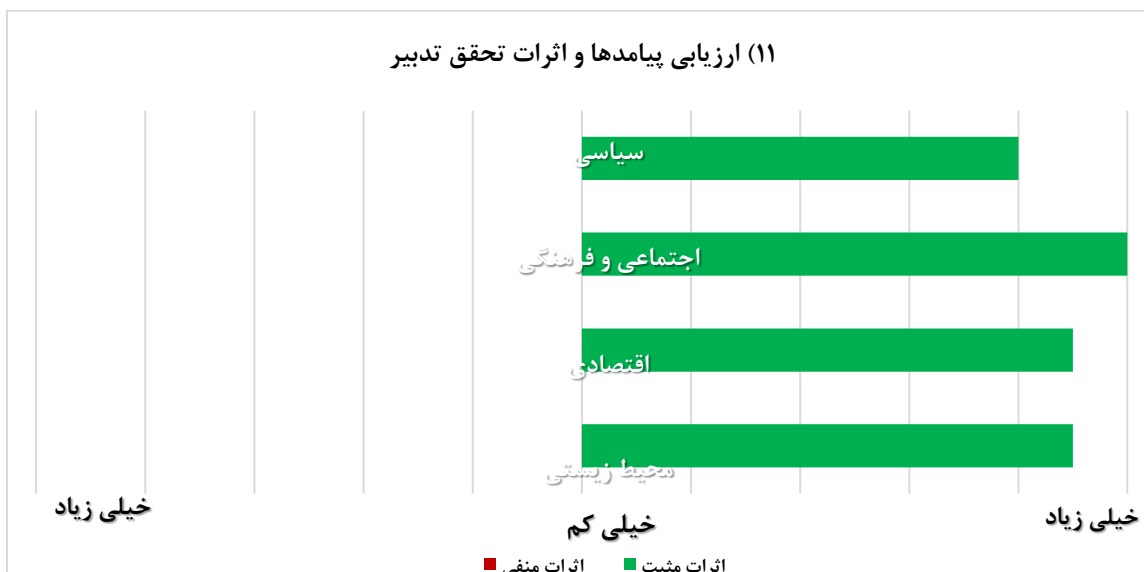
شکل ۵۶: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۱۳

منبع: نگارندگان برگرفته از مطالعات میدانی

شکل ۵۷: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۱۳

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۵۸: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۱۳

منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: تأمین نیروی انسانی (مدرس و پژوهشگر) میان‌رشته‌ای، تأمین مالی منابع پایدار برای پژوهش‌های مسئله‌محور و عمیق چندرشته‌ای، الزامات مدیریتی برای حمایت، جهت‌دهی و بهره‌گیری از پژوهش و آموزش میان‌رشته‌ای، انجام مطالعات فراتحلیلی بر روی نظریه‌های موجود در این زمینه.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۱۳) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«توسعه علوم بین‌رشته‌ای و مطالعات و پژوهش‌های چند رشته‌ای بدیع و مفید»

پیشنهاد:

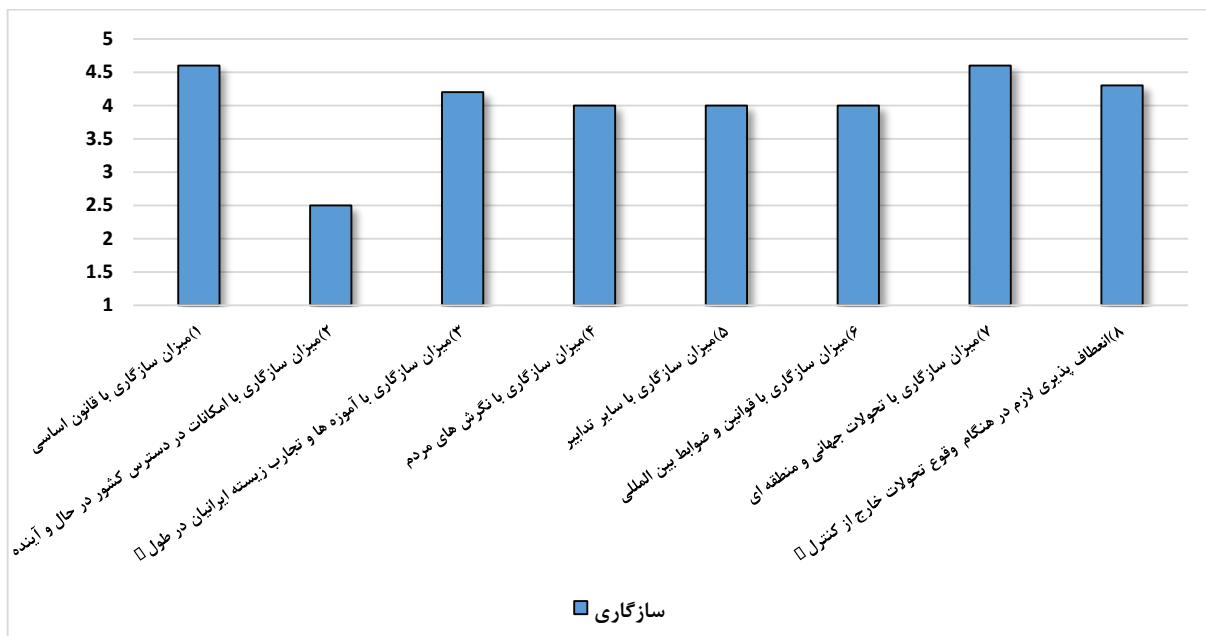
«به هنگام بودن در علوم روز و کنش و واکنش مناسب نسبت به ارتباطات و تغییرات در شاخه‌های مختلف علم»

توضیح:

تدبیر اعلام شده در حد یک اقدام برای برنامه توسعه میان‌مدت می‌تواند مطرح شود. آیا پنجاه سال بعد نیز این اقدام کاربرد دارد؟ بنابراین بهتر است که نظام علمی آن‌چنان ساختار و نظم‌ی داشته باشد که بتواند با تحولات جهانی هماهنگ شود یا نسبت به آن‌ها واکنش آگاهانه نشان دهد. از همین رو به هنگام بودن در علوم روز و کنش و واکنش مناسب نسبت به ارتباطات و تغییرات در شاخه‌های مختلف علم جایگزین شده است تا تدبیر مورد نظر از انعطاف‌پذیری لازم در طول پنجاه سال آتی برخوردار باشد.

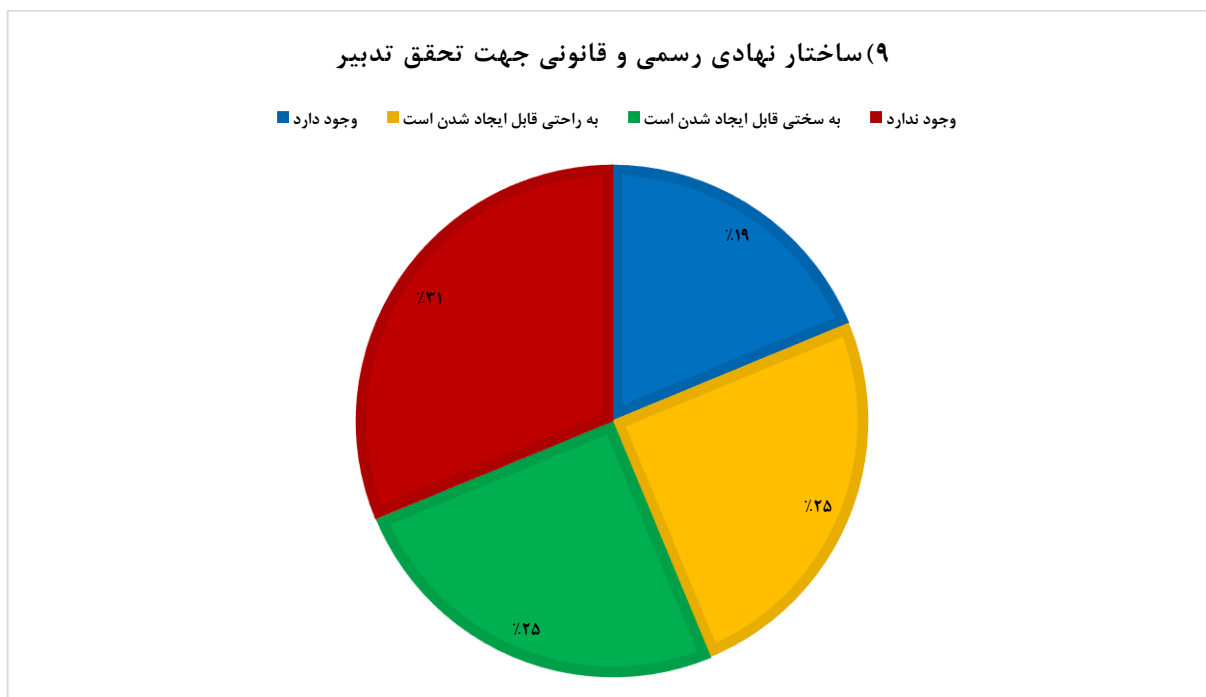
۲-۴-۱۴- تدبیر شماره (۱۴)

«کوشش و تعامل فکری بلندمدت و پایدار نخبگان و مؤسسات علمی برجسته کشور در عرصه بین‌المللی»
الف) ارزیابی تحقق‌پذیری

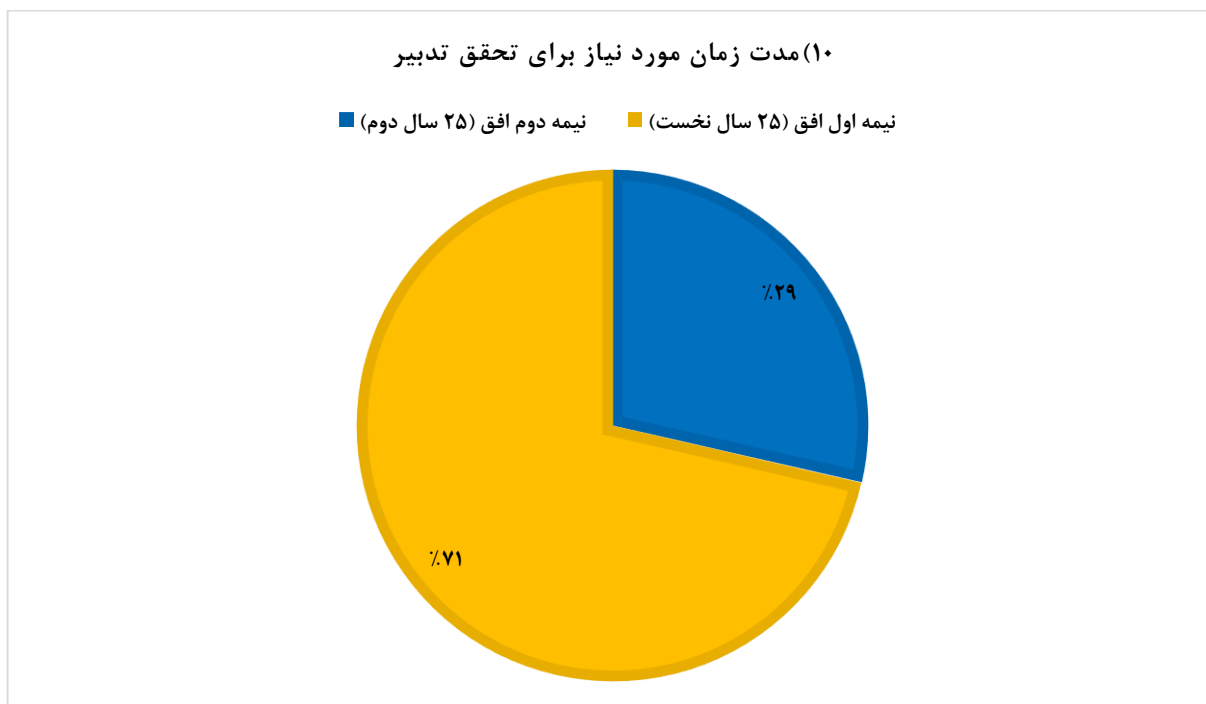
شکل ۵۹: میزان سازگاری تدبیر ۱۴

منبع: مطالعات میدانی

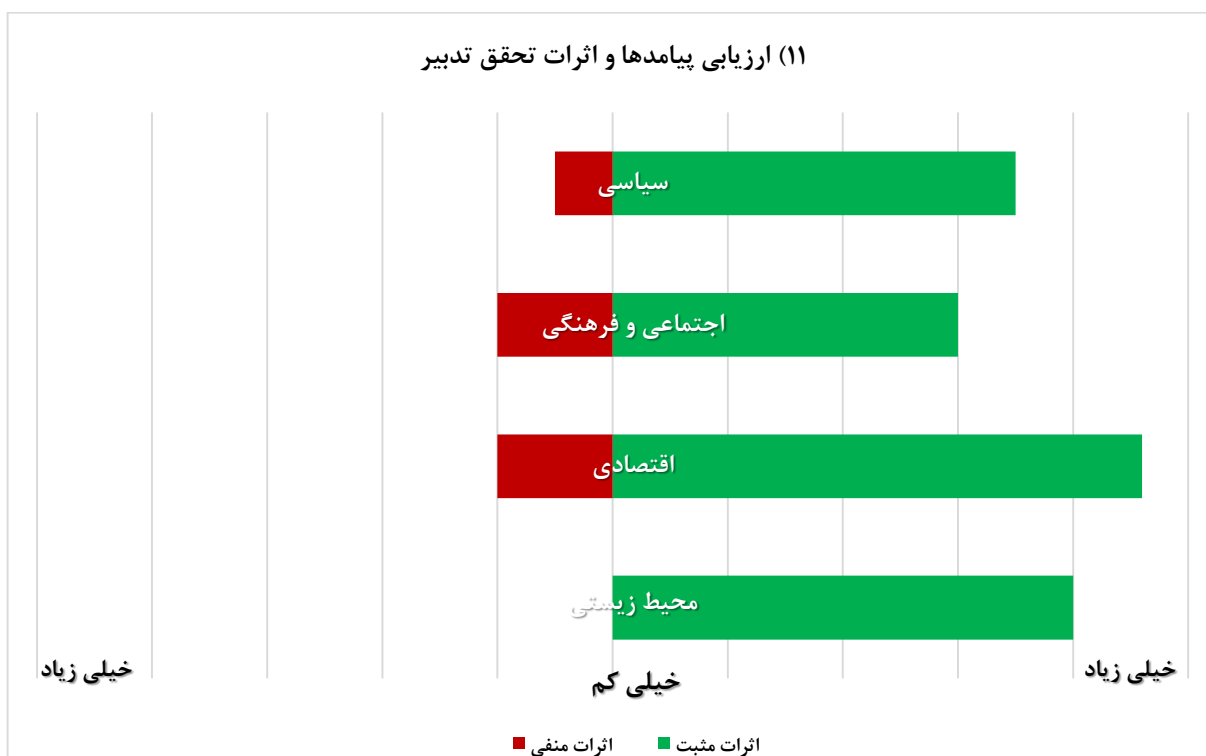

شکل ۶۰: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۱۴

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۶۱: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۱۴
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۶۲: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۱۴
منبع: مطالعات میدانی

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۱۴) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«کوشش و تعامل فکری بلندمدت و پایدار نخبگان و مؤسسات علمی برجسته کشور در عرصه بین‌المللی»

پیشنهاد:

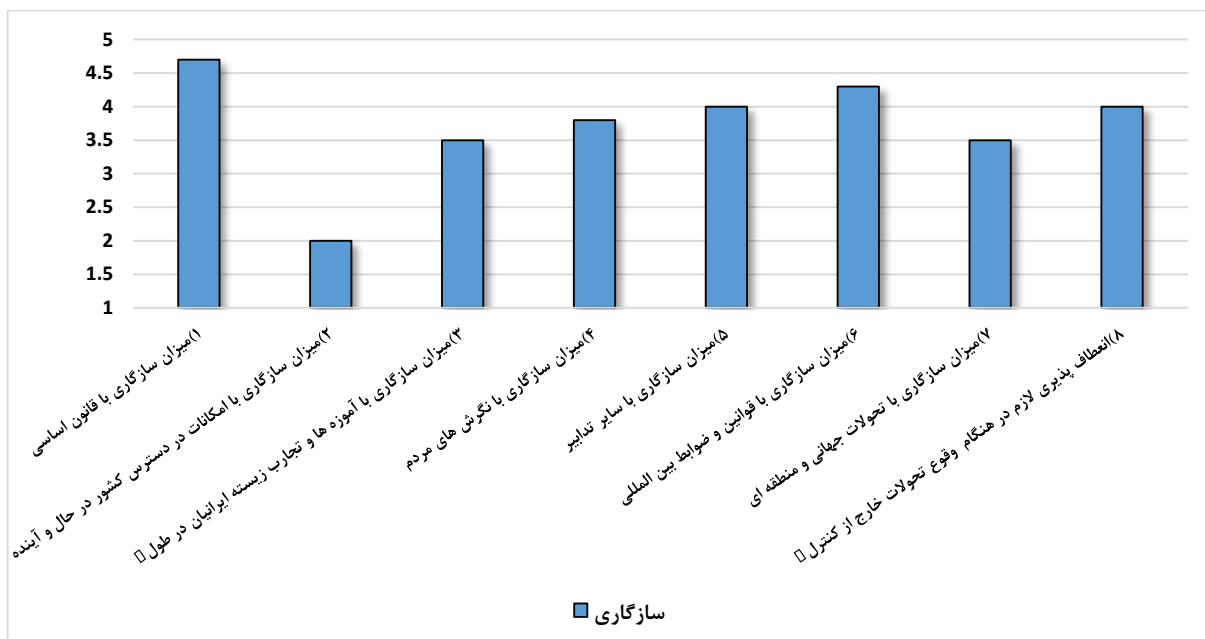
«کوشش و تعامل فکری بلندمدت و پایدار دانشمندان کشور در عرصه بین‌المللی»

توضیح:

امروزه در کشور ما عدم بهره‌مندی از تولیدات علمی به چالش بزرگی تبدیل شده است. در واقع می‌توان بیان کرد حمایت‌های ناچیزی از جامعه نخبگانی صورت می‌گیرد. چنانچه برای حل مسائل اساسی و حیاتی کشور در تمامی حوزه‌های خرد و کلان، بستری برای اندیشیدن و تصمیم‌سازی و به دنبال آن چنانچه چیدمان راه‌حل‌های حساب شده به‌وسیله مشارکت‌های فکری با نخبگان و صاحب‌نظران وجود نداشته باشد، جامعه نخبه کشور به گروهی ناکام و بی‌انگیزه تبدیل و با فراهم شدن شرایط و بسترهای مناسب، زمینه ظهور و بروز جامعه نخبه کشور و به عبارتی دانشمندان کشور در عرصه بین‌المللی فراهم شده و می‌توان شاهد دستاوردهای بسیار مهمی در عرصه بین‌المللی بود. بنابراین، با عنایت به اهمیت این تدبیر و حفظ آن، واژه «دانشمندان» که عینیت و تعیین‌بیشتری دارد، جایگزین «نخبگان و مؤسسات برجسته علمی» شده که در تدبیر شماره ۱۵ نیز مدنظر قرار گرفته است.

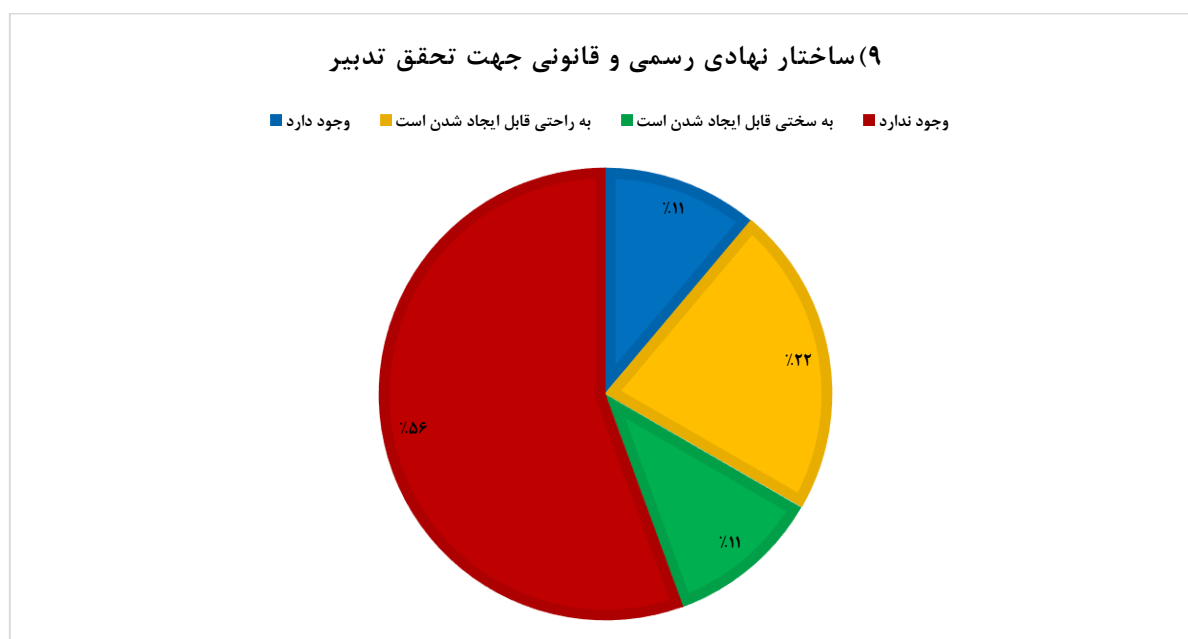
۲-۴-۱۵- تدبیر شماره (۱۵)

«حمایت فزاینده و مطالبه متناسب از برجسته ترین مؤسسات و شخصیت های علمی کشور برای تولید علم در راستای رفع نیازها و حل مسائل اساسی جامعه»
الف) ارزیابی تحقق پذیری

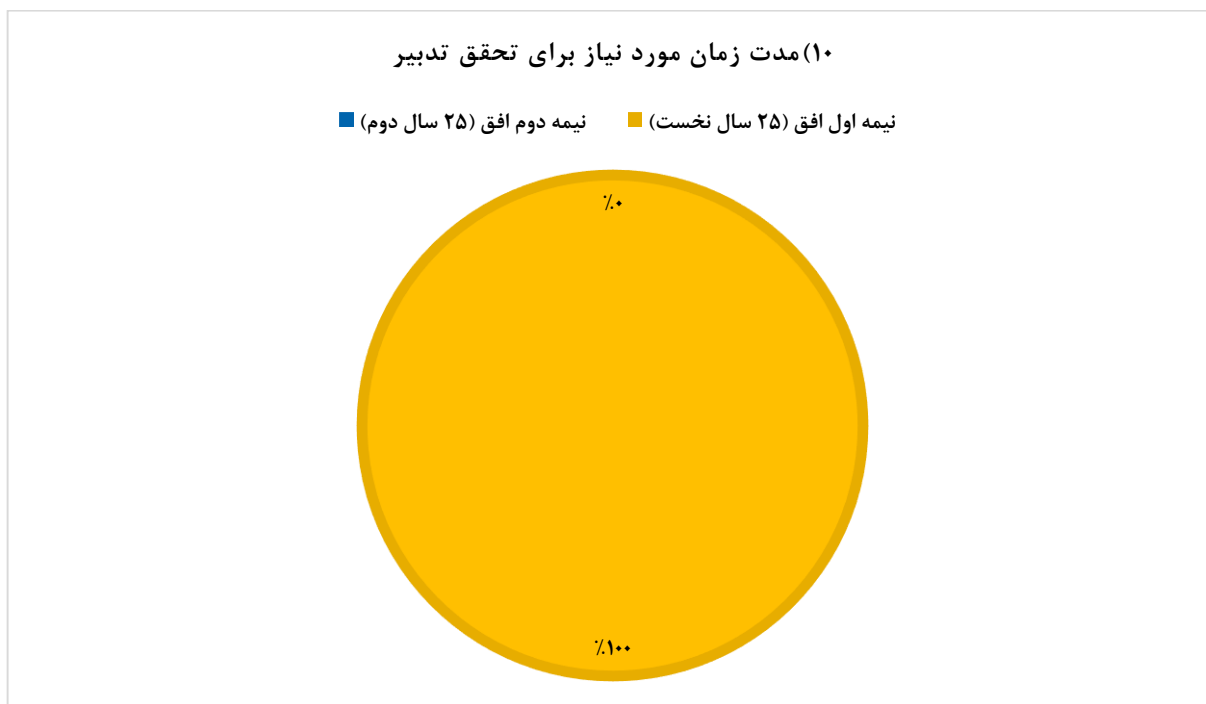
شکل ۶۳: میزان سازگاری تدبیر ۱۵

منبع: مطالعات میدانی

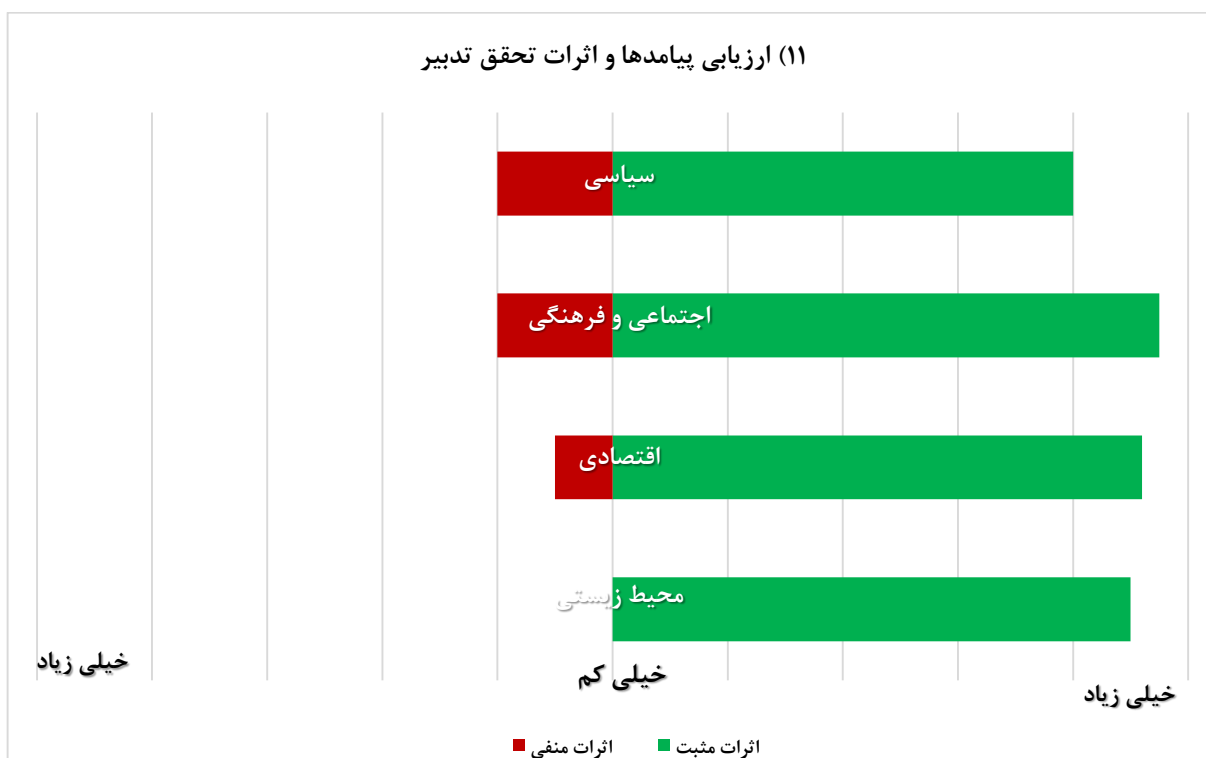

شکل ۶۴: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۱۵

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۶۵: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۱۵
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۶۶: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۱۵
منبع: مطالعات میدانی

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۱۵) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«حمایت فزاینده و مطالبه متناسب از برجسته‌ترین مؤسسات و شخصیت‌های علمی کشور برای تولید علم در راستای رفع نیازها و حل مسائل اساسی جامعه»

پیشنهاد: (تفکیک به دو تدبیر)

«تولید علم در راستای رفع نیازها و حل مسائل اساسی جامعه»

«حمایت از مؤسسات برجسته و ممتاز با اولویت علوم پایه برای حضور مؤثر در عرصه بین‌المللی»

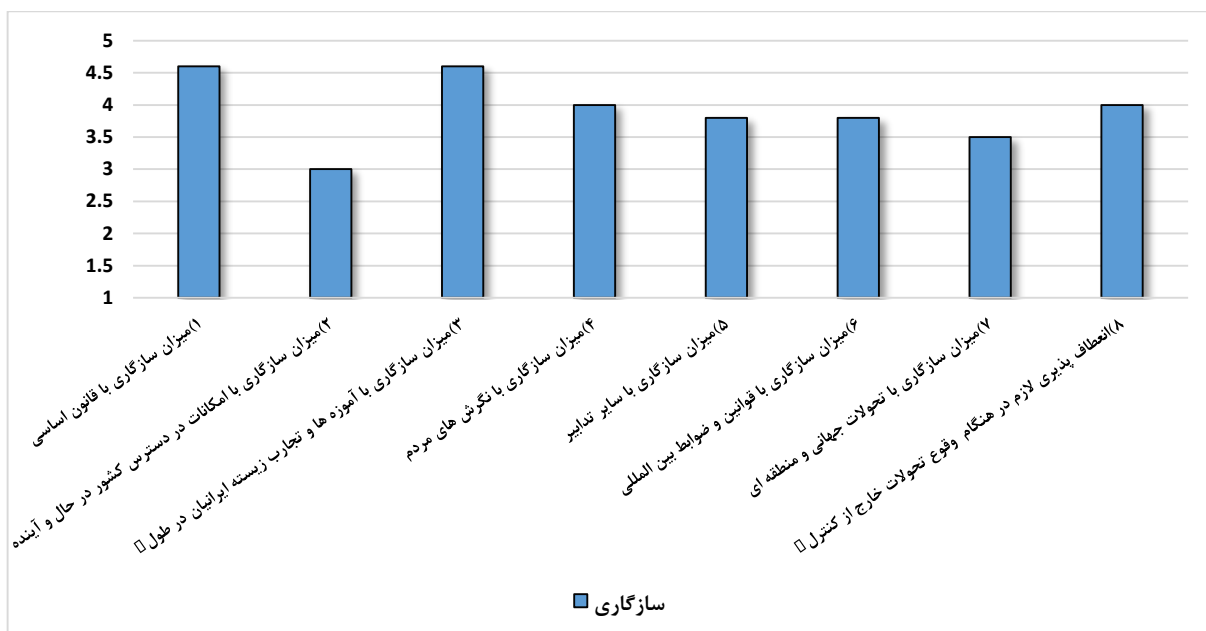
توضیح:

مهم‌ترین نکته در پیشرفت علمی کشور، تولید علم و استفاده از آن در راستای رفع نیازهای روزمره کشور است و در این راستا باید نیازها و مسائل اساسی جامعه‌شناسی و بر اساس آن‌ها، تولیدات علمی صورت پذیرد. بنابراین اهمیت موضوع تولید علم مبتنی بر حل مسائل اساسی جامعه از شرایط لازم برای تبدیل به یک تدبیر مستقل برخوردار است.

از طرفی حمایت از مؤسسات موضوع دیگری است که در اینجا پیشنهاد گردیده این تدبیر به دو تدبیر تفکیک شود. با توجه به تأکید ویژه‌ای که در سال‌های اخیر بر تولید علم و فناوری شده، شرایطی دست به دست هم داده که علوم پایه مغفول واقع شود. از طرفی صرف‌نظر از نامتوازن شدن رشته‌های دانشگاهی، مغفول ماندن علوم پایه تبعات جدی برای بخش پژوهش در پی دارد، چراکه تحقیقات بنیادی در علوم پایه هستند که جایگاه علمی کشور را تعیین می‌کنند و به عبارتی توسعه تحقیقات در علوم کاربردی، در گروی پیشرفت و توسعه تحقیقات علوم پایه است. به همین منظور در این تدبیر موضوع حمایت از مؤسسات با اولویت علوم پایه مدنظر قرار گرفته و با هدف حضور در عرصه‌های بین‌المللی بر این مهم تأکید شده است.

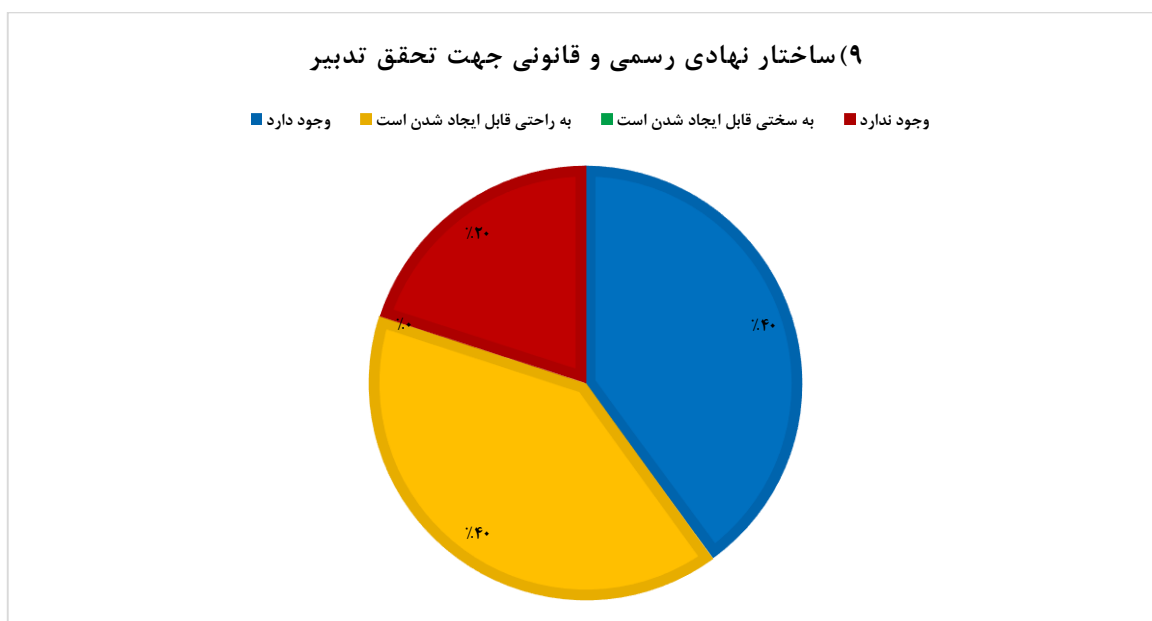
۲-۴-۱۶- تدبیر شماره (۱۶)

«ارزش‌گذاری معلومات و مهارت‌های غیررسمی روزآمد و کارآمد، ارتقای دانش‌های مهارتی و تنوع‌بخشی به شیوه‌های مهارت‌افزایی»
الف) ارزیابی تحقق‌پذیری

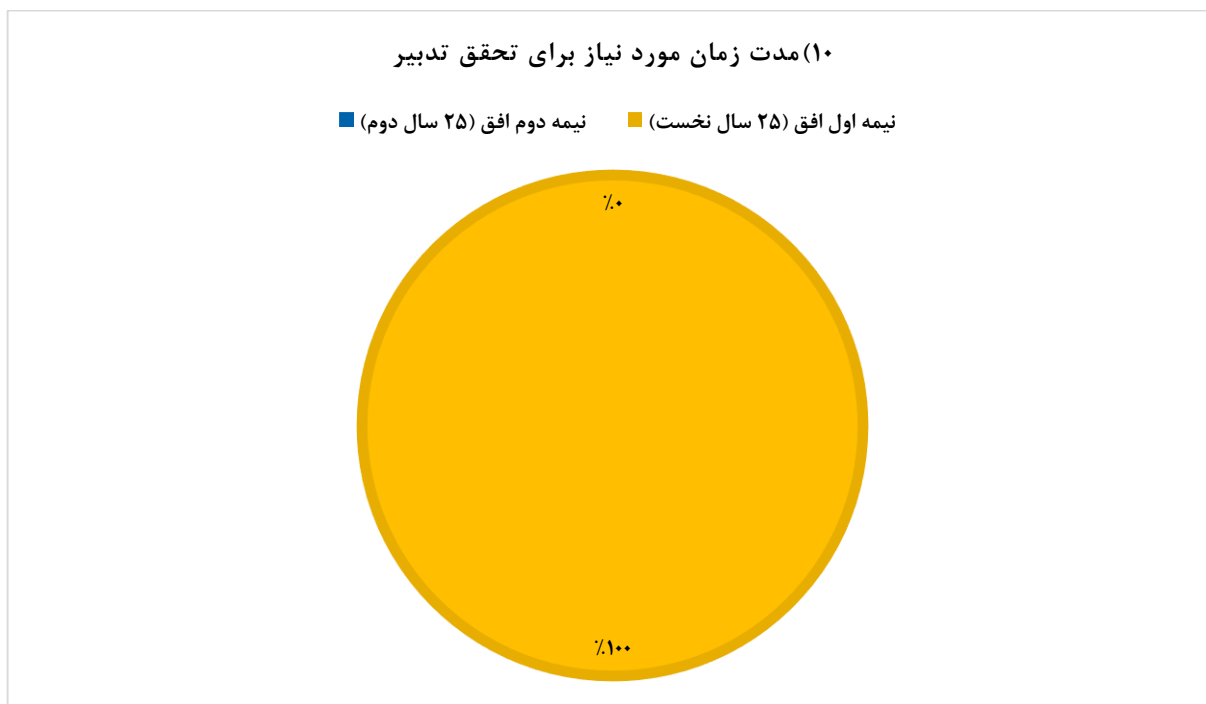
شکل ۶۷: میزان سازگاری تدبیر ۱۶

منبع: مطالعات میدانی

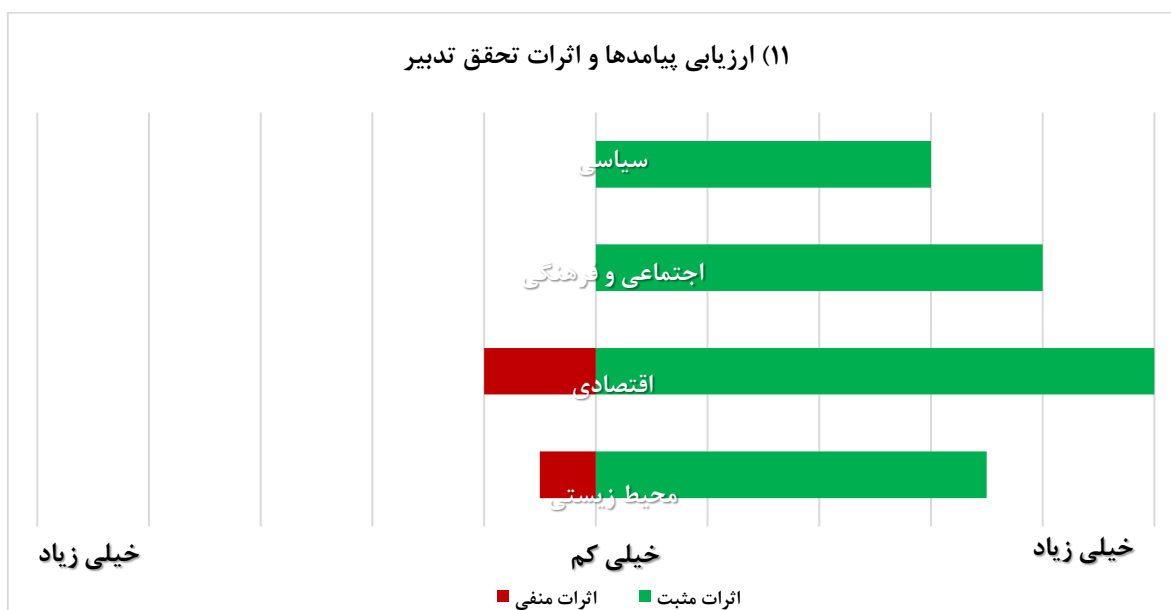

شکل ۶۸: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۱۶

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۶۹: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۱۶
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۷۰: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۱۶
منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: ارائه آموزش‌های مهارتی با هدف پاسخگویی به نیاز بازار کار، ارتقاء سطح مهارت در جامعه هدف و انطباق محتوای آموزشی با تکنولوژی‌های نوین و ایجاد وحدت رویه در ارائه آموزش‌ها با مشارکت صاحبان مشاغل و خبرگان.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی
تدبیر شماره (۱۶) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:
«ارزش‌گذاری معلومات و مهارت‌های غیررسمی روزآمد و کارآمد، ارتقای دانش‌های مهارتی و تنوع‌بخشی به شیوه‌های مهارت‌افزایی»

پیشنهاد:

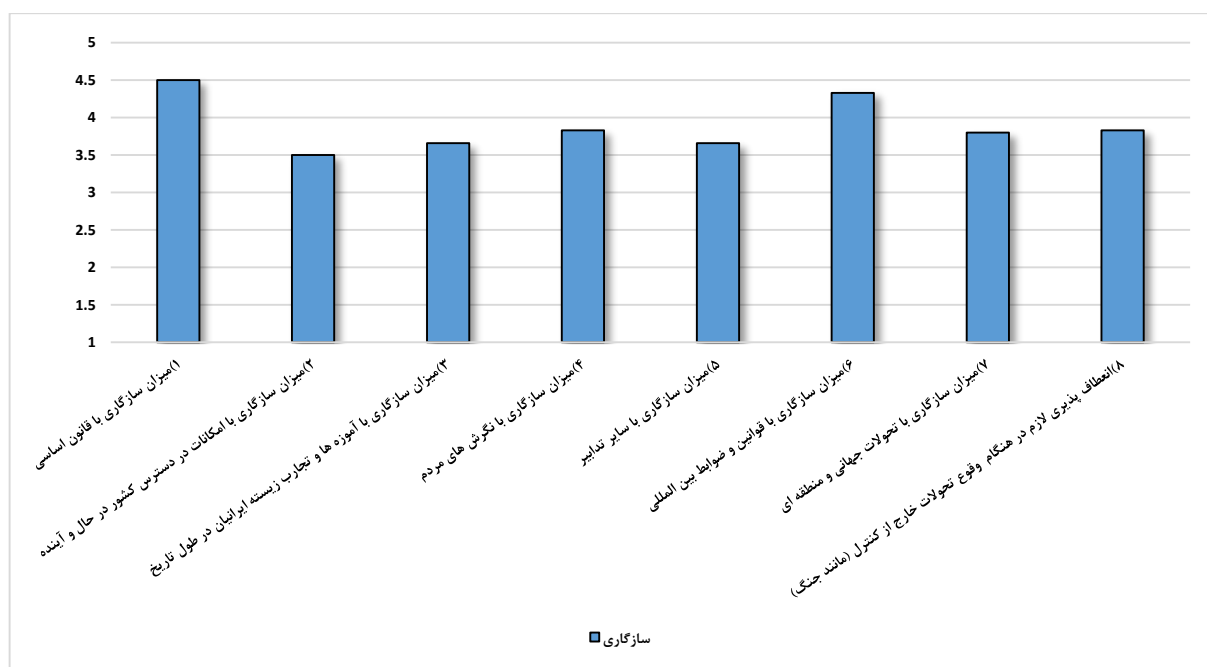
«ارزش‌گذاری معلومات و مهارت‌های غیررسمی روزآمد و کارآمد، ارتقاء دانش‌های مهارتی و تنوع‌بخشی به شیوه‌های مهارت‌افزایی»

توضیح:

در این تدبیر علاوه بر حفظ و تأکید بر مفهوم و ماهیت تدبیر، تمامی واژگان عیناً حفظ شده است.

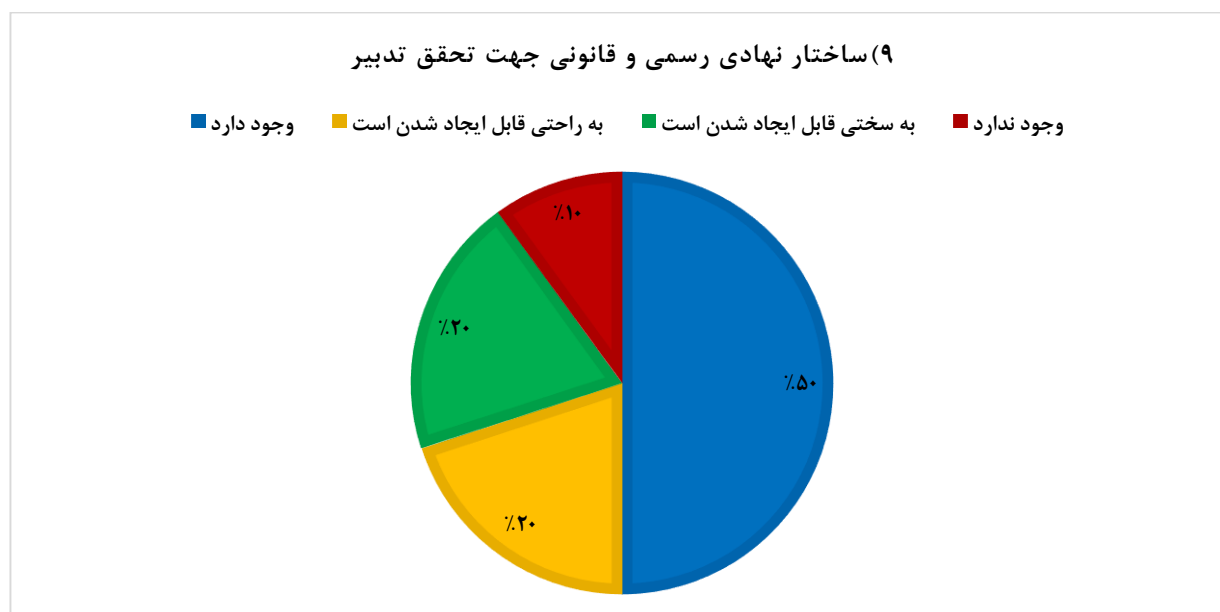
۲-۴-۱۷- تدبیر شماره (۱۷)

«ارتقای دانش پایه و توسعه شبکه‌های علم، فناوری و نوآوری با همکاری متقابل مؤسسات علمی و پژوهشی، صنایع و دولت در فرایند تولید کالا و خدمات»
الف) ارزیابی تحقق پذیری

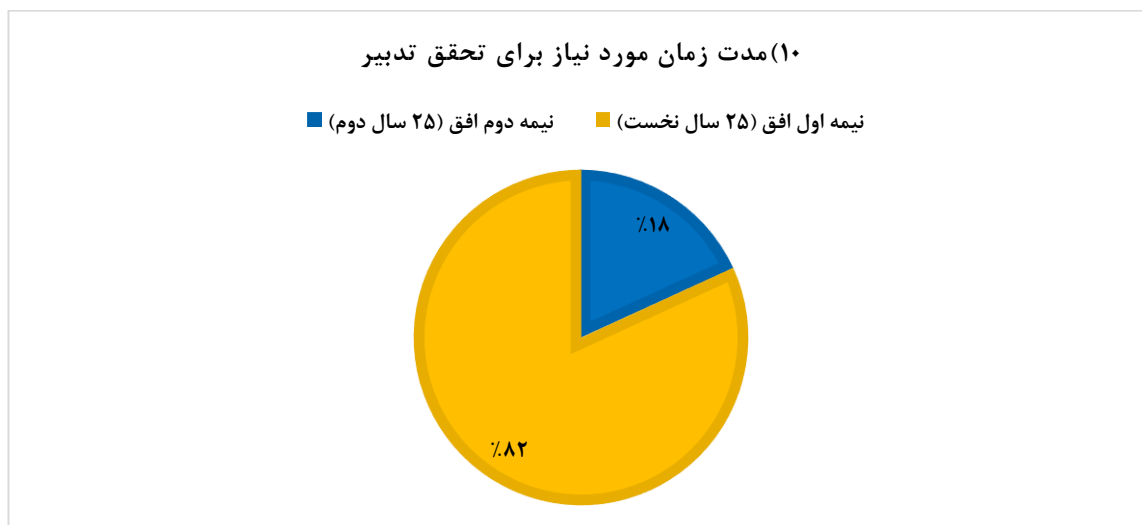
شکل ۷۱: میزان سازگاری تدبیر ۱۷

منبع: مطالعات میدانی

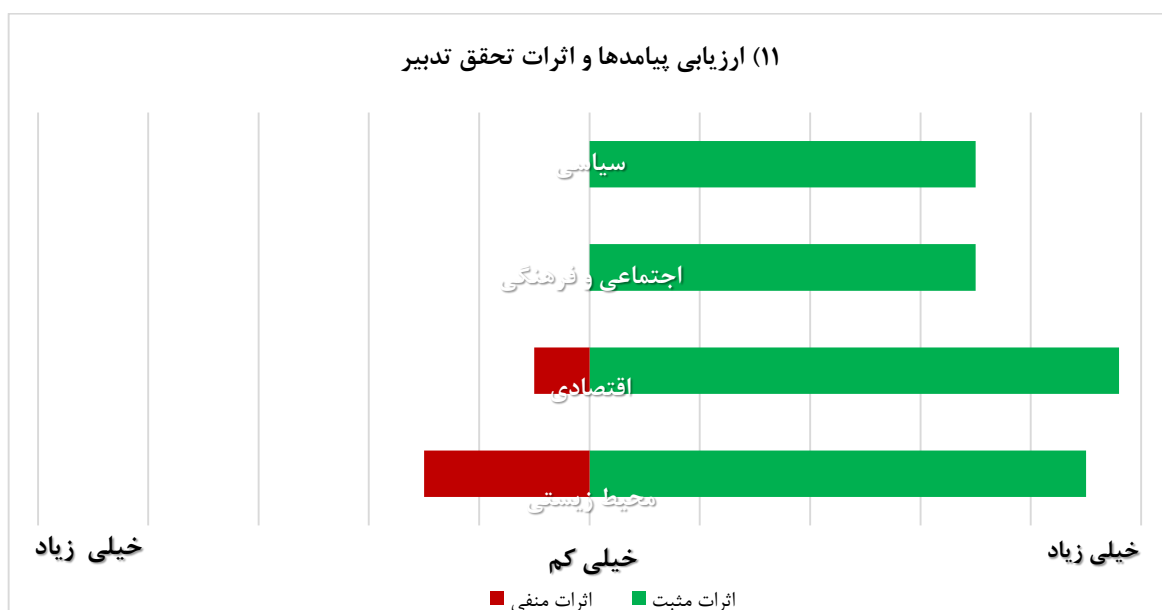

شکل ۷۲: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۱۷

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۷۳: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۱۷
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۷۴: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۱۷
منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: تعریف شبکه علم، فناوری و نوآوری به صورت دقیق و شفاف، اولویت‌بندی حوزه‌های دانش و فناوری، تقویت مراکز علمی از طریق بازنگری در محتوا و سیستم آموزشی و هماهنگی بر اساس نیازهای روز، وجود نهاد و ساختار مشخص جهت تقویت ارتباط صنعت و دانشگاه و توسعه محصولات و خدمات، اعمال تدابیر لازم برای کاهش اثرات منفی محتمل، شناسایی نیازهای علمی و فناوری بخش‌های تولیدی کشور، به‌ویژه بخش صنعت و معدن و برقراری ارتباط لازم بین صنعت و دانشگاه و حمایت از یافته‌های علمی، دستیابی به فناوری‌های نوین، گسترش روابط اقتصادی با کشورهای همسایه، تلاش برای رفع تحریم‌ها.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۱۷) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«ارتقای دانش پایه و توسعه شبکه‌های علم، فناوری و نوآوری با همکاری متقابل مؤسسات علمی و پژوهشی، صنایع و دولت در فرایند تولید کالا و خدمات»

پیشنهاد:

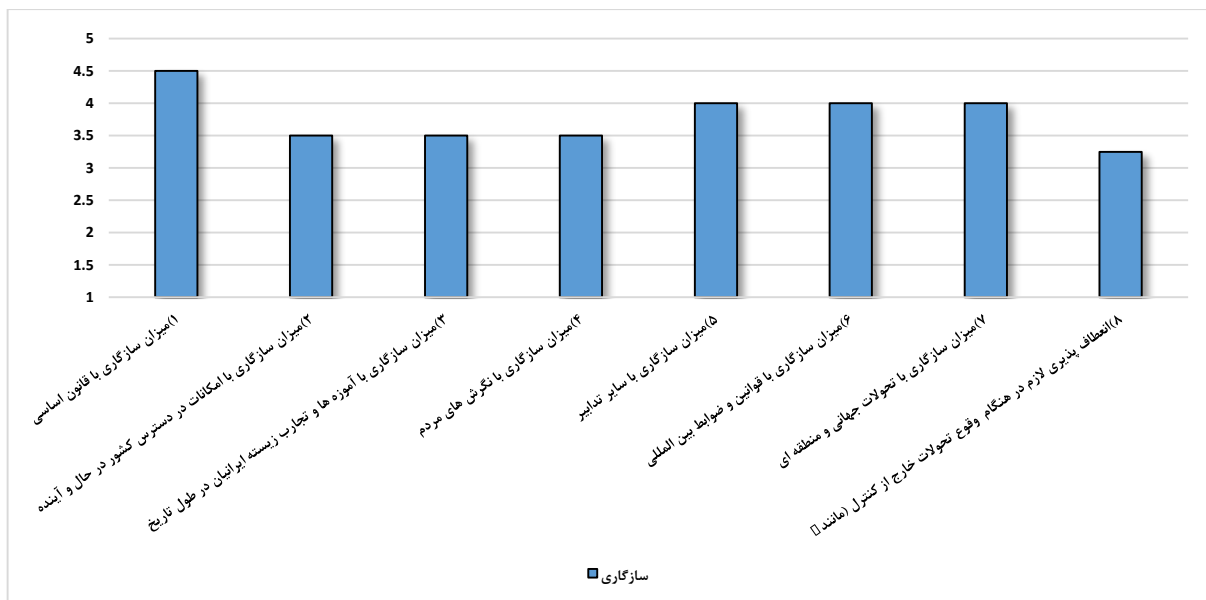
«تکمیل نظام نوآوری با همکاری مؤسسات علمی و پژوهشی، صنایع و دولت در فرایند تولید دانش بنیان کالا و خدمات»

توضیح:

این مهم، صرفاً در گرو برنامه‌ریزی و حرکت بخش آموزشی، پژوهشی و فناوری کشور نیست. مشخص نبودن استراتژی توسعه به‌ویژه توسعه صنعتی در کشور، گستردگی بازارهای غیررقابتی و سیاست‌های حمایتی غیرهدفمند، سیاست‌های تجاری نوسانی و عدم استقبال بخش‌های تولیدی از نوآوری در تولید، در کنار نظام‌های حاکم (آموزشی، پژوهشی، مالی، ارتقاء) بر عرصه علم و فناوری که برخی به‌عنوان بازدارنده و انگیزه‌ساز برای حفظ وضع موجود عمل می‌کنند، همگی از دلایلی هستند که در نتیجه آن‌ها، تاکنون برقراری همکاری میان دانشگاه و بخش‌های اقتصادی به‌طور کامل انجام نشده است و اقدامات در این زمینه به‌صورت مقطعی، غیرنظام‌مند و قائم به فرد بوده است. لذا مسیر دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی الزاماً با تحولات بخش‌های اقتصادی اعم از صنعت، کشاورزی و خدمات یکی نبوده است. در سال‌های اخیر با ایجاد و توسعه نهادهای واسط از جمله پارک‌های علم و فناوری و صندوق‌های غیردولتی پژوهش فناوری، ... اصلاح و تکمیل نظام نوآوری مورد توجه سیاست‌گذاران قرار گرفته است. همچنین با توجه به محور تدبیر، کلیدواژه دانش بنیان نیز جهت تکمیل و کارایی بیشتر اضافه شد.

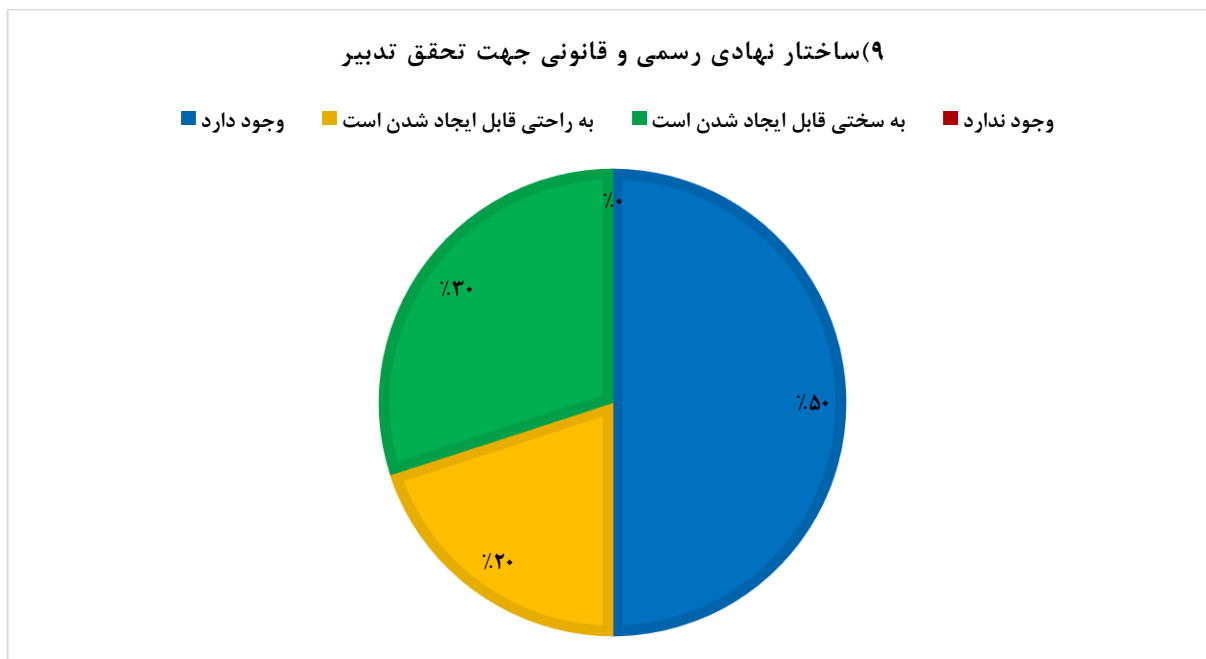
۲-۴-۱۸- تدبیر شماره (۱۸)

«ارتقای مهارت‌های حرفه‌ای بومی به فناوری‌های صنعتی با استفاده از دستاوردهای نوین علمی و تجارب تاریخی و احیای بازارهای تولیدی تخصصی مطابق قابلیت‌های سرزمینی»
الف) ارزیابی تحقق‌پذیری

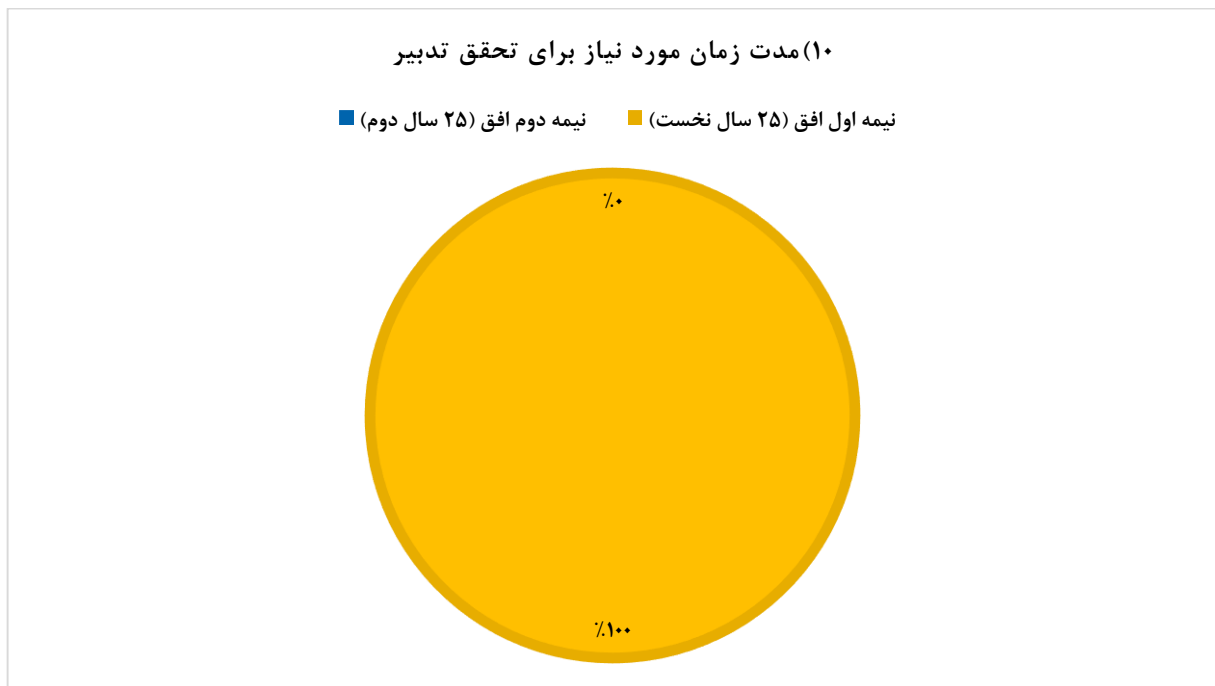
شکل ۷۵: میزان سازگاری تدبیر ۱۸

منبع: مطالعات میدانی

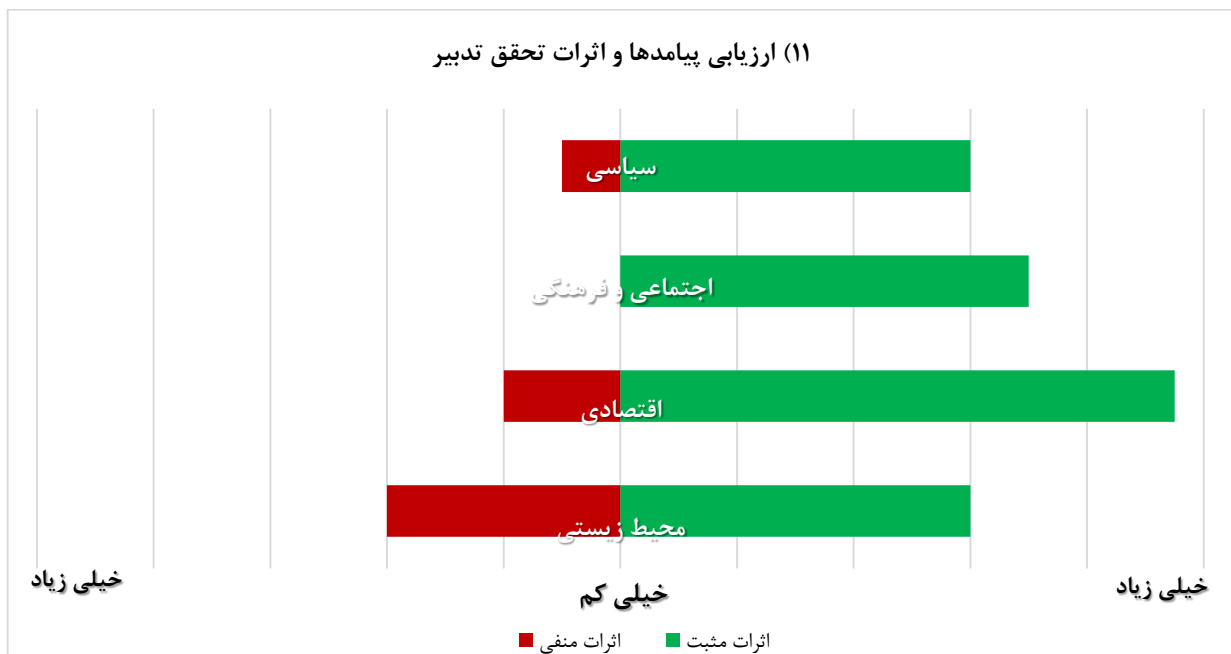

شکل ۷۶: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۱۸

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۷۷: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۱۸
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۷۸: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۱۸
منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: شناسایی دقیق قابلیت‌های سرزمینی و پهنه‌بندی کشور از این منظر، تقویت دانشگاه‌های کشور در جهت تبدیل به دانشگاه‌های نسل سوم و چهارم.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی
تدبیر شماره (۱۸) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:
«ارتقای مهارت‌های حرفه‌ای بومی به فناوری‌های صنعتی با استفاده از دستاوردهای نوین علمی و تجارب تاریخی و احیای بازارهای تولیدی تخصصی مطابق قابلیت‌های سرزمینی»

پیشنهاد:

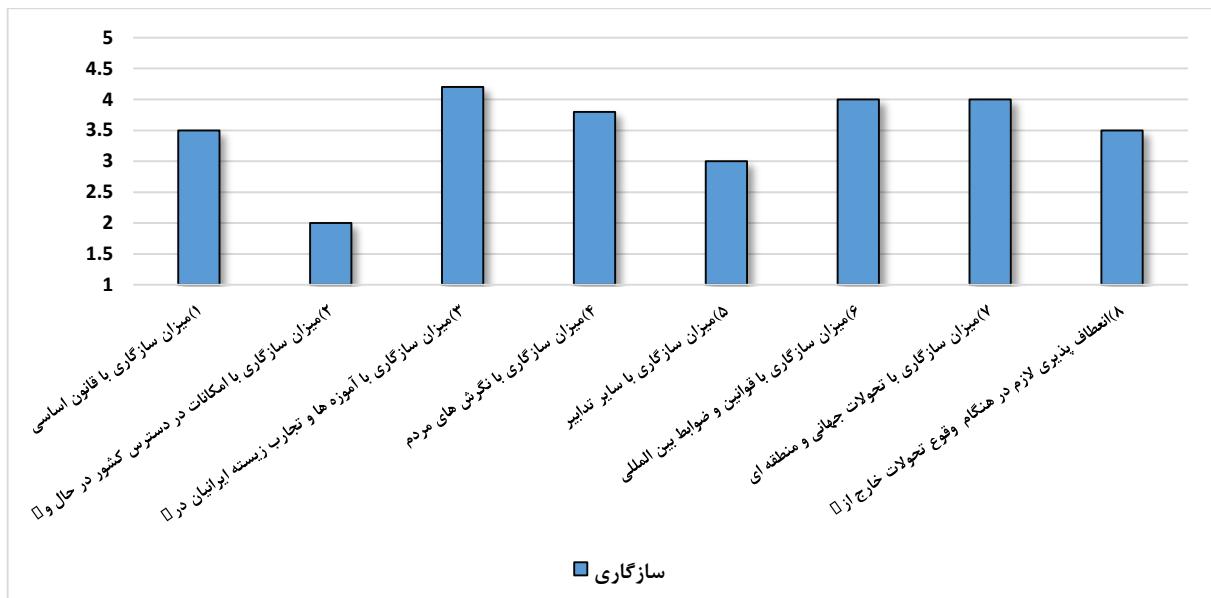
«ارتقاء مهارت‌های حرفه‌ای بومی به فناوری‌های صنعتی مطابق قابلیت‌های سرزمینی»

توضیح:

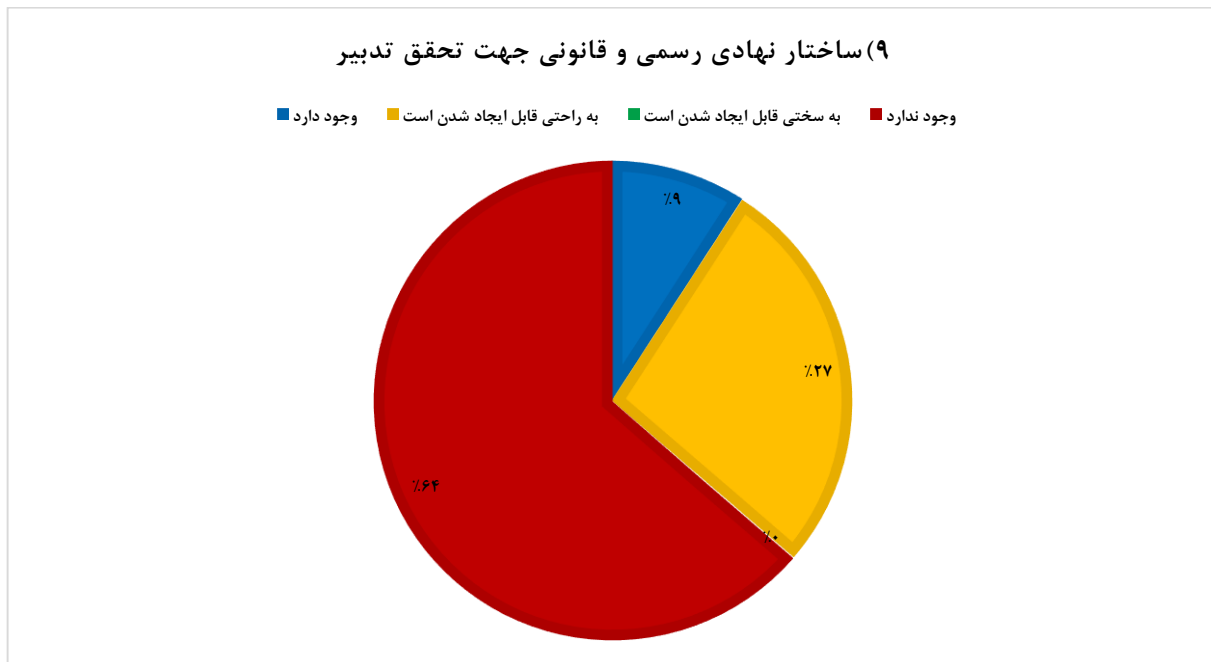
در کشور ما با استفاده از ظرفیت و مشارکت دستگاه‌های محلی، مردمی و غیردولتی مهارت‌های حرفه‌ای بومی ارتقاء می‌یابد. در واقع، به همین منظور در بخش میانی این تدبیر راهکارها و ابزار ارتقاء مهارت‌های حرفه‌ای بومی با استفاده از دستاوردهای نوین علمی و تجارب تاریخی و احیای بازارهای تولیدی تخصصی ذکر شده است که می‌تواند ابعاد وسیع‌تری داشته باشد. در همین راستا ضمن حفظ کلیت تدبیر، این بخش حذف شده است.

۲-۴-۱۹- تدبیر شماره (۱۹)

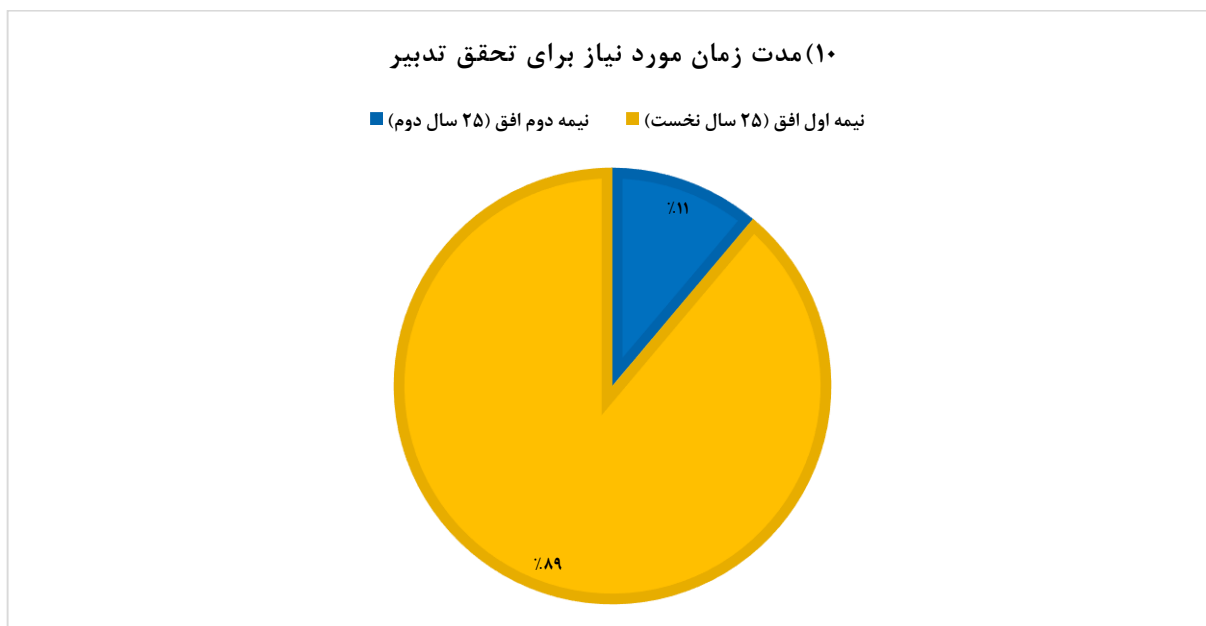
«پی‌ریزی و گسترش نهضت کسب و کار هنرهای نمایشی و کاربردهای فضای مجازی با استفاده از میراث فرهنگی و ادبی ایرانی اسلامی و قابلیت‌های ملی و محلی مطابق تقاضا و پسند مخاطب منطقه‌ای و جهانی»
الف) ارزیابی تحقق‌پذیری

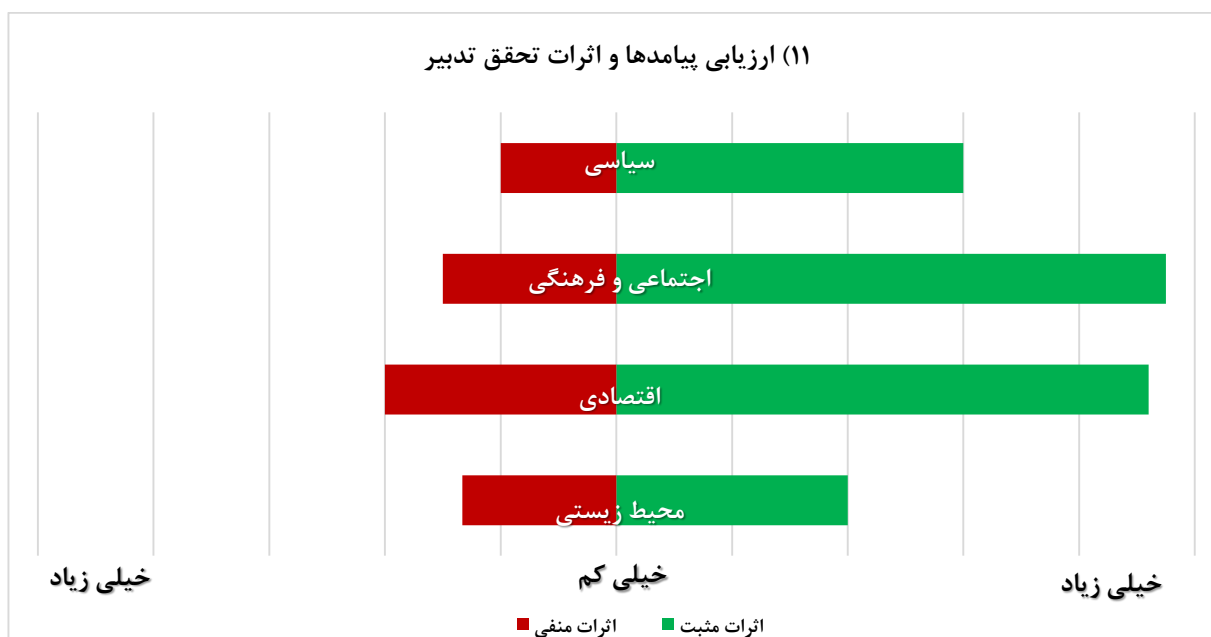
شکل ۷۹: میزان سازگاری تدبیر ۱۹
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۸۰: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۱۹
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۸۱: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۱۹
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۸۲: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۱۹
منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: دسترسی همگانی به اینترنت پرسرعت، افزایش خدمات دولت الکترونیک، آموزش تمامی افراد جامعه برای استفاده از خدمات فضای مجازی و کاهش شکاف دیجیتالی، کاهش هزینه اتصال به اینترنت، افزایش سرعت اینترنت ثابت و سیار، گسترش کاربرد تکنولوژی در حوزه میراث فرهنگی، توجه به ظرفیت‌ها و قابلیت‌های ملی و محلی.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۱۹) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«پی‌ریزی و گسترش نهضت کسب‌وکار هنرهای نمایشی و کاربردهای فضای مجازی با استفاده از میراث فرهنگی و ادبی ایرانی اسلامی و قابلیت‌های ملی و محلی مطابق تقاضا و پسند مخاطب منطقه‌ای و جهانی»

پیشنهاد:

«پی‌ریزی و گسترش نهضت کسب‌وکار هنری با تأکید بر هنرهای نمایشی و کاربردهای فضای مجازی با استفاده از میراث فرهنگی و ادبی ایرانی-اسلامی و قابلیت‌های ملی و محلی مطابق تقاضا و پسند مخاطب منطقه‌ای و جهانی»

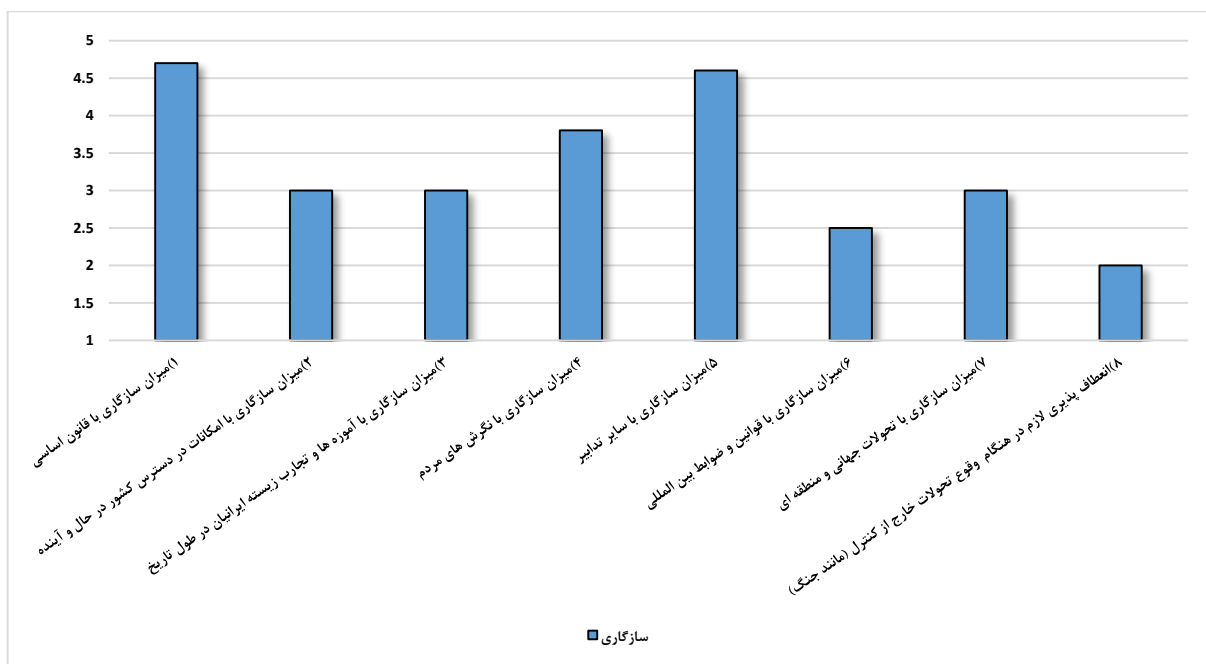
توضیح:

با توجه به اینکه این تدبیر تأکید خود را بر کسب‌وکار هنرهای نمایشی قرار داده است، پیشنهاد شد، تأکید بر کسب‌وکار هنری باشد؛ زیرا کسب‌وکار هنری شامل بازه گسترده‌تری است و نبود بازار کار، سرمایه‌گذار، معرفی آثار، حمایت برای ایجاد مشاغل به‌عنوان حلقه‌های مفقوده و زیربنای توسعه اقتصاد فرهنگ و هنر همواره به‌عنوان یک نیاز ضروری انکارناپذیر احساس می‌شده که تاکنون مورد توجه کافی قرار نگرفته است. به همین منظور در این تدبیر بر نهضت کسب‌وکار هنری به‌صورت عام تأکید شده است.

۲-۴-۲۰- تدبیر شماره (۲۰)

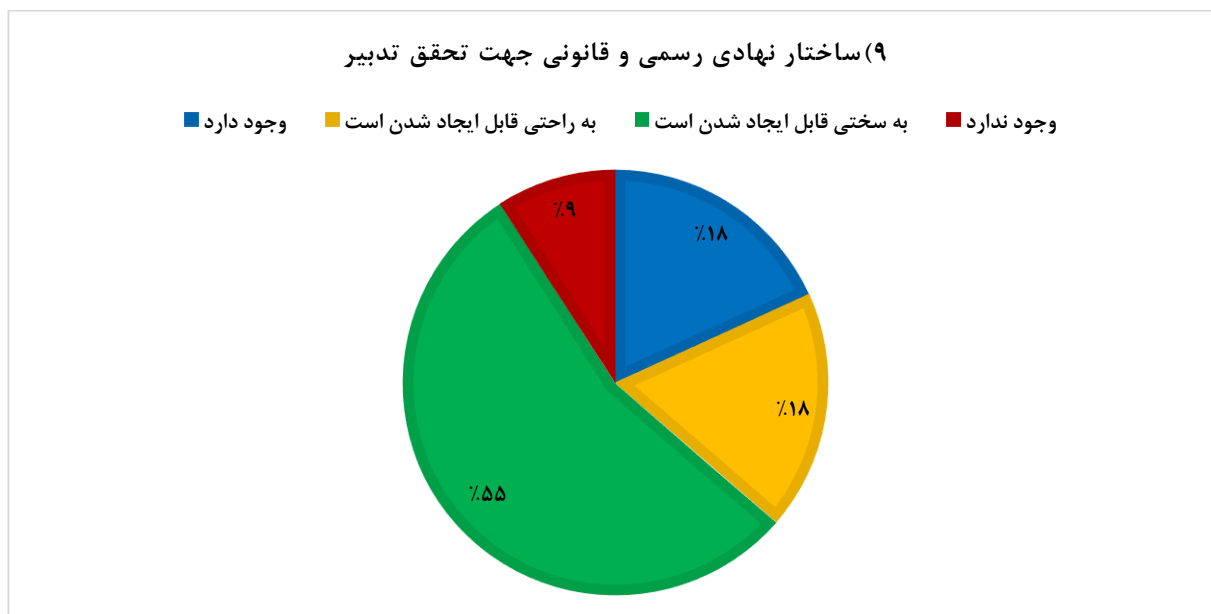
«التزام به رعایت اصول و قواعد اسلامی در غایت و ساختار تصمیمات، سیاست‌گذاری‌ها و نهادسازی‌های اقتصادی و مالی»

الف) ارزیابی تحقق‌پذیری

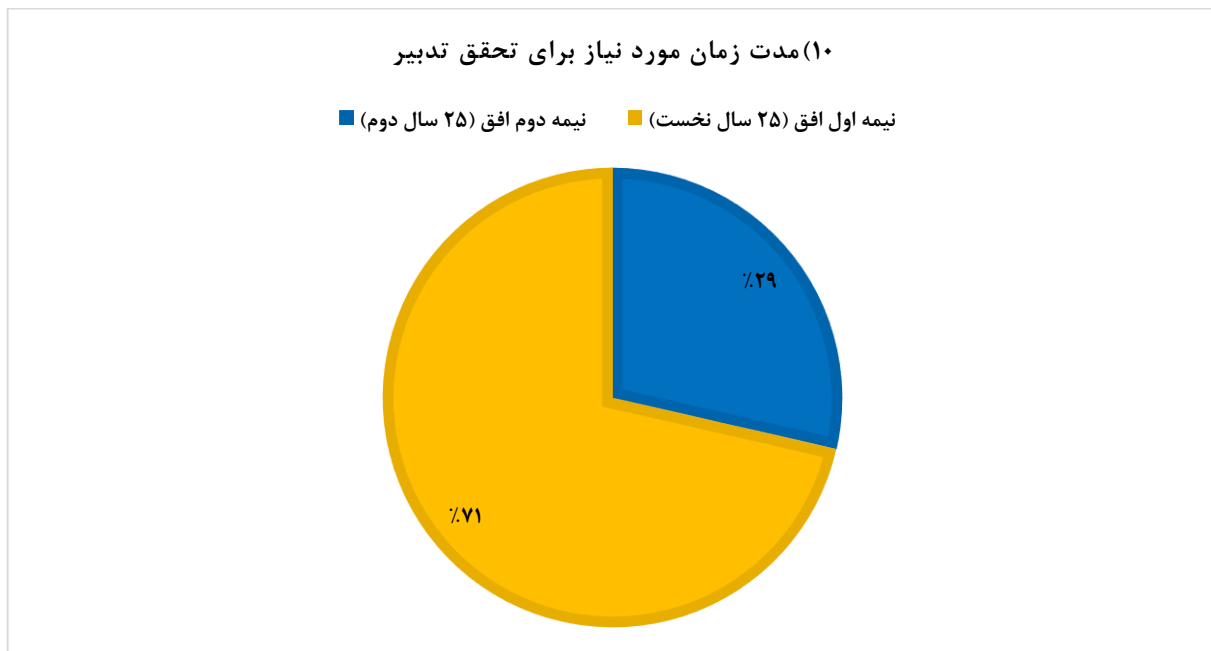
شکل ۸۳: میزان سازگاری تدبیر ۲۰

منبع: مطالعات میدانی

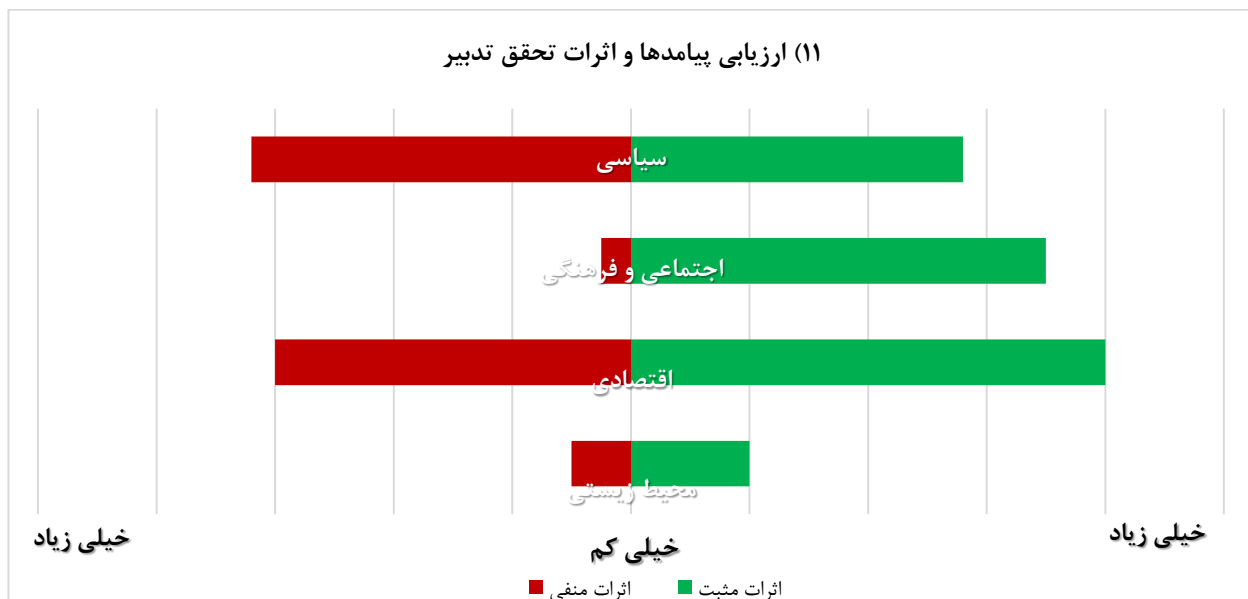

شکل ۸۴: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۲۰

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۸۵: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۲۰
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۸۶: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۲۰
منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: باور و عزم جدی، تعریف اصول و قواعد اسلامی، تعریف شاخص‌های کمی که بتوان با استفاده از آن میزان دستیابی به تدبیر را به‌طور کمی و در فواصل زمانی مناسب اندازه‌گیری کرد، طراحی فرایندهای اجرایی به گونه‌ای که تصمیمات به‌طور خودکار در چارچوب قوانین و اصول اسلامی اتخاذ شوند و بسته به نظر شخصی افراد نباشند.

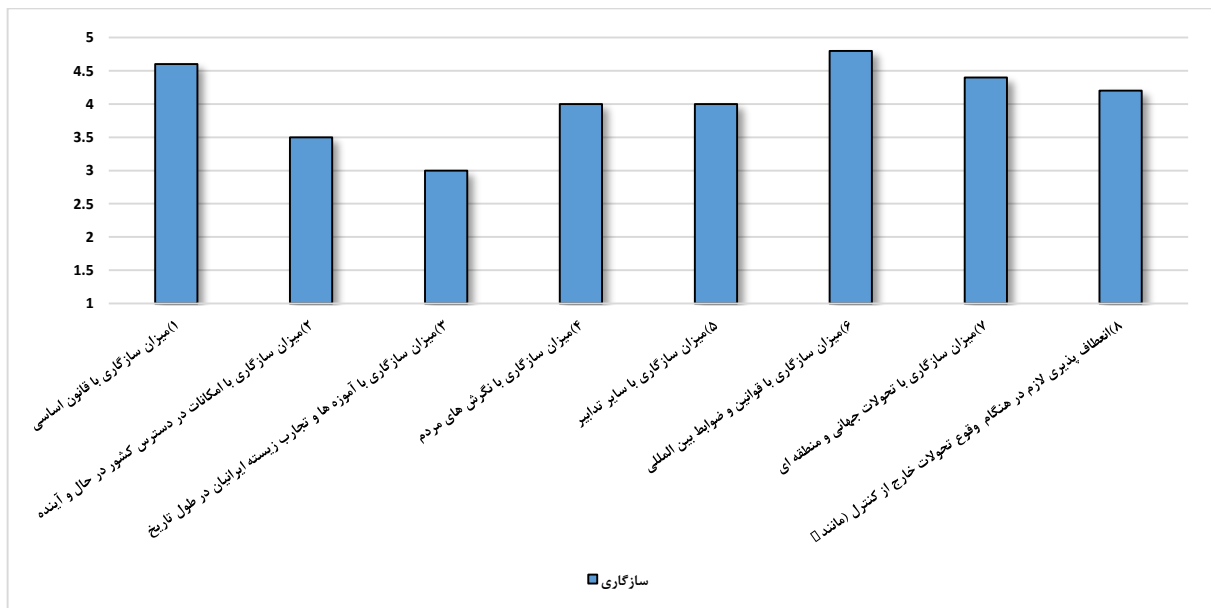
ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی
تدبیر شماره (۲۰) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:
«التزام به رعایت اصول و قواعد اسلامی در غایت و ساختار تصمیمات، سیاست‌گذاری‌ها و نهادسازی‌های اقتصادی و مالی»

پیشنهاد:
«التزام به رعایت اصول و قواعد اسلامی در غایت و ساختار تصمیمات، سیاست‌گذاری‌ها و نهادسازی‌های اقتصادی و مالی»

توضیح:
در این تدبیر علاوه بر حفظ و تأکید بر مفهوم و ماهیت تدبیر، تمامی واژگان عیناً حفظ شده است.

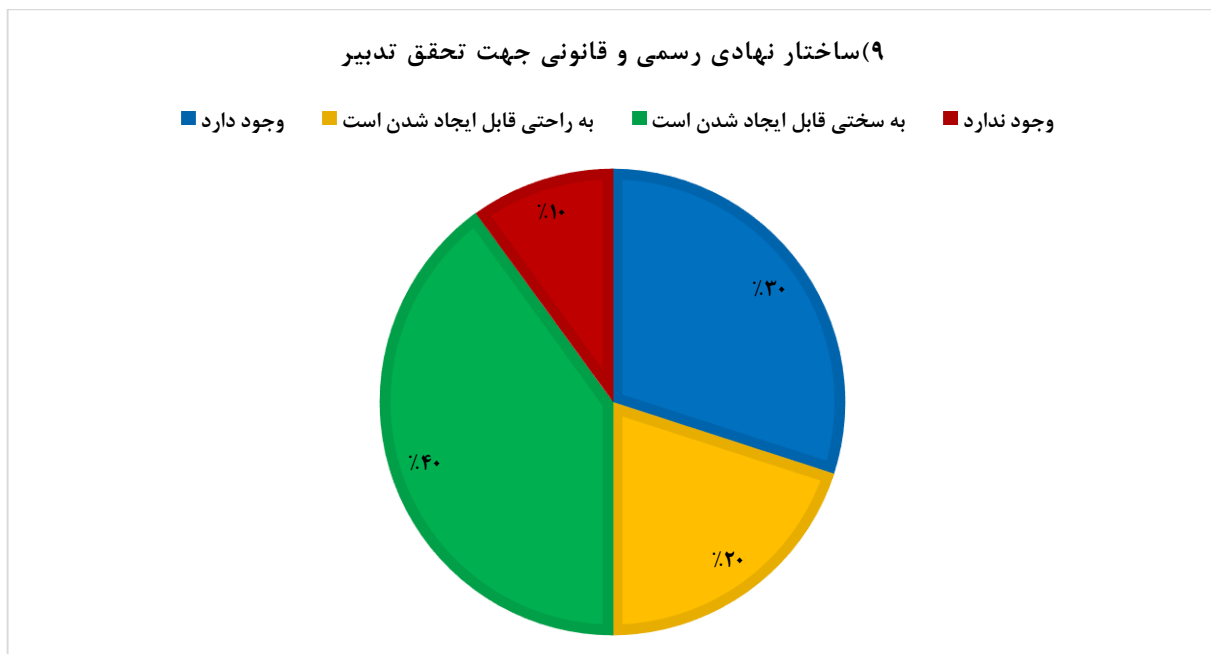
۲-۴-۲۱- تدبیر شماره (۲۱)

«تحقق عدالت مالیاتی و کاهش فاصله‌های جمع درآمد خالص خانوار از طریق ایجاد نظام یکپارچه مالیات‌ستانی، تأمین اجتماعی و ارائه تسهیلات مالی با بهره‌گیری از سامانه جامع اطلاعاتی ملی»
الف) ارزیابی تحقق‌پذیری

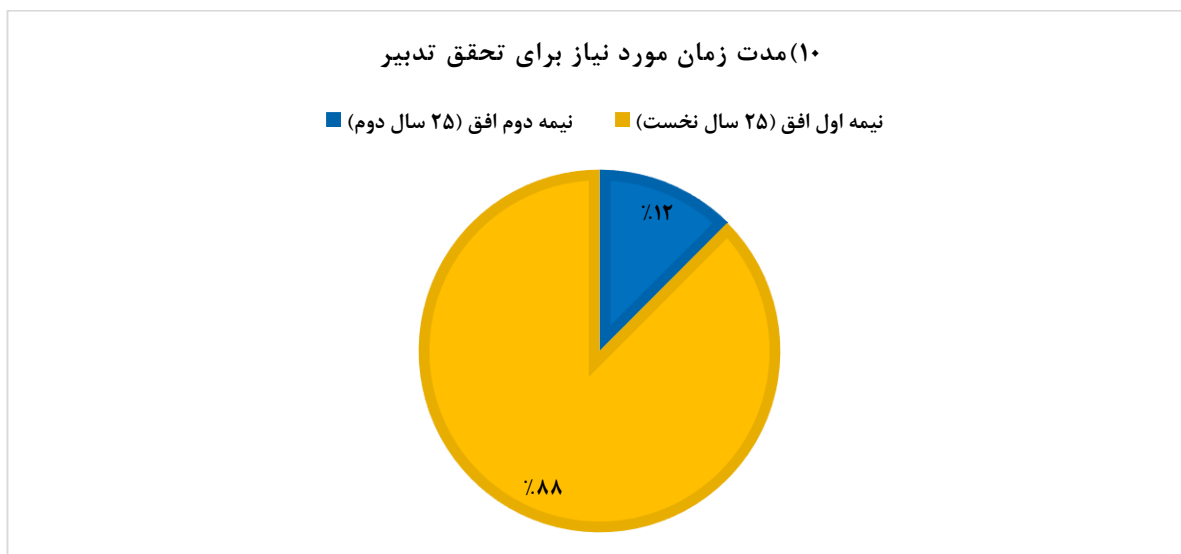
شکل ۸۷: میزان سازگاری تدبیر ۲۱

منبع: مطالعات میدانی

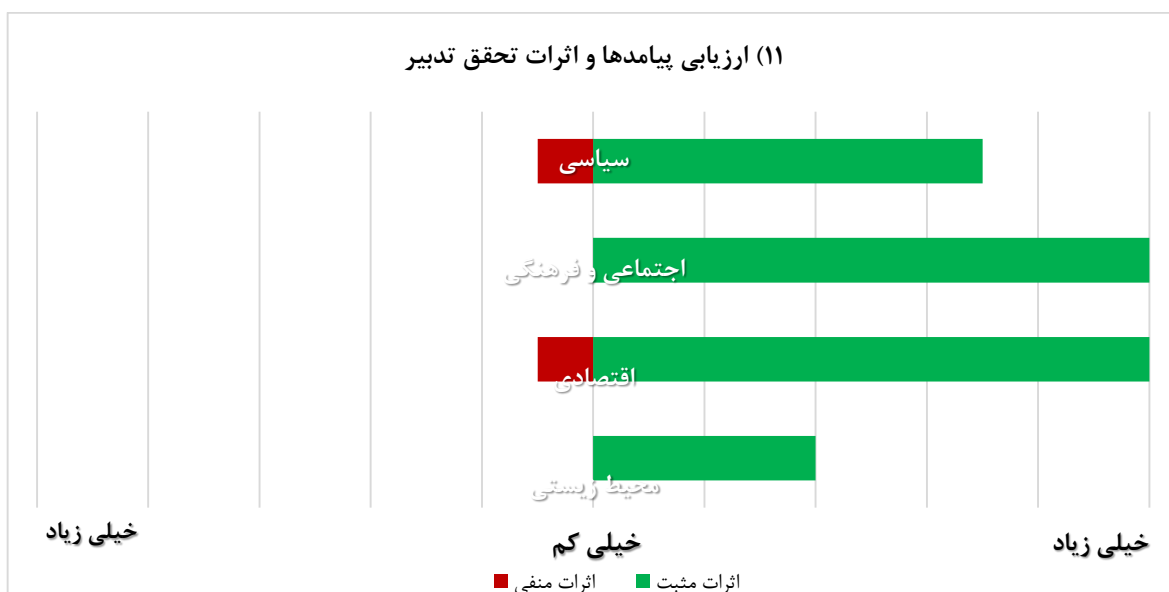

شکل ۸۸: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۲۱

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۸۹: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۲۱
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۹۰: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۲۱
منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: یکپارچه‌سازی سامانه ثبت احوال کشور، سامانه ثبت اسناد و املاک کشور و مجموعه نظام پولی و بازار سرمایه به‌منظور روشن نمودن جریان دارایی افراد جامعه، وجود عزم ملی در تمامی سطوح حاکمیت، اصلاح قوانین حاکم بر ساختار تشکیلاتی نظام مالیاتی و تأمین اجتماعی در جهت یکپارچه‌سازی آن‌ها، اصلاح نظام مالیاتی در راستای سیستم جمع درآمد، ارتقاء شفافیت اقتصادی و اشراف دستگاه مالیاتی، ایجاد زیرساخت فناوری اطلاعات، همکاری تمام دستگاه‌ها و سازمان‌های ذی‌ربط در ارائه اطلاعات مورد نیاز وزارت اقتصاد و همکاری قوه قضاییه در اجرای درست آن.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

دبیر شماره (۲۱) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:
«تحقق عدالت مالیاتی و کاهش فاصله‌های جمع درآمد خالص خانوار از طریق ایجاد نظام یکپارچه مالیات‌ستانی، تأمین اجتماعی و ارائه تسهیلات مالی با بهره‌گیری از سامانه جامع اطلاعاتی ملی»

پیشنهاد:

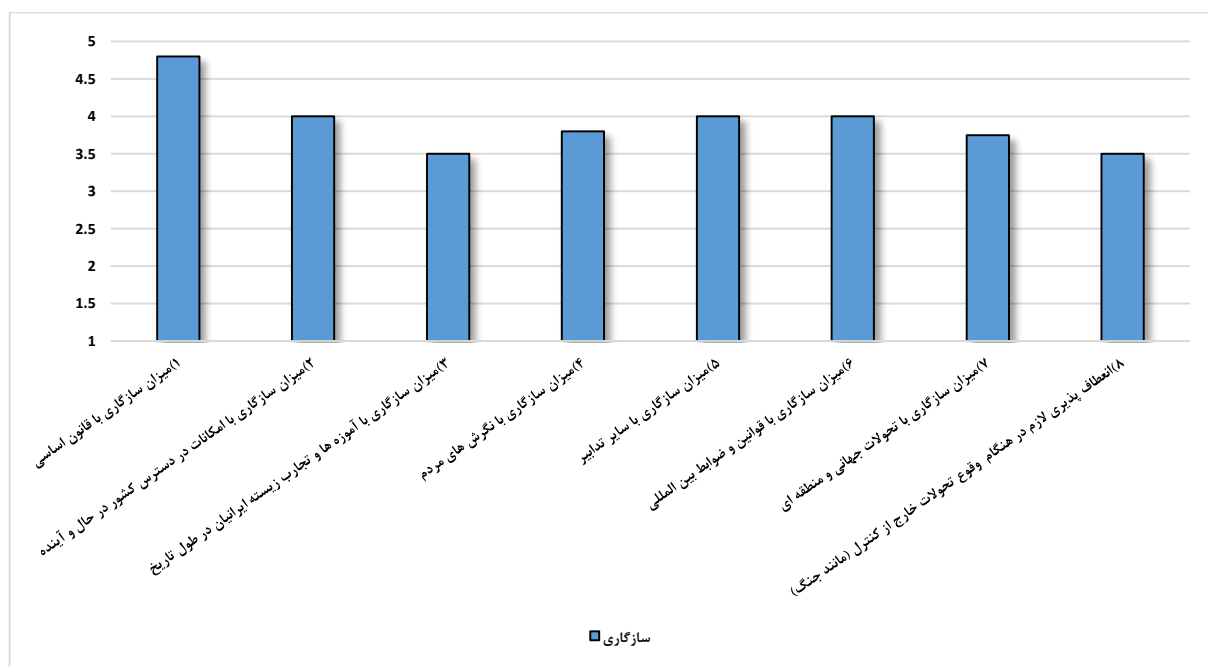
«تحقق عدالت مالیاتی و کاهش فاصله‌های جمع درآمد خالص خانوار از طریق ایجاد نظام یکپارچه مالیات‌ستانی، تأمین اجتماعی و ارائه تسهیلات مالی، با بهره‌گیری از سامانه جامع اطلاعاتی ملی و تقرب به نظام تدبیر شایسته»

توضیح:

در این تدبیر در کنار حفظ ماهیت کلی تدبیر، تقرب به نظام تدبیر شایسته اضافه شده است. کشور ایران نیز به‌عنوان یکی از کشورهای در حال توسعه، با مسائل و مشکلات زیادی در نظام تدبیر در سطح کلان روبه‌رو است که پاره‌ای از آن‌ها به شرح زیر است: کثرت بیش از اندازه قوانین و مقررات و ضعف قانونمندی در هر دو بخش مردمی و دولتی، ضعف نظام نظارت کارآمد، جدی، سریع، بهنگام و معطوف به نتیجه در سطوح مختلف هرم نظارتی، تمرکز شدید امور مرتبط با فعالیت‌های اقتصادی در دولت، تمرکز شدید اداری در مرکز با وجود دستگاه‌های عریض و طویل در مراکز استان‌ها و شهرستان‌ها، غیبت آینده و آینده‌نگری در تصمیمات و اقدامات و ... بدین منظور در این تدبیر پیشنهاد شده جهت تحقق‌پذیری موارد مذکور به نظام تدبیر، شایسته توجه شود.

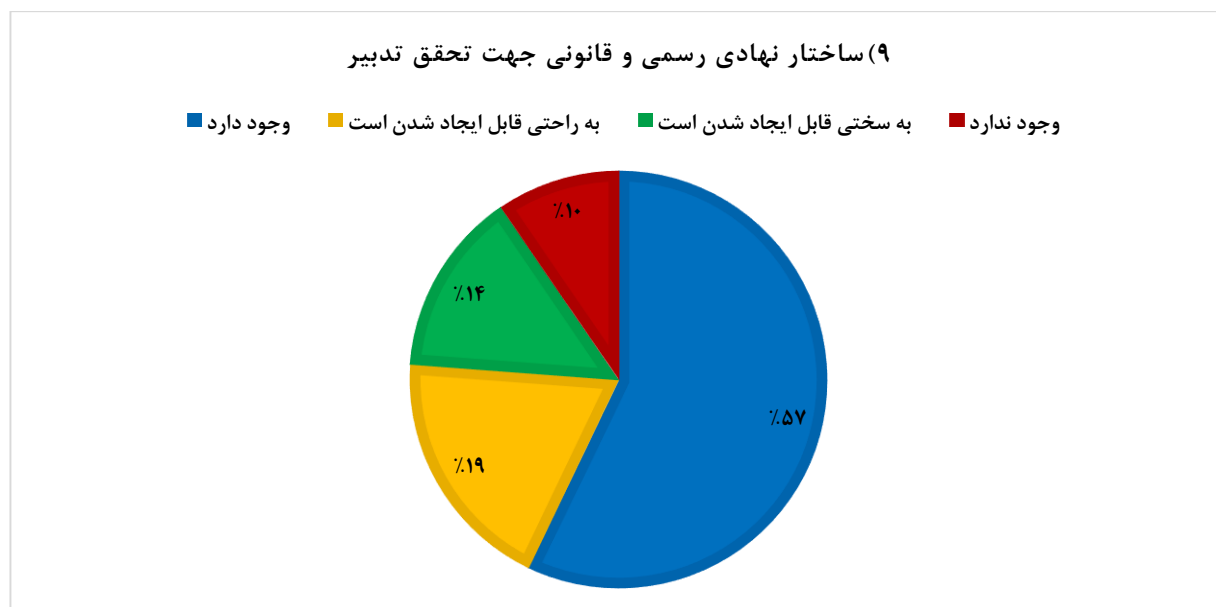
۲-۴-۲۲- تدبیر شماره (۲۲)

«تسهیل ورود کارآفرینان به عرصه‌های اقتصادی به‌ویژه اقتصاد دانش‌بنیان و کاهش هزینه‌های کسب‌وکار با تأکید بر اصلاح قوانین، مقررات و رویه‌های اجرایی کشور»
الف) ارزیابی تحقق‌پذیری

شکل ۹۱: میزان سازگاری تدبیر ۲۲

منبع: مطالعات میدانی

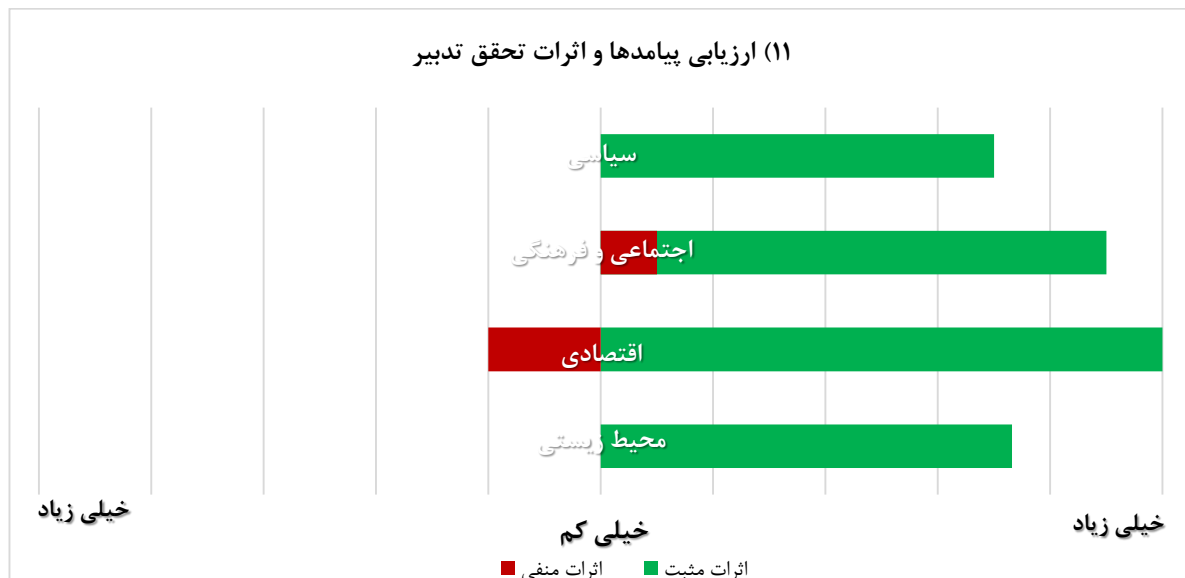

شکل ۹۲: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۲۲

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۹۳: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۲۲
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۹۴: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۲۲
منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: تدوین قوانین و مقررات مورد نیاز برای تسهیل ورود کارآفرینان به عرصه‌های اقتصادی، شناسایی مشکلات موجود در رویه‌های اجرایی، ایجاد بستر مناسب به منظور حفظ حقوق مالکیت معنوی آثار نوآورانه در زمینه‌های مختلف، ایجاد ابزارهای مناسب به منظور جذب سرمایه‌گذاری‌های لازم به منظور تولید انبوه و اقتصادی ناشی از ایده‌های جدید، اصلاح فضای کسب‌وکار از طریق مقررات‌زدایی و کاهش نقش تصدی‌گری دولت در اقتصاد، تصمیم‌گیری دولت برای کاهش هزینه کسب و کارها با وجود کسری بودجه، شکل‌گیری گفت‌وگو ملی بهبود محیط کسب‌وکار، همکاری و هماهنگی تمام دستگاه‌های صادرکننده، افزایش دسترسی همگانی به اینترنت پرسرعت و آموزش و تبلیغ همگانی و آگاهی بخشی در زمینه فواید استفاده از فناوری اطلاعات.

حمایت از گسترش اقتصاد دیجیتال، همکاری تمام نهادهای تصمیم‌گیر و سیاست‌گذار.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی
تدبیر شماره (۲۲) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:
«تسهیل ورود کارآفرینان به عرصه‌های اقتصادی به‌ویژه اقتصاد دانش‌بنیان و کاهش هزینه‌های کسب و کار با تأکید بر اصلاح قوانین، مقررات و رویه‌های اجرایی کشور»

پیشنهاد:

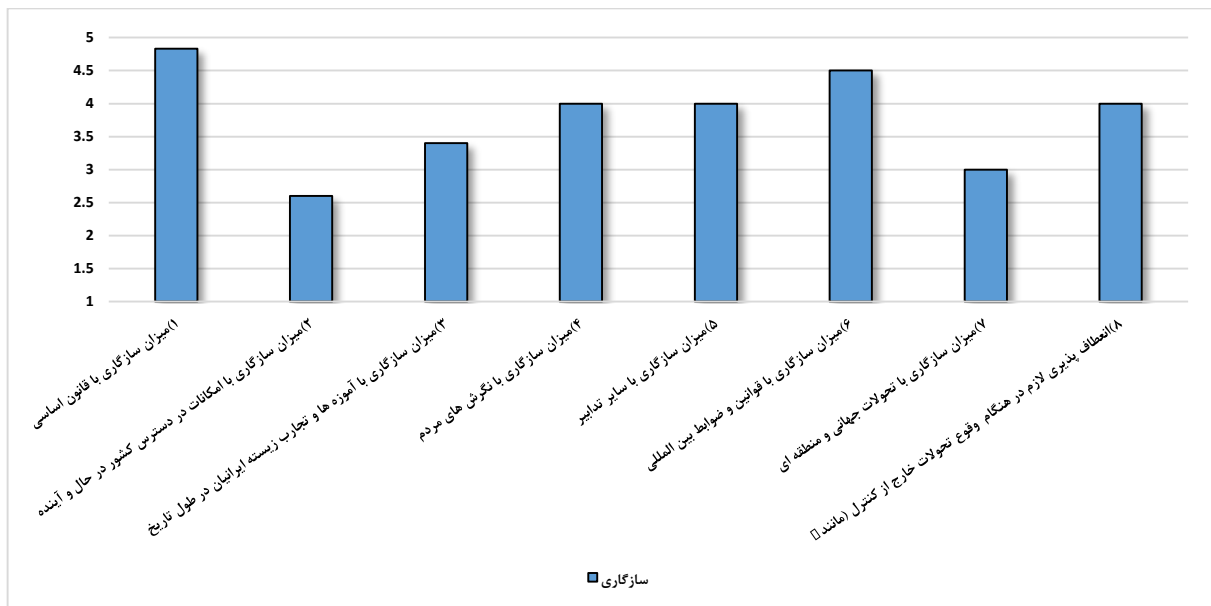
«تسهیل ورود نوآفرینان در همه عرصه‌های اقتصادی، حقوقی و ... و کاهش هزینه‌های مبادلاتی با تأکید بر اصلاح نگرش‌های شناختی، ویژگی‌های فرهنگی، قوانین و مقررات اجرایی»

توضیح:

در این تدبیر، «کارآفرین» با واژه مناسب‌تر و شایسته‌تر «نوآفرین» جایگزین شده است. همچنین در تدبیر اصلاحی ورود کارآفرینان به عرصه اقتصادی محدود نشده و شامل سایر عرصه‌های حقوقی و ... نیز شده است. به‌علاوه مفهوم جامع‌تر اصطلاح «هزینه‌های مبادلاتی» جایگزین «هزینه‌های کسب و کار» شده و درنهایت علاوه بر اصلاح قوانین و مقررات توصیه شده است که ویژگی‌های فرهنگی و نگرش‌های شناختی نیز مورد بازنگری قرار گیرند.

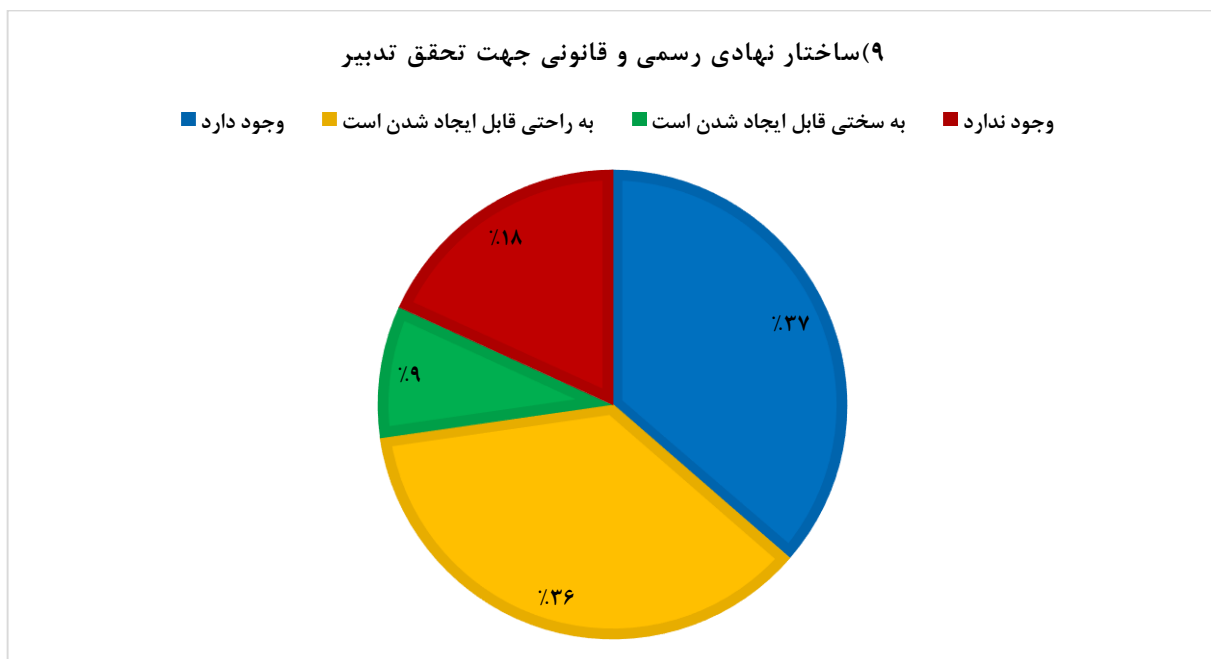
۲-۴-۲۳- تدبیر شماره (۲۳)

«تحقق عدالت در ساختار قانونی نظام بانکی با ایجاد انضباط پولی، رهایی از ربای قرضی، توزیع عادلانه خلق پول بانکی و بهره‌مندسازی عادلانه آحاد مردم جامعه از خدمات پولی»
الف) ارزیابی تحقق پذیری

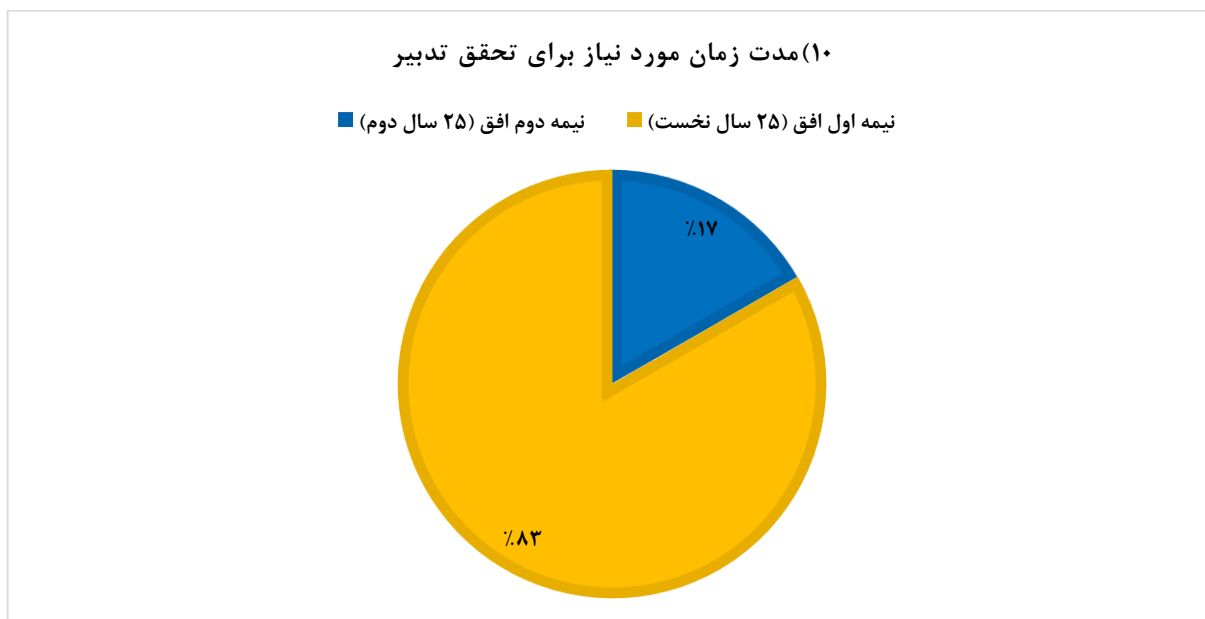
شکل ۹۵: میزان سازگاری تدبیر ۲۳

منبع: مطالعات میدانی

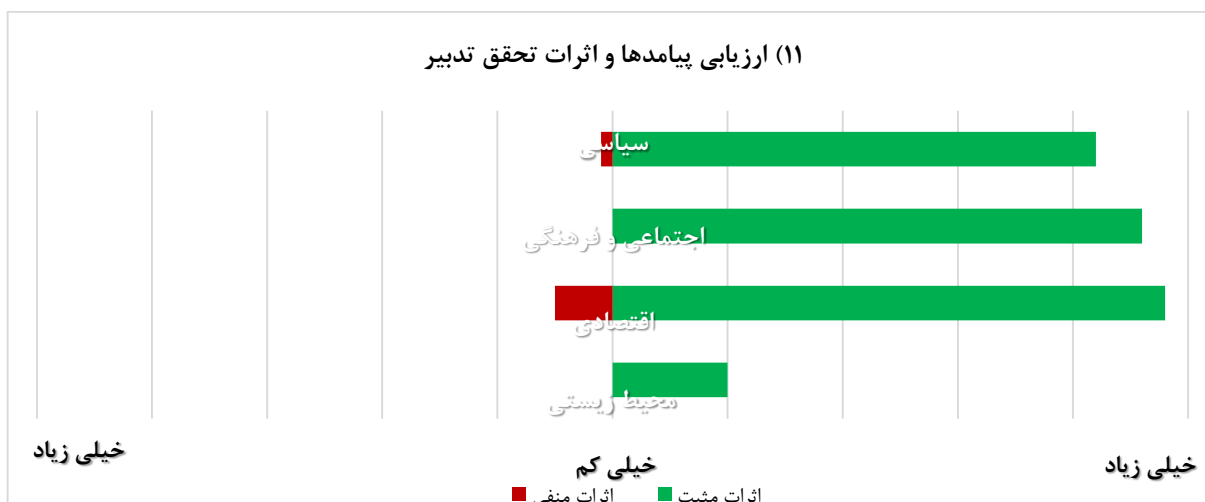

شکل ۹۶: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۲۳

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۹۷: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۲۳
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۹۸: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۲۳
منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: ایجاد نظام بانکداری متمرکز، تقویت استقلال سیاستی بانک مرکزی، بازبینی قوانین و مقررات فعلی و تدوین سازوکارهای قانونی و اختیارات لازم برای جلوگیری از تخلفات نظام بانکی در این زمینه، همگام شدن نظام فقهی و حقوقی با ضرورت‌های نظام بانکی، اصلاح سیستم بانکی موجود از طریق مدیریت صحیح منابع و مصارف بانکی، سازماندهی مطالبات معوق، تخصیص تسهیلات بانکی به بخش واقعی اقتصاد، ممانعت از سوءاستفاده ناشی از خلأهای اطلاعاتی، رفع مشکلات نگرشی در حوزه پول و بانک از طریق هم‌اندیشی متخصصان و مجریان امور و حرکت به سمت نظام بانکداری اسلامی.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۲۳) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«تحقق عدالت در ساختار قانونی نظام بانکی با ایجاد انضباط پولی، رهایی از ربای قرضی، توزیع عادلانه خلق پول بانکی و بهره‌مندسازی عادلانه آحاد مردم جامعه از خدمات پولی»

پیشنهاد:

«ایجاد رویه‌های شفاف و عادلانه در ساختارهای نظام بانکی در راستای افزایش تولید و بهره‌وری اقتصاد، با ایجاد انضباط پولی، رهایی از ربا، توزیع عادلانه عواید خلق پول بانکی و بهره‌مندسازی عادلانه گروه‌های مختلف مردم از خدمات پولی»

توضیح:

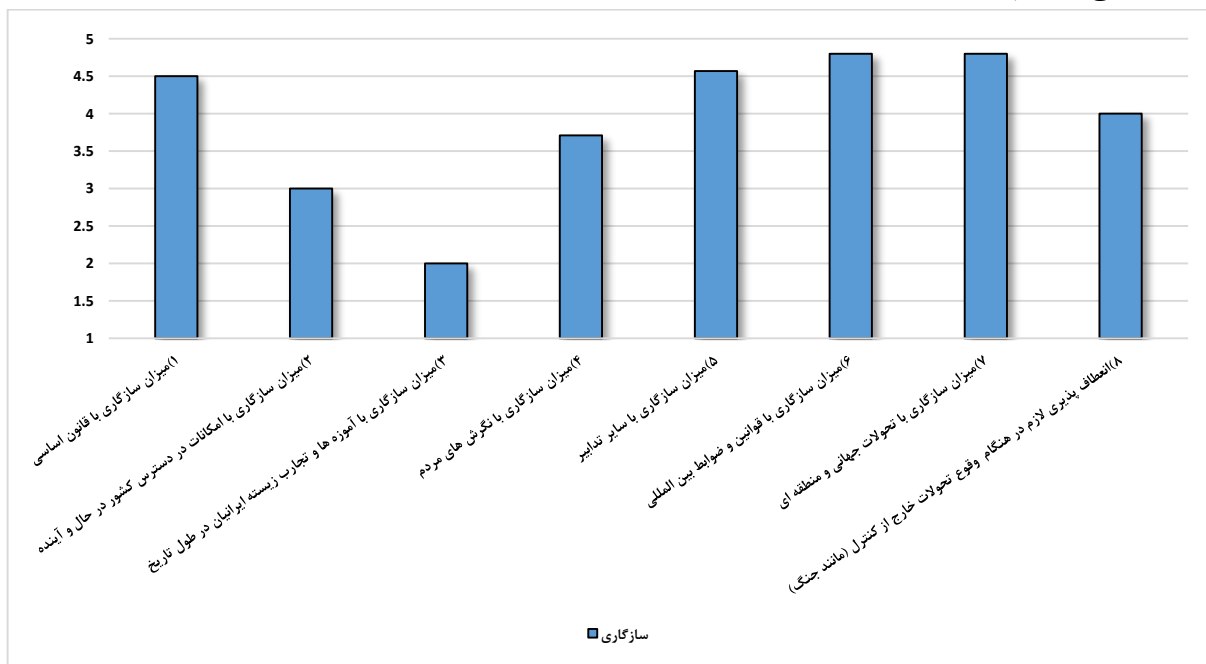
از مهم‌ترین وظایف نظام بانکی، واسطه‌گری مالی و کارآمدی نظام تجهیز و تخصیص منابع در راستای افزایش تولید و بهره‌وری اقتصاد است و معضلات نظام بانکی علاوه بر حوزه قوانین، در حوزه عملیات، اجرا و نظارت نیز است. به‌علاوه تعبیر عدالت نیازمند توضیح است و توزیع عادلانه پول (اگر به معنای برابر قلمداد شود)، به جهت ایجاد عدم توازن در بخش پول و بخش واقعی اقتصاد مورد تردید است.

درمجموع از آنجایی که بسیاری از مشکلات موجود در پیشبرد اهدافی چون عدالت در نظام بانکی، مرتبط با حوزه‌های دیگر نظام بانکی، به‌ویژه در نحوه اجرا و پیاده‌سازی عملیات نظام بانکی است، لذا برای تحقق عدالت در نظام بانکی نباید به‌طور خاص به حوزه قوانین متمرکز شد، بلکه باید به تمام بخش‌ها به‌عنوان یک مجموعه نگاه شود. در این تدبیر نیز «رویه‌های شفاف و عادلانه» از لحاظ اهمیت جایگزین عدالت شده است.

۲-۴-۲۴- تدبیر شماره (۲۴)

«استقلال بودجه دولت از درآمدهای حاصل از بهره‌برداری از منابع طبیعی و ثروت‌های عمومی و انتقال این درآمدها به مردم با تأمین عدالت بین نسلی»

الف) ارزیابی تحقق‌پذیری

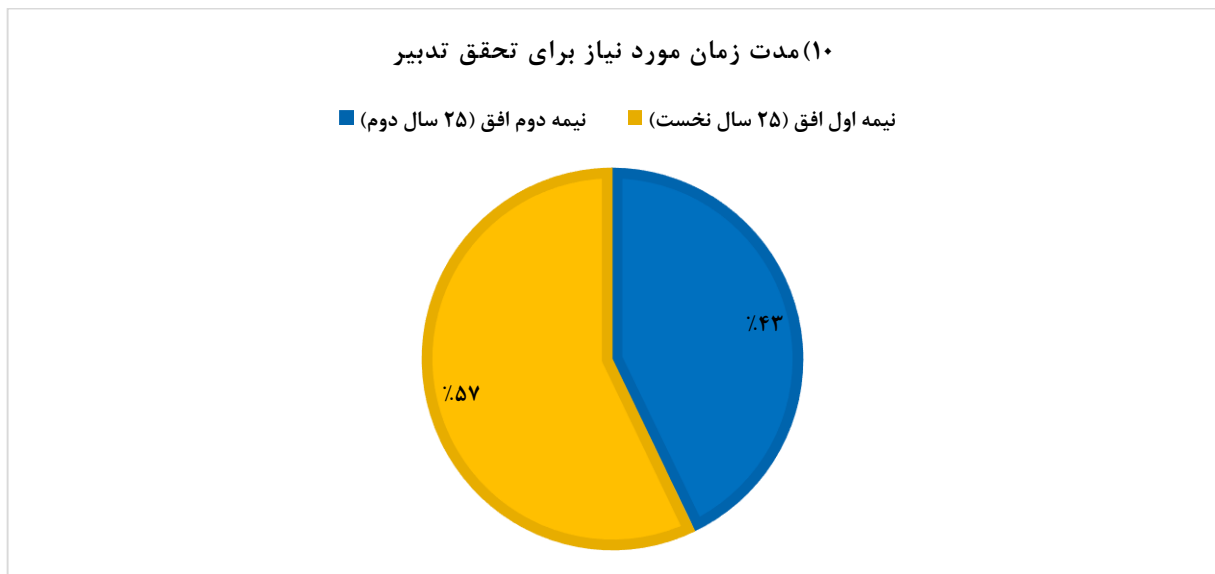
شکل ۹۹: میزان سازگاری تدبیر ۲۴

منبع: مطالعات میدانی

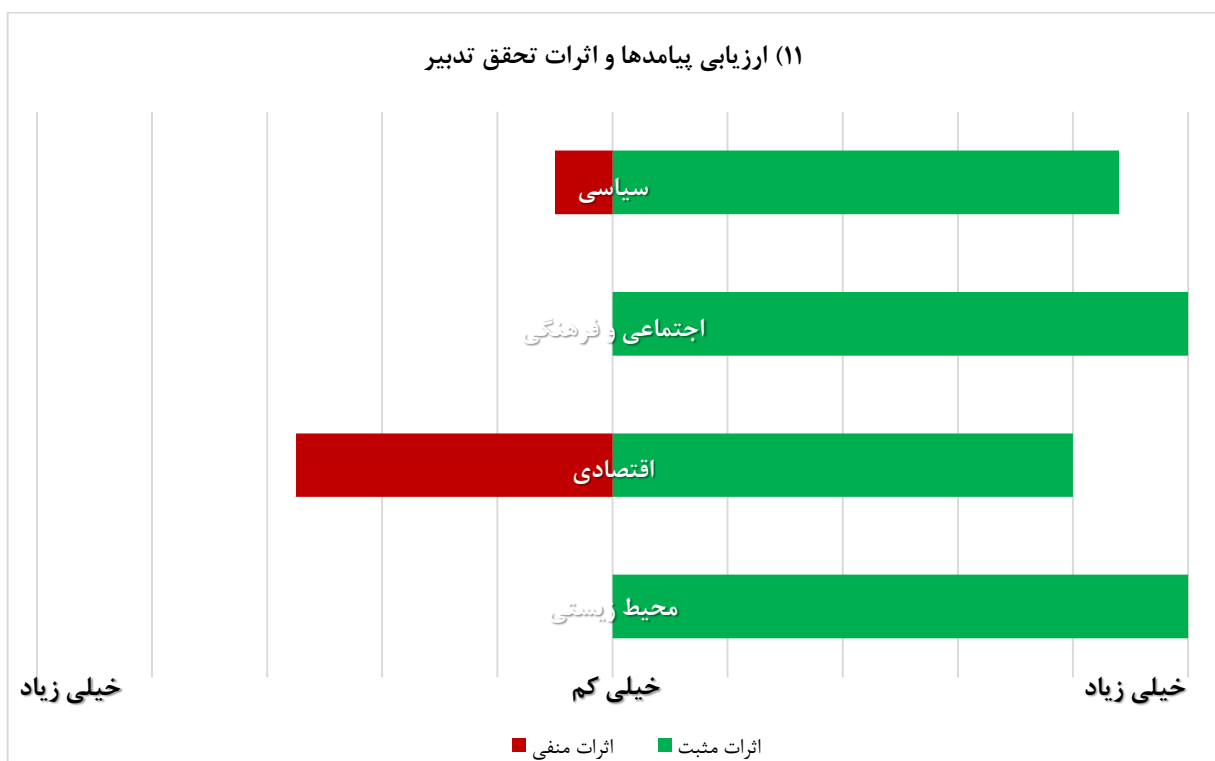

شکل ۱۰۰: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۲۴

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۰۱: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۲۴
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۰۲: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۲۴
منبع: مطالعات میدانی

پیش نیازهای تحقق تدبیر: همکاری کلیه نهادها، سیاستگذاران و تصمیم گیران، اصلاح قوانین و مقررات موجود، تسهیل و رفع موانع موجود در خصوص تولید، صادرات و ...

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۲۴) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«استقلال بودجه دولت از درآمدهای حاصل از بهره‌برداری از منابع طبیعی و ثروت‌های عمومی و انتقال این درآمدها به مردم با تأمین عدالت بین نسلی»

پیشنهاد:

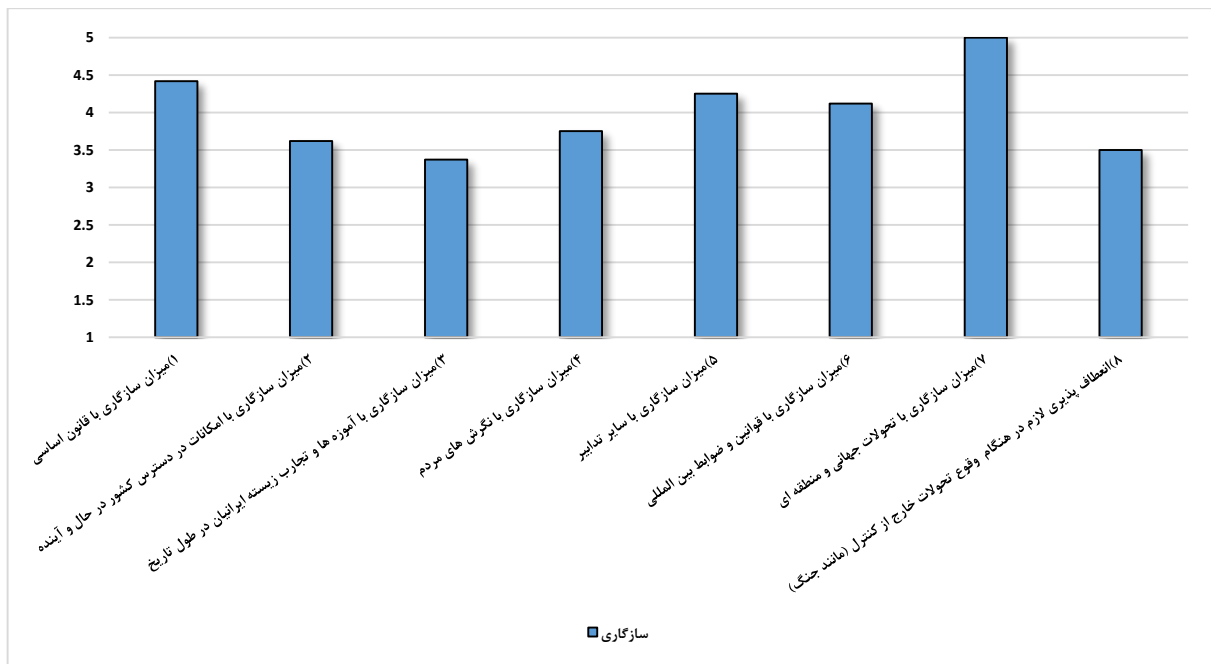
«استقلال بودجه دولت از درآمدهای حاصل از بهره‌برداری از منابع طبیعی و ثروت‌های عمومی و تأمین عدالت بین نسلی»

توضیح:

در این تدبیر «انتقال این درآمدها به مردم» حذف شده است، زیرا انتقال درآمدها به مردم تابعی از وجود زیرساخت‌های لازم، توان جذب و رقابت اقتصاد، بهره‌وری کل اقتصاد، نرخ رجحان زمانی است. عدالت همواره در حوزه‌های گوناگون به صورت مسئله‌ای اساسی مورد توجه بوده است و در ادبیات توسعه اقتصادی نیز این مقوله نفیاً و اثباتاً اهمیت داشته و داستان سازگاری و نیز ناهمخوانی آن با توسعه اقتصادی بخش قابل توجهی از ادبیات توسعه را در سده اخیر به خود اختصاص داده است. این وضعیت به نسل‌های دیگر نیز سرایت کرده و مسئله عدالت از درون یک نسل به عدالت بین نسل‌ها کشیده شده است. از این رو، عدالت بین نسلی با توجه به محور این تدبیر و طرح موضوع بهره‌برداری از منابع طبیعی مورد تأکید واقع شده است. لازم به توضیح است که منظور از منابع طبیعی، تعریف رایج در علم محیط‌زیست (مراتع، جنگل‌ها و ...) نیست و مواردی مثل نفت، معادن و ... را شامل می‌شود.

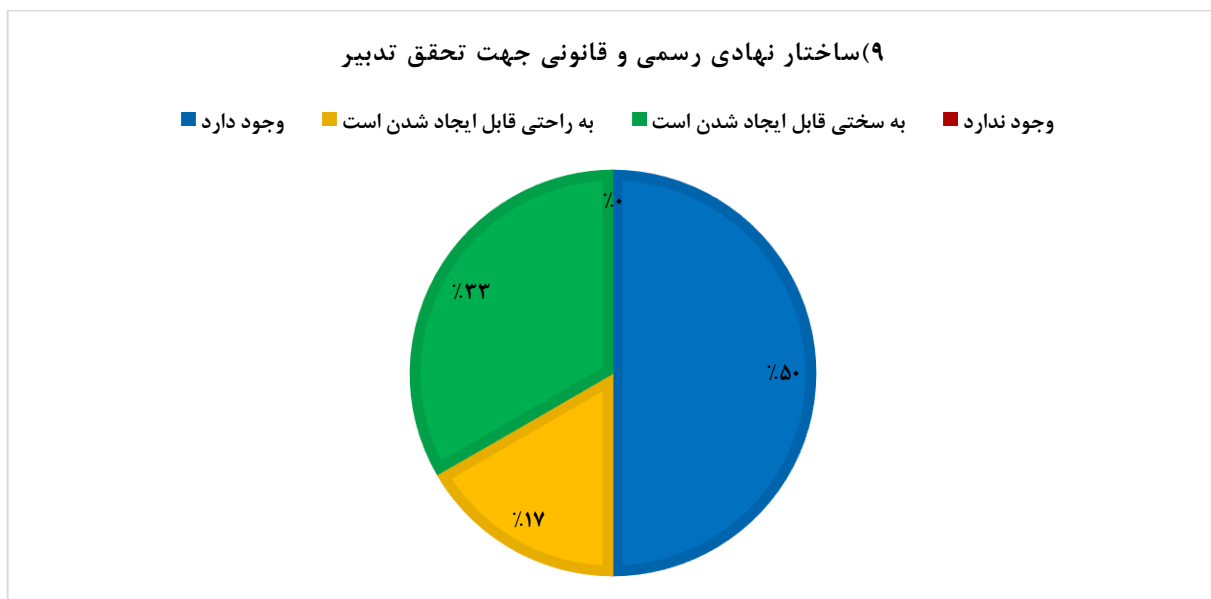
۲-۴-۲۵- تدبیر شماره (۲۵)

«توقف خام‌فروشی منابع طبیعی ظرف ۱۵ سال از زمان شروع اجرای الگو و جایگزینی آن با زنجیره پیش‌رونده تولید ارزش افزوده ملی در داخل و خارج کشور»
الف) ارزیابی تحقق‌پذیری

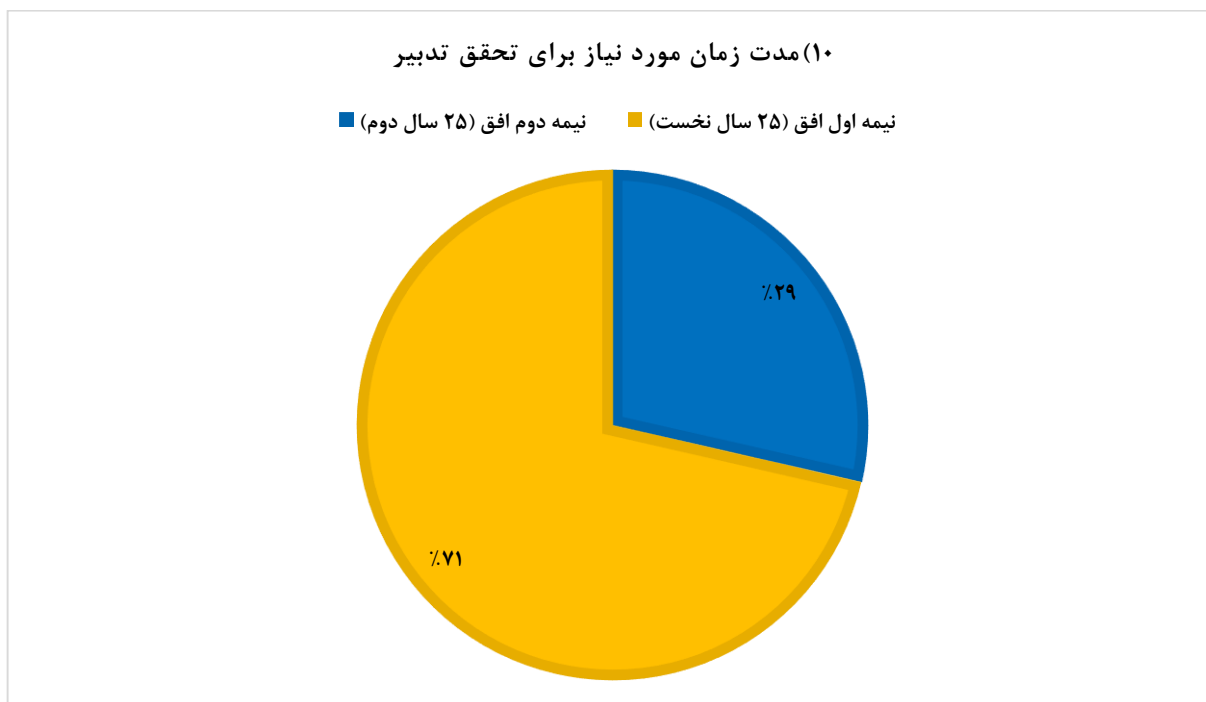
شکل ۱۰۳: میزان سازگاری تدبیر ۲۵

منبع: مطالعات میدانی

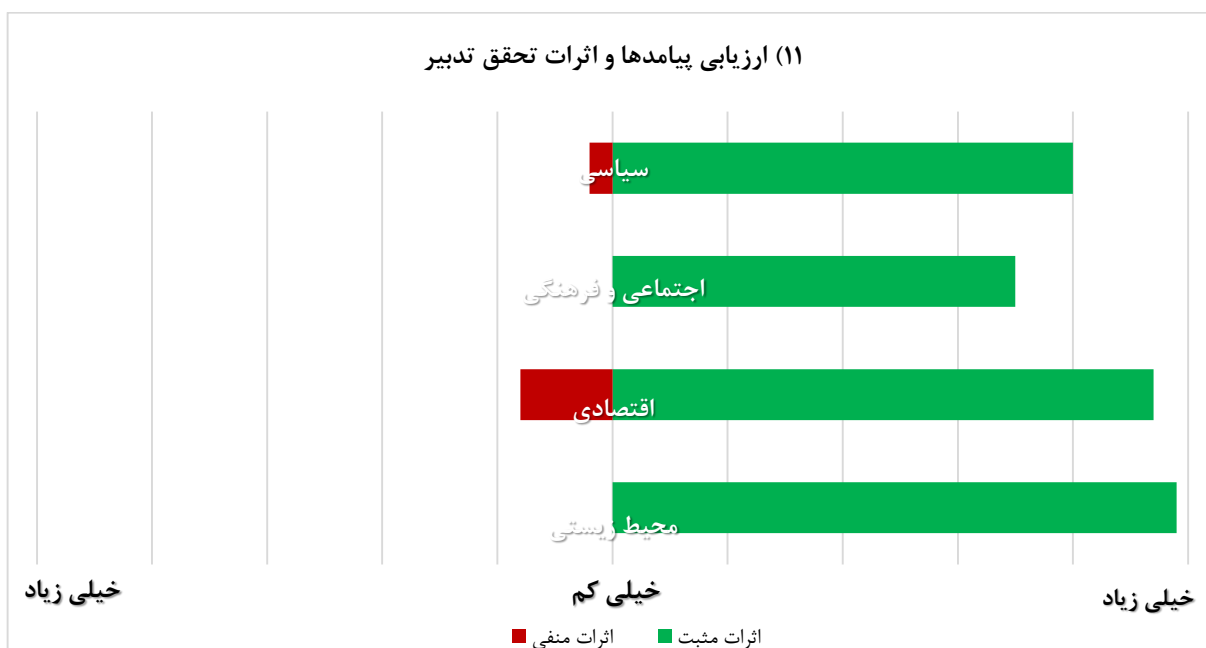

شکل ۱۰۴: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۲۵

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۰۵: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۲۵
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۰۶: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۲۵
منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: افزایش بهره‌وری در تمام ابعاد تولید، ایجاد زیرساخت‌های صنعتی، نهادهای توسعه تکنولوژی و تعامل و بازاریابی به‌منظور کسب بازارهای جدید.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۲۵) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«توقف خام‌فروشی منابع طبیعی ظرف ۱۵ سال از زمان شروع اجرای الگو و جایگزینی آن با زنجیره پیش‌رونده تولید ارزش افزوده ملی در داخل و خارج کشور»

پیشنهاد:

«کاهش تدریجی خام‌فروشی منابع طبیعی، بر اساس اصول کارایی و جایگزینی آن با زنجیره پیش‌رونده تولید ارزش افزوده ملی در داخل و خارج کشور»

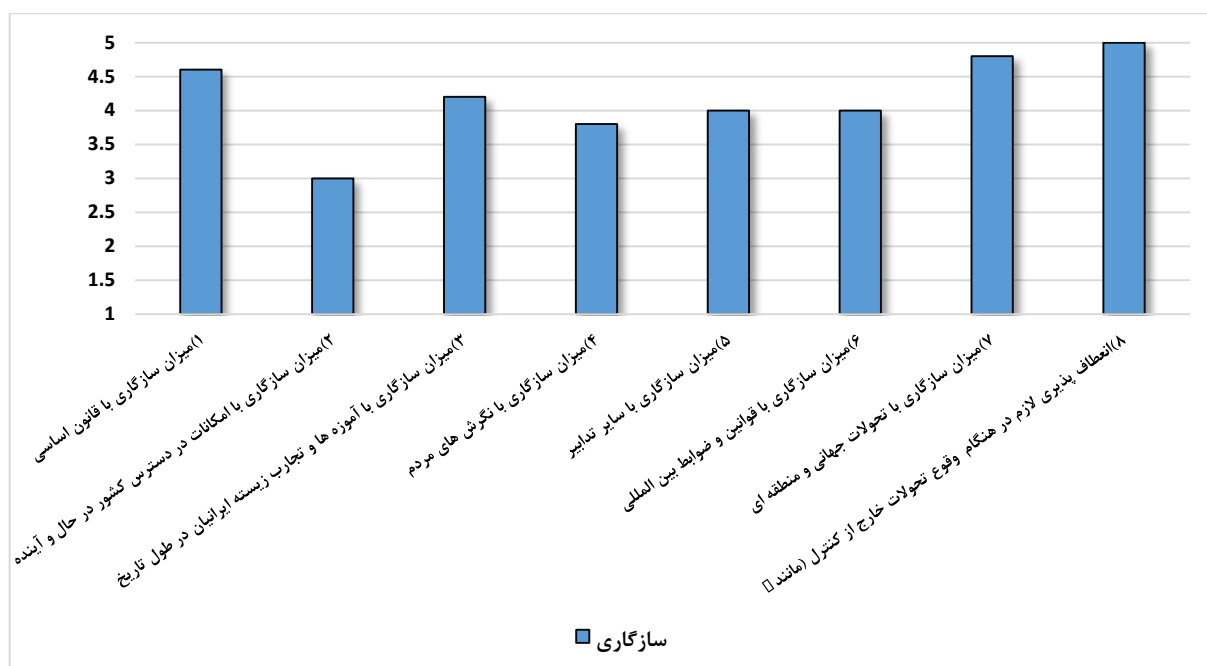
توضیح:

در بخش ابتدایی تدبیر توقف خام‌فروشی به کاهش تدریجی آن تبدیل شده است. از آنجاکه با بروز تحولات تکنولوژیک، وابستگی به نفت در حال کم شدن است، توقف فروش نفت خام، نیازمند پالایش و توسعه پالایشگاه‌هایی با تکنولوژی بالا و نیز در نظر گرفتن بازار محصولات پالایشی است. البته با در نظر گرفتن محدودیت‌های ایران در دسترسی به فناوری‌های نوین و حجم سرمایه‌گذاری مورد نیاز، تحقق این هدف در کوتاه‌مدت، مشکل به نظر می‌رسد. همچنین با توجه به اینکه بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته، همچنان به صادرات نفت خام و موارد مشابه نیز اقدام می‌کنند، لاجرم باید ضمن افزایش بهره‌وری در تمام ابعاد تولید، سبد بهینه‌ای از صادرات مواد خام و تولید ارزش افزوده را در نظر گرفت. از همین رو، واژه کاهش تدریجی خام‌فروشی مناسب‌تر به نظر می‌رسد. در بخش دوم تدبیر نیز استفاده از اصول کارایی به‌عنوان پایه و اساسی برای کاهش تدریجی خام‌فروشی منابع طبیعی، لحاظ شد.

لازم به توضیح است که منظور از منابع طبیعی، تعریف رایج در علم محیط‌زیست (مراتع، جنگل‌ها و ...) نیست و مواردی مثل نفت، معادن و ... را شامل می‌شود.

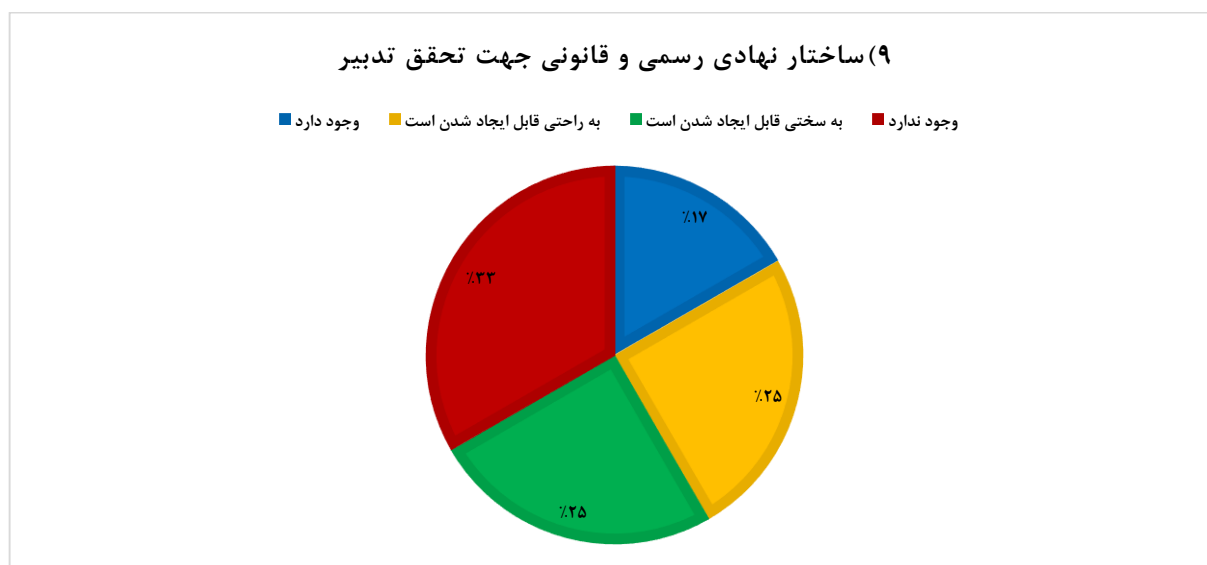
۲-۴-۲۶- تدبیر شماره (۲۶)

«مصون‌سازی و تقویت فرآیندها، سیاست‌ها، تصمیمات و نهادهای اقتصادی در مقابل تکانه‌های سیاسی-اقتصادی هدفمند و غیرهدفمند برونزا»
الف) ارزیابی تحقق‌پذیری

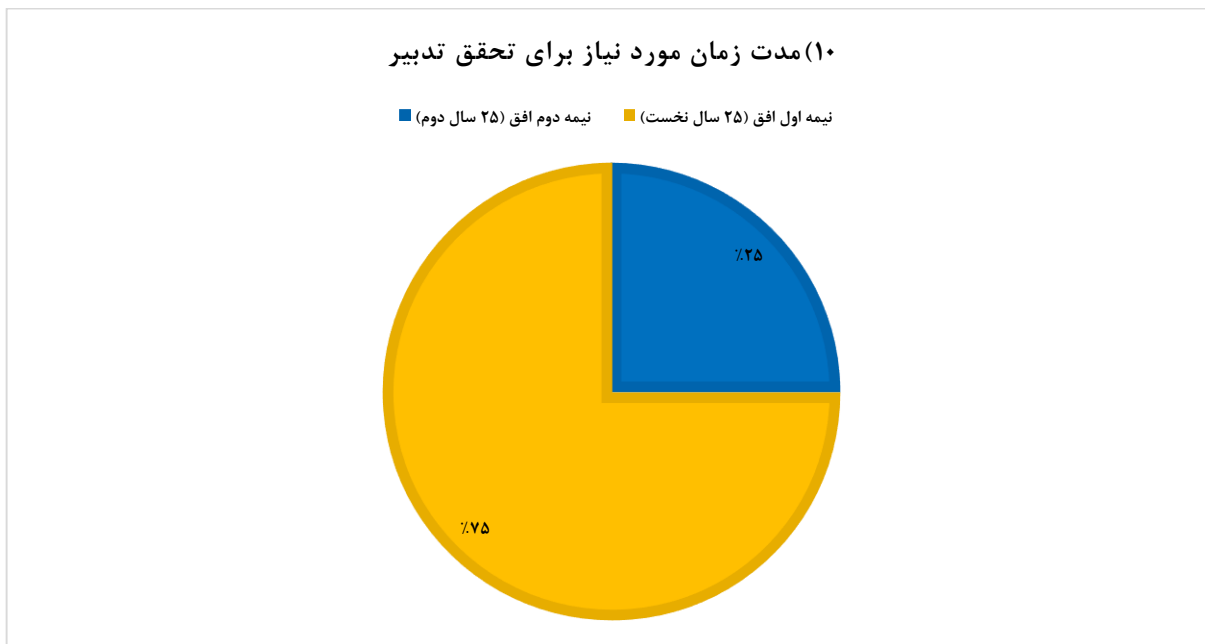
شکل ۱۰۷: میزان سازگاری تدبیر ۲۶

منبع: مطالعات میدانی

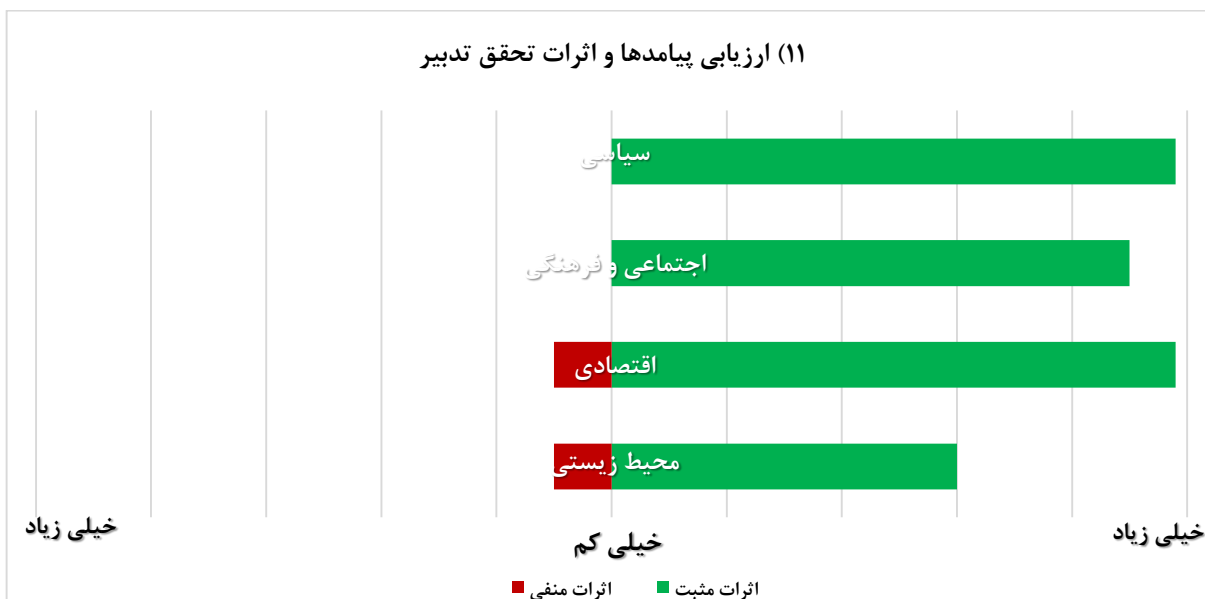

شکل ۱۰۸: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۲۶

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۰۹: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۲۶
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۱۰: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۲۶
منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: بازخوانی مجموعه اقدامات دستگاه‌های اجرایی و آسیب‌شناسی فعالیت‌های صورت گرفته در مسیر تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، کاهش بوروکراسی اداری، ارتقاء مقاومت‌پذیری و تاب‌آوری بخش‌های اقتصادی، اتخاذ سیاست‌های اقتصادی هماهنگ و یا دنبال‌کننده رونق اقتصادی از سوی دولت و دیگر نهادها.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی
تدبیر شماره (۲۶) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:
«مصون‌سازی و تقویت فرایندها، سیاست‌ها، تصمیمات و نهادهای اقتصادی در مقابل تکانه‌های سیاسی-اقتصادی
هدفمند و غیرهدفمند برونزا»

پیشنهاد:

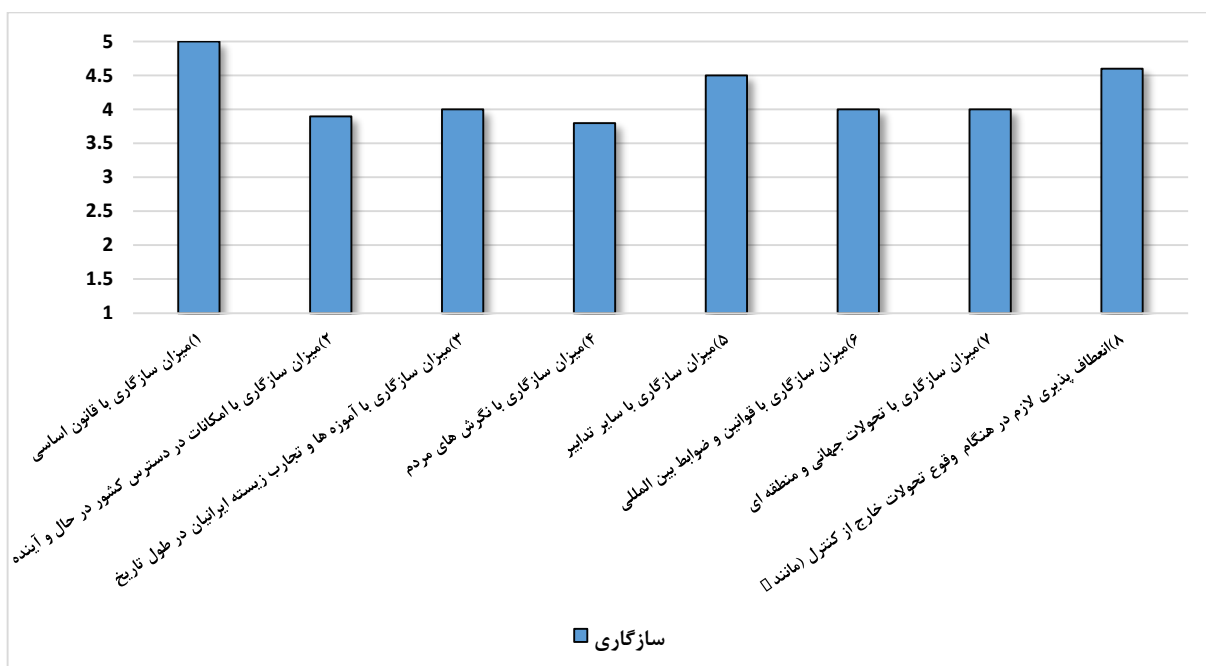
«بیشینه‌سازی تاب‌آوری فرآیندها، سیاست‌ها، تصمیمات و نهادهای اقتصادی در مقابل تکانه‌های سیاسی-
اقتصادی»

توضیح:

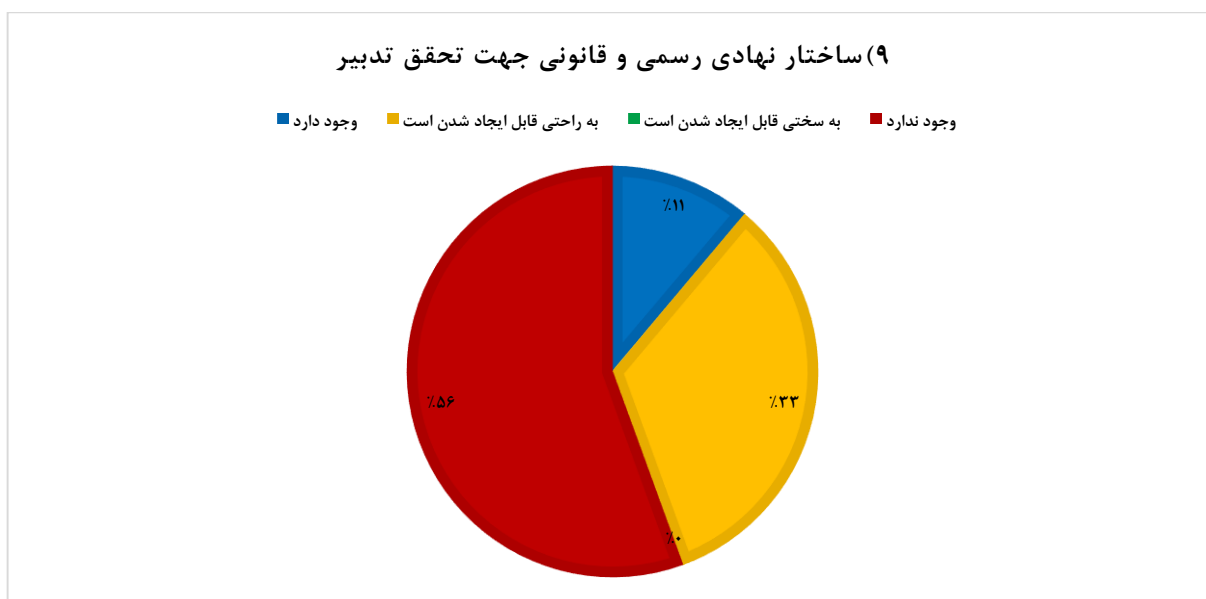
اتخاذ سیاست‌های اقتصادی هماهنگ یا دنبال کننده رونق اقتصادی و عدم اتخاذ تصمیمات موازی و معارض
نیازمند شناسایی تکانه‌ها و اتخاذ سیاست و تصمیم متناسب با آن است. استفاده از مفهوم مصون‌سازی برای
فرایندها مناسب نیست، چراکه فرایندها و سیاست‌ها را نمی‌توان مصون کرد بلکه می‌توان تاب‌آوری فرایندها،
سیاست‌ها و ... را ارتقاء داد. به همین منظور، مفاهیم مصون‌سازی و تقویت حذف و بیشینه‌سازی تاب‌آوری با
توجه به محدودیت‌های اقتصادی، فنی، اجتماعی و سیاسی جایگزین شده است.

۲-۴-۲۷- تدبیر شماره (۲۷)

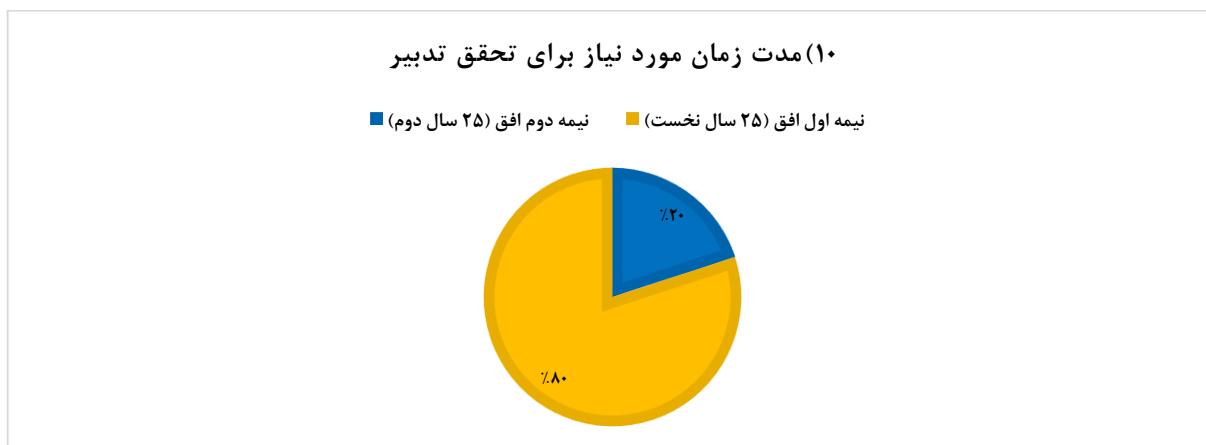
«توسعه فعالیت‌های زیربنایی، اقتصادی و اجتماعی و مصرف آب، انرژی و سایر منابع حیاتی متناسب با ظرفیت، حقوق و اخلاق زیستی»
الف) ارزیابی تحقق‌پذیری

شکل ۱۱۱: میزان سازگاری تدبیر ۲۷
منبع: مطالعات میدانی

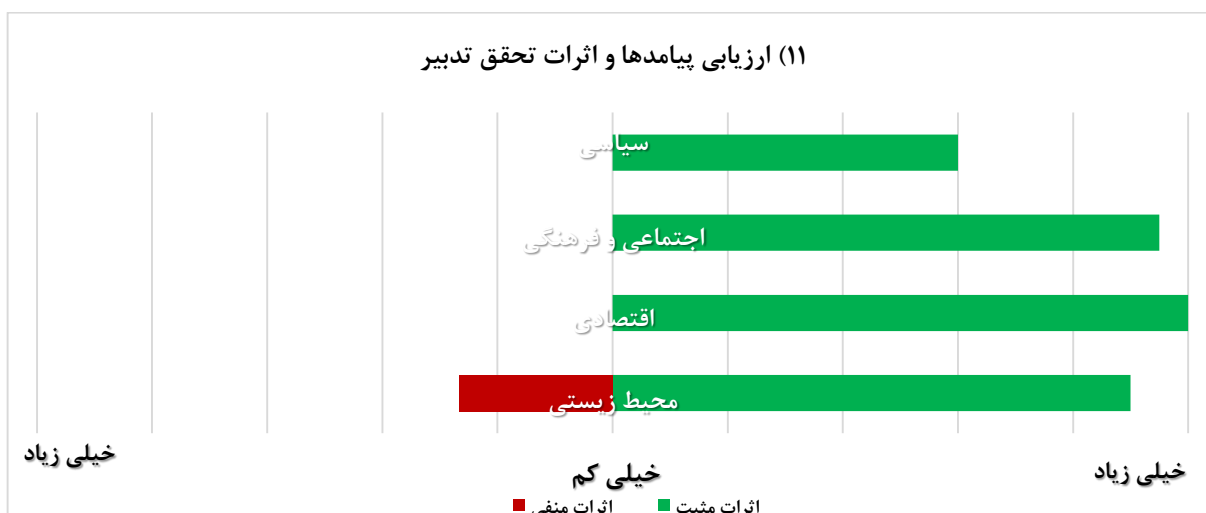

شکل ۱۱۲: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۲۷
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۱۳: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۲۷

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۱۴: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۲۷

منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: همکاری و مشارکت کلیه نهادهای تصمیم‌گیر و سیاستگذار و فرهنگ‌سازی توسط نهادهایی مانند صدا و سیما در سطح جامعه، تعیین ابزارها، برنامه‌ها، پروژه‌های عملیاتی و نیز مدت‌زمان مورد نیاز برای اجرایی شدن پروژه‌ها، بهبود و آرامش فضای کسب‌وکار و محیط کلان اقتصادی کشور، ایجاد ساز و کارهای محلی مؤثر، به‌ویژه برای مناطق روستایی کشور، شناسایی ظرفیت‌های بالقوه در مناطق مختلف کشور با در نظر گرفتن ملاحظات آمایش سرزمین و توسعه فعالیت‌های دارای اولویت، شناخت کامل وضعیت کنونی و تعیین دقیق وضعیت مطلوب آن، هدف‌گذاری‌های هر بخش و زیربخش، اجرای سند ملی آمایش سرزمین، ترویج آموزش پایه‌ای متناسب با حقوق و اخلاق زیستی، نظارت و پایش دقیق تحولات توسعه در مقیاس‌های مختلف ملی، منطقه‌ای و محلی.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۲۷) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«توسعه فعالیت‌های زیربنایی، اقتصادی و اجتماعی و مصرف آب، انرژی و سایر منابع حیاتی متناسب با ظرفیت، حقوق و اخلاق زیستی»

پیشنهاد:

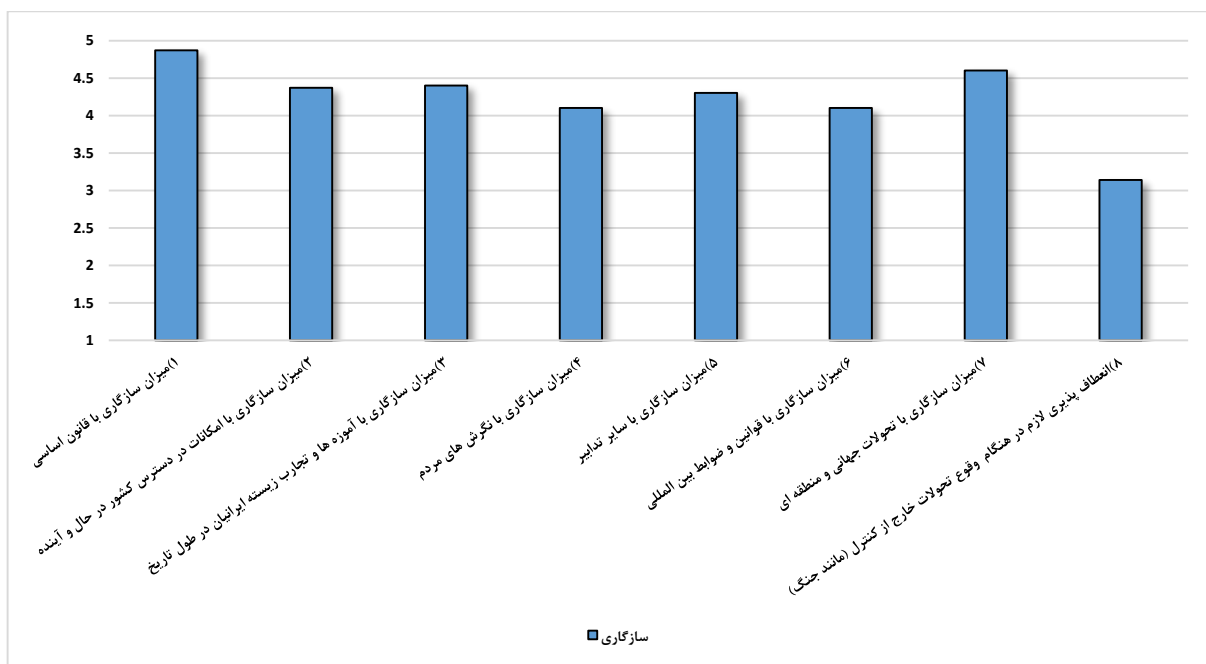
«مصرف بهینه آب، انرژی و سایر منابع حیاتی متناسب با حقوق و اخلاق زیستی»

توضیح:

در این تدبیر سعی بر تدقیق و تأکید مفاهیم اصلی صورت پذیرفته است. با توجه به اینکه به تناسب توسعه با ظرفیت ذیل مفهوم توسعه متوازن (که تناسب منابع و مصارف و همین‌طور مفهوم توسعه متناسب با توان اکولوژیک مدنظر است) در تدابیر دیگر مرتبط با آمایش سرزمین اشاره شده است، لذا مفهوم ظرفیت از این تدبیر حذف شده است. لازم به توضیح است که شناسایی ظرفیت‌های بالقوه در مناطق مختلف کشور با در نظر گرفتن ملاحظات آمایش سرزمین و توسعه فعالیت‌های دارای اولویت باید انجام شود و کاهش اثرات منفی زیست‌محیطی فعالیت‌های اقتصادی در تمامی فعالیت‌های توسعه‌ای مد نظر قرار گیرد. از آنجایی که توسعه فعالیت‌های زیربنایی، اقتصادی و اجتماعی در تدابیر مرتبط با آمایش سرزمین آمده است این مفاهیم با تدبیر متناظر ادغام و تلفیق شده و از این تدبیر حذف شده است.

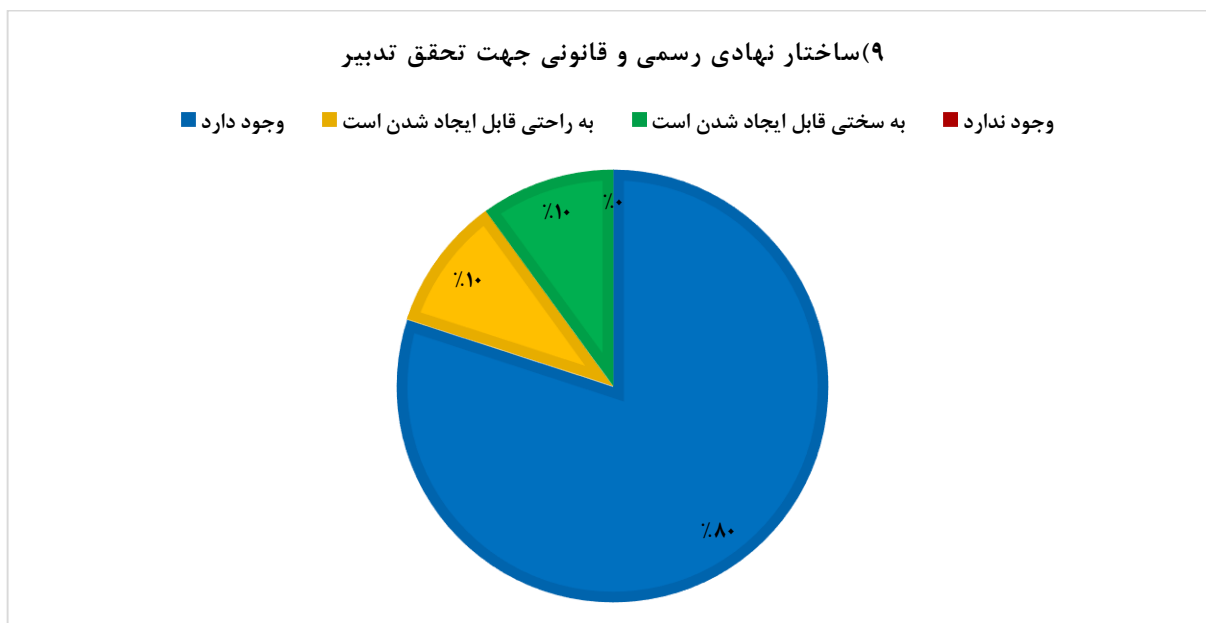
۲-۴-۲۸- تدبیر شماره (۲۸)

«حفظ حقوق مالکیت عمومی بر منابع طبیعی و ثروت‌های ملی همراه با رعایت ملاحظات صیانتی، زیست‌محیطی و بین‌نسلی در بهره‌برداری از آن‌ها»
الف) ارزیابی تحقق‌پذیری

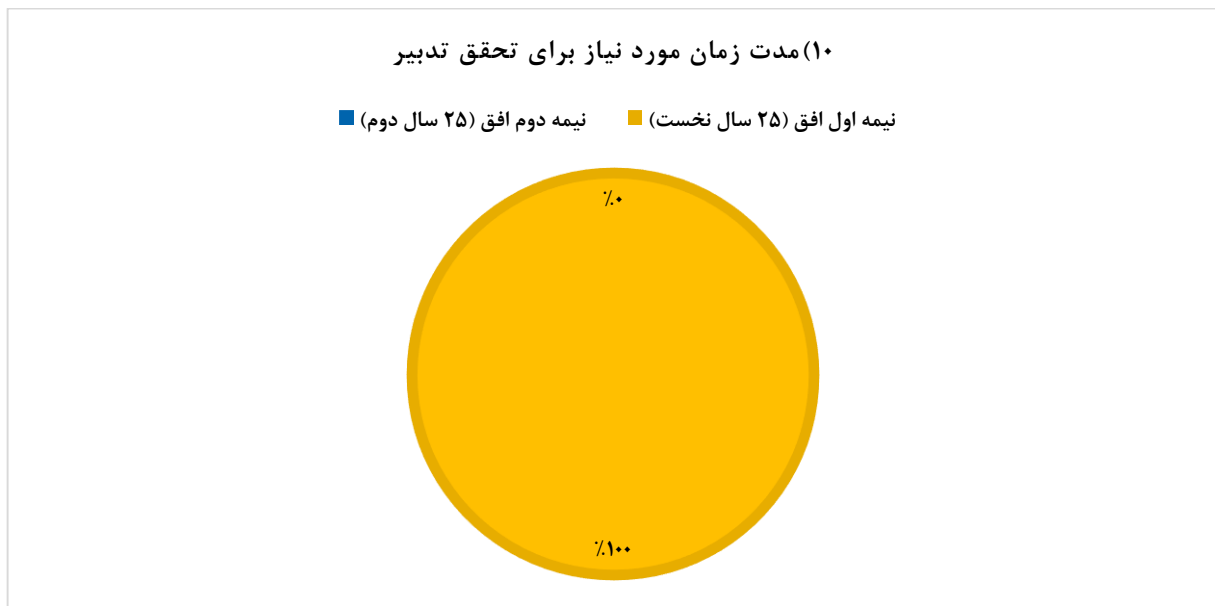
شکل ۱۱۵: میزان سازگاری تدبیر ۲۸

منبع: مطالعات میدانی

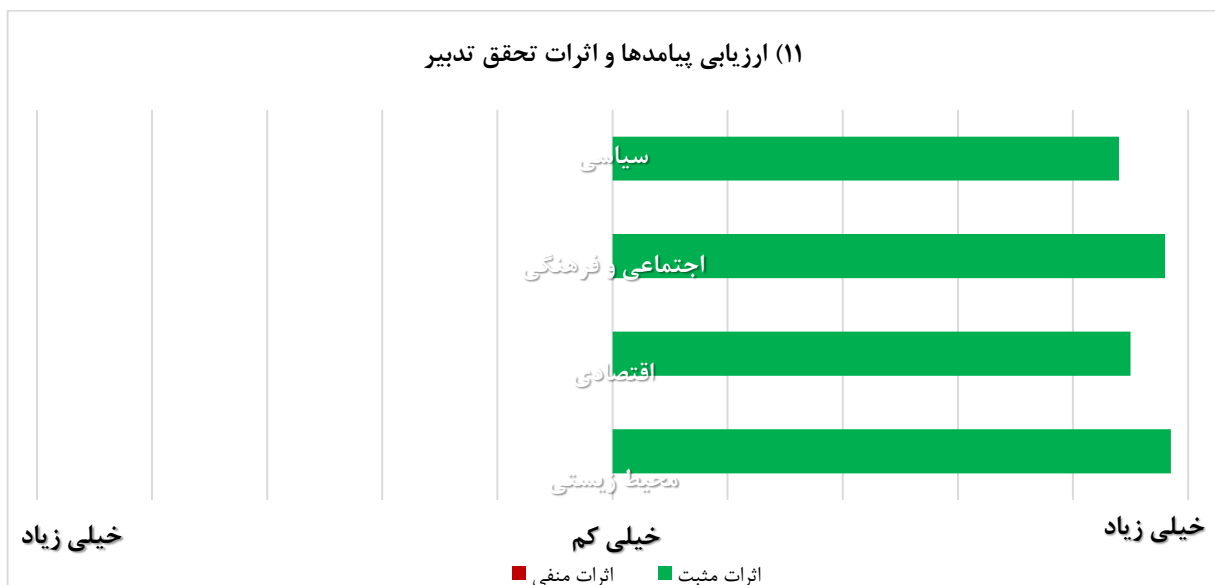

شکل ۱۱۶: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۲۸

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۱۷: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۲۸
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۱۸: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۲۸
منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: اجرای کامل نظام ملی کاداستر جامع در کشور، شناسایی کمبودها، نقایص و در برخی از موارد ابهامات در برخی از قوانین موجود، رایزنی با نهادهای حقوقی و قانونگذار جهت برطرف کردن نقایص، تعیین ابزارها، برنامه‌ها و نیز مدت‌زمان مورد نیاز برای اجرایی شدن اصلاحات، ایجاد تشکلهای مناسب در بهره‌برداری از منابع طبیعی همراه با ارتقاء سطح آگاهی مردم محلی در صیانت از منابع طبیعی.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی
تدبیر شماره (۲۸) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:
«حفظ حقوق مالکیت عمومی بر منابع طبیعی و ثروت‌های ملی همراه با رعایت ملاحظات صیانتی، زیست‌محیطی و بین‌نسلی در بهره‌برداری از آن‌ها»

پیشنهاد:

«اصلاح نظام ثبت املاک و مدیریت یکپارچه تمامی اطلاعات مکانی و حقوقی زمین در راستای توسعه ثبت رسمی و حفظ حقوق مالکیت‌های عمومی و خصوصی کشور مبتنی بر نظام ملی کاداستر مدرن و همراه با ملاحظات صیانتی، محیط زیستی و بین‌نسلی در بهره‌برداری از آن‌ها»

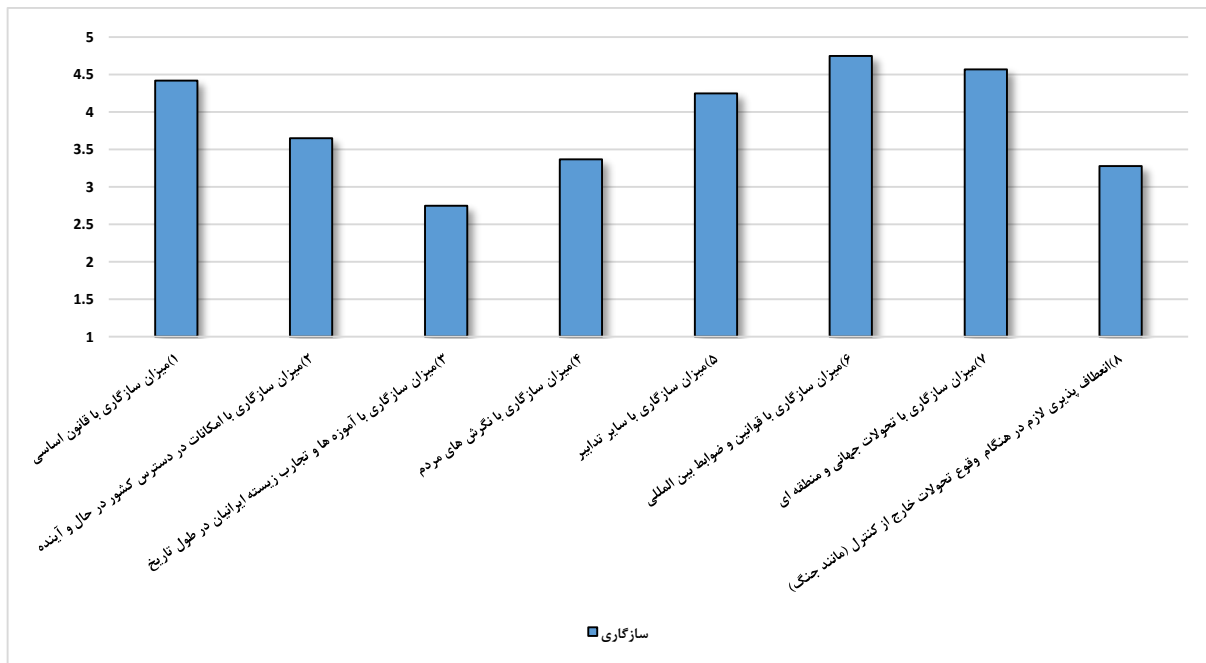
توضیح:

حفظ حقوق مالکیت عمومی بدون توجه به اصلاح نظام ثبت املاک و مدیریت یکپارچه تمامی اطلاعات مکانی و حقوقی زمین امکان‌پذیر نیست. لذا در ابتدای تدبیر این مفهوم اضافه شده است. علاوه بر این، مالکیت خصوصی هم می‌تواند به مالکیت عمومی اضافه شود.

۲-۴-۲۹- تدبیر شماره (۲۹)

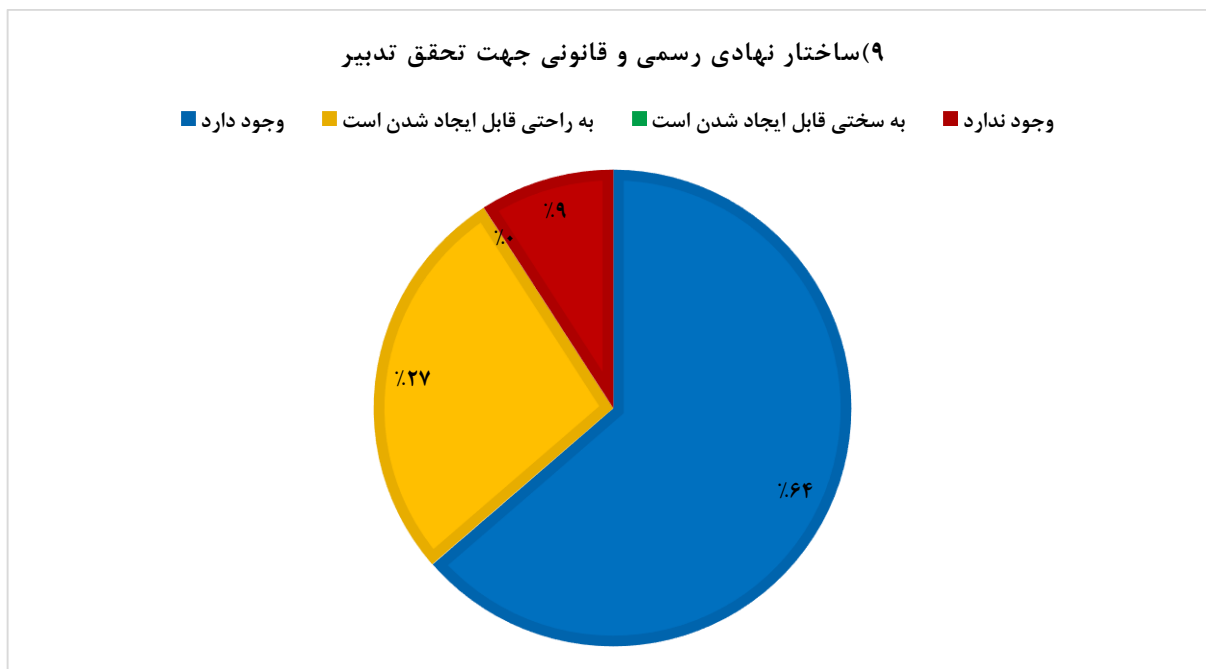
«کاهش شدت مصرف انرژی و متناسب سازی سهم تولید و مصرف انرژی از منابع انرژی پاک»

الف) ارزیابی تحقق پذیری

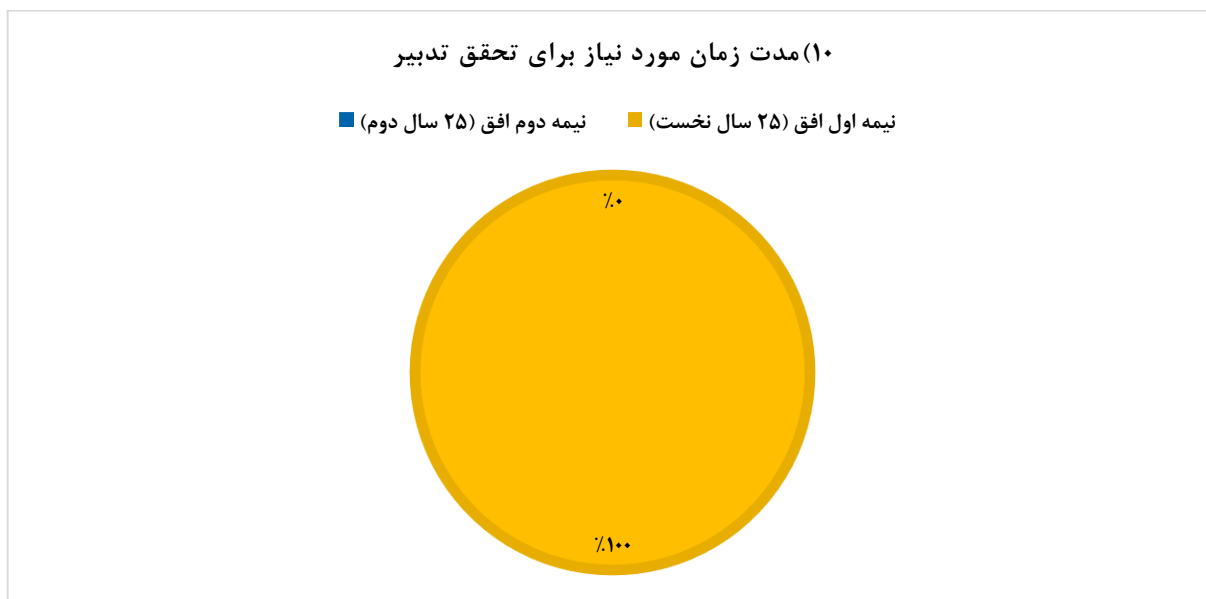
شکل ۱۱۹: میزان سازگاری تدبیر ۲۹

منبع: مطالعات میدانی

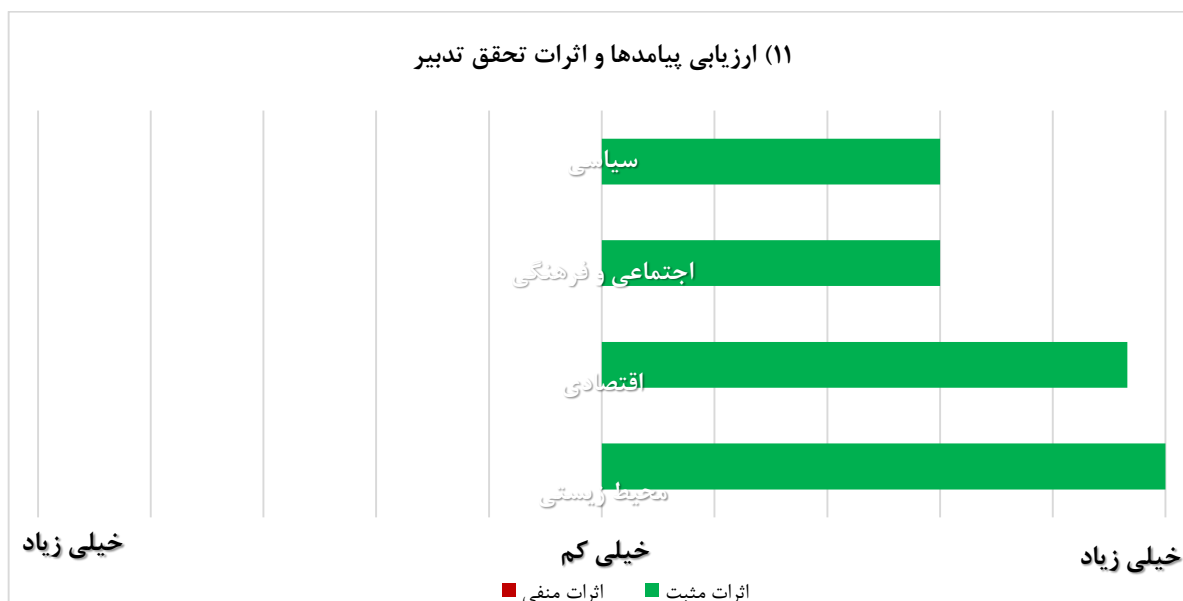

شکل ۱۲۰: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۲۹

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۲۱: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۲۹
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۲۲: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۲۹
منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: اجرای کامل قوانین و مقررات موجود در حوزه انرژی توسط دستگاه‌های مرتبط، تأمین مالی، تجهیزات، دانش فنی، عزم ملی و همکاری و مشارکت گسترده دستگاه‌ها و سازمان‌های مختلف، شناخت کامل وضعیت کنونی و تعیین دقیق وضعیت مطلوب آن، تدوین استانداردها و معیارهای مصرف انرژی، فعالیت‌های آموزشی و آگاه‌سازی.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۲۹) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«کاهش شدت مصرف انرژی و متناسب‌سازی سهم تولید و مصرف انرژی از منابع انرژی پاک»

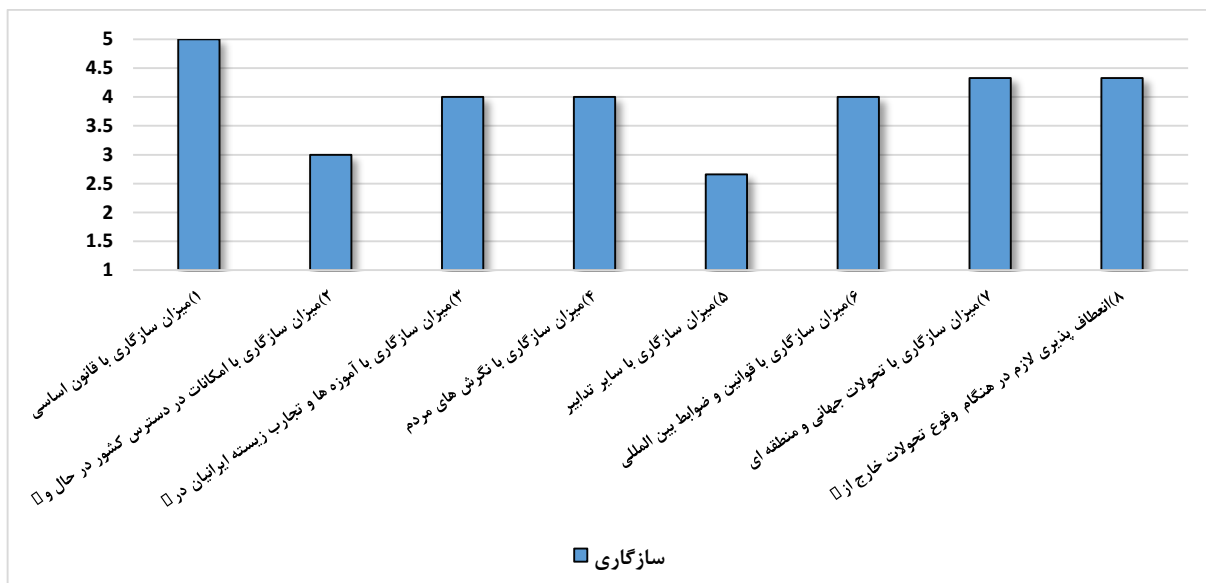
پیشنهاد:

«ارتقاء بهره‌وری انرژی و ایجاد تحول در سبد انرژی اولیه بر اساس معیارهای اقتصادی، محیط زیستی و مقبولیت

اجتماعی»

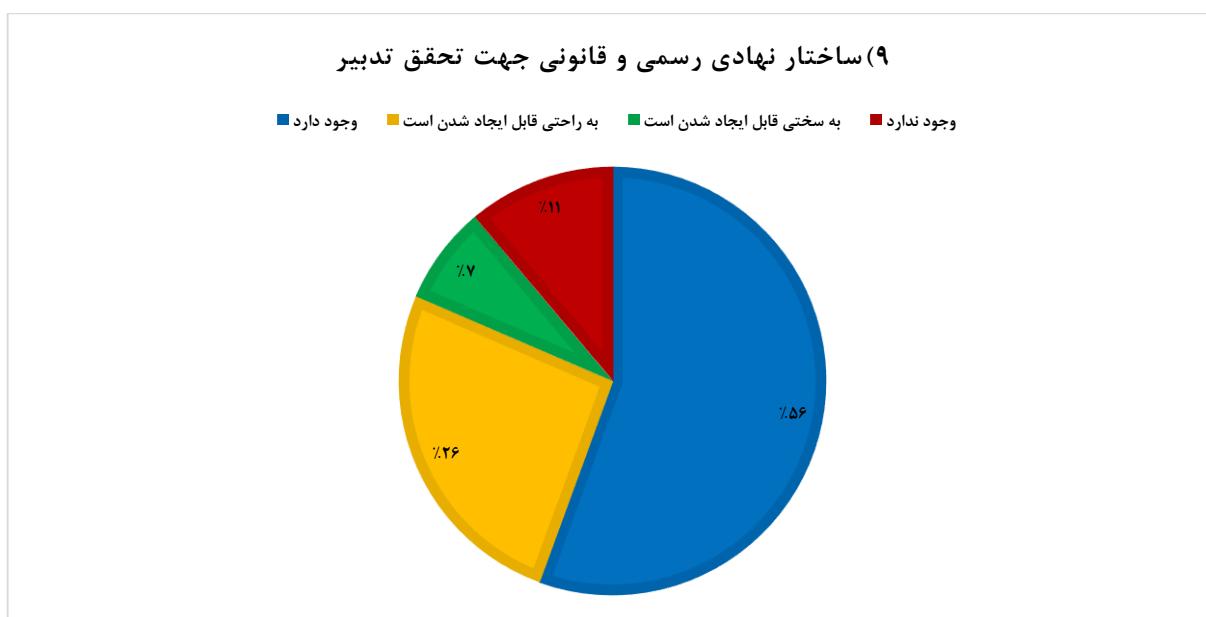
۲-۴-۳۰- تدبیر شماره (۳۰)

«بسترسازی برای استقرار متعادل جمعیت و توازن منطقه‌ای در پهنه سرزمین بر مبنای آمایش ملی و تخصیص امکانات و تسهیل و تشویق سرمایه‌گذاری در بخش‌های اقتصادی و فرهنگی مناطق مختلف و توانمندسازی مناطق محروم با توجه به استعدادهای سرزمینی»
الف) ارزیابی تحقق‌پذیری

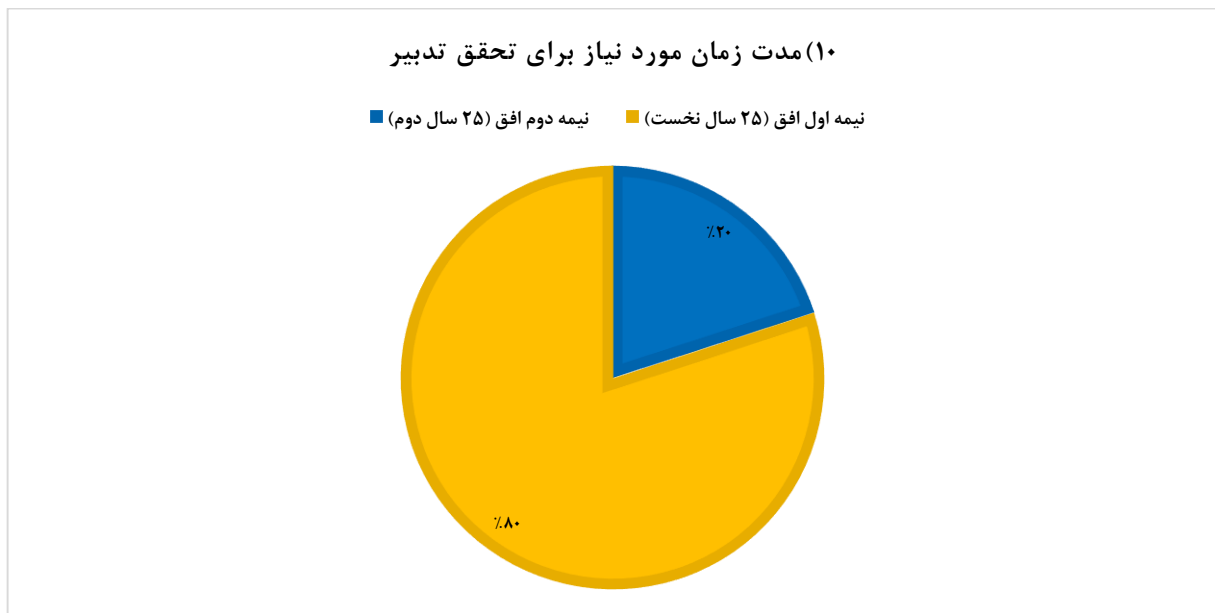
شکل ۱۲۳: میزان سازگاری تدبیر ۳۰

منبع: مطالعات میدانی

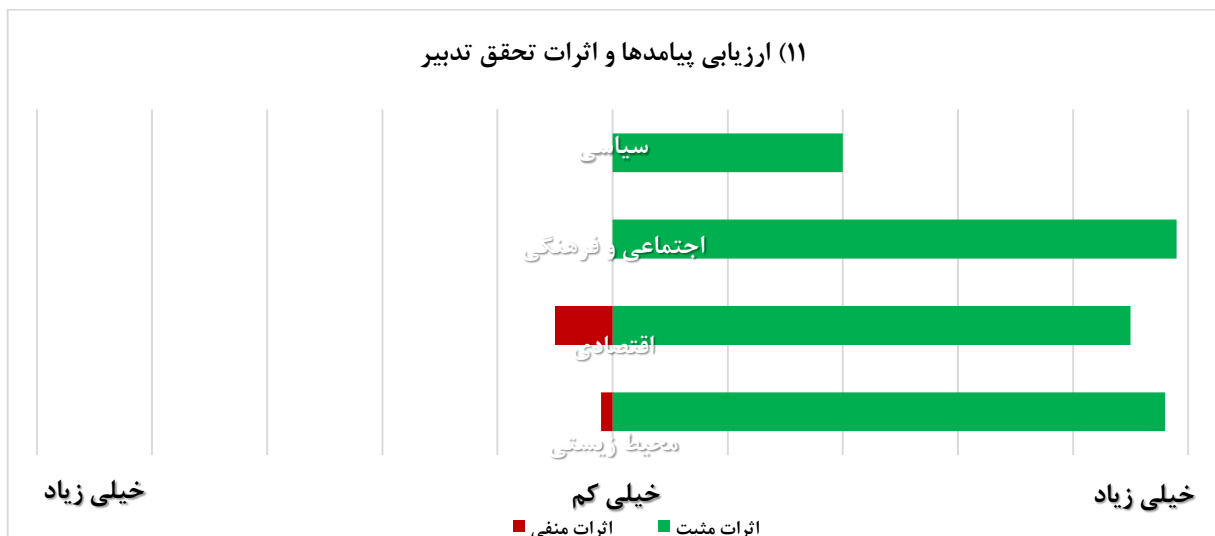

شکل ۱۲۴: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۳۰

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۲۵: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۳۰
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۲۶: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۳۰
منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: استقرار نظام راهبری توسعه سرزمین، نهادینه کردن آمایش سرزمین در نظام برنامه‌ریزی و تصویب اسناد آمایش سرزمینی ملی و استانی، انجام مطالعات عمیق در خصوص بازتوزیع فضایی و جغرافیایی جمعیت با تأکید بر ظرفیت‌های زیستی و ... در نظر گرفتن سیاست‌ها و برنامه‌های اجرایی، برنامه‌ریزی زمانی و مالی برای اجرای طرح‌ها، رفع کاستی‌های موجود در زمینه الزامات قانونی و نهادهای متولی و ناظر.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۳۰) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«بسترسازی برای استقرار متعادل جمعیت و توازن منطقه‌ای در پهنه سرزمین بر مبنای آمایش ملی و تخصیص امکانات و تسهیل و تشویق سرمایه‌گذاری در بخش‌های اقتصادی و فرهنگی مناطق مختلف و توانمندسازی مناطق محروم با توجه به استعدادهای سرزمینی»

پیشنهاد:

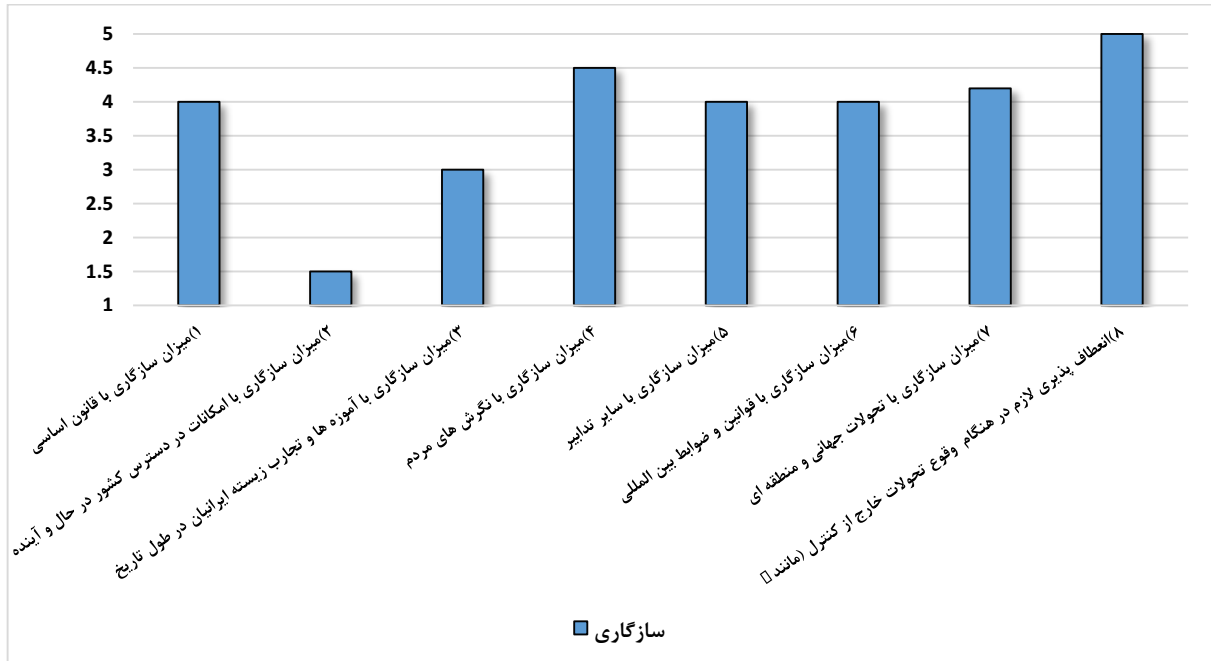
«بسترسازی برای استقرار متعادل، متوازن و غیرمتمرکز جمعیت و فعالیت در پهنه سرزمین بر مبنای سند ملی آمایش سرزمین و تخصیص امکانات و تسهیل و تشویق سرمایه‌گذاری در بخش‌های اقتصادی و فرهنگی مناطق مختلف و توانمندسازی مناطق محروم متناسب با استعدادهای سرزمینی و توان اکولوژیک»

توضیح:

بسترسازی برای استقرار متعادل، متوازن و غیرمتمرکز جمعیت و فعالیت، در واقع ایجاد تعادل بین سه عنصر انسان، فضا و فعالیت است که در سند ملی آمایش سرزمین مطرح شده و چگونگی توزیع فعالیت‌ها را به دنبال خود دارد. به همین منظور در این تدبیر استقرار متوازن نیز پیشنهاد شده است که به استفاده از اراضی و منابع متناسب با قابلیت آن‌ها (با تأکید بر توان اکولوژیک) اشاره دارد. کلیدواژه تمرکززدایی نیز به‌عنوان رکن مهمی در آمایش سرزمین مورد توجه است که با توجه به ماهیت این تدبیر پیشنهاد شده است. علاوه بر این، همراه با استقرار مناسب جمعیت به استقرار متعادل، متوازن و غیرمتمرکز فعالیت نیز اشاره شده است. در انتهای تدبیر نیز توان اکولوژیک پیشنهاد شده است، زیرا ارزیابی توان اکولوژیک سرزمین به‌عنوان یکی از ابزارهای حرکت در راستای توسعه پایدار، به دنبال سنجش موجودی و توان نهفته سرزمین با ملاک‌ها و معیارهای مشخص و از پیش طرح‌ریزی شده است. ضرورت این پیمایش و کنترل پیامدهای توسعه و سنجش قابلیت‌های زمین در شرایطی که ایران یکی از کشورهای در حال توسعه و مواجه با روندهای شهرنشینی شتابان است، بیشتر مطرح می‌شود.

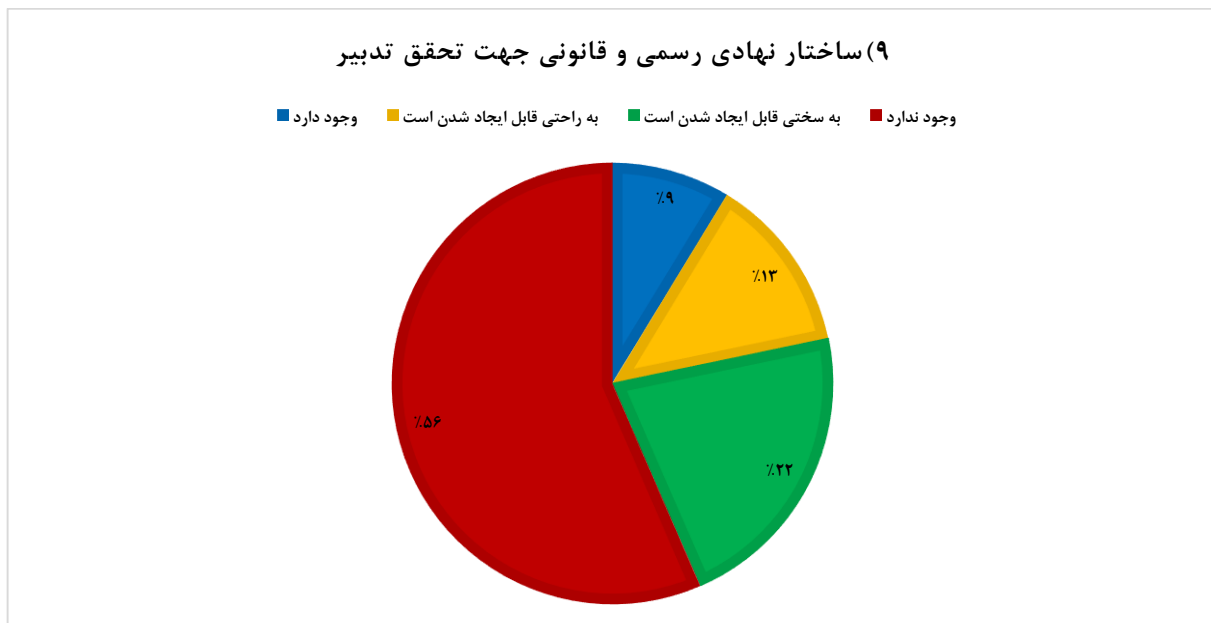
۲-۴-۳۱- تدبیر شماره (۳۱)

«تمرکززدایی در ساختار اقتصادی-مالی کشور با واگذاری برنامه ریزی و تصمیم گیری به استان ها و شهرستان ها در چارچوب سیاست های ملی»
الف) ارزیابی تحقق پذیری

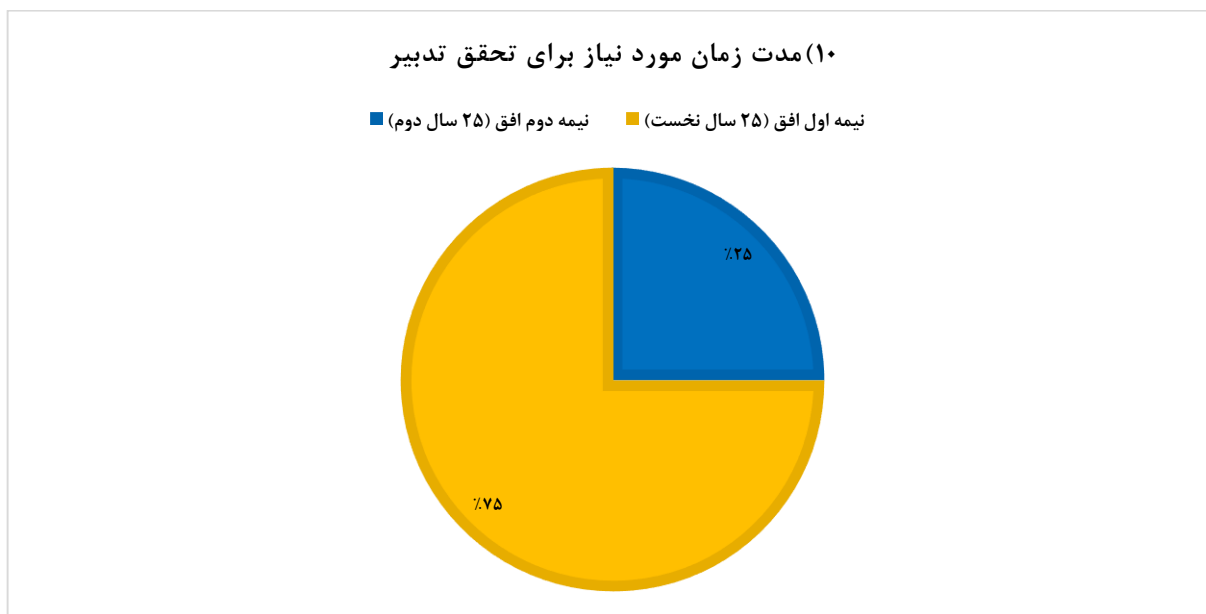
شکل ۱۲۷: میزان سازگاری تدبیر ۳۱

منبع: مطالعات میدانی

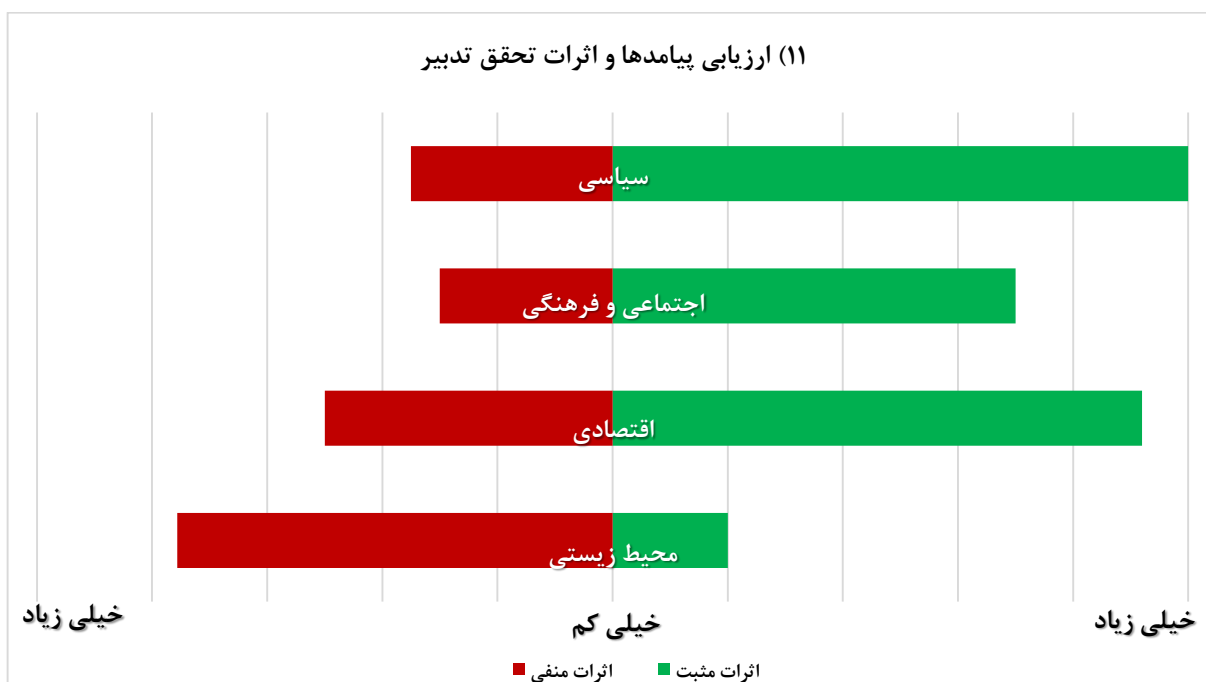

شکل ۱۲۸: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۳۱

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۲۹: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۳۱
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۳۰: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۳۱
منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: ساختار سیاسی فدرال، نظام مالیاتی منطقه‌ای، تمرکززدایی در ساختارهای سیاسی و اقتصادی، تشخیص درست سطح تمرکززدایی، پارلمان منطقه‌ای، توانمندسازی مدیران استانی، ایجاد ملاحظات امنیتی و مدیریتی.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی
تدبیر شماره (۳۱) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:
«تمرکززدایی در ساختار اقتصادی-مالی کشور با واگذاری برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری به استان‌ها و شهرستان‌ها در چارچوب سیاست‌های ملی»

پیشنهاد:

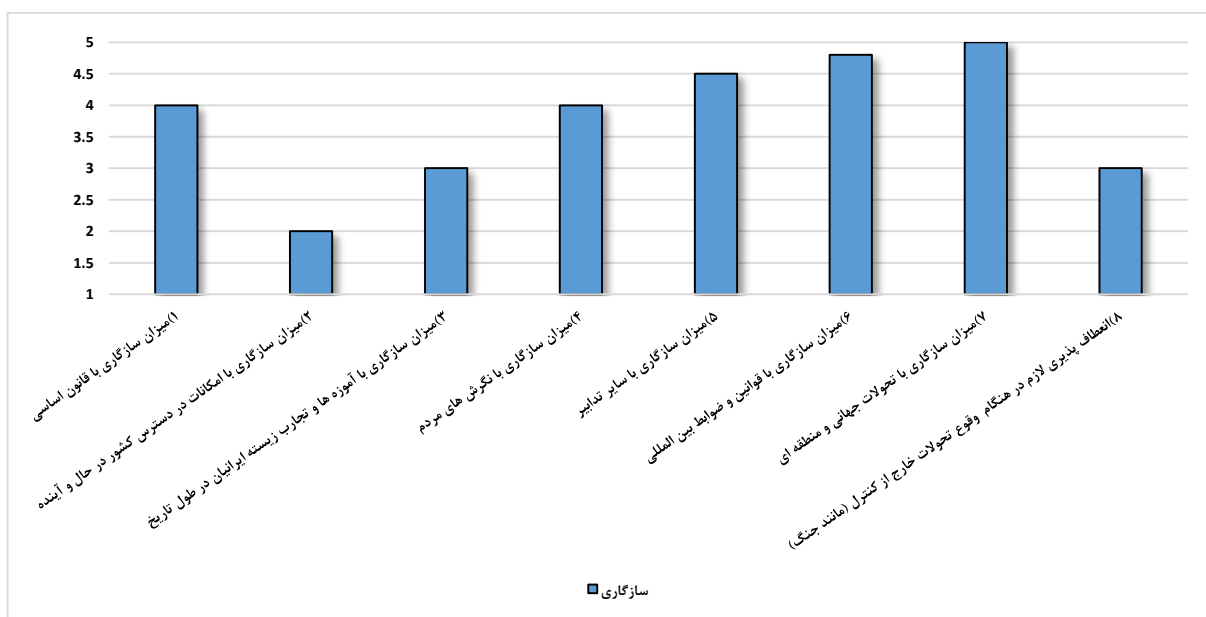
«واگذاری اختیارات برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری به استان‌ها و شهرستان‌ها در چارچوب سیاست‌های ملی»

توضیح:

با توجه به اینکه واژه تمرکززدایی در تدبیر شماره ۳۰ که محوریت آمایش سرزمین دارد لحاظ شده است، در این تدبیر واژه تمرکززدایی حذف گردیده و همچنین با توجه به اینکه تأکید این تدبیر بر واگذاری اختیارات بیشتر تصمیم‌گیری به استان‌ها است، این بخش حفظ شده است.

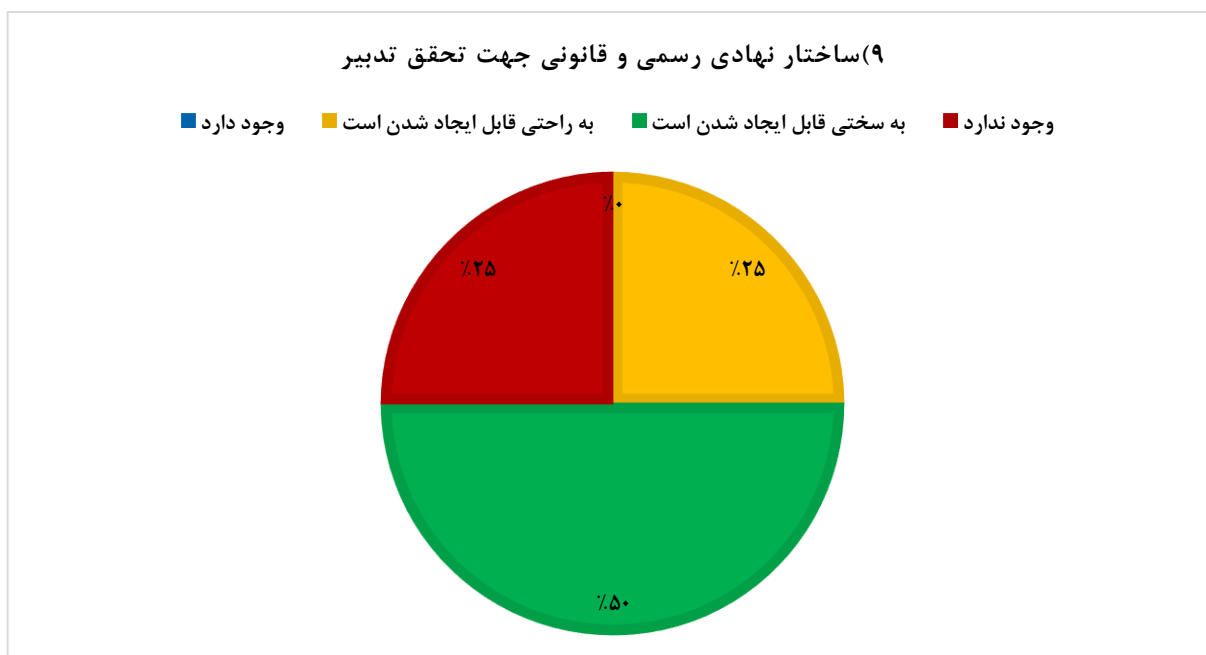
۲-۴-۳۲- تدبیر شماره (۳۲)

«بهره‌گیری از دیپلماسی فعال اقتصادی در کسب فناوری‌های پیشرفته و تشویق سرمایه‌گذاری خارجی برای صادرات و حمایت از صادرات تولیدات داخلی با ارزش افزوده»
الف) ارزیابی تحقق‌پذیری

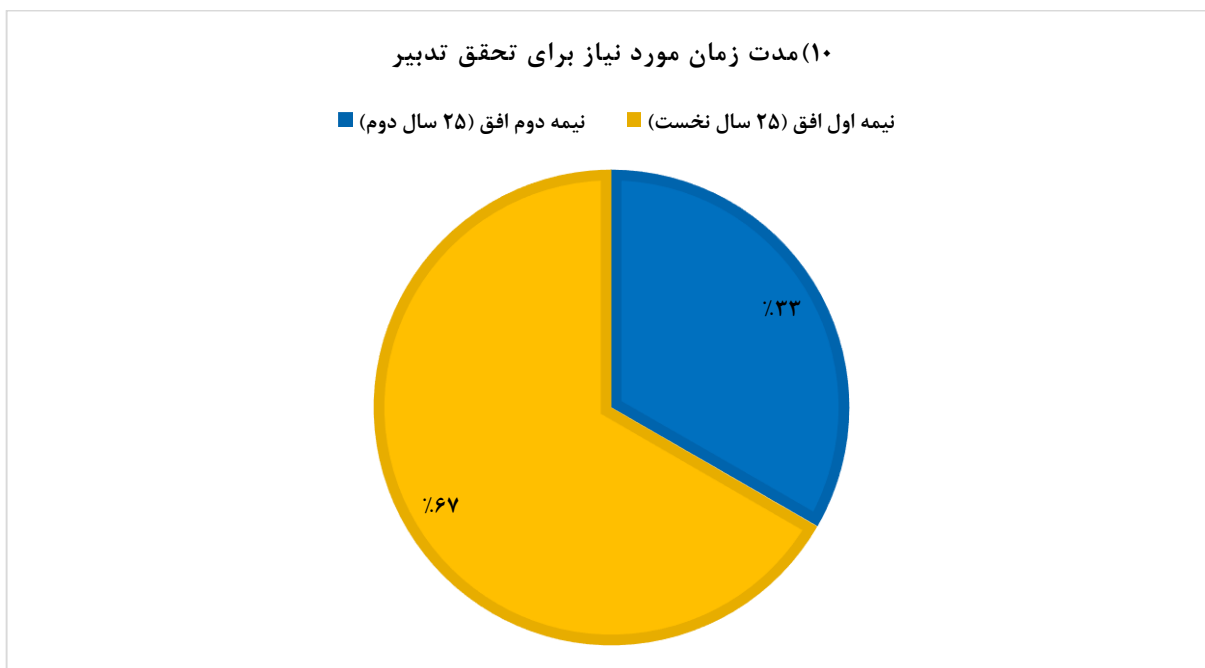
شکل ۱۳۱: میزان سازگاری تدبیر ۳۲

منبع: مطالعات میدانی

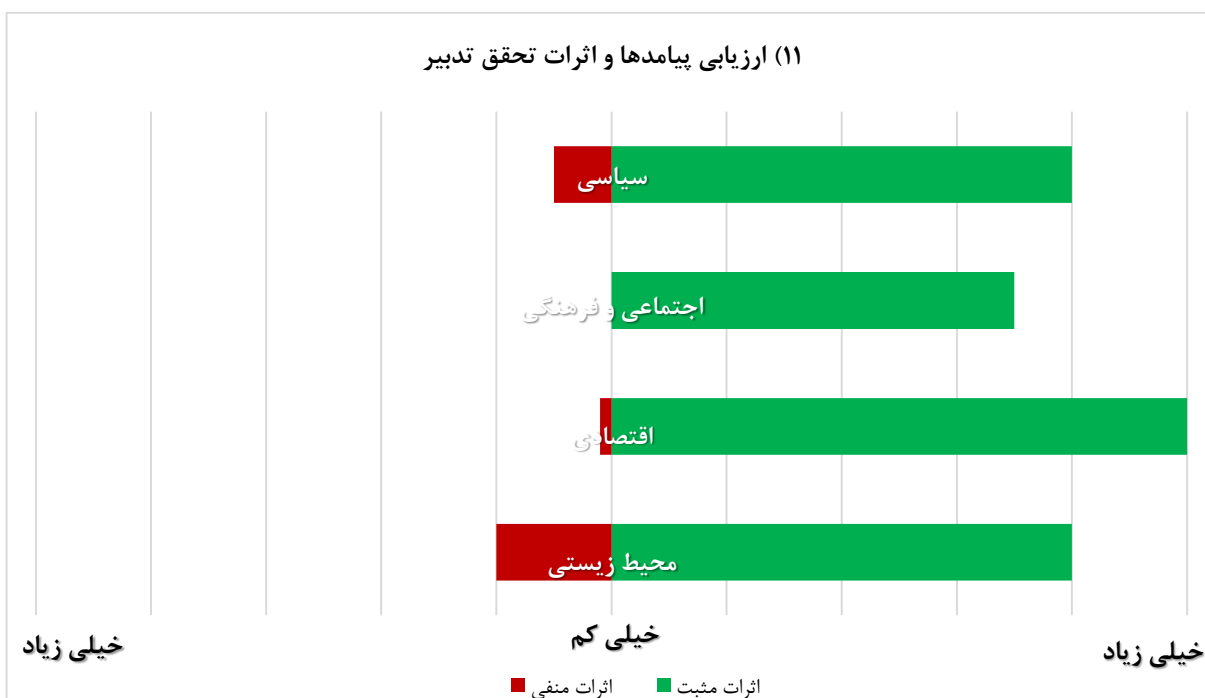

شکل ۱۳۲: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۳۲

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۳۳: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۳۲
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۳۴: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۳۲
منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: بازخوانی فرایندهای ثبت مجوز و تأسیس فعالیت‌های تولیدی، ایجاد شفافیت در فرایندهای اداری و کاهش هزینه مبادله.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۳۲) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«بهره‌گیری از دیپلماسی فعال اقتصادی در کسب فناوری‌های پیشرفته و تشویق سرمایه‌گذاری خارجی برای صادرات و حمایت از صادرات تولیدات داخلی با ارزش افزوده»

پیشنهاد:

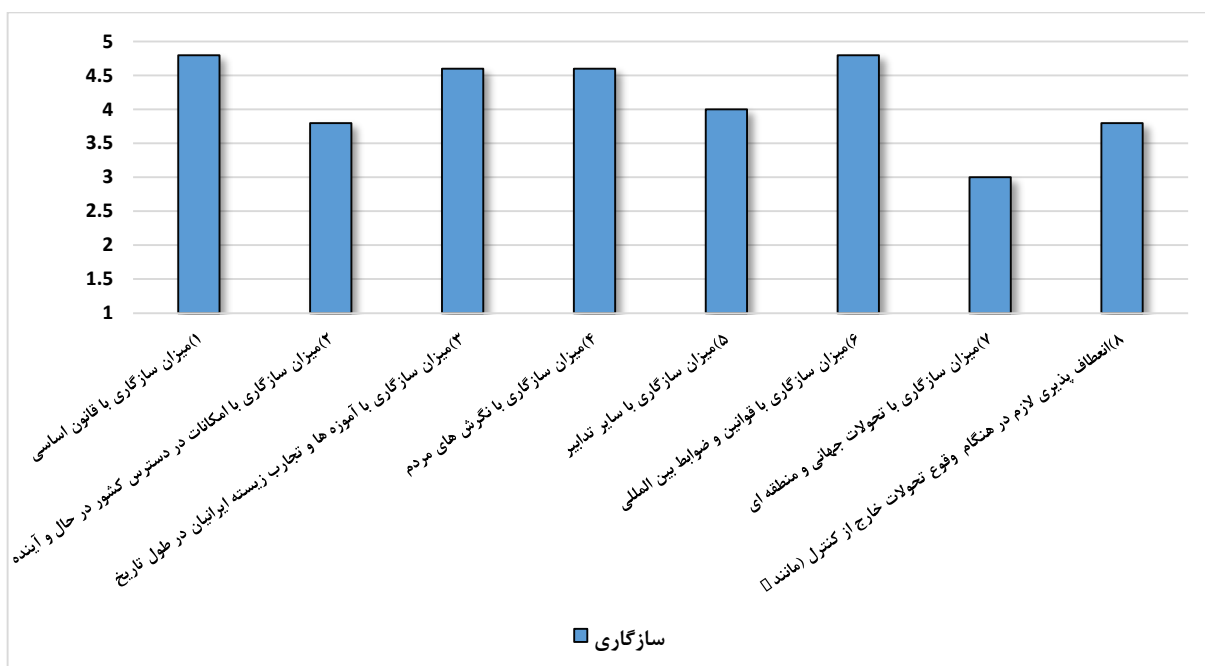
«بهره‌گیری از دیپلماسی فعال در کسب فناوری‌های پیشرفته و تشویق سرمایه‌گذاری خارجی برای صادرات و حمایت از صادرات تولیدات داخلی با ارزش افزوده»

توضیح:

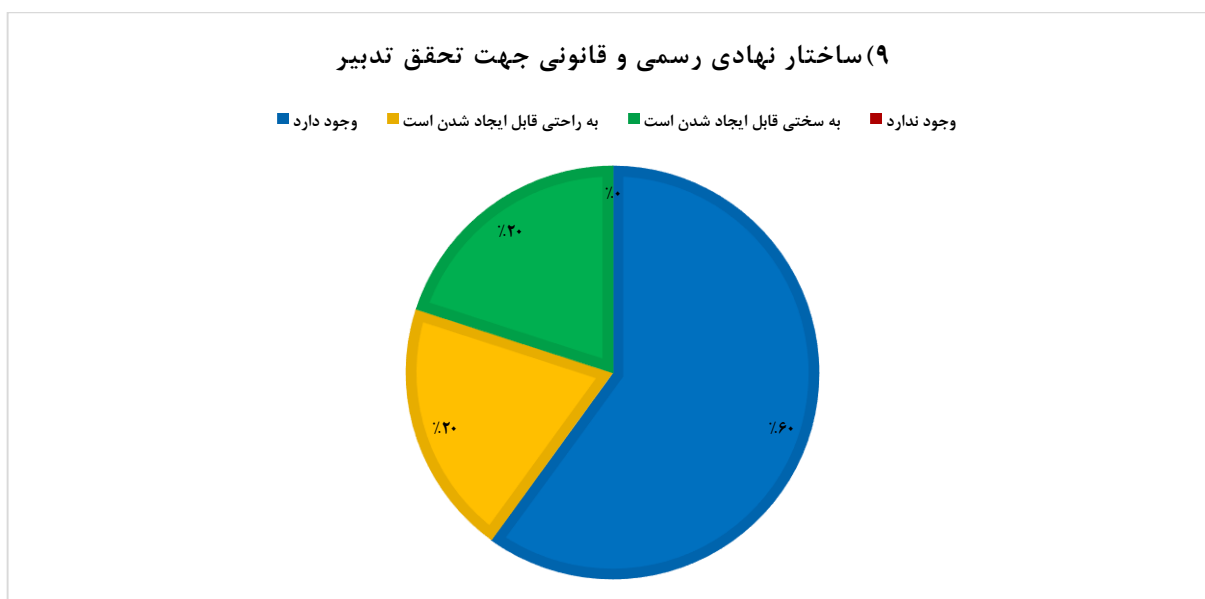
با توجه به اینکه دیپلماسی فعال در حوزه‌های دیگری هم وجود دارد، واژه اقتصادی که تأکید را به این سمت، حذف گردیده و ادامه تدبیر حفظ شده است. در پرتو جهانی شدن، توسعه و پیشرفت سریع در فناوری ارتباطات و اطلاعات گسترش یافته و استفاده از امکانات مزبور و دسترسی آسان، شرایط بین‌المللی را دگرگون ساخته است. این دگرگونی ساختاری و ماهوی در نظام بین‌الملل، دیپلماسی را تبدیل به ابزاری نموده که دولت‌ها با توسل به آن بهتر بتوانند به اهداف ملی خود در رابطه با دیگر کشورها و در صحنه بین‌الملل دست یابند. جهت‌دهی افکار عمومی، نقش رسانه‌های تصویری، شنیداری و نوشتاری با برد بین‌المللی، تأثیر مهاجرت‌ها، بین‌المللی شدن افکار و اندیشه‌ها، گسترش نقش نهادها و سازمان‌های بین‌المللی غیردولتی، تبادل فرهنگ‌ها، جابه‌جایی و ارتباط آسان نخبگان، درگیر شدن جامعه مدنی در امور سیاسی بین‌المللی و جهانی شدن فرهنگ‌ها، از جمله حوزه‌هایی هستند که دیپلماسی می‌تواند با انسجام بخشیدن به آن‌ها، تأثیرگذار باشد. از همین رو دیپلماسی فعال در سایر حوزه‌ها نیز مورد تأکید بوده و در این تدبیر بدون کلیدواژه اقتصادی حفظ شده است.

۲-۴-۳۳- تدبیر شماره (۳۳)

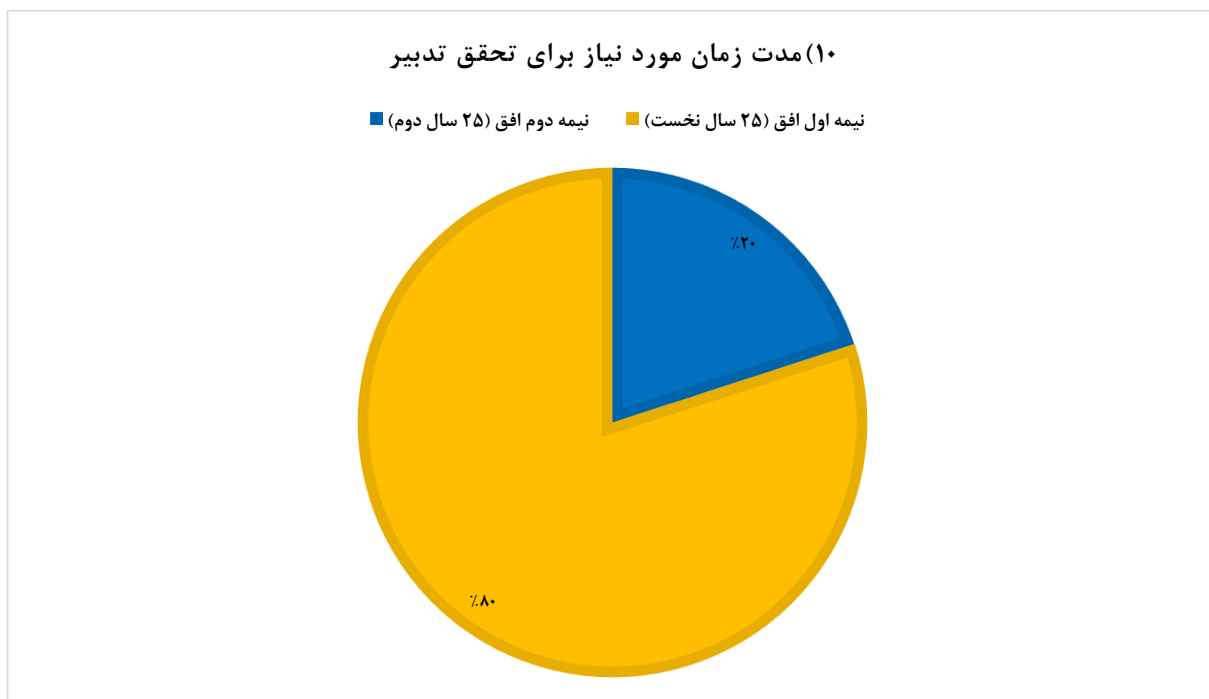
«فعال کردن قابلیت‌های سرزمینی و موقعیت ارتباطی ایران از طریق ایجاد زیرساخت‌های پیشرفته برای تبدیل ایران به قطب راهبردی فرهنگی، علمی، فناوری و اقتصادی»
الف) ارزیابی تحقق پذیری

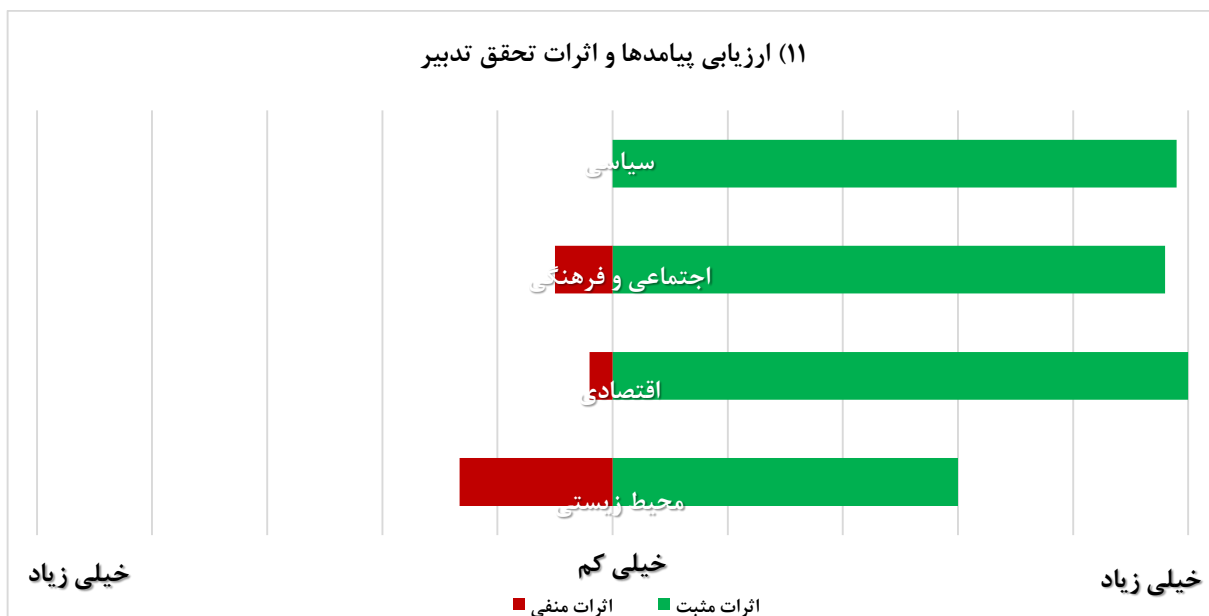
شکل ۱۳۵: میزان سازگاری تدبیر ۳۳
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۳۶: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۳۳
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۳۷: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۳۳
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۳۸: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۳۳
منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: ایجاد تعاملات هدفمند با کشورهای دنیا، به‌ویژه کشورهای همجوار، آسیب‌شناسی و تحلیل کشورهای رقیب، تقویت زیرساخت‌ها و گسترش فناوری‌های نوین.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادات اصلاحی

تدبیر شماره (۳۳) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«فعال کردن قابلیت‌های سرزمینی و موقعیت ارتباطی ایران از طریق ایجاد زیرساخت‌های پیشرفته برای تبدیل ایران به قطب راهبردی فرهنگی، علمی، فناوری و اقتصادی»

پیشنهاد:

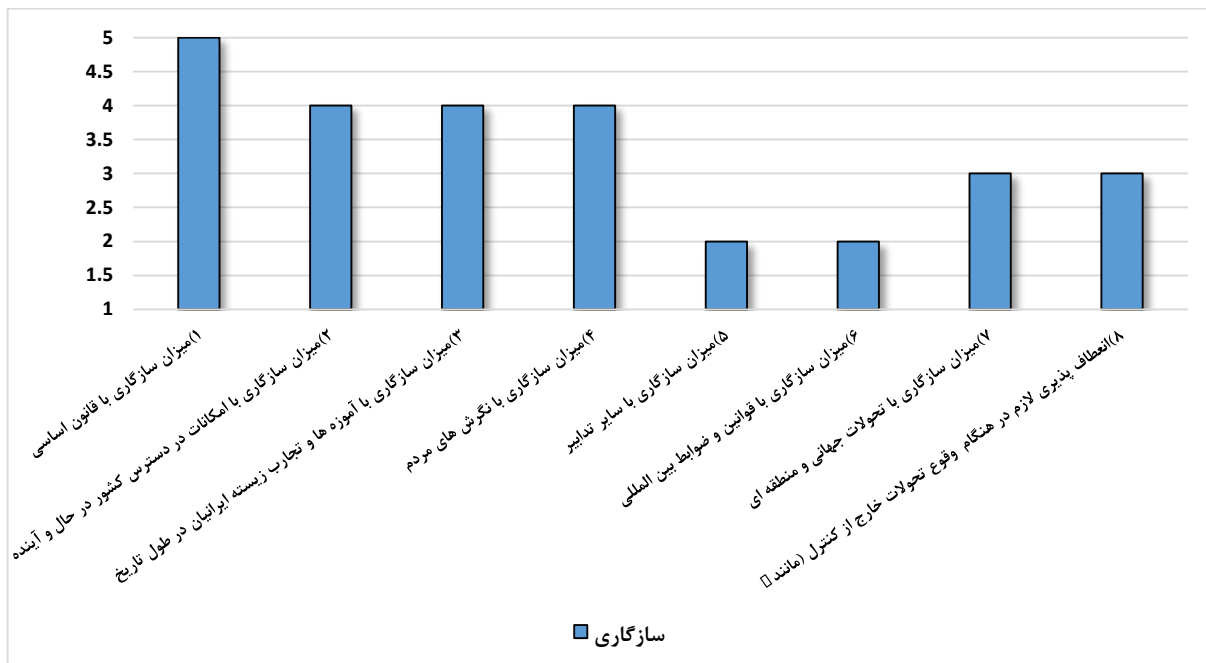
«فعال کردن قابلیت‌های سرزمینی و موقعیت ارتباطی ایران از طریق ایجاد زیرساخت‌های مناسب برای تبدیل ایران به قطب انرژی، معدن و صنایع معدنی در منطقه»

توضیح:

این تدبیر به نوعی اشاره به این دارد که ما در تمام زمینه‌ها قرار است قطب راهبردی شویم. چنین چیزی اگر محال و غیرممکن نباشد حداقل بسیار دور از ذهن است؛ بنابراین، توصیه می‌شود تعریف نقش و قطب شدن متناسب با امکانات حال و آینده کشور باشد. مهم‌ترین نقش‌های متناسب با توان کشور شامل انرژی، صنایع معدنی و ترانزیت است. بنابراین قطب شدن در حوزه انرژی و صنایع معدنی مدنظر قرار گرفته و موقعیت ارتباطی نیز اشاره به بحث ترانزیت دارد.

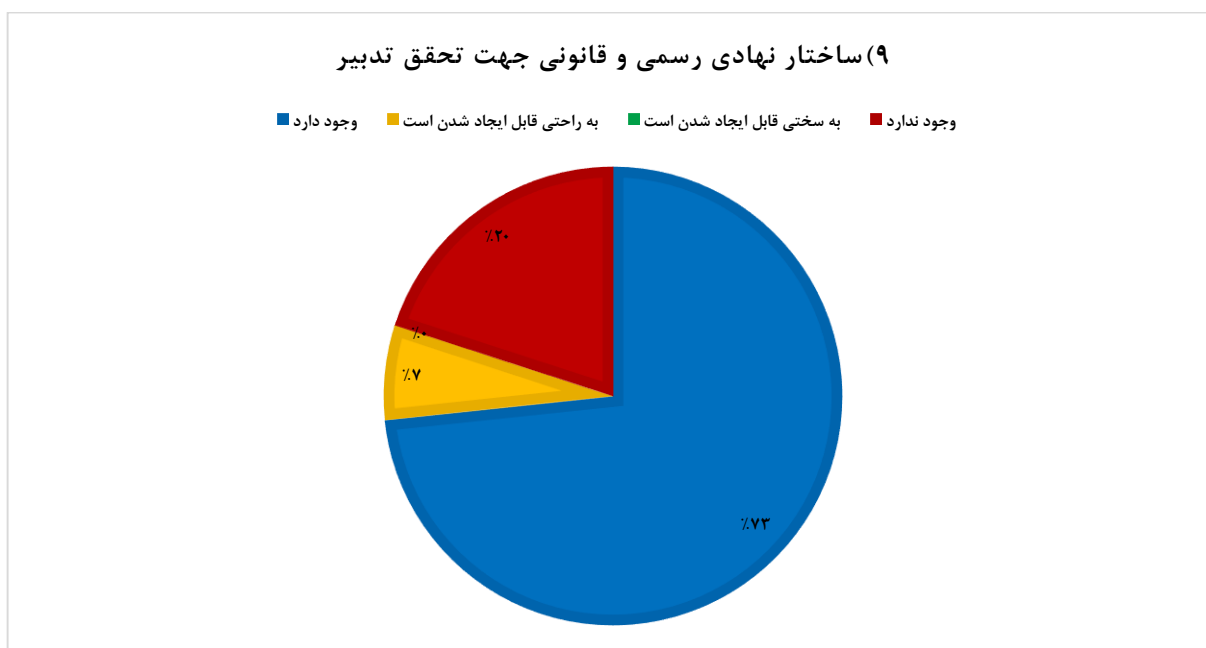
۲-۴-۳۴- تدبیر شماره (۳۴)

«گسترش قطب‌های گردشگری طبیعی، فرهنگی، مذهبی و سلامت با محوریت مناطق و مراکز هویت‌ساز»
الف) ارزیابی تحقق‌پذیری

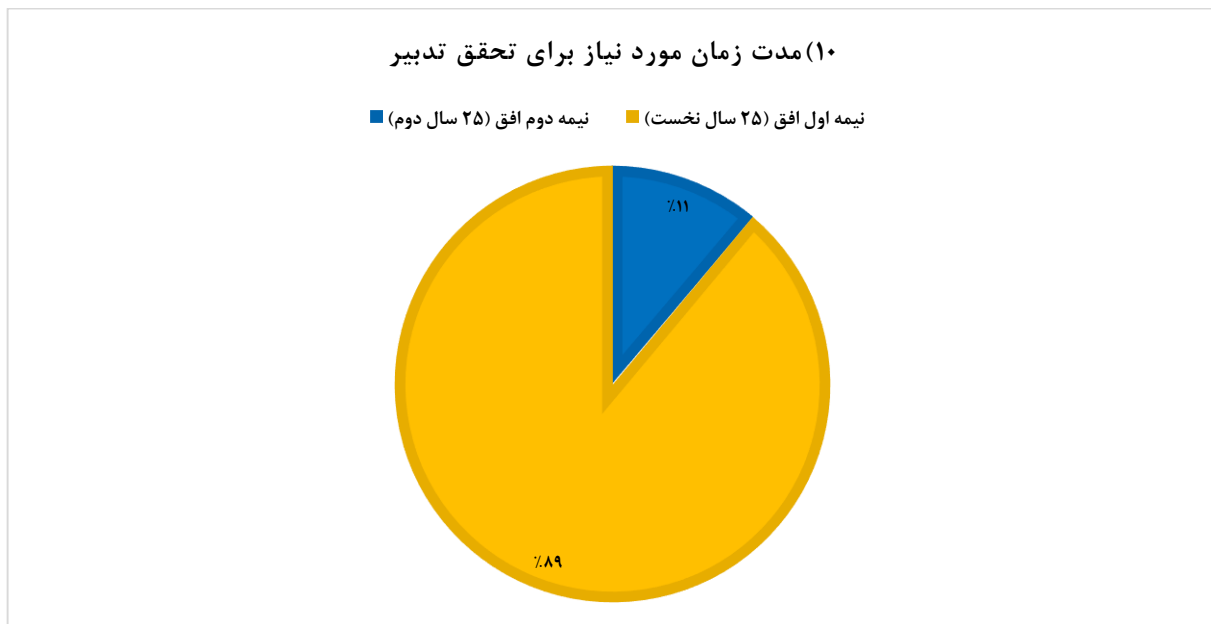
شکل ۱۳۹: میزان سازگاری تدبیر ۳۴

منبع: مطالعات میدانی

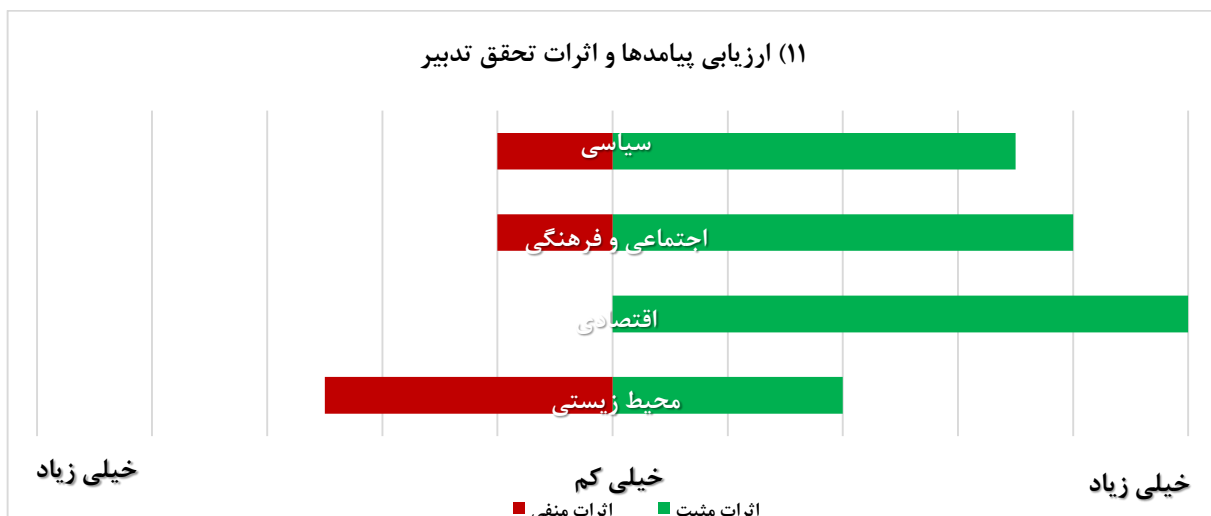

شکل ۱۴۰: ساختمان نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۳۴

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۴۱: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۳۴
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۴۲: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۳۴
منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: وجود تشکل‌های حرفه‌ای گردشگری سلامت، حمایت زیرساختی سایر بخش‌ها، تنظیم برنامه استراتژیک گردشگری سلامت، حضور شرکت‌های بیمه و تسهیلگر بین‌المللی در کشور، وجود سامانه الکترونیکی قوی، توجه و اهتمام لازم به تولید بسته‌های استاندارد جهت ارائه به گردشگران سلامت، توجه نمودن به تدوین سند اعتباربخشی بین‌المللی بیمارستان‌ها، وجود کتابچه راهنما و مرجع در گردشگری سلامت و برگزاری نمایشگاه‌ها و همایش‌های معرفی توانمندی‌های گردشگری سلامت ایران، شناسایی دقیق مناطق دارای پتانسیل توریسم سلامت، برنامه‌ریزی بلندمدت استفاده از ظرفیت مناطق، فراهم‌سازی الزامات فرهنگی و زبانی، فراهم‌سازی الزامات زیرساختی،

ایجاد فرهنگ پذیرش گردشگر، افزایش تحمل فرهنگی در بین مردم، تغییر برخی قوانین سخت‌گیرانه، ایجاد بسترهای عمومی و اختصاصی گردشگری، ایجاد سازوکار واسطه‌ای مناسب برای جذب و هدایت گردشگران، بسترسازی برای ایجاد تعاملات هدفمند با دنیا، تجدید نظر در سیاست‌های کلان حوزه گردشگری و تغییر نگاه در این حوزه، ترویج گردشگری فرهنگ مینا، معرفی فضاها و عناصر ارزشمند هویتی، آسیب‌شناسی و تحلیل کشورهای رقیب در این حوزه و فراهم‌سازی زیرساخت‌ها.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۳۴) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«گسترش قطب‌های گردشگری طبیعی، فرهنگی، مذهبی و سلامت با محوریت مناطق و مراکز هویت‌ساز»

پیشنهاد:

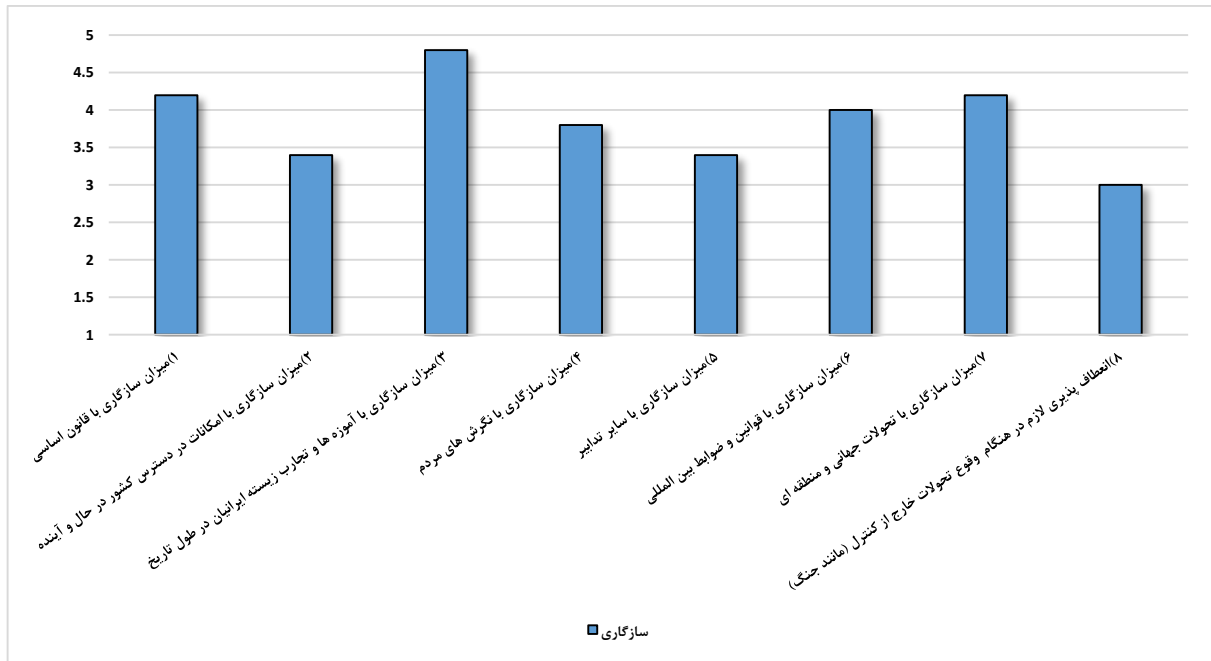
«تقویت گردشگری طبیعی، مذهبی، سلامت با رویکرد گردشگری فرهنگ مینا و اجتماع محور و با تأکید بر جاذبه‌ها و مقاصد متنوع فرهنگی و گردشگری در پهنه سرزمین»

توضیح:

واژه گسترش به‌نوعی بر تعدد گردشگری‌ها در هر کدام از حوزه‌ها تأکید دارد و بهتر است واژه تقویت به کار برده شود. همچنین با توجه به اینکه در نقش‌های متناسب با کشور، رویکرد گردشگری فرهنگ مینا و اجتماع محور می‌تواند روح حاکم بر همه انواع گردشگری باشد، در این تدبیر نیز تحت عنوان رویکرد مورد استفاده قرار گرفته است. منظور از گردشگری فرهنگ مینا، گردشگری فرهنگی یا مبتنی بر فرهنگ است که هدف اصلی آن گسترش افق دانش از طریق کشف میراث هنری و یا معماری یک سرزمین است. علاوه بر این، گردشگری فرهنگ مینا و اجتماع محور عمدتاً بر داشته‌های فرهنگی و قومیتی متنوع (آداب و رسوم، سنت‌ها، تنوع غذایی، تنوع پوشاک و ...) در یک سرزمین یا منطقه اشاره دارد. در انتهای تدبیر نیز به‌جای اینکه تنها بر مراکز هویت‌ساز تأکید صورت گیرد، بر جاذبه‌ها و مقاصد متنوع فرهنگی و گردشگری که در پهنه سرزمین وجود دارند؛ تأکید شده است.

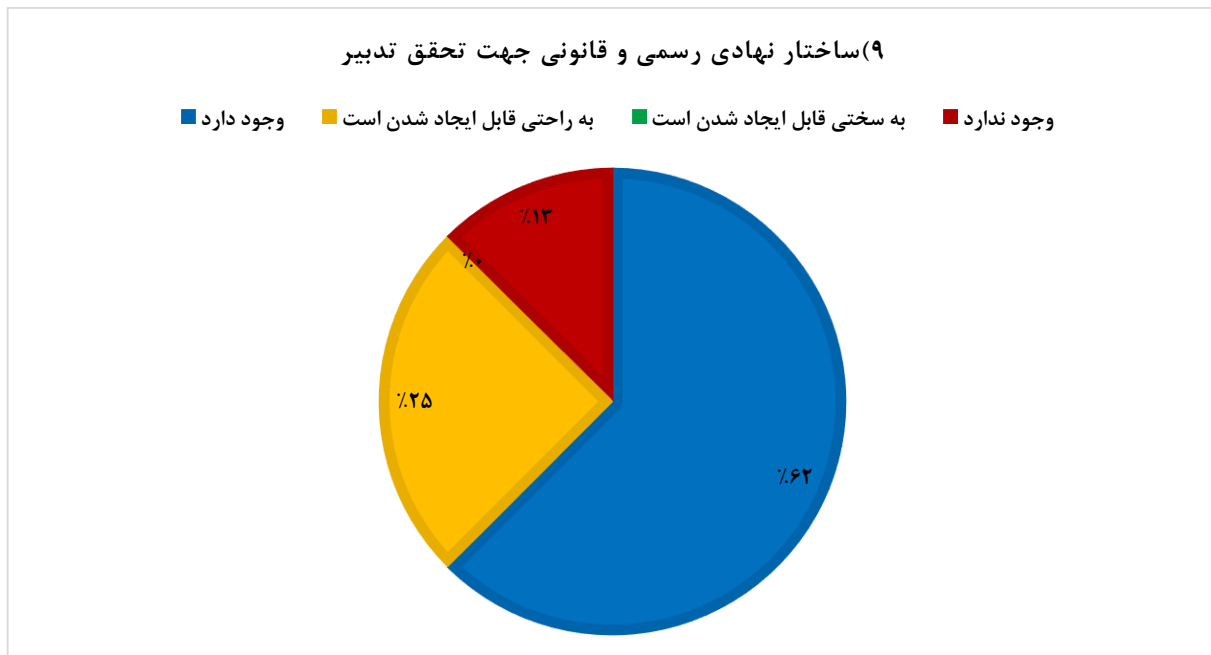
۲-۴-۳۵- تدبیر شماره (۳۵)

«تأمین امنیت و ایمنی غذا و ترویج تغذیه سالم و ارتقای سازوکارهای نظارت بر تولید و توزیع مواد غذایی و مصرفی»
الف) ارزیابی تحقق پذیری

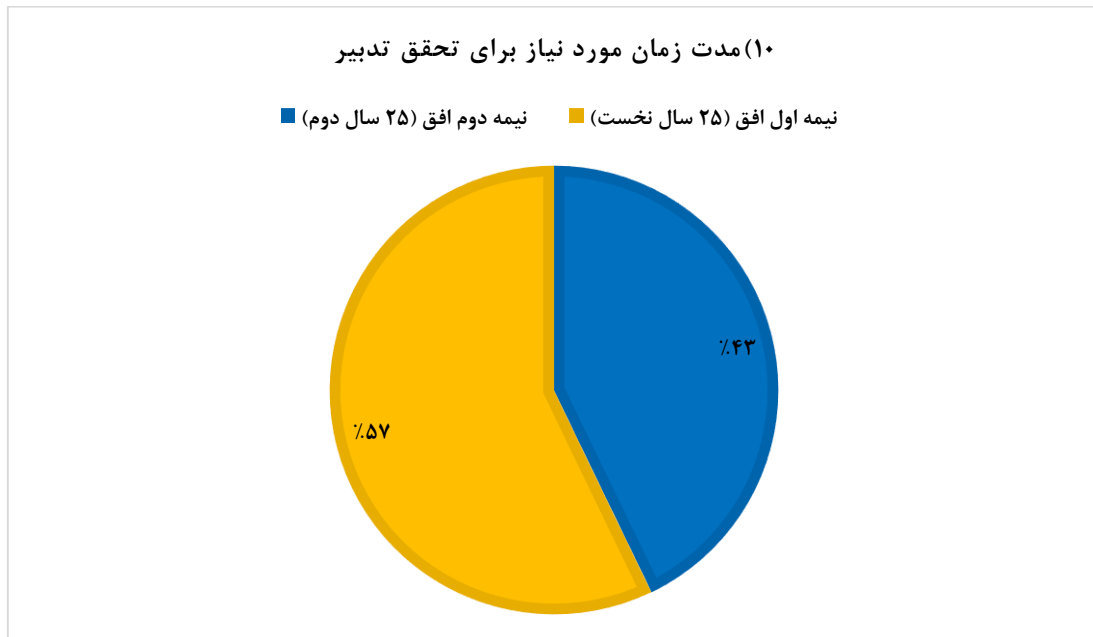
شکل ۱۴۳: میزان سازگاری تدبیر ۳۵

منبع: مطالعات میدانی

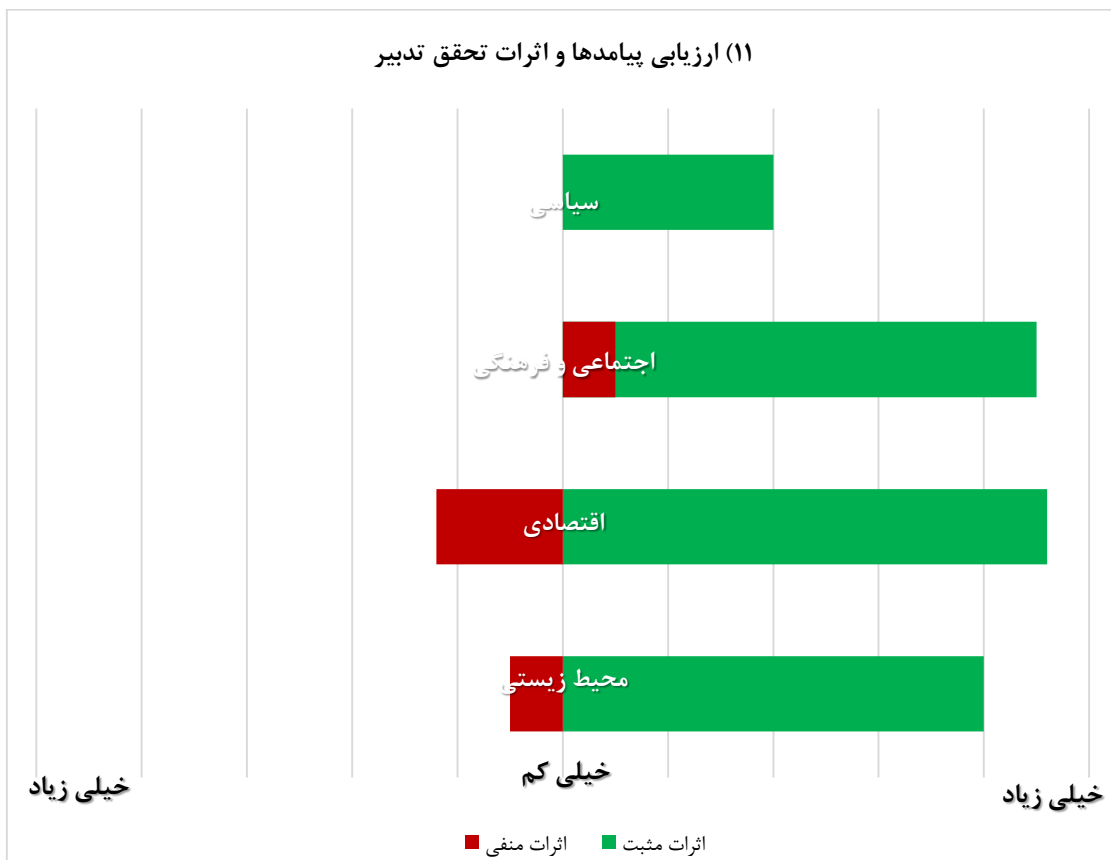

شکل ۱۴۴: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۳۵

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۴۵: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۳۵
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۴۶: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۳۵
منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: به کارگیری روش‌های علم و فناوری غذایی، تغذیه و اصلاح گیاهان - جانوران به منظور تولید غذاهای فراسودمند با حالت طبیعی، استفاده از ترکیبات فعال بیولوژیکی فراسودمند مانند مواد معدنی و ویتامین‌ها برای تقویت غذاها، گنجاندن مواد غذایی فراسودمند در رژیم غذایی سالم، ارتقاء سطح آگاهی اجتماعی و تلاش برای ترمیم ذائقه و اصلاح الگوی مصرف، توسعه کشاورزی صنعتی با محوریت بهینه‌سازی مصرف آب و اصلاح الگوی کشت محصولات کشاورزی، توسعه پژوهش درباره خصوصیات یک رژیم سالم به منظور درک ارزش تغذیه‌ای و خواص سلامتی بخش غذاها و رژیم‌های حاصل از ترکیب غذاها به منظور معرفی الگوی مناسب تغذیه‌ای، تعامل مؤثر با بخش خصوصی، نهادهای حرفه‌ای در این زمینه، انجمن‌های تحقیقاتی و سایر نهادهای غیردولتی به منظور ایجاد زبان مشترک و تعهد جمعی ذی‌نفعان (درون و برون بخشی) در زمینه اهداف و راهبردهای ارتقاء تغذیه و امنیت غذایی، تلفیق برنامه‌های امنیت غذا و تغذیه، سلامت و ایمنی غذا و پیشگیری از بیماری‌های غیرواگیر در قالب یک برنامه امنیت پایدار غذا و تغذیه با لحاظ نمودن جنبه‌های تغذیه‌ای، اقتصادی، فرهنگی و زیست‌محیطی، حاکمیت، تولید و رهبری شورای عالی سلامت و امنیت غذایی در امر غذا و تغذیه و هماهنگی بین بخشی وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های ذی‌ربط، برقراری نظام پایش مداوم امنیت غذا و تغذیه و ارزشیابی برنامه‌ها در سطوح مختلف به منظور سیاست‌گذاری آگاه بر شواهد، بررسی پیامدهای سیاست‌های سایر حوزه‌ها در خصوص تغذیه و تأثیر سیاست‌های عمومی بر روی تغذیه، رصد شاخص‌های کلان امنیت غذا و تغذیه به صورت برنامه دیده‌بانی غذا و تغذیه، توجه به ابعاد گوناگون مسئله غذا و تغذیه و تعیین وضعیت دریافت غذا و ارزش تغذیه‌ای، الگوهای غذایی معمول و ارزیابی روند تغییرات، شناخت عوامل مؤثر در آسیب‌پذیری تغذیه‌ای افراد جامعه، اعمال سیاست‌های مناسب در بخش‌های مختلف و مرتبط با غذا و تقاضا و الگوی مصرف، سیاست‌های تغذیه‌ای، میزان دسترسی اقتصادی و فیزیکی به غذا، عادات و ذائقه غذایی، سواد و دانش خانواده به خصوص زنان، همکاری بین بخشی و مشارکت مردم، آموزش کافی و سازماندهی شبکه‌ای بین ساختارهای موجود ذیل شورای عالی سلامت و امنیت غذایی به عنوان نهاد متولی، تغییر ساختار معاونت غذا و دارو.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۳۵) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«تأمین امنیت و ایمنی غذا و ترویج تغذیه سالم و ارتقای سازوکارهای نظارت بر تولید و توزیع مواد غذایی و مصرفی»

پیشنهاد:

«تأمین امنیت و ایمنی غذا و ترویج تغذیه سالم و ارتقاء ساز و کارهای نظارت بر تولید، واردات و توزیع مواد غذایی

و مصرفی سالم با رعایت ملاحظات صیانتی، محیط زیستی و بین نسلی»

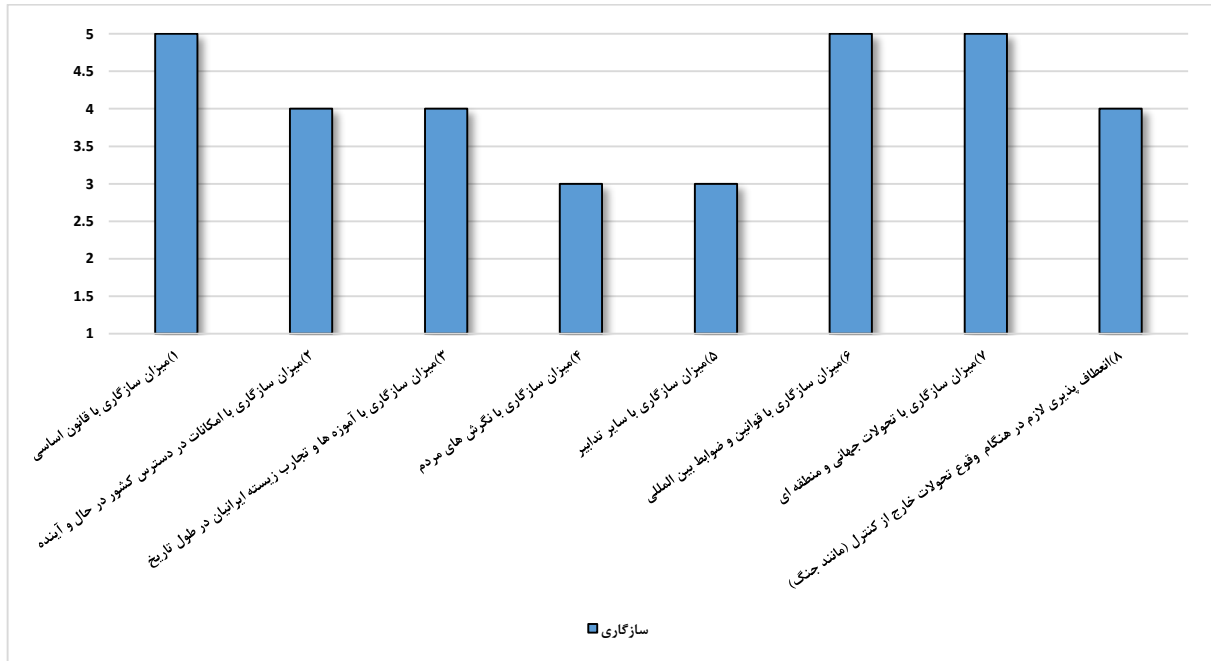
توضیح:

تدبیر ۳۵ صرفاً بر تأمین امنیت، ایمنی غذا، ترویج تغذیه سالم، ارتقای سازوکارهای نظارت بر تولید و توزیع مواد غذایی و مصرفی تأکید دارد، لذا ممکن است جهت دستیابی به این هدف، اهداف زیست‌محیطی و بین نسلی در بهره‌برداری از منابع مغفول بماند، به همین منظور نیاز است تا بر رعایت ملاحظات صیانتی محیط‌زیستی و بین نسلی تأکید شود. تولید و توزیع مواد غذایی به هر قیمتی و به شکلی ناسالم به سلامت آسیب جدی می‌رساند، بنابراین واژه سالم نیز در کنار توزیع مواد مصرفی اضافه شده است. علاوه بر این، امنیت و ایمنی غذا نه تنها در تولید بلکه در واردات نیز باید مورد توجه و تأکید قرار گیرد، لذا واژه واردات نیز به تدبیر افزوده شد.

۲-۴-۳۶- تدبیر شماره (۳۶)

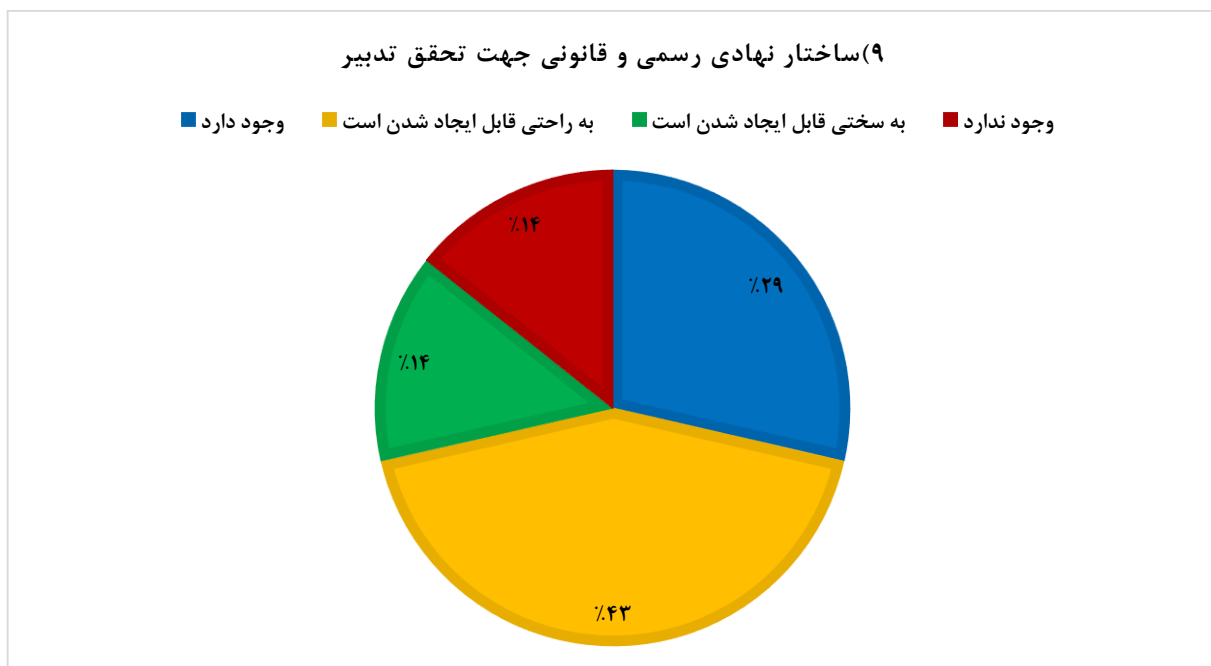
«پوشش همگانی مراقبت‌ها و خدمات و توزیع عادلانه منابع حوزه سلامت»

الف) ارزیابی تحقق پذیری

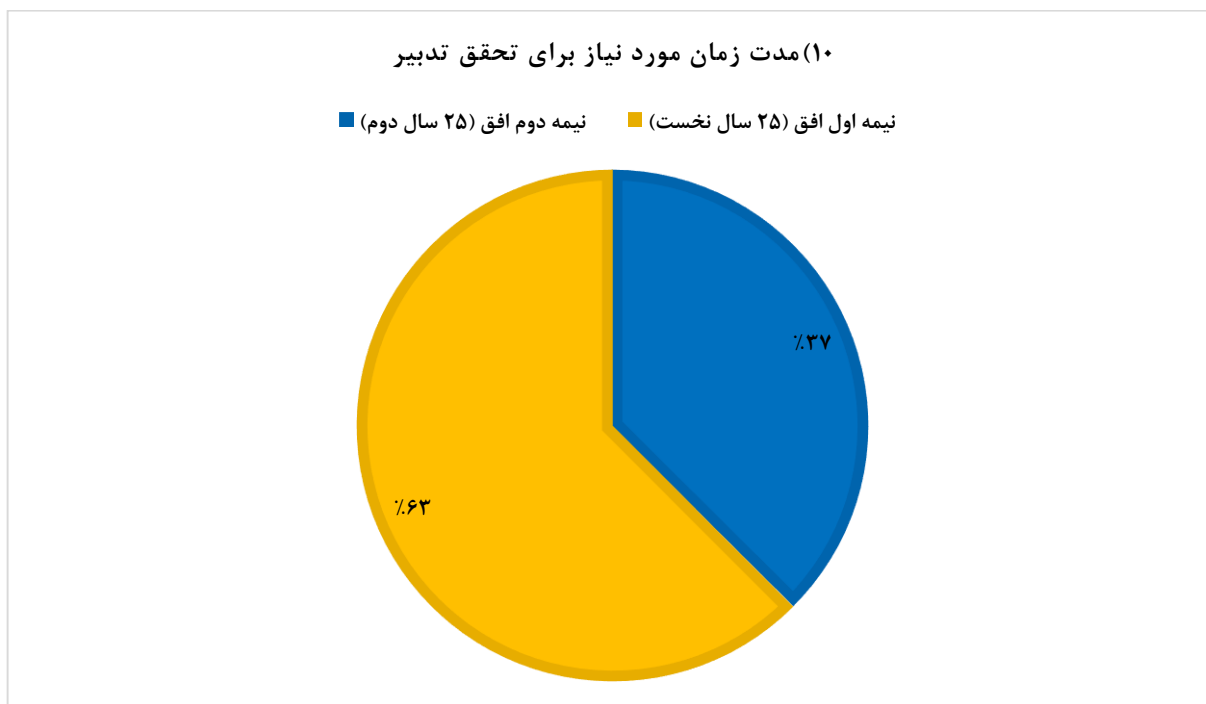
شکل ۱۴۷: میزان سازگاری تدبیر ۳۶

منبع: مطالعات میدانی

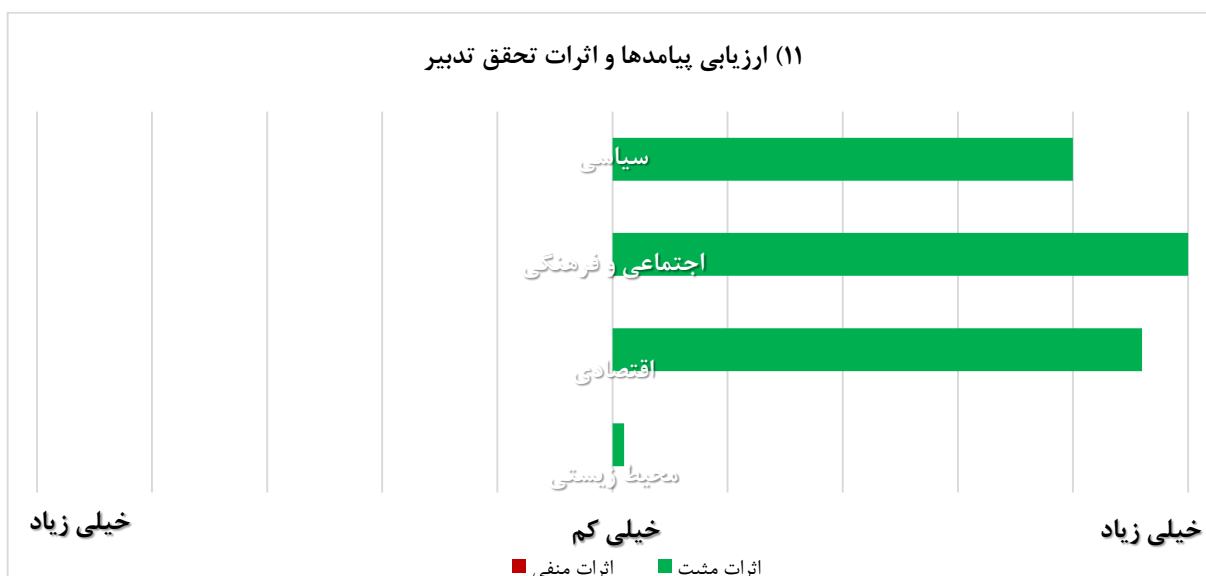

شکل ۱۴۸: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۳۶

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۴۹: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۳۶
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۵۰: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۳۶
منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: تعریف دقیق و عملیاتی بر سر مفهوم عدالت در سلامت، تعریف بسته‌های خدمتی برای پوشش همگانی، سطح‌بندی خدمات بر اساس بسته‌های خدمتی و بر طبق تعریف انجام شده.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۳۶) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:
«پوشش همگانی مراقبت‌ها و خدمات و توزیع عادلانه منابع حوزه سلامت»

پیشنهاد:

«پوشش همگانی و توزیع عادلانه مراقبت‌ها و خدمات با کیفیت سلامت در سطح ملی»

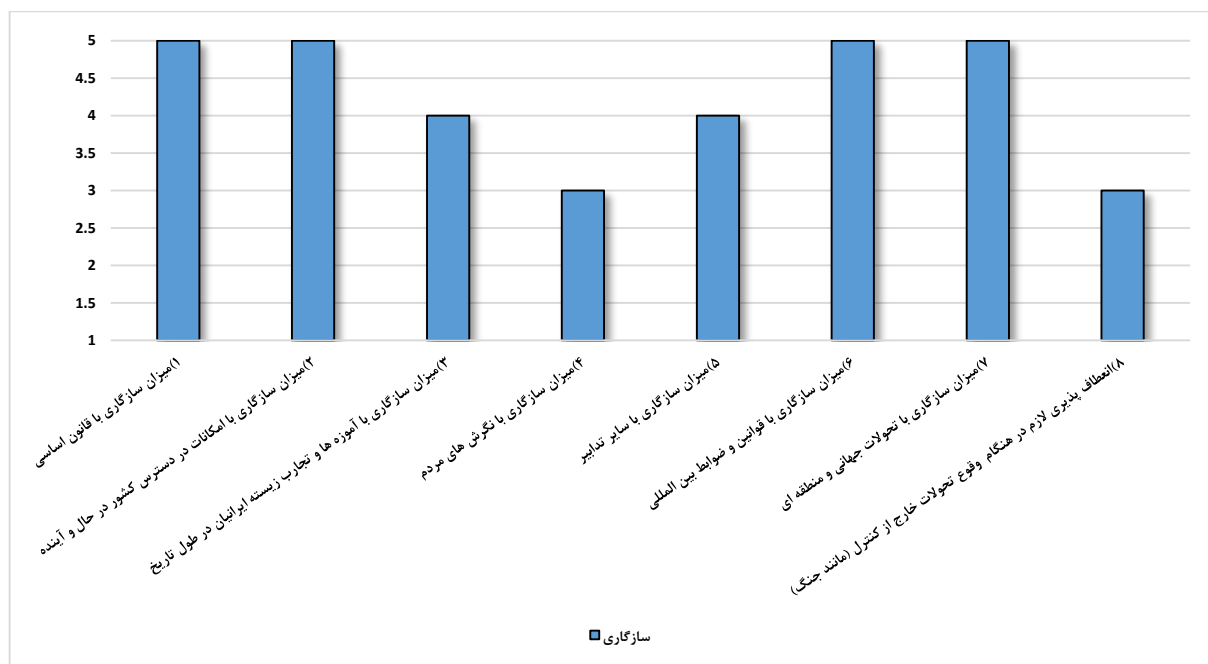
توضیح:

در پوشش همگانی مراقبت‌ها و خدمات سلامت، محور کیفیت بسیار مهم و اغلب مغفول است و به افزایش کمی پوشش جمعیتی و هزینه‌ای توجه می‌شود. به همین منظور پیشنهاد شده است واژه خدمات به خدمات با کیفیت تغییر یابد. پوشش همگانی حوزه سلامت به این معنی است که همه افراد و جوامع، در هر مکان و در هر زمان خدمات سلامت ضروری را بدون تحمل رنج مالی دریافت کنند. پوشش همگانی سلامت، منجر به دسترسی همه جامعه به خدمات اولیه سلامت شده و در سراسر جهان پیشرفت‌های زیادی صورت گرفته است. علاوه بر این، پوشش و توزیع عادلانه باید تمام کشور را دربرگیرد و صرفاً برخی از مناطق برخوردار نباشند، لذا «در سطح ملی» نیز در انتهای تدبیر اضافه شده است.

۲-۴-۳۷- تدبیر شماره (۳۷)

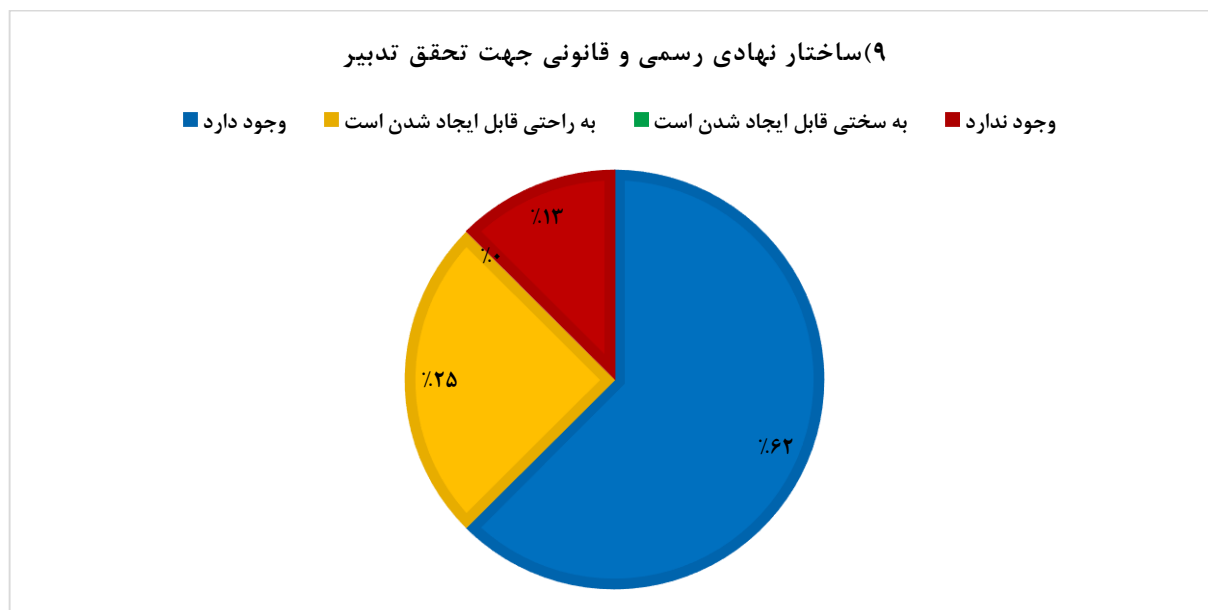
«همکاری بین‌بخشی و مشارکت نظام‌مند مردمی در ارتقای سلامت با اولویت پیشگیری و کنترل عوامل تهدیدکننده»

الف) ارزیابی تحقق‌پذیری

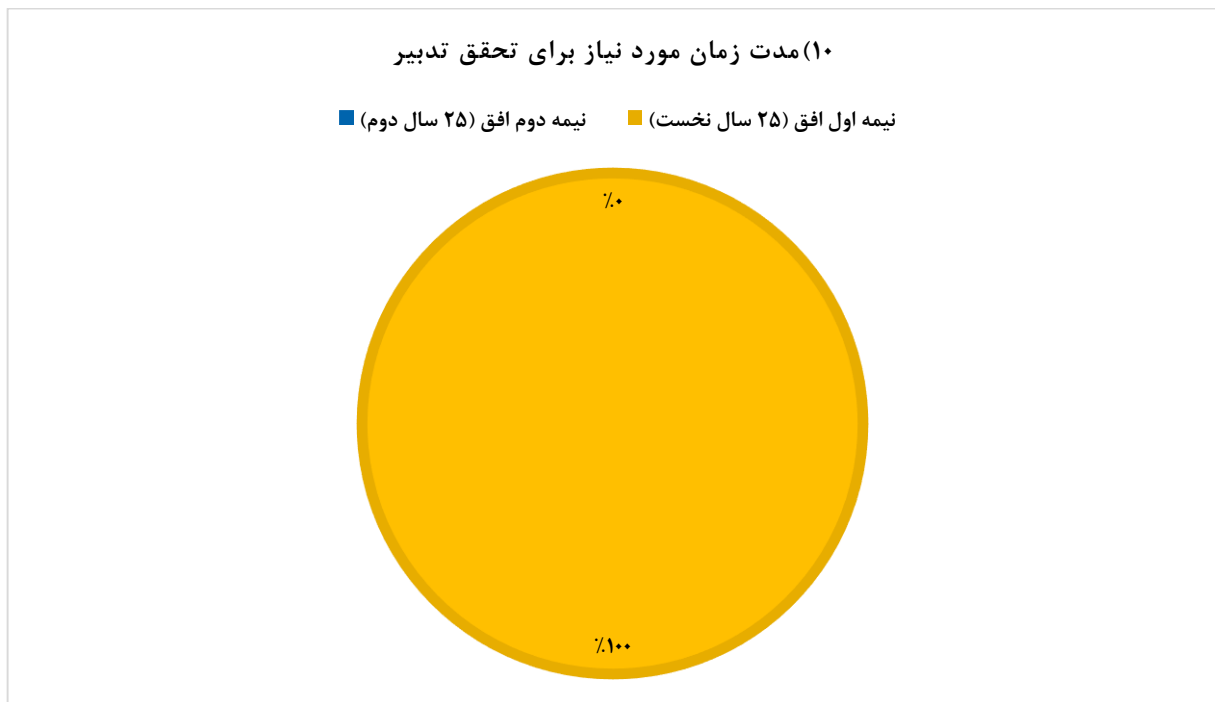
شکل ۱۵۱: میزان سازگاری تدبیر ۳۷

منبع: مطالعات میدانی

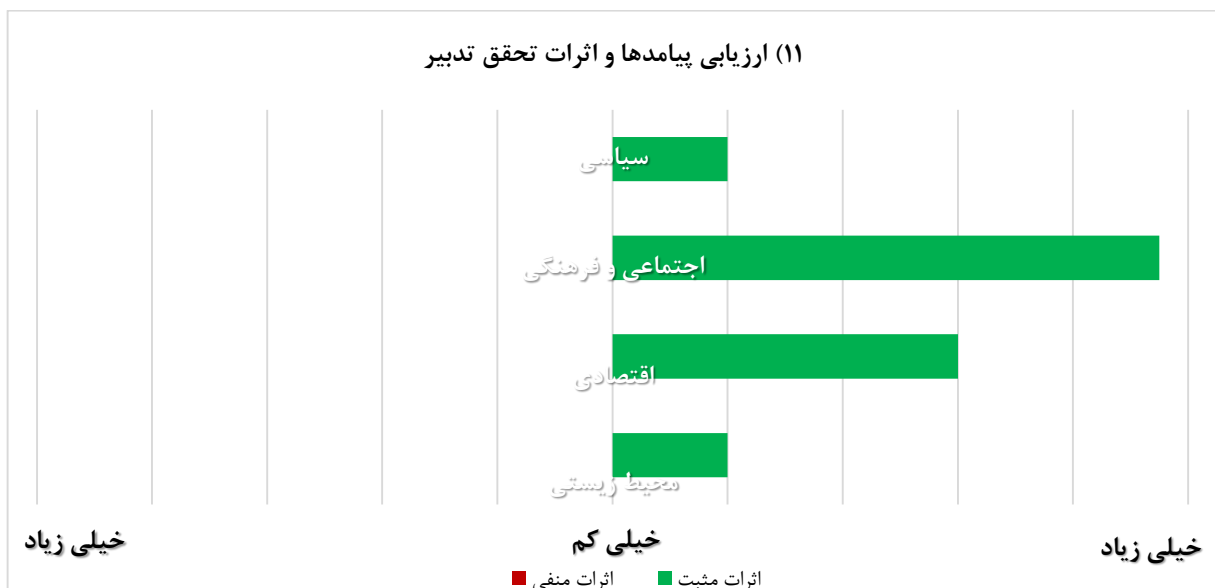

شکل ۱۵۲: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۳۷

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۵۳: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۳۷
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۵۴: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۳۷
منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: تغییر نگرش مسئولان بخش سلامت در موضوع پیشگیری و درمان، شناخت موارد تهدیدکننده سلامت، استفاده از یک الگو برای مقابله با مخاطرات سلامتی و آموزش مردم و بخش‌های توسعه با مبانی و اصل سلامت و مشارکت.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی
تدبیر شماره (۳۷) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:
«همکاری بین‌بخشی و مشارکت نظام‌مند مردمی در ارتقای سلامت با اولویت پیشگیری و کنترل عوامل تهدیدکننده»

پیشنهاد:

«همکاری بین‌بخشی مسئولانه و مشارکت نظام‌مند مردمی در ارتقاء سلامت با اولویت مراقبت‌های بهداشتی اولیه،
پیشگیری و کنترل عوامل تهدیدکننده سلامت»

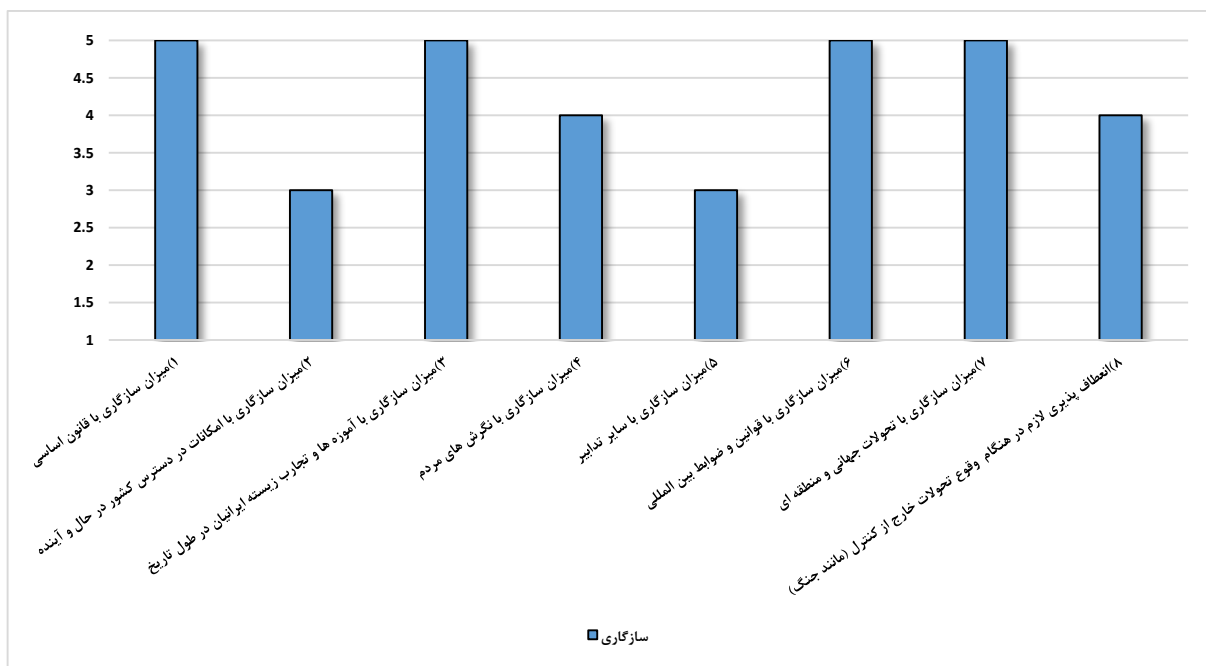
توضیح:

در ابتدای تدبیر واژه مسئولانه در کنار همکاری بین‌بخشی اضافه شده است، زیرا همکاری بین‌بخشی باید مسئولیت‌پذیر و پاسخگو به سلامت باشد و جبران خسارت ناشی از تصمیمات خود را داشته باشد. همچنین با توجه به اهمیت مراقبت‌های بهداشتی اولیه (PHC) این مفهوم در تدبیر اضافه شده است. مراقبت‌های بهداشتی اولیه در تأمین و گسترش عدالت، همواره یک استراتژی ارزشمند بوده و برای ارائه آن توجه به اصول مرتبط، آموزش صحیح نیروی انسانی و تخصیص اعتبارات بیشتر بخش سلامت به آن، لازم و ضروری است.

۲-۴-۳۸- تدبیر شماره (۳۸)

«تنظیم نرخ باروری در بیش از سطح جانشینی»

الف) ارزیابی تحقق پذیری

شکل ۱۵۵: میزان سازگاری تدبیر ۳۸

منبع: مطالعات میدانی

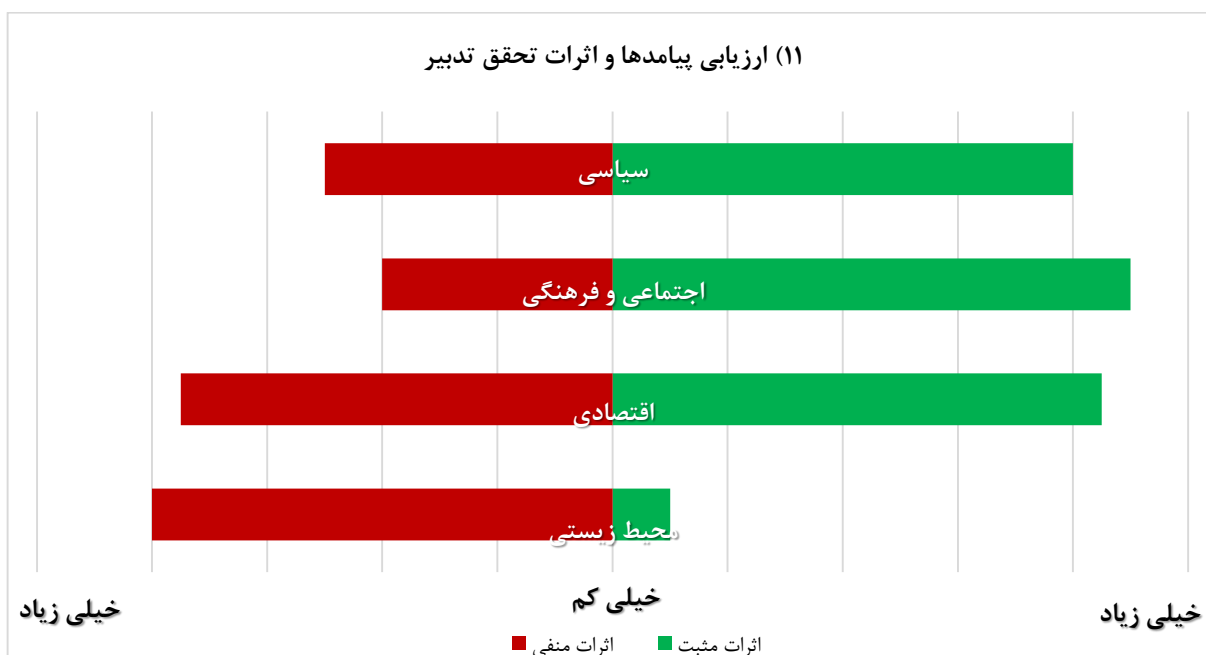

شکل ۱۵۶: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۳۸

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۵۷: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۳۸
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۵۸: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۳۸
منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: استفاده از فرصت پنجره جمعیت، اتخاذ سیاست‌های حمایتی از خانواده و فرزندآوری، تعادل کار و خانواده، حمایت از زوج‌های جوان و خانواده‌های دارای فرزند خردسال، تشویق جوانان به ازدواج، تأمین فرصت‌های شغلی برای جوانان.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۳۸) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:
«تنظیم نرخ باروری در بیش از سطح جانشینی»

پیشنهاد:

«تنظیم نرخ باروری کل به بالاتر از سطح جانشینی (۲,۱ فرزند)»

توضیح:

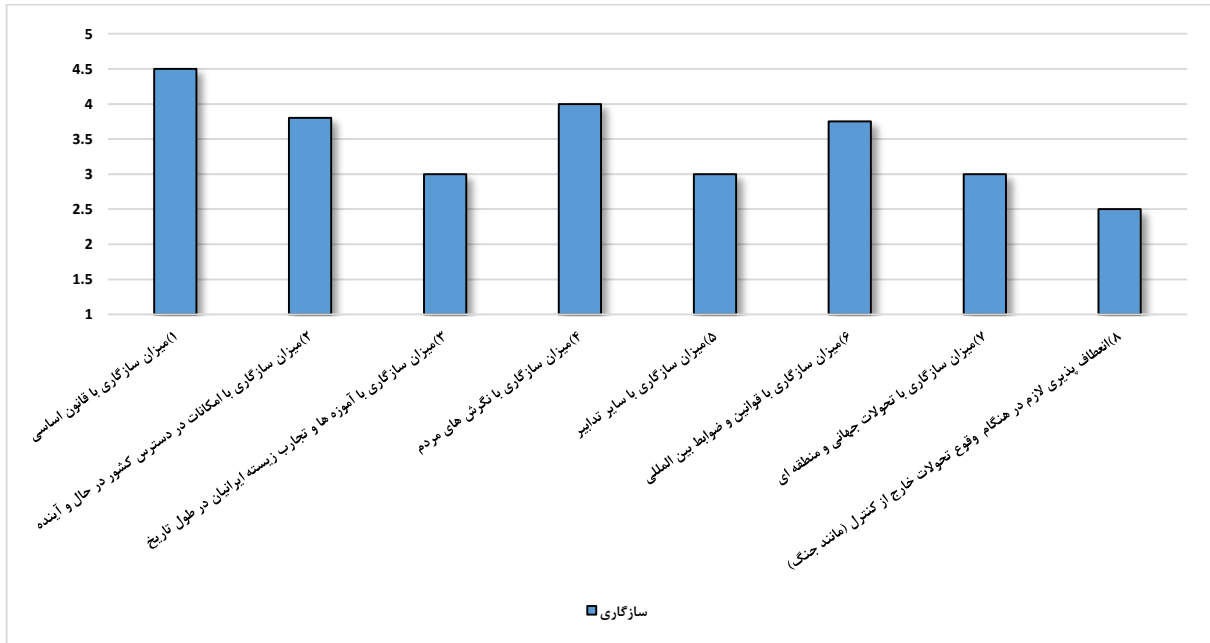
با اضافه شدن واژه «کل» و اشاره به رقم فرزندآوری در سطح جانشینی (۲,۱)، مفهوم تدبیر حفظ شده است. سیاست‌ها و برنامه‌های افزایش باروری باید جامع و فراگیر باشند و همه گروه‌ها را در برگیرند. یک بسته سیاستی جامع و خوب باید به تنوع خانواده‌های امروزی و نیازهای متفاوت زوج‌ها در حوزه فرزندآوری توجه داشته باشد و شرایط فرزندآوری را برای همه گروه‌های اجتماعی تسهیل نماید. از این‌رو، درجه انعطاف‌پذیری سیاست‌ها در پاسخگویی به نیازها، آمال و آرزوهای خانواده‌های مختلف خیلی مهم است. چنانچه سیاست‌ها توان پاسخگویی به نیازهای مختلف افراد در موقعیت‌های متفاوت زندگی را داشته باشند، می‌توانند اثرگذاری بیشتری در حمایت از انتخاب‌های باروری زنان و مردان داشته باشند. مشوق‌های مالی معمولاً برای زنان با تحصیلات پایین و طبقه اجتماعی پایین و مناطق روستایی و حاشیه شهرها جواب خواهد داد. در مقابل، مشوق‌ها و حمایت‌های اجتماعی نظیر مهدکودک‌های رایگان برای زنان با تحصیلات عالی و زنان شاغل اثرگذار است.

از این‌رو، موفقیت سیاست‌ها و برنامه‌ها بستگی به بودجه و برنامه‌های اجرایی منسجم و پایدار از یکسو و شرایط اقتصادی و اجتماعی پیرامونی خانواده‌ها، سطح تحصیلات و سایر مشخصه‌ها از سوی دیگر دارد. چنانچه سیاست‌ها توان پاسخگویی به نیازهای مختلف افراد در موقعیت‌های متفاوت زندگی داشته باشند، امکان اثرگذاری بیشتری بر افزایش باروری دارند. از این‌رو، سیاست‌های جدید جمعیتی زمانی تأثیر مثبتی بر باروری دارند که بتوانند ابعاد تشویقی و حمایتی فرزندآوری را توأمان دنبال کنند و چالش‌های مختلف ناشی از عوامل اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، بیولوژیکی و روانی را که در مورد فرزندآوری مطرح است، کاهش دهند.

۲-۴-۳۹- تدبیر شماره (۳۹)

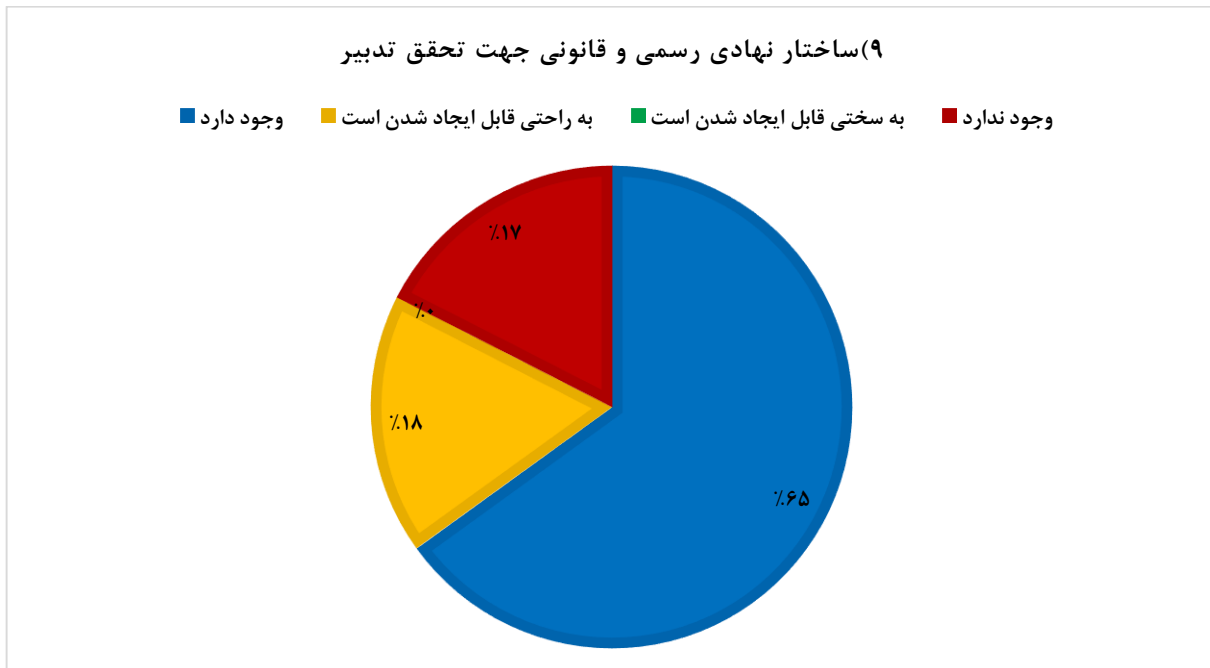
«اعتلا و تقویت و ترویج دانش بومی در حوزه سلامت مبتنی بر شواهد متقن علمی»

الف) ارزیابی تحقق‌پذیری

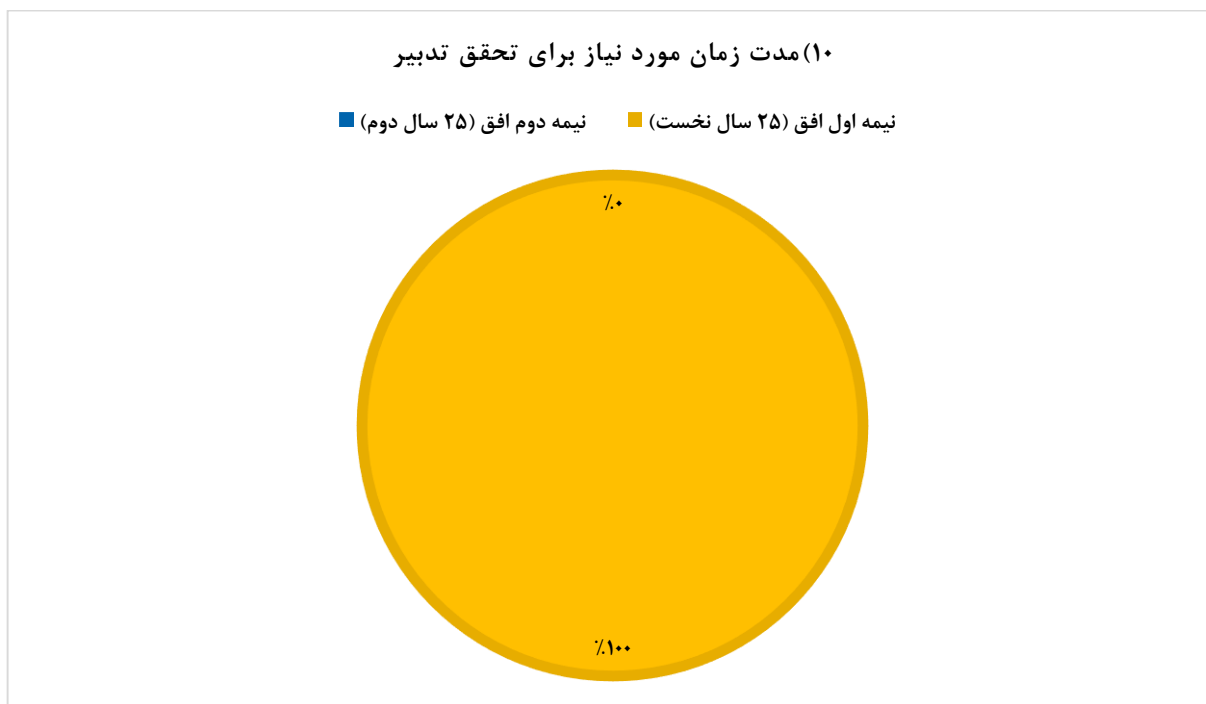
شکل ۱۵۹: میزان سازگاری تدبیر ۳۹

منبع: مطالعات میدانی

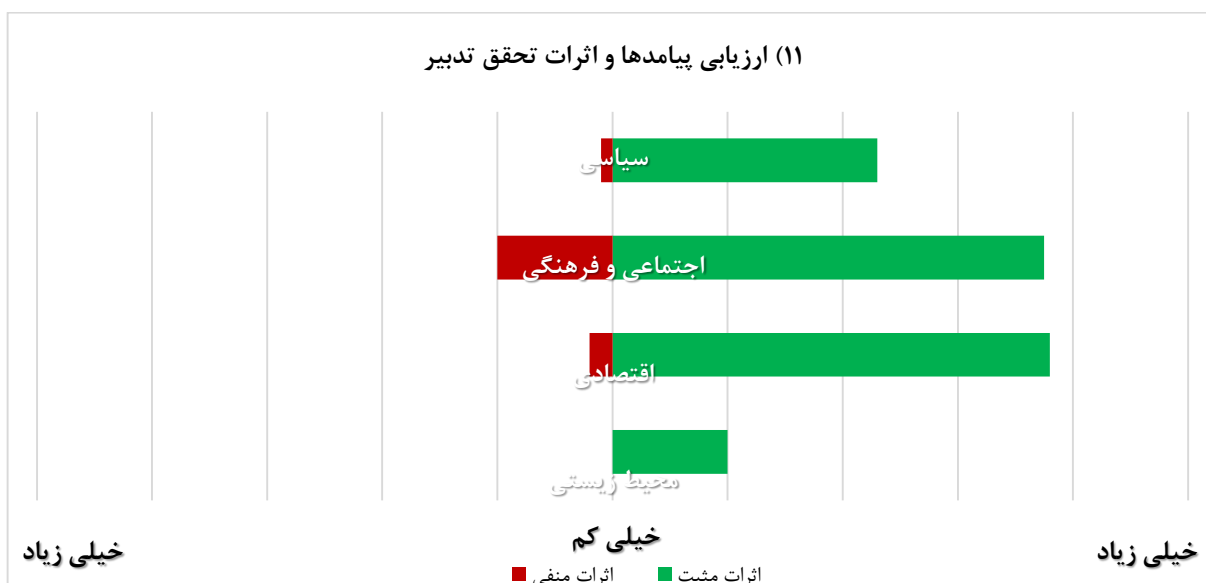

شکل ۱۶۰: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۳۹

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۶۱: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۳۹
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۶۲: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۳۹
منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: تعریف عملیاتی دانش بومی، جهت‌دهی کارهای پژوهشی به سمت تدوین دانش درونزا، ایجاد ارتباط نظام‌مند و پویا بین دانش حوزه سلامت در سطح جهانی و دانش درونزا، افزایش سهم پژوهش از منابع عمومی، مشخص نمودن اولویت‌های ملی، حمایت از نظام ایده‌پردازی و مالکیت معنوی.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۳۹) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«اعتلا و تقویت و ترویج دانش بومی در حوزه سلامت مبتنی بر شواهد متقن علمی»

پیشنهاد:

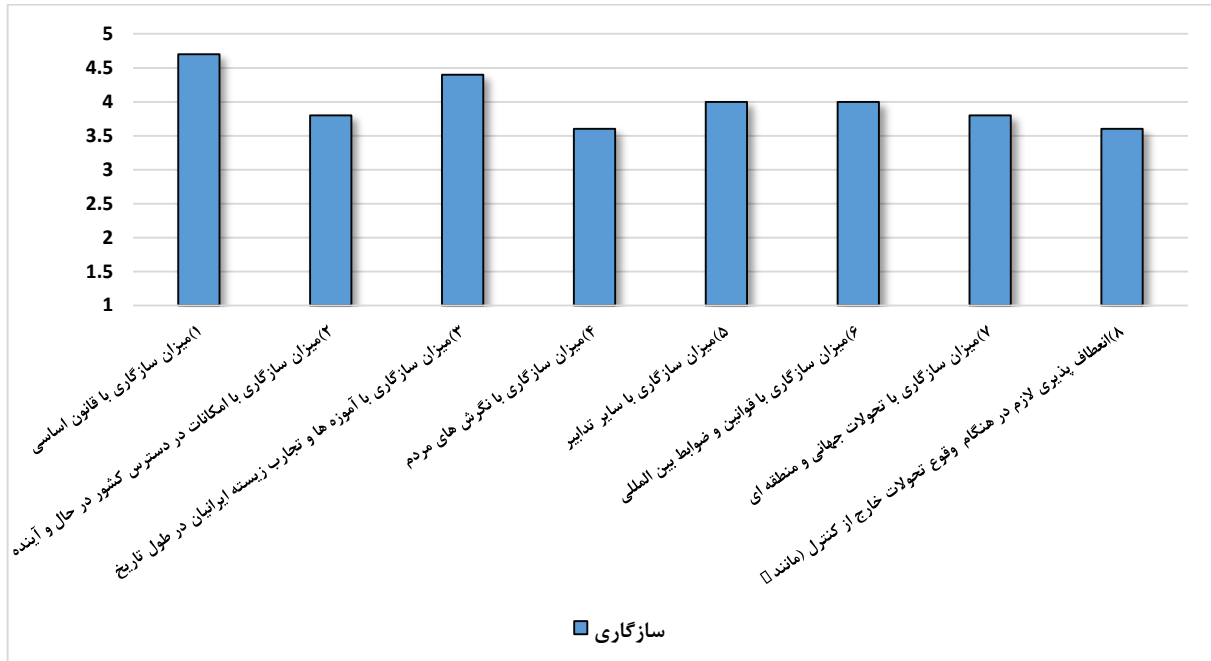
«اعتلا و تقویت دانش بومی در حوزه سلامت قابل ارائه در سطح جهانی»

توضیح:

با توجه به اینکه واژه ترویج در اعتلا و تقویت نهفته است و مفهوم را می‌رساند، واژه ترویج حذف شده است. از طرفی استفاده از ظرفیت دانش بومی هر کشور در حوزه سلامت به دلیل ریشه‌دار بودن در فرهنگ مردم، ارزان‌تر و در دسترس بودن خدمات این طب، کمک به اقتصاد سلامت مردم را مورد تأکید قرار می‌دهد، اما توجه به این نکته بسیار مهم است که دانش و علم فارغ از محل تولید و بومی بودن آنها باید مقبولیت جهانی داشته و در سطح بین‌المللی قابل ارائه باشند.

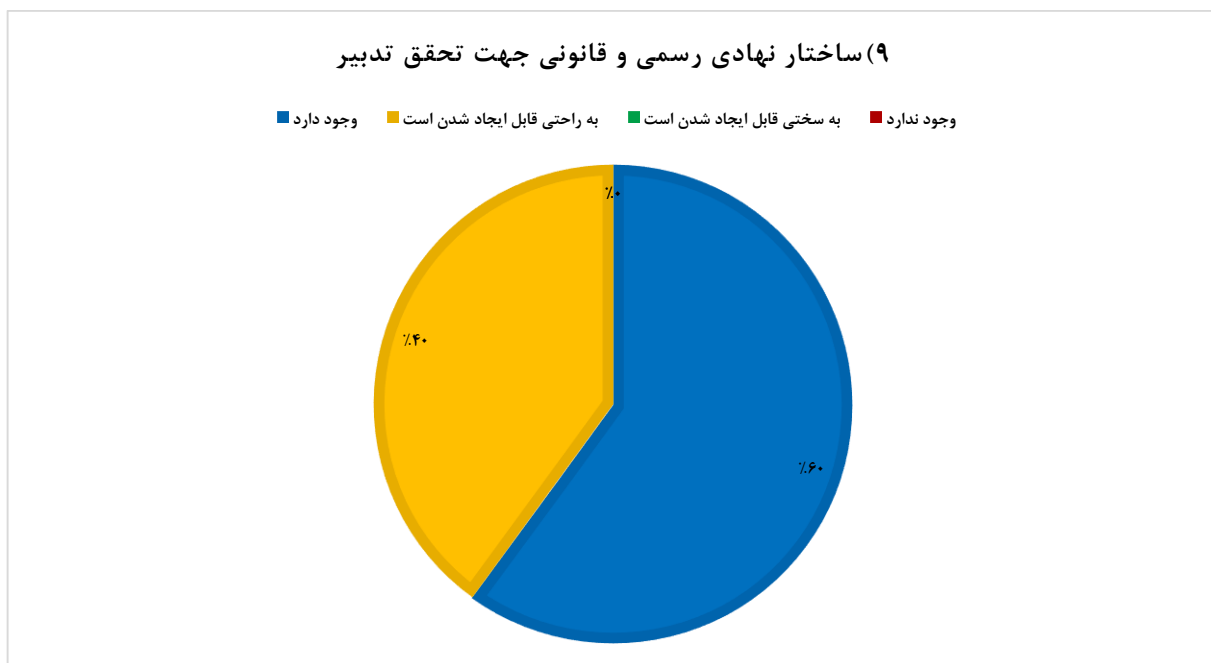
۲-۴-۴۰- تدبیر شماره (۴۰)

«ارتقای توانمندی‌های حوزه پزشکی با هدف ارائه آموزش، خدمات و تولیدات در سطح ملی و بین‌المللی»
الف) ارزیابی تحقق پذیری

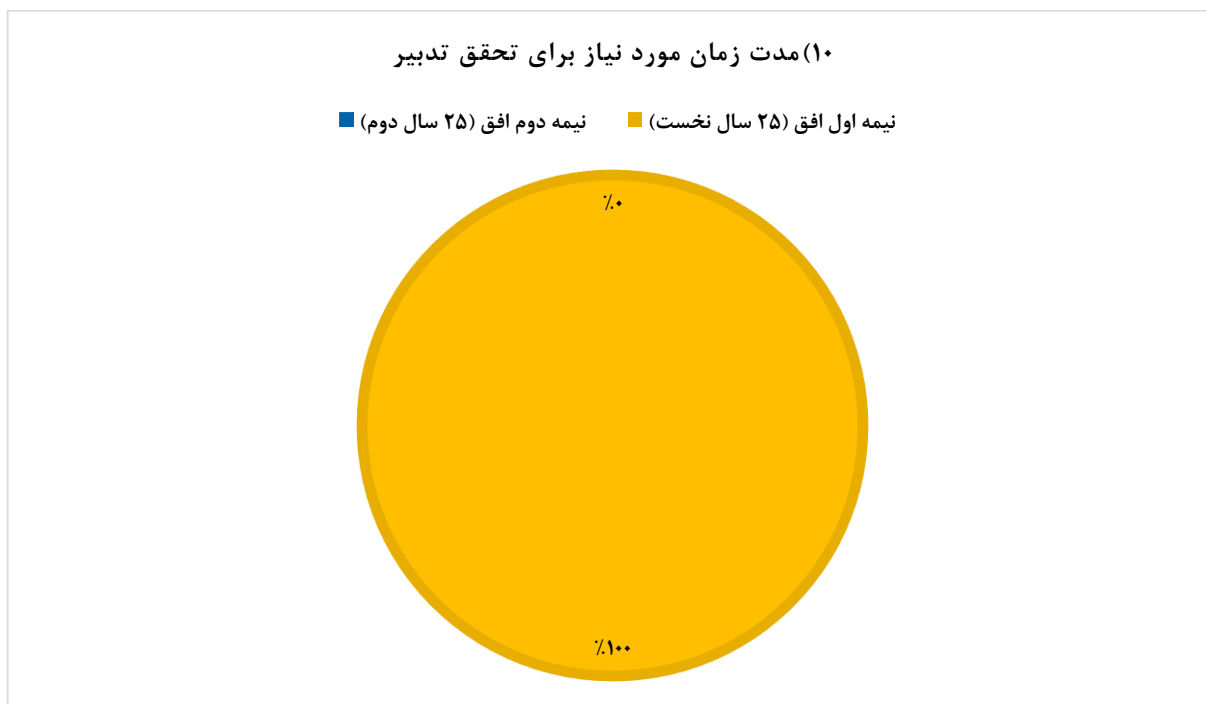
شکل ۱۶۳: میزان سازگاری تدبیر ۴۰

منبع: مطالعات میدانی

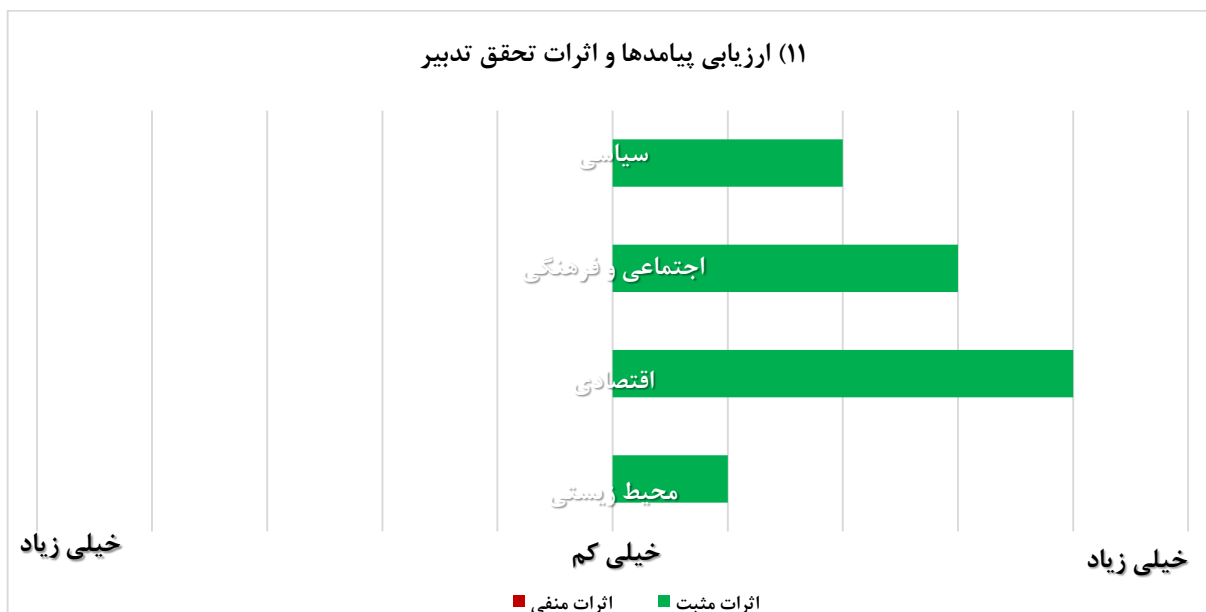

شکل ۱۶۴: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۴۰

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۶۵: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۴۰
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۶۶: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۴۰
منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: اصلاح زیرساخت‌های قانونی و مقرراتی، سرمایه‌گذاری در حوزه‌های زیرساختی و فراهم شدن سیاست‌های ترویجی و تشویقی.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۴۰) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«ارتقای توانمندی‌های حوزه پزشکی با هدف ارائه آموزش، خدمات و تولیدات در سطح ملی و بین‌المللی»

پیشنهاد:

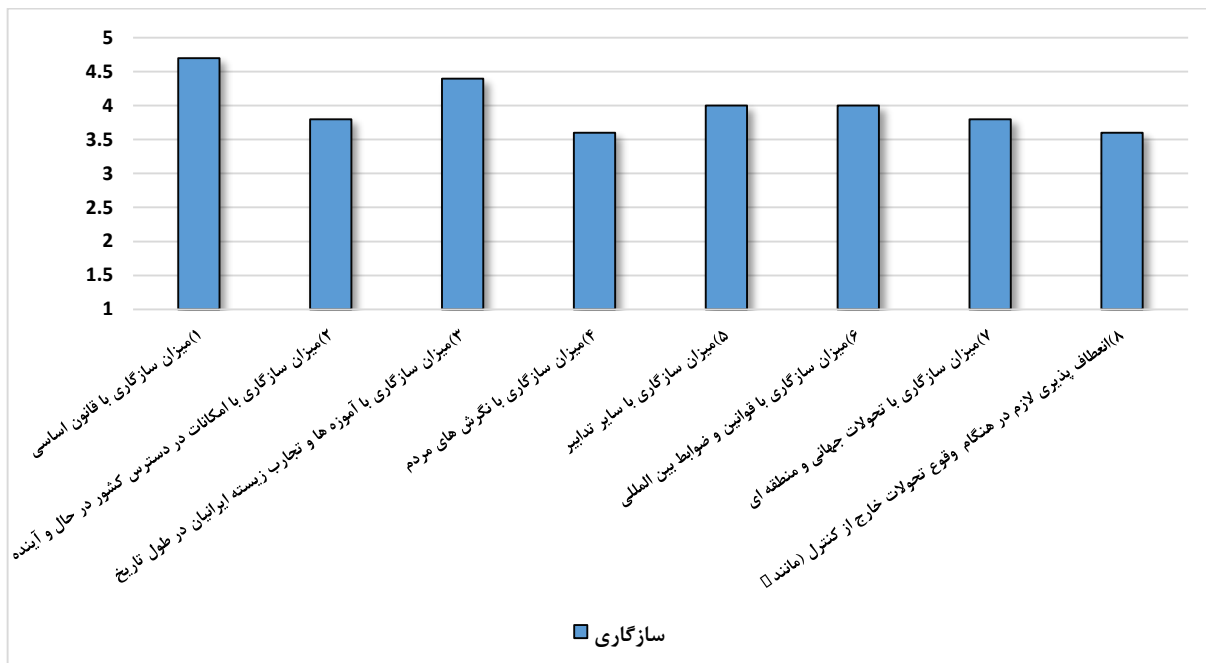
«ارتقاء توانمندی‌ها در حوزه سلامت با هدف ارائه آموزش، خدمات و تولیدات در سطح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی»

توضیح:

تمرکز بر کلمه پزشکی در نظام سلامت حساسیت‌برانگیز است و از جامعیت کافی برخوردار نیست، لذا از واژه سلامت به جای پزشکی استفاده شده است. در واقع سلامت حالتی از رفاه کامل جسمی، روانی و اجتماعی است و تنها نبودن بیماری، معلولیت یا زمین‌گیری نیست. سلامت کمتر به صورت یک حالت انتزاعی در متن ارتقاء سلامت در نظر گرفته شده است و بیشتر به عنوان وسیله‌ای برای یک هدف منظور شده که می‌توان از لحاظ کارکردی به صورت یک منبع بیان کرد، منبعی که به مردم امکان می‌دهد تا به صورت فردی، اجتماعی و اقتصادی زندگی مولدی را داشته باشند. سلامتی فقط زندگی کردن نیست، بلکه منبعی برای زندگی روزمره است. سلامت یک مفهوم مثبت است که بر منابع و امکانات اجتماعی و شخصی و همچنین توانایی‌های حمایتی تأکید دارد. همگام با مفهوم سلامت به عنوان یک حق انسانی، پیش‌شرط‌های معینی در منشور اتاوا برای تحقق سلامت تأکید شده است که شامل صلح، منابع اقتصادی مناسب، غذا، مسکن و یک اکوسیستم (محیط زیست) پایدار و استفاده مداوم از منابع است؛ لذا در این تدبیر، سلامت واژه‌ای جامع و مطلوب جهت حفظ مفهوم تدبیر به حساب می‌آید که دربرگیرنده حوزه پزشکی نیز است. در بخش انتهایی تدبیر نیز، سطح و مقیاس منطقه‌ای که در میان سطوح ملی و بین‌المللی می‌باشد و از اهمیت بالایی برخوردار بوده، اضافه شده است.

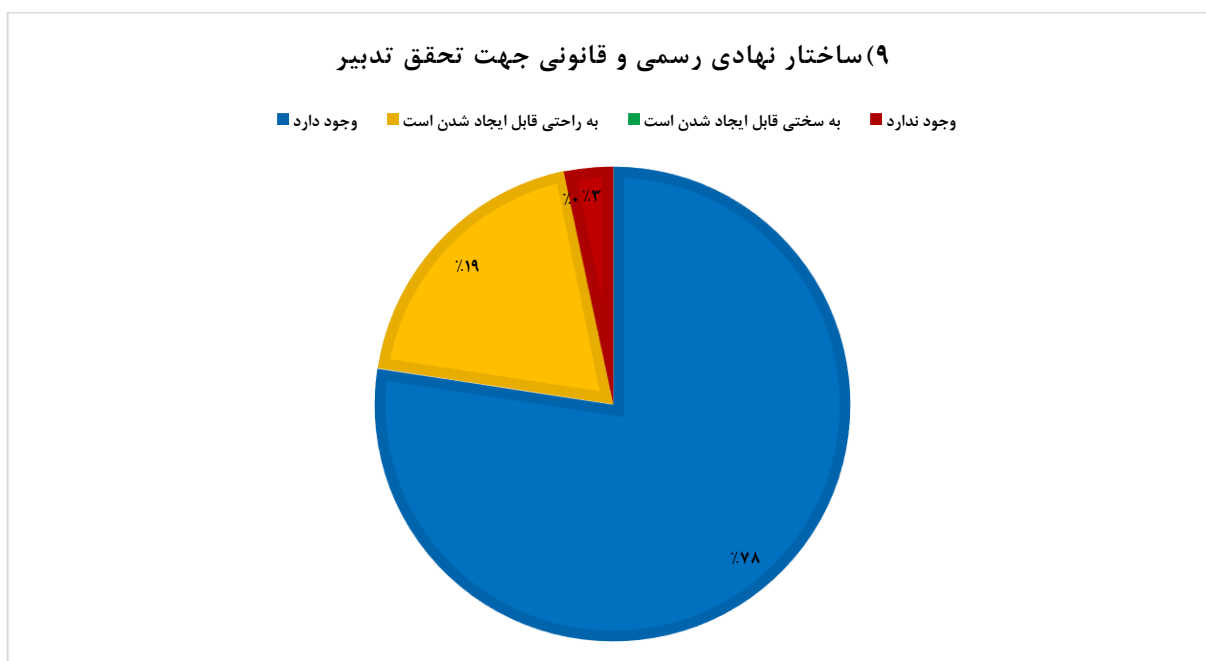
۲-۴-۴۱- تدبیر شماره (۴۱)

«اعتلای منزلت و حقوق زنان و ارتقای جایگاه اجتماعی و فرصت‌های عادلانه آنان و تأکید بر نقش مقدس مادری»
الف) ارزیابی تحقق‌پذیری

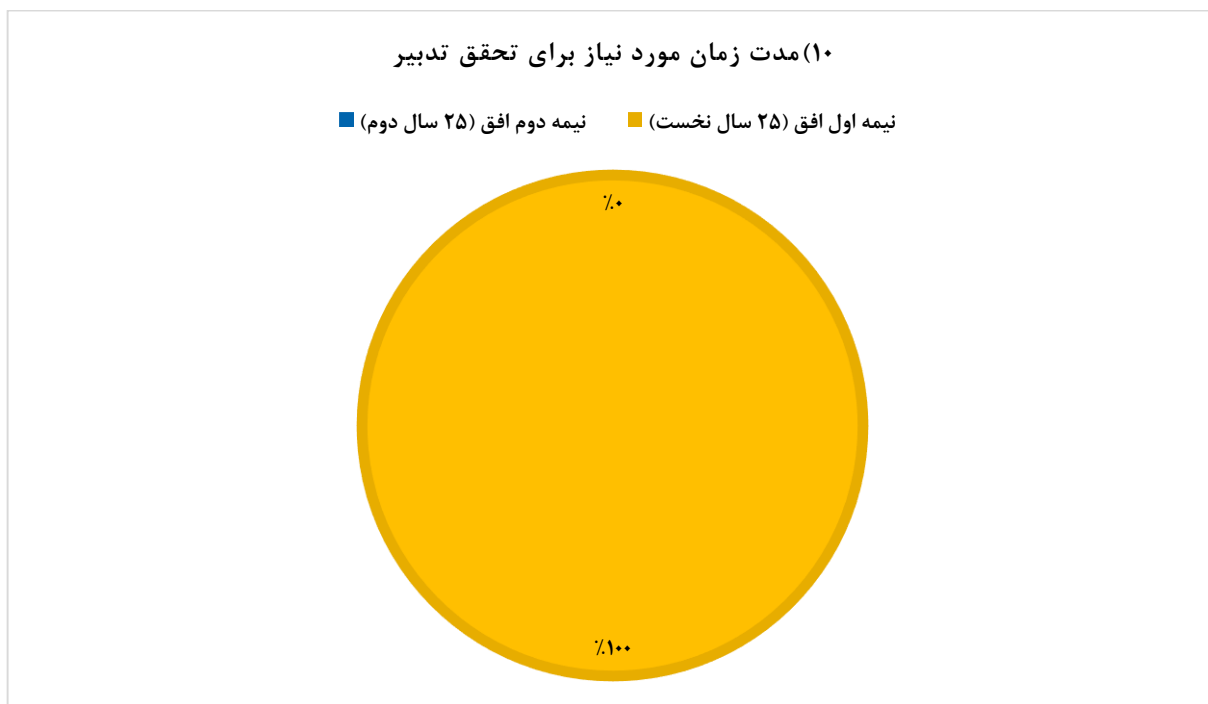
شکل ۱۶۷: میزان سازگاری تدبیر ۴۱

منبع: مطالعات میدانی

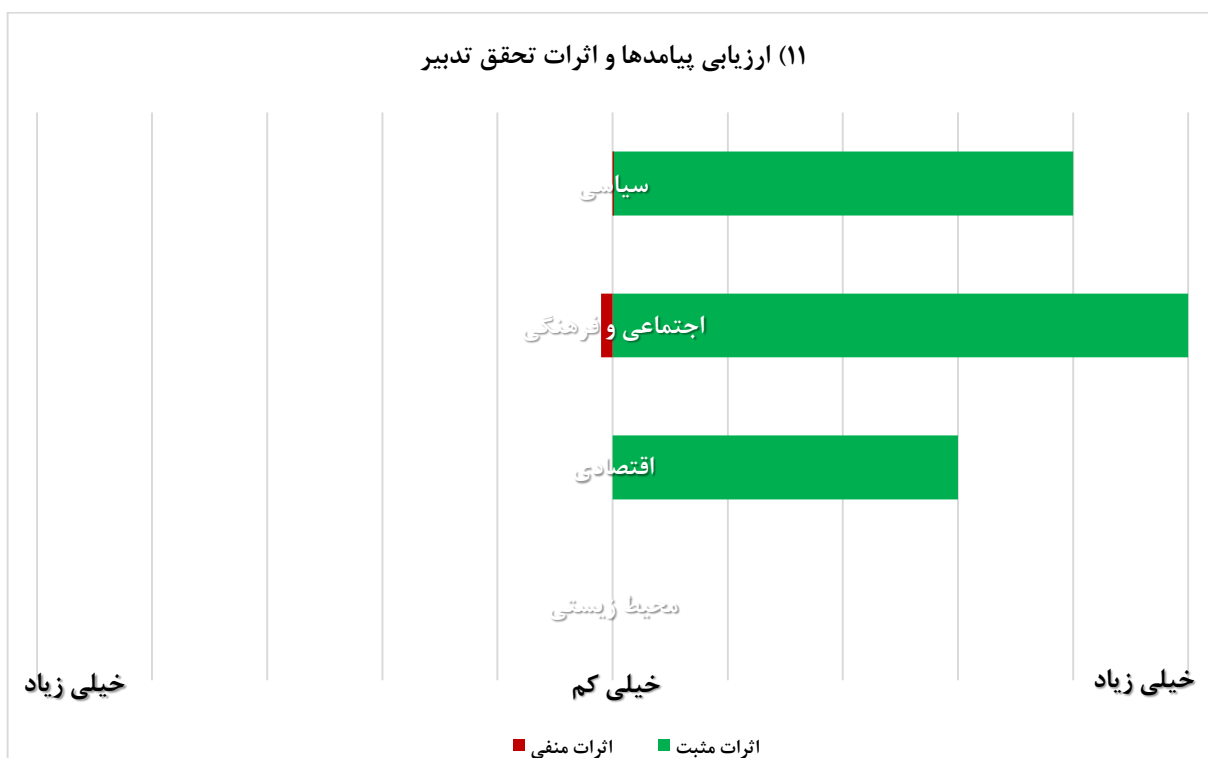

شکل ۱۶۸: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۴۱

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۶۹: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۴۱
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۷۰: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۴۱
منبع: مطالعات میدانی

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۴۱) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«اعتلای منزلت و حقوق زنان و ارتقای جایگاه اجتماعی و فرصت‌های عادلانه آنان و تأکید بر نقش مقدس مادری»
پیشنهاد:

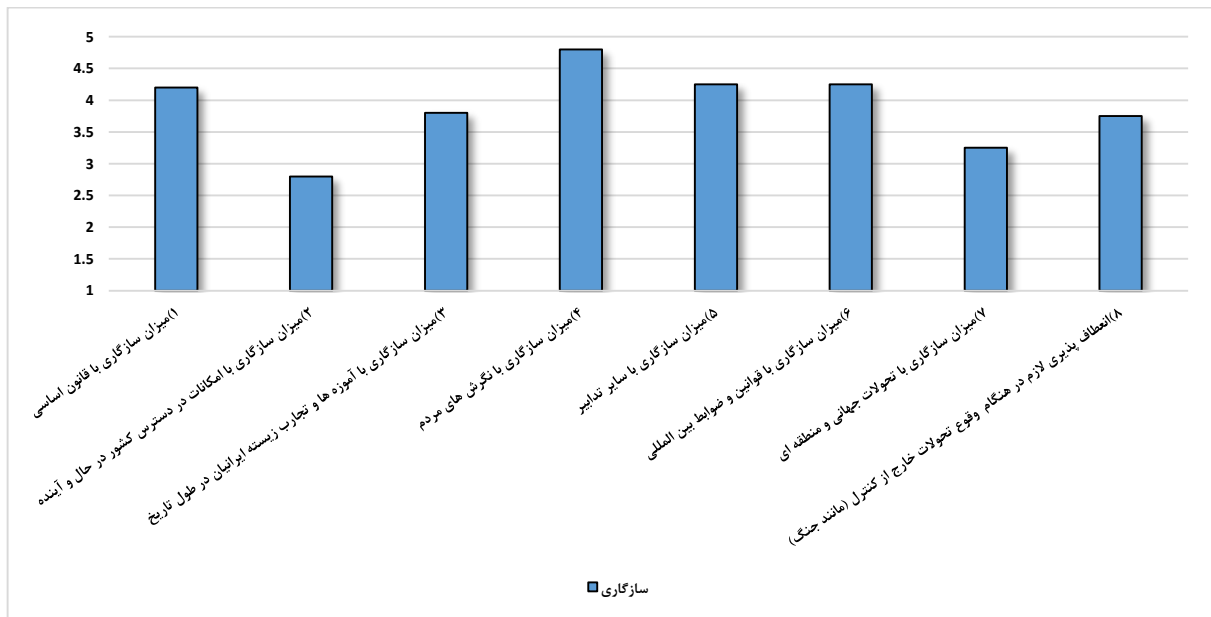
«اعتلای منزلت و حقوق زنان و مادران و ارتقاء جایگاه اجتماعی و فرصت‌های عادلانه آنان»

توضیح:

در سده‌های اخیر همراه با تحولات اجتماعی بحث حقوق و منزلت اجتماعی زنان و مادران در محافل مختلف جزو مهم‌ترین مباحث بوده است. از طرفی از دیدگاه قرآن، زن و مرد هویت یکسان داشته و از موهبت‌های الهی به یک میزان برخوردارند. این دو مایه عفت و آرامش یکدیگرند؛ اما تفاوت‌های انکارناپذیری نیز بین این دو وجود دارد. اگر به نظام حقوقی اسلام به صورت مجموعه توجه شود، روشن می‌شود که اختلافات حقوقی بین زن و مرد در اسلام دقیقاً بر واقعیت و حکمت استوار است و هر یک به میزان برخورداری از حقوق، به وظایفی نیز مکلف گشته‌اند. بر این اساس، با توجه به تحولات اجتماعی و توجه ناکافی به حقوق زنان و مادران، لازم است در این تدبیر این مقوله مورد تأکید قرار گیرد و به لحاظ چینش واژگان، واژه مادران در کنار واژه زنان قرار گیرد.

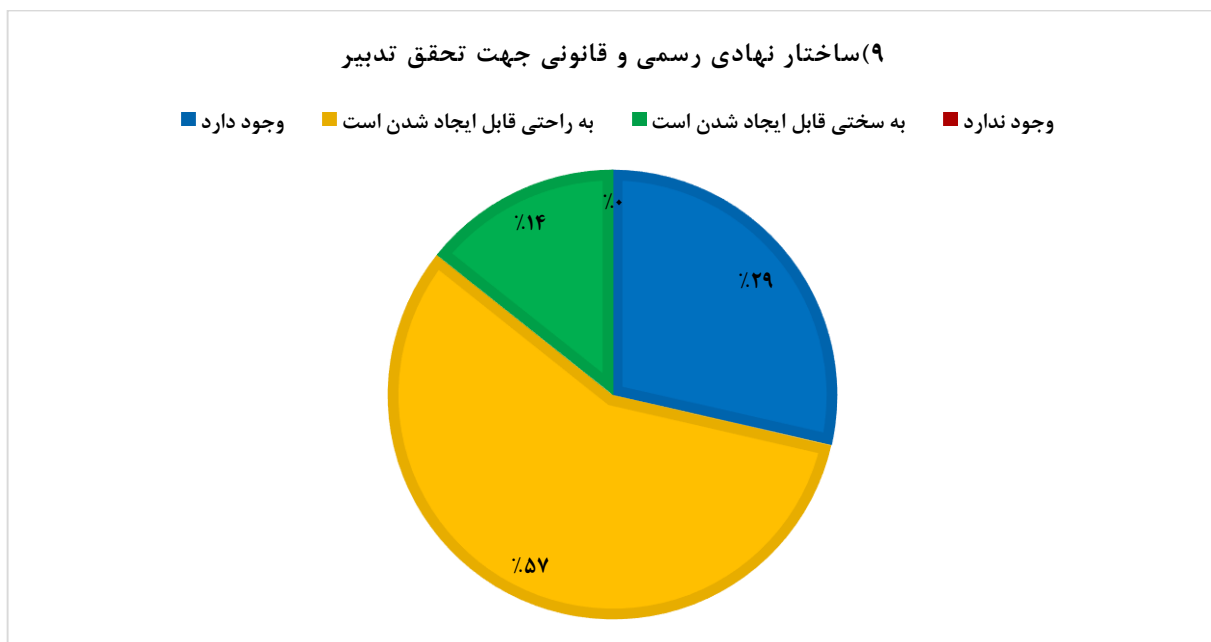
۲-۴-۴۲- تدبیر شماره (۴۲)

«ارتقای استقلال، اقتدار، پاسخگویی و تخصصی شدن نظام قضایی و تربیت و جذب قضات عالم و متعهد و دانش‌افزایی مستمر و نظارت بر عملکرد قضات و کارکنان قضایی و اصلاح و الکترونیکی کردن فرایندهای دادرسی»
الف) ارزیابی تحقق پذیری

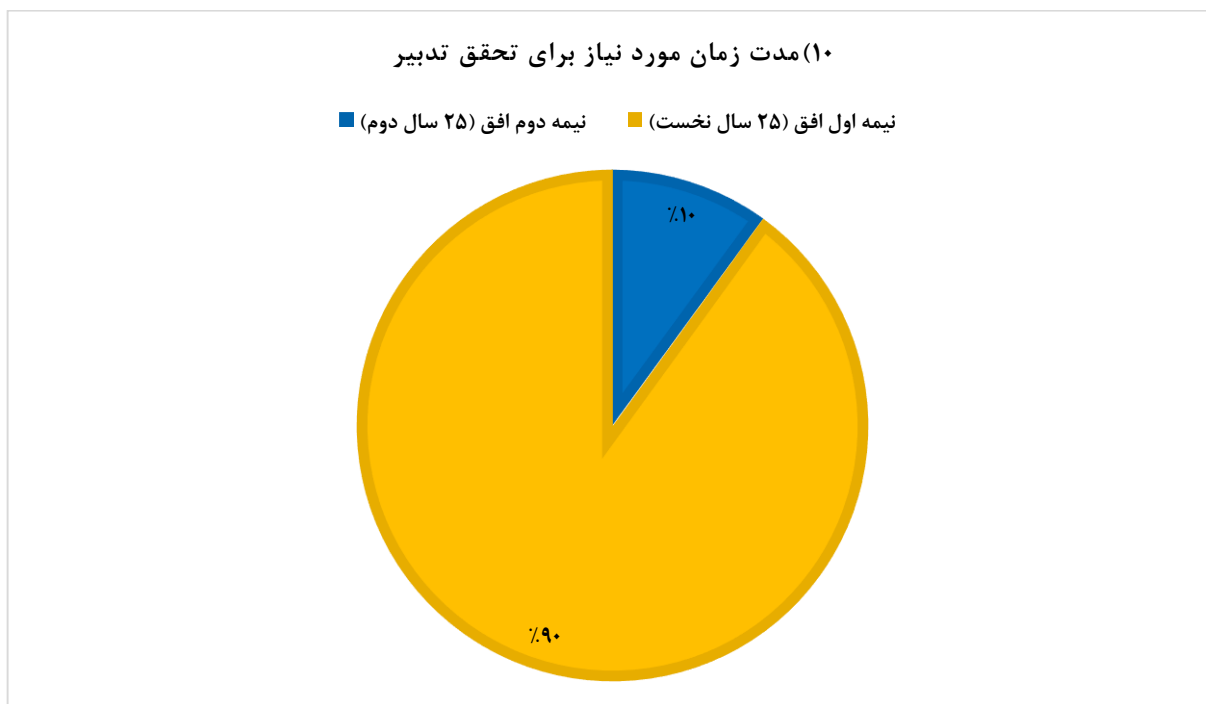
شکل ۱۷۱: میزان سازهاری تدبیر ۴۲

منبع: مطالعات میدانی

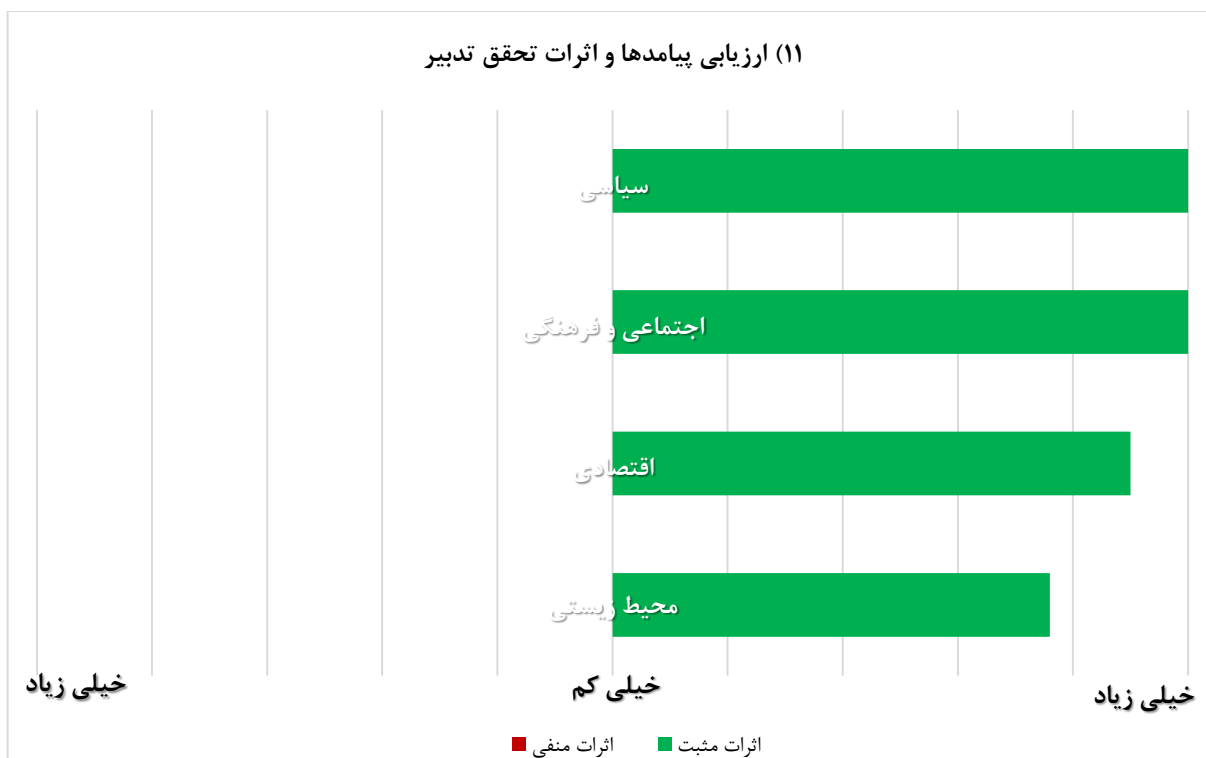

شکل ۱۷۲: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۴۲

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۷۳: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۴۲
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۷۴: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۴۲
منبع: مطالعات میدانی

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۴۲) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«ارتقای استقلال، اقتدار، پاسخگویی و تخصصی شدن نظام قضایی و تربیت و جذب قضات عالم و متعهد و دانش‌افزایی مستمر و نظارت بر عملکرد قضات و کارکنان قضایی و اصلاح و الکترونیکی کردن فرایندهای دادرسی»

پیشنهاد:

«ارتقاء اقتدار، پاسخگویی و تخصصی شدن نظام قضایی و تربیت و جذب قضات عالم و متعهد و دانش‌افزایی مستمر و نظارت همگانی بر عملکرد قضات و کارکنان قضایی و اصلاح و الکترونیکی کردن فرایندهای دادرسی و دستیابی به قوه قضائیه عادلانه، در دسترس، ارزان، مستقل و سریع»

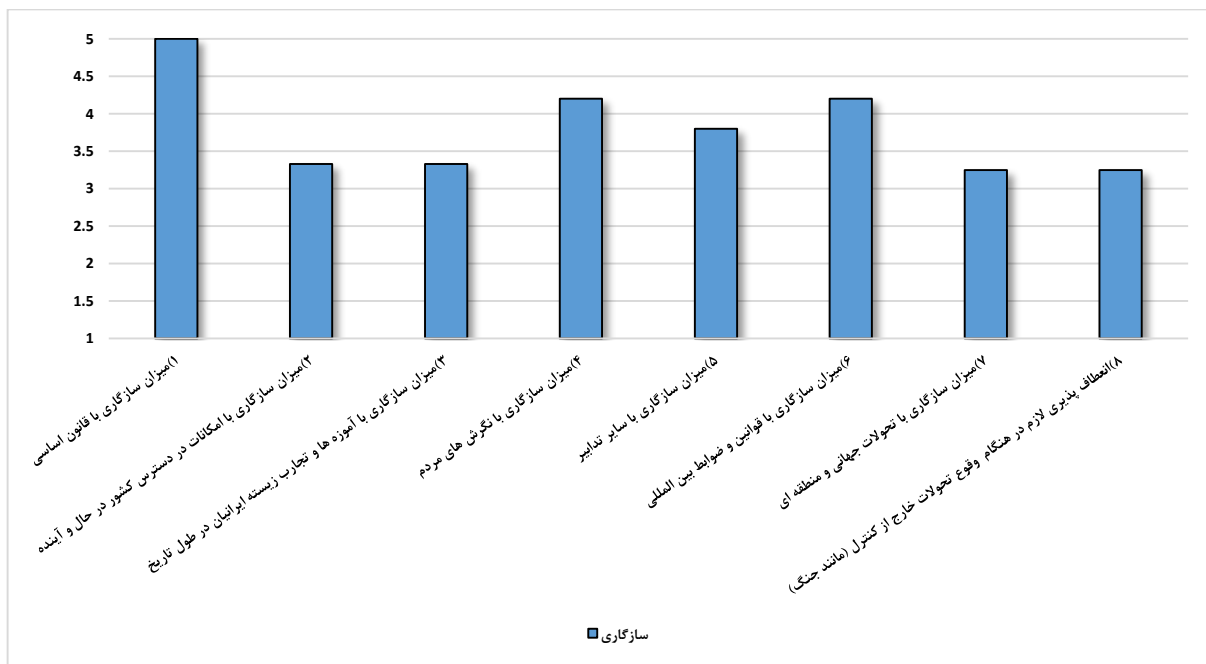
توضیح:

در این تدبیر ضمن تأکید بر ارتقاء اقتدار، پاسخگویی و تخصصی شدن نظام قضایی، بحث عدالت قضایی و الکترونیکی کردن فرایندهای دادرسی نیز مورد توجه قرار گرفته است. در واقع، عدالت قضایی از بزرگ‌ترین اهداف هر نظام قضایی است تا در سایه آن عدالت کیفری به‌خوبی اجرا شده و دادگستری صورت پذیرد. از طرفی با توجه به مقتضیات زمان، استفاده از شیوه‌های الکترونیکی ارتباط برای تولید، پردازش، دریافت، بازیافت، ذخیره‌سازی و مدیریت داده‌های مربوط به دادرسی از ملزومات دستیابی به قوه قضائیه در دسترس، ارزان، مستقل و سریع بوده که در این تدبیر مبنا قرار گرفته است.

توضیح این نکته ضروری است که نظام قضایی از قوه قضائیه متفاوت است و این دو را نمی‌توان در هم تنید. استقلال قوه قضائیه ارتقاء یافتنی نیست، بلکه باید در آن دخالت شود. در مقابل، ارتقاء سیستم قضایی امری واجب و ضروری است. لذا واژه «مستقل» در اصلاحیه پیشنهادی در بخش پایانی تدبیر آمده که به قوه قضائیه معطوف است.

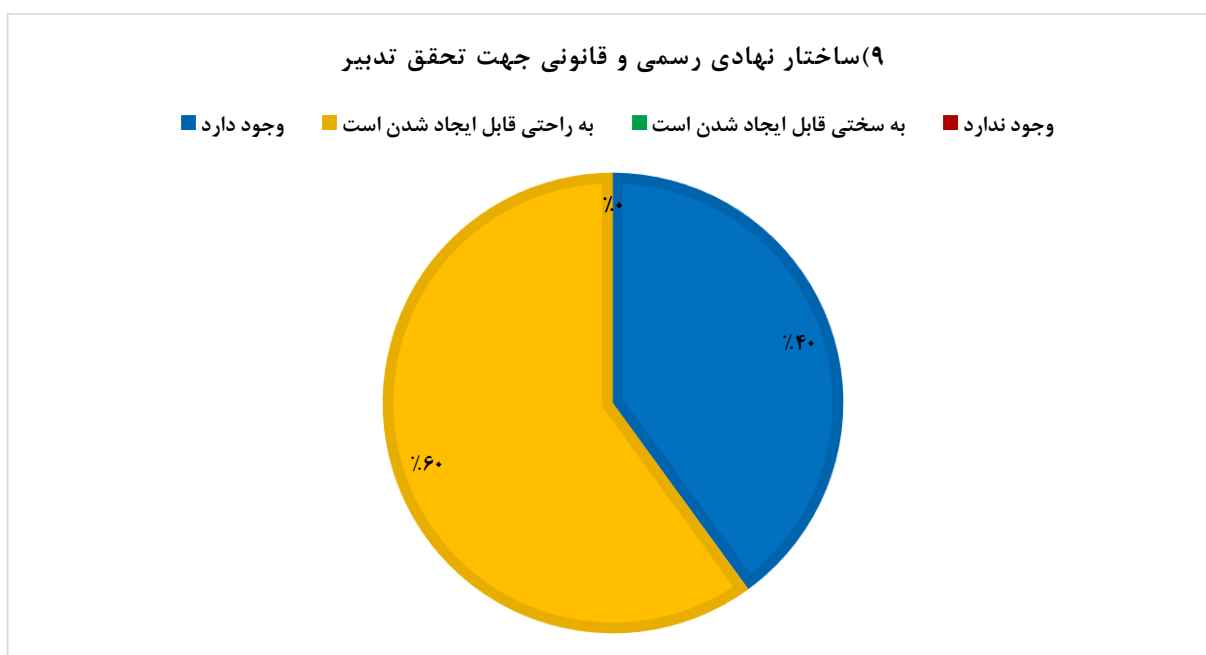
۲-۴-۴۳- تدبیر شماره (۴۳)

«طراحی و اجرای راه‌های پیشگیری از جرم و افزایش آگاهی و اخلاق اجتماعی و تقوای عمومی»
الف) ارزیابی تحقق‌پذیری

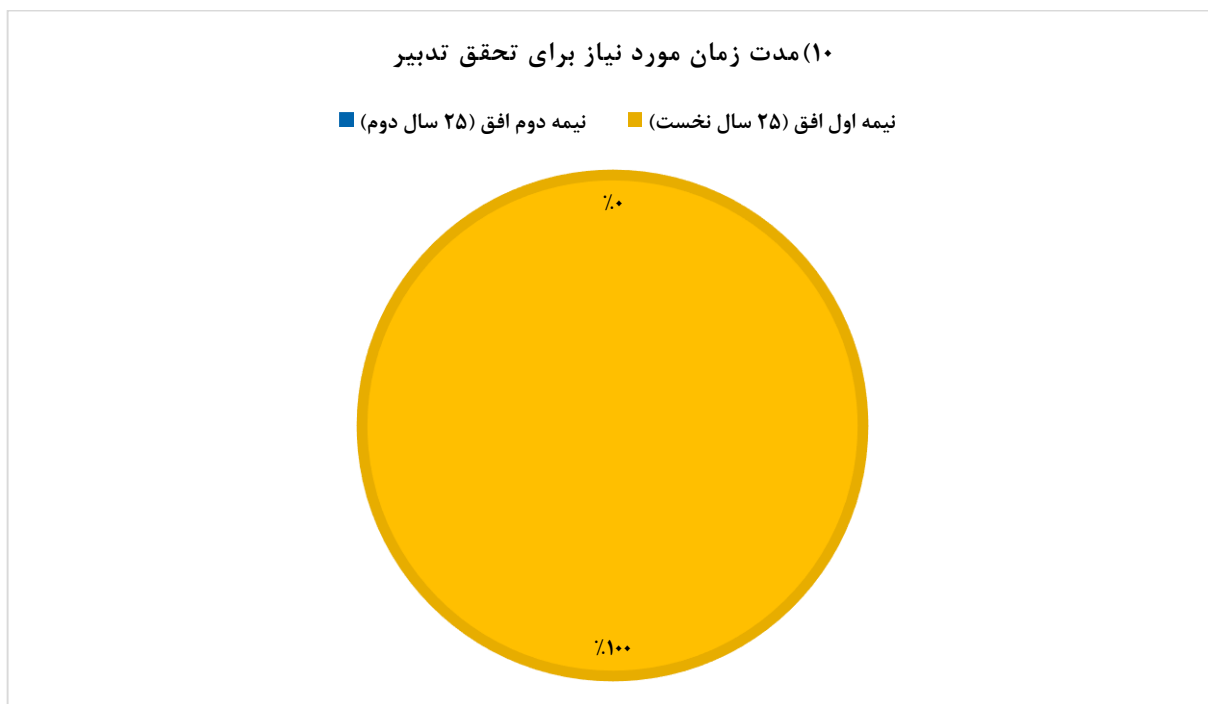
شکل ۱۷۵: میزان سازگاری تدبیر ۴۳

منبع: مطالعات میدانی

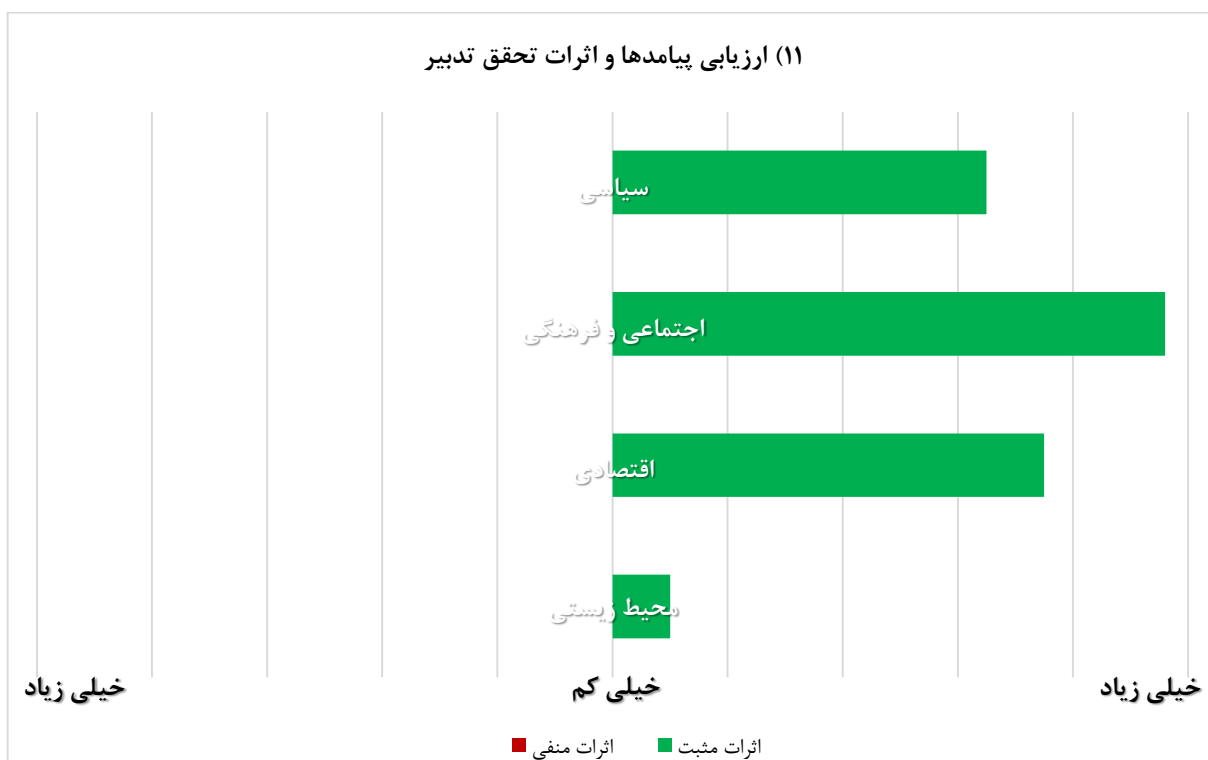

شکل ۱۷۶: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۴۳

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۷۷: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۴۳
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۷۸: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۴۳
منبع: مطالعات میدانی

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۴۳) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«طراحی و اجرای راه‌های پیشگیری از جرم و افزایش آگاهی و اخلاق اجتماعی و تقوای عمومی»

پیشنهاد:

«کاربست راهکارهای پیشگیری از جرم با تأکید بر افزایش آگاهی، اخلاق اجتماعی و تقوای عمومی»

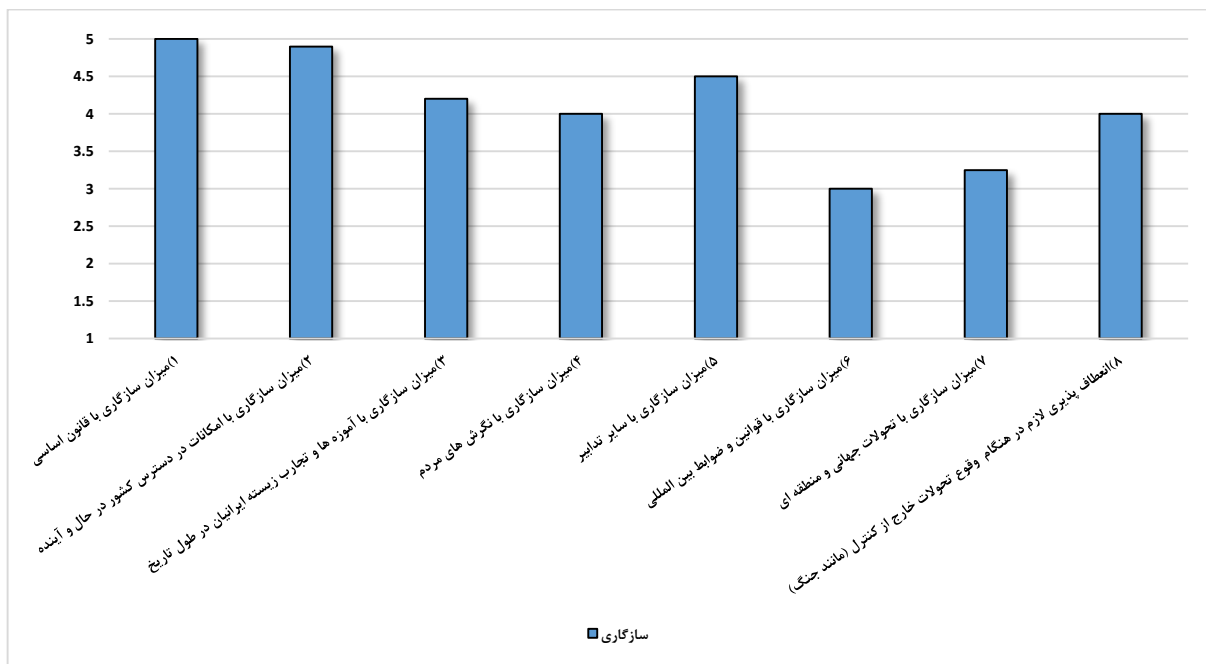
توضیح:

اخلاق اجتماعی کلیه رفتارهای اختیاری افراد در جامعه بوده که قابلیت ارزش‌گذاری را دارد. از همین رو در کنار عوامل افزایش آگاهی و تقوای عمومی، اخلاق اجتماعی در راستای کاربرست راهکارهای پیشگیری از جرم مورد تأکید قرار گرفته و توصیه می‌شود. همچنین لازم به توضیح است که در این تدبیر ضمن حفظ کلیت آن، از واژه «کاربست راهکارها» که واژه‌ای مناسب‌تر و کاربردی‌تر است، استفاده شده است. اصلاح دیگری که در تدبیر پیشنهادی ارائه شده، این است که افزایش آگاهی، اخلاق اجتماعی و تقوای عمومی از جمله راه‌های پیشگیری از جرم هستند، لذا افزودن «با تأکید بر»، این مفهوم به‌طور صریح‌تر در تدبیر مشخص شده است.

۲-۴-۴۴- تدبیر شماره (۴۴)

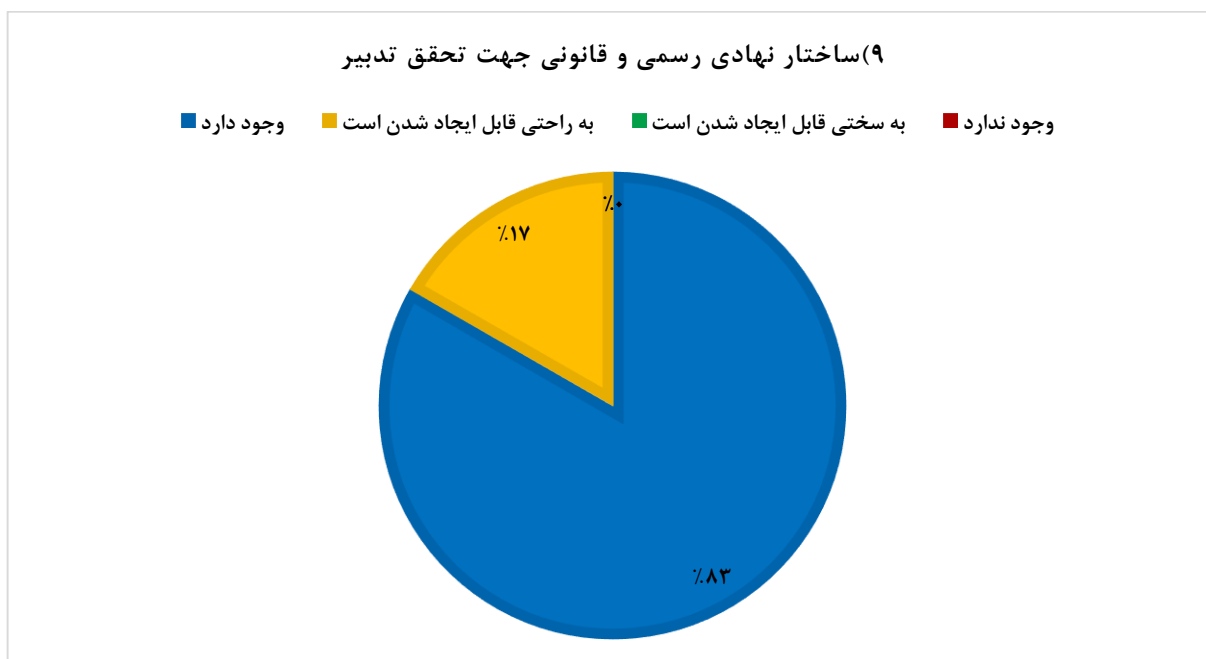
«گسترش فهم عمیق و تحکیم نظریه مردم سالاری دینی مبتنی بر ولایت فقیه»

الف) ارزیابی تحقق پذیری

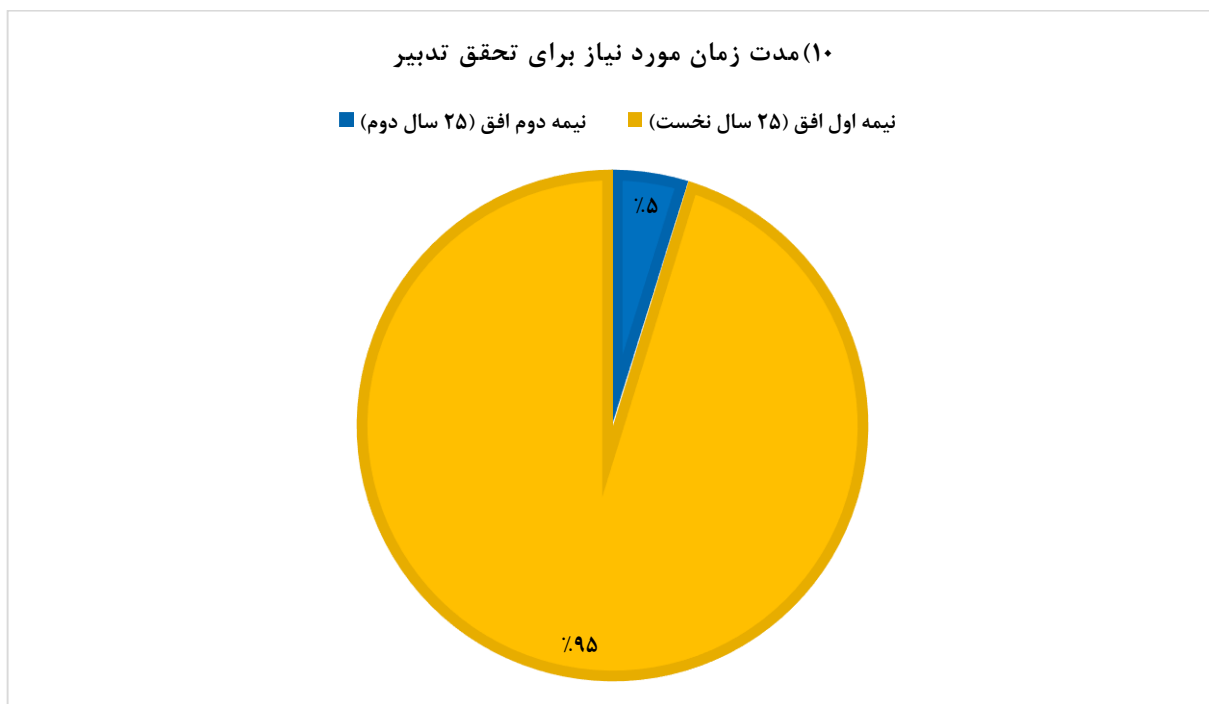
شکل ۱۷۹: میزان سازگاری تدبیر ۴۴

منبع: مطالعات میدانی

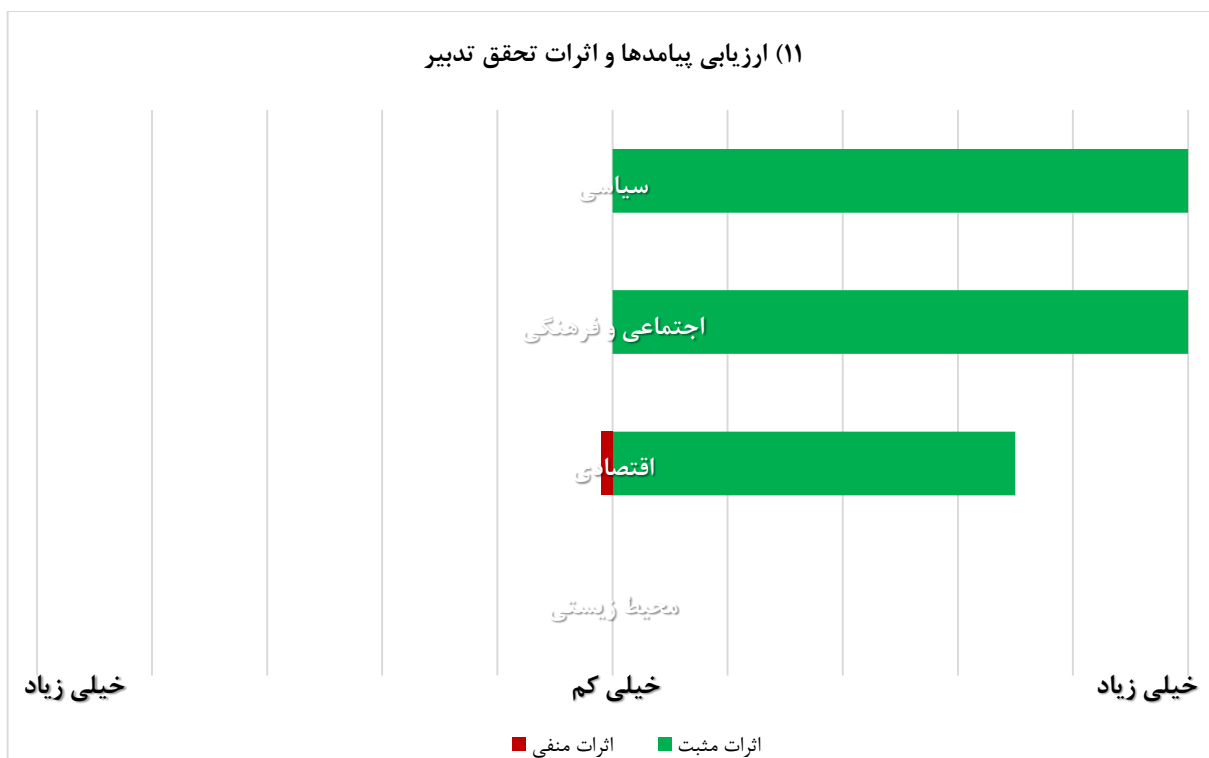

شکل ۱۸۰: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۴۴

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۸۱: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۴۴
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۸۲: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۴۴
منبع: مطالعات میدانی

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۴۴) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«گسترش فهم عمیق و تحکیم نظریه مردم‌سالاری دینی مبتنی بر ولایت فقیه»

پیشنهاد:

«گسترش فهم عمیق و تحکیم نظریه مردم‌سالاری دینی مبتنی بر ولایت فقیه»

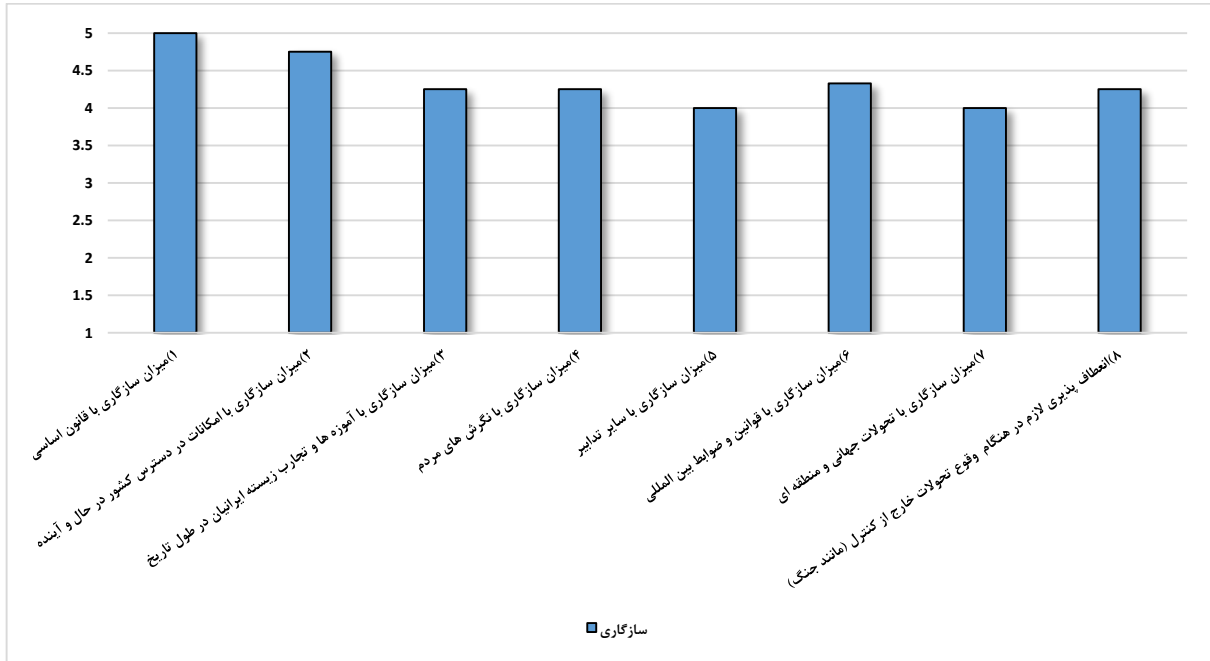
توضیح:

در این تدبیر علاوه بر حفظ و تأکید بر مفهوم و ماهیت تدبیر، تمامی واژگان عیناً حفظ شده است.

۲-۴-۴۵- تدبیر شماره (۴۵)

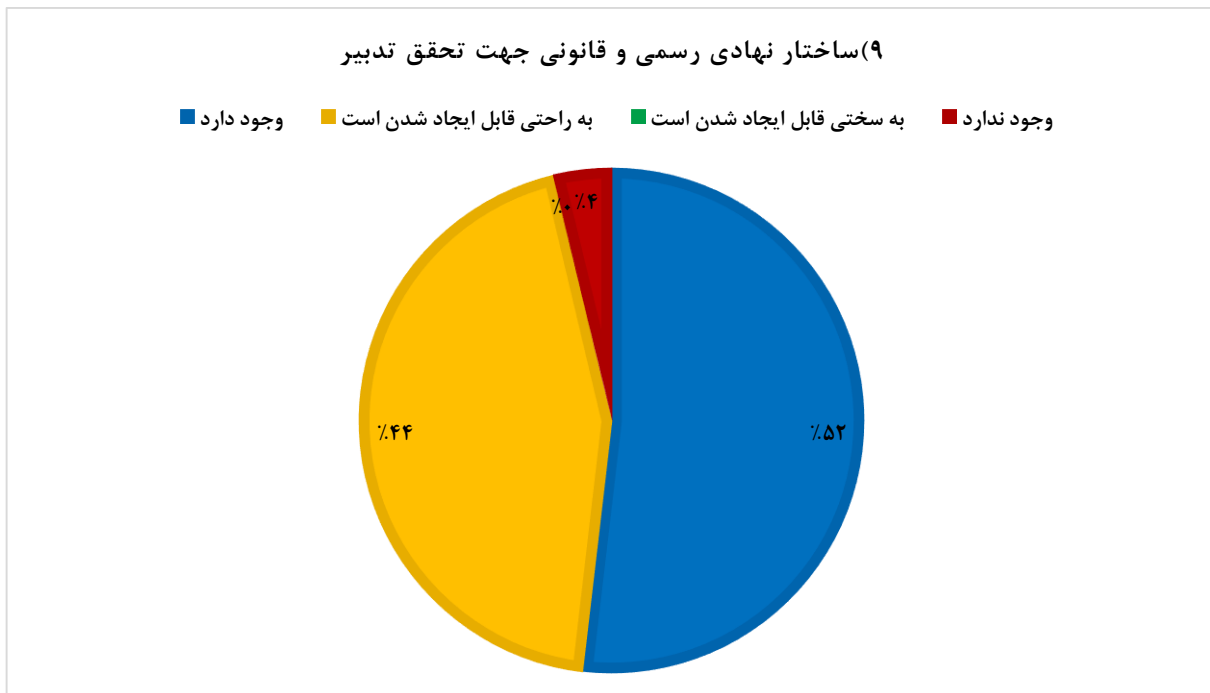
«حفظ و تقویت مردم‌سالاری دینی، مشارکت مردمی، عدالت و ثبات سیاسی»

الف) ارزیابی تحقق‌پذیری

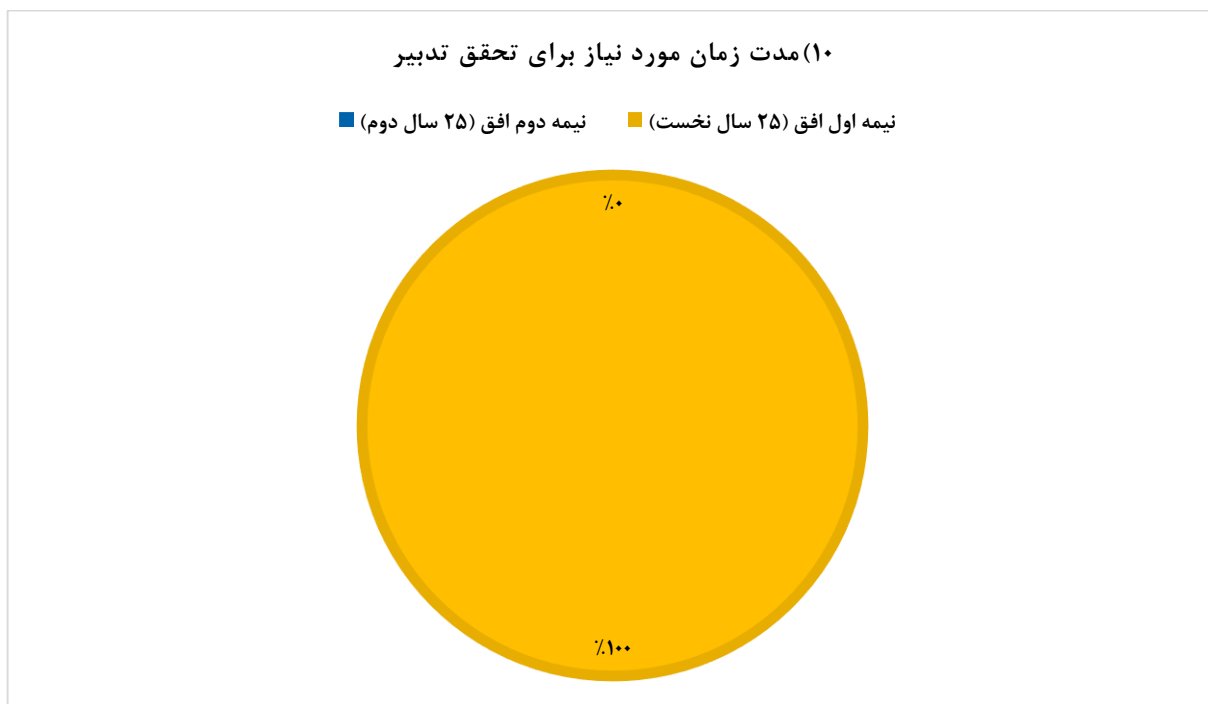
شکل ۱۸۳: میزان سازگاری تدبیر ۴۵

منبع: مطالعات میدانی

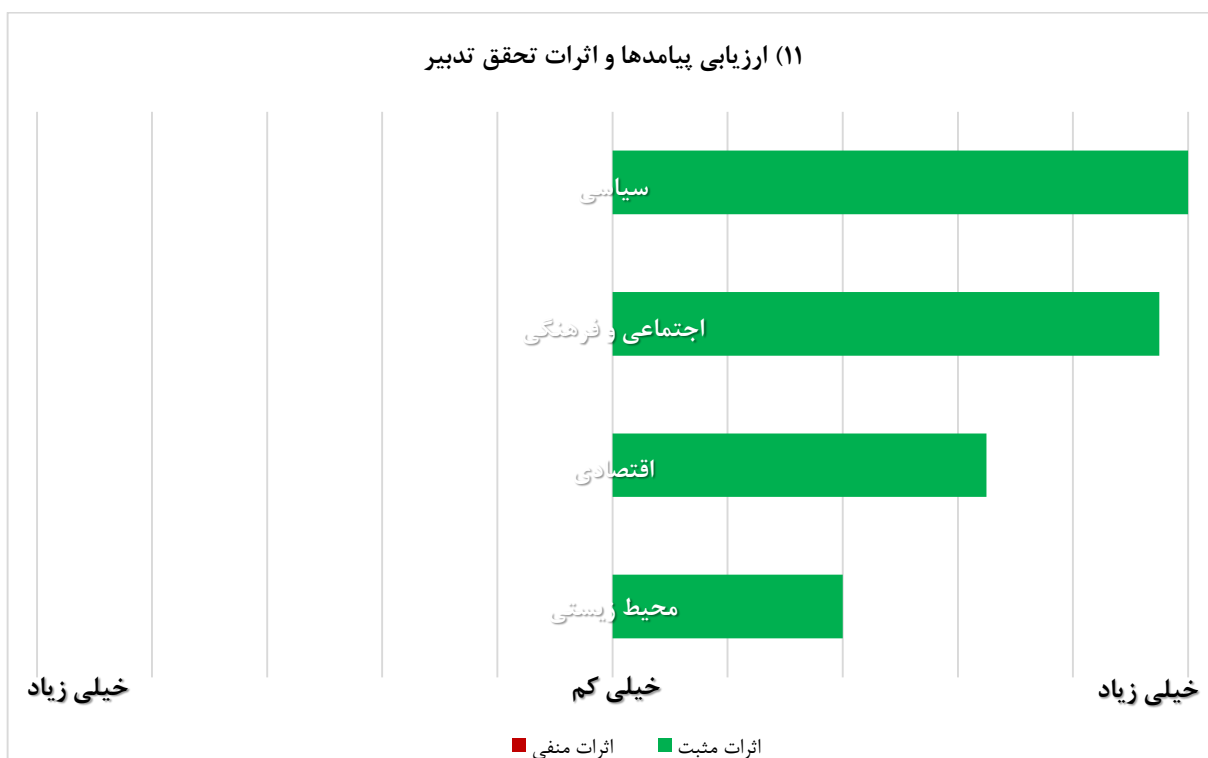

شکل ۱۸۴: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۴۵

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۸۵: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۴۵
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۸۶: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۴۵
منبع: مطالعات میدانی

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۴۵) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«حفظ و تقویت مردم‌سالاری دینی، مشارکت مردمی، عدالت و ثبات سیاسی»

پیشنهاد:

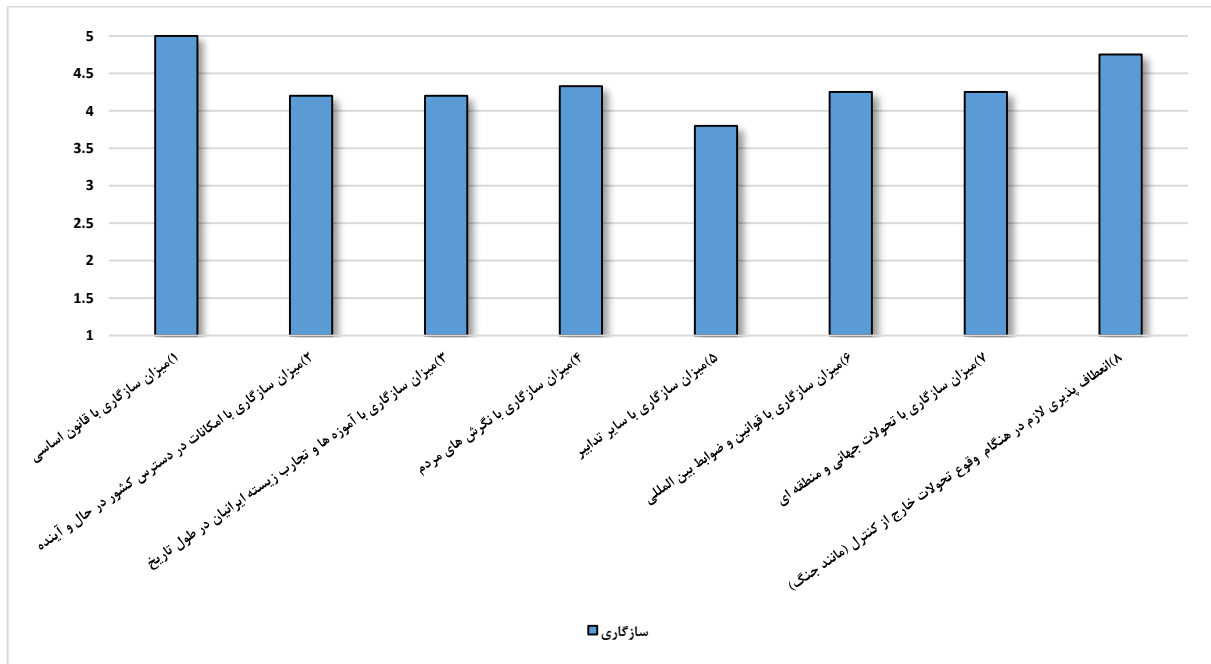
«حفظ و تقویت مردم‌سالاری دینی و مشارکت مردمی برای برقراری عدالت و ثبات سیاسی»

توضیح:

در این تدبیر مردم‌سالاری دینی و مشارکت مردمی مورد تأکید قرار گرفته است که ثمره آن برقراری عدالت و ثبات سیاسی است. در حقیقت برقراری عدالت و ثبات سیاسی، اصل نخستین پیشرفت و تکامل هر جامعه‌ای است که می‌تواند بنیان پیشرفت یک کشور را تضمین کند. به همین منظور در تدبیر پیشنهادی فوق، نحوه تحریر تدبیر مورد تنقیح قرار گرفته است تا مفهوم بنیادین این تدبیر مورد تأکید قرار گیرد.

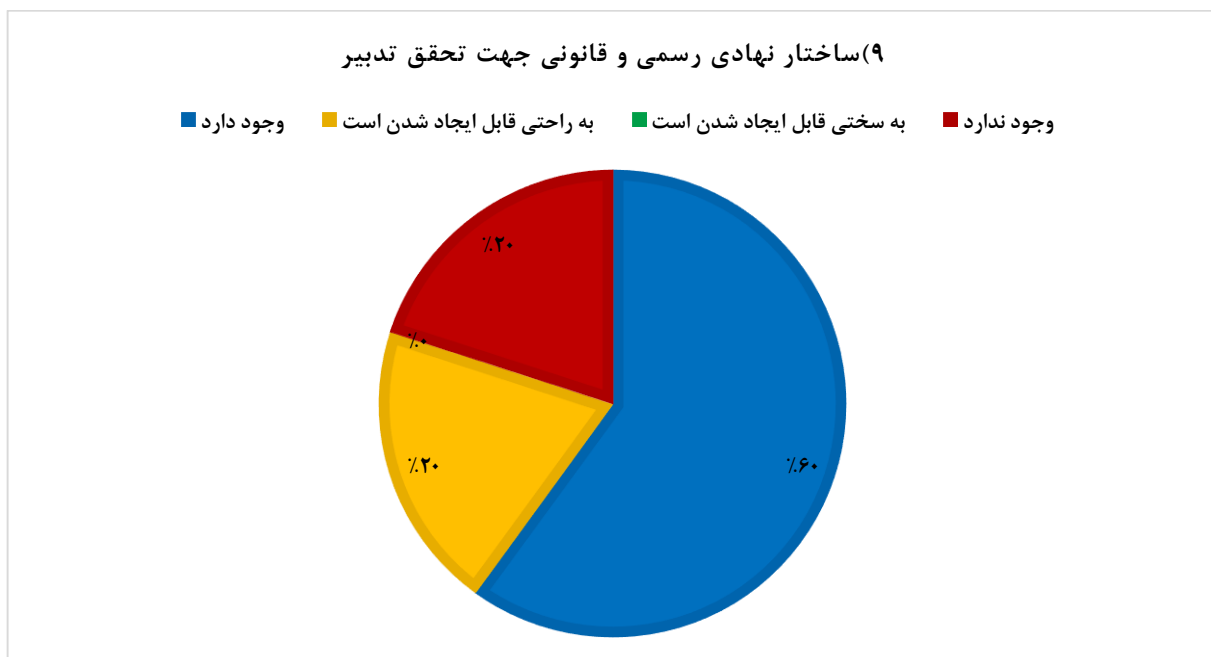
۲-۴-۴۶- تدبیر شماره (۴۶)

«گسترش و تقویت تشکل های مردمی به منظور افزایش سرمایه اجتماعی و تحکیم ساختار درونی نظام»
الف) ارزیابی تحقق پذیری

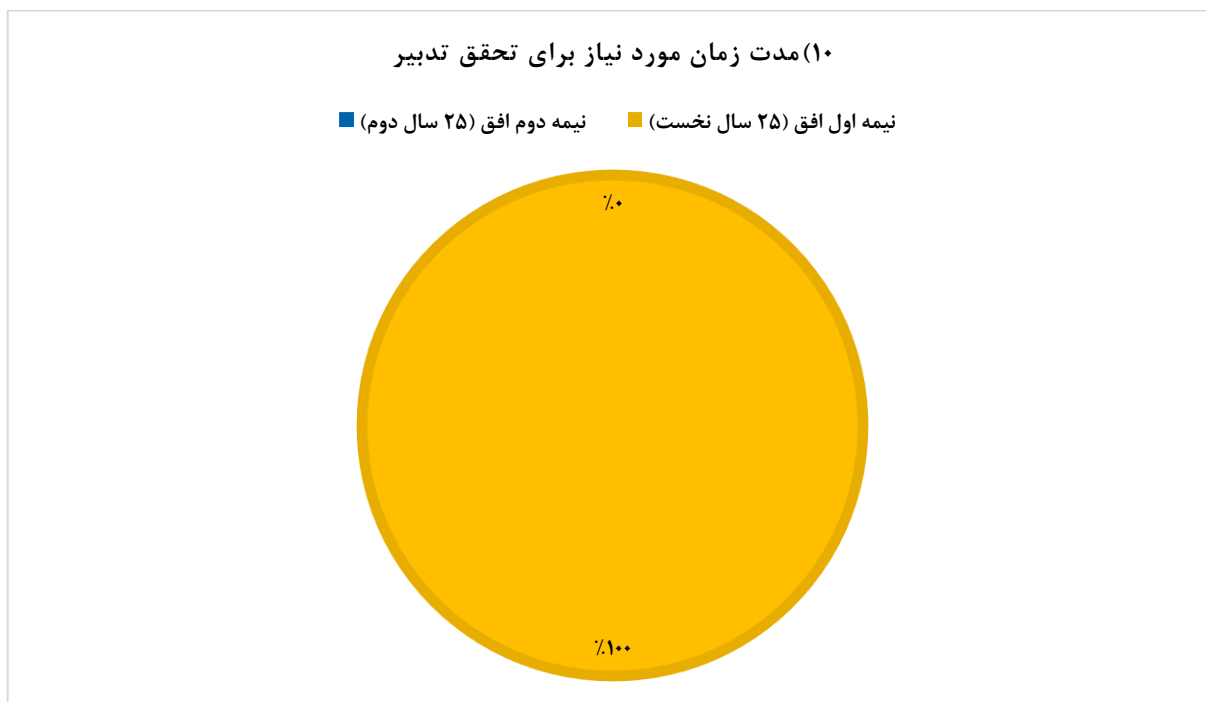
شکل ۱۸۷: میزان سزاگاری تدبیر ۴۶

منبع: مطالعات میدانی

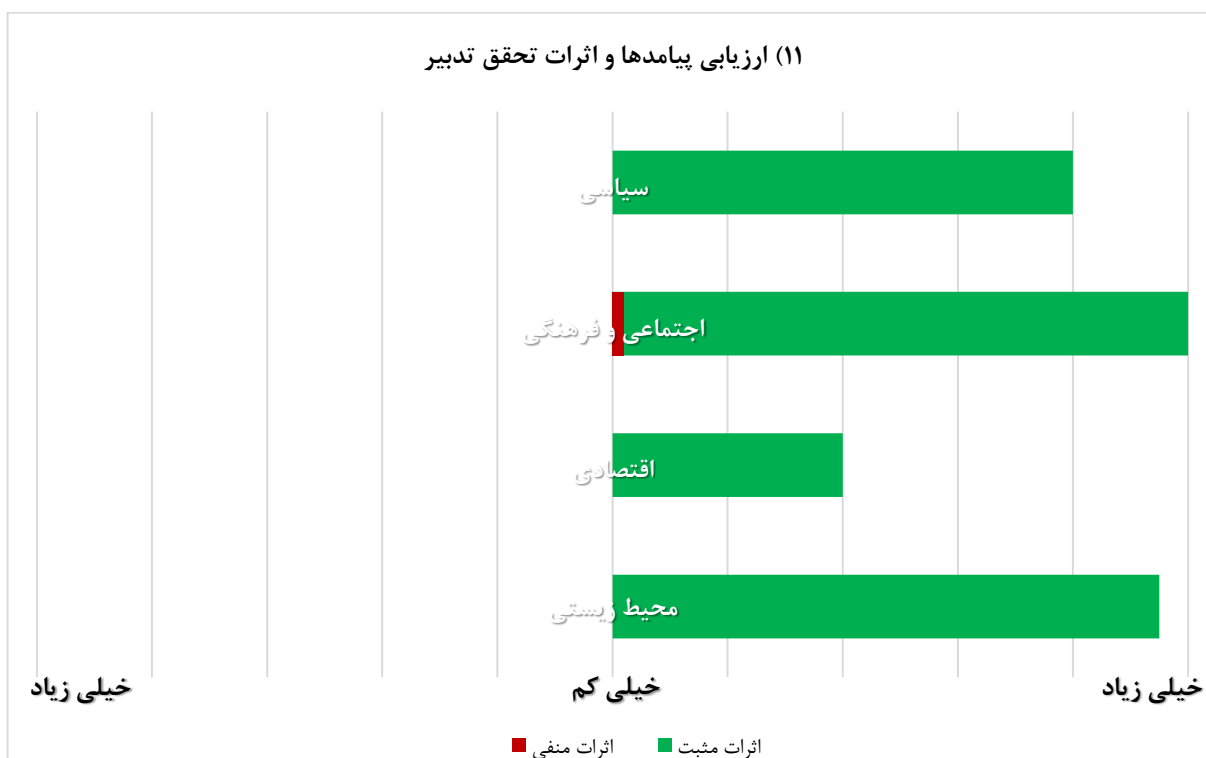

شکل ۱۸۸: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۴۶

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۸۹: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۴۶
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۹۰: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۴۶
منبع: مطالعات میدانی

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۴۶) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«گسترش و تقویت تشکل‌های مردمی به منظور افزایش سرمایه اجتماعی و تحکیم ساختار درونی نظام»

پیشنهاد:

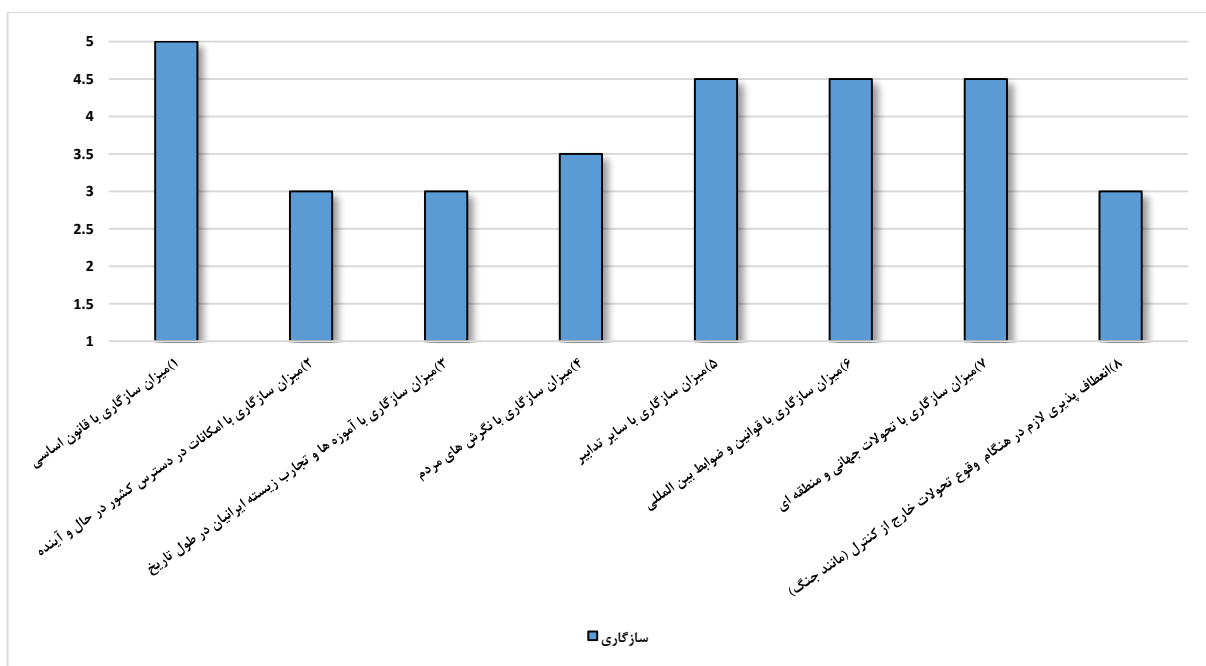
«گسترش و تقویت مشارکت‌های مردمی با تأکید بر تشکل‌های اجتماعی به منظور افزایش سرمایه اجتماعی»

توضیح:

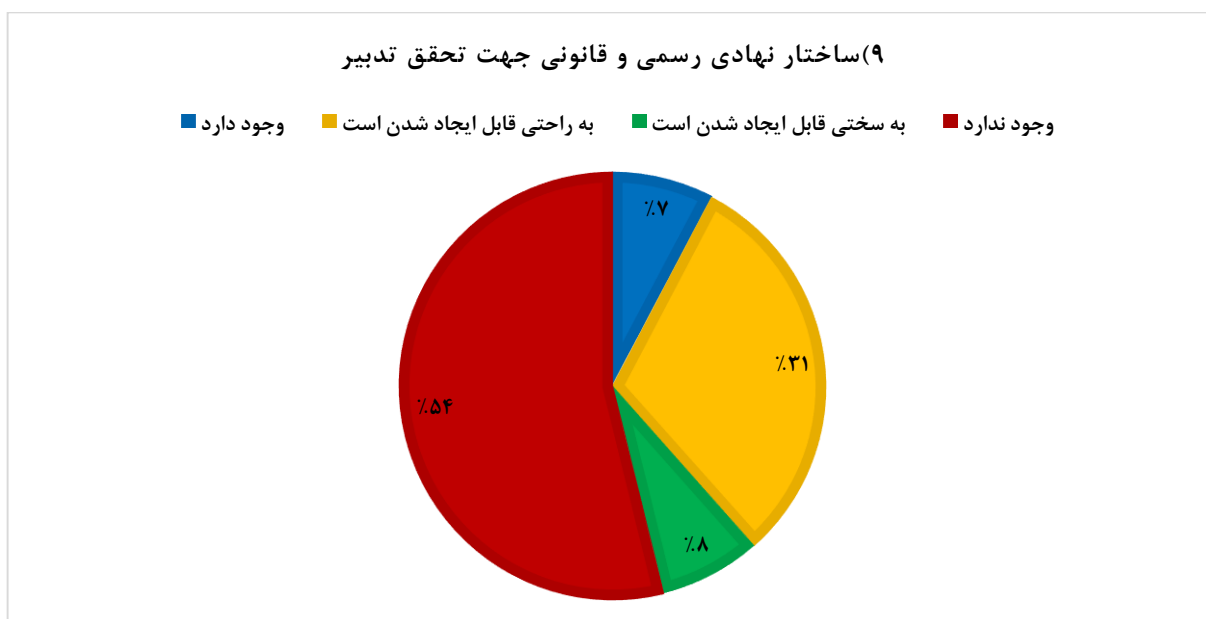
سرمایه اجتماعی، عبارت است از یک ظرفیت (و یا جوهر اجتماعی) که هماهنگی و همکاری را در جامعه و گروه، تسهیل می‌کند. در واقع، می‌توان سرمایه اجتماعی را یک مفهوم مرکب که دارای سه بعد: ساختار، محتوا و کارکرد است، تلقی کرد که ساختار اجتماعی آن، همان شبکه ارتباطات اجتماعی است و محتوای آن، عبارت از اعتماد و هنجارهای اجتماعی و کارکرد آن نیز همان عمل متقابل اجتماعی است. عوامل تشکیل‌دهنده سرمایه اجتماعی نیز دربرگیرنده مؤلفه‌های متعددی است که یکی از مهم‌ترین آن‌ها مشارکت مردمی است. در این تدبیر اشاره به تشکل‌های مردمی در جهت افزایش سرمایه اجتماعی کفایت نکرده و مناسب است از مقوله مشارکت اجتماعی که اعم از تشکل‌های مردمی بوده و سایر راه‌های مطرح در این حوزه را دربرمی‌گیرد، استفاده شود؛ اما در عین حال بر تشکل‌های اجتماعی به دلیل اهمیت آن‌ها در ارتقاء مشارکت در کشور تأکید شده است.

۲-۴-۴۷- تدبیر شماره (۴۷)

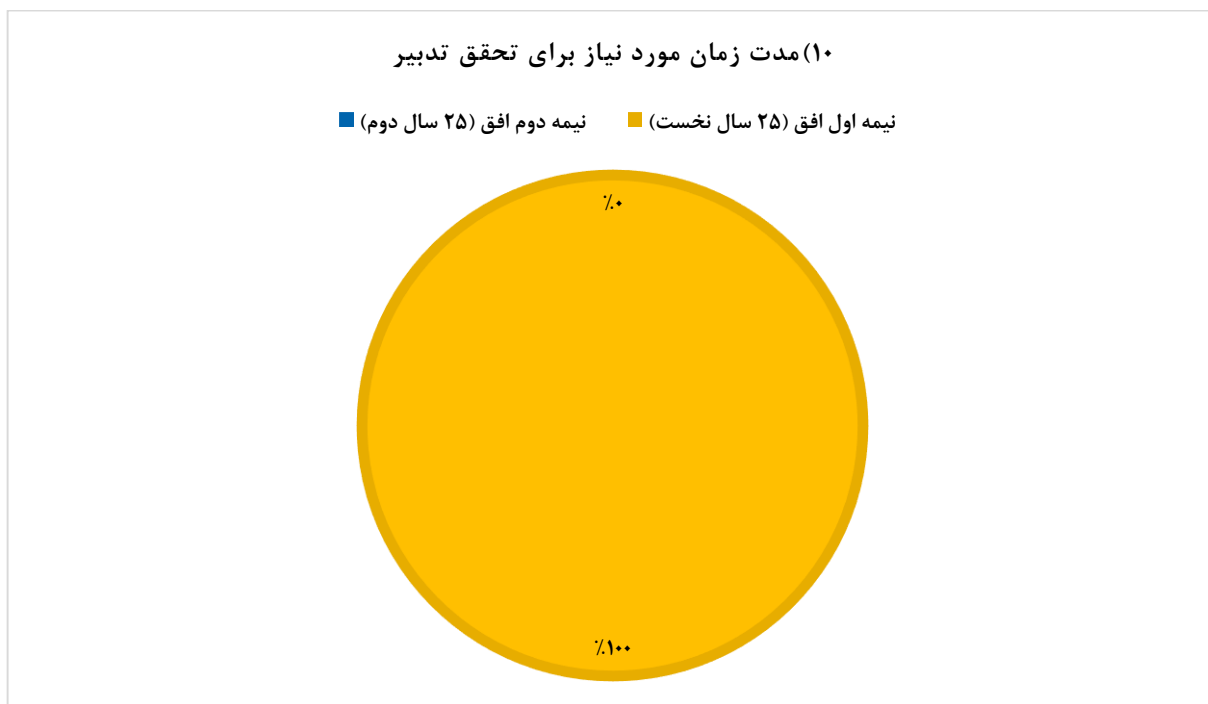
«تقویت فضای آزاداندیشی به منظور ارزیابی و نقد علمی سیاست‌ها و عملکردهای گذشته و حال برای تصحیح مستمر آن و حفظ مسیر انقلاب اسلامی»
الف) ارزیابی تحقق‌پذیری

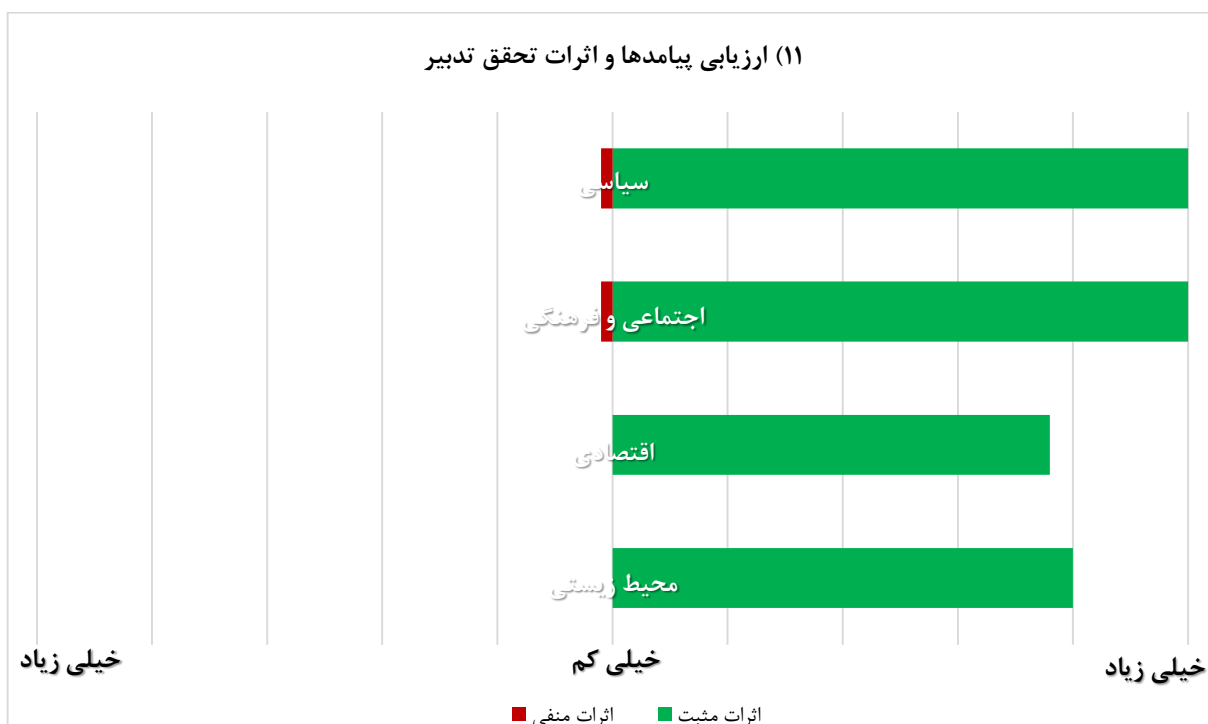
شکل ۱۹۱: میزان سازگاری تدبیر ۴۷
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۹۲: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۴۷
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۹۳: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۴۷
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۹۴: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۴۷
منبع: مطالعات میدانی

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی
تدبیر شماره (۴۷) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:
«تقویت فضای آزاد اندیشی به‌منظور ارزیابی و نقد علمی سیاست‌ها و عملکردهای گذشته و حال برای تصحیح
مستمر آن و حفظ مسیر انقلاب اسلامی»

پیشنهاد:

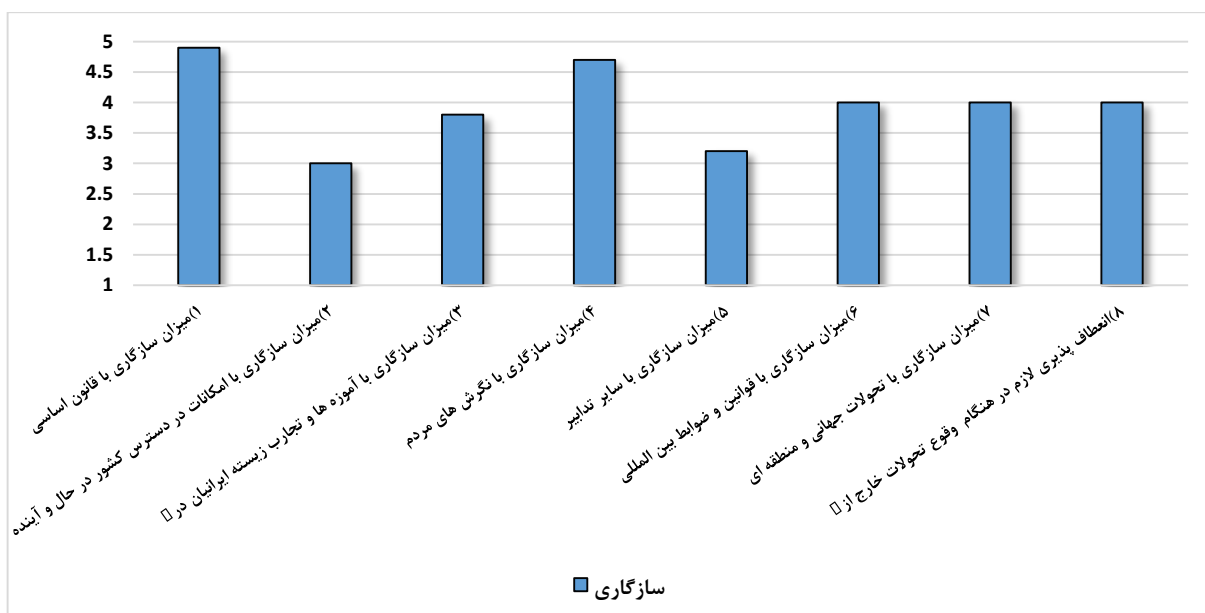
«تقویت و گسترش فضای آزاداندیشی با تأکید بر نقد و ارزیابی سیاست‌ها و برطرف نمودن موانع آزاداندیشی علمی»

توضیح:

هموارسازی و ایجاد شرایط نقد و گفتگو در فضای دانشگاه‌ها و عرصه رسانه‌ها و انتشارات کشور برای اصلاح
فرایندها و مناسبات رسمی ضروری به نظر می‌رسد. درواقع احترام به تکثر و تنوع فکری و تضارب آرا و نظرات،
موجب شکوفایی، تکامل، توسعه اندیشه ورزی و تفکر در جامعه می‌شود. در تدبیر پیشنهادی نیز این مفهوم
مورد توجه قرار گرفته و بر رفع موانع آن تأکید شده است.

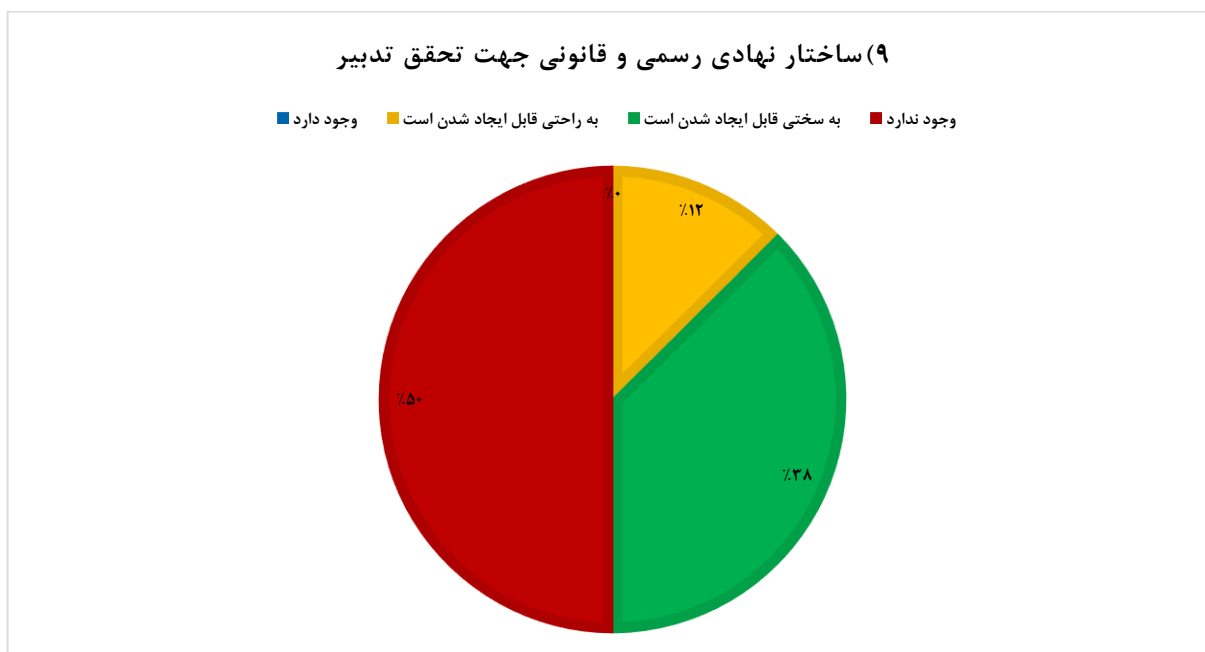
۲-۴-۴۸- تدبیر شماره (۴۸)

«ارتقای نظارت رسمی، مردمی و رسانه‌ای بر ارکان و اجزای نظام و پیشگیری از تداخل منافع شخصیت حقیقی و حقوقی مسئولان و کارکنان حکومت و برخورد بدون تبعیض با مفسدان به‌ویژه در سطوح مدیریتی»
الف) ارزیابی تحقق پذیری

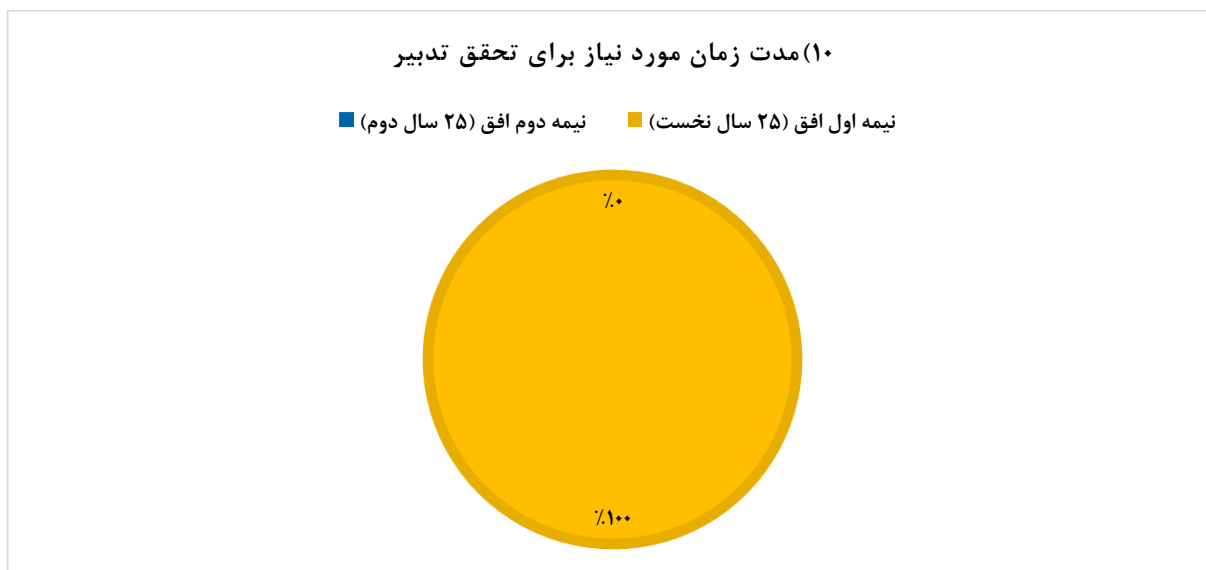
شکل ۱۹۵: میزان سازهاری تدبیر ۴۸

منبع: مطالعات میدانی

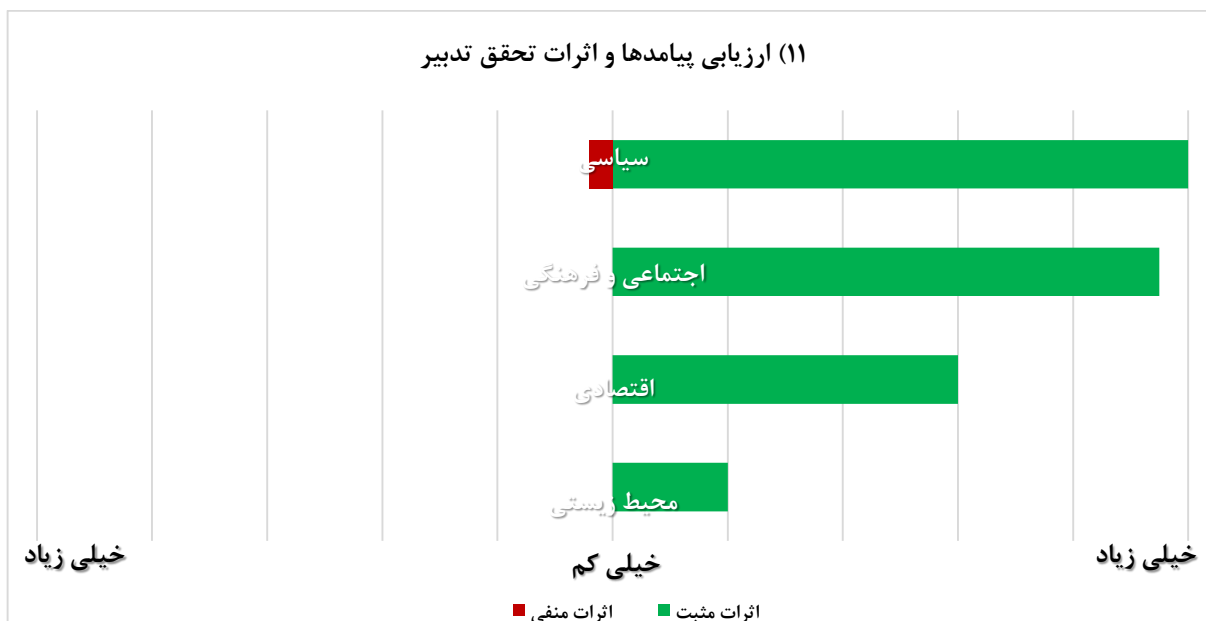

شکل ۱۹۶: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۴۸

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۹۷: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۴۸
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۱۹۸: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۴۸
منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: تهیه قوانین با کیفیت، ارتقاء آگاهی عمومی، شفافیت و وجود آزادی بیان و حاکمیت قانون، ایجاد زیرساخت فرهنگی لازم در جامعه، توسعه نظارت سیستمی، جامع و متمرکز، افزایش سطح نفوذ عملی جمهوریت نظام، مشارکت دادن جامعه مدنی در خصوص تصمیم‌گیری‌های کلان به منظور تکوین نهادهای خودانگیزخته و مؤثر.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۴۸) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«ارتقای نظارت رسمی، مردمی و رسانه‌ای بر ارکان و اجزای نظام و پیشگیری از تداخل منافع شخصیت حقیقی و حقوقی مسئولان و کارکنان حکومت و برخورد بدون تبعیض با مفسدان به‌ویژه در سطوح مدیریتی»

پیشنهاد:

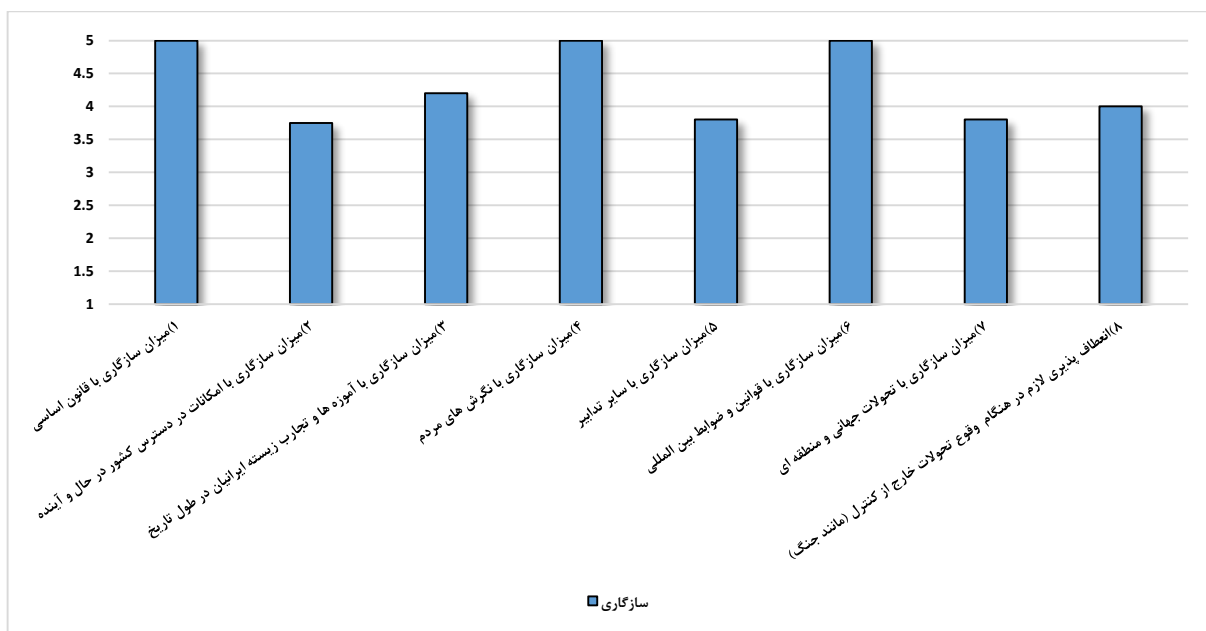
«ارتقاء نظارت رسمی، مردمی، احزاب و رسانه‌ها بر ارکان و اجزای نظام و پیشگیری از تعارض منافع و برخورد بدون تبعیض با مفسدان به‌ویژه در سطوح مدیریتی»

توضیح:

در این تدبیر منظور از تداخل منافع، تعارض منافع بوده است که در اصلاحیه پیشنهادی آمده است. ضمن اینکه احزاب یکی از مهم‌ترین ارکان نظارت بر نظام سیاسی و اجتماعی کشور می‌باشند، لذا این کلیدواژه به تدبیر اضافه شده است.

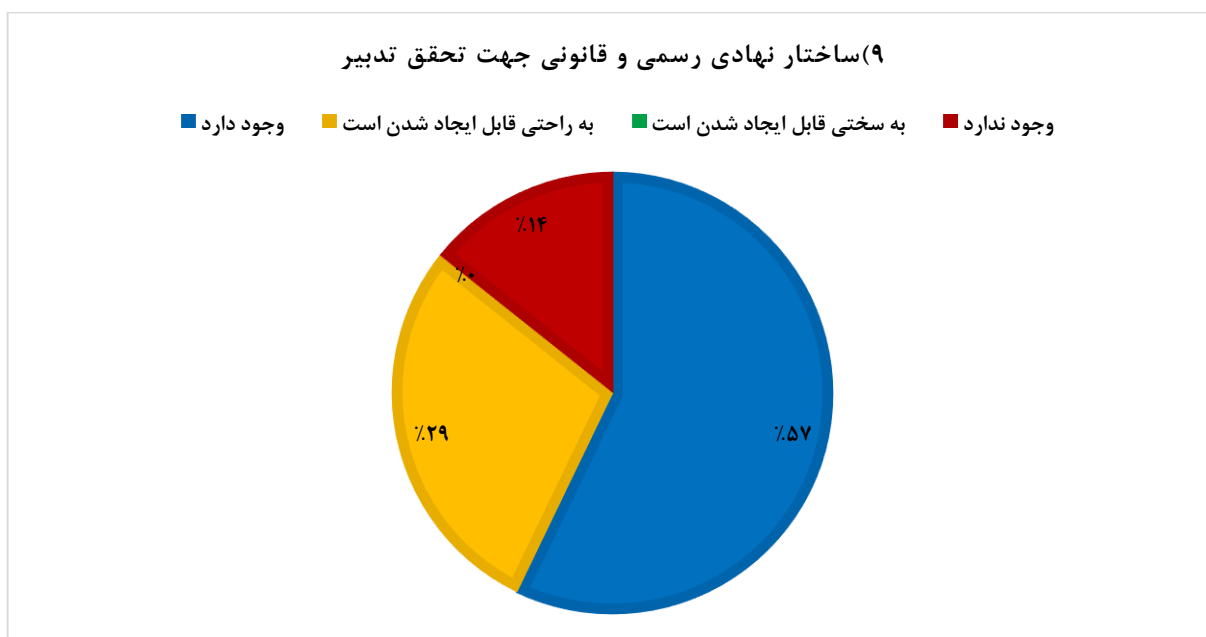
۲-۴-۴۹- تدبیر شماره (۴۹)

«اجرای کامل ضمانت‌های پیش‌بینی شده در قانون اساسی در حوزه آزادی‌های فردی و اجتماعی و آموزش و ترویج حقوق و تکالیف شهروندی و تقویت احساس آزادی در آحاد جامعه»
الف) ارزیابی تحقق‌پذیری

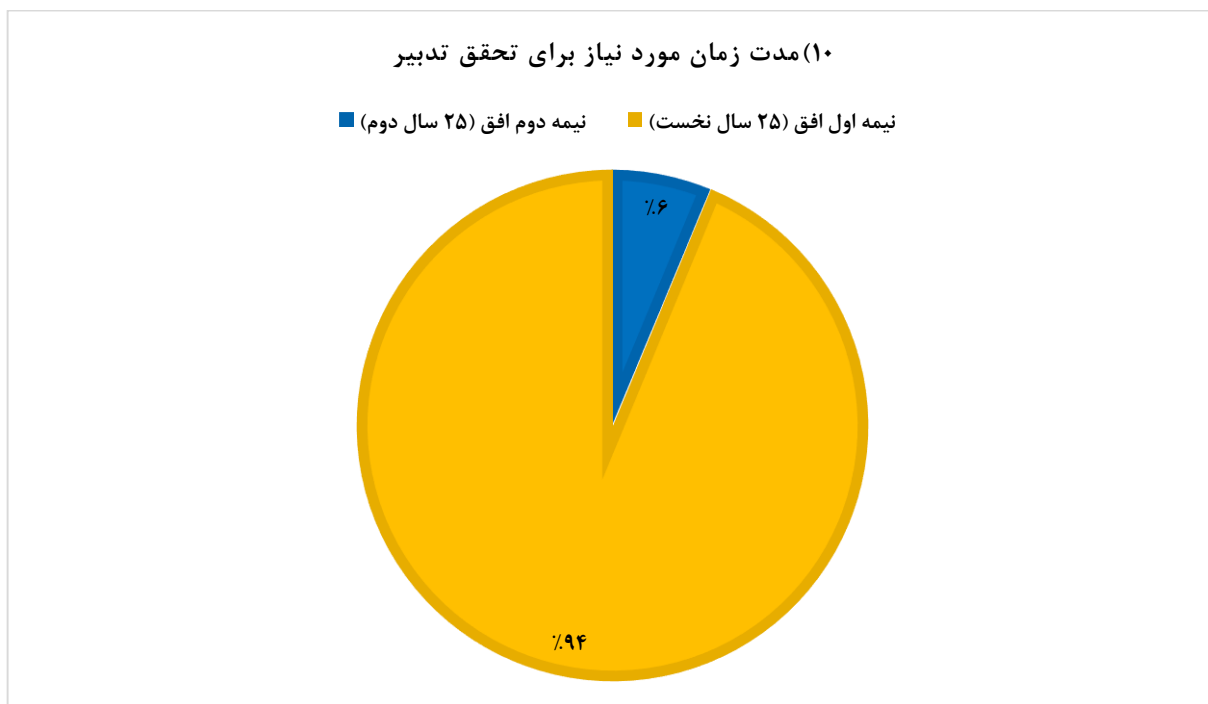
شکل ۱۹۹: میزان سازگاری تدبیر ۴۹

منبع: مطالعات میدانی

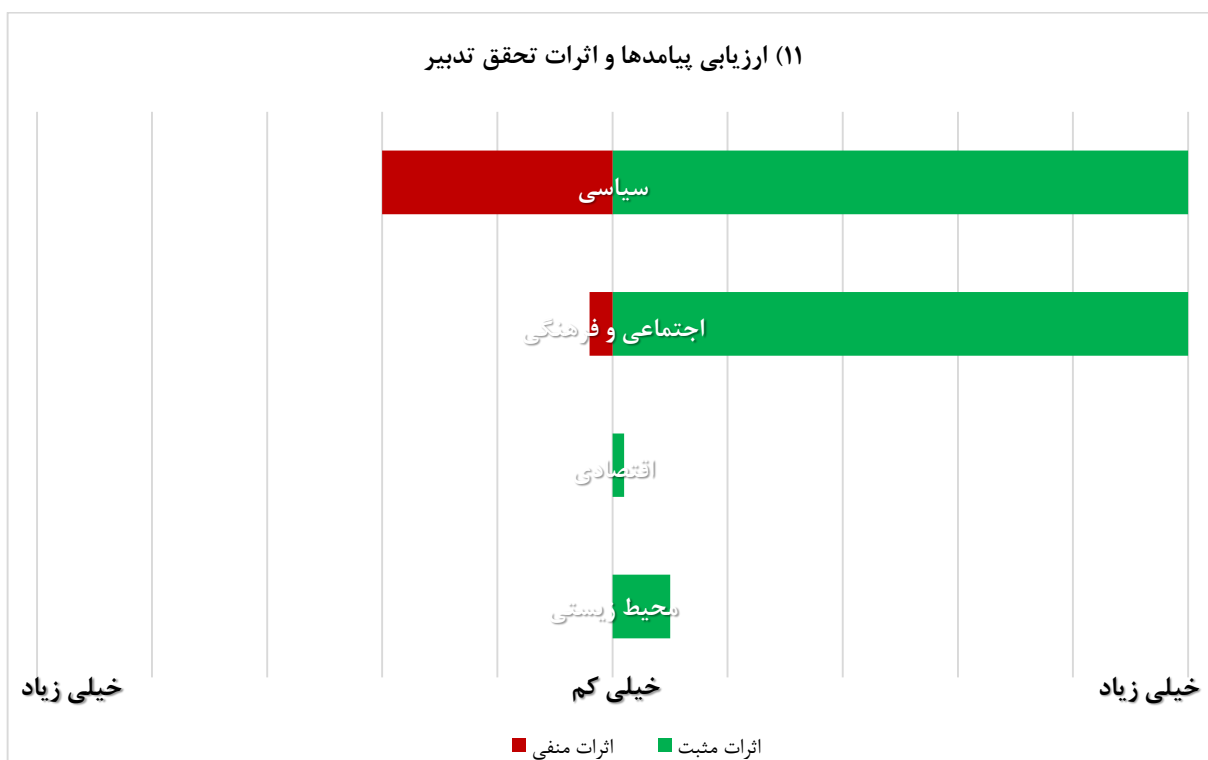

شکل ۲۰۰: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۴۹

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۲۰۱: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۴۹
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۲۰۲: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۴۹
منبع: مطالعات میدانی

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی
تدبیر شماره (۴۹) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:
«اجرای کامل ضمانت‌های پیش‌بینی شده در قانون اساسی در حوزه آزادی‌های فردی و اجتماعی و آموزش و ترویج حقوق و تکالیف شهروندی و تقویت احساس آزادی در آحاد جامعه»

پیشنهاد:

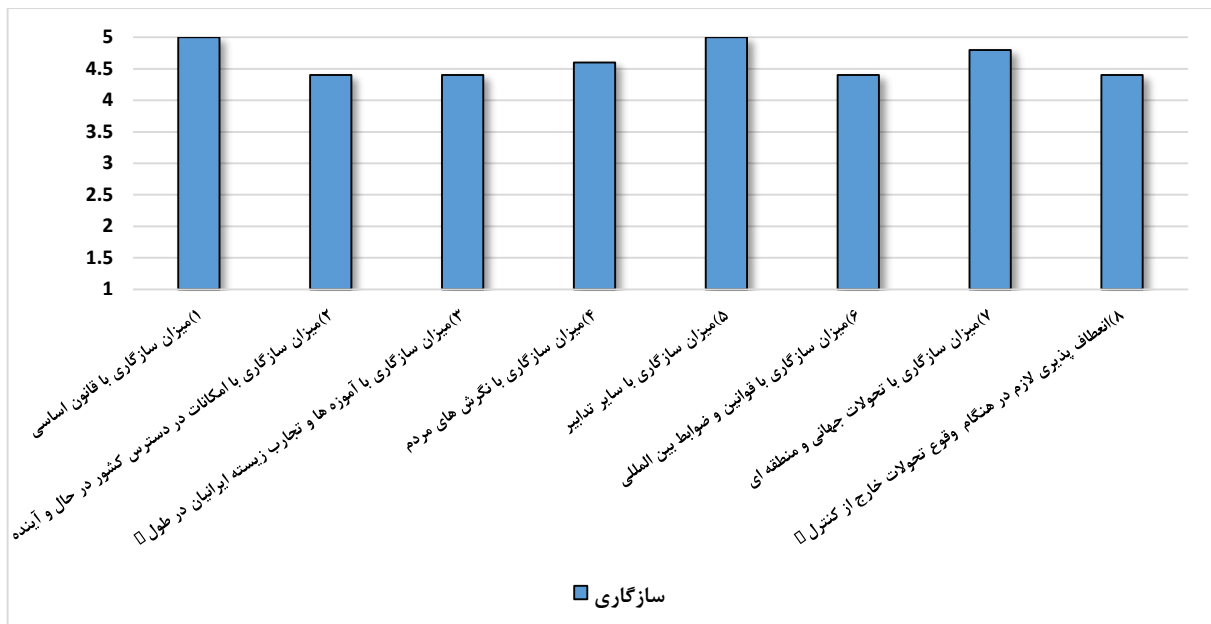
«اجرای کامل قانون اساسی در حوزه آزادی‌های فردی و اجتماعی و آموزش و ترویج حقوق و تکالیف شهروندی و تقویت احساس آزادی در آحاد جامعه»

توضیح:

در قانون اساسی ضمانت‌هایی پیش‌بینی نشده و به همین دلیل در این تدبیر اجرای کامل قانون اساسی ملاک قرار گرفته است.

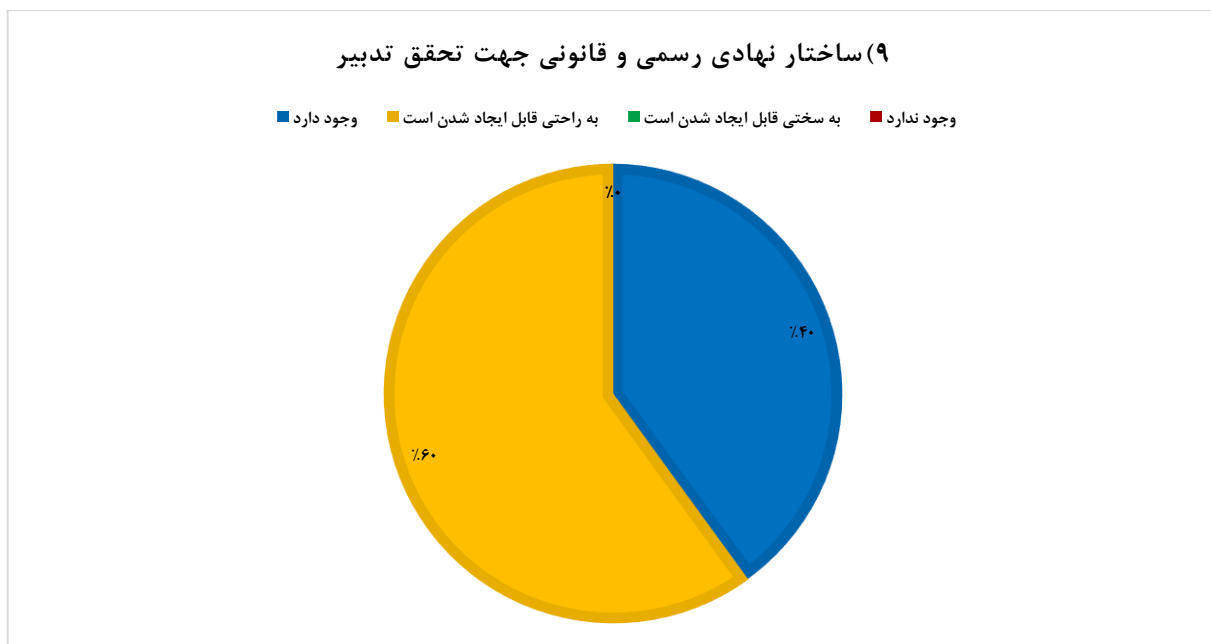
۲-۴-۵۰- تدبیر شماره (۵۰)

«تعیین ضوابط عادلانه و شفاف سازی فرایندهای تخصیص امکانات و امتیازات دولتی؛ درآمد، ثروت و معیشت مسئولان حکومتی و منابع و هزینه های مالی فعالیت سیاستمداران و تشکل های سیاسی»
الف) ارزیابی تحقق پذیری

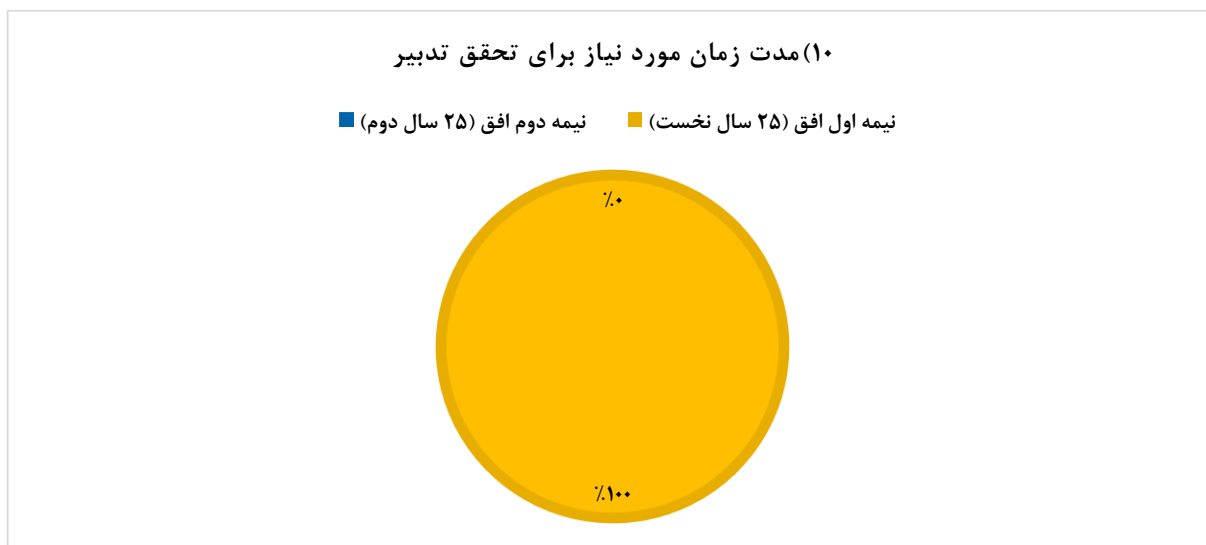
شکل ۲۰۳: میزان سازگاری تدبیر ۵۰

منبع: مطالعات میدانی

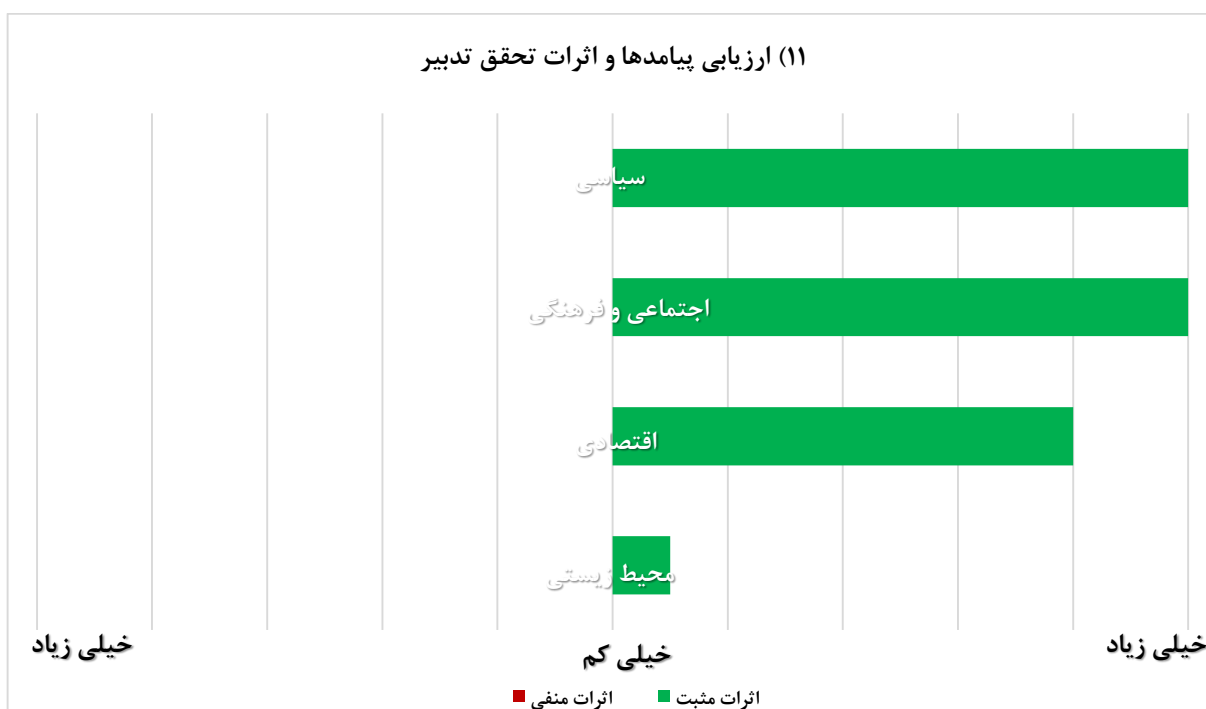

شکل ۲۰۴: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۵۰

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۲۰۵: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۵۰
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۲۰۶: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۵۰
منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: تصویب قوانین مولد، شفافیت در دارایی‌های مدیران و شفافیت در هزینه‌های انتخاباتی، اصلاح قوانین انتخاباتی بر اساس سیاست‌های کلی انتخابات، اصلاح ساختارهای موجود، حاکمیت قانون، اصلاح قانون انتخابات، ارتقاء فرهنگ و بصیرت جامعه.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۵۰) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«تعیین ضوابط عادلانه و شفاف‌سازی فرایندهای تخصیص امکانات و امتیازات دولتی؛ درآمد، ثروت و معیشت مسئولان حکومتی و منابع و هزینه‌های مالی فعالیت سیاستمداران و تشکل‌های سیاسی»

پیشنهاد:

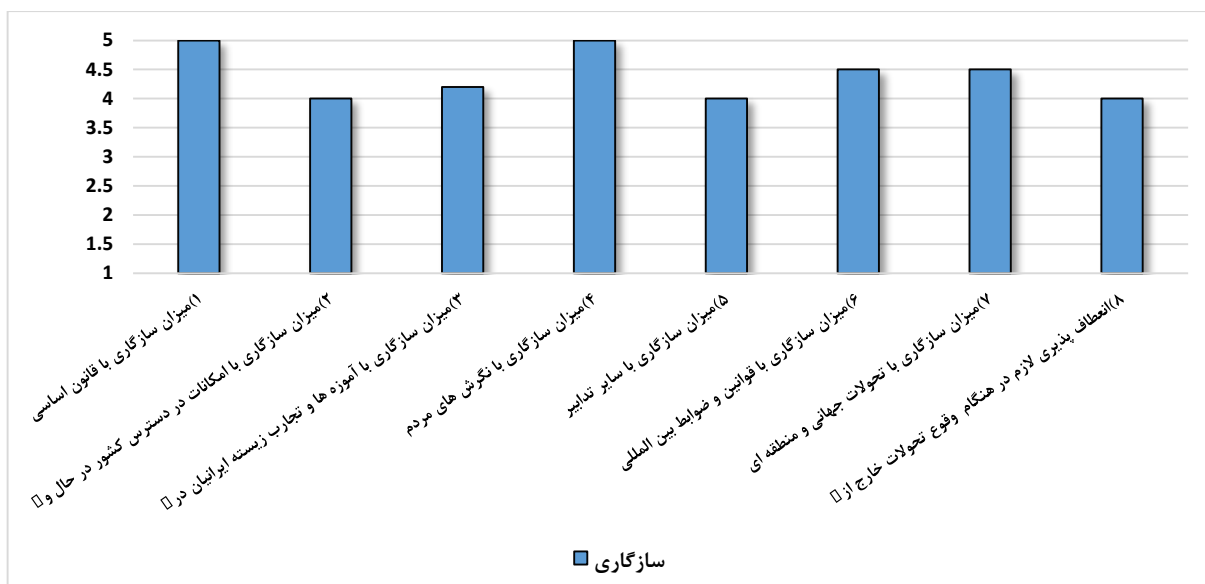
«تعیین ضوابط عادلانه و شفاف‌سازی فرایندهای تخصیص منابع عمومی و امکانات و امتیازات دولتی؛ درآمد و ثروت مسئولان حکومتی و تخصیص منابع عمومی و هزینه‌های مالی فعالیت‌های سیاسی»

توضیح:

در این تدبیر ضمن اهمیت ضوابط عادلانه، شفافیت فرایندها و سازوکار تخصیص منابع و تمرکز بر منابع عمومی از اهمیت بیشتری برخوردار است. علاوه بر امکانات و امتیازات دولتی، منابع عمومی نیز لازم است مورد توجه قرار گیرد. در پایان این تدبیر «فعالیت‌های سیاستمداران و تشکل‌های سیاسی» به «فعالیت‌های سیاسی» تغییر یافته است.

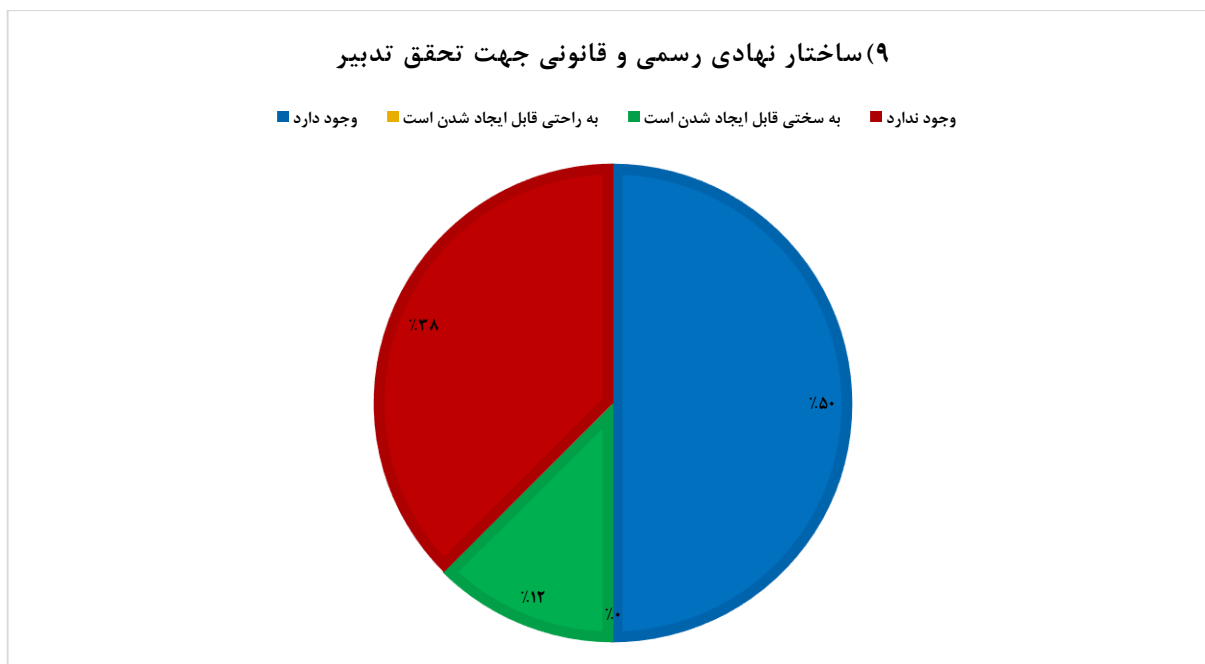
۲-۴-۵۱- تدبیر شماره (۵۱)

«گزینش مسئولان و مدیران بر مبنای التزام عملی آنان به حد کفاف در معیشت و اهتمام ایشان به هنجارهای عدالت، صداقت، راستگویی، اعتماد، فداکاری و پاسخگویی»
الف) ارزیابی تحقق‌پذیری

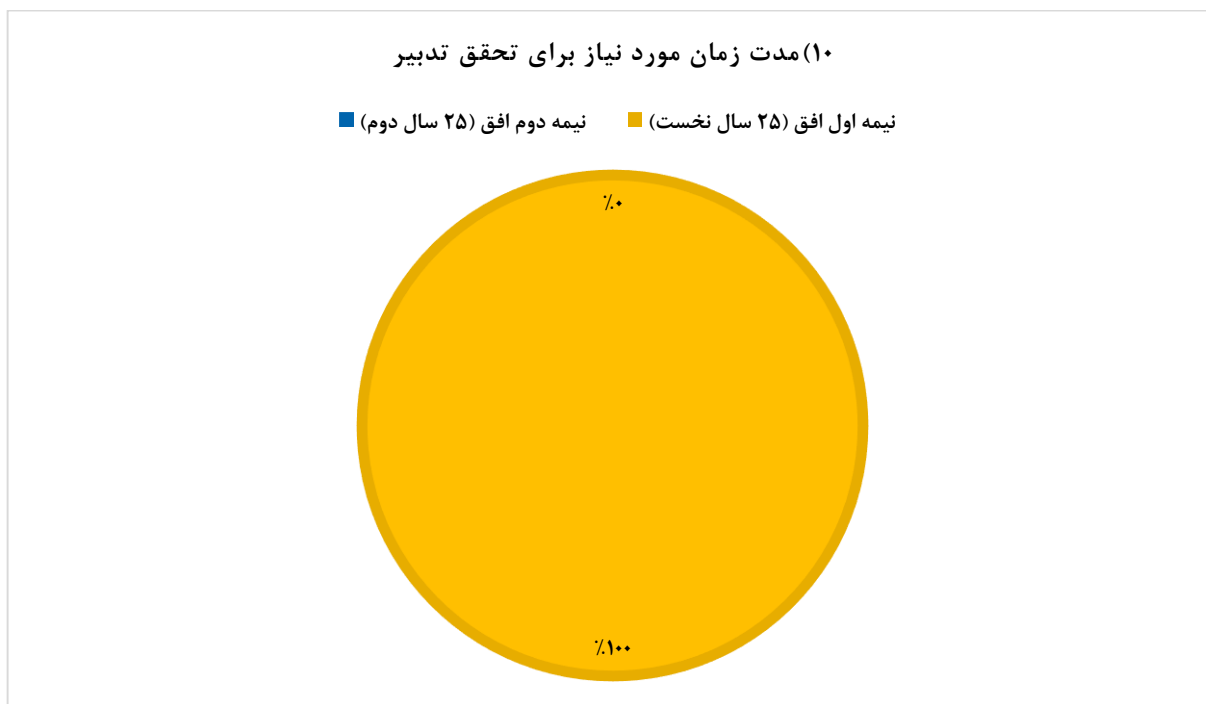
شکل ۲۰۷: میزان سازگاری تدبیر ۵۱

منبع: مطالعات میدانی

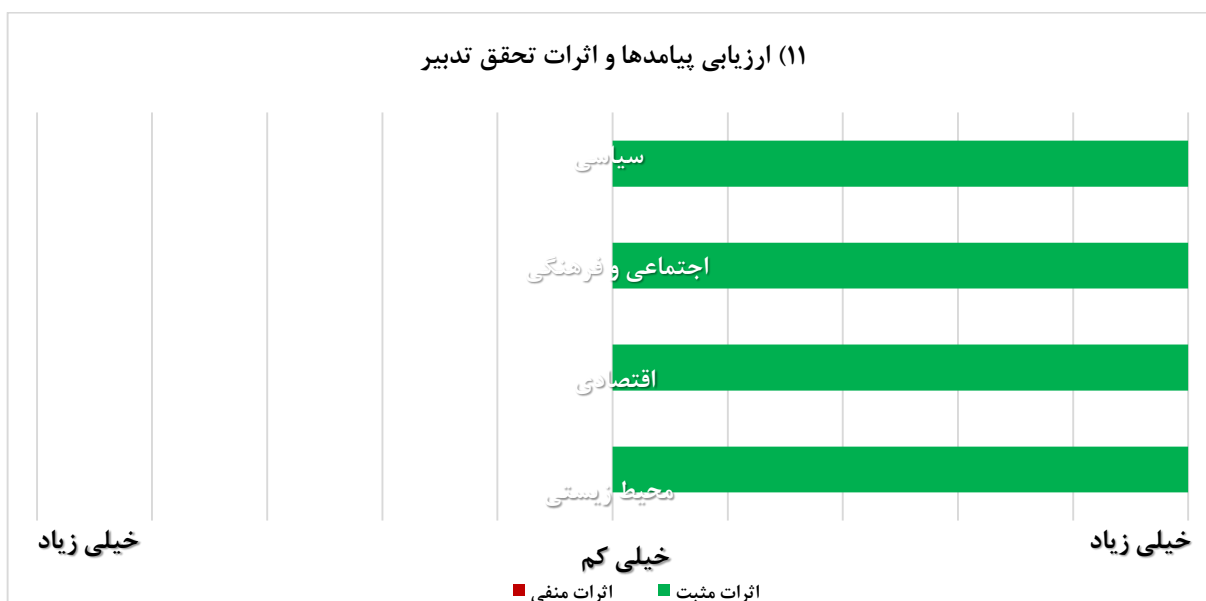

شکل ۲۰۸: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۵۱

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۲۰۹: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۵۱
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۲۱۰: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۵۱
منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: وجود اراده سیاسی دولتمردان، تدارک دیدن نهادهایی جهت تربیت افراد، سنجش این معیارها و هنجارها و تعریف عملیاتی دقیق آن‌ها، ارتقاء بصیرت اجتماعی و شعور سیاسی مردم.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۵۱) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«گزینش مسئولان و مدیران بر مبنای التزام عملی آنان به حد کفاف در معیشت و اهتمام ایشان به هنجارهای عدالت، صداقت، راستگویی، اعتماد، فداکاری و پاسخگویی»

پیشنهاد:

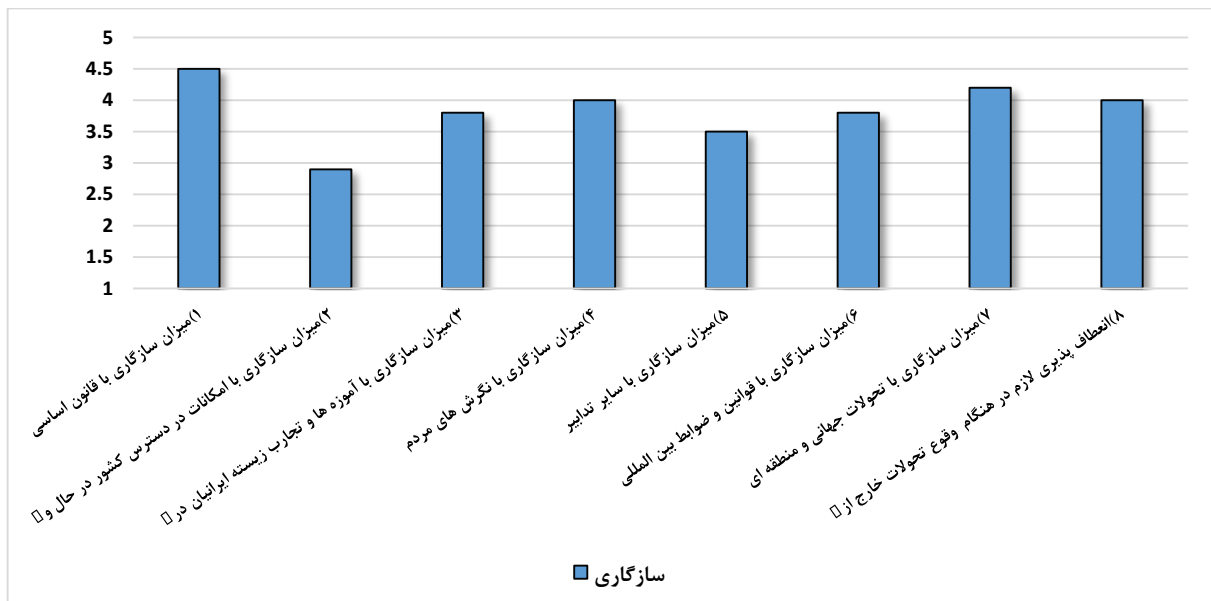
«گزینش مسئولان و مدیران بر مبنای التزام عملی آنان به حد کفاف در معیشت و اهتمام ایشان به هنجارهای عدالت، راستگویی، شایستگی، اعتماد، فداکاری و پاسخگویی»

توضیح:

در این تدبیر واژگان صداقت و راستگویی مترادف هستند که راستگویی در این تدبیر حفظ شده است. ضمن اینکه یکی از مهم‌ترین و جامع‌ترین ملاک‌های گزینش مسئولان و مدیران «شایستگی» است که از قضا پوشاننده بسیاری از معیارهای دیگر نیز می‌باشد، لذا مفهوم شایستگی به این تدبیر اضافه شده است.

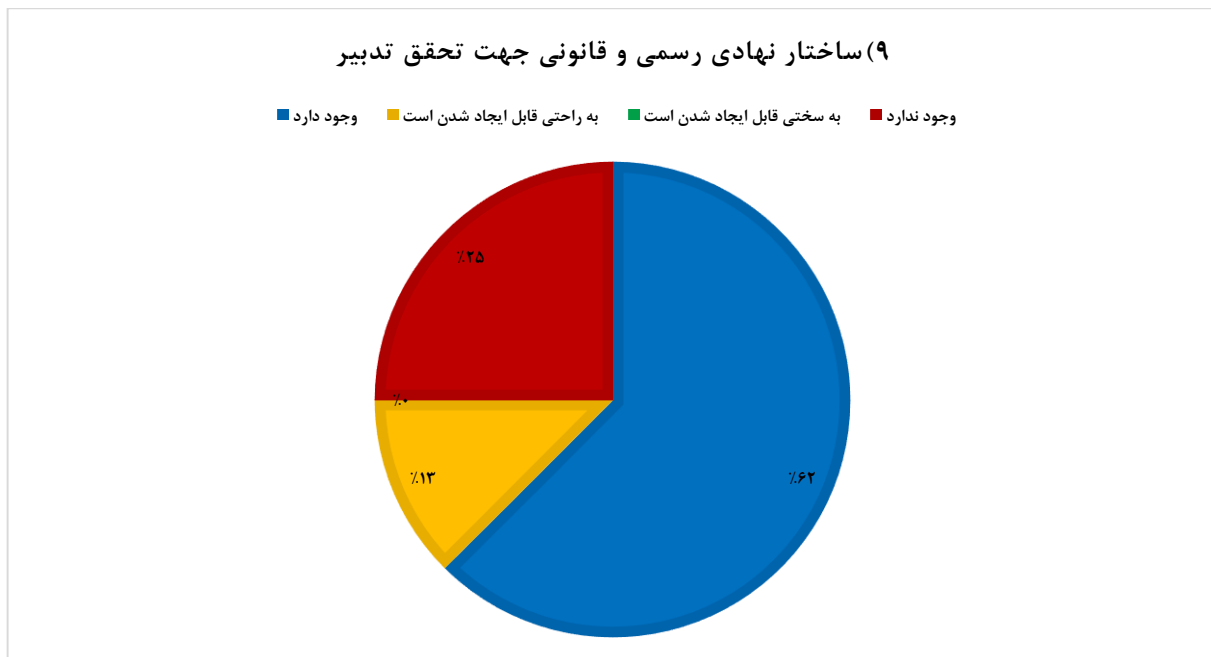
۲-۴-۵۲- تدبیر شماره (۵۲)

«تقویت اقتدار حاکمیتی و ارتقای نظام سیاسی و متناسب سازی ساختار اداری کشور با روش های جدید به گونه ای که کمتر از یک درصد جمعیت کشور حقوق بگیر دولت باشند»
الف) ارزیابی تحقق پذیری

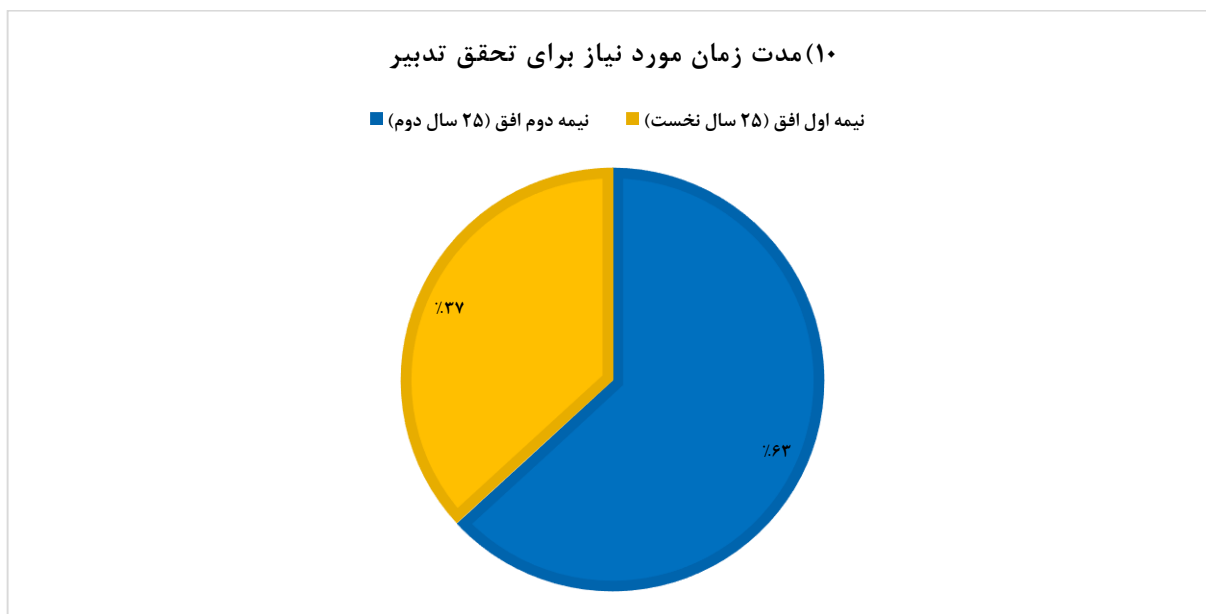
شکل ۲۱۱: میزان سازگاری تدبیر ۵۲

منبع: مطالعات میدانی

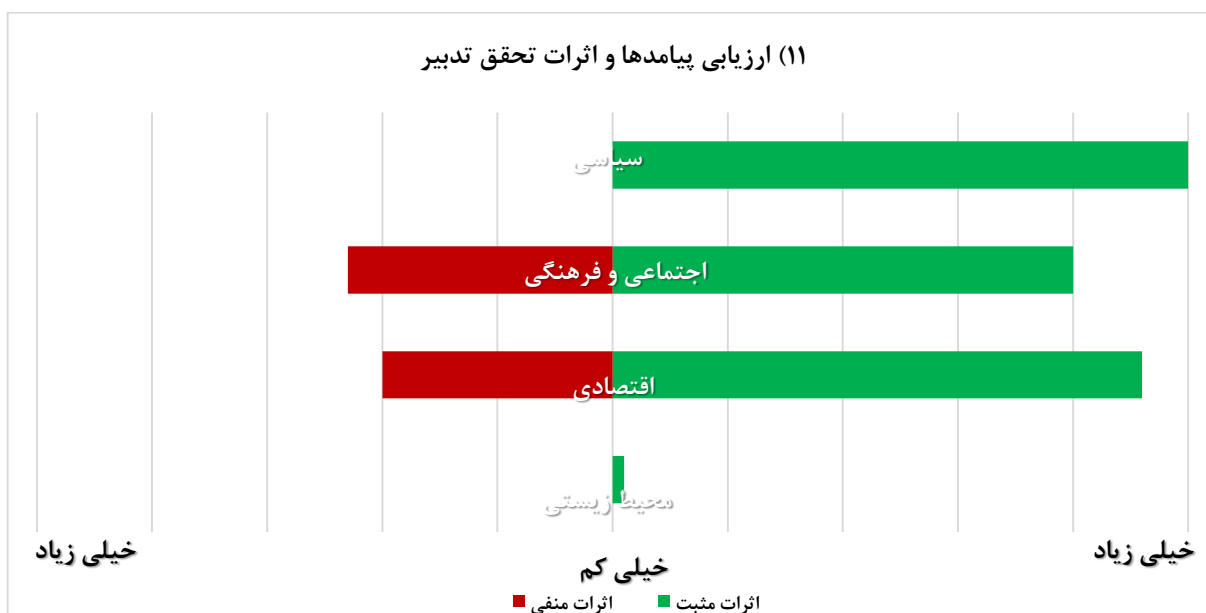

شکل ۲۱۲: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۵۲

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۲۱۳: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۵۲
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۲۱۴: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۵۲
منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: متناسب‌سازی دولت، طراحی ساختار و نقش دستگاه‌های دولتی بر مبنای خدمات و فرایندها، حذف نهادهای موازی و حذف دوباره‌کاری‌ها در درون دستگاه، حذف رویه‌های زائد، تغییر پارادایم حکمرانی از صدور و فروش مجوز به رویکرد اعلام مسئولیت مدنی، تغییر فرهنگ عافیت‌طلبی، ایجاد زیرساخت‌های کارآفرینی و ارتقاء روح کارآفرینانه در جامعه.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۵۲) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«تقویت اقتدار حاکمیتی و ارتقای نظام سیاسی و متناسب‌سازی ساختار اداری کشور با روش‌های جدید به گونه‌ای که کمتر از یک درصد جمعیت کشور حقوق‌بگیر دولت باشند»

پیشنهاد:

«تقویت اقتدار حاکمیتی و ارتقاء نظام سیاسی و متناسب‌سازی ساختار اداری کشور با روش‌ها و مقتضیات نوین»

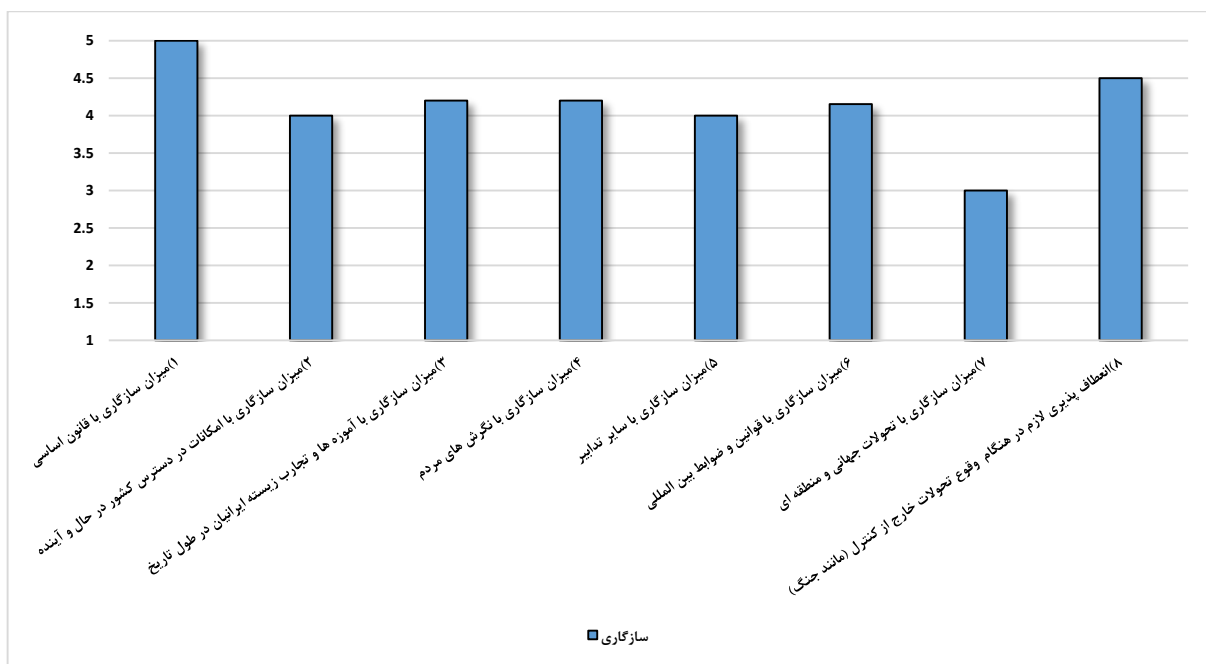
توضیح:

در این تدبیر علاوه بر روش‌های جدید به مقتضیات و شرایط نوین نیز توجه شده است، ضمن اینکه در مفهوم روش‌ها و مقتضیات نوین بسیاری از شرایط مورد نیاز نهفته است، لذا ذکر تنها یکی از این شرایط (کمتر از یک درصد جمعیت کشور حقوق‌بگیر دولت باشند) که ابهامات و تردیدهای جدی در خصوص آن وجود دارد، مناسب به نظر نمی‌رسد.

۲-۴-۵۳- تدبیر شماره (۵۳)

«پیشگیری از شکل‌گیری تهدید علیه جمهوری اسلامی ایران، گسترش بسیج مردمی و تقویت بنیه دفاعی بازدارنده»

الف) ارزیابی تحقق‌پذیری

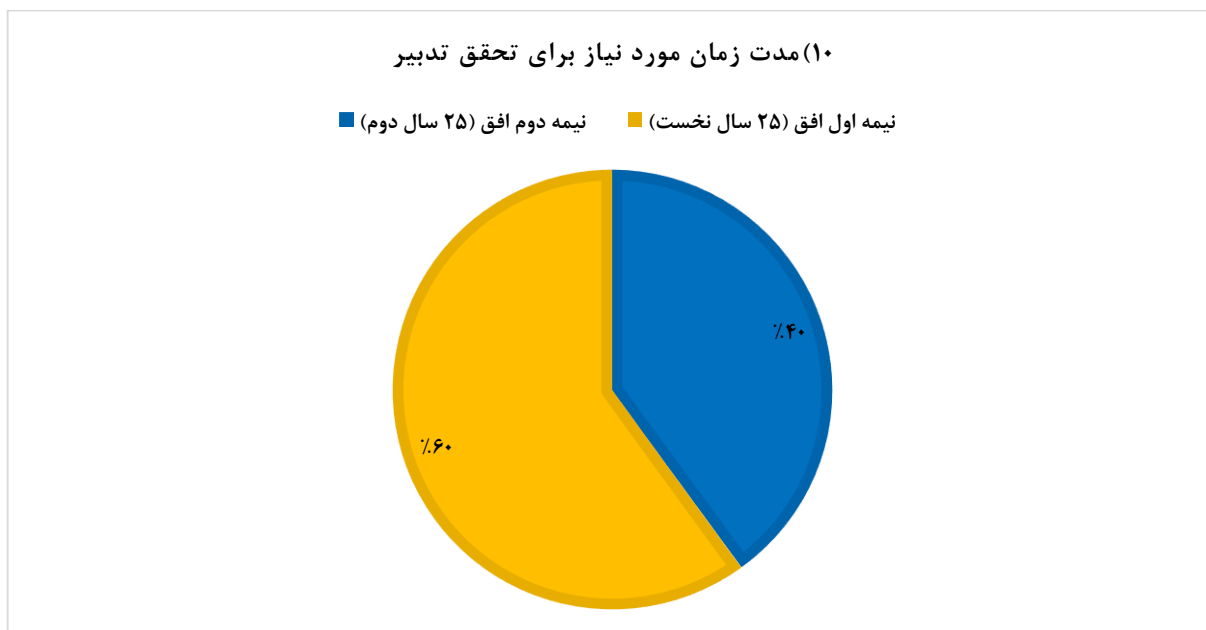
شکل ۲۱۵: میزان سازگاری تدبیر ۵۳

منبع: مطالعات میدانی

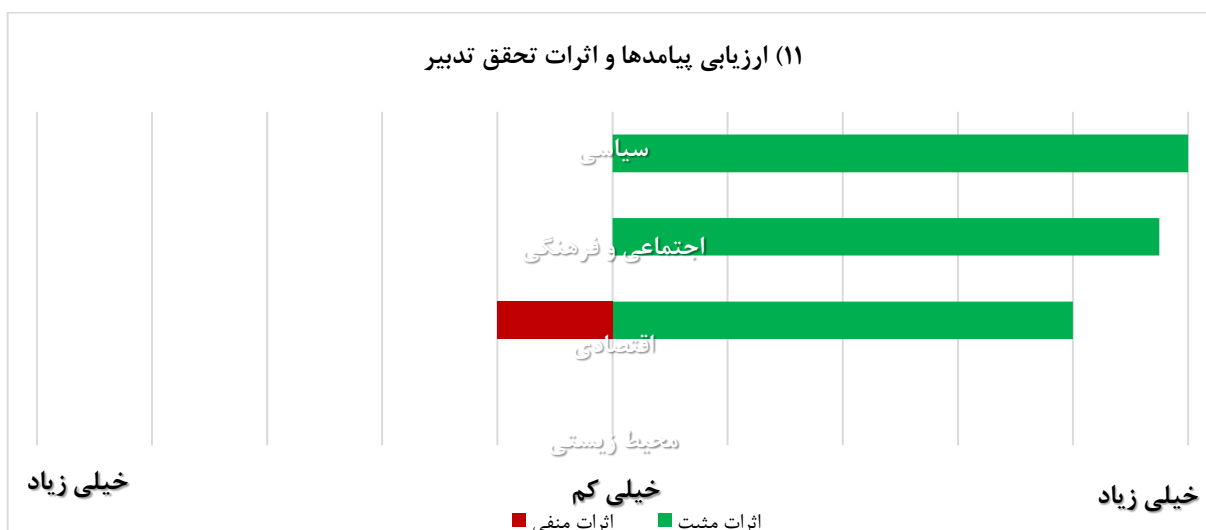

شکل ۲۱۶: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۵۳

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۲۱۷: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۵۳
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۲۱۸: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۵۳
منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: تقویت وضعیت اقتصادی کشور به جهت افزایش توانایی بودجه‌دهی به نفع سازمان دفاعی کشور، همکاری سایر نهادهای تصمیم‌گیر مرتبط در ساختار کشوری در جهت کمک به نهادهای دفاعی در جهت توسعه زیرساخت‌های لازم، اتخاذ رویه‌های عاقلانه و درست در اتخاذ تصمیمات در عرصه سیاست خارجی از سوی دولت مردان در جهت کاهش تهدیدات بر علیه کشور.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۵۳) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«پیشگیری از شکل‌گیری تهدید علیه جمهوری اسلامی ایران، گسترش بسیج مردمی و تقویت بنیه دفاعی بازدارنده»

پیشنهاد:

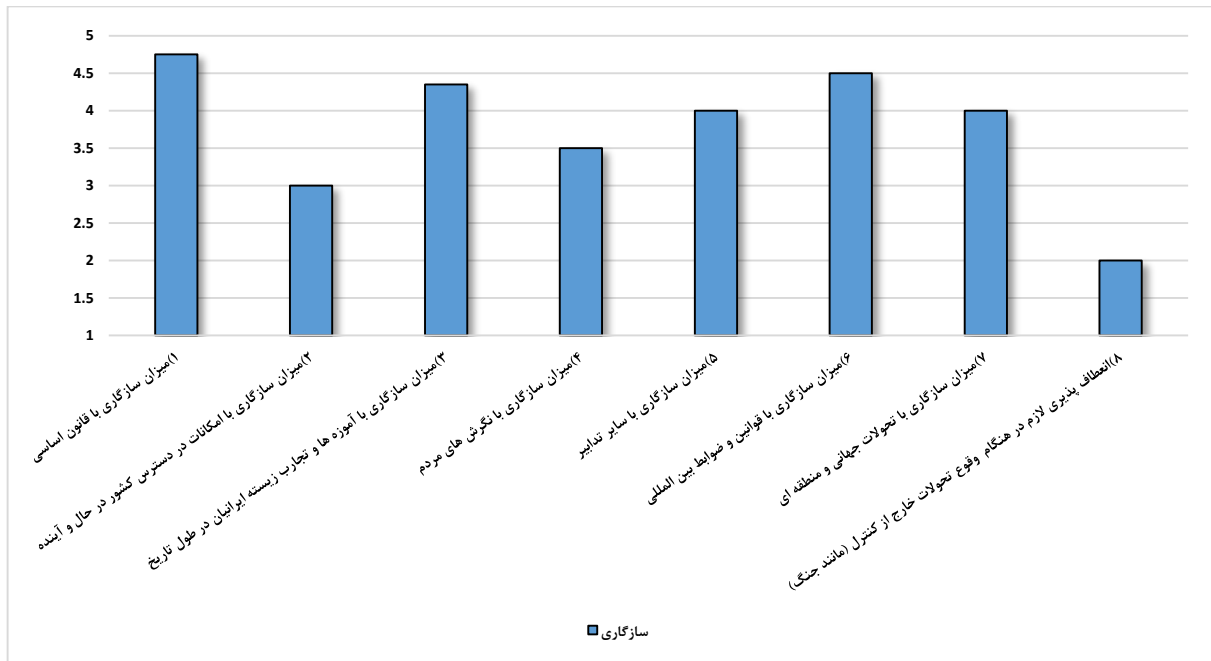
«پیشگیری از شکل‌گیری تهدید علیه جمهوری اسلامی ایران، از طریق تقویت بسیج مردمی، دیپلماسی فعال، تقویت بنیه اقتصادی، دفاعی و سایر مؤلفه‌های قدرت»

توضیح:

بخش دوم این تدبیر در واقع عامل‌ها، راهکارها و راه‌های پیشگیری از شکل‌گیری تهدید علیه جمهوری اسلامی ایران است. بنابراین در میان این دو بخش، واژه «از طریق» اضافه شده است تا ضمن تأکید بر بخش دوم تدبیر، سایر عوامل مهم دیگری که در اینجا مغفول مانده همچون دیپلماسی فعال، تقویت بنیه اقتصادی، دفاعی و سایر مؤلفه‌های قدرت، اضافه شود. در واقع جمهوری اسلامی ایران، به‌عنوان کشوری با موقعیت راهبردی، در دنیای معاصر همواره در معرض انبوهی از تهدیدات در سطوح ملی و فراملی است. بنابراین در افق این سند، با توجه به تحولات و عدم قطعیت‌ها، علاوه بر تقویت بنیه دفاعی کشور، باید تقویت بنیه اقتصادی که از اساسی‌ترین شاکله‌های قدرت است همراه با تقویت بسیج مردمی، دیپلماسی فعال و سایر مؤلفه‌های قدرت بر اساس مقتضیات زمان مورد تأکید قرار گیرد.

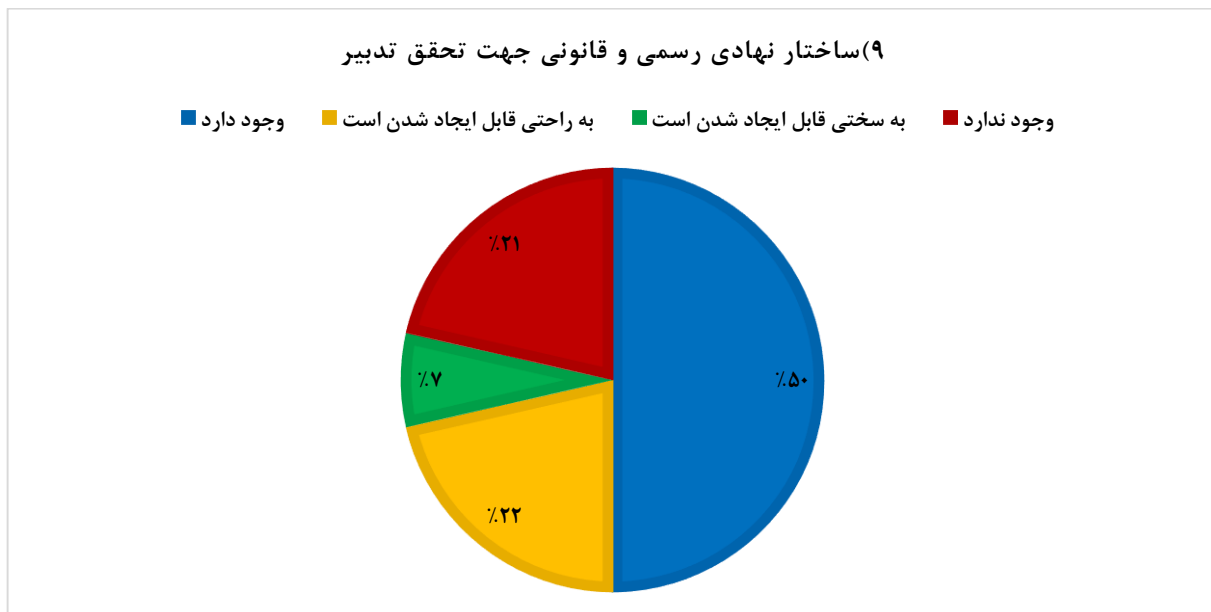
۲-۴-۵۴- تدبیر شماره (۵۴)

«تقریب مذاهب اسلامی و تحکیم اتحاد و انسجام مسلمانان از طریق تأکید بر مشترکات دینی و پرهیز از اهانت به مقدسات مذاهب اسلامی»
الف) ارزیابی تحقق پذیری

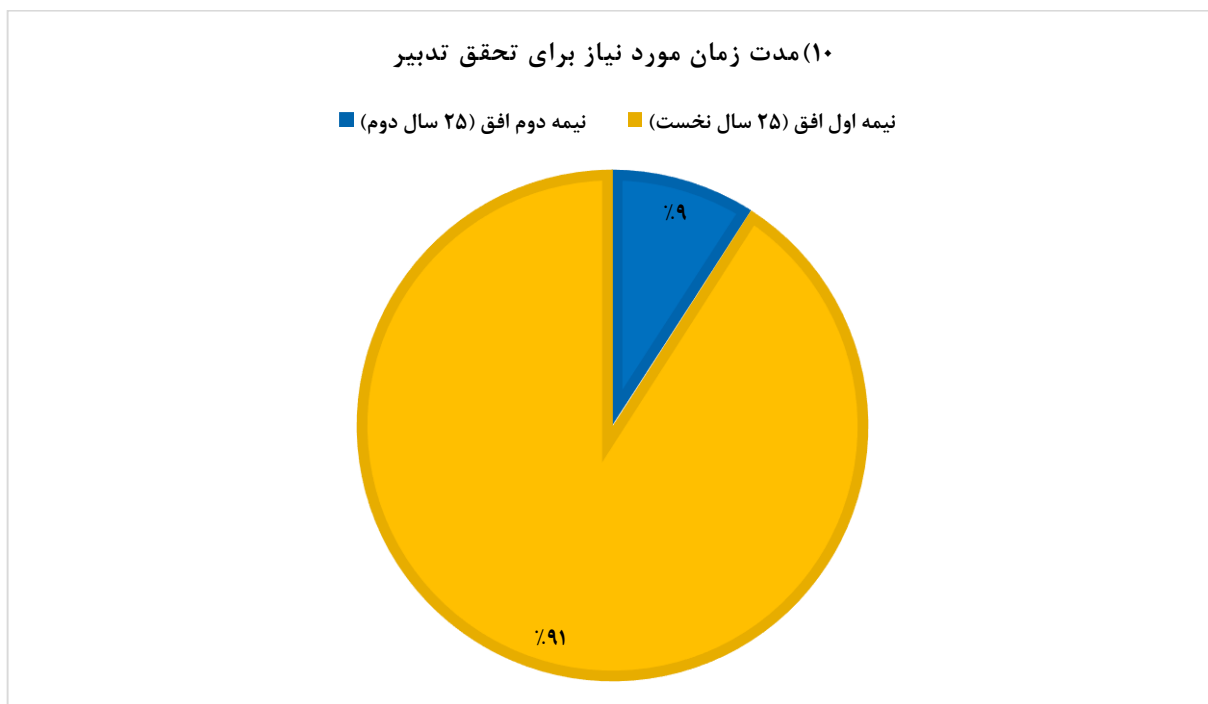
شکل ۲۱۹: میزان سازگاری تدبیر ۵۴

منبع: مطالعات میدانی

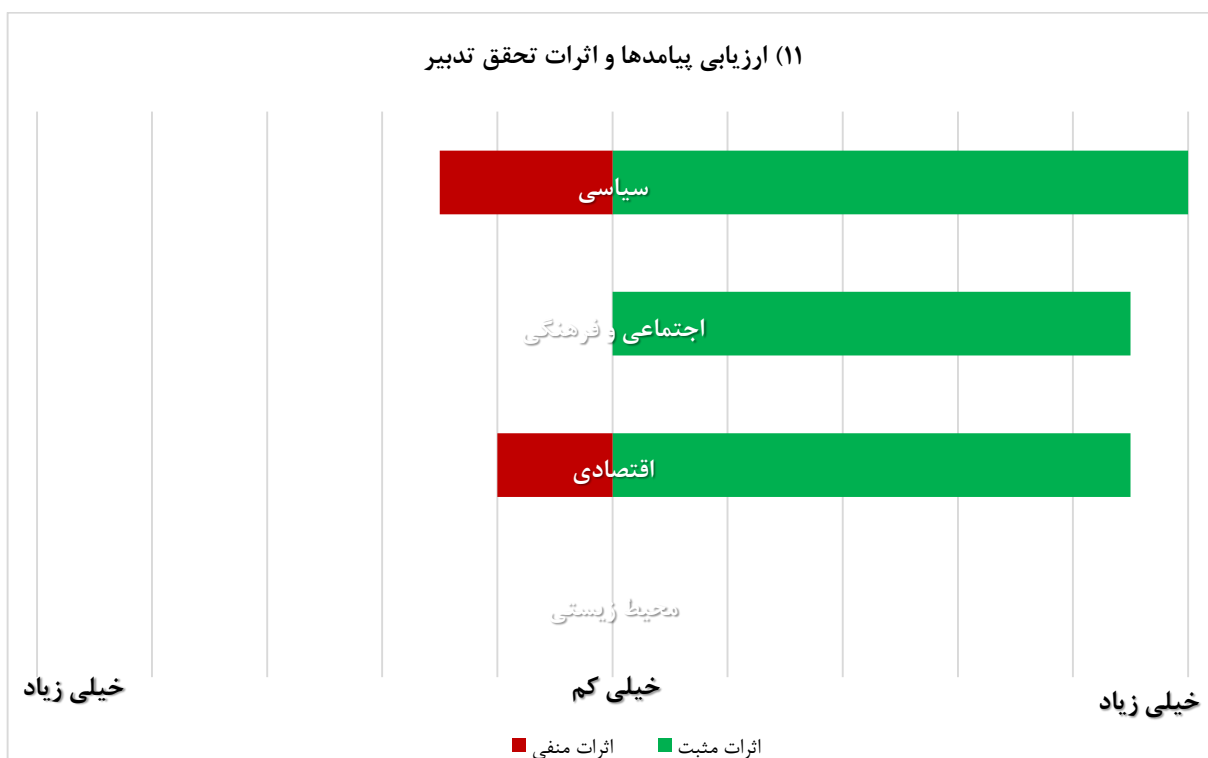

شکل ۲۲۰: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۵۴

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۲۲۱: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۵۴
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۲۲۲: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۵۴
منبع: مطالعات میدانی

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۵۴) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«تقریب مذاهب اسلامی و تحکیم اتحاد و انسجام مسلمانان از طریق تأکید بر مشترکات دینی و پرهیز از اهانت به مقدسات مذاهب اسلامی»

پیشنهاد:

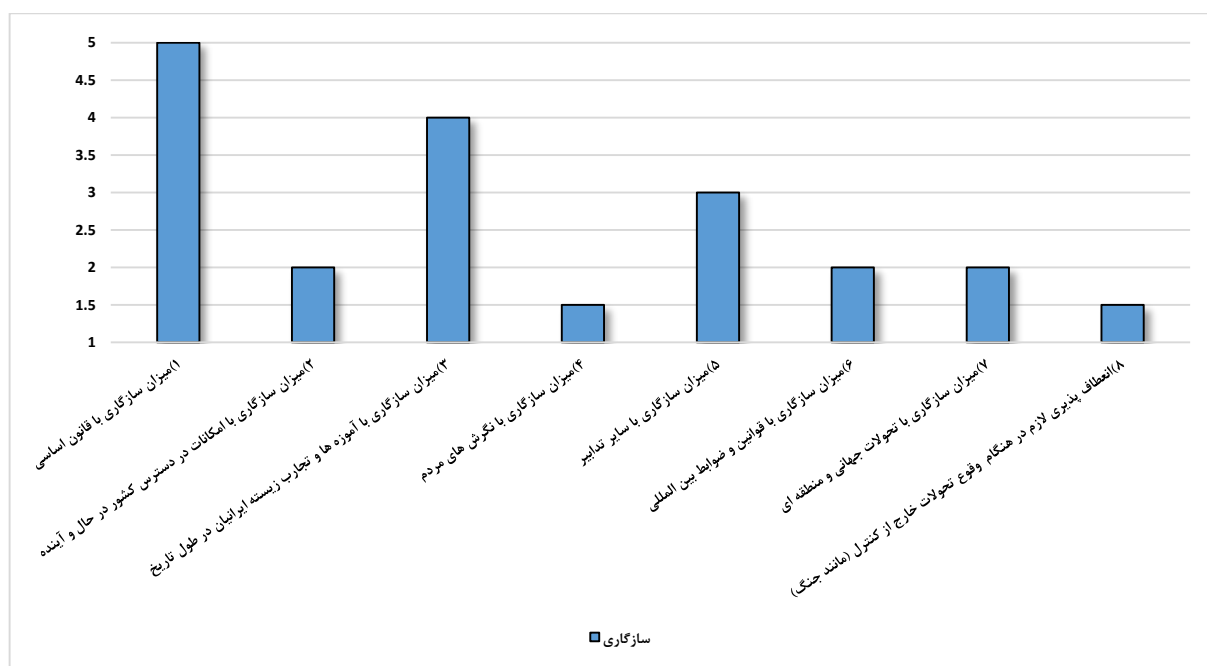
«تقریب مذاهب اسلامی و تحکیم اتحاد و انسجام مسلمانان از طریق تأکید بر مشترکات دینی، پرهیز از اهانت به مقدسات مذاهب اسلامی، گسترش روابط فرهنگی و اقتصادی»

توضیح:

در این تدبیر به‌منظور جامعیت یافتن تدبیر، سایر عوامل تأثیرگذار مهم در تقریب مذاهب اسلامی و انسجام مسلمانان همچون گسترش روابط فرهنگی و اقتصادی اضافه شده و مورد تأکید قرار گرفته است. درواقع تقریب مذاهب اسلامی، رویکردی مبتنی بر تعامل و گفتگوی علمی میان مذاهب اسلامی، با تکیه بر مشترکات دینی، در عین پایبندی به مبانی مذهبی است که با هدف همزیستی مسالمت‌آمیز و احترام به دیدگاه‌های دیگر مذاهب اسلامی و همچنین تحکیم اتحاد و انسجام مسلمانان پیگیری می‌شود. به همین منظور جهت عملیاتی شدن مفهوم فوق‌الذکر، علاوه بر تأکید بر مشترکات دینی و پرهیز از اهانت به مقدسات مذاهب اسلامی عوامل مهم دیگری از جمله گسترش روابط فرهنگی و اقتصادی تأثیرگذار هستند.

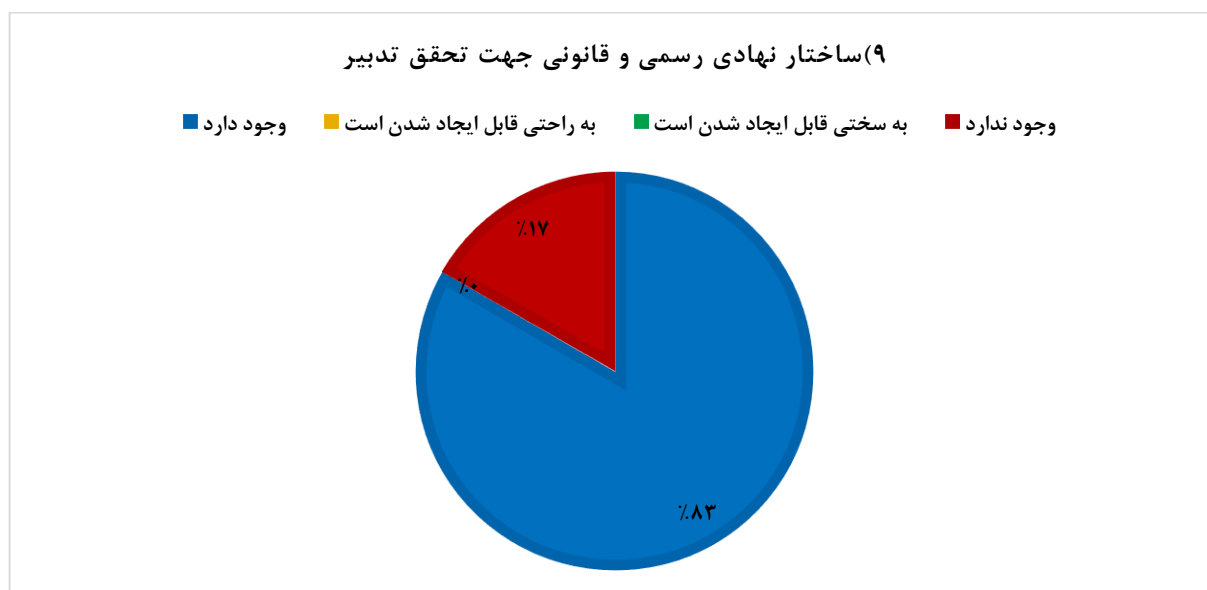
۲-۴-۵۵- تدبیر شماره (۵۵)

«ترویج عقلانیت و روحیه جهادی در جهان اسلام و حمایت از حرکت‌های اسلامی و نهضت‌های آزادی‌بخش و استیفای حقوق مردم فلسطین»
الف) ارزیابی تحقق‌پذیری

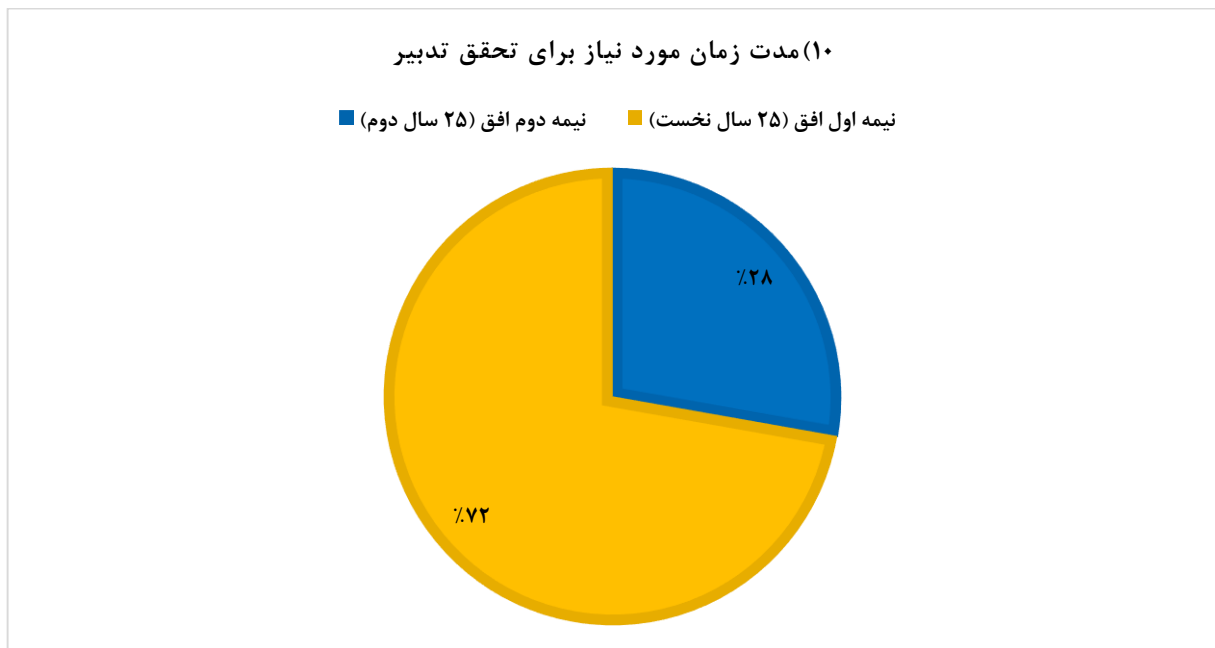
شکل ۲۲۳: میزان سازگاری تدبیر ۵۵

منبع: مطالعات میدانی

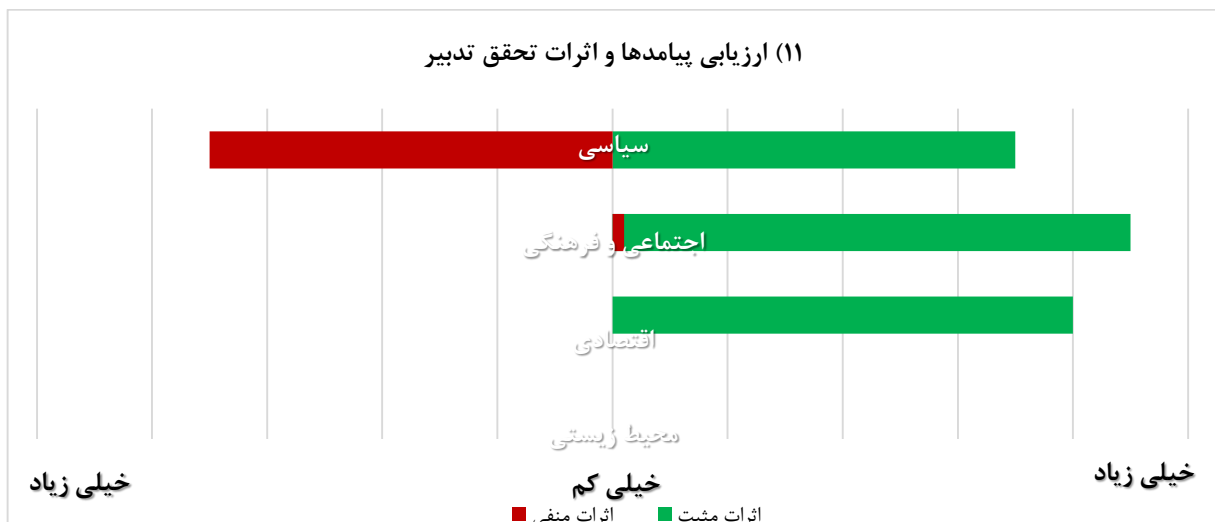

شکل ۲۲۴: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۵۵

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۲۲۵: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۵۵
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۲۲۶: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۵۵
منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: شناسایی محیط داخلی و خارجی، تعیین تکلیف نحوه تأثیرگذاری عوامل محیطی پویا بر سازگاری میان تدابیر، توجه به محیط پیرامونی و لحاظ روندهای جهانی و منطقه‌ای و تأثیرات تعاملی و تقابلی آن‌ها و برنامه‌ریزی متمرکز.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۵۵) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«ترویج عقلانیت و روحیه جهادی در جهان اسلام و حمایت از حرکت‌های اسلامی و نهضت‌های آزادی‌بخش و استیفای حقوق مردم فلسطین»

پیشنهاد:

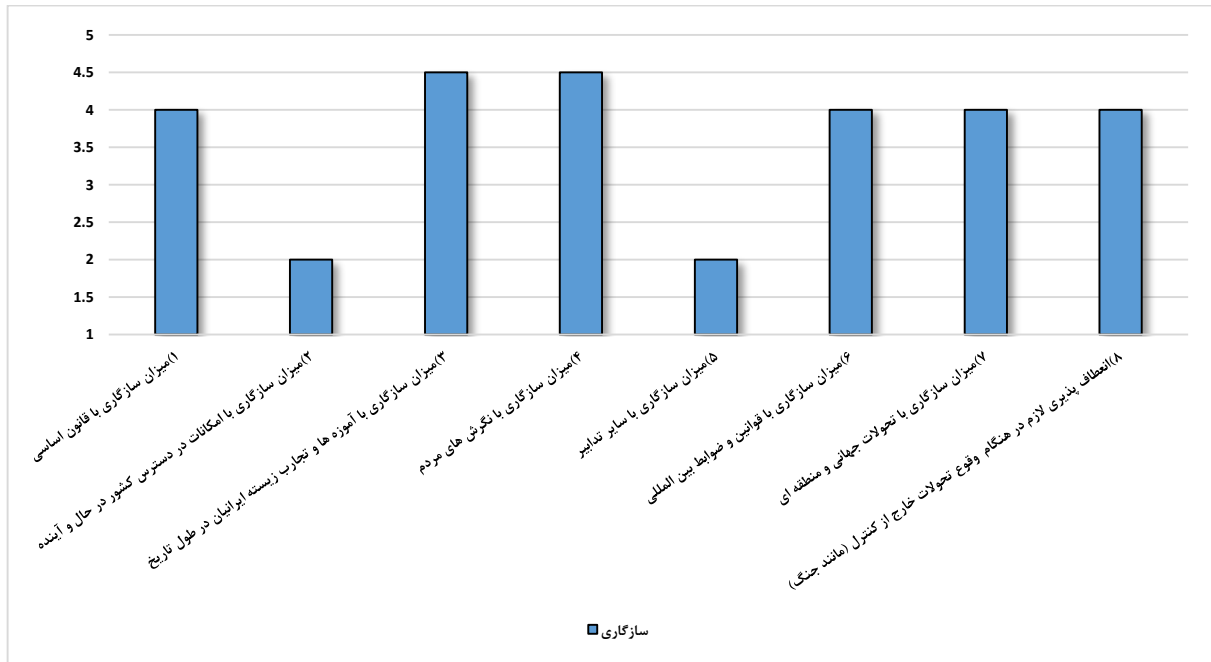
«ارتقاء نقش تعاملی فعال و سازنده جمهوری اسلامی ایران در فرایندهای صلح در جهان اسلام و سطوح منطقه‌ای و بین‌المللی با تکیه بر مفاهیم چندجانبه‌گرایی، عدالت و مسئولیت‌پذیری و مبتنی بر اصول حکمت، عزت و مصلحت»

توضیح:

این تدبیر هم‌راستا با تدبیر شماره ۵۶، مسئله تعاملات بین‌المللی و سیاست خارجه را تحت پوشش قرار داده است. به طوری که در بخش دوم تدبیر مقوله چندجانبه‌گرایی بر مبنای اصول ۱۵۲ و ۱۵۴ قانون اساسی که از مهم‌ترین ابزارهای کشور برای تأثیرگذاری در عرصه سیاست خارجی و با توجه به پتانسیل فرهنگ و تمدن ایرانی اسلامی بوده مورد تأکید واقع شده و مبحث دیپلماسی که هنر برقراری و تقویت روابط دوجانبه و چندجانبه با هدف تأمین منافع ملی است را در خود مستتر نموده است. در واقع، دیپلماسی عمومی فرایندی است که به وسیله آن ارتباطات مستقیم با مردم در یک کشور برای پیش بردن منافع و گسترش ارزش‌هایی که معرفی می‌گردند، تعقیب می‌شود. به همین خاطر با تغییرات شتابان جهان و دنیای سیاست و همچنین عدم قطعیت‌ها، مناسب است در این تدبیر علاوه بر جهان اسلام، سایر سطوح نیز مبنا قرار گیرد و رویکرد حاکم بر این فضا با تکیه بر مفاهیم چندجانبه‌گرایی، عدالت و مسئولیت‌پذیری و اصول حکمت، عزت و مصلحت و در راستای تعامل سازنده و در جهت تأمین منافع ملی تعریف شود. ضمن اینکه ارتقاء نقش تعاملی فعال و سازنده جمهوری اسلامی ایران در فرایندهای صلح در جهان اسلام و سطوح منطقه‌ای و بین‌المللی علاوه بر استیفای حقوق مردم فلسطین، به صورت جامع‌تری استیفای حقوق سایر نهضت‌های آزادی‌بخش را نیز شامل می‌شود.

۲-۴-۵۶- تدبیر شماره (۵۶)

«تأکید بر چندجانبه‌گرایی، گسترش دیپلماسی عمومی و کمک به حکمیت و صلح بین‌المللی»
الف) ارزیابی تحقق‌پذیری

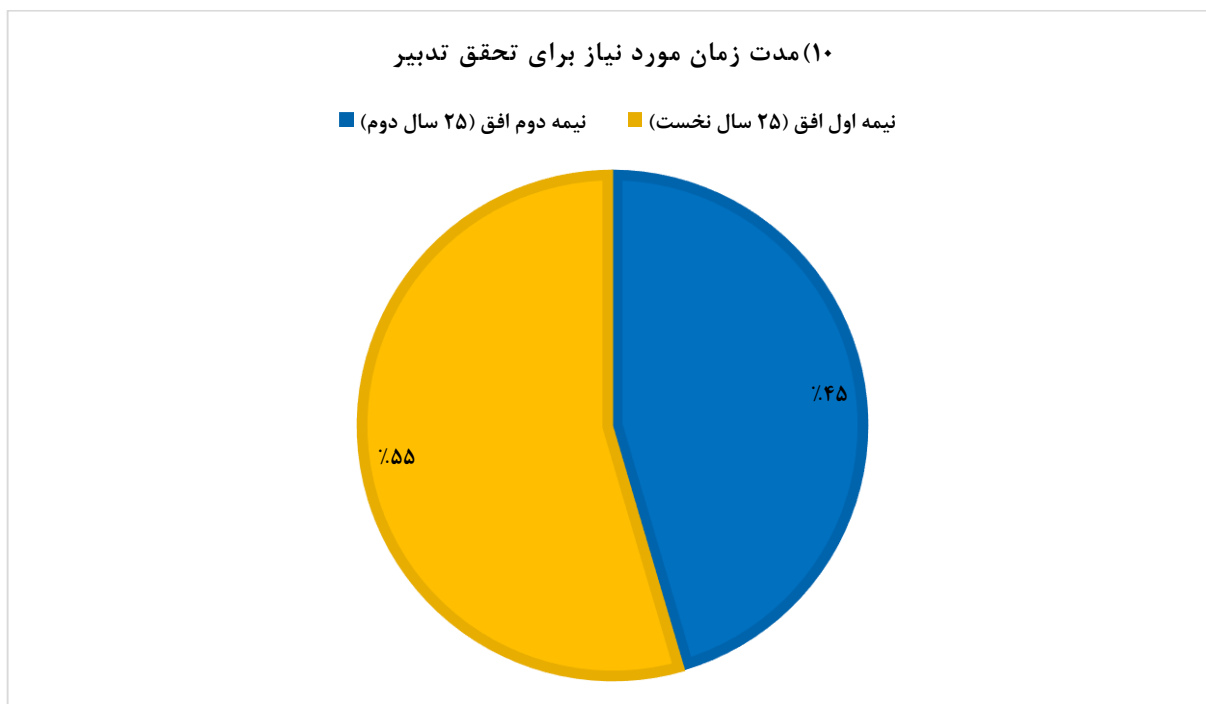
شکل ۲۲۷: میزان سازگاری تدبیر ۵۶

منبع: مطالعات میدانی

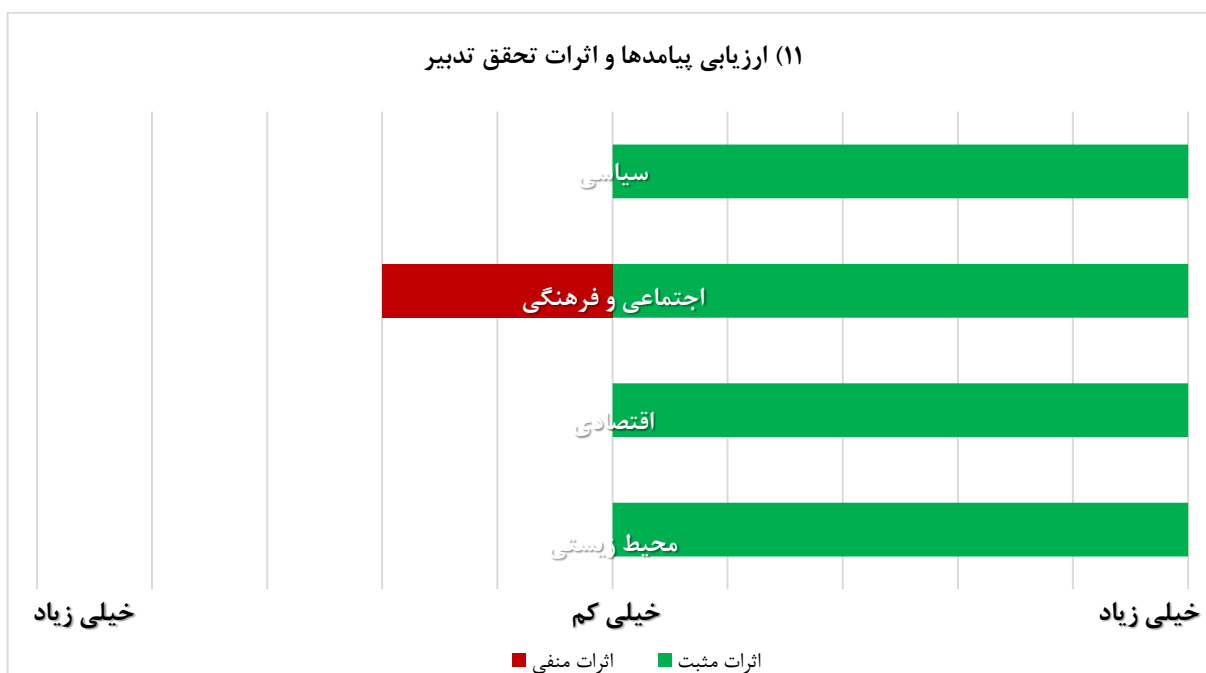

شکل ۲۲۸: ساختار نهادی رسمی و قانونی جهت تحقق تدبیر ۵۶

منبع: مطالعات میدانی

شکل ۲۲۹: مدت زمان مورد نیاز برای تحقق تدبیر ۵۶
منبع: مطالعات میدانی

شکل ۲۳۰: ارزیابی پیامدها و اثرات تحقق تدبیر ۵۶
منبع: مطالعات میدانی

پیش‌نیازهای تحقق تدبیر: اصلاح نوع نگاه مسئولان حوزه سیاست خارجی کشور و چگونگی پیاده‌سازی تدبیر.

ب) توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

تدبیر شماره (۵۶) سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت عبارت است از:

«تأکید بر چندجانبه‌گرایی، گسترش دیپلماسی عمومی و کمک به حکمیت و صلح بین‌المللی»

پیشنهاد:

«ادغام با تدبیر شماره ۵۵»

توضیح:

تدبیر شماره ۵۶ با توجه به قرابت معنایی و ماهیت یکسانی که با تدبیر شماره ۵۵ دارد، توصیه به ادغام می‌شود. در واقع هم در تدبیر ۵۵ و هم در تدبیر ۵۶ مسئله سیاست خارجی کشور مطرح است. به طوری که در یکی جهان اسلام و حمایت از حرکت‌های اسلامی مورد تأکید قرار گرفته و در دیگری دیپلماسی عمومی و حکمیت و صلح بین‌المللی اشاره شده است. بر این اساس از آنجایی که یکی از بایسته‌های عصر حاضر دیپلماسی عمومی و سیاست خارجی محسوب می‌شود، مناسب است در تدبیری منسجم‌تر و در جهت پرهیز از تعدد تدابیر، این ادغام صورت پذیرد و در قالبی جامع‌تر ارائه گردد. به عبارت دیگر مفاهیم چندجانبه‌گرایی، دیپلماسی عمومی و کمک به حکمیت و صلح بین‌المللی در تدبیر ۵۵ گنجانده شده است.

۳- جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

در بخش سوم گزارش، بر اساس مطالعات صورت گرفته در فصول قبل، ابتدا در قالب جدولی، تدابیر موجود و متون اصلاحی و پیشنهادی مرتبط با هر یک به نمایش درآمده و به دنبال آن در قسمت دوم، جمع‌بندی پیشنهادهایی حول اصلاحات تدابیر به تفکیک حوزه‌های گوناگون ارائه می‌شود.

۳-۱- توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

در جدول ۵ توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی در رابطه با تدابیر سند الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت به تفکیک تدابیر و به شکل یکپارچه به نمایش درآمده است.

جدول ۵: توصیه‌ها و پیشنهادهای اصلاحی

ردیف	تدابیر سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	توصیه‌ها و پیشنهادهای
۱	تبیین و ترویج اسلام ناب محمدی (ص) متناسب با مقتضیات روز	تبیین و ترویج اسلام ناب محمدی (ص) متناسب با مقتضیات زمان
۲	تقویت و تعمیق فرهنگ توحیدی و معادباور و ایمان به غیب	تقویت و تعمیق فرهنگ توحیدی و معادباور و ایمان به غیب (حفظ تدبیر)
۳	بسط فرهنگ قرآنی و تعمیق معرفت و تداوم محبت اهل بیت (ع) از طریق زنده نگه‌داشتن فرهنگ عاشورا و انتظار بدون انحراف و بدعت	بسط فرهنگ قرآنی و تعمیق معرفت و تداوم محبت اهل بیت (ع)
۴	ترویج آموزه‌های اخلاق اسلامی و هنجارهای مدنی و تبلیغ عملی دین	ترویج آموزه‌های اخلاق اسلامی و هنجارهای اجتماعی و تبلیغ عملی دین
۵	شناساندن علمی و واقع‌بینانه ارزش‌ها و دستاوردهای انقلاب اسلامی	شناساندن علمی و واقع‌بینانه ارزش‌ها و دستاوردهای انقلاب اسلامی (حفظ تدبیر)
۶	گسترش تعلیم و تربیت وحیانی، عقلانی و علمی	گسترش تعلیم و تربیت علمی و عقلانی با تأکید بر ترویج خداباوری
۷	تربیت نیروی انسانی توانمند، خلاق، مسئولیت‌پذیر و دارای روحیه مشارکت جمعی با تأکید بر فرهنگ جهادی و محکم‌کاری	تربیت نیروی انسانی در تراز ویژگی‌های مورد پذیرش برای تمدن عصری و مبتنی بر فرهنگ اسلامی- ایرانی
۸	ارتقای موقعیت شغلی، کرامت و منزلت اقشار علمی و فرهنگی به‌ویژه معلمان و استادان	حفظ کرامت و منزلت انسانی اقشار مختلف جامعه
۹	تبیین، ترویج و نهادینه‌سازی سبک زندگی اسلامی ایرانی سالم و خانواده‌محور با تسهیل ازدواج و تحکیم خانواده و ارتقای فرهنگ سلامت در همه ابعاد	تبیین و نهادینه‌سازی سبک زندگی اسلامی ایرانی و تسهیل ازدواج و تحکیم بنیان خانواده مبتنی بر آن
۱۰	اهتمام به احیا و توسعه نمادهای اسلامی ایرانی به‌ویژه در پوشش، معماری و شهرسازی با حفظ تنوع فرهنگی در پهنه سرزمین	حفظ تنوع فرهنگی و گسترش هویت اسلامی- ایرانی در پهنه سرزمین با تأکید بر اصول معماری و شهرسازی
۱۱	تحقیق و نظریه‌پردازی برای تبیین عدم تعارض دوگانه‌هایی از قبیل عقل و نقل، علم و دین، پیشرفت و عدالت، ایرانی بودن و اسلامیت و تولید ثروت و معنویت از سوی صاحب‌نظران و نهادهای علمی کشور	ادغام با تدبیر ۱۲
۱۲	تقویت و گسترش تولید علمی اصیل، بومی و مفید در رشته‌های علوم انسانی با بهره‌گیری از مبانی و منابع اسلامی و دستاوردهای بشری	تقویت و گسترش نظریه‌پردازی علمی بومی به‌ویژه در علوم انسانی و اجتماعی
۱۳	توسعه علوم بین‌رشته‌ای و مطالعات و پژوهش‌های چند رشته‌ای بدیع و مفید	به هنگام بودن در علوم روز و کنش و واکنش مناسب نسبت به ارتباطات و تغییرات در شاخه‌های مختلف علم

ردیف	تدابیر سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	توصیه‌ها و پیشنهادهای
۱۴	کوشش و تعامل فکری بلندمدت و پایدار نخبگان و مؤسسات علمی برجسته کشور در عرصه بین‌المللی	کوشش و تعامل فکری بلندمدت و پایدار دانشمندان کشور در عرصه بین‌المللی
۱۵	حمایت فزاینده و مطالبه متناسب از برجسته‌ترین مؤسسات و شخصیت‌های علمی کشور برای تولید علم در راستای رفع نیازها و حل مسائل اساسی جامعه	-تولید علم در راستای رفع نیازها و حل مسائل اساسی جامعه -حمایت از مؤسسات برجسته و ممتاز با اولویت علوم پایه برای حضور مؤثر در عرصه بین‌المللی
۱۶	ارتقای دانش‌های مهارتی و تنوع‌بخشی به شیوه‌های مهارت‌افزایی	ارزش‌گذاری معلومات و مهارت‌های غیررسمی روزآمد و کارآمد، ارتقای دانش‌های مهارتی و تنوع‌بخشی به شیوه‌های مهارت‌افزایی (حفظ تدبیر)
۱۷	ارتقای دانش پایه و توسعه شبکه‌های علم، فناوری و نوآوری با همکاری متقابل مؤسسات علمی و پژوهشی، صنایع و دولت در فرایند تولید کالا و خدمات	تکمیل نظام نوآوری با همکاری مؤسسات علمی و پژوهشی، صنایع و دولت در فرایند تولید دانش‌بنیان کالا و خدمات؛
۱۸	ارتقای مهارت‌های حرفه‌ای بومی به فناوری‌های صنعتی با استفاده از دستاوردهای نوین علمی و تجارب تاریخی و احیای بازارهای تولیدی تخصصی مطابق قابلیت‌های سرزمینی	ارتقاء مهارت‌های حرفه‌ای بومی به فناوری‌های صنعتی مطابق قابلیت‌های سرزمینی
۱۹	پی‌ریزی و گسترش نهضت کسب‌وکار هنرهای نمایشی و کاربردهای فضای مجازی با استفاده از میراث فرهنگی و ادبی ایرانی-اسلامی و قابلیت‌های ملی و محلی مطابق تقاضا و پسند مخاطب منطقه‌ای و جهانی	پی‌ریزی و گسترش نهضت کسب‌وکار هنری با تأکید بر هنرهای نمایشی و کاربردهای فضای مجازی با استفاده از میراث فرهنگی و ادبی ایرانی-اسلامی و قابلیت‌های ملی و محلی مطابق تقاضا و پسند مخاطب منطقه‌ای و جهانی
۲۰	التزام به رعایت اصول و قواعد اسلامی در غایت و ساختار تصمیمات، سیاست‌گذاری‌ها و نهادسازی‌های اقتصادی و مالی	التزام به رعایت اصول و قواعد اسلامی در غایت و ساختار تصمیمات، سیاست‌گذاری‌ها و نهادسازی‌های اقتصادی و مالی (حفظ تدبیر)
۲۱	تحقق عدالت مالیاتی و کاهش فاصله‌های جمع درآمد خانوار از طریق ایجاد نظام یکپارچه مالیات‌ستانی، تأمین اجتماعی و ارائه تسهیلات مالی، با بهره‌گیری از سامانه جامع اطلاعاتی ملی و تقرب به نظام تدبیر شایسته	تحقق عدالت مالیاتی و کاهش فاصله‌های جمع درآمد خالص خانوار از طریق ایجاد نظام یکپارچه مالیات‌ستانی، تأمین اجتماعی و ارائه تسهیلات مالی، با بهره‌گیری از سامانه جامع اطلاعاتی ملی و تقرب به نظام تدبیر شایسته
۲۲	تسهیل ورود کارآفرینان به عرصه‌های اقتصادی به‌ویژه اقتصاد دانش‌بنیان و کاهش هزینه‌های کسب‌وکار با تأکید بر اصلاح قوانین، مقررات و رویه‌های اجرایی کشور	تسهیل ورود نوآفرینان در همه عرصه‌های اقتصادی، حقوقی و ... و کاهش هزینه‌های مبادلاتی با تأکید بر اصلاح نگرش‌های شناختی، ویژگی‌های فرهنگی، قوانین و مقررات اجرایی
۲۳	تحقق عدالت در ساختار قانونی نظام بانکی با ایجاد انضباط پولی، رهایی از ربای قرضی، توزیع عادلانه خلق پول بانکی و بهره‌مندسازی عادلانه آحاد مردم جامعه از خدمات پولی	ایجاد رویه‌های شفاف و عادلانه در ساختارهای نظام بانکی در راستای افزایش تولید و بهره‌وری اقتصاد، با ایجاد انضباط پولی، رهایی از ربای قرضی، توزیع عادلانه عواید خلق پول بانکی و بهره‌مندسازی عادلانه گروه‌های مختلف مردم از خدمات پولی
۲۴	استقلال بودجه دولت از درآمدهای حاصل از بهره‌برداری از منابع طبیعی و ثروت‌های عمومی و انتقال این درآمدها به مردم با تأمین عدالت بین نسلی	استقلال بودجه دولت از درآمدهای حاصل از بهره‌برداری از منابع طبیعی و ثروت‌های عمومی و انتقال این درآمدها به مردم با تأمین عدالت بین نسلی
۲۵	توقف خام‌فروشی منابع طبیعی ظرف ۱۵ سال از زمان شروع اجرای الگو و جایگزینی آن با زنجیره پیش‌رونده تولید ارزش افزوده ملی در داخل و خارج کشور	کاهش تدریجی خام‌فروشی منابع طبیعی، بر اساس اصول کارایی و جایگزینی آن با زنجیره پیش‌رونده تولید ارزش افزوده ملی در داخل و خارج کشور

ردیف	تدابیر سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	توصیه‌ها و پیشنهادهای
۲۶	مصون‌سازی و تقویت فرایندها، سیاست‌ها، تصمیمات و نهادهای اقتصادی در مقابل تکانه‌های سیاسی-اقتصادی هدفمند و غیرهدفمند برونزا	بیشینه‌سازی تاب‌آوری فرایندها، سیاست‌ها، تصمیمات و نهادهای اقتصادی در مقابل تکانه‌های سیاسی-اقتصادی
۲۷	توسعه فعالیت‌های زیربنایی، اقتصادی و اجتماعی و مصرف آب، انرژی و سایر منابع حیاتی متناسب با ظرفیت، حقوق و اخلاق زیستی	مصرف بهینه آب، انرژی و سایر منابع حیاتی متناسب با حقوق و اخلاق زیستی
۲۸	حفظ حقوق مالکیت عمومی بر منابع طبیعی و ثروت‌های ملی همراه با رعایت ملاحظات صیانتی، زیست‌محیطی و بین‌نسلی در بهره‌برداری از آن‌ها	اصلاح نظام ثبت املاک و مدیریت یکپارچه تمامی اطلاعات مکانی و حقوقی زمین در راستای توسعه ثبت رسمی و حفظ حقوق مالکیت‌های عمومی و خصوصی کشور مبتنی بر نظام ملی کاداستر مدرن و همراه با ملاحظات صیانتی، محیط زیستی و بین‌نسلی در بهره‌برداری از آن‌ها
۲۹	کاهش شدت مصرف انرژی و متناسب‌سازی سهم تولید و مصرف انرژی از منابع انرژی پاک	ارتقاء بهره‌وری انرژی و ایجاد تحول در سبد انرژی اولیه بر اساس معیارهای اقتصادی، محیط زیستی و مقبولیت اجتماعی
۳۰	بسترسازی برای استقرار متعادل جمعیت و توازن منطقه‌ای در پهنه سرزمین بر مبنای آمایش ملی و تخصیص امکانات و تسهیل و تشویق سرمایه‌گذاری در بخش‌های اقتصادی و فرهنگی مناطق مختلف و توانمندسازی مناطق محروم با توجه به استعدادهای سرزمینی	بسترسازی برای استقرار متعادل، متوازن و غیرمتمرکز جمعیت و فعالیت در پهنه سرزمین بر مبنای سند ملی آمایش سرزمین و تخصیص امکانات و تسهیل و تشویق سرمایه‌گذاری در بخش‌های اقتصادی و فرهنگی مناطق مختلف و توانمندسازی مناطق محروم متناسب با استعدادهای سرزمینی و توان اکولوژیک
۳۱	تمرکززدایی در ساختار اقتصادی-مالی کشور با واگذاری برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری به استان‌ها و شهرستان‌ها در چارچوب سیاست‌های ملی	واگذاری اختیارات برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری به استان‌ها و شهرستان‌ها در چارچوب سیاست‌های ملی
۳۲	بهره‌گیری از دیپلماسی فعال اقتصادی در کسب فناوری‌های پیشرفته و تشویق سرمایه‌گذاری خارجی برای صادرات و تولیدات داخلی با ارزش افزوده	بهره‌گیری از دیپلماسی فعال در کسب فناوری‌های پیشرفته و تشویق سرمایه‌گذاری خارجی برای صادرات و حمایت از صادرات تولیدات داخلی با ارزش افزوده
۳۳	فعال کردن قابلیت‌های سرزمینی و موقعیت ارتباطی ایران از طریق ایجاد زیرساخت‌های پیشرفته برای تبدیل ایران به قطب راهبردی فرهنگی، علمی، فناوری و اقتصادی	فعال کردن قابلیت‌های سرزمینی و موقعیت ارتباطی ایران از طریق ایران از طریق ایجاد زیرساخت‌های مناسب برای تبدیل ایران به قطب انرژی، معدن و صنایع معدنی در منطقه
۳۴	گسترش قطب‌های گردشگری طبیعی، فرهنگی، مذهبی و سلامت با محوریت مناطق و مراکز هویت‌ساز	تقویت گردشگری طبیعی، مذهبی، سلامت با رویکرد گردشگری فرهنگ مینا و اجتماع محور و با تأکید بر جاذبه‌ها و مقاصد متنوع فرهنگی و گردشگری در پهنه سرزمین
۳۵	تأمین امنیت و ایمنی غذا و ترویج تغذیه سالم و ارتقای سازوکارهای نظارت بر تولید و توزیع مواد غذایی و مصرفی	تأمین امنیت و ایمنی غذا و ترویج تغذیه سالم و ارتقاء ساز و کارهای نظارت بر تولید، واردات و توزیع مواد غذایی و مصرفی سالم با رعایت ملاحظات صیانتی، محیط زیستی و بین‌نسلی
۳۶	پوشش همگانی مراقبت‌ها و خدمات و توزیع عادلانه منابع حوزه سلامت	پوشش همگانی و توزیع عادلانه مراقبت‌ها و خدمات با کیفیت سلامت در سطح ملی
۳۷	همکاری بین‌بخشی و مشارکت نظام‌مند مردمی در ارتقای سلامت با اولویت پیشگیری و کنترل عوامل تهدیدکننده	همکاری بین‌بخشی مسئولانه و مشارکت نظام‌مند مردمی در ارتقاء سلامت با اولویت مراقبت‌های بهداشتی اولیه، پیشگیری و کنترل عوامل تهدیدکننده سلامت
۳۸	تنظیم نرخ باروری در بیش از سطح جانشینی	تنظیم نرخ باروری کل به بالاتر از سطح جانشینی (۲,۱) فرزند

ردیف	تدابیر سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	توصیه‌ها و پیشنهادهای
۳۹	اعتلا و تقویت و ترویج دانش بومی در حوزه سلامت مبتنی بر شواهد متقن علمی	اعتلا و تقویت دانش بومی در حوزه سلامت قابل ارائه در سطح جهانی
۴۰	ارتقای توانمندی‌های حوزه پزشکی با هدف ارائه آموزش، خدمات و تولیدات در سطح ملی و بین‌المللی	ارتقاء توانمندی‌ها در حوزه سلامت با هدف ارائه آموزش، خدمات و تولیدات در سطح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی؛
۴۱	اعتلای منزلت و حقوق زنان و ارتقای جایگاه اجتماعی و فرصت‌های عادلانه آنان و نقش مقدس مادری	اعتلای منزلت و حقوق زنان و مادران و ارتقاء جایگاه اجتماعی و فرصت‌های عادلانه آنان
۴۲	ارتقای استقلال، اقتدار، پاسخگویی و تخصصی شدن نظام قضایی و تربیت و جذب قضاة عالم و متعهد و دانش‌افزایی مستمر و نظارت بر عملکرد قضات و کارکنان قضایی و اصلاح و الکترونیکی کردن فرایندهای دادرسی	ارتقاء اقتدار، پاسخگویی و تخصصی شدن نظام قضایی و تربیت و جذب قضاة عالم و متعهد و دانش‌افزایی مستمر و نظارت همگانی بر عملکرد قضات و کارکنان قضایی و اصلاح و الکترونیکی کردن فرایندهای دادرسی و دستیابی به قوه قضائیه عادلانه، در دسترس، ارزان، مستقل و سریع
۴۳	طراحی و اجرای راه‌های پیشگیری از جرم و افزایش آگاهی و اخلاق اجتماعی و تقوای عمومی	کاربست راهکارهای پیشگیری از جرم با تأکید بر افزایش آگاهی، اخلاق اجتماعی و تقوای عمومی
۴۴	گسترش فهم عمیق و تحکیم نظریه مردم‌سالاری دینی مبتنی بر ولایت فقیه	گسترش فهم عمیق و تحکیم نظریه مردم‌سالاری دینی مبتنی بر ولایت فقیه
۴۵	حفظ و تقویت مردم‌سالاری دینی، مشارکت مردمی، عدالت و ثبات سیاسی	حفظ و تقویت مردم‌سالاری دینی و مشارکت مردمی برای برقراری عدالت و ثبات سیاسی
۴۶	گسترش و تقویت تشکل‌های مردمی به منظور افزایش سرمایه اجتماعی و تحکیم ساختار درونی نظام	گسترش و تقویت مشارکت‌های مردمی با تأکید بر تشکل‌های اجتماعی به منظور افزایش سرمایه اجتماعی
۴۷	تقویت فضای آزاداندیشی به منظور ارزیابی و نقد علمی سیاست‌ها و عملکردهای گذشته و حال برای تصحیح مستمر آن و حفظ مسیر انقلاب اسلامی	تقویت و گسترش فضای آزاداندیشی با تأکید بر نقد و ارزیابی سیاست‌ها و برطرف نمودن موانع آزاداندیشی علمی
۴۸	ارتقای نظارت رسمی، مردمی و رسانه‌ای بر ارکان و اجزای نظام و پیشگیری از تداخل منافع شخصیت حقیقی و حقوقی مسئولان و کارکنان حکومت و برخورد بدون تبعیض با مفسدان به‌ویژه در سطوح مدیریتی	ارتقاء نظارت رسمی، مردمی، احزاب و رسانه‌ها بر ارکان و اجزای نظام و پیشگیری از تعارض منافع و برخورد بدون تبعیض با مفسدان به‌ویژه در سطوح مدیریتی
۴۹	اجرای کامل ضمانت‌های پیش‌بینی شده در قانون اساسی در حوزه آزادی‌های فردی و اجتماعی و آموزش و ترویج حقوق و تکالیف شهروندی	اجرای کامل قانون اساسی در حوزه آزادی‌های فردی و اجتماعی و آموزش و ترویج حقوق و تکالیف شهروندی و تقویت احساس آزادی در آحاد جامعه
۵۰	تعیین ضوابط عادلانه و شفاف‌سازی فرایندهای تخصیص امکانات و امتیازات دولتی؛ درآمد، ثروت و معیشت مسئولان حکومتی و منابع و هزینه‌های مالی فعالیت سیاستمداران و تشکل‌های سیاسی	تعیین ضوابط عادلانه و شفاف‌سازی فرایندهای تخصیص امکانات و امتیازات دولتی؛ درآمد و ثروت مسئولان حکومتی و تخصیص منابع عمومی و هزینه‌های مالی فعالیت‌های سیاسی
۵۱	گزینش مسئولان و مدیران بر مبنای التزام عملی آنان به حد کفاف در معیشت و اهتمام ایشان به هنجارهای عدالت، صداقت، راستگویی، اعتماد، فداکاری و پاسخگویی	گزینش مسئولان و مدیران بر مبنای التزام عملی آنان به حد کفاف در معیشت و اهتمام ایشان به هنجارهای عدالت، صداقت، راستگویی، اعتماد، فداکاری و پاسخگویی
۵۲	تقویت اقتدار حاکمیتی و ارتقای نظام سیاسی و متناسب‌سازی ساختار اداری کشور با روش‌های جدید به گونه‌ای که کمتر از یک درصد جمعیت کشور حقوق‌بگیر دولت باشند	تقویت اقتدار حاکمیتی و ارتقاء نظام سیاسی و متناسب‌سازی ساختار اداری کشور با روش‌ها و مقتضیات نوین

ردیف	تدابیر سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	توصیه‌ها و پیشنهادهای
۵۳	پیشگیری از شکل‌گیری تهدید علیه جمهوری اسلامی ایران، گسترش بسیج مردمی و تقویت بنیه دفاعی بازدارنده	پیشگیری از شکل‌گیری تهدید علیه جمهوری اسلامی ایران، از طریق تقویت بسیج مردمی، دیپلماسی فعال، تقویت بنیه اقتصادی، دفاعی و سایر مؤلفه‌های قدرت
۵۴	تقریب مذاهب اسلامی و تحکیم اتحاد و انسجام مسلمانان از طریق تأکید بر مشترکات دینی و پرهیز از اهانت به مقدسات مذاهب اسلامی	تقریب مذاهب اسلامی و تحکیم اتحاد و انسجام مسلمانان از طریق تأکید بر مشترکات دینی، پرهیز از اهانت به مقدسات مذاهب اسلامی، گسترش روابط فرهنگی و اقتصادی
۵۵	ترویج عقلانیت و روحیه جهادی در جهان اسلام و حمایت از حرکت‌های اسلامی و نهضت‌های آزادی‌بخش و استیفای حقوق مردم فلسطین	ارتقاء نقش تعاملی فعال و سازنده جمهوری اسلامی ایران در فرایندهای صلح در جهان اسلام و سطوح منطقه‌ای و بین‌المللی با تکیه بر مفاهیم چندجانبه‌گرایی، عدالت و مسئولیت‌پذیری و مبتنی بر اصول حکمت، عزت و مصلحت
۵۶	تأکید بر چندجانبه‌گرایی، گسترش دیپلماسی عمومی و کمک به حکمت و صلح بین‌المللی	ادغام با تدبیر ۵۵

منبع: نگارندگان برگرفته از مطالعات

۳-۲-۲- تدابیر اصلاحی به تفکیک موضوع

درنهایت در بخش آخر گزارش، بسته پیشنهادی تدابیر به تفکیک حوزه‌های تخصصی و برگرفته از مطالعات فصول قبل، به شرح ذیل ارائه شده است.

۳-۲-۱- آب، کشاورزی و محیط‌زیست

- مصرف بهینه آب، انرژی و سایر منابع حیاتی متناسب با حقوق و اخلاق زیستی؛
- اصلاح نظام ثبت املاک و مدیریت یکپارچه تمامی اطلاعات مکانی و حقوقی زمین در راستای توسعه ثبت رسمی و حفظ حقوق مالکیت‌های عمومی و خصوصی کشور مبتنی بر نظام ملی کاداستر مدرن و همراه با ملاحظات صیانتی، محیط زیستی و بین‌نسلی در بهره‌برداری از آن‌ها؛

۳-۲-۲- برنامه‌ریزی فضایی

- حفظ تنوع فرهنگی و گسترش هویت اسلامی-ایرانی در پهنه سرزمین با تأکید بر اصول معماری و شهرسازی؛
- ارتقاء مهارت‌های حرفه‌ای بومی به فناوری‌های صنعتی مطابق قابلیت‌های سرزمینی؛

- بسترسازی برای استقرار متعادل، متوازن و غیرمتمرکز جمعیت و فعالیت در پهنه سرزمین بر مبنای سند ملی آمایش سرزمین و تخصیص امکانات و تسهیل و تشویق سرمایه‌گذاری در بخش‌های اقتصادی و فرهنگی مناطق مختلف و توانمندسازی مناطق محروم متناسب با استعدادهای سرزمینی و توان اکولوژیک؛
- فعال کردن قابلیت‌های سرزمینی و موقعیت ارتباطی ایران از طریق ایجاد زیرساخت‌های مناسب برای تبدیل ایران به قطب انرژی، معدن و صنایع معدنی در منطقه؛
- تقویت گردشگری طبیعی، مذهبی، سلامت با رویکرد گردشگری فرهنگ مینا و اجتماع‌محور و با تأکید بر جاذبه‌ها و مقاصد متنوع فرهنگی و گردشگری در پهنه سرزمین؛

۳-۲-۳- آموزش، علم و فناوری

- گسترش تعلیم و تربیت علمی و عقلانی با تأکید بر ترویج خداپاوری؛
- حفظ کرامت و منزلت انسانی اقشار مختلف جامعه؛
- تقویت و گسترش نظریه‌پردازی علمی بومی به‌ویژه در علوم انسانی و اجتماعی؛
- به‌هنگام بودن در علوم روز و کنش و واکنش مناسب نسبت به ارتباطات و تغییرات در شاخه‌های مختلف علم؛
- کوشش و تعامل فکری بلندمدت و پایدار دانشمندان کشور در عرصه بین‌المللی؛
- تولید علم در راستای رفع نیازها و حل مسائل اساسی جامعه؛
- حمایت از مؤسسات برجسته و ممتاز با اولویت علوم پایه برای حضور مؤثر در عرصه بین‌المللی؛
- ارزش‌گذاری معلومات و مهارت‌های غیررسمی روزآمد و کارآمد، ارتقاء دانش‌های مهارتی و تنوع‌بخشی به شیوه‌های مهارت‌افزایی؛
- تکمیل نظام نوآوری با همکاری مؤسسات علمی و پژوهشی، صنایع و دولت در فرایند تولید دانش‌بنیان کالا و خدمات؛
- تقویت و گسترش فضای آزاداندیشی با تأکید بر نقد و ارزیابی سیاست‌ها و برطرف نمودن موانع آزاداندیشی علمی؛

۳-۲-۴- سلامت و بهداشت

- تأمین امنیت و ایمنی غذا و ترویج تغذیه سالم و ارتقاء ساز و کارهای نظارت بر تولید، واردات و توزیع مواد غذایی و مصرفی سالم با رعایت ملاحظات صیانتی، محیط زیستی و بین‌نسلی؛
- پوشش همگانی و توزیع عادلانه مراقبت‌ها و خدمات با کیفیت سلامت در سطح ملی؛
- همکاری بین‌بخشی مسئولانه و مشارکت نظام‌مند مردمی در ارتقاء سلامت با اولویت مراقبت‌های بهداشتی اولیه، پیشگیری و کنترل عوامل تهدیدکننده سلامت؛
- اعتلا و تقویت دانش بومی در حوزه سلامت قابل ارائه در سطح جهانی؛

– ارتقاء توانمندی‌ها در حوزه سلامت با هدف ارائه آموزش، خدمات و تولیدات در سطح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی؛

۳-۲-۵- اقتصادی

– التزام به رعایت اصول و قواعد اسلامی در غایت و ساختار تصمیمات، سیاست‌گذاری‌ها و نهادسازی‌های اقتصادی و مالی؛

– تحقق عدالت مالیاتی و کاهش فاصله‌های جمع درآمد خالص خانوار از طریق ایجاد نظام یکپارچه مالیات‌ستانی، تأمین اجتماعی و ارائه تسهیلات مالی، با بهره‌گیری از سامانه جامع اطلاعاتی ملی و تقریب به نظام تدبیر شایسته؛

– تسهیل ورود نوآفرینان در همه عرصه‌های اقتصادی، حقوقی و ... و کاهش هزینه‌های مبادلاتی با تأکید بر اصلاح نگرش‌های شناختی، ویژگی‌های فرهنگی، قوانین و مقررات اجرایی؛

– ایجاد رویه‌های شفاف و عادلانه در ساختارهای نظام بانکی در راستای افزایش تولید و بهره‌وری اقتصاد، با ایجاد انضباط پولی، رهایی از ربا، توزیع عادلانه عواید خلق پول بانکی و بهره‌مندسازی عادلانه گروه‌های مختلف مردم از خدمات پولی؛

– استقلال بودجه دولت از درآمدهای حاصل از بهره‌برداری از منابع طبیعی و ثروت‌های عمومی و تأمین عدالت بین نسلی؛

– بهره‌گیری از دیپلماسی فعال در کسب فناوری‌های پیشرفته و تشویق سرمایه‌گذاری خارجی برای صادرات و حمایت از صادرات تولیدات داخلی با ارزش افزوده؛

۳-۲-۶- انرژی

– کاهش تدریجی خام‌فروشی منابع طبیعی، بر اساس اصول کارایی و جایگزینی آن با زنجیره پیش‌رونده تولید ارزش افزوده ملی در داخل و خارج کشور؛

– ارتقاء بهره‌وری انرژی و ایجاد تحول در سبد انرژی اولیه بر اساس معیارهای اقتصادی، محیط زیستی و مقبولیت اجتماعی؛

۳-۲-۷- اجتماعی، فرهنگی و سرمایه اجتماعی

– تبیین و نهادینه‌سازی سبک زندگی اسلامی-ایرانی و تسهیل ازدواج و تحکیم بنیان خانواده مبتنی بر آن؛

– پی‌ریزی و گسترش نهضت کسب‌وکار هنری با تأکید بر هنرهای نمایشی و کاربردهای فضای مجازی با استفاده از میراث فرهنگی و ادبی ایرانی-اسلامی و قابلیت‌های ملی و محلی مطابق تقاضا و پسند مخاطب منطقه‌ای و جهانی؛

– اعتلای منزلت و حقوق زنان و مادران و ارتقاء جایگاه اجتماعی و فرصت‌های عادلانه آنان؛

– گسترش و تقویت مشارکت‌های مردمی با تأکید بر تشکل‌های اجتماعی به‌منظور افزایش سرمایه اجتماعی؛

۳-۲-۸- جمعیت‌شناسی

- تنظیم نرخ باروری کل به بالاتر از سطح جانمایی (۲,۱ فرزند)؛

۳-۲-۹- حقوقی

- ارتقاء اقتدار، پاسخگویی و تخصصی شدن نظام قضایی و تربیت و جذب قضات عالم و متعهد و دانش‌افزایی مستمر و نظارت همگانی بر عملکرد قضات و کارکنان قضایی و اصلاح و الکترونیکی کردن فرایندهای دادرسی و دستیابی به قوه قضائیه عادلانه، در دسترس، ارزان، مستقل و سریع؛
- کاربست راهکارهای پیشگیری از جرم با تأکید بر افزایش آگاهی، اخلاق اجتماعی و تقوای عمومی؛
- ارتقاء نظارت رسمی، مردمی، احزاب و رسانه‌ها بر ارکان و اجزای نظام و پیشگیری از تعارض منافع و برخورد بدون تبعیض با مفسدان به‌ویژه در سطوح مدیریتی؛

۳-۲-۱۰- اداری و مدیریتی

- تربیت نیروی انسانی در تراز ویژگی‌های مورد پذیرش برای تمدن عصری و مبتنی بر فرهنگ اسلامی-ایرانی؛
- بیشینه‌سازی تاب‌آوری فرآیندها، سیاست‌ها، تصمیمات و نهادهای اقتصادی در مقابل تکانه‌های سیاسی-اقتصادی؛
- واگذاری اختیارات برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری به استان‌ها و شهرستان‌ها در چارچوب سیاست‌های ملی؛
- تعیین ضوابط عادلانه و شفاف‌سازی فرایندهای تخصیص منابع عمومی و امکانات و امتیازات دولتی؛ درآمد و ثروت مسئولان حکومتی و تخصیص منابع عمومی و هزینه‌های مالی فعالیت‌های سیاسی؛
- گزینش مسئولان و مدیران بر مبنای التزام عملی آنان به حد کفاف در معیشت و اهتمام ایشان به هنجارهای عدالت، راستگویی، شایستگی، اعتماد، فداکاری و پاسخگویی؛
- تقویت اقتدار حاکمیتی و ارتقاء نظام سیاسی و متناسب‌سازی ساختار اداری کشور با روش‌ها و مقتضیات نوین؛

۳-۲-۱۱- امنیتی و دفاعی

- پیشگیری از شکل‌گیری تهدید علیه جمهوری اسلامی ایران، از طریق تقویت بسیج مردمی، دیپلماسی فعال، تقویت بنیه اقتصادی، دفاعی و سایر مؤلفه‌های قدرت؛

۳-۲-۱۲- سیاسی

- گسترش فهم عمیق و تحکیم نظریه مردم‌سالاری دینی مبتنی بر ولایت فقیه؛
- حفظ و تقویت مردم‌سالاری دینی و مشارکت مردمی برای برقراری عدالت و ثبات سیاسی؛
- اجرای کامل قانون اساسی در حوزه آزادی‌های فردی و اجتماعی و آموزش و ترویج حقوق و تکالیف شهروندی و تقویت احساس آزادی در آحاد جامعه؛

– ارتقاء نقش تعاملی فعال و سازنده جمهوری اسلامی ایران در فرایندهای صلح در جهان اسلام و سطوح منطقه‌ای و بین‌المللی با تکیه بر مفاهیم چندجانبه‌گرایی، عدالت و مسئولیت‌پذیری و مبتنی بر اصول حکمت، عزت و مصلحت؛

۳-۲-۱۳- خداشناسی، جهان‌شناسی و انسان‌شناسی

- تبیین و ترویج اسلام ناب محمدی (ص) متناسب با مقتضیات زمان؛
- تقویت و تعمیق فرهنگ توحیدی و معادباور و ایمان به غیب؛
- بسط فرهنگ قرآنی و تعمیق معرفت و تداوم محبت اهل بیت (ع)؛
- ترویج آموزه‌های اخلاق اسلامی و هنجارهای اجتماعی و تبلیغ عملی دین؛
- شناساندن علمی و واقع‌بینانه ارزش‌ها و دستاوردهای انقلاب اسلامی؛
- تقریب مذاهب اسلامی و تحکیم اتحاد و انسجام مسلمانان از طریق تأکید بر مشترکات دینی، پرهیز از اهانت به مقدسات مذاهب اسلامی، گسترش روابط فرهنگی و اقتصادی.

۳-۳- تدابیر پیشنهادی

- ایجاد نظام بانکداری متمرکز در بانک مرکزی، تقویت استقلال سیاستی آن و تقویت نظام بانکی اسلامی؛
- بهره‌گیری از فضای مجازی و توسعه کمی و کیفی دسترسی به آن با بالاترین سطح از امنیت و سلامت برای آحاد مردم، نظام و کلیه نقش‌آفرینان بر اساس اصول آزادی، عدالت و حاکمیت ملی؛
- توسعه دولت الکترونیک و الکترونیکی نمودن خدمات؛
- بهبود رقابت و طراحی و توسعه بازارها و گسترش تجارت خارجی؛
- تلاش برای تحقق مزد منصفانه در مناسبات کاری و تقویت دائمی بهره‌وری عوامل تولید؛
- طراحی سازوکارهای ساختاری و قانونی برای جلوگیری از تفکیک و خرد شدن و یا تغییر زمین‌های کشاورزی و مزارع و باغات با رعایت حقوق مالکان و رعایت قانون ارث؛
- طراحی سازوکارهای ساختاری و قانونی لازم برای حصول اطمینان از تحقق اصل تقدم منافع جمعی و ملی بر منافع گروهی در کلیه سیاست‌ها و برنامه‌های کشور؛
- بسترسازی در نظام آموزش عالی کشور جهت نیل به دانشگاه‌های نسل جدید به‌منظور تربیت دانش‌آموختگان خلاق، دارای مهارت و کارآفرین؛
- کاهش تصدی‌گری و بوروکراسی در نظام اداری و استخدامی کشور با بهره‌گیری از علم و فناوری و نوآوری.

منابع

- پرسشنامه‌های تکمیل شده توسط صاحب‌نظران، دستگاه‌های اجرایی کشور و امور تخصصی سازمان برنامه و بودجه کشور.
- رضایی، ناصر، حمید ماجدی، زهرا سادات زرابادی و حسن ذبیحی (۱۳۹۷). تبیین نقش عوامل مؤثر بر تحقق‌پذیری طرح‌های توسعه شهری (مطالعه موردی: شهر شیراز)، پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، سال نهم، شماره پیاپی ۳۴، ۴۷-۵۸.
- گزارش کارگروه مبانی اندیشه‌ای توسعه و پیشرفت پیرامون امکان‌سنجی تحقق‌پذیری و تحول‌آفرین سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.
- گزارش کارگروه سلامت و بهداشت پیرامون امکان‌سنجی تحقق‌پذیری و تحول‌آفرین سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.
- گزارش کارگروه آب، کشاورزی و محیط‌زیست پیرامون امکان‌سنجی تحقق‌پذیری و تحول‌آفرین سند الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت.
- گزارش کارگروه اجتماعی، فرهنگی و سرمایه اجتماعی پیرامون امکان‌سنجی تحقق‌پذیری و تحول‌آفرین سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.
- گزارش کارگروه اداری و مدیریتی پیرامون امکان‌سنجی تحقق‌پذیری و تحول‌آفرین سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.
- گزارش کارگروه برنامه‌ریزی فضایی پیرامون امکان‌سنجی تحقق‌پذیری و تحول‌آفرین سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.
- گزارش کارگروه اقتصادی پیرامون امکان‌سنجی تحقق‌پذیری و تحول‌آفرین سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.
- گزارش کارگروه آینده‌نگاری پیرامون امکان‌سنجی تحقق‌پذیری و تحول‌آفرین سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.
- گزارش کارگروه انرژی پیرامون امکان‌سنجی تحقق‌پذیری و تحول‌آفرین سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.
- گزارش کارگروه امنیتی و دفاعی پیرامون امکان‌سنجی تحقق‌پذیری و تحول‌آفرین سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.
- گزارش کارگروه حقوقی پیرامون امکان‌سنجی تحقق‌پذیری و تحول‌آفرین سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.
- گزارش کارگروه سیاسی پیرامون امکان‌سنجی تحقق‌پذیری و تحول‌آفرین سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.
- گزارش کارگروه جمعیت‌شناسی پیرامون امکان‌سنجی تحقق‌پذیری و تحول‌آفرین سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.
- گزارش کارگروه آموزش، علم و فناوری پیرامون امکان‌سنجی تحقق‌پذیری و تحول‌آفرین سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.
- گزارش کارگروه مبانی خداشناسی، جهان‌شناسی و انسان‌شناسی پیرامون امکان‌سنجی تحقق‌پذیری و تحول‌آفرین سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.

www.farsi.khamenei.ir

www.dfrc.ir

www.olgu.org

پیوست

پیوست یک - پیش نویس سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

بسم الله الرحمن الرحيم

الگوی پایه، چارچوب الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و معرف سیر کلی تحولات مطلوب ایران در عرصه فکر، علم، معنویت و زندگی به سوی تمدن نوین اسلامی ایرانی در نیم‌قرن آینده است. این الگو با مشارکت گسترده متفکران و صاحب‌نظران ایرانی و بر اساس جهان‌بینی و اصول اسلامی و ارزش‌های انقلاب اسلامی و با توجه به مقتضیات اجتماعی و اقلیمی و میراث فرهنگی ایران، بر طبق روش‌های علمی و با استفاده از دستاوردهای بشری و مطالعه آینده‌پژوهانه تحولات جهانی طراحی شده و شامل مبانی، آرمان‌ها، رسالت، افق و تدابیر است. مبانی، اهم پیش‌فرض‌های اسلامی، فلسفی و علمی جهان‌شمول معطوف به پیشرفت را ارائه می‌دهد. آرمان‌ها، ارزش‌های فرازمانی - فرامکانی و جهت‌بخش پیشرفت است. مبانی و آرمان‌ها وجه اسلامیت الگو را تضمین می‌کنند. رسالت، میثاق مشترک مردم و نظام جمهوری اسلامی ایران برای پیشرفت است. افق، آرمان‌های الگو را بر جامعه و زیست‌بوم ایران در نیم‌قرن آینده تصویر می‌کند و هدف‌های واقعی آحاد مردم، جامعه و حکومت ایران را در آن موعد معین می‌سازد. تدابیر، تصمیمات و اقدامات اساسی و بلندمدت برای حل مسائل مهم کشور و شکوفا ساختن قابلیت‌های ماندگار ملی به‌منظور رسیدن به افق است. این الگو با ایمان استوار و عزم راسخ و تلاش عظیم و مدبرانه مردم و مسئولان جمهوری اسلامی ایران اجرا خواهد شد.

مبانی

۱- مبانی خداشناختی

- خدامحوری و توحید، اساس و محور بنیادین حیات فردی و اجتماعی مؤمنان است. الله معبود یکتا، علیم، حکیم، غنی، رب‌العالمین، رحمن، رحیم، هادی، شارع، تنها مالک و حاکم مطلق هستی است که:
 - عادل در تکوین، تشریح و سزادهی است؛
 - واسع، جبران‌کننده، روزی‌دهنده مخلوقات، اجابت‌کننده دعاها و حاجت‌هاست؛
 - ولی مؤمنان، یاور مجاهدان راه خدا، حامی مظلومان، انتقام‌گیرنده از ظالمان و وفاکننده به وعده خویش است.

۲- مبانی جهان‌شناختی

- جهان با عوالم غیب و شهودش، سرشت توحیدی دارد و مراتب روحانی، مادی، دنیوی و اخروی‌اش، پیوسته در مسیر تکامل و تعالی به‌سوی خداوند است.
- نظام علیّی - معلولی بر جهان حاکم است. جهان مادی در طول عالم ماوراست و عوامل مؤثر در آن منحصر به علل مادی و طبیعی نیست.
- جهان محل عمل، آزمایش، بستر تکامل، تعالی و یا سقوط معنوی اختیاری انسان است و بر اساس سنت‌های الهی به کردارهای آدمیان واکنش نشان می‌دهد.
- خداوند جهان مادی را در خدمت انسان که امانتدار و آبادکننده آن است، قرار داده که در صورت بهره‌برداری کارآمد و عادلانه، تأمین‌کننده نیازهای او است.

۳- مبانی انسان‌شناختی

- هدف از آفرینش انسان، معرفت و عبادت پروردگار و در پرتو آن، دستیابی به مقام قرب و خلیفه‌اللهی است.
- حقیقت آدمی، مرکب از ابعاد فطری و طبیعی و ساحات جسمانی و روحانی است.
- بعد فطری او که ناشی از نفخه الهی است منشأ کرامت ذاتی و نیز برخوردارگی از اوصاف خداپرستی، دین‌ورزی، کمال‌گرایی، حقیقت‌جویی، خیرخواهی، زیبایی‌گرایی، عدالت‌طلبی، آزادی‌خواهی و دیگر ارزش‌های متعالی است. چنان‌که بعد طبیعی او منشأ دیگر اوصاف و نیازهای مادی گوناگون است. انسان در کشاکش مقتضیات این دو دسته صفات، نیازها، تحقق معقول و متعادل آنها به کمالات اکتسابی دست می‌یابد.
- انسان دارای کمال و سعادت اختیاری است که در صورت انتخاب‌های صحیح و در چارچوب تمسک به هدایت الهی و رشد عقلانی می‌تواند به مرتبه نهایی آن واصل شود.
- حیات انسان پس از مرگ تداوم می‌یابد و چگونگی حیات اخروی مبتنی بر باور، بینش، منش، اخلاق، کنش و رفتار آدمیان در زندگی دنیوی است.
- با توجه به مبادی پیش‌گفته، انسان دارای حقوقی از جمله حق حیات معقول، آگاهی، زیست معنوی و اخلاقی، دینداری، آزادی توأم با مسئولیت، تعیین سرنوشت و برخوردارگی از دادرسی عادلانه است.

– انسان موجودی اجتماعی است و تأمین بسیاری از نیازها و شکوفایی استعدادهای خود را در بستر تعامل و مشارکت جمعی جستجو می‌کند.

۴- مبانی جامعه‌شناختی

– جامعه به عنوان بستر تعامل و مشارکت در جهت تأمین انواع نیازها و شکوفایی استعدادها، نافی هویت فردی، اختیار و مسئولیت اعضا نیست ولی می‌تواند به بینش، گرایش، منش، توانش و کنش ارادی آنها جهت دهد و از افراد، به‌ویژه نخبگان اثر پذیرد.

– ساخت‌یافتگی جامعه عمدتاً مبتنی بر فرهنگ است که به‌مثابه هویت و روح کلی جامعه در اجزاء و عناصر خرد و کلان آن حضور دارد.

– بنیادی‌ترین واحد تشکیل‌دهنده جامعه، خانواده است که نقشی بی‌بدیل در تولید، حفظ و ارتقای فرهنگ جامعه دارد.

– جوامع با وجود پاره‌ای تفاوت‌ها، تحت تأثیر سنن الهی و قوانین تکوینی مشترک و فراگیر هستند.

– شماری از سنت‌های الهی حاکم بر جوامع و تاریخ عبارتند از پیوند تحولات اجتماعی با نفس و اراده انسان؛ وفور نعمت در اثر تقوی، عدالت و استقامت؛ عذاب و کیفر جامعه در صورت گسترش ظلم، فساد، گناه و ترک امر به معروف و نهی از منکر؛ امهال و استدراج و سلطه مؤمنان بر اهل باطل.

– تغییرات اجتماعی تحت تأثیر عوامل فرهنگی، جمعیتی و انسانی، جغرافیایی، سیاسی، اقتصادی، دانشی و فناورانه پدید می‌آید.

– جامعه دینی مبتنی بر شکل‌گیری مناسبات اجتماعی بر اساس اصول و ارزش‌های دینی است و دینداری فردی آحاد جامعه به‌تنهایی ضامن تحقق جامعه دینی نیست.

– جهت‌گیری تاریخ به‌سوی آینده‌ای پیشرفته در تمام ابعاد مادی و معنوی با حاکمیت ایمان و تقوا و رهبری امام معصوم (ع) است.

– پیشرفت حقیقی با هدایت دین اسلام، رهبری پیشوای الهی، مشارکت و اتحاد مردم و توجه به غایت پایدار تحقق کلمه الله حاصل می‌شود.

۵- مبانی ارزش‌شناختی

– ارزش‌ها ریشه در واقعیت دارند و اصول آنها ثابت، مطلق و جهان‌شمول است.

– اصول ارزش‌ها از طریق عقل و فطرت و تفصیل آن از طریق کتاب و سنت قابل کشف است.

– ارزش‌ها در ساحت‌های ارتباطی انسان با خدا، خود، خلق و خلقت ساری است.

– تحقق ارزش‌ها موجب پیشرفت دنیوی و سعادت اخروی است.

۶- مبانی دین‌شناختی

– دین، دستگاه جامع معرفتی- معیشتی است که از سوی خداوند متعال برای تأمین کمال و سعادت دنیوی و اخروی آدمیان نازل شده است.

- دین کامل، جهان‌شمول و نهایی، اسلام است که بر نبی خاتم (ص) نازل و توسط آن حضرت ابلاغ و تفصیلات آن در سنت پیامبر و اهل بیت (ع) بیان شده است.
- اسلام با نظام هستی و سرشت انسان، هماهنگی دارد و نقش بدیل‌ناپذیری در تأمین نیازهای نظری و عملی، فردی و اجتماعی و دنیوی و اخروی ایفا می‌کند. به همین جهت استطاعت کامل برای تمدن‌سازی و ارائه‌ی الگوی پیشرفت دارد.
- اسلام در چارچوب مبانی و اصولی ثابت و پایدار و بر مبنای اجتهاد در عرصه‌های اعتقادی، اخلاقی و شریعت و توجه به عناصر انعطاف‌پذیر فقه اسلامی، توان پاسخگویی به نیازهای نوشونده زمانی و مکانی را دارد.
- خردورزی و تمسک به دانش بشری و تجارب عقلایی مورد تأکید اسلام است و وحی، مایه شکوفایی عقل محسوب می‌شود. از این رو تمدن‌سازی و پیشرفت اسلامی افزون بر تکیه بر اصول، ارزش‌ها و تعالیم اسلامی، مبتنی بر عقل و دانش بشری نیز هست.

آرمان‌ها

آرمان‌های الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، ارزش‌های بنیادین فرازمانی - فرامکانی جهت‌دهنده پیشرفت است. مبنایی‌ترین این ارزش‌ها، نیل به خلافت الهی و حیات طیبه است. اهم ارزش‌های تشکیل‌دهنده حیات طیبه عبارتند از: معرفت به حقایق، ایمان به غیب، سلامت جسمی و روانی، مدارا و همزیستی با هم‌نوعان، رحمت و اخوت با مسلمانان، مقابله مقتدرانه با دشمنان، بهره‌برداری کارآمد و عادلانه از طبیعت، تفکر و عقلانیت، آزادی مسئولانه، انضباط اجتماعی و قانون‌مداری، عدالت همه‌جانبه، تعاون، مسئولیت‌پذیری، صداقت، نیل به کفاف، استقلال، امنیت و فراوانی.

رسالت

رسالت ملت و نظام جمهوری اسلامی ایران حرکت عقلانی، مؤمنانه و متعهدانه در جهت ایجاد تمدن نوین اسلامی متناسب با آرمان‌ها در زیست‌بوم ایران است.

افق

در سال ۱۴۴۴ هجری شمسی مردم ایران دیندار، عموماً پیرو قرآن کریم، سنت پیامبر (ص) و اهل‌بیت (ع) و با سبک زندگی و خانواده اسلامی ایرانی و روحیه جهادی، قانون‌مدار، پاسدار ارزش‌ها، هویت ملی و میراث انقلاب اسلامی، تربیت‌یافته به تناسب استعداد و علاقه تا عالی‌ترین مراحل معنوی، علمی و مهارتی و شاغل در حرفه متناسب‌اند و از احساس امنیت، آرامش، آسایش، سلامت و امید زندگی در سطح برتر جهانی برخوردارند.

* * *

تا سال ۱۴۴۴ ایران به پیشتاز در تولید علوم انسانی اسلامی و فرهنگ متعالی در سطح بین‌المللی تبدیل شده و در میان پنج کشور پیشرفته جهان در تولید اندیشه، علم و فناوری جای گرفته و از اقتصادی دانش‌بنیان،

خوداتکا و مبتنی بر عقلانیت و معنویت اسلامی برخوردار و دارای یکی از ده اقتصاد بزرگ دنیا است. تا آن زمان، سلامت محیط‌زیست و پایداری منابع طبیعی، آب، انرژی و امنیت غذایی با حداقل نابرابری فضایی در کشور فراهم شده؛ کشف منابع، خلق مزیت‌ها و فرصت‌های جدید و وفور نعمت برای همگان با رعایت عدالت بین نسلی حاصل شده است. فقر، فساد و تبعیض در کشور ریشه‌کن گردیده و تکافل عمومی و تأمین اجتماعی جامع و فراگیر و دسترسی آسان همگانی به نظام قضایی عادلانه تأمین شده است.

* * *

ایران در آن زمان از تداوم رهبری فقیه عادل، شجاع و توانمند و ضمانت کافی برای سیاست‌ها، قوانین و نظامات مبتنی بر اسلام برخوردار است و همچنان با اتکا به آرای عمومی از طریق مشارکت آزادانه مردم در انتخابات به دور از تهدید ثروت و قدرت و با بهره‌گیری نظام‌مند از مشورت جمعی نخبگان اداره می‌شود و قدرت کامل برای دفاع بازدارنده از عزت، حاکمیت ملی و استقلال، امنیت همه‌جانبه و تمامیت ارضی خویش را حفظ کرده و عامل اصلی وحدت و اخوت اسلامی، ثبات منطقه‌ای و عدالت و صلح جهانی است.

در سال ۱۴۴۴ ایران از نظر سطح کلی پیشرفت و عدالت، در شمار چهار کشور برتر آسیا و هفت کشور برتر دنیا شناخته می‌شود و دارای ویژگی‌های برجسته جامعه اسلامی و خاستگاه تمدن نوین اسلامی - ایرانی است.

تدابیر

- ۱- تبیین و ترویج اسلام ناب محمدی (ص) متناسب با مقتضیات روز؛
- ۲- تقویت و تعمیق فرهنگ توحیدی و معادباور و ایمان به غیب؛
- ۳- بسط فرهنگ قرآنی و تعمیق معرفت و تداوم محبت اهل بیت (ع) از طریق زنده نگه‌داشتن فرهنگ عاشورا و انتظار بدون انحراف و بدعت؛
- ۴- ترویج آموزه‌های اخلاق اسلامی و هنجارهای مدنی و تبلیغ عملی دین؛
- ۵- شناساندن علمی و واقع‌بینانه ارزش‌ها و دستاوردهای انقلاب اسلامی؛
- ۶- گسترش تعلیم و تربیت وحیانی، عقلانی و علمی؛
- ۷- تربیت نیروی انسانی توانمند، خلاق، مسئولیت‌پذیر و دارای روحیه مشارکت جمعی با تأکید بر فرهنگ جهادی و محکم‌کاری؛
- ۸- ارتقای موقعیت شغلی، کرامت و منزلت اقشار علمی و فرهنگی به‌ویژه معلمان و استادان
- ۹- تبیین، ترویج و نهادینه‌سازی سبک زندگی اسلامی ایرانی سالم و خانواده‌محور با تسهیل ازدواج و تحکیم خانواده و ارتقای فرهنگ سلامت در همه ابعاد؛
- ۱۰- اهتمام به احیا و توسعه نمادهای اسلامی ایرانی، به‌ویژه در پوشش معماری و شهرسازی با حفظ تنوع فرهنگی در پهنه سرزمین؛

* * *

- ۱۱- تحقیق و نظریه پردازی برای تبیین عدم تعارض دوگانه‌هایی از قبیل عقل و نقل، علم و دین، پیشرفت و عدالت، ایرانی بودن و اسلامیت و تولید ثروت و معنویت از سوی صاحب‌نظران و نهادهای علمی کشور؛
- ۱۲- تقویت و گسترش تولید علمی اصیل، بومی و مفید در رشته‌های علوم انسانی با بهره‌گیری از مبانی و منابع اسلامی و دستاوردهای بشری؛
- ۱۳- توسعه علوم بین‌رشته‌ای و مطالعات و پژوهش‌های چندرشته‌ای بدیع و مفید؛
- ۱۴- کوشش و تعامل فکری بلندمدت و پایدار نخبگان و مؤسسات علمی برجسته کشور در عرصه بین‌المللی؛
- ۱۵- حمایت فزاینده و مطالبه متناسب از برجسته‌ترین مؤسسات و شخصیت‌های علمی کشور برای تولید علم در راستای رفع نیازها و حل مسائل اساسی جامعه؛
- ۱۶- ارزش‌گذاری معلومات و مهارت‌های غیررسمی روزآمد و کارآمد، ارتقای دانش‌های مهارتی و تنوع‌بخشی به شیوه‌های مهارت‌افزایی؛
- ۱۷- ارتقای دانش پایه و توسعه شبکه‌های علم، فناوری و نوآوری با همکاری متقابل مؤسسات علمی و پژوهشی، صنایع و دولت در فرایند تولید کالا و خدمات؛
- ۱۸- ارتقای مهارت‌های حرفه‌ای بومی به فناوری‌های صنعتی با استفاده از دستاوردهای نوین علمی و تجارب تاریخی و احیای بازارهای تولیدی تخصصی مطابق قابلیت‌های سرزمینی؛
- ۱۹- پی‌ریزی و گسترش نهضت کسب‌وکار هنرهای نمایشی و کاربردهای فضای مجازی با استفاده از میراث فرهنگی و ادبی ایرانی اسلامی و قابلیت‌های ملی و محلی مطابق تقاضا و پسند مخاطب منطقه‌ای و جهانی؛
- ۲۰- التزام به رعایت اصول و قواعد اسلامی در غایت و ساختار تصمیمات، سیاست‌گذاری‌ها و نهادسازی‌های اقتصادی و مالی؛
- ۲۱- تحقق عدالت مالیاتی و کاهش فاصله‌های جمع درآمد خالص خانوار از طریق ایجاد نظام یکپارچه مالیات‌ستانی، تأمین اجتماعی و ارائه تسهیلات مالی با بهره‌گیری از سامانه جامع اطلاعاتی ملی؛
- ۲۲- تسهیل ورود کارآفرینان به عرصه‌های اقتصادی، به‌ویژه اقتصاد دانش‌بنیان و کاهش هزینه‌های کسب‌وکار با تأکید بر اصلاح قوانین، مقررات و رویه‌های اجرایی کشور؛
- ۲۳- تحقق عدالت در ساختار قانونی نظام بانکی با ایجاد انضباط پولی، رهایی از ربای قرضی، توزیع عادلانه خلق پول بانکی و بهره‌مندسازی عادلانه آحاد مردم جامعه از خدمات پولی؛
- ۲۴- استقلال بودجه دولت از درآمدهای حاصل از بهره‌برداری از منابع طبیعی و ثروت‌های عمومی و انتقال این درآمدها به مردم با تأمین عدالت بین نسلی؛
- ۲۵- توقف خام‌فروشی منابع طبیعی ظرف ۱۵ سال از زمان شروع اجرای الگو و جایگزینی آن با زنجیره پیش-رونده تولید ارزش افزوده ملی در داخل و خارج کشور؛
- ۲۶- مصون‌سازی و تقویت فرایندها، سیاست‌ها، تصمیمات و نهادهای اقتصادی در مقابل تکانه‌های سیاسی-اقتصادی هدفمند و غیرهدفمند برونزا؛

- ۲۷- توسعه فعالیت‌های زیربنایی، اقتصادی و اجتماعی و مصرف آب، انرژی و سایر منابع حیاتی متناسب با ظرفیت، حقوق و اخلاق زیستی؛
- ۲۸- حفظ حقوق مالکیت عمومی بر منابع طبیعی و ثروت‌های ملی همراه با رعایت ملاحظات صیانتی، زیست‌محیطی و بین‌نسلی در بهره‌برداری از آن‌ها؛
- ۲۹- کاهش شدت مصرف انرژی و متناسب‌سازی سهم تولید و مصرف انرژی از منابع انرژی پاک؛
- ۳۰- بسترسازی برای استقرار متعادل جمعیت و توازن منطقه‌ای در پهنه سرزمین بر مبنای آمایش ملی و تخصیص امکانات و تسهیل و تشویق سرمایه‌گذاری در بخش‌های اقتصادی و فرهنگی مناطق مختلف و توانمندسازی مناطق محروم با توجه به استعدادهای سرزمینی؛
- ۳۱- تمرکززدایی در ساختار اقتصادی- مالی کشور با واگذاری برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری به استان‌ها و شهرستان‌ها در چارچوب سیاست‌های ملی؛
- ۳۲- بهره‌گیری از دیپلماسی فعال اقتصادی در کسب فناوری‌های پیشرفته و تشویق سرمایه‌گذاری خارجی برای صادرات و حمایت از صادرات تولیدات داخلی با ارزش افزوده؛
- ۳۳- فعال کردن قابلیت‌های سرزمینی و موقعیت ارتباطی ایران از طریق ایجاد زیرساخت‌های پیشرفته برای تبدیل ایران به قطب راهبردی فرهنگی، علمی، فناوری و اقتصادی؛
- ۳۴- گسترش قطب‌های گردشگری طبیعی، فرهنگی، مذهبی و سلامت با محوریت مناطق و مراکز هویت‌ساز؛
- ۳۵- تأمین امنیت و ایمنی غذا و ترویج تغذیه سالم و ارتقای سازوکارهای نظارت بر تولید و توزیع مواد غذایی و مصرفی؛
- ۳۶- پوشش همگانی مراقبت‌ها و خدمات و توزیع عادلانه منابع حوزه سلامت؛
- ۳۷- همکاری بین‌بخشی و مشارکت نظام‌مند مردمی در ارتقای سلامت با اولویت پیشگیری و کنترل عوامل تهدیدکننده؛
- ۳۸- تنظیم نرخ باروری در بیش از سطح جانشینی؛
- ۳۹- اعتلا و تقویت و ترویج دانش بومی در حوزه سلامت مبتنی بر شواهد متقن علمی؛
- ۴۰- ارتقای توانمندی‌های حوزه پزشکی با هدف ارائه آموزش، خدمات و تولیدات در سطح ملی و بین‌المللی؛
- ۴۱- اعتلای منزلت و حقوق زنان و ارتقای جایگاه اجتماعی و فرصت‌های عادلانه آنان و تأکید بر نقش مقدس مادری؛
- ۴۲- ارتقای استقلال، اقتدار، پاسخگویی و تخصصی شدن نظام قضایی و تربیت و جذب قضات عالم و متعهد و دانش‌افزایی مستمر و نظارت بر عملکرد قضات و کارکنان قضایی و اصلاح و الکترونیکی کردن فرایندهای دادرسی؛
- ۴۳- طراحی و اجرای راه‌های پیشگیری از جرم و افزایش آگاهی و اخلاق اجتماعی و تقوای عمومی؛
- * * *
- ۴۴- گسترش فهم عمیق و تحکیم نظریه مردم‌سالاری دینی مبتنی بر ولایت فقیه؛

- ۴۵- حفظ و تقویت مردم سالاری دینی، مشارکت مردمی، عدالت و ثبات سیاسی؛
- ۴۶- گسترش و تقویت تشکل های مردمی به منظور افزایش سرمایه اجتماعی و تحکیم ساختار درونی نظام؛
- ۴۷- تقویت فضای آزاداندیشی به منظور ارزیابی و نقد علمی سیاست ها و عملکردهای گذشته و حال برای تصحیح مستمر آن و حفظ مسیر انقلاب اسلامی؛
- ۴۸- ارتقای نظارت رسمی، مردمی و رسانه ای بر ارکان و اجزای نظام و پیشگیری از تداخل منافع شخصیت حقیقی و حقوقی مسئولان و کارکنان حکومت و برخورد بدون تبعیض با مفسدان، به ویژه در سطوح مدیریتی؛
- ۴۹- اجرای کامل ضمانت های پیش بینی شده در قانون اساسی در حوزه آزادی های فردی و اجتماعی و آموزش و ترویج حقوق و تکالیف شهروندی و تقویت احساس آزادی در آحاد جامعه؛
- ۵۰- تعیین ضوابط عادلانه و شفاف سازی فرایندهای تخصیص امکانات و امتیازات دولتی؛ درآمد، ثروت و معیشت مسئولان حکومتی و منابع و هزینه های مالی فعالیت سیاستمداران و تشکل های سیاسی؛
- ۵۱- گزینش مسئولان و مدیران بر مبنای التزام عملی آنان به حد کفاف در معیشت و اهتمام ایشان به هنجارهای عدالت، صداقت، راستگویی، اعتماد، فداکاری و پاسخگویی؛
- ۵۲- تقویت اقتدار حاکمیتی و ارتقای نظام سیاسی و متناسب سازی ساختار اداری کشور با روش های جدید به گونه ای که کمتر از یک درصد جمعیت کشور حقوق بگیر دولت باشند؛
- ۵۳- پیشگیری از شکل گیری تهدید علیه جمهوری اسلامی ایران، گسترش بسیج مردمی و تقویت بنیه دفاعی بازدارنده؛
- ۵۴- تقریب مذاهب اسلامی و تحکیم اتحاد و انسجام مسلمانان از طریق تأکید بر مشترکات دینی و پرهیز از اهانت به مقدسات مذاهب اسلامی؛
- ۵۵- ترویج عقلانیت و روحیه جهادی در جهان اسلام و حمایت از حرکت های اسلامی و نهضت های آزادی بخش و استیفای حقوق مردم فلسطین؛
- ۵۶- تأکید بر چندجانبه گرایی، گسترش دیپلماسی عمومی و کمک به حکمیت و صلح بین المللی.

پیوست سه - تصاویر منتخب از جلسات هم‌اندیشی پیرامون تحقق‌پذیری و تحول آفرینی سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

